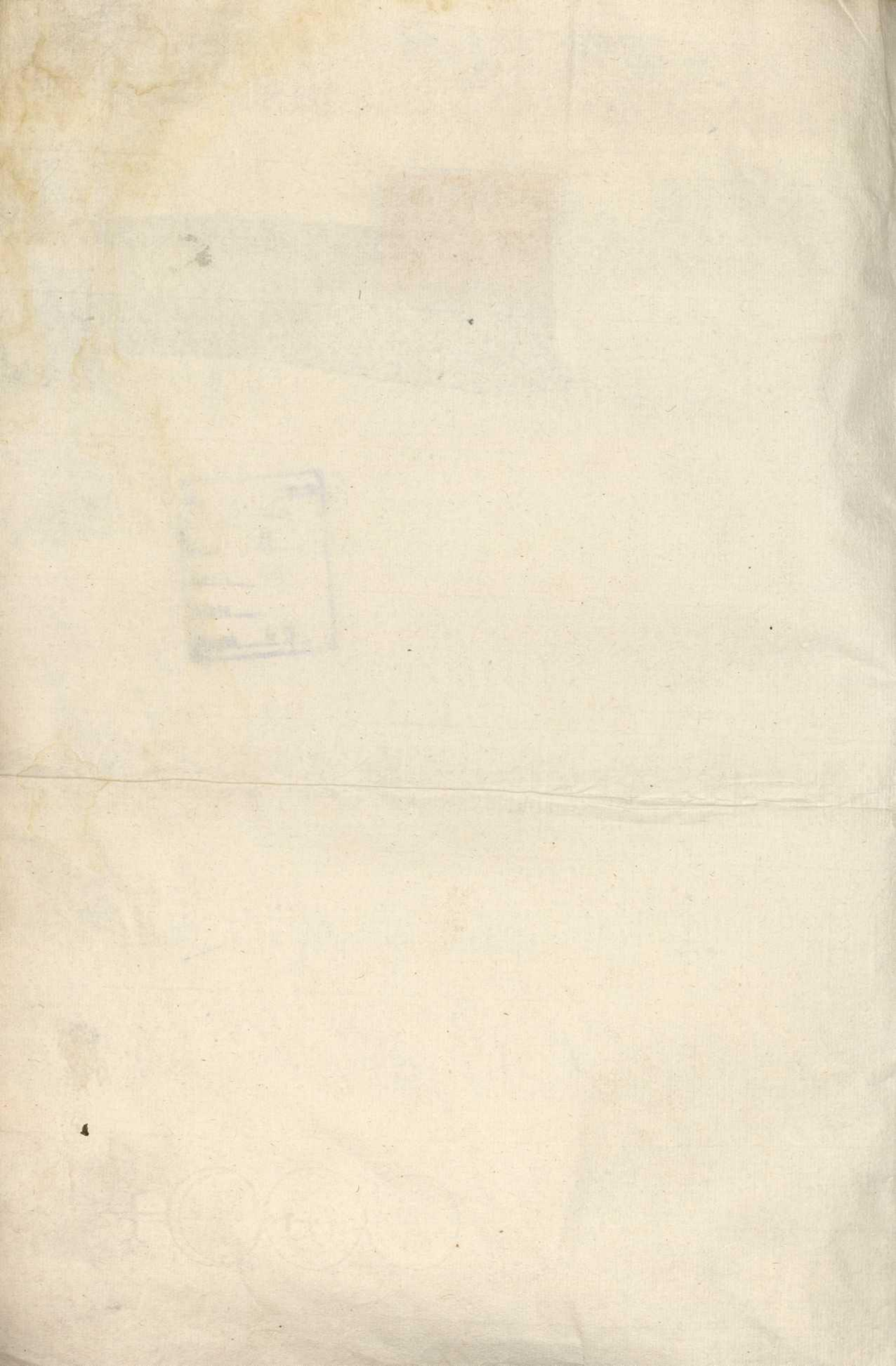

AD 3
Sala 8
Estada 14
Tabla
Numero 67

24 - 2 - 1.

LIBER
ANTONINI
DIANA
RESOLUTIONVM
MORALIYM
PARS DVODECIMA

R. P. D.
ANTONINI
DIANA
RESOLUTIONVM
MORALIVM
PARS DVODECIMA.

ANTONINI
DIANA
RESOLUTIONVM
MORALIVM
PARS DVODECIMA

BB

R.P.D. ANTONINI

DIANA

PANORMITANI

Compto de Pedro de Montenegro.

CLERICI REGVLARIS,

R-5048

Coram Sanctiss. D.N. ALEXANDRO VII. Episcoporum Examinatoris,
& Sancti Officij Regni Siciliae Consultoris;

RESOLUTIONVM MORALIVM

PARS DVODECIMA,

CONTINENS TRACTATVS DVOS,

DE CONSECRATIONE EPISCOPORVM,

Del Col. de Comp. de E. T. de Sep. de Granada BB

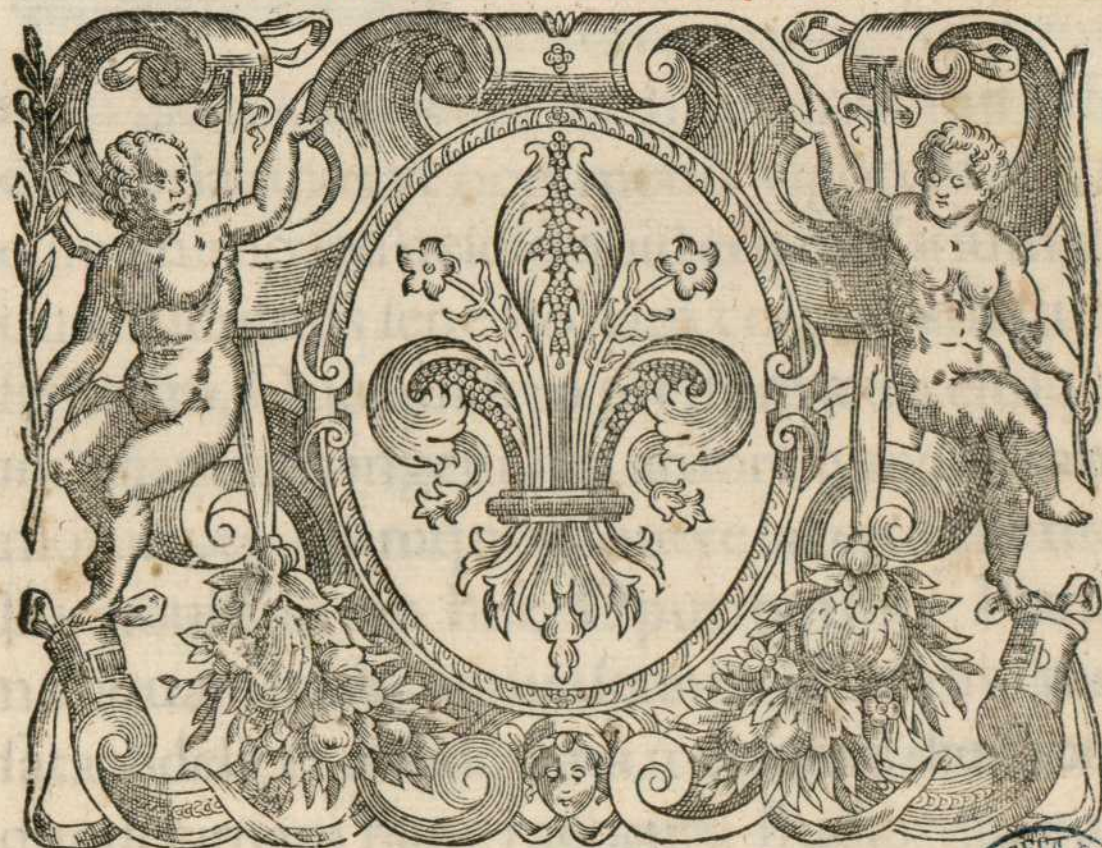
De Collocationibus, & Scriptionibus prohibitis tempore Conclavis.

CVM QVIBVSDAM QVÆSITIS MISCELLANEIS.

EDITIO SECVNDA LVGDVNENSIS,

Iuxta germanum Authoris Exemplar Romæ impressum, fideliter excusa; & ab innumeris prope mendis, quibus scatent Typi Romani, emendata.

Cum INDEX Rerum & Verborum locupletissimo.

LVGDVNI,

Sumptibus PHILIPPI BORDE, LAVR. ARNAVD & CLAVDIAE REGAVD.

M. DC. LIX.

CVM SVPERIORVM PERMISSV.

R.P.D. ANTONINI

DIANA

PANORMITANI

CLERICI REGULARIS

Coram Sanctiss. D. N. ALEXANDRO VII. Pontificis Maximi
et Sancti Officii Regni Siciliae Consistorio

RESOLUTIONVM MORALIVM

PARS DVODECIMA

CONTINENS TRACTATVS VNI

DE CONSECRATIONE EPISCOPORVM

De Collectionibus & similibus pro diocesis Conditis

CVM QUIBVS DAM QVAESTIIS MISCELLANIS

AD IUS SECVLVM ET ECCLESIASTICVM

AVCTORE P. ANTONINI R.P.D. PANORMITANO
PONTIFICIS OFFICII REGNI SICILIAE CONSISTORIO
CENSURAE

84-50-18

Vol. de la collection de la bibliothèque de la Faculté de Théologie de la Sorbonne

LVGDVNI

Sumptibus Philippi Borde, Lav. Arnaud & Cia

M. DC. LXX

CAM SUPERIOREM PARISIENSIS

ALEXANDRO VII.

O. P. M.

*ANTONINVS DIANA Clericus Regularis
Fælicitatem perpetuam.*

VM Te, BEATISSIME
PATER, non tam Au-
gustorum Patrum vota,
quàm vniuersi Christiani
Orbis consensio, ac plau-
sus Maximū Pontificem
renunciarunt, in commu-
ni ea gratulatione, ita me simul inuoluit, affe-
cítque lætitia; vt non modò vigorem quen-
dam animo; sed nescio quid etiam Virium, at-
que alacritatis senectò iam corpori afflatum
fenserim. Quo quidem pressum æuo, eiúsque
incommodis ingenium, ardore quodam ani-
matum, erectúmque, mouere lacertos, ac mo-
liri nouissimum hoc Opus potuit. Planè,
nunquam mihi persuaseram, id ætatis, pul-
sata videlicet duodecima morientis diei hora,
duodecimam hanc meorum studiorum par-
tem potuisse ad extremam manum perducí.

Ea propter quando ipse opes, ac vires corpori,
vigorem menti, vim calamo subdidisti, vt scri-
berem, debetur profectò illa Tibi, qualiscum-
que ea sit: gaudetque tam splendide dedica-
ri: nempe quæ vltima, ac suprema Operum
est, Supremo mortalium. Mihi verò, quem,
& valetudo, & senium conclamare iam vana
iubent, quid accidere vnquam iucundius, at-
que ad decus, famamque Nominis peren-
nius potuit, quàm tantùm adhuc æui super-
fuisse, vt stipendiarias hæc vigilias meas ad
beatissimos pedes Tuos conlecrarem, appel-
larémque extrema hac Operis dedicatio-
ne, ac fato propior Maximum ALEXAN-
DRUM? Videore quidem mihi Cycno non ab-
similis, cui vox defecto in gutture, atque in
ipso vitæ confinio ab hac tanti Pontificis ap-
pellatione facundior. Porro, ne quid infrà
Pontificiæ Maiestatis Celsitudinem dedicari
contingat. Opus tibi sistitur Infulatum. De
Episcopis namque, eorùmque conlecratione
agit: atque adeò, vt Summo Ecclesiæ Hierar-
chæ, atque Episcoporum Principi quicquid
scriptoris de Episcoporum inauguratione
cuditur, iure omni debetur: ita ab argumenti
amplitude, ac Infularum splendore cum satis
habeat dignitatis, ac lucis; videtur sanè munus
Maximo Sacrorum Regi non incongruum.
Quanquàm vt Tes digna isthæc sint mo-

numenta litterarum, non aliunde, quàm à
tuarum commemoratione virtutum, ac luce
magni Nominis quærendus nitor, & cultus
fuit. Vides, Pontificum Optime, quæ Lau-
dum seges lese offerat calamo. At qui facis
laudanda, facis deinde animi magnitudine, ne
laudentur: dicendique facultatem simul pro-
uocas meritorum præstantia, simul cohibes
insigni modestia. Cum interim & excelsissi-
mæ ipsi virtuti Tuæ consulas, quæ commen-
dari pro dignitate cum nequeat, minui profe-
ctò oporteret, si quis susciperet dilaudandam.
Enimuerò cui tantum facundiæ, ac styli sup-
petat, vt auream istam indolem Tuam, atque
exempla Virtutum pulcherrimarum, quibus
Orbem comples, ac beas, exæquet? Ingeniũ
tibi ita factum ad serua, ac grandia, vt amœni-
tatibus etiam floreat ad miraculum; grauioribus
perinde studiis, ac Musarum mundiciis
par. Mores deinde, & grauitas oris, animique
intendit, & remittit tempestiuè beata quæ-
dam facilitas: quos etiam diuinorum sensus,
ac vsus religio, fides, pietas informant, & con-
secrant. Prudentiam verò, atque in rebus
agendis supra hominem vim mentis non hæc
modò magistra Orbis Romana Aula depræ-
dicat, sed quicquid etiam Italiæ, Germaniæ,
Vestphalię Legationibus, ac magnarum tra-
ctatione rerum obiuiisti, vnanimi quodam

gentium studio, ingeniorum certamine, con-
centu famæ concelebrat. Hæc Tu, Maxime
Pontifex, pro Tua siue animi magnitudine,
siue contemptu gloriæ dici vetas. Quibus
ego nutibus ita pareo, vt videar nihilominus,
illa abunde quidem amplificasse, affixo hu-
iusce Operis fronti inclyto Tuo Nomine;
quod & prolixum elogium est, & multum
inde lucis emicat, gloriæque, vt labor hic
meus magnificè niteat, perennétque. Id mo-
dò reliquum, vt qua me B. P. humanitate,
comitatéque Augustioris honestare aliquan-
visus es, eadem ipsa & hanc Lucubrationem
complectare, ac foueas. Mediocre illa qui-
dem auctoris continet eruditionem, sed in-
gens eiusdem in Te obsequium, ac Sanctam
istam Sedem obseruantiam, ac studium re-
præsentat. Vale diù, & quæ semel Orbi afful-
sit à Tuo principatu faustitas, extendat diu-
turnitas vitæ: vt præclaris Consiliis Tuis rem
Christianam, Quiritum vota, Orbis commo-
da diutiùs fortunes.

ANTONINO DIANA CLERICO REGVLARI.

IOANNES CARAMVEL Abbas, &c.

EASTI me, SAPIENTISSIMÈ VIR, cùm duodecimam Resolutionum tuarum Partem, quæ De Consecratione Episcoporum est, non quidem, vt scripsisti, corrigendam, sed admiratione potiùs celebrandam & dilaudandam transmisisti. Accipi, legi, obstupui: quis enim in non magno Volumine tot Quæstiones, tam arduas, tam raras, tam clarè, & breuiter exponi posse, auderet credere, vel suspicari? Tuum ingenium suspicio; & dum illud veneror, videor audire Cassiodorum (lib. 3. Epist. 6.) dicentem: *Nescite inde aliquid nasci mediocre: tot (libri) probati quot geniti*, video Hieronymum tuam sinceritatem celebrantem; dum enim Illustrium Hominum testimonia componis, Nepotianum fuisse primum Dianam, & Te secundum esse Nepotianum ostendis. De illo Illyricus Doctòr: *Quid cuius esset simpliciter confitebatur: atque in hunc modum eruditionis gloriam declinando eruditissimus habebatur. Illud, aiebat, Tertulliani, istud Cypriani, hoc Lactantij, istud Hilarij est.* De Te ego: *Quæ & qualis cuiuscumque Theologi sententia sit. Diana meus sincerè & prudenter pronunciat: atque in hunc ille modum, quo magis Doctòrum gloria & Lectorum utilitati inuigilat, velut illustris, obscuri & procellosi Maris Pharos suspicitur ab vniuersis. Licet ille & illuminat illud ingenio, illud stylo. Hoc, ait, iubent Pontifices; hoc docent Canones, affirmant Leges: istud docuere Patres; illud diuisi & subdivisi in classes edisseruerunt Recentiores. Ad cælum illinc itur seuerius, hinc benignius, & utrimque securius. Sic Nepotianus noster Dianæ antiqui doctrinæ & vestigijs insistens. Patere igitur, SAPIENTISSIMÈ VIR, vt mea diffundam vota; & quia laudes Tua modestia non tolerat, Virtutes Tuas nobiliori calamo celebrandas relinquens, ab affectu & amore, meam regi linguam & stylum permittam. Oro ergo Deum, vt meis precibus adnuat; & spei plenus, iubebo te saluere & valere, dicamque, *Viue, VIR SAPIENTISSIMÈ; sed cui; non Tibi: hucusque enim non tibi, sed Orbi Litterario vixisti, & omnibus prodesse pergis. Viue igitur Romanæ Ecclesiæ, cuius auctoritatem & unitatem contra suborientes hæreses magna eruditione propugnas: Viue Orbi Litterario, quem doctissimis libris illustras: Viue Magistris, quorum mentes dilucidas: Viue Discipulis, quorum ingenia doctrinam generosam elimas: Viue Mihi, qui Tua amicitia honoror, & scriptis institutor: & tandem, quia communi bono natus, communi utilitati studes**

Omnibus ANTONINE Viris, qui vera labore

Affiduo querunt Dogmata, viue. Vale.

Scripsi Romæ S. Callisti loco & die (Anno, qVo EVropaM AntoninVs Diana, Iteratis Ingenii foetibus, IVVat, eXornat, & iLLVstrat.

Auctor Lectori.

SUPERIORIBVS amplissimorum Patrum Comitibus, interrogatus identidem, ac consultus cum essem explicanda mihi pleraque fuere dubia. In causa id fuit, ut hunc adornarem, quem hic vides, AMICE LECTOR, de Conclavi Commentarium. Quem quidem petente Eminentissimo Domino meo Cardinali N. ut exscribi permitterem, cum eius Auditori tradidissem, amanuensis, erectus spe lucri, ita exemplum inde Cardinali desumpsit, ut alterum clam sibi seposuerit: quod sepius postea transcriptum cum plerisque ex Eminentissimis Patribus, tum alijs etiam huiusce Aulae Praesulibus diuendidit: corruptissimum illud quidem, mutilumque, ac maculis sanè palmaribus fœdum: cumque insuper acceperim, id etiam virum egregium moliri, ut aliquis ex Germania, aut Gallia Typographis eundem ipsum Tractatum à se cœmeret, ac typis daret: decreui tandem mecum ipse, illum in duodecima hac Parte, qua tum Roma cudebatur, in lucem edere: monitosque Lectores peruelim, hoc esse legitimum, ac germanum Auctoris Opus, quod est Roma excusum, aut alibi ab hoc duntaxat exemplari; emendatum videlicet, ac quaestionibus auctum non sanè paucis. In quo quidem conficiendo quantum ipse laboris impenderim, aestimare ex te facile poteris. Nam qui ante me, materiam pertractauit vnus aut alter, ieiunè aut vix libauit; ut dicere Horatianum illud possim, lib. 1. Epist. 19. Non aliena, meo pressi pede. Vale, & me ama.

Tracta

Tractatum, *De Consecratione Episcoporum*, à R. P. D. Antonino Diana compositum: nos infra scripti, Adm. R. P. Nostri Generalis D. Bonifacij Alliardi iussu, studiosè perlegimus. Tùmque reperimus ab omni errorum labe purum; imò multiplici, singularique doctrina ita exornatum, vt in eo facile ipsum recognoscas Auctorem. Certè, cum noctu lux vna luceat suis aliis Operibus Diana, expellat scilicet à toto Orbo inscitiae tenebras, atque vt luminare minus præsit nocti: hoc quidem Tractatu adest veluti Lucina fauens Episcopis, vt namque ritè ipsi Consecrati, prosperè Deo gignant per Euangelium plurimos. Congruum ergo iudicamus, & iustum, vt totius Christianæ Reipublicæ bono elaboratum Opus, publici iuris fiat.

D. ANDREAS SOTTANI Cler. Reg. Sacr. Theol. Profess.

D. PAVLVS MARIA QVARTI Cler. Reg. Sacr. Theol. Profess.

D. VRBANVS PVLVERINVS Cler. Reg. Sacr. Theol. Profess.

D. BONIFACIUS ALLIARDVS Episc. Adrien. & Præpos. Generalis
Clericorum Regularium.

Hoc Opus, cuius inscriptio, *De Consecratione Episcoporum*, &c. à R. P. D. Antonino Diana celebri nostræ Congregationis Auctore compositum, & à nostris Theologis, quibus id commissum iuxta præfixam assertionem, recognitum, & approbatum, vt typis mandetur, quoad nos spectat, facultatem concedimus. In quorum fidem præsentem litteras manu propria subscriptas, & solito nostro sigillo munitas damus. Romæ in Aedibus nostris S. Syluestri Montis Quirinalis, die 10. Septembr. 1655.

D. IO. BAPTISTA ARATA Secret. Cler. Reg.

Loco † sigilli.

Imprimatur, si videbitur Reuerend. P. Sacr. Pal. Apost. Magistro.

M. A. ODDVS Episc. Hierap. Viceß.

Iussu R. P. Fr. Raimundi Capisucchi S. Pal. Apost. Magistri vidi, & attentè consideravi Duodecimam Partem Resolutionum Moralium R. P. D. Antonini Diana continentem Tractatum *De Consecratione Episcoporum*, & censeo esse Opus Auctore suo dignum propter multiplicem eruditionem, qua vbi que est refertum: propter conspicuam claritatem doctrinæ, qua difficilia quæque, ad publicam omnium vtilitatem ad vsum expeditum, redduntur facilia; ac demum propter salutarem documentorum pietatem maturitate iudicij, & tutissimo opinionum, ac fundamentorum delectu solidatam. Datum in Collegio Romano Societatis I E S V, die 10. Octobr. 1655.

MARTINVS ESPARZA Soc. IESV.

Imprimatur.

FR. RAIMVNDVS CAPISVCCHVS Ord. Præd. Sacr. Apost. Pal. Magister.

INDEX

I Vssu adm. R. P. D. Francisci Carafæ nostræ Congregationis Præpositi Generalis percurramus R. P. D. Antonini Diana Tractatum *De Colloquutionibus & Scriptionibus prohibitis tempore Conclauis*. In eo, vt omnia religioni, ac moribus apprimè consona; ita fertilissima quædam eminet ingenij eruditio, qua doctus Auctor libatam vix aliis materiam, quæstionum varietate, numero, nouitate penitùs exhaurit. Planè intra Conclauis, de quo differit, septa contineri non debuit eximius labor: par est, euagari latiùs per litteratorum manus, ac plausus: eoque dignissimum ducimus, qui typos impleat, ac luci detur, ad publicæ eruditionis incrementum, lucémque ingeniorum. Datum Romæ in nostra Quirinali Domo die 29. mensis Nouembris 1655.

D. FRANCISCVS MARIA CARAFA Cler. Reg. Sacr. Theol. Profess.
D. IOSEPH SILOS Cler. Reg.

D. FRANCISCVS CARAFA Congr. Cler. Reg. Præpos. Generalis.

Opus inscriptum, *De Colloquutionibus, & Scriptionibus prohibitis tempore Conclauis, à P. D. Antonino Diana compositum, & iuxta præfixam assertionem PP. Theologorum, quibus id commissimus approbatum, vt typis mandetur, quod nos spectat, facultatem concedimus. Datum Romæ in nostra Quirinali Domo die 8. Februarij 1656.*

D. IACOBVS SOTTANI Secretarius.

Loco † Sigilli.

Imprimatur, si videbitur Renerendissimo Patri Sacr. Apost. Pal. Magistro.

M. A. ODDVS Fpisc. Hierarp. Vicefg.

I Vssu Reuerendiss. P. Fr. Raymundi Capisucchi vidi Tractatum R. P. D. Antonini Diana *De Collocutionibus, &c.* Et censeo Auctoris doctrinam multiplicem eruditionem, & maturitatem iudicij esse pares grauitati materiæ, & in publicam vtilitatem plurimum collaturum esse hoc Opus, si typis mandetur. Datum Romæ in Collegio Romano Soc. Iesu die 22. Decembr. 1655.

MARTINVS DE ESPARZA Soc. IESV.

Imprimatur.

FR. RAIMVNDVS CAPISVCCHVVS Ord. Præd. Sacr. Apost. Palat. Magister.

INDEX

I N D E X

Authorum LXXVIII. qui encomiasticè in
Operibus suis de P. DIANA loquuti sunt,
hac Duodecima Parte nouissimè,
quàm in aliis auctior.

ACIUS de Ripol *tract. de Regul. cap. 11. num. 11.* Non debebat venerabilis, & doctissimus Diana tantopere mirari de me dictis.

Albertus de Albertis Societatis Iesu in *Paradoxa moralia disp. 1. cap. 12.* Huic veritati oblectatur apertè Diana sanè doctissimus, iuxtaque humanissimus.

Idem *ibid. c. 5. §. 8. n. 118.* Quamobrem benignè inspectandum iudico, quod eruditissimus Diana asseruit.

Alphonsus de Leone *tract. de Cappellanijs, q. 6. sect. 20. n. 200.* Vnde doctissimus Diana necesse est, vt intelligat, id esse prohibitum in decreto.

Idem *de censib. recollect. 5. num. 126.* Turrianus vocat hanc sententiam probabilem, & non Diana, prout Manriquez Ferro solita sua animositate contra hunc famiger rarissimum Antorem falsò illi attribuit: addens, Dianam frequentius approbare benigniores opiniones: quod argumentum nihil afficere illum posset: quia illum nò solum non negat ipse Diana, sed glorianter profiteretur in fròte suorum voluminum, se vt plurimum benignè resolvere casus conscientia, quod in singulis suis resolutionibus, non ex sua, sed aliorum selectorum Autorum opinione cum communi plausu exequitur.

Andreas Capanus de iure *Adhoæ q. 62. n. 11.* Fateor tamen, quod Pater Diana omnia ferè optimè resoluit, maximè cum ingenij perspicuitate, & acumine, prout in præsentis casu, in quo largam opinionè profert, & hoc cum maximo iudicio, propter euitanda peccata.

Andreas Lanfrancus in *Opusculis tom. 2. Opusc. 1. c. 4. n. 13.* Quam plures refert accuratissimus in recensendis autoritatibus P. Diana.

Angelus Maria Verrifelli in *Questionibus moralibus. tr. 2. quest. 28. n. 15.* Ita doctissimus Diana.

Idem *ibidem, tract. 4. quest. 27. sect. n. 69.* In re autem morali plurimum debemus nostro P. Antonio Diana, nam eius industria multæ opiniones euaterunt probabiles, quæ antea non erant.

Item de *Apostolicis missionibus, post tract. 18. in appendice. 311. n. 4.* Primò moueor auctoritate doctissimi Patris Diana, qui *part. 11. tract. 1. resolut. 23.* improbable censet, posse Sinense ob Regiã aulam castrare suos infantes, postquã enim in typis impressa erat ea quæstio 197. de Eunuchis optatissima pars vndecima P. Diana ad manus deuenit; optatissima in quã, nam tanti Doctoris scripta aureis literis exaranda, sæpissimè cum euoluo, affectuosè deosculor, etenim in densissimis difficultatum tenebris, cæterorum Authorum cum opere despondi, Diana clarissimam lucem irradiat, abditarū auctoritatum, ac rationum thesauros indicat, & semper Dianam se, Lunam, & noctilucam præstet, quare omni æuo, toto Orbe, eius doctrina moralium difficultatum *Nox sicut dies illuminabitur.* Itaque tanti viri auctoritatis ab ea opinione asserenda probabili me absterruit.

Antonius Escobar, & Mendoza Societatis IESV in *Theol. moral. lib. 5. c. 6. sect. 2. probabilem 35. n. 133.* Miror quidem Antoninum Diana virum eruditissimum primam sententiam Doctorum communem esse affirmare.

Idem in *Theol. mor. parua editione vlt. tract. 1. exam. 1. c. 12. n. 93.* Scio communem esse sententiam non peccare subditos, qui legem sine causa non recipiunt, eruditissimus Diana *part. 5.*

Idem in *Theol. mor. tom. 2. lib. 16. sect. 2.*

Index Authorum.

cap. 19. *problem. 105. numero. 616.* Doctus admodum Amicus meus Antoninus Diana.

Idem *ibidem. lib. 15. sect. 2. c. 17. probl. 121. num. 462.* Doctissimus amicus meus Antoninus Diana.

Anton. de Leon in *quæst. del Chocolate p. 1. §. 1. Aun oy se puede seguir esta opinion, consta de en lo moral, y con la pronocacion, y estimacion, y que se sabe, la pone por probable.*

Augustinus Barbofa Episcopus Vgentinus *de potest. Episc. Edit. Lugdun. anno. 1541. p. 2. alleg. 6. n. 4.* Ita tenet Laiman. & nouissimè amicus meus Doctus Diana.

Barnabas Gallego de vera Ordinis Prædicatorum in Bulla Cruciatæ cap. 9. dub. 115. *No por que he aduertendo contra Antonino Diana dexo de venerat los mna lucidos trabaios deste Author, que sin duda tiene grandes notitias de la Theol. moral.*

Bartholomæus à Sancto Fausto Ordinis Fulienfis *de Sacram. pænit. lib. 4. quæst. 173.* Pœnitens quando bona fide maiorem numerum peccatorum expressit, non tenetur repetere confessionem, & ita tenet sapientissimus Diana.

Cæsar Carena in *tract. de offic. Sanctiss. Inquisitionis 1. §. 1. n. 68.* videatur de tota hac materia P. Diana de hoc nostro Trubun. S. Officij optimè meritis.

Cælestinus Suesionensis Tertij Ordinis S. Francisci, in *compend. Theolog. moral. tract. 3. c. 10.* De hac materia multa scitu digna refert Diana vir doctissimus, ex cuius doctrina, quæ hîc trademus desumpturi sumus.

Carol. Baucius in *2. edit. sua prax. confessorior fol. 123.* Respondetur ex Gaetano, & aliis citatis à sapientissimo Diana.

Carolus Antonin. Bottiglierus in *tract. de successione ab intestato Theorem. 66. n. 1.* Ad quod videndus est laboriosus, & doctus P. Diana

Carolus Malletus Cisterciensis in *Theol. moral. tom. 1. Epist. ad Lectorem.* Nuper hac eadem super materia luculenter scripserunt Eminentiss. Card. de Lugo, & doctissimus Antoninus Diana.

Carolus Thomafius in suis Quodlibetis Theologicis *quod 4. schol. 10. n. 2* Ex qua doctrina, ex quibus principiis, noster Pater, meusque Magister Pater Diana cuius in omnem terram exiit sonus laudis, & in fines Orbis Terræ Codices eius in *part. 11. tract. 4.* multos varios, & veriores casus mirabiliter deducit.

Constantinus de Castro Mortariensis Canonicus Reg. Lateranensis, in *Collect.*

Theolog. moral. tract. 4. sect. 1. cap. 100. art. 2. § Ita Doctores quos citat, & sequitur doctissimus Diana

Castellus Sotomaïor de tertiis debitis Hispaniarum Regibus, *cap. 41. num. 181.* Antonini Diana scripta, & Resolutiones morales vtilis, & necessarias esse à singulari eruditione, Authorumque lectura edita fatemur libenter.

Daniel de Nobilibus in *select. controuersis, disput. 62. n. 31.* Contra communem sententiam videtur mihi sentire eruditissimus Diana; dum dixit sibi non videri has leges ex æquo respicere Clericos, ac Laicos.

Didacus Antonius Frances in Pastoralis interno ad finem operis in Appendice, §. 1. Nonus tomus eruditissimi, & laboriosissimi Reuerendi Patris Antonini Diana, serò, sed bona forte ad me delatus est, illum prælegi, & spicilegium istud, quod sparta nostra potuit locupletari hic apponere, & in appendiculum referre iudicavi, quam margines infercire, & Lectores meos hac noua lucubratione, & grauissimi viri auctoritate, iudicioque priuari.

Idem in *pastorali Regul. part. 3. voto 8.* Romæ Orbis caput tenet Religiosissimum, mihi que ante alios, Carissimum Patrem Antoninum Diana diuiniore sapientiæ antesignanum, & in primis eius Theologiæ, quoad mores spectat, ac iura componit, ætate facile principem.

Didacus de Marbona in *Annalibus iuris n. 10: cum dicit quæst. 8. num. 6.* Idem docet Riccius Ochagaui, Marcerus, & Castus Palaus, quem refert, & sequitur eximie literaturæ vir Antoninus Diana.

Idem in *tract. de etat. ad Omnes hum. act. req. au. 11. q. vnic. num. 3.* Quamplurimos Authores enumerat solertissimus vir Antoninus Diana.

Didacus Treasmiera quæsitur fidei in Regno Siciliae de Polugamia *lib. 3. q. 2. num. 49.* quam rationem attingit doctissimus Diana.

Franciscus Bardi studiorum Præfectus in Collegio Panormitano Societatis Iesv in *Bullam Cruciatæ. p. 2. tract. 2. cap. 4. sect. 2. num. 12.* Patrem affirmatiuam complexi sunt quamplures, vt Suarez, Coninch, Fagundez, Layman, & peritissimus Diana.

Idem *ibidem, tract. 3. cap. 4. sect. 4. n. 34.* P. Diana diligens, casuum Moralium, & practicabilium scrutator.

Idem in *selectis, lib. 7. quæst. 13. num. 14.* quâ sententiâ doctissimus, & amicissimus Diana, vt probabilem, & tutam sustinet.

Franciscus Bordonus S. Officij Parmensis

Index Authorum.

mensis Consultor Tertij Ordinis S. Francisci in *consil. Regul. tom. 2. resol. 80. n. 30*. Id optimè probat in moralibus versatissimus Diana.

Idem in *controuers. moral. controu. 7. n. 5*. De materia Immunitatis Ecclesiasticæ, vide Dianam in suis operibus, qui abundè, clarè, & optimè in fauorem Ecclesiasticorum dixit; quidquid ferè dici potest, ita quod in hac materia nihil amplius desiderari possit.

Franciscus Maria Maggius in *Disquisit. Asceticis cap. 12. §. 7. n. 26*. Antoninus Diana inter morales Theologos huius æui suo iam nomine præstantissimum lumen.

Franciscus Maria Pratus *practic. obseru. tom. 1. obseru. 41. n. 7*. Hanc esse communem opinionem, refert post plures admodum Reuerendus & doctiss. vir P. Antoninus Diana huius ætatis ornamentum.

Idem in *respons. de ludo scacchorum, §. nec nomen, &c.* Quam sententiam apertè sustinet mihi semper honorandus P. Diana summum Europæ decus.

Idem in *annot. ad Paschalem de viribus Patria potest p. 1. c. 9. n. 33. §. at non. fol. 391*. Cuius rei accepta occasione insignis noster P. Antoninus Diana maximæ in toto Orbe authoritatis ob eius doctrinam, prudentiam vitæ integritati adiunctam, quam egregia literarum monumenta posteritati tradita, ita clarè testantur, vt cum supra omnem ingenij aleam positum esse nulli addubitauerint tradit, &c.

Idem *ibid. p. 3. c. 2. n. 50. fol. 461*. Quam decisionem imprimi curauit P. Antoninus Diana literariæ Vniuersitatis ornamentum.

Idem *ibid. p. 2. cap. 3. n. 63. fol. 260*. Superuenit postea Decimus Tomus nunquam satis laudati P. Antonini Diana.

Idem *ibid. p. 4. cap. 6. num. 1. §. est etiam, fol. 49*. In iniuriis minoribus per occisionem resistere, non licet effluenter eruditissimus P. Diana.

Idem in *lib. Respons. crimin. ad Reorum defensam, respons. 13*.

Nec parui ponderis apud me est apud omnia Europæ tribunalium subsellia magnam vim facere authoritatem Reuerendissimi P. Antonini Diana Clericorum Regularium Religionis ornamentum communis præceptoris, ac me præcipui, cui plurimum me debere, ac posteritatem debituram, nemo est qui inficiat eas. Etenim præter incõparabiles vitæ mores literarum studiis, ingenii que sui monumenti, tum ad praxim, cum ad Theoricam accommodatis orbem edocuit, &c.

Idem *ibid. respons. 15*. Præceptor noster,

tum doctrina, tum vitæ integritate conspicuus P. Diana.

Idem *ibid. resp. 40*. Ita tenet Hurtado, quem doctè & eruditè de more adducit P. Diana, nostri æui decus.

Franciscus Felizzarius Societatis Iesu *tom. 2. Man. Regul. in Epist. ad Lectorem, sub nomine Typographi. R. P. Antoninus Diana* vir ob plures, & eruditos Codices editos, non solum Vrbi, sed etiam vniuerso Orbi celeberrimus.

Franciscus Salernus Panormi Vicarius Generalis *lib. 1. conf. 12. §. 3. n. 26*. Quam sanè rem tetigit doctissimus Diana, cuius Codex postquam hæc scripseram, ad manus meas peruenit.

Franciscus Staybanus in *Theolog. mor. princ. 18*. Quod sit contractus docet Diana, (illi inquam) P. Diana, qui morali disciplinæ talem addidit splendorem, vt quæ prius aliorum doctrina latebat ingenii eorundem diuersitate opinionum patefacta ita clarescit, vt humanus intellectus natiua gaudens ingenuitate, ad determinatam sententiam ipsi fortasse improbabilem non ardetur amplectendam. Imò hac sua industria ita animarum, consulit iuuamini, vt si, quod illis prius lethali ascribatur facinori, eo quod solum damnantium ad culpam opinionem gnaris peccati se putabant reas aliorum, deinde qui talem non agnoscebant labem reuelata per ipsam opinionem, qui prius lethaliter peccaturus ruebat, existimati insistentis delicto, in tale immunis labe, nostri Diana auxilio, fortunatus euadit. Huius igitur doctissimi, eruditissimi, ac meritissimi viri laudes rudi calamo enunciare minimè valens, silentio potius, me de eodem dicere non posse, quod vellem significante potius quam loquela ad dicendum inepta, eiusdem encomia demonstrabo.

Idem *ibid. princ. 148*. Ita tenet Diana, & dat rationem hic doctiss. Author, & suprema ab omnibus laude extollendus. Etenim adeo Arcanam protulit in morali disciplina doctrinam, vt aliis retroactis temporibus, non ita peruiam, imò penè omnibus ignotam, nostro æuo (aliorum purgata inscitia) reseruauerit. O vitam diu viuat vt continuo lucem doctrinæ promanans moralis, cæteros in motibus componat.

Franciscus Torreblanca in *pract. Iuris spiritualibus lib. 15. cap. 5. num. 54*. Communis Authorum sententia terruit; ne in meam veniret opinionem eruditissimum Antoninum Diana, S. Inquisitionis

Index Authorum.

Regni Siciliae Consultorem.

Gabriel de Henao Societatis IESV de *sacram. Euchar. disp. 14. sect. 4. n. 35.* Antoninus Diana insignis Amplificator Theologiae moralis.

Gregorius Gobat Societatis IESV *The-sauro Indulg. p. 2. cap. 7. q. 16 n. 324.* Ita post Silium Diana, cuius apud me magna in eiusmodi dubij autoritas.

Idem *ibid. cap. 26. q. 71. n. 533.* Accedit recentissima declaratio SS. D. N. Cuius omni exceptione maior testis extitit celeberrimus Doctor Antoninus Diana.

Idem *ibid. cap. 38. q. 105. n. 681.* Sicuti nixus auctoritati tam praeclearae de re morali meriti Dianae respondi per literas interrogatus.

Idem in *Vindiciis Theolog. contra Manriquez Ferro sect. 13 n. 829.* de Diana quem arguit Manriquez, fateretur puto si ipse decem Dianae partes euoluisset, esse ab hoc placidissimi ingenij viro, plurimas iuridicas quaestiones, tam perite & ex propriis iuris principiis resolutas, ut si iis in vnum volumen redactis inscriptum esset Manriquecanum nomen, omnes qui eum legerent pronuntiaturi essent, Authorem Manrique in eo volumine tueri egregie Iurisperiti nomen.

Gio Pietro Crescentio nell' *Arsenale de Religiosi p. 3. del presidio Romano lib. 2. fol. 54. col. 1* *Da per tutto si sono ristampati gli otto volumi delle resolutioni morali d'Antonino Diana da Palermo, viue in Roma esaminatore de Vesioni, e tutta via va scriuendo con molta fama.*

Idem *ibidem fol. 66. col. 2.* *Il P. Antonio Cortone siegue in tutto, e per tutto la dottrina del P. Diana splendore del nostro secolo.*

Hyacinthus Donatus Dominicanus in *Praxi Regular. tom. 1. tract. 13. q. 20. n. 6.* Si Episcopus prohiberet, ne fiat accessus ad locum exemptum, tunc incurreretur in censuram, ita Couarruias, & doctissimus P. Diana.

Idem *tom. 1. tract. 6. q. 6. num. 1.* Quidam probabiliter dicunt posse, & debere puniri a Praelatis Religionis, ita cum aliis citatis doctissimus P. Diana.

Hieronymus Ferrantinus Societatis IESV de *scandalo, & correctione Fraterna, disp. 1. q. 27. num. 14.* Ita Diana, cuius tanti Authoris opinio quauis pro viri Religiosi affectu dicta sit, habet nihilominus difficultates.

Idem *ibid. q. 77 n. 3.* Praeter alios quos citat eruditissimus P. Diana.

Hieronymus Garzia in *Summ. moral. tr. 3. diff. 1. dub. 4. punct. 4. n. 20.* & saepius

alibi. *Esto ultimo parece sentir Guanto, y le sigue el gran Casuista de nuestros tiempos Diana.*

Idem *ibidem tr. 1. diff. 1. dub. 2. n. 3.* *A los quales añado Cornejo, y el gran Casuista de estos tiempos Diana.*

Idem *ibidem tract. 2. diff. 4. dub. vlt. punct. 1. n. 4* *Esto supuesto, entra la question en la qual el gran Casuista de nuestro tiempo Diana dixo, &c.*

Idem *ibid tract. 1. diff. 5. n. 3.* *De lo dicho se collige, quan iniustamente se quexan los que sienten, que en materias morales aya diuersidad de opiniones, porque con la variedad de opiniones se haze mas suave el yugo de Christo, porque quiza si en las materias morales no huiera sino vn camino quedaran mucho mas peligroso a las conciencias, que fauorable: pues apretarias demasiadamente, es affligir, y a tormentar a las almas temerosas, y llenarias de escrulos; y no se puede negar sino que en esto ha andado muy bien Diana aunque algunos poco doctos hanc venido a dezir que ha ensanchado las conciencias y dado licentia para pecar. Pues es cierto, que no enseña opinion, que no sea probable per principia intrinseca, aut extrinseca, y assi sin razon le calumnian.*

Ioannes Baptista Casalius de *Vrbis, & Imperij Romani splendore, cap. 21.* Cui opinioni R. P. D. Antoninus Diana Clericus Regularis eruditissimè, & doctissimè ipse primum respondit, eamque, ut errorem impugnauit in lib. cui titulus, *De primatu solius D. Petri*, cuius Authoris doctrina ex tot voluminibus moralis Theologiae per ipsum impressis, ego semper sum admiratus, & veneratus, ut etiam responsa, quae ab ipso velut oracula continuò proueniunt super vrgentiissimas Christiani orbis difficultates.

Ioannes Baptista Ciarlinus *Controu. Forens. iudic. tom. 2. c. 198. n. 3. & 30.* Verum contra me insurgit doctissimus Diana adducens multa argumeta, quibus consideratis admiratus sum viri ingenium, & eruditionem, & non potui non laudare eius subtiles, & doctas considerationes: non adhuc multa argumenta ad meam tuendam sententiam, quam existimo veram, non ut impugnem opinionem P. Dianae, cuius auctoritatem, & scientiam scio esse magnam, & tanquam virum insignem in morali Theolog. colo, & admiror, & credo eius sententiam esse probabilem, & ideo omnis disputationis causa esse volo.

Ioannes Baptista Lari ea in *alleg. F. scali c. 2. alleg. 1. 4. n. 16. & 21.* Princeps aliquos ciues tradere potest, & periculo vitae exponere

Index Authorum.

ponere pro tutamine aliorum. Tradit D. Thomas. Quod comprobatur doctissimus P. Diana.

Idem in *alleg. Fisco. tom. 2. alleg. 115. n. 30.* Addenda sunt plura, quæ ex Reuerendo, & docto P. Diana notauiimus.

Idem *ibidem n. 33.* Potest consuetudo istam reddere vltimæ voluntatis derogationem, Glossæ, Sanchez, Farinacius, Gutierrez, & Doctissimus P. Diana.

Ioan. Baptista Lezana in *Sum. qq. Regul. tom. 4. verb. libri, n. 30.* Quid verò sentendum de elect. aliorum lib. de quibus non fit sermo in Bulla Cœnæ, consulendus est insignis Author Antoninus Diana.

Idem *ibidem, verb. Litania, n. 7.* Nota quod celebris Author P. Diana oppositum probabile putat esse.

Idem in *Consultis variis, conf. 35. n. 16.*

Ea quæ dixi etiam approbat sapientissimus P. Diana aliis relatis.

Idem *ibidem, conf. 26. num. 29.* Adhæsit autem huic sententiæ sapientissimus Pater Diana.

Ioannes Baptista Ventriglio in *Praxi Fori Ecclesiastici. Annot. 88. §. unico, n. 37.* Hoc tenet Diana in 3. part. Sed pace tanti viri contrarium videtur verius, & in sexta parte nostræ opinioni adhæret.

Ioannes Caramuel in *Theol. Reg. edita Francofurti 1546. disput. 6. num. 53.* B. C. D. Sunt Authores aliqui, quorum vnus multis aliis præualet, vt sunt Lorca, Vasquez, Suarez, Pontius, & Angelus Manriquez. Hos litterarum Pincipes, nullius iniuria nominauerim, Lessium, Thom. & Ioannem Sanchezios, & præcipuè Dianam, & si quos alios æquales ipsis videris illis adnumera, & sine aliquo scrupulo sequitur contra quoslibet alios Doctores.

Idem *ibidem, disp. 69. n. 1053.* Ingenium Dianæ viri Doctissimi veneror, eius industria multas opiniones euasisse probabiles, quæ antea non erant, assero, vocoque inuidum, qui non confirmet.

Idem *ibidem, disp. 66. concl. 14. n. 1017. fol. 196.* Ita docuerunt Vasq. Pontius, & Diana: vbi nota: illos duos fuisse ex maximis, ita vt securissimè sequi possis, Dianam diligentia, & studium etiam magnis adscripsit, & fortè illi plus debet Ecclesia, plus ethica Christiana, quàm aliis plura alia scripsit Caramuel de suprà dicto Diana, vt videre est in Epistola impressa in principio suæ Theologiæ Regularis, & in alia Epist. impressa in principio suæ Theologiæ fundamentalis.

Ioannes de Dicastillo Societat. Iesu in Delingana vniuersitate Cæcellarij de Sa-

eram. 1. tr. 4. disp. 10. dub. 5. num. 1110. Ecce Diana sibi contrarius est, id tamen, (quod illi non semel contigit) non reprehensione, sed gratiarum actione dignum est, nempe vir pro communi bono laborans, & communi vtilitati seruiens, prima lectione diues, & copiosus pro occurrenti consultantium, & quærentium necessitate, aut etiam desiderio, iam huic, iam illi parti adhæret, quando pars vtraque probabili ratione, & doctorum virorum auctoritate nititur, & in praxi vtrūvis operari tutum est, voluit autem nobis in medium proferre ad hunc ipsum finem, quid in vna, quid in alia occasione responderit quærentibus. Quid quæso, vtilius pro praxi? Hæc obiter dixerim, vt facessere iubeam nescio, quos inuidos, qui hæc, et si quæ sunt similia, erudito viro non verentur obiicere.

Idem *ibidem disp. 11. dubit 6. num. 1117.* Alij paulò strictius, alij paulo latius videtur locuti, maximè ij, qui pro reipublicæ litterariæ bono in congregandis auctoribus pro quavis sententia desudant non sine magno fructu, & dignissimi sunt quibus gratias agamus, iis si nō primum, certè nemini secundum locum tenet Diana.

Idem *ibidem, tom. 2. tr. 8. disput. 9. dub. 2. num. 88.* Eodem modo possent impugnari Diana, &c. Sed in hoc erudito, & multæ lectionis viro, non vitio vertendum; sed laudi potius tribuendum est, quòd resolutiones illius variæ sunt, & quandoque oppositæ. Nempe scopus illius est, tam confessarios, quàm pœnitentes instruere; vt secundum probabiles Doctorum sententias (etiam fortè contrarias) possint se tanta conscientia dirigere in praxi pro nata occasione, in quo abundè pergit quotidie benè mereri de Rep. litteraria.

Idem *ibidem, dub. 3. num. 180. fol. 441.* Et multi alij apud Dianam *part. 1. tract. 7. re. fol. 1.* in quo tractat copiosè pariter, & eruditè de his circumstantiis, multa quasi in synopsis exponit pro communi practicæ Theol. locupletando thesauro.

Idem *ibidem, dub. 7. n. 295. fol. 463.* Hæc & alia cum retulisset Diana, noluit pro sua pietate, doctrina, & prudentia sequi virum alioquin amicissimum, cum videret aliis multa talia displicere.

Idem *ibidem, dub. 8. n. 351. fol. 477.* Nec sine admiratione legi in Diana, in quo eruditio cum benignitate de primatu, certant. Dum casus resoluit eruditè, & iustè, & benignè, & plures, ac varias imò etiam oppositas sententias, vt probabiles frequenter admitit.

Index Authorum.

Idem *ibid. dub. 9. dub. 756.* id multi obseruant quos Diana refert, & sequitur in egregio tractatu de absolutione moribundi, & solita eruditione *in tract. 1. p. 8. resol. 49.*

Idem *ibid. disp. 10. dub. 8. n. 233. fol. 675.* Legatur Diana ibidem, vbi id latè, & eruditè de more probat.

Idem *ibid. dub. 9. n. 257. fol. 680.* post Bullam Urbani VIII. Sua omnia opera, & resolutiones toto mundo celebres edidit Antoninus Diana, in quibus variis in locis hanc sententiam, vt probabilem imò, vt veram tradidit homo in cæteris quidem, sed in Bullarum maximè Decretorum Pontificiorum mandatis, & perquirendis, & propugnandis diligentissimus, & versatissimus.

Idem *ibid. tom. 3. tract. 10. disp. 7. dub. 1. n. 16. & 16.* Contra quam doctrinam doctè & copiosè agit Diana locis citatis contra Rabardeum, vbi solitam lectionem, & eruditionem ostendit.

Idem *ibid. tract. 10 disp. 2. dub. 15. n. 148.* In qua re duas inuenio sententias oppositas quas refert Diana, retulisse contentus (quod sæpe facit) nihil decidit, non defectu, vel doctrinæ, vel prudentiæ, & iudicij, quibus maximè valet, & pollet, sed ex abundantia modestiæ liberam aliis relinquens censendi potestatem.

Ioannes Dominicus Ottonelli Societatis IESV in tr. de pictura, & sculptura, c. 3. q. 7. *Propone il quesito il Reuerendo Padre D. Antonino Diana huomo celebrato da tanti valenti huomini, e con tante lodi, che si è potuto tessere vn Catalogo di lodatori.*

Ioannes de Lugo S. R. E. Cardinalis Societatis IESV, *de Iustit. & Iure, tom. 2. disp. 37. sect. 13. n. 161.* De torturæ materia, videre poteris Dianam tractatu de tortura, vbi omnia ferè, quæ ad torturam spectant copiosè, & doctè collegit ex Authoribus antiquioribus, & recentioribus, qui tractatus vtilissimus omnibus est.

Idem *de sacr. Pen. disp. 25. sect. 5. n. 148.* Quando est mera confessionis reuelatio Inquisitores non se in genere testatur Diana in eo Tribunali permultos annos versatus.

Ioannes Petrus Fontanella *in decisionibus Cathalonis, tom. 2. dec. 302. n. 1.* Recensere hæc volui clariùs, quàm fecerit Diana, cui non nego multū debere studiosos.

Idem *ibid. dec. 307. n. 13.* Aduerto Patrem Dianam, vt numeri, quod suscepit vberimè satisfaceret, nullum non mouisse lapidem, nullis pepercisse laboribus, quibus Sacram Ecclesiasticam im-

munitatem adiuuaret.

Ioannes Franciscus Sanna *in Patrocini. immun. Eccl. pro Episc. Algaren. art. 3. n. 36. art. 5. n. 51.* Quod esse valdè notandum, à Iudicibus Laicis, quando excommunicantur ab Episcopis, licèt pro se habeant opinionem probabilem, aduertit doctus, & pius P. Diana. Et infrà. Quinimo si credimus Azorio, Filliucio, & aliis variis longè doctissimis, quos refert Diana, vir æquè non mediocriter doctus.

Ioannes Escobar à Corro Inquisitor Murciae, tr. *de Confess. sollicit. p. 2. q. 2. §. 3. n. 23.* An quis releuare teneatur Monitorio furtum factum à filiofamilias eius, qui monitorium impetrauit Naldus affirmat, Raynaudus negat; Diana tamen licèt doctissimus iudicandum relinquit.

Ioannes Henriquez Augustinianus in qq. practicis, sect. 37. quæst. 21. n. 55. *Esto no obstante Diana Autor tan graue affirmato contrario.*

Ioannes Maria de Castilento ex Ordine Minor. *in Polyanthea Theologiae moralis ante principium, in Elenco nominum Autorum, cæterorum Authorum nomina, in hoc opere citata, habes etiam apud alios, & præcipuè apud Doctissimum Dianam, cuius intellectū sicut puto omnium casuum Conscientiæ decisionum promptissimum τὰ μὲν, ita etiam eius opera omnium doctorum veterum, sed perquam maximè recentiorum vniuersalem dixerim Bibliothecam.*

Idem *ibid. littera A, diffic. 3.* Ita etiam nouissimè docet sapientissimus Diana.

Ioannes Morandus *in Cursu Theol. tom. 2. tr. 3. de Euchar. q. vlt. n. 559.* Pater noster Diana ferè in omni materia morali congestit quicquid curiosi, & singularis recentiorum gustus nouerit appetere.

Ioseph Demetrius *in Praxi casuum Archiepiscopo Neapolitano reseruatorum, q. 8. n. 26.* Et hanc opinionem tenet. Antonin. Diana, cuius virtus tam præclara est, vt vniuersum ferè orbem in sui traxerit admirationem.

Idem *ibid. Disquis. 3. q. 2. n. 43.* Duæ sunt opiniones, prima affirmat, quam sequitur Diana qui in morali Theologia lux lucis, lumenque luminum dici potest.

Idem *ibid. n. 77.* Hæc est cõmunis opinio, vt contra Grassium tenet sapientissimus Diana, vir nunquam satis laudatus.

Ioseph de Ianuario *in resol. Theol. mor. tom. 1. resol. 14. n. 8.* Hanc consuetudinem à Merolla cognitam non cognouit accuratissimus Diana.

Idem *de casibus reseruat. tom. 1. resol. 16. num. 1.*

Index Authorum.

n. 1. Idem sentit Quintanadueñas citatus ab eruditissimo P. Diana, qui in moralibus omnes plenè materias illustrauit.

Idem *ibidem*, *resol.* 64. n. 13. Sic Pater Diana, qui in materia morali nihil intantum reliquit. Idem *tom.* 2. *resol.* 69. n. 4. Probat igitur Marchant. relatus ab eruditissimo Diana.

Idem *ibidem*, *Resolut.* 73. n. 143. Contra Pellizarum meritò insurgit doctissimus, & amicissimus Diana.

Iulius Cæsar Borea Episcopus Comanensis in responso pro immun. Eccl. contra Lagunam, c. 3. n. 117. Clericis suffragatur autoritas, non solum P. Dianæ sed etiam aliorum, quam plurimorum Authorum. Et in omnem euentum plus soli Diana deferrem, quàm Lagunæ, & cæteris eius sequacibus: tū propter egregiā viri, quam noui, litterarum: tum propter vitæ, morumque candorem, & integritatem.

Iulius Clemens Scotus *Opusc. de iure tuend. fam.* n. 18. Quod Episcopus non possit absoluerè ab Hæresi occulta, legendus est Diana, vir quidem suspiciendus, maxime propter Disceptationes Apologeticas de Primatu solius D. Petri, ac differentia inter ipsum & D. Paulū hoc anno impressas, in quibus multiplicia cōtrarij dogmatis Capita, siue argumenta igneis responsionibus adscidit.

Iuniparus à Drepano, de *Casibus reseruatatis part.* 3. *disput.* 12. *quest.* 1. *capit.* 2. n. 2. Hoc idem existimo sentire P. Dianam, etenim si huius sensus non fuisset doctissimus Pater, istæ difficultates materiam exactè non examinaret, & eleganter resolveret, prout resoluit.

Leander à Sanctissimo Sacramento *in qq. moralibus editionis Lugdunensis, tom.* 1. *de Sacr. tract.* 5. *disp.* 7. q. 6. Approbat etiā nouissimè hanc meam sententiam D. Diana.

Leander de Murcia, in c. Sec. Regulæ D. Francisci, quæst. 9. n. 2. & sæpius alibi: *Esta sententia tiene Ricardo, Layman, Rebelo, a los quales cita, y sigue el muy docto P. Antonino Diana.*

Marcus Serius t. 1. *de Officio, & potestate Parochi, disp.* 1. *diffic. unica, q.* 6. n. 1. Licet nonnulli apud D. Dianam asserant moraliter peccare.

Idem *ibidem*, q. 8. num. 20. Villalobos apud Dianam virum eximie virtutis, inter alia notatu digna habet, &c.

Marcus Vidal *in Arca Vitali Theolog moralis in indice Authorum, littera A.* Antonini Diana Clerici Regularis Resolutiones morales, Author Pius, Celebris, & suo nomine conspicuus.

Martinus Bresserus Societatis Iesu, *de Conscientia, lib.* 2. *cap.* 8. n. 98. Antoninus Diana citat pro more suo diligenter Authores aliquos.

Nicolaus Fernandez de Castro, *de Religione milit. tract.* 4. *cap.* 10. n. 57. Summa hæc rationum momenta perpulerunt virum variæ & indefessæ lectionis longè eruditum Antoninum Dianam, vt nullitatis vitio laborare prædictam professionem crediderit. Et rem doctissimo (vt solet) & pleno omnigenæ eruditionis scripto firmavit, nuper typis dato.

Idem in Portugal conuencida c. 2. *sect.* fol. 50. *littera B.* P. Diana vir planè indefessæ Lectionis, Scriptionis, & Curæ, atque Religiosissimæ in Sanctam Sedem pietatis; cuius suauissimā amicitiam votis mihi enixè expetitam; multo animi candore, & quam par est eximio viro perhiberi obseruantiam gratis percolo.

Paulus Britius Episcopus Albensis, *ne progressi della Chiesa Occidentale, secolo 7.* fol. 685. *E chi curioso fosse di sapere, consideri seriamente le difficoltà, che moue il celebratissimo dottore Diana.*

Paulus Maria Quartus *nel trattato del Giubileo dell' anno Santo al cap. 3. punto 1. si potrà vedere il Padre Diana, part.* 9. *tract.* 2. *de Altaribus, resol.* 23. *dona tratta egregiamente al solito, questo punto adducendo molti Dottori.*

Idem *in Rubricas Missalis in q. proæm. sect.* 2. *punct.* 3. Ita tenet Diana, quem doctorem frequenter, & libentissimè allego: tū quia, eo citato plures, & graues habeo patronos mearū assertionum; nunquam enim Diana solus loquitur, sed ei semper concinunt probatissimi Doctores, quos fidelissimè ipse affert meos addentes gratissimum armonicis resolutionibus eiusdem Dianæ:

Idem *ibidem, part.* 3. *tit.* 4. *dub.* 10. Affirmatiuè tamen sententiæ adhæret sapientissimus Diana.

Idem *ibidem, part.* 2. *tit.* 10. *sect.* 3. *dub.* 2. *difficult.* 3. Ita tenet Syluester Paludanus, & plures alij, quos citat, & sequitur eruditissimus Diana.

Paulus Rubeus *in Annotationibus ad Decisiones Rotæ part.* 3. *decisione.* 2. n. 28. Pater Antoninus Diana, vir admirabili doctrina conspicuus, cuius opera iam decimam quartam aspexerunt lucem, affirmat, hoc communiter tenerè Theologos.

Paulus Zachias *in qq. Medicolegal. lib.* 8. *in Epist. dedicatoria. Antonino Diana, &c.* Hæc tuæ censuræ subiicio, ac nomini suo inscribo, maxime enim consentaneum visum

Index Authorum.

visum est Canonicum argumentum, Summi Canonistæ, nomine decorare.

Pax Iordanus Episcopus Taguriensis in *Var. Elucubrat. tom. 2. lib. 1. tit. 3. num. 216.* Eruditissimus Diana affert multos Doctores circa hanc difficultatem.

Petrus ab Angelis Carmelita Discalceatus in *Addit. 7. ad sua Praxis iudicialis.* Quod non sint obligatorie tenent Suarez, Salas, Sanchez, & doctissimus Pater Diana.

Petrus Franciscus Passerinus, *tract. de Pollutione Ecclesiarum, disp. 7. c. 20. n. 3.* Certo constat esse mortale, quod placuit magno illi moralium resolutionum magistro Dianæ.

Petrus Paulus Guazzinus in *tract. moral. lib. 2. defens. 1. c. 7. §. 5. n. 156.* Sed quia de Inquisitoribus satis diffusè, & bene scripsit doctissimus Pater Diana, ideo me remitto ad illum.

Idem *ibidem, cap. 12. n. 9.* ad Molinam pro parte contraria allegatus rectè respondet doctissimus Diana.

Philippus Cammarata, in *iuridico discrim. Patroc. 1. n. 26.* Decisionem Seraphini, & declarationem sacræ Congregationis refert noster amicissimus, & eruditissimus R. P. Antoninus Diana.

Raphael Rastellius Episcopus Caprensis, *le regimine Principis, lib. 3.* peruenit ad manus meas prima, & secunda pars Resolutionum moralium doctissimi viri Antonini Diana Panormitani Clerici Regul.

Remigius Scropha Dominicanus, in *Solutionibus questionum moral. q. 35. n. 16.* Hæc omnia docet doctissimus Diana.

Sacra Rota Romana in Causa Burgen. nullitatis professionis die 16. Aprilis 1640. coram D. Arguelles. Annum probationis continuum esse debere, clarum est. Abbas, Ancharanus, Suarez, & manu plenissima pro more Reuerend. P. Diana.

Sebastianus Saleles Societatis Iesu, *de materiis Tribunalis S. Inquisitionis lib. 1. c. 11. Regul. 94. n. 132.* Ex doctoribus magis recentioribus, perdoctè discuit, & resoluit hoc dubium, sicut & reliqua, vir doctissimus, atque religiosissimus de Illustrissima

Familia Clericorum Regularium P. Antoninus Diana. Consulto Sancti Officij, & de hoc Sacro Tribunali valdè benemeritus.

Idem *ibidem, m. c. 14. Regul. 124. n. 241.* Inuocatio Dæmonis per modum imperij nulla ratione habet locum, vt egregiè ostendit doctissimus Antoninus Diana.

Stephanus Spinola Congregationis Somaschæ, *Opusculo de libera electione in moralibus, disp. vlt. sect. 4.* Diana pro opposita sententia nullos citat Doctores, quod equidem miror cur scilicet eruditissimus vir in libris doctorum adeo versatus, qui pro qualibet materia semper consuevit pro vtraque parte doctores afferre, in hoc puncto noluerit mentionem facere.

Thomas Tanburinus tot Societatis Iesu, in *Decalog. part. 2. l. 7. c. 7. §. 1. n. 5. disp.* De hac materia Romam misi, vt amici eam P. Dianæ *de Theol. moral.* profecto benè meritissimo communicarent.

Idem *ibidem, §. 1. n. 10.* vt fusè probat me citato solertissimus Diana.

Idem *ibidem, lib. 8. tract. 2. cap. 5. §. 6. n. 3.* Lege Dianam solertissimum, & humanissimum virum.

Idem *ibidem, tract. 3. c. 3. §. 5. n. 8.* Sic Diana, cui diligentissimo Scriptori multatum opinionum notitiam acceptam merito referimus.

Vincentius Tancredi Societatis Iesu, *de Religione in Epistola ad Lectorem.* Circa Ecclesiarum Immunitatem multa exagitantur quæ nuper eruditissimus, & satis notus Diana, & quidam non obscuri nominis Recentiores scripsere.

Idem *ibidem, tract. 1. l. 4. disp. 5. q. 2. n. 19.* Sic docet Naldus, quamuis contrarium teneat mordicus doctissimus Diana.

Idem in *q. Moral. Epistola ad Lectorem,* plura ad rem multis adductis, congerit doctissimus, ac Religiosissimus Diana, & passim in multis locis eiusdem libri.

Zaccharias Pasqualigus in Indice Doctorum ante suas decisiones morales *littera A.* Antonini Diana Clerici Regularis, Resolutiones morales, Author suo nomine celebris.

INDEX

RESOLUTIONVM HVIVS

Duodecimæ Partis.

RESOLVTIO I.

AN Consecratio Episcoporum sit Ordo, & opinio negatiua affertur.

- pag. 1
- 2 Opinio affirmatiua adducitur, & probatur Episcopatum esse verum ordinem. 2
- 3 Dissoluuntur argumenta adducta pro prima sententia. 3
- 4 Quid dicendum de Patriarcha, Archiepiscopatu, item de Cardinalatu, & Papatu. 4
- 5 An Consecratio Episcopalis sit verè Sacramentum, & opinio negatiua adducitur. 5
- 6 Episcopatum esse Sacramentum demonstratur. 1bid.
- 7 An Episcopatus sit ita verus Ordo, & Sacramentum, ut distinguatur à Sacerdotio, & nouum Ordinem, ac Sacramentum constituat. 6
- 8 Affertur opinio asserens Episcopatum absolute distinguui ab Ordine Sacerdotali. 7
- 9 Iudicium de supradictis opinionibus. 8
- 10 An opinio asserentium Episcopatum non esse Sacramentum mereatur aliqua censura inuri, & Angelicus Doctor D. Thomas defenditur. 9
- 11 Respondetur ad illud argumentum, si consecratio Episcopalis est verus Ordo, & verum Sacramentum: ergo non septem, sed octo sunt Ordines, & Sacramenta. 11
- 12 De materia Consecrationis Episcopalis. Et prima Isamberti, & aliorum Anton. Diana Pars XII.

- opinio affertur. 12
- 13 Adducitur secunda, tertia, & quarta sententia Fornarij, Syluij, & Merce-rij. 13
- 14 Proponitur quinta sententia Doctoris Hallier. 1bid.
- 15 Affertur sexta sententia P. Dicastilli. 15
- 16 Exhibetur septima, & ultima sententia Vasquez, Bellarmini, & aliorum. 1bid.
- 17 Iudicium de supradictis sententijs. 16
- 18 Vltima sententia, quæ asserit, quod materia, & forma Consecrationis Episcopalis sit manus impositio, & verba, Accipe Spiritum sanctum, magis probatur, & firmatur. 17
- 19 An in opinione asserentium porrectionem libri Euangeliorum, & Baculi Pastoralis esse materiam partialem consecrationis, si Episcopus dicta instrumenta non tangeret, eius consecratio esset inualida. 1bid.
- 20 An Consecratio Episcopalis imprimat characterem diuersum à Sacerdotali, & negatiua sententia affertur Diui Thomæ, Amici, & aliorum. 18
- 21 Adducitur opinio affirmatiua. 19
- 22 Quando in Consecratione Episcopali imprimatur character: & quid si Episcopus moriatur in medio, v. g. Consecrationis. 20
- 23 An ratione characteris Episcopus consecratus moreretur, & postea resurgret, posset iterum munia Episcopalia exercere. 22
- 24 Quisnam sit Minister consecrationis
- * * * Epi

Index Resolutionum.

- Episcopalis.* 23
- 25 *An simplex Sacerdos ex commissione Papa possit esse Minister consecrationis Episcopalis.* 24
- 26 *An si Pontifex diceret alicui esto, v. g. Episcopus Ferrariensis, talis esset verè Episcopus.* 25
- 27 *An in consecratione Episcopi, de iure diuino requirantur tres Episcopi, & sententia negatiua affertur.* ibid.
- 28 *Alia sententia proponitur asserens ternarium numerum Episcoporum esse de iure diuino.* 26
- 29 *Iudicium de supradictis opinionibus, & prima magis confirmatur.* 27
- 30 *An stando in opinione, quod requirantur tres Episcopi de iure diuino in consecratione Episcopi, possit in casu necessitatis, super hoc Papa dispensare.* 28
- 31 *Exemplis demonstratur Pontifices sepius super numero Episcoporum in consecratione Episcopi dispensasse.* 30
- 32 *An Pontifex si concedat absque iusta causa Episcopo, vt possit consecrari absque alijs Episcopis, commissio sit non solum illicita, sed inualida.* 31
- 33 *An Sede Apostolica vacante possit à Collegio Cardinalium: vel ab illo cui eorum nomine Ecclesie administratio commendata sit talis facultas ordinandi committi.* ibid.
- 34 *An consecratio Episcopalis possit fieri à pluribus Episcopis, quàm tribus.* 32
- 35 *An sit de essentia Consecrationis, vt fiat iussu Archiepiscopi, vel Patriarchæ.* 33
- 36 *Quomodo Episcopi in Consecratione debeant imponere manus super caput ordinandi, & proferre verba, Accipe Spiritum sanctum, &c.* 34
- 37 *Qua intentio sufficiat in Episcopo, vt consecratio sit valida.* 35
- 38 *Vnde procedat, vt Episcopi assistentes, aliquos ritus ad substantiam consecrationis pertinentes non simul pergant.* 37
- 39 *An Episcopi in Consecratione debeant esse ieiuni sub precepto.* 39
- 40 *An Episcopus consecrando aliquem in peccato mortali, peccet mortaliter.* 40
- 41 *An si Episcopus incipiat Consecrationem in peccato mortali, si in mea sententia paulò ante impositionem manuum & verborum prolationem, Accipe Spiritum sanctum, &c. eliciat actum contritionis, excusetur à peccato mortali.* 41
- 42 *An si Episcopus in peccato mortali consecraret, v. g. tres Episcopos, vnum tantum peccatum committeret, vel tria* 42
- 43 *An irregularis, vel excommunicatus electus, & confirmatus Episcopus, non obtenta absolutione, aut dispensatione, possit absque peccato mortali sumere consecrationem.* ibid.
- 44 *An Episcopus eadem die suæ consecrationis possit Ordines conferre.* 43
- 45 *An si aliquis ex tribus Episcopis non imponeret manus super caput consecrandi, vel non proferret formam, Accipe Spiritum sanctum, consecratio esset inualida.* ibid.
- 46 *An Episcopus consecrandus si non fuerit insignitus Sacramento Confirmationis peccet mortaliter, & Episcopi eum consecrando.* 45
- 47 *An Consecratio Episcopalis ministrata cum opinione probabili sit reiteranda cum conditione.* 46
- 48 *An si infans consecraretur in Episcopum eius Consecratio esset valida.* 50
- 49 *An si ante legitimam ætatem quis consecraretur in Episcopum incurreret aliquam censuram.* 52
- 50 *Aliquid relictum in consecratione Episcopali, quomodo postea sit reiterandum.* 54
- 51 *An in consecratione Episcopali contrahatur ab Episcopo matrimonium spirituale cum Ecclesia.* 55

Index Resolutionum.

- 52 *An Episcopus existens in peccato mortali peccet mortaliter, non solum quatenus suscipit Sacramentum Ordinis, sed etiam quatenus contrahit matrimonium cum Ecclesia.* 57
- 53 *An si aliquis non Sacerdos consecratur Episcopus, consecratio esset valida.* 58
- 54 *Qui sint incapaces consecrationis Episcopalis, & fabula de Ioanna Papissa refellitur.* 59
- 55 *Intra quod spatium temporis Episcopus electus, & conformatus consecrari debeat; & si non afficiat, in quibus pœnis incurrat.* 60
- 56 *An Episcopi negligentes Consecrationem suscipere, incurrant pœnas de quibus supra, ante iudicij sententiam.* 62
- 57 *An Episcopus ante consecrationem debeat præstare iuramentum fidelitatis erga Romanum Pontificem.* 64
- 58 *An aliquando valida sit consecratio Episcopi ante quam recipiat Bullas Romæ emanatas, ut possit consecrari etiam ab uno Episcopo, & opinio affirmatiua adducitur.* 65
- 59 *Opinio negatiua contra superius dicta, stabilitur.* 57
- 60 *An Episcopus adhibendo unctiorem Chrismaticam non cum Pollice, sed cum indice peccet mortaliter.* 70
- 61 *An Episcopus aliqua censura innodatus, valide possit consecrare alium in Episcopum.* *ibid.*
- 62 *An Consecratio Episcopi possit fieri quocunque die festiuo.* 71
- 63 *Quare consecratio Episcopi non ministratur die Sabbathi, ut ministrantur ceteri Ordines.* 72
- 64 *Quo loco, & hora debet fieri Consecratio.* *ibid.*
- 65 *An si quis ex dispensatione ordinaretur in die Dominica, sacerdos possit in eadem die consecrari Episcopus.* 73
- 66 *An quando quis ordinatus Sacerdos in die Sabbathi possit consecrari in Episcopum immediatè in die Dominica ieiunio continuato.* 74
- 67 *An expediat Eminentissimos Cardinales in Episcopos consecrare.* *ibid.*
- 68 *An Archiepiscopus ante Pallium receptum possit delegare alijs Episcopis, ut consecrarent Episcopum sibi suffraganeum.* 75
- 69 *An si Episcopus consecrator prius adhiberet unctiorem Chrismaticam, & postea traditionem libri, consecratio Episcopalis, esset valida, vel saltem illicita.* 77
- 70 *An relinquere aliquem ritum in consecratione Episcoporum sit tantum peccatum veniale ratione paruitatis materia.* *ibid.*
- 71 *Quam scientiam Episcopus ante consecrationem habere teneatur.* 78
- 72 *An possit vnus Episcopus duabus Ecclesijs præfici?* 80
- 73 *An possint consecrari duo Episcopi pro vna, eadem Ciuitate.* 82
- 74 *Quam potestatem accipiat Episcopus in consecratione.* 83
- 75 *Potestas quam Episcopus in sua Consecratione accipit, an possit à Summo Pontifice auferri.* 85
- 76 *An consecratio Episcopalis sit maior Ordinatione Sacerdotali.* 86
- 77 *An sit valida Consecratio Episcopalis Episcopi Titularis, cum non signatur ei aliqua Ciuitas.* 88
- 78 *An Consecratio Episcoporum Ecclesiæ Latinæ differat à Græca.* *ibid.*
- 79 *Afferuntur aliqua ex Consecratione Episcoporum Græcorum, quæ firmant plura ex superius dictis.* 89
- 80 *Observantur aliqua circa Consecrationem Apostolorum in Episcopos, & de tempore.* 90
- 81 *An si Episcopi consecrarent in aliquo Oratorio priuato Cardinalium Episcoporum, & Regularium peccarent mortaliter.* 91
- 82 *An stando in opinione; quod unctio Chrismatica sit de essentia confirmationis Episcopalis, quaeritur an si illa efficiatur medio aliquo Instrumento sit valida.* 93

Index Resolutionum.

- 83 An sacrum Chrisma adhibendum in Consecratione Episcopi sit necessarium benedicendum ab Episcopo. 94
- 84 An in Chrismate adhibendo in Consecratione Episcopali sit necessaria mixtio Balsami cum Oleo. 96
- 85 An Episcopus peccet mortaliter si in Consecratione Episcopali adhibeat unctiorem Chrismaticam confectam ex Balsamo adulterino. 99
- 86 An Episcopus peccaret mortaliter si ex necessitate in Consecratione Episcopali uteretur unctiōne Chrismatica cum solo Oleo absque Balsamo. 101
- 87 An Episcopus peccaret mortaliter si in Consecratione Episcopali uteretur unctiōne Chrismatica alterius anni. 102
- 88 An unctio consecrationis Episcopalis differat ab unctiōne Papali, & Regia. ibid.
- 89 Quo pacto se gerere debet Episcopus consecratus, qui in celebratione Missæ Hostiam simul consecrat cum celebrante. 104
- 90 Quomodo se gerere debeat Episcopus consecratus, qui simul consecrat Calicem cum Episcopo celebrante. 107
- 91 An sit laudabilis talis consuetudo, ut Episcopus consecratus consecret simul in Missa cum Episcopo illam celebrante. 108
- 92 Proponuntur duo casus circa Sacerdotes concelebantes cum Episcopo, qui possunt applicari Episcopis consecratis, qui postea simul consecrant, (pro ut supra explicatum est) cum Episcopo Missam celebrante. 109
- 93 De reuerentia quam debet Episcopus consecratus Episcopis, qui illum consecrarunt. 110
- 94 An Episcopus consecratus in die Natiuitatis Domini post sumptam Communionem, & facta Consecratione cum Episcopo celebrante possit postea dicere duas Missas. 111
- 95 An Episcopus per Consecrationem accipiat potestatem creandi Doctores. 112
- 96 An Episcopus ex vi consecrationis sit adstrictus voto obedientiæ ad firmitatem status emisse? 113
- 97 An in consecratione Episcopus obligetur voto vel iuramento ad Apostolorum limina visitanda. 114
- 98 An consecratio Episcopi inducat circumstantiam necessariam in confessione explicandam. 115
- 99 An Episcopus ab hæretico, seu excommunicato efficiatur irregularis; & priuetur usu Ordinum. 116
- 100 An liceat tempore interdicti consecrationem Episcoporum ministrare. ibid.
- 101 An saltem tempore interdicti liceat ministrare consecrationem Episcoporum in illis quatuor festiuitatibus, in quibus ex indulto cap. Alma permittitur delectatio solemnium diuinorum officiorum. 111
- 102 An sola Consecratio Episcopi tribuat ei Priuilegium cap. fin. de Priuileg. in 6. Altaris portatilis. ibid.
- 103 An sola Consecratio Episcopi tribuat ei Priuilegium cap. cum ex eo de pœnit. & remiss. conferendi Indulgentias. 118
- 104 An sola Consecratio Episcopi tribuat ei Priuilegium Concilij Tridentini, sess. 24. cap. 6. de Reformat. circa absolutiones, dispensationes, &c. 119
- 105 An sola consecratio Episcopi tribuat ei Priuilegium cap. fin. de Pœnitentia, & Remiss. eligendi Confessarium. 121
- 106 An consecratio Episcopalis liberet Regularem à vinculi voti paupertatis. 123
- 107 An Consecratio Episcoporum efficiat, ut ipsos offendentes incurrant in excommunicationem Bullæ Cœnæ contra offendentes Cardinales. 124
- 108 An qui consecratur in Episcopum ante legitimam ætatem 30. annorum incurrat suspensionem, vel irregularitatem? 125
- 109 An consecratio Episcopalis suscepta per saltum inducat suspensionem? 126
- 110 An

Index Resolutionum.

<p>110 An antequam Episcopus consecratur re- cte præmittatur processus de vita, & moribus. ibid.</p> <p>111 An consecratio Episcopalis facta per An- gelum sit valida, 127</p> <p>112 Hermaphroditus consecratus Episcopus, si postea in eo prævaleret sexus fæmi- neus, an si consecraret alios Episcopos valida esset talis consecratio. 129</p> <p>113 Quare Episcopus consecrandus ducitur vestitus veste candida, & in habitu Sacerdotali, ac de eius præsentatione, postulatione, & interrogationibus. 132</p> <p>114 Quare Episcopis consecrandis calcean- tur pedes, & quibusdam Tunicis or- nantur, & de alijs vestimentis. 134</p> <p>115 Quare Episcopo consecrando imponitur liber super caput, & humeros. 135</p> <p>116 Quare Episcopo consecrando un- gantur manus, & caput. 136</p> <p>117 Quare Episcopo consecrando tradatur</p>	<p>liber Euangeliorum. 137</p> <p>118 Quare Episcopo consecrando imponun- tur manus supra caput. 139</p> <p>119 Quare Episcopo consecrando tradatur Baculus, & Anulus. 139</p> <p>120 Quare Episcopi consecrandi manus chi- rothecis induantur. 142</p> <p>121 Quare Episcopo consecrando tradatur Mitra. 143</p> <p>122 Quare Episcopus consecratus offerat Episcopo consecranti Panem, & Vi- num. 144</p> <p>123 Quare Episcopo consecrato præbeatur osculum pacis. ibid.</p> <p>124 Explicantur cætera ministeria sacro- rum Rituum, qui in consecratione Episcopi adhibentur. 146</p> <p>125 Quare in Consecratione Episcopali tres Episcopi adhibentur, ut visum est supra, & an sit de necessitate præce- pti, vel ut alij volunt, de necessitate Sacramenti. 147</p>
---	--

*** INDEX

INDEX

Resolutionum Tractatus de Scriptionibus & Collocutionibus prohibitis tempore Conclauis.

RESOLVTIO I.

- A**N Cardinales loquentes cum alijs
existentibus extra Conclauē de
rebus ad electionem pertinentibus in-
cidant in Censuram Papæ seruata, &
negatiuè respondetur. pag. 149
- 2 Rationes pro affirmatiua sententia ad-
ducuntur, sed negatiua firmatur. 150
- 3 An Cardinales loquentes cum alijs ex-
tra Conclauē de rebus pertinentibus
ad electionem, peccent saltem morta-
liter. 152
- 4 An Collocutiones, & Scriptiones, quæ
ordinantur ad bonam electionem fu-
turi Pontificis, prohibeantur in Bulla
Pij IV. in eligendis, &c. & opinio
negatiua affertur. 153
- 5 Opinio affirmatiua firmatur. 154
- 6 An in prohibitionē colloquendi, & scri-
bendi contenta in Bulla Pij IV. de-
tur paruitas materiæ excusans à pec-
cato mortali, & ab incurfione Cen-
surarum. 155
- 7 An peccet mortaliter Cardinalis si in
Rota audiat aliquem cum ipso lo-
quentem ipso tamen nihil responden-
te, vel è contra. *** 156
- 8 An ad incurrendam censuram latam
in cap. Cum periculum, requira-
tur. quod missio scripturæ; vel nuncijs
sit secreta, ut requiratur pro loquu-
tione. ibid.
- 9 An colloquutiones & scripturæ præter

- materiam electionis sint in dicta Bul-
la Pij IV. interdictæ. 157
- 10 De deferentibus litteras, & loquentibus
cum famulis Cardinalium, an incur-
rant censuram. 158
- 11 An quis incurrat in censuram, si litteræ
ad Cardinalem scriptæ ad illum non
perueniant, & casus nouus apponi-
tur. ibid.
- 12 An Cardinalis, qui propter infirmitatem
egressus est è Conclauē, scribat litteras
ad alios Cardinales in Conclauē, in-
currat excommunicationem. 159
- 13 An Cardinalis, qui propter infirmitatem
exiit ex Conclauē, teneatur postea si
conualuerit redire. 160
- 14 An Cardinalis, v. g. qui mandat Concla-
uistæ, ut scribat extra Conclauē circa
materiam electionis in censuram
Pij IV. incurrat. 161
- 15 Qua diligentia uti debent Prælati in
perscrutandis epulis in Conclauē in-
trantibus. 162
- 16 An sit prohibitus ingressus per Rotam
alicuius Infantis non attingentis
vsum rationis intra Conclauē, & ex-
ponitur cap. Vbi periculum. 163
- 17 Vtrum Cardinales peccent mortaliter
cum pluribus ferculis in Conclauē
vescuntur. 165
- 18 An Eminentissimi Cardinales in Feria
6. Parasceues, possint deuenire ad
scrutinium non audito Officio fieri so-
lito in illa die, non obstante, §. Simi-
liter Bullæ Gregorij XV. 166
- 19 An

- 19 *An Summus Pœnitentiarius possit absoluere ab excommunicatione lata à Pio IV. in §. Litteras, &c.* 167
- 20 *An excommunicatio contracta ex fractione Bullæ Pij IV. & Gregorij XV. si sit occulta, possit absolui ab Episcopo vigore Concilij Trident. Sess. 24. cap. 6. de Reform.* 168
- 21 *Proponitur sententia affirmatiua, nempe Episcopos à dicta censura posse absoluere, & noua opinio circa intelligentiam Tridentini affertur, sed non approbatur.* 169
- 22 *Stante suprascripta opinione Castri Palai queritur quomodo possint Cardinales Episcopi, vel alij Episcopi absoluere à dicta censura Piana, & Gregoriana.* 170
- 23 *Iudicium Auctoris de suprascriptis sententijs Bonacinae, & Castri Palai.* 172
- 24 *An in aliquo casu possit Episcopus absoluere à Censuris Bullarum Pij IV. & Gregorij XV.* 173
- 25 *Iudicium Authoris circa ea, quæ dicta sunt in superiori Resolutione.* 175
- 26 *An Censura ex fractione Bullæ Pij IV. & Gregorij XV. possit à Regularibus hodie absolui.* 178
- 27 *Infertur Corollarium in ordine ad Eminentissimos Cardinales Regulares.* 179
- 28 *Iudicium de suprascriptis opinionibus.* ib.
- 29 *An innodatus Censura Pij IV. & Gregorij XV. possit absolui virtute Bullæ Cruciatæ.* 183
- 30 *An si aliquis tempore Conclauis irretitus Censura Pij IV. & Gregorij XV. possit ante obtentam absolutionem ad vitandum scandalum celebrare, & Eucharistiam sumere.* 184
- 31 *Magis firmatur & declaratur doctrina superius adducta.* 185
- 32 *An in casu suprascripto Cardinalis, vel Conclauista censuratus possint ad vitandum scandalum confiteri alia peccata, non expressa fractione Bullæ Pij IV. & Gregorij XV.* 187
- 33 *An excommunicatio lata à Pio IV. & Gregorio XV. possit absolui, non solum, ut ipsi asserunt, in articulo, sed etiam in periculo mortis.* 188
- 34 *An qui in periculo, vel articulo mortis fuit absolutus à censura incurfa propter violationem Bullæ Pij IV. & Gregorij XV. teneatur postea si conualuerit se presentare coram Pontifice, & noua opinio affertur, sed non approbatur.* 189

INDEX MISCELLANEARVM
RESOLVTIONVM.

RESOLVTIO I.

IN quo sensu Episcopus quando consecratur vocet Pontificem Vicarium D. Petri, & an dicta verba sint in Pontificali corrigenda. 191

RESOLVTIO II.

De potestate Principum circa bona Hereticorum confiscata, & iura Tribunalis S. Officij defenduntur. 194

RESOLVTIO III.

An Pontifex, si propter tremorem manus dextera non potest eleuare Calicem, nec frangere Hostiam, possit dispensare super hos ritus, & caeremonias, ut Missam celebret; & an habeat iustam causam dispensandi, & an teneatur dispensare. 198

RESOLVTIO IV.

De quadam curatione Hernistarum, an efficiat Spadones, vel Eunuchos, & impediat Matrimonium. 203

RESOLVTIO V.

An Iudex proferendi sententiam sanguinis, & omnes Ministri Iustitia in ea cooperantes, si mors ex aliquo casu postea sequuta non fuerit, incidant, hoc non obstante, in irregularitatem. 211

RESOLVTIO VI.

An dato, & non concesso, quod Iudex propter sententiam sanguinis morte etiam non sequuta incurrat irregularitatem, posset obtinere dispensationem ab Episcopo. 214

RESOLVTIO VII.

De dispensatione cuiusdam Irregularitatis homicidij voluntarij. 218

RESOLVTIO VIII.

Agitur etiam de dispensatione cuiusdam Irregularitatis in causa Toletana. pag. 223

TRACTATUS

DE

CONSECRATIONE

EPISCOPORVM.

An Consecratio Episcoporum Ordo, & opinio negatiua affertur.

RESOLVTIO I.

MATERIA huius Tractatus non solum Romæ, sed etiam vbique terrarum est satis practicabilis; ideo visum est ad communem utilitatem, particularem de illa tractatum perficere, & varias difficultates circa illâ hinc inde apud Auctores dispersas, simul magis latè, & clarè non sine magno labore, in vnum disponere, & ideo ad dubium propositum negatiuè respondent aliqui, vt D. Thomas in 4. dist. 24. q. 1. art. 1. *questiunc.* 2. cui adde D. Antonin. 3. p. tit. 4. cap. 6. S. Bonauenturam in 4. dist. 2. 2. part. tit. 2. *quest.* 3. Capreol. *ibid.* *distinct.* 2. 5. q. 1. art. 1. *ibid.* Dezam *dist.* 2. 3. *quest.* 2. & Riccardum *ibid.* art. 1. *quest.* 3. ad prim. & art. 5. *quest.* 2. Bartholomæum à Ledesma de Sacramento Ordinis, *dub.* 5. 8. 9. & 10. & in *dub.* 5. Sunt etiam eiusdem opinionis nonnulli Canonistæ, Panormitanus *cap. ex litteris de excessibus Pralatorum*, Turrecremata in *cap. Cleros distinct.* 21. num. 16. & 17. Couarruias *lib. 1. variar. resolut. cap. 10. num. 15.* & è Summistis Syluester in *verbo Ordo* 1. q. 1. *dub.* 3. apud Rosell. *Ordo* 1. num. 4. Tabiena *verb. Episcopus quest.* 8. *punct.* n. 3. ad finem. Idem docet Sotus in 4. *distinct.* 24. *quest.* 1. art. 3. Nugnus in 3. part. tom. 2. *quest.* 80. art. 5. Candidus tom. 4. *disputatione* 4. *artic.* 1. *dubio* 2. & alij, asserentes Episcopatum, prout superadditum Sacerdotio, non esse Ordinem.

Anton. Diana Pars XII.

Probatuæ hæc opinio. Primò, quia Episcopatus, prout à simplici Sacerdotio distinctus, non est potestas ad consecrandum, neque administrandum Sacerdoti consecranti. Secundò, quia aliàs essent octo Ordines Ecclesiastici. Tertiò, quia aliàs Episcopatus, vt distinctus à Sacerdotio, imprimeret peculiarem characterem. Quartò, quia vnus Ordo non dependet ab alio, quantum ad necessitatem Sacramenti; ita quod non est necessarium simpliciter suscipere priorem ad susceptionem posterioris: etenim si quis suscipiat Presbyteratum absque Ordine Diaconatus, verè ordinatur ad Sacerdotium, licet peccet, vt patet extra *de Clerico per saltum promot.* At si quis ordinetur, seu consecretur in Episcopum sine Sacerdotio, nihil fit: ergo signum est quod Episcopatus non est Ordo per se distinctus à Sacerdotio, quia tunc sine aliis Ordinibus posset recipi, & tamen non recipitur. Quintò Sacramentum Ordinis confertur in Sabbathis quatuor temporum, Episcopatus verò non nisi diebus Dominicis: ergo apparet non esse Ordinem propriè dictum, sicut alios septem, quia eodem tempore conferretur. Sextò, in tota Episcopi Consecratione nulla apparet forma, nec materia Sacramenti, siue spectes vnctiones, siue traditionem baculi, & impositionem mitræ, & alias cœremonias: ergo non est Sacramentum. Septimò, & hæc est efficacior ratio, quæ adduci possit. Communis, & antiqua traditio Ecclesiæ habet, quod sint tantum septem Ordines sacri Ecclesiastici: ergo Episcopatus non est Ordo sacer. Octauò, omnis Ordo sacer ordinatur ad sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum; hic enim est actus excellentissimus super omnes: at Ordo

A Episco

Episcopatus non ordinatur ad actum Eucharistiae: ergo.

Opinio affirmatiua adducitur, & probatur Episcopatum esse verum Ordinem.

RESOLVTIO II.

HIS tamen non obstantibus, licet ego Holim huic sententiae adhaerim, tamen modò affirmatiuae sententiae adhaereo, quam tuentur communiter Neoterici, vt Ifambertus in 3. partem, tomo 3. de Sacramento Ordinis, disputatione 1. artic. 3. Petrus Sotus lect. 4. de Sacramento Ordinis, Becanus capite 26. questione 3. Tannerus tomo 4. disputatione 7. questione 2. dubitatione 1. Vasquez disputatione 240. capite 4. Hurtadus difficultate 7. Gerunda de Episcopo tom. 2. libro 8. disputatione 6. capite 3. numero 4. Medina lib. de Cœlibatu cap. 16. Caietanus tom. 1. opusculor. tract. 10. Martinus Fornarius cap. 1. de Ordine. Bellarminus lib. 1. de Sacramento Ordinis cap. 5. Valentia in 3. partem disp. 9. quest. 1. punct. 4. §. Secundum controuersum Emmanuel Sà verb. Ordo, num. 7. Gabriel Vasquez tom. 3. in 3. part. disp. 240. cap. 3. Aegidius Coninch. de Sacram. disp. 20. dub. 2. Tolet. lib. 1. Summae cap. 71. Domitius Chamerota tr. de Sacramentis, tract. 11. de Ordine sacro, cap. 1. dub. 3. Paulus Layman Moral. Theologiae, lib. 5. tract. 9. cap. 7. in fine, & cap. 4. num. 3. Marchinus de Sacram. Ordinis, tract. 1. part. 1. cap. 1. num. 3. & ex Canonistis Glossa in Proœmio si. verb. Episcopus, Abbas cap. Aqua, de Consecratione Ecclesiae, & alij, tum hic, tum in cap. Cleros dist. 21. & in cap. perlectis dist. 25. Nauar in Manual. cap. 22. num. 18. Cardinalis Tuschus verb. Ordo, conclus. 289 num. 10. allegans Bartolum in l. 1. §. Si quis. ff. de appellat. & ex Theologis veteribus Scotus in 4. distinct. 24. articulo 2. Durandus questione 6. numero 8. Maior Almayn. eadem distinct. 24. Altiſiodor. lib. 4. Summae, cap. de Sacramento Ordinis.

Probat hęc opinio primò ex sacris Literis 1. ad Timoth. *Noli negligere gratiam, quae data est tibi per Prophetam cum impositione manuum presbyteri.* Et 2. ad Tim. 1. *Admoneo te, vt resuscites gratiam Dei, quae est in te per impositionem manuum mearum.* Ex quo vtroque Scripturae loco sic conficitur argumentum illud, quod ait ibi Apostolus se dedisse Timotheo *per manuum impositionem*, est quidam *Ordo Ecclesiasticus* propriè

dictus, quia Trid. *sess. 13. cap. 3.* ex hoc vtroque loco probat Ordinem esse Sacramentum, & proinde id cui Tridentinum ait apud Apostolum ibi conuenire rationem Sacramenti, debet esse Ordo Ecclesiasticus propriè dictus; aliàs nulla, & vana esset talis probatio: atqui illud, quod Apostolus duobus illis locis ait se dedisse Timotheo *per manuum impositionem*, est dignitas Episcopalis, seu Episcopatus, vt interpretantur sanctus Chrysostomus *homilia 13. in prima Epistola ad Timotheum*, Theophylactus, sanctus Anselmus, & sanctus Thomas ad priorem locum: Igitur Episcopatus est quidam Ordo Ecclesiasticus propriè dictus. Similiter probatur ex eodem Tridentino *cap. 4.* ubi consecrationem Episcoporum vocat Ordinationem. Similiter ex eo, quod ibidem *can. 6.* definit esse hierarchiam in Ecclesia, quae constat ex Episcopis, Presbyteris, & Ministris: nam omnis, & quilibet gradus, seu status componens essentialiter hierarchiam Ecclesiae, est Ordo Ecclesiasticus propriè dictus: quia Hierarchia Ecclesiae nihil est aliud quàm quaedam subordinatio ministrorum Ecclesiae, secundum quam alij aliis praeficiuntur in administrandis rebus diuinis: atque Episcopatus ingreditur essentialiter tanquam nobilissimum quoddam membrum hierarchiam Ecclesiae, vt patet ex *cit. can. 6.* Ergo Episcopatus est Ordo Ecclesiasticus propriè dictus.

Probat secundò ex Pontificibus, qui vocant Episcopatum Ordinem; sic Anacleus *epist. 3. cap. 1.* Caius Papa in enumeratione Ordinum illum recipit, dicitque duos esse Ordines Sacerdotum in Ecclesia, Maiorum scilicet, id est, Episcoporum, & Minorum, id est simplicium Sacerdotum, vide S. Epiphanium *heresi 75.*

Probat tertio ex rationibus: Ordo enim propriè dictus, est potestas, seu gradus secundum quem alius est alio superior, vel inferior in ordine ad conficiendum Sacramentum Eucharistiae in altari: at qui Episcopatus constituit hominem aliis superiorem, etiam in ordine ad conficiendum Sacramentum altaris: nam etsi quatenus condistinguitur à presbyteratu, non ordinatur per se ad consecrandum Christi Domini Corpus, & eius Sanguinem, sed potestatem illud consecrandi supponat; nihilominus tamen ordinatur ad illud, in quantum per huiusmodi gradum, ita homo aliis superior constituitur, vt possit illis dare potestatem consecrandi corpus, & sanguinem Christi Domini in altari: quia proprium Episcoporum est generare, seu creare Sacerdotes, & hoc illis com-

petit

petit: ergo Episcopatus erit Ordo Ecclesiasticus propriissimè dictus. Maior habetur ex dictis, & confirmatur amplius ex eo, quod Trident. *sess. 23. c. 1.* significet diuersos ministrorum Ordines, ideo fuisse in Ecclesia institutos, vt ex instituto inferirent Sacerdotio: & proinde cum dignitates, & officia gradus rectè definiantur per habitudinem ad proprios suos fines, sicut, & potentie per ordinem ad proprios suos actus, & obiecta; etiam Ordo Ecclesiasticus propriissimè dictus rectè definiatur per respectum ad celebrationem, seu consecrationem corporis, & sanguinis Christi Domini in altari, quæ propriè cõpetit Sacerdoti. Deinde vbi est distincta materia & distincta forma, ibi est distinctum Sacramentum: sed Ordinatio Episcopi habet distinctam formam à forma Sacerdotali, vt constat ex Pontificali, habet item distinctam materiam. Denique ab ipsa Ordinis definitione validum sumo argumentum. Ordo est signaculum quoddam per quod spiritalis potestas traditur ordinato: sed ordinatio Episcopi est signum sacrum, per quod ordinandi, & confirmandi potestas illi tribuitur: ergo ordinatio Episcopi est verus Ordo. Et tandem Concilium Tridentinum *sess. 23. c. 3.* quam post docuit sacram ordinationem esse Sacramentum, id probat *ex cap. 1. epistola 2. ad Timotheum* vbi de ordinatione Timothei in Episcopum Diuus Paulus agit: ex quo rectè colligitur Concilium velle ordinationem Episcopi esse verum Ordinis Sacramentum.

Confirmatur hæc opinio auctoritate SS. Patrum, & primò Sanctus Dionysius *cap. 5. Ecclesiastica hierarchia*, describit tres Ordines sacros propriis eorum actibus, Pontificum, Sacerdotum, Diaconorum S. Leo *epist. 84. c. 4.* dicit Subdiaconatum esse Ordinem quartum, Diaconatum tertium, Presbyteratum secundum, Episcopatum primum Et *epist. 81. c. 1.* Ordinationem Pauli, & Barnabæ, qua scilicet fuerunt consecrati Episcopi, *Act. 13.* benedictionis Sacramentum vocat S. Greg. *l. 4. in 1. Reg. c. 5.* Vnctionem eius, qui in culmine ponitur Sacramentum esse asserit: Gelasius *cap. Diaconos dist. 93.* Episcopatum, & Sacerdotium primos Ordines vocat. Concilium IV. Carthaginense *c. 2.* describit ordinationem Episcopi, sicut in sequentibus Presbyteri, Diaconi, & aliorum

Nota, quod per hæc scripta inueni Ioannem Antonium Delphinum Theologum Franciscanum in illo erudito tractatu *de Ecclesia l. 1.* per plures paginas docere Episcopatum stricto modo non esse Ordinem, sed

Anton. Diana Pars XII,

alij, vt supra visum est contrariam tenent sententiam, quam etiam tuetur Franciscus Siluius *in Additionibus ad 2. partem. quaestione 40. art. 3.*

Dissoluuntur argumenta adducta pro prima sententia.

RESOLVTIO III.

Dico igitur, quod Episcopatus, prout à simplici Sacerdotio distinctus, & ipsi superadditus, est gradus quidam, & potestas in Ecclesia Dei, riu Ecclesiastico, & modo stabili collocata in ordine ad sacrificium Missæ, nempe ad efficiendos Sacerdotes potentes in altari sacrificare, & alios ministros sacrificio Missæ deseruientes. Ergo verè, & strictè est Ordo Ecclesiasticus. Ex quo patet responsio ad primam rationem aduersariorum. Ad secundam respondemus, quod quauis Episcopatus, prout à simplici Sacerdotio distinctus sit Ordo Ecclesiasticus; non tamè sunt octo Ordines, quia vt sic distinctus, non est Ordo totalis totaliter distinctus à simplici Sacerdotio, sed tantum partialis ab ipso particulariter distinctus, quia ex Episcopatu, vt sic, & ex simplici Sacerdotio, integratur, & perficitur vnum Sacerdotium; quia Episcopatus, vt distinctus à simplici Sacerdotio, est Ordo complens, & perficiens Ordinè Sacerdotij, eo modo quo potestas absoluendi à peccatis superaddita potestati consecrandi, complet, & perficit simplex Sacerdotium: quia sicut potestas absoluendi, ita necessariò ex institutione Christi præsupponit potestatem consecrandi, vt hac non præsupposita, nequeat illa validè conferrisita etiam potestas efficiendi Sacerdotes ita necessariò præsupponit ordinem, & potestatem simplicis Sacerdotij, vt hac non præsupposita, nequeat illa validè conferri; quia Episcopus est Sacerdos perfectus, secundus, & potens alios Sacerdotes creare; & ideo Episcopus comparatur cum simplici Sacerdote, sicut vir perfectus potens generare cum iuvene nondum potente.

Et ad tertiam eadem proportionem respondemus, per Episcopatum imprimi characterem, partialiter distinctum à characterè Sacerdotis ad absoluendum à peccatis, & characterè ad consecrandum: ex quibus tribus, quasi ex partibus integrantibus, integratur vnus totalis character Sacerdotis perfecti, ita tamen vt character ad efficiendos Sacerdotes nequeat validè imprimi, non præsuppositis duobus primis; sicut neque character ad absoluendum, non præ-

A 2 suppo

supposito caractere ad consecrandum, quamuis omnes hi tres possint imprimi absque caracteribus inferiorum Ordinum. Et hæc omnia docet Ochagauia de *Sacrament. tract. de Ordine, quest. 6. n. 6. cum seqq.* Et post illum Hurtadus *tract. de Ordine, difficult. 3.* cum aliis vbi supra; Alias responsiones ad supradicta argumenta, ex inferiùs adducendis inuenies.

Quid dicendum de Patriarchatu, Archiepiscopatu, item de Cardinalatu, & Papatu.

RESOLVTIO IV.

Respondeo, Archiepiscopatum esse omninò eundem Ordinè, ac Episcopatum; quia Archiepiscopus est verè Episcopus, nihil Ordinis habens supra Episcopum, sed aliquid tantum superioritatis. Et idem est de Patriarchatu, quia Patriarcha est Episcopus, qui est Princeps Episcoporum, & Archiepiscoporum. Cardinalatum verò non esse Ordinem Ecclesiasticum, quia non est potestas in ordine ad sacrificium Missæ, quamuis sit dignitas dignitate Episcopali superior quoad vniuersalitatem regiminis: quia Cardinalis suo consilio iuuat Pontificem ad regendam vniuersalem Ecclesiam.

Dicendum est itaque, quod Ordo Episcoporum est quadripartitus, siue quatuor gradus habet: hi sunt Patriarchæ, Archiepiscopi, Metropolitanis, & Episcopi, vide Gratianum *1 part. Decretal.* Hi gradus non distinguuntur intrinsecè ratione alicuius interioris potestatis, sed tantum extrinsecè, respectu factò ad Ecclesias, quas Episcopi regunt, & personas, quibus præsidet, & præferuntur. Accipe quæ de iis ab Isidoro Hispalensi *l. 7 Etym. c. 12.* traduntur: Ordo (ait) Episcoporum quadripartitus est, id est, in Patriarchis, Archiepiscopis, Metropolitanis, atq; Episcopis: Patriarcha, lingua Græca, summus Patrum interpretatur, quia primum post Apostolorum tenet locum: & ideo quia summo honore fungitur, tali nomine censeatur, sicut Romanus, Antiochenus, Alexandrinus (cui adiungi debet modò Hierosolymitanus, & Constantinopolitanus) Archiepiscopus Græco interpretatur vocabulo, quod sit Summus Episcoporum, id est, Primas; tenet enim vicem Apostolicam, & præsidet tam Metropolitanis, quàm cæteris Episcopis: Metropolitanis autem, à mensura Ciuitatum vocantur; singulis enim Prouinciis præminent, sine quibus nihil reliquis licet agere Episcopis: sollicitudo enim totius Prouinciæ Archie-

piscopis commissa est. Hæc Isidorus.

Ex quibus quidem verbis constat Archiepiscopum, & Metropolitanum sola voce, & quodam respectu diilingui: Dicuntur enim Archiepiscopi, qui vniuersitati Episcoporum in aliqua Regione præsidet, siue Regio illa plures Prouincias, & diuersa etiam Regna contineat, siue vnam tantum Prouinciam: Metropolitanus autem, qui tantum in vna Prouincia, in qua plures sunt Episcopi, præsidet, & ordinariè residet in Ciuitate principali, quæ à medio dicitur Metropolis, modo autem ista duo confunduntur, & pro iisdem supponuntur. Et hæc omnia docet Marchant. *in Tribun. Sacram. tom. 3. tract. 7. tit. 1. q. 4.* Idem docet Villalobos *tom. 1. tract. 11. difficult. 2. n. 9.* Tambien (ait) *ay en la Iglesia Arcobispos, que se llaman Metropolitanos, que presiden a muchos Obispos, como se ve en la Iglesia, y consta del derecho, y ay Patriarcas, que se llaman Primados, que son superiores a los Arcobispos, como se ve tambien en derecho. Mas los destes non son verdaderamente Ordenes: y lo mismo se hade decir del Papa: y asi quando se eligen, no le consagran de nuouo; que el ser Papa, es ser Obispo supremo, como dize Soto, y en sas Bullas se llama Obispo, y añade Soto, que los Cardenales no tienen orden de derecho diuino instituydo distinto del de los Sacerdotes, y Obispos, sino introduzido por derecho Pontificio: y llaman se Cardenales, esto es, principales, ora sean Obispos, ò Diaconos, y les pertenece le elecion del Summo Pontifice de derecho.* Merito igitur dixit Dicastillus de *Sacrament. tom. 2. tract. 6. disput. 6. dub. 4. n. 43.* Quod attinet ad Archiepiscopatum, & Patriarchatum, & Papatum, hi non sunt Ordines distincti ab Episcopatu, quia Archiepiscopus, & idè est de reliquis, est merè Episcopus, nihil ordinis habens supra Episcopum, sed aliquid superioritatis in ordine ad regimen, & gubernationem. Itaque Archiepiscopus est quasi Princeps Episcoporum, & Patriarcha Princeps Archiepiscoporum, & Episcoporum, & summus Pontifex omnium Patrum Pater. Ita Dicastillus cui adde Auerfam de *Sacramento Ordinis, part. 1. sect. 9.* qui docet Papatum non esse specialem Ordinem, & Sacramentum, sed fuisse institutum à Christo, & primò collatum Petro, & institutum, vt deinceps iure ordinario in perpetuum retineretur per successorem vnus Pontificis post alium, cum amplissima potestate in totam Ecclesiam, omnesque Fideles, vt patet, & docent Doctores in Tractatu de Pontifice.

An Consecratio Episcopalis sit verè Sacramentum, & opinio negatiua adducitur.

RESOLVTIO V.

Est magna difficultas, an ordinatio Episcopi, vt distincta ab ordinatione Presbyteri, & ipsi superaddita, sit Sacramentum nouæ legis. Et negatiuè respondet D. Thomas in 4. *distinct. 24. quest. 3. art. 2. questione 1. ad 2.* vbi sic ait; *Ad secundum dicendum, quod Ordo secundus quod est Sacramentum imprimens characterem, ordinatur specialiter ad Sacramentum Eucharistia, in quo ipse Christus continetur, quia per characterem ipsi Christo configuramur. Et ideo, licet detur Episcopo aliqua potestas spiritalis in sui promotione respectu aliquorum; non tamen illa potestas habet rationem characteris, & propter hoc Episcopatus non est Ordo, secundum quod Ordo est Sacramentum.* Ita Diuus Thomas; cui adde Richardum in 4. *distinct. 24. art. 5 quest. 1.* Bonauent. *art. 2. quest. 3.* Albert. *art. 39.* Ferrarien. 4. *contra Gentes, cap. 76. §. ad euidenciam Ledesman in 4. 2. quest. 42. art. 5.* Azor *tom. 2. lib. 3. cap. 27. quest. 1.* optime id comprobantem, & fideliter referentem omnes Summistas antiquos Angelum, & Syluestrum, Armillam, Tabienam, Rosellam; & alios, soluentem omnia facili negotio, quæ Iuris Canonici Interpretes obiciunt. Dicendum est igitur secundum Diuum Thomam Episcopatum non esse Ordinem Sacramentalem, sed esse Ordinem Hierarchicum, quatenus Ordo dicitur officium quoddam respectu quarundam actionum sacrarum, & sic non imprimere characterem. Quare manifestum est supra Sacerdotium non esse Ordinem Episcopalem, qui sit Sacramentum; alias tota plenitudo Sacramenti Ordinis in Episcopali esset, & sic ista perfectior esset, quam Sacerdotalis, quod omnino implicat, cum nulla potestas creata ad præstantiorem effectum ordinari possit, quàm Sacerdotalis, quæ primò, & per se ordinatur ad conuertendum panem in Corpus Christi, ad quem primò, & per se non ordinatur Episcopus, prout à Sacerdotali diuersa, sed ad aliquos actus, quibus ista accidentaliter condecoratur, & perficitur.

Probatur hæc opinio; nam Concilium Tridentinum *sess. 23. can. 2.* dogmaticè tractans de Ordinibus, septem tantum suis propriis nominibus proponit, nullam de Episcopatu mentionem faciens, manifestè sentiens non esse Ordinem Sacramentalem. Quod ex eo fit euidentius, quia *can. 3.* sequenti Ordinem, quem diuiserat (in cuius diuisione non

Anton. Diana Pars XII.

constituit Episcopatum) definit esse Sacramentum nouæ legis, quod confirmat *can. 3.* ergo Episcopatus non intrat in Ordinis Sacramentum, etsi in Hierarchia Ecclesiastica summum gradum dignitatis obtineat, aliàs si, vt Sacramentum, Ordinatio Ministrorum non completur numero septenario Et tandem probatur opinio Diui Thomæ, quia Sacramentum Eucharistia est omnibus Sacramentis præstantius, de quo nullus Catholicus dubitare potest. Quod non obscure colligitur ex Tridentino *sess. 7. can. 3.* & definiuit Alexander Papa in *Epist. 1. Decret. &* refertur in *cap. nihil, de consecrat. distinct. 2.* & sic Dionysius *cap. 3. de Ecclesiast. Hierarchia,* appellat finem, & consummationem Sacramentorum, & omnium præstantissimum, vt ibi interpretantur Perionius, & sanctus Maxim. Pachimera in suis *Paraphrasibus,* & Cordèrius in *adnotat illius cap. quos sequutus est S. Doctor. 3. part. qua. 65. art. 3.* Quare Sacerdotium est apex, & consummatio Sacramenti Ordinis, in quo tota plenitudo Sacramenti Ordinis, reperitur: ergo nullus est Ordo, qui rationem Sacramenti sortiatur, qui non sit in Ordine ad Eucharistiam actualiter ministrandam, & conficiendam à Sacerdote; atque ita cum Episcopatus non ordinetur ad ministrandum Sacerdoti, imò in Ordine Hierarchico eius dignitas superior est, non est Ordo Sacramentalis. Prima consequentia patet, quia ratio Sacramenti dicitur de septem Ordinibus, sicut totum potestarium de suis partibus, cuius totius natura est, quod totum secundum completam rationem est in vno; in aliis autem est aliqua ipsius participatio, atque ita cum Sacerdotium non participet rationem Sacramenti ab aliis Ordinibus inferioribus, isti ab illo eam participant. Et hæc omnia, & alias actiones adducit doctus Pater Thom. Hurtad. *Var. tom. 2. tract. ult. resolut. 3. per totam.*

Episcopatum esse Sacramentum demonstratur.

RESOLVTIO VI.

Verum ego puto Episcopatum esse Sacramentum verè, & propriè dictum; & ita præter Maiorem, Altifiodorensem, & alios veteres, tenet ex recentioribus Ilambertus in 3. *partem, tom. 3. de Sacramento Ordinis, dissut. 2. artic. 3.* vbi sic ait; *Probatur nostra propositio: Illud quod istu. locis S. Paulus ait se contulisse Timotheo per manuum impositionem: est aliquod Sacramentum nouæ legis propriè dictum* Atqui id quod S. Paulus ait se contulisse Timotheo per manuum

A 3 impo

impositionem est Episcopatus : Igitur Episcopatus est Sacramentum aliquod nouæ legis propriissimè dictum, sicque nostra propositio probatur : primum, ex sacris Litteris iuxta expositionem Concilij Oecumenici intellectis. Probatum secundo ex Patribus, qui dum vocant Ordinem Sacramentum sicut est Baptismus, ponunt exemplum de Episcopatu, vt S. Augustinus *cap. 3. contra Parmenianum*. Item ex iisdem Patribus, & Conciliis dicentibus Ordinationem Episcopi pecunia emptam, esse Simoniacam, vt Chalcedonense relatum, S. Ambrosius *lib. de dignit. Sacerdotali cap. 5.* & alij Patres, ex quibus formatur hæc ratio : illud quod præcipuè sumptum non est beneficium, & in quo nihilominus potest committi Simonia propriè dicta, est Sacramentum propriè dictum, quia Simonia propriissimè dicta tantum committitur in istis duobus, vt docent Theologi *secunda secunda*, agendo de illa: atqui in Ordinatione Episcopi præcisè sumpta, prout præscindit à beneficio, & quatenus dicit collationem nudæ, & simplicis potestatis conficiendi validè Sacramentum Confirmationis, & Ordinationis, & alia munia Episcopalia, potest committi Simonia propriissimè dicta, quia pro tali Ordinatione potest ex malitia, tam eius qui ordinatur, quam eius qui ordinat dari, & accipi pecunia pro tali potestate accipi pecunia pro tali potestate accipienda, & conferenda, vt patet ex citatis Patribus, & hæc potestas est quædam gratia, vt expressè docet S. Ambrosius citatus, daturque à Deo tunc tanquam ministris tantum, & instrumentis Dei, vt expressè habet S. Ambrosius ibi : Ergo Episcopus, seu Ordinatio in Episcopum est propriè Sacramentum aliquod nouæ legis. Tertio probatur. Illud propriè est Sacramentum aliquod nouæ legis, quod est signum aliquod à Christo Domino institutum practicum ex operato gratiæ sanctificantis in suscipiente non ponente obicem : atqui Ordinatio Episcopi est signum, quia habet manuum impositionem sensibilibiter factam cum verbis exprimentibus potestatem, quæ in ea traditur, vt patet ex Pontificali, quando igitur de Ordinatione Episcopi : Est item institutum à Christo Domino tum ex eo quod Episcopi dicuntur à S. Paulo *Actuum 20. positi à spiritu sancto, regere Ecclesiam* : & hæc manuum impositio est practica gratiæ sanctificantis, quia nomine gratiæ Apostolus intelligit etiam gratiam sanctificantem, eiusque collationem tribuit suarum manuum impositioni factæ per Timotheum, vt notauimus ex isto loquendi modo *per impositionem manuum* : Igitur ipsa Ordinatio Episcopi est aliquod Sacramen-

tum nouæ legis propriissimè dictum. Hætenus Isambertus Professor Regius in inelyto Musæo Sorbonico, cui adde ex eadem Sorbona etiam Professore eruditissimum, & amicissimum Franciscum Hallier *de sacris Ordinationibus part. 2. artic. 2. § 2. num. 1.* Et Hurtadum *de Sacram. difficult. 7.* quia ait ille, *in Ordinatione Episcopi absolute, & simpliciter confertur Spiritus Sanctus : ergo in ea confertur gratia sanctificans.* Consequentia probatur ; quia Spiritus sanctus non confertur simpliciter, nisi media gratia sanctificante. Antecedens autem constat tum ex Trident. *sess. 23. can. 4.* vbi generaliter dicitur per sacram Ordinationem conferri Spiritum sanctum tum ex forma Ordinationis Episcopi, in qua ordinans dicit, *Accipe Spiritum Sanctum.*

Itaque dicendum Episcopatum quatenus talem non solum esse Ordinem, sed Sacramentum. Ratio est quia Tridentinum *sess. 23. cap. 3* definiens sacram Ordinationem Sacramentum esse, id probari *ex 1. ad Timoth. 4. & ad Tim. 1.* Neque aliunde ex Scriptura probare possumus. At in his locis expressè Paulus de Ordinatione Timothei in Episcopum loquutus est : ergo hæc Ordinatio Sacramentum est à Christo institutum. Secundo, Tridentinum colligit sacram Ordinationem Sacramentum esse ; quia in ipsa Spiritus sanctus confertur illis verbis ab Episcopo dictis ; *Accipite Spiritum Sanctum*, quæ verba in consecratione Episcopi proferuntur : ergo Episcopi consecratio Sacramentum est. Tertio Episcopus in sua consecratione accipit potestatem confirmandi, ordinandique Sacerdotes, quæ sunt potestates supernaturales, & diuinæ à Christo communicatæ, quas potestates, vt ritè Episcopus ministret, indiget gratia : ergo in earum collatione gratia debebat à Christo conferri.

An Episcopatus sit ita verus Ordo, & Sacramentum, vt distinguatur à Sacerdotio, & nouum Ordinem, ac Sacramentum constituat.

RESOLVTIO VII.

Statim supra probatum esse Episcopatum esse verum Ordinem, & Sacramentum ; Nunc videndum est an distinguatur à Sacerdotio vndequaue.

Prima sententia affirmat Episcopatum, licet sit verus Ordo, & Sacramentum, non tamen esse distinctum à Sacerdotio, sed facere, & complere vnum cum illo Ordinem. Ita sentiunt, & loquuntur Durandus *in 4. dist. 24. quest. 6.* Palud. *quest. 7. Supplement.* Gabrielis

Gabrielis *q. 1. art. 3. dub. 6.* Kellisonius hic *q. 40 art. 5.* Vasquez *dist. 240.* Coninch. *disp. 20. dub. 2.* Becanus *c. 26. quest. 1.* Bellarm. *de Ordin. c. 5.* Sanchez *c. 1. dub. 9.* alique vt plurimum, Caietanus etiam *tom. 1. Opusc. tract. 11.* affirmat Episcopatum esse Ordinem, & Sacramentum, non tamen distinctum à Sacerdotio Et hanc sententiam tenent etiam Braunius *in Theo. Mor. tom. 1. tract. 7. quest. 5.* Castros Palao *tom. 4. tract. 27. punct. 3. n. 3.* Leander *de Sacram. tom. 2. tract. 6. disp. 1. q. 11.* qui citat Granadum, Gesualdum, Trullench, Dicastillum, Hurtadum, Henriquez, & alios asserentes Episcopatum esse verè Sacramentum, sed non debere dici vndeque & omnino distinctum à Sacerdotio, nec constituere octauum Ordinem. Ratio est, quia Episcopatus est perfecta Sacerdotij plenitudo claudens in sua essentia Sacerdotium ipsum, ita vt sine illo consistere nequeat. Addo, quod sicut ex duplici potestate cõsecrandi, & absoluendi, vnicus sit Ordo Sacerdotalis; ita ex duplici potestate, nempe Sacerdotali & Episcopali resultat vnicum, integrum, & perfectum Sacerdotium: ex eo ergo quod Episcopatus sit à Christo institutus, & verum Ecclesiæ Sacramentum, verumque ac distinctum characterem imprimat, non sequitur esse plusquam septem Ecclesiæ Sacramenta, cum non omnino à Sacerdotio distinguatur. Et ideo Dicastillus *de Sacram. tom. 1. tr. 6. disp. 1. dub. 3.* Sic ait; quod Episcopatus non est Ordo ita totaliter distinctus à Sacerdotio, sed partialiter, & essentialiter supponens Sacerdotium, & censetur Ordo completens & perficiens Ordinem Sacerdotij, eo modo quo potestas absoluendi à peccatis superaddita potestati consecrandi cõplet, & perficit simplex Sacerdotium; quia sicut potestas absoluendi ita necessario ex institutione Christi præsupponit potestatem consecrandi, vt hac non præsupposita nequeat illa validè conferri: ita etiam potestas efficiendi Sacerdotes necessario præsupponit Ordinem, & potestatem simplicis Sacerdotij, qua non præsupposita non potest validè conferri, ita vt meritò Episcopus appelletur Sacerdos perfectus, & fecundus, potens alios Sacerdotes creare; Et cõparatur Episcopus cum simplici Sacerdote, sicuti vir in ætate perfecta potens generare, cum iuvene nondum potente. Ita ille. Dicendum est igitur secundum hanc sententiam Episcopatum non esse Ordinem absolutè distinctum à Sacerdotali, sed vnū perfectum, & omnino completum cum illo constituere, proptereaque Episcopum appellari Sacerdotem magnū: sicut enim homo cum perue-

nit ad ætatem virilem, non dicitur nouus homo distinctus à seipso adolescente, sed idē in statu perfecto, in quo possit alios sibi similes generare; ita Episcopus non affert Ordinem omnino distinctum, sed perfectionē Ordinis Sacerdotalis, ratione cuius potest alios ordinare, seu sibi similes efficere in Ordine Sacerdotali. Vnde eleganter S Epiphanius scribens contra Ærium, *Episcoporum*, inquit, *Ordo patrum generator est, patres enim generat Ecclesiæ: Presbiterorum verò Ordo, non potens generare patres, &c.* Hæc igitur est ratio, ob quam Episcopatus non constituit octauum Ordinem.

Affertur opinio asserens Episcopatum absolutè distingui ab Ordine Sacerdotali.

RESOLVTIO VIII.

VERUM non desunt Doctores absolutè, & simpliciter asserentes distingui Episcopatum à præuio Sacerdotio Et ita inter alios docet Barbosa *de potestate Episc. part. 1. alleg. 1. n. 18.* qui plures plena manu adducit, quibus adde Campanilem *in diuers. Inuris Canonici, rubr. 6. c. 4. n. 4.* Caietanum, Nauarr. Petr. Soto, Ayala, Couar Torreblanca, Philibertum, & communiter Canonistas pro viribus defendentes, Episcopatum octauum esse Ordinem; & ita obseruat Leander *de Sacramentis, t. 2. tract. 6. disp. 1. q. 11.* Auerfa *de Sacramento Ordinis, q. 1. sect. 7.* Probatum quia quādo aliquis ritus se habet tanquam pars, vt perfectio cuiusdam Ordinis totalis, siue cuiusdam Sacramenti, solet, ac debet omnino simul moraliter adhiberi cum alia parte, nec debet vnquam confici vna pars absq; alia. Sic in exemplo illo Ordinis Sacerdotalis, ceriè, de iure diuino debet simul moraliter in eadem Ordinatione conferri potestas absoluendi cum potestate consecrandi. Et in Sacramento Extremæ vnctionis debent coniunctim successiue perfici omnes vnctiones quinq; sensuum. Et in Sacramento Eucharistiæ debent coniunctim consecrari ambæ species panis, & vini: At Ordinatio alicuius in Episcopum potest, & solet fieri longo tēpore, & annorum spatio post ordinationem illius in Sacerdotē; imo cum tam multi sint Sacerdotes, paucis cõceditur Episcopalis Ordinatio; atq; ita vt plurimū remanet purum Sacerdotium: Non ergo se habet Episcopatus tanquam complementum & perfectio, siue tanquam pars vnus Ordinis, & Sacramenti totalis cum Sacerdotio: Sed potius dici debet simpliciter Ordo distinctus. Item quan-

do est vnum Sacramentum habens plures partes, non confert distinctum effectum gratiæ per vnã, & aliam partẽ, sed vnicum sibi adæquatum, vel in fine vltimæ partis; vel si confert in priori parte, non superaddit alium in parte, stante inquam eadem dispositione subiecti. Sic in Extrema-Vnctione non confertur gratia per quinque partes, sed solum in vltima parte. Et in Sacramento Eucharistiæ, qui communicat in vtraque specie, non recipit alium effectum gratiæ in specie Sanguinis præter eum, quem reciperet in specie Corporis; nisi, inquam, interim melius disponatur; quia tunc per eandem quoque speciem Corporis quandiu perdurat, augetur adhuc effectus gratiæ. At per se separatim in Ordinatione Episcopali confertur nouus effectus gratiæ præter illum, qui collatus erat in Ordinatione Sacerdotali: ergo Episcopatus non se habet tanquam pars vnus Sacramenti cum Sacerdotio, sed simpliciter ab illo distinguitur. Huc vsque Pater Auerfa. Sed circa præsentem difficultatem ne deseras videre Patrem Gerundam de Episcopo *tom. 2. lib. 8. disput. 6. cap.* . vbi late firmat Sacramentum Confirmationis Episcopalis à Sacerdotio distingui, & Episcopatum esse verum, & proprium Ordinem, & Sacramentum, & distinctionem inter Sacramentum consecrationis Episcopalis, & Sacerdotalis esse iuris diuini.

Iudicium de supradiçtis opinionibus.

RESOLVTIO IX.

Vidisti, amice Lector, diuersitatem opinionum circa præsentem difficultatem. Ego quidem sententiam asserentem consecrationem Episcopalem, Episcopatum esse verum Ordinem, & Sacramentum libenter amplector: illam verò, quæ asserit non esse Ordinem, nec Sacramentum distinctum à Sacerdotio, probabilem puto. Vnde Philippus Faber *in 4. sent. dist. 24. quæst. 1. cap. 2. num. 43.* Sic ait; Propter rationes istas hæc opinio asserit Episcopatum non esse Ordinem sacrum diuersum à Sacerdotio, neque per illum imprimi characterem nouum in suscipiente, sed characterem Sacerdotalem extendi ad aliqua munera, & ad aliquos actus, ad quos non se extendebat prius; qui actus sunt confirmare, & ordinare. Verum Auctores huius opinionis altercantur deinde inter se, an potestas ista, & gradus Episcopalis, seu characteris huius extensio sit delectabilis à Papa deponente Episcopum. Scotus autem inquit hanc altercationem esse vanam, quia cum ipsi negent Episcopatum esse Ordinem sacrum, sequitur necessariò esse dele-

bilem talem gradum, & potestatem. Adducit rationem Scotus, quia omnis autoritas, quæ est in Ecclesia, est vel Ordinis, vel iurisdictionis, per Authores istos potestas Episcopalis non est potestas Ordinis: ergo est potestas iurisdictionis. At quæcumque potestas iurisdictionis per superiorem potest suspendi, vel totaliter tolli: ergo per Papam, qui est supremus Superior in Ecclesia, posset tolli potestas Episcopalis, ita quod si attentaret, non confirmaret, nec ordinaret, quod est falsum, & contra omnes. Propter hanc rationem Scotus videtur dissentire ab hac secunda opinione, & sentire cum Canonistis: quia certum est Episcopatus potestatem non posse tolli, nec in parte, nec in toto à Pontifice, ita quod si Episcopus attentet, non faciat, licet faciendo peccaret: ergo videtur velle quod Episcopatus sit Ordo. Vnde dicit etiam primam rationem pro hac secunda opinione, quæ est eius principale fundamentum, non concludere pro ipsa, sed potius esse pro prima opinione, quod probat sic. Ex ea ratione habetur quod Episcopatus concludit necessariò Ordinem Sacerdotij, vnde si non Sacerdos ordinetur in Episcopum nihil fit. At hoc concludit Episcopatum, non solum esse Ordinem, sed esse simpliciter perfectiorem Ordinem quàm sit Sacerdotium. Ratio est, quia includit intimius Sacerdotium, & alios Ordines, quàm Sacerdotium alios Ordines: Nam Sacerdotium potest conferri sine aliis Ordinibus, vr patet de Clerico per saltum promotus: Episcopatus autem non potest conferri sine Sacerdotio; ergo intimius includit Sacerdotium, & alios Ordines, quàm Sacerdotium, & sic non solum est Ordo, sed Ordo perfectior aliis Ordinibus etiam Sacerdotio: Nihilominus Scotus non inhaeret mordicus huic opinioni, sed inquit, *quidquid sit de ista controuersia de Episcopatu, &c.* & dat alium modum sustinendi sacros Ordines esse tantum septem. Vnde videtur problematicus, & dare modum sustinendi vtramque opinionem. Et hæc omnia docet Fabrus vbi supra.

Sed, vt verum fatear, & obseruat Dicastillus *de Sacram. tom. 1. tract. 6. disput. 1. dub. 3. num. 30.* hi Doctores non dicunt Episcopatum non esse Ordinem, sed non esse Sacramentum (quidquid pro hac integra secunda sententia referat Azor. *tom. 2. lib. 3. cap. 23. quæst. 3.*) eandem sententiam sequitur Couarr. *lib. 1. variar. cap. 10. num. 15.* Verum cum prædicti Authores citati quærant etiam, vtrum Ordo sit Sacramentum, absolutè respondeant Ordinem esse Sacramentum, eo ipso, quod negent Episcopatum esse Sacramentum, videntur negare esse Ordinem, vel è contra. Eandem sententiam sequuntur,
alij

alij, quos refert Vasquez & Henriquez, Nugnus *ad 3. part. quest. 40. art. 5.* Philarchus *lib. 1. cap. 10.* Reginaldus *lib. 30. tract. 1. n. 5.* qui ita negant Episcopatum loquendo propriè de Ordine, per quem confertur peculiaris potestas ad conficiendum Christi corpus, & ad sacrificandum, vt loquantur etiam de Ordine propriè distincto à Sacerdotio.

Itaque quidquid sit de mente horum Doctorum, assero, penes me certum esse non solum Episcopatum esse Ordinem, sed, & verum Sacramentum. Probatum iisdem rationibus, quibus probatum fuit esse Ordinem. Nam in primis ex citatis illis verbis 1. ad Timoth. *Noli negligere gratiam, quæ in te est, quæ data est tibi per Prophetiam, cum impositione manuum presbyterij.* & 2. ad Timoth. 1. *Admoneo te, vt resuscites gratiam Dei, quæ est in te, per impositionem manuum mearum.* Colligitur sermonem esse de aliquo externo signo conferente gratiam; atque adeo de Sacramento Ordinationis; eam autem Ordinationem esse Episcopalem colligitur ex eo, quod sermo sit cum Timotheo, quem constat, & omnes concedunt tunc fuisse Episcopum. Deinde Concilium Trident. *sess. 23. c. 3.* ex eadem Scriptura indefinitè probauit Ordinationem sacram esse Sacramentum, & vnum ex septem nouæ Legis. Deinde *cap. 4.* definit præter cæteros Ecclesiasticos gradus Episcopos, qui in Apostolorum locum perueniunt ad hierarchicum Ordinem præcipuè pertinere: & *can. 6.* damnat asserentes non esse Hierarchiam in Ecclesia Catholica Ordinatione diuina institutam, quæ constat ex Episcopis, Presbyteris, & Ministris. Ratio verò nostræ assertionis, si ad naturam rei recurramus à priori est voluntas, & institutio Christi, quæ nobis ex principiis prædictis innotescit: hæc enim semper sola ratio est in omnibus Sacramentis, cæteræ verò tantum congruentiæ esse possunt, nec tamen hæc deficiunt pro Episcopatu. Ratio verò congruentiæ, maximè in hoc Sacramento, est, quia per Episcopi Ordinationem confertur potestas quædam sacra, & singularis administrandi Sacramenta, Potestas, scilicet, ordinandi, & confirmandi, &c. quæ sine gratia rectè administrari non possunt. Vnde cum Christus in necessariis Ecclesiæ non defuerit, credendum non est huiusmodi potestatem, ita esse institutam, vt per illam gratia ex opere operato non conferatur, sed potius credi debet eum ritum conferentem ordinandi potestatem, Christum euenisse ad rationem Sacramenti, seu signi efficacis gratiæ; maximè cum in ordinatione Episcopi conferatur Spiritus sanctus, & ordinans dicat *Accipe Spiritum sanctum*: cum tamen Spiritus san-

ctus non conferatur simpliciter, nisi mediâ gratia sanctificante, qui est effectus maximè primus, & proprius Spiritus sancti.

An opinio asserentium Episcopatum non esse Sacramentum mereatur aliqua censura inuri, & Angelicus Doctor S. Thomas defenditur.

RESOLVTIO X.

His discussis restat videre quid dicendum de sententia negantium Episcopatum esse Sacramentum. Pater Vasq. *tom. 3. in 3. partem disp. 240. cap. 3. num. 36.* sententiam hanc D. Thomæ improbat illis verbis, *Posteriorem partem nostræ sententiæ, scilicet Sacramentum, & Ordinem esse, ita eam veram existimamus, vt sicut à nobis pronunciata est, sine graui nota hoc tempore negari non possit.* Et sanè Petrus de Soto *lib. de institut. Sacerdotum lect. 4. de Sacramento Ordinis, §. in alijs igitur,* expressè affirmat, *vt minimum certa fide credendum esse quemlibet horum duorum Ordinum (sic enim ipse loquitur) nempe Sacerdotium, & Episcopatum verum esse Sacramentum, & vero Sacramento tradi.* Michael autem de Medina *lib. 1. de Sacerorum hominum continentia, c. 15.* ita huius sententiæ adhæret, *vt oppositam hoc tempore periculosam existimet, & licet ab Ecclesia expressè definita non sit, ex definitione tamen Concilij Tridentini non obscure deducitur.* Hæc ille, cui addo Nauarr. *in Manuali cap. 22. num. 17.* qui asserit se non scire, nec scire posse bona fide respondere ad locum Concilij *sess. 23. cap. 4.* Ideo Turrianus *in Select. centur. 3. dub. 85.* sic ait, Meritò docet Vasquez iam hoc tempore non posse negari Episcopatum esse Sacramentum, sine graui nota, & licet non explicet censuram, quam meretur opinio contraria; tamen mihi videtur non solum esse temerariam sententiam, sed errori proximam post Concilium. Ita ille, vide etiam Auerfam *de Sacrament. Ordinis quest. 1. sect. 6. §. Dico secundo,* & Gerundam *de Episcopo tom. 2. disp. 6. cap. 1. num. 6.* & Nicolaum Lambert. *in 3. part. tom. 3. de Sacramento Ordinis, disp. 2. art. 2.* sic asserentem; Communior tamen, & probabilior sententia est Altifiodorensis *4. p. sua Summæ Maioris in 4. sent. disp. 24.* & plurium aliorum, tam antiquorum, quàm recentiorum, cum qua concludimus *Episcopatum esse Sacramentum verè, & propriè dictum.* Et hæc sententia post Concilium Trid. est tam certa inter Scholasticos, vt eius opposita videatur erronea propter auctoritatem Concilij Tridentini explicantis sacras Scripturas primo arti-

culo citatas pro Sacramento Ordinis. Ita Ifambert. Mitius hanc sententiam tractat Doctor Franciscus Hallier *de sacris Ordinationibus*, part. 2. sect. 2. cap. 1. art. 2. num. 6. vbi sic ait. Quod spectat ad Episcopatum, Albertus Magnus, Alensis SS. Th. Bonauent. Richardus, Dominicus Soto, & alij Catholici Doctores negant Episcopatum propriè dictum, esse Sacramentum: contra verò Altifiodorensis, Ioannes Maior, Durandus, Paludanus, Canonista, & recentiores Theologi penè omnes Episcopatum Sacramentum esse affirmant. Hanc autem affirmantem sententiam Bellarminus certissimam, Petrus Soto certa fide tenendam censens Michael de Medina contrariam huic sententiæ esse periculosam, Vasquez similiter quod huic sententiæ contrarium sit sine graui nota non posse teneri arbitrantur. Ego ita cenfeo certissimam habendam esse affirmantem istam sententiam, nec antiquos Auctores, qui pro contraria sententia citantur, mihi videri omnino ei repugnasse, sed id forte tantum defendisse, Episcopatum, nempe, non esse distinctum Ordinem, diuersumque Sacramentum à Presbyteratu; quia tamen eorum auctoritas à recentioribus prætendi potest, nollem contrariam opinionem hæresis, aut erroris nota afficere, quamuis mihi falsa videatur. Ita ille.

Verùm supradictæ censuræ in sensu quo loquutus est D. Thomas, vt explicant Discipuli eius scholæ non procedunt, & propter reuerentiam debitam communi Magistro, ac Angelico Doctore, D. Thomæ, ego assero eius sententiam tanquam probabilem admittere Marchinum *de Sacram. Ordinis*, tract. 1. part. 1. cap. 1. num. 1. & Leandrum *de Sacram. tom. 2. tract. 6. disp. 1. quest. 10.* licet contrariam sententiam tanquam longè probabiliorem teneant. Imo nouissimè sententiam sancti Magistri absolutè tenent omnes eius Discipuli, quos referunt, & sequuntur Fr. Ioan. de sancto Thoma *in disp. apologetica 2. de approbatione Doctrinæ S. Thomæ obiect. 6. pag. 171.* & nouissimè Pater Thomas Hurtadus *variorum tom. 2. tract. ult. resolut. 3. per totam*, cum Bonacina *tom. 1. de Sacrament. disp. 8. quest. unica, punct. 1. n. 3.* & nouissimè illam acriter tuetur Garzias *in summa, tract. 1. difficult. 1. dub. 2. num. 4.* sic asserens. Respondeo pues a la duda, y digo, que no solo no es contra la fe afirmar quel el Obispado no es Sacramento de Orden, sino que es muy prouable que no lo es. Asi lo sienten muchos Canonistas, y Theologos, y aun Marchino, con defender la parte contraria, tiene a esta por prouable; y aduerto, que todos estos Doctores, fuera los tres Santos, han escrito

despues del Concilio Tridentino, para que se vea la poca razon que tuuo Luis de Torres en dezir lo que dixo. La razon potissima en fauor desta opinionones, porque en la Iglesia no ay sino siete Sacramentos, y siete Ordenes, y si fuesse el Obispado Orden, auria ocho Ordenes: luego anemos de dezir que no es en rigor Sacramento. Responden los contrarios, que el Obispado es verdadero Sacramento de Orden, pero no distinto del Sacerdotio, sino que haze vn cuerpo con el; pero esto tiene su dificultad, porque si el Obispado tiene diferente materia, y forma del Sacerdotio, e independiente del, como puede venir à ser una cosa con el? Lo segundo porque el poder que se da de Orden, es en orden, ad conficiendam, vel administrandam Eucharistiam, y en esto no tiene mas Poder et Obispo, que otro qualquier Sacerdote simple, luego el Obispado no es Orden. Verdad es, que los que defienden esta segunda opinion tambien dizen, que en la recepcion del Obispado se halla cosa que tiene vez de materia, y vez de forma, y que se da caracter; esto es, que se estiende el caracter Sacerdotal Obispal, y que el caracter Obispal viene a perficionar el Sacerdotal, y assi creo que esse punto tiene mucho de question de nomine, y que solo ay encuentro en el modo de esplica la, si bien ay encuentro conocido en si se da gracia, ex opere operato, ò no. Et sententiam D. Thomæ ex Societate Iesu præter Henriquez, tenet Reginaldus *tom. 2. lib. 30. tract. 1. num. 5.* & Comitulus *lib. 1. disp. 48. num. 11.* sed extra difficultatem essemus si vera esset opinio Ioannis Biescas *in Apologia pro doctrina, sancti Thomæ tom. 1. quest. 11. art. 4. dub. 5. propos. 6. pag. 174.* in qua tradit Diuum Thomam verè sensisse ordinationem Episcopi esse ordinationem sacram, & Ordinem sacrum, & verum Sacramentum. Sed hic pro curiosis, & Diui Thomæ doctrinæ addictis non deseram etiam apponere verba Francisci Syluij *in 3. part. quest. 40. art. 5. concl. 2.* vbi docens sententiam asserentem Episcopatum esse Ordinem, & propriè Sacramentum nouæ legis, sic ait: Hanc sententiam tradunt communiter, & vt nobis videtur S. Thom. nam in Opusculo de perfectione vitæ spiritualis *cap. 24.* sic habet. *Quod quarto proponitur quod Episcopatus non est Ordo, hoc manifestè continet falsitatem, si absolutè intelligatur, & postea. Quod autem habeat aliquem Ordinem, non iurisdictionem solam, sicut Archidiaconus, vel Curatus presbyter, patet ex hoc quod Episcopus potest multa facere que non potest committere sicut confirmare, ordinare, &c.* & scribens *in 2. ad Timoth. cap. 1.* dicit quod in ea manuum impositione, qua Timotheus erat ordinatus

Episcopus, data fuerit ei gratia Spiritus sancti. Dicimus ergo probabiliora esse quæ scripsit posterius, quàm quæ in 4. fuerat commentatus. Hæc Syluius; & post illum Mercerus de *Sacram. q. 10. art. 5.* Et hæc dicta sufficiant in defensionem sententiæ Angelici Doctoris D. Thom. quam eius inclyti Discipuli doctè, vt semper solent, propugnabunt, vel explicabunt clarius.

Respondetur ad illud argumentum si consecratio Episcopalis est verus Ordo, & verum Sacramentum: ergo non septem, sed octo sunt Ordines, & Sacramenta.

RESOLVTIO XI.

HOC argumentum magnam vim affert aliquibus, sed ad ipsum respondet Gerunda de *Episcop. tom. 2. lib. 8. disp. 6. cap. 4. num. 3.* qui citat Altifiodorensem, Durandum, Paludanum, Valdensem, Caietanum, Michaëlem Medinam, Petrum Sotum, & Nauarrum, quibus adde ex Neotericis Gregorium de Valentia *tom. 4. disput. 9. quest. 1. punct. 11. in fine*, vbi ait; Dico tertio, absolute tamen loquendo esse octo Ordines proprie dictos, nempe Episcopatum, & illos septem, vt rectissime loquuntur Authores quartæ opinionis. Nec certè hoc negari potest, vt antea notauimus. Patet ex Concilio Tridentino *sess. 23. cap. 4.* Cui, quod attinet ad Episcopatum rectè vbi supra dicit Nauarrus, se non scire, nec posse bona fide respondere. Item id patet ex *cap. decernimus 28. dist. & cap. 1. dist. 31.* vbi satis aperte indicatur, Episcopatum esse etiam sacrum Ordinem, sicut Ordinem Presbyterorum, & Diaconorum, & Subdiaconorum, vt rectè etiam de dicto *cap. 1. Glossa explicat.* Ita Valentia. Sed hanc sententiam tanquam temerariam damnat Villalobos in *Summa tom. 1. tract. 11. difficul. 2. num. 4.* *Que el Obispado sea Orden, hablando latamente, coligese del Concil. Trident. donde dize (Declarat Sancta Synodus, prater ceteros Ecclesiasticos gradus, Episcopos, qui in Apostolorum locum successerunt, ad hunc hierarchicum Ordinem precipuè pertinere.) Mas que de hecho de verdad no sea Orden, es de Santo Thomas. Y Fray B. de Lesma dice, que ex comun de los Santos, y Concilios. Por lo menos es temerario dizir, que la primera tonsura, y el Obispado son Ordines en la Iglesia.*

Sed quia ego libenter abstineo à censuris operationum, dico quod Pater Auerfa de *Sacram. Ordin. quest. 1. sect. 7.* respondens ad argumentum adductum sic asserit. Ad fun-

damentum alterius sententiæ dici posset non oportere ab initio distinguere septem tantum Ordines, sed benè posse distingui octo: at potest adhuc optimè retineri, vt ab initio dicantur septem quidem Ordines; inter quos septimus, vltimus, ac supremus dicatur Ordo Sacerdotij. Sed tamen hoc nomen amplè sumatur, nempe pro potestate conficiendi, & conferendi validè illa Sacramenta, quæ requirunt ministrum consecratum. Ac deinde hoc tanquam genus diuidatur in duas species videlicet in duos gradus Sacerdotij, vnum ad conficienda Sacramenta Eucharistiæ, Absolutionis, & Extremæ - Vnctionis; alterum ad Sacramenta Confirmationis, & Ordinationis. Et vni quidem relictum est idem commune nomen Sacerdotij, alteri attributum est proprium nomen Episcopatus. Sic Anacletus Papa dicebat, bipartitum esse Ordinem Sacerdotum, & duos esse Ordines Sacerdotum, idque ex institutione Domini: Et Pelagius Papa dicebat, hos esse duos primos Ordines. Ita Auerfa.

Itaque assero cum Isamberto in *3. part. tom. 3. de Sacramento Ordinis disput. 1. art. 3.* Patres; & Concilia enumerando tantum septem Ordines, comprehendere Episcopatum sub Sacerdotio, ad eum modum, quo enumerando septem tantum Sacramenta nouæ legis, comprehendunt sub nomine *Ordinis* omnes illos singulos Ordines, qui sibi vendicant rationem Sacramenti: nam quemadmodum in ista enumeratione ita numerant Ordinem pro vno Sacramento, quatenus sumunt illud genericè, vt tamen rationem Sacramenti non denegent membris sub isto genere contentis: pari etiam iure quando in enumeratione Ordinum recensent tantum Presbyteratum, seu Sacerdotium, recensent illud, quatenus sumitur genericè, & provt diuiditur in duas species, quarum vna est simplex Presbyteratus, & altera Episcopatus: nam patres supra citati distinguunt duos Ordines Sacerdotum, scilicet, maiorum, & minorum, quod non potest intelligi nisi de Ordine simplicium Sacerdotum, & ordine Episcoporum. Et tandem Syluius in *3. part. quest. 4. art. 5. concl. 2.* sic ait. Sub Sacerdotio includitur Episcopatus, qui propterea non facit numerum cum illis: est enim Sacerdotium Ordo genere vnus, sub quo continentur duæ species, scilicet Presbyteratus communiter dictus; & Episcopatus. Si quis tamen Episcopatum incompletè accipiat provt à Sacerdotio distinguitur; non malè concedet esse octo Ordines. Quod autem communiter nominentur septem, accidit ex eo quod sermo fiat de Ordinibus quibus communes ministri ordinantur, qualis non est Episcopus. Ita Syluius.

Conclu

Concludo itaque cum Martino. *de Sacrament. tom. 2. disput. 66. sect. 3. num. 31.* Soto *in 4. distinct. 24. quest. 1. art. 3.* Maiore *ibid. quest. 1. §. 3.* Almaino *quest. unica, art. 3.* Vasquez *disput. 2. 8. cap. 3. num. 26.* Bellarminus *lib. de Ordine, cap. 8. in fin.* & Aegid. Coninch. *disput. 20. dub. 6. num. 51.* Sacramentum ordinis esse vnum, non specie atomata, sed subalterna, & generica: vel esse vnum totale constitutum ex multis partialibus coordinatis. Diuiditur enim in plures species, quæ vnum totale Sacramentum Ordinis coordinatione quadam constituunt, quatenus pertinent ad constituendum perfectum Ecclesiæ ministrum: quemadmodum multi habitus partiales, propter quandam coordinationem, & habitudinem ad vnum obiectum totale constituunt vnã totalem scientiam. Quod autem dicitur septem tantum esse Sacramenta, non est intelligendum de specie infima, sed vel infima, vel subalterna: eadem ratione qua dicuntur esse quatuor Virtutes cardinales, quæ sub se plures diuersas species continent.

De materia Consecrationis Episcopalis: Et prima Isamberti, & aliorum opinio affertur.

RESOLVTIO XII.

Diligenter, ni fallor, fatis supra probatum est Episcopalem consecrationem non solum esse Ordinem, sed Sacramentum: nunc tractandum venit de eius materia & forma. Et quidem fateor in nullo Sacramento tantas tricas, & contrafactus inueniri, ac diuersitates opinionum, vt in Consecratione Episcopali, & ideo ego non sine magno labore in gratiam Lectorum præsentem difficultatem pertractabo. Pro qua suppono Consecrationis Episcopalis ritus in Pontificali Romano esse sequentes.

Primò, Euangeliorum liber apertus, quia à Consecratore, & ab assistentibus Episcopis imponitur super ceruicem, & scapulas electis: ac mox iidem ambabus manibus caput consecrandi tangunt, dicentes, *Accipite Spiritum sanctum.*

Secundò, Consecrator pollicem suum dextrum intingit in sanctum Chrisma, & caput electi inungit, formans primò signum Crucis per totam Coronam, deinde reliquum Coronæ liniendo, interim dicens: *ungatur, & consecretur caput tuum celesti benedictione in ordine Pontificali,* & mox producens manu dextra, tertio signum Crucis super caput electi, dicit: *In nomine Patris, & Filij, & Spiritus sancti.*

Tertio, Manus ambas iunctas Chrismate ungit, dicens, *ungantur manus istæ de Oleo sanctificato, & Chrismate sanctificationis, sicut unxit Samuel, David Regem & Prophetam; ita ungantur, & consecrentur. In nomine Patris, & Filij, & Spiritus sancti.*

Quartò, baculum Pastoralem benedictum consecrato tradit, dicens: *Accipe baculum Pastoralis Officij, vt sis in corrigendis vitijs pie seuiens, iudicium sine ira tenens, in fouendis virtutibus auditorum animos demulcens, in tranquillitate seueritatis censuram non deserens.*

Quintò, Annulum dextera manui consecrati immittit, dicens: *Accipe Annulum fidei, scilicet, signaculum quatenus sponsam Dei, Sanctam, videlicet, Ecclesiam, intemeratam Fide ordinatus illibate custodias.*

Sextò, Accipit librum Euangeliorum de scapulis consecrati, & adiuuantibus Episcopis assistentibus, tradit eum clausum consecrato tagenti illum, sine apertione manuum; dicens: *Accipe Euangelium; & vade, prædica populo tibi commisso; potens est enim Deus, vt augeat gratiam tuam, qui viuit & regnat cum Deo Patre in unitate Spiritus sancti Deus, per omnia secula seculorum, Amen.*

Septimò, Dato pacis osculo, Mitram benedictam, & aqua lustrali aspersam, adiuuantibus Episcopis assistentibus, imponit capiti Consecrati, dicens: *Imponimus, Domine, capiti huius Antistitis, & Agonistæ tui galeam mutationis & salutis, quatenus decorata facie, & armato capite cornibus vtriusque testamenti terribilis appareat aduersariis veritatis.*

Octauò Chirothecas eadem ratione imponit manibus Consecrati, dicens: *Circunda Domine, manus huius ministri tui munditia noui hominis, qui de caelo descendit.*

Ex his ritibus Michaël Medina *lib. 1. de contin. cap. 17.* significat omnes septem priores ritus, omisso postremo, pertinere ad substantiam ordinis Episcopalis. Durandus *lib. 2. Ration. cap. 11.* sex requirit, cum ait, singula autem, dum singulis verbis traduntur, & fiunt. Quæ verba, & capitis, & manuum unctio, & pollicum, consignatio baculi, & Annulli, & Euangelij traditio sunt huius substantia Sacramenti; cætera solemnitatis sunt.

Hoc supposito, Prima opinio est Nicolai Isamberti *in 3. part. D. Thom. tom. 3. de Sacramento Ordinis, disput. 3. art. 4.* vbi sic ait: Materia ordinationis Episcopalis, provt adæquatè consideratur, est triplex partialis, triplex item forma partialis triplici partiali materiæ correspondens. Prima materia partialis, est impositio manuum trium Episcoporum super

super caput eius, qui ordinatur in Episcopum: forma ei correspondens sunt hæc verba, quæ tunc tres illi Episcopi simul proferunt, *Accipe Spiritum sanctum*. Secunda partialis materia est vnctio capitis, & manuum electi in Episcopum per Consecratorem Episcopum. Partialis forma ei correspondens sunt verba, quæ Episcopus consecrator tunc profert, scilicet: *ungatur, & consecretur caput tuum cælesti benedictione in ordine Pontificali in nomine Patris, & Filij, & Spiritus sancti*. Item, *ungantur manus ista de Oleo sanctificationis, & Chrismate sanctificationis, sicut unxit Samuel David Regem, & Prophetam: ita ungantur & consecrentur in nomine Dei Patris, & Filij, & Spiritus sancti*. Tertia, & vltima partialis materia est traditio baculi Pastoralis, Annulli, & libri Euangeliorum: Forma ei correspondens sunt verba, quæ inter tradendum ista instrumenta Episcopus consecrator profert. Hucusque Isambertus cui alterum Theologum Gallum subiungo, nempe Ludouicum Abelly in *Medulla Theologica tom. 2. cap. 7. de Sacramento Ordinis, sect. 2.* qui sic asserit: Triplicem esse materiam partialem Episcopatus: triplicem item formam partialem: Prima illius materia partialis est impositio manuum à tribus Episcopis facta super caput illius, qui in Episcopum ordinatur: forma ei correspondens sunt hæc verba ab illis tribus simul prolata, *Accipe Spiritum sanctum*. Secunda materia partialis est vnctio capitis, & manuum ipsius electi in Episcopum facta per consecratorem Episcopum: forma ei respondens sunt verba, quæ in ipsa vnctione ab Episcopo consecratore proferuntur. Tertia denique partialis materia est traditio baculi Pastoralis, Annulli, & libri Euangeliorum: forma ei respondens sunt verba, quæ in ipsa traditione consecrator Episcopus profert. Vasquesius quidem cum quibusdam aliis Theologis, quos citat, existimat materiam Episcopalis Ordinationis in sola manuum impositione à tribus Episcopis facta: formam item in solis verbis, quæ tunc ab illis proferuntur; obseruatque paucos admodum Theologos scripsisse de materia, & forma Episcopalis Ordinationis: nihilominus probabilior est, & in praxi tenenda sententia in assertionem nostram explicata. Ita Abelly. Hanc sententiam tenet etiam Ioan. Pontius in *Cursu Theologico disput. 48. quest. 2. concl. 8. num. 15.* Vide etiam Michaellem Medinam *lib. 1. de Contin. cap. 7.* & Guilielmum Durandum *lib. 2. Rationalis officiorum.*

Adducitur secunda, tertia, & quarta sententia Fornarij, Syluij, & Merceri.

RESOLVTIO XIII.

Secunda sententia est Martini Fornarij de *Sacrament. Ordinis, cap. 1.* qui requirit solum manus impositionem, libri Euangeliorum traditionem, & capitis vnctionem. Tertia sententia est Francisci Syluij Professoris Regij in *Academia Duacena in 3. p. quest. 40. art. 5. conclus. 2.* sic asserentis: Materia est Chrismatica vnctio manuum, forma verba, quæ tunc profert consecrans, *ungantur manus ista, &c.* Vnde toto præcedenti tempore semper vocatur in Pontificali, Electus, postquam verò verba ad istam vnctionem prolata sunt, Consecratus, appellatur. Confert Innocentium III. *cap. cum venisset de sacra vnctione.* Ita ille.

Quarta sententia est Guilielmi Merceri, etiam Professoris Regij, in *Academia Louanensi de Sacram. quest. 4. art. 3.* vbi sic asserit, Pro materia quoque habet Chrismaticam capitis, & manuum vnctionem: pro forma verba, quæ tunc profert consecrans: *Ungantur manus ista, &c.* vt significat Innocentius III. *cap. cum venisset de sacra vnctione.* Et colligitur ex eo quod toto tempore præcedenti in Pontificali appelletur, Electus, postea verò, Consecratus. Materia quoque altera est manuum impositio, & forma altera, *Accipe Spiritum sanctum, &c.* Minister denique est principalis quidem Episcopus ille, qui in Pontificali vocatur consecrator, secundarij verò alij duo assistentes Hæc Mercerus.

Proponitur quinta scientia Doctoris Hallier.

RESOLVTIO XIV.

Eruditus, & amicissimus Franciscus Hallier Professor Regius in *Academia Sorbonica de sacris Electionibus part. 2. sect. 7. cap. 2. §. 13. num. 29.* putat probabile non solam manuum impositionem, verum etiam traditionem libri Euangeliorum in manus Episcopi consecrandi, cum iis verbis; *Accipe Euangelium, & vade, prædica populo, &c.* esse alteram materiam partialem Episcopalis Ordinis. Primò, quia Concilium Florentinum ex prædictis decernit materiam Sacramenti Ordinis esse illud, per cuius traditionem ordo innuens in omnibus ordinationibus esse aliquid, quod tradatur, quod quidem ordinis materiam esse dixit: nihil autem est quod in

Episcopi consecratione tradatur, præterquam liber iste Euangeliorum. Secundò quia Pontificale Romanum, Episcopum, cui manus impositæ fuerunt, vocat adhuc *Electum*, nondum autem *Consecratum* cum appellat, nisi postquam liber Euangeliorum hac prolata verborum, quæ ibidem recitantur, forma, ipsi in manus traditus fuerit. Tertiò, quia principale officium Episcopi, putà prædicandi munus, Euangeliorum libro, & prædictis verbis egregiè innotescit: Quare cum materiæ, & formæ ordinis, saltem partiales, eæ sint, quæ præcipuum vniuscuiusque Ordinis officium indicant, porrectio libri Euangeliorum erit altera materia partialis Ordinis Episcopalis, & verba simul cum ea porrectio prolata erunt forma. Quartò, quia non est potior ratio, cur porrectio calicis cum vino, & patenæ cum panè sint materia Præbyteratus, porrectio libri Euangeliorum materia Diaconatus & sic de cæteris Ordinibus, quàm porrectio libri Euangeliorum materia Episcopatus: atqui Florentinum expressè prædictas materias Presbyteratus, & Diaconatus assignat: videtur itaque pro materia quoque partiali Episcopatus traditio libri Euangeliorum esse statuenda. Obiicies tamen primò, materiam eam non esse ordinationis, ad quam non concurrunt, qui sunt eiusdem ordinationis ministri: at non solum Episcopus, qui principalis auctor est consecrationis Antistitis electi: sed alij duo ad minus Episcopi, qui cum eo consecrant sunt ministri ordinationis Episcopalis, si ea ex communi sententia, in qua tres saltem Episcopi non adfuerint consecrantes, nulla est: cum ergo solus Episcopus principaliter consecrans librum Euangeliorum tradat, & prædicta verba proferat, non videtur porrectio libri Euangeliorum esse materia ordinationis, nec prædicta verba esse forma. Secundò quia si impositio manuum est materia ordinationis, eaque adeo efficax, vt gratiam producat, ne frustra videatur Episcopus dicere; *Accipe Spiritum sanctum*, quod ex Tridentino docuimus; certè peracta illa manus impositione videtur perfectum esse Sacramentum: nam Sacramentum gratiam non producit, nisi perfectum, proindeque sequens libri Euangeliorum traditio gratiam non conferet. Confirmatur, nam manus impositio gratiam producit, vt Scriptura Sacra, Patres, ac Concilia superius innuunt: vel ergo collatio libri Euangeliorum producit gratiam, vel non: si producit: bis ergo gratia Episcopalis Ordinis, non autem semel confertur, quod gratis, & sine fundamento dicitur: si non producit, nulla ratio videtur suadere hanc esse partem, aut

materiam Sacramenti; quippe cum materiæ cuiuscumque Sacramenti, v.g. aquæ in Baptismo, olei in Confirmatione, & sic de cæteris, gratiæ productio tribuatur. Respondemus ad primum quidem argumentum, satis esse ne qui principem in consecratione Episcopi locum tenet, solus minister consecrationis istius dicatur, & vt alij etiam cum eo ministri censeantur, quod ad aliquam eius partialem materiam, ac partialem formam concurrant, licet non ad singulas partiales materias cooperentur: Quare cum Episcopi omnes manus capiti Antistitis consecrandi imponant, simulque dicant cum consecratore hæc verba, *Accipe Spiritum sanctum*, consecrationis ministri dici poterunt, quamuis qui inter eos simpliciter dicitur in Pontificali Romano consecrator, hanc prærogatiuam obtineat, quod, & ad impositionem manuum ipse cum cæteris, & ad porrectionem libri Euangeliorum solus ipse agat, quem proinde solum ad validam & ratam ordinationem necessariò requiri, longe probabilius esse postea dicemus. Secundò argumento respondemus vtrunque esse probabile, & quod manus impositio non statim producat gratiam, nisi postquam porrectus est liber Euangeliorum, quo porrecto, tam gratia, quam character Episcopalis (siue nouus sit, siue extentio Presbyteralis) producantur vt non solum impositionis manuum, verum etiam porrectionis libri Euangeliorum. Nam qui parum temporis fuit inter applicatam vtramque istam materiam, priori effectus rectè tribuitur, etsi, non nisi posteriore secuta, producat; eo modo quo si trina immersione Baptismus conferatur, non vltimæ tantum immersioni, verum etiam primæ tribuetur gratia Baptismalis, quamuis non nisi post vltimam producta sit: potest etiam è contrario dici, quod per impositionem manuum producat gratia Episcopalis, & postea per porrectionem libri Euangeliorum, potestas ordinis Episcopalis, seu character conferatur, adeò vt nempe producat per vnam materiam partialem gratia, tanquam dispositio ad diuinam potestatem Episcopi ritè consequendam: per alteram verò partialem materiam potestas illa dispositæ iam animæ ordinandi imprimatur: eo modo quo probabile est partiales gratias per impositionem Corporis, & Sanguinis Christi sub speciebus Panis, & Vini, produci: & partialibus vnctionibus, quæ in Extrema vnctione adhibentur, peculiaria annexa esse auxilia contra peculiaria vitia, quæ singulis sensibus insident, & ab iis speciètim oriuntur, ac fouentur. Quod si in eodem Sacramento non censeatur absurdum effectus

fectus gratiæ partiri, multo minus absurdum videbitur in eodem Sacramento Episcopatus; sic distinguere eius effectus, ut per unam materiam gratia, per alteram partialem character, seu potestas Episcopalis conferatur; quod enim dicitur Sacramentum non conferre gratiam nisi perfectum, hoc licet verum sit in Sacramentis unquam habentibus materiam; at non in iis, quæ duplicem materiam obtinent partialem. Huc usque Hallier.

Affertur sexta Sententia Patris Dicastilli.

RESOLVTIO XV.

Sextam sententiam ex Fumo, Diuo Antonino, & aliis adducit, & sequitur P. Dicastillus *de Sacram. tom. 1. tract. 1. disput. 1. dub. 9. n. 126.* vbi probat consecrationis Episcopalis materiam esse manum impositionem, & simul impositionem libri super cervicem, & scapulas Electi. Dicendum est igitur non esse necessarium ad rationem Sacramenti, ut totam materiam adhibeat ille, qui minister est, iuxta sententiam Vasquij. Ac proinde etiam si aliqua pars materiæ adhibeatur ab alio, qui non sit minister, & etiam si pars illa materiæ necessaria sit ad Sacramentum, posse per illam adhibitionem partis materiæ à non ministro, confici Sacramentum. Vnde in nostro casu dici etiam posset, habitationem (ut sic dicam) libri Euangeliorum supra caput consecrandi, esse partem materiæ necessariam simul cum manuum impositione, siue ea libri habitio proveniat ab alio Episcopo, siue Sacerdote, siue Diacono; ita ut nec impositio libri sine manuum impositione; neque hæc impositio sine illa sit sufficiens materia, sed utraque simul; & ea ratione potuisse institui huiusmodi Sacramentum nemo potest dubitare. Quod autem sic de facto institutum sit, colligimus ex eo, quod ea sit magis communis sententia in Schola, & fundata in usu Ecclesiæ adhibentis librum, non solum, quæ explicatur in Conc. Carthaginen. IV. sed etiam ab antiquis Patribus primitivæ Ecclesiæ recepta, & tradita consuetudine, ut ex Dionysio Apostolorum discipulo constat, & latè probat Turrianus ad citata loca Clementis Romani, *maximè l. 8. Constitutum, c. 4. & l. 2. pro Epistolis Pontificum, c. 21.* post medium. Quod autem ea impositio non necessariò fieri debeat ab Episcopis consecrantibus, constat ex usu moderno Ecclesiæ in Pontific. Roman. Clementis VIII. iussum edito.

Anton. Diana Pars XII.

Exhibetur septima, & ultima sententia Vasquez, Bellarmini, & aliorum.

RESOLVTIO XVI.

Sententiam ultimam suscipiet, & probat Vasquez *disp. 40. c. 5. n. 58.* Bellarminus *l. 1. de Sacramento Ordinis, c. 9.* Coninch *disp. 20. dub. 7. concl. 1.* Henriquez *l. 10. c. 7. num. 31.* Bernal *de Sacram. disp. 47. sect. 6. n. 14.* Layman *de Sacramento Ordinis, c. 5.* Petrus Sotus *de Sacrament. lect. 5.* & alij penes ipsos, asserentes quod tota materia consecrationis Episcopalis est impositio manuum Episcopalis; forma autem verba illa, *Accipe Spiritum sanctum*, &c. quæ proferuntur ab Episcopo, vel Episcopis ordinantibus. Probatur primò ex Trident. *sess. 14. c. 3.* & aliis Conciliis. Secundò ex Patribus, ut Ambrosio *lib. de Sacerdotali Dignitate, c. 5.* Hieron. *in c. 51. Isaiæ, & aliis.* Confirmatur, quia talis cæremonia sufficienter significat gratiam, & potestatem specialem, & totaliter ordinatum admitti in consortium Patrum Ecclesiæ, siue Episcoporum.

Probatur etiam ex verbis Divi Pauli 1. Timoth. 1. vbi agit de Timotheo Episcopo, deinde dicit gratiam Timotheo esse datam per prophetiam cum impositione manuum; nomine autem Prophetiæ intelligunt Vasquez, & alij verba illa, *Accipe Spiritum Sanctum.* Cum ergo dicat Paulus per eam prophetiã, & manuum impositionem conferri gratiam, & hæc per Sacramentum conferratur; Sacramentum verò constet ex materia, & forma, sequitur manuum impositionem esse materiam proximã, & verba prædicta formam. Nec obstat (inquit Vasquez n. 60.) verba illa; *Accipe Spiritum sanctum*, esse admodum generalia: quamvis enim in illis secundum se consideratis nõ denotetur specialis gradus, & potestas Episcopi, sed in cuiuscunque alterius ordinatione possint dici; nihilominus, ut hinc, & nunc dicuntur à tribus Episcopis simul congregatis, tanquam ministris illius gradus Episcopalis imponentibus manus supra caput ordinandi, satis denotant tres illos ordinandum accipere in suum consortium ad gradum Episcopalem. Quãvis autem eadem etiam verba proferat Episcopus ordinans Diaconum, non denotatur gradus Diaconi, nec sunt forma ordinationis illius (ut Vasq. idè putat) Episcopus enim qui est minister Diaconatus nõ tantum illius, sed etiam Presbyteratus, & Subdiaconatus, & aliorum inferiorum Ordinum minister est, ac proinde impositionem

manuum non potius denotat, quod admittat ordinandum in suum consortium ad aliorum ordinum gradus, quam ad gradum Diaconi.

Iudicium de supradictis sententiis.

RESOLVTIO XVII.

VIdisti amice Lector varias Doctorum sententias circa materiam consecrationis Episcopalis; Ego breuiter exponam quid sentio. Sententiam Ifamberti quoad vltimam partem non approbo: nimis enim multiplicarentur substantialia consecrationis, licet probabilem putet Filliucius tom. 1. tr. 9. n. 4. Sententiam Fornarij sicut & Hamberti, Syluij, Mercerij *de necessitate vntionis Chrismatica* puto probabilem, quia in forma vntionis capitis expressè dicitur, *Vngatur, & consecretur caput tuum caelesti benedictione in Ordine Episcopali*, Sed hoc non placet Dicastillo, vbi supra, quia illius ritus vntionis capitis in Concilio Cartaginensi IV. & apud Dionysium nulla fit mentio.

Dices hæc cæremonia vntionis est apertissima cum suis verbis ad significandum practicè gratiam, & potestatem Episcopalem; & olim Reges, & Pontifices in populo Dei fiebant vntione; ergo etiam Episcopi modò. Nego consequentiam; quia id etiam videmus in multis cæremoniis Baptismi, Presbyteratus, &c. quæ solummodo sunt Sacramentalia, non Sacramenta, neque partes Sacramenti essentialia.

Dices secundò; Ille qui fit Episcopus antequam recipiat vntionem illâ Chrismatis in capite, & in manibus, non vocatur Episcopus, neque consecratus, sed tantum electus in Episcopum; statim verò, ac est perunctus Chrismate, vocatur Episcopus in Pontificali Romano: ergo signū est vntionē Chrismatis ingredi essentialiter consecrationem Episcopis; Nego consequentiam, quia Pontificale cautè nō appellat Episcopum, & consecratum illum, donec recipiat vntionem ipsam Chrismatis; quia cum hæc sit opinio aliquorum, non vult loqui cū aliquo periculo falsitatis, sed hanc sententiam his non obstantibus puto, vt dixi esse probabilem, vt etiam putat Tannerus, & Dicastillus; & quidem habet in sui defensionem doctissimos Authores. Et Gerunda *de Episcopat. l. 8. disp. 9. c. 1. n. 11.* Licet nostram sententiam in sequenti resolutione amplectendam teneat; tamen in fine sic ait; *Itaque siue hanc, quam modo declarauimus sententiam, siue alteram asserentem materiam huius sacramenti remotam esse Chrisma; pro-*

*ximam verò esse vntionem in capite, formam verò esse verba nempe, vngatur, & consecretur caput tuum caelesti benedictione in ordine Pontificali: In nomine Patris, & Filij, &c. poterit ad libitum quis problematicè, ac probabiliter amplecti. Ita ille. Sententiam verò de traditione libri Euangeliorum Episcopo probabilem esse puto cum Hallier *de sacris Electionibus*. Sed quid dicendum de sententia Dicastilli? existimo illam probabilissimam esse, quam tuetur etiam Tannerus tom. 4. disp. 7. quæst. 2. dub. 1. n. 84. & Turrianus l. 2. Epist. Pontific. cap. 21. cum aliis. Et probatur primò ex Concilio Cartaginensi IV. c. 2. vbi dicitur: *Episcopus cum ordinatur, duo Episcopi, ponant, & teneant Euangeliorum codicem super caput, & ceruicem eius, & vno super eum fundente benedictionem, reliqui omnes Episcopi, qui adsunt, manibus suis caput eius tangant.* Consonat Dionysius c. 5. Hierarch. Eccles. cum ait; *Pontifex qui ad consecrationem Pontificalem adducitur, utroque genu flexo ante Altare, supra caput habeat Euangelia à Deo tradita, manumque Pontificis; atque hoc modo ab eo Pontifice, qui eum consecrat, sanctissimis precibus, appellationibusque consecratur.* Et in contemplatione: *Pontifex præcipuam habet sanctissimam diuinorum librorum super caput adnotationem.**

Idem colligitur ex Scriptura 1. Timoth. 4. vers. 14. *Noli negligere gratiam, que in te est, qua data est tibi per prophetiam cum impositione manuum Presbyterij, id est Presbyterorum, seu Episcoporum: ordinatur enim Episcopus ab aliis tribus Episcopis, qui ordinatio manus imponunt, vt docent Chrysostomus, Theodoretus, Theophylactus, Oecumenius, & alij ibidem.* Ratio est, quia per eum ritum simul cum adiuncta verborum formula, optimè significatur effectus Sacramenti, nimirum plenitudo gratiæ ordinato data, simulque illapsus Spiritus sancti, eiusque directio, & protectio; & deniq; ordinatum velut victimam quandam Deo offerri, & consecrari, vt pluribus exponit Dionysius *de Eccles. Hierarch. cap. 5. part. 3.* Nec initio Ecclesiæ defuit Scriptura, quæ breuem Euangelij summam complecteretur, vt etiam de Diacono dictum.

Neque obstat, quod in Pontificali ordinandus Episcopus post vntionem primum vocatur Consecratus, antea verò solū Electus; id enim ad Scriptorē rubricæ, & modum loquendi pertinens plus nō significat, quam ante eam vntionem nondū esse plenè consecratum. Sicut etiā Innocentius III. cap. cum venisset, &c. sacra vntione significat

ficat quidem Episcopum inungi Chrismate in capite, & manibus; non tamen asserit id essentialiale esse.

Vnde non est audiendus Bernal, & Vasquez, qui sententiam Dicastilli impugnant, sed contra Vasquez insurgit Lambert. & ad eius argumenta respondet.

Vltima sententia, quæ asserit quod materia, & forma Consecrationis Episcopalis sit manuum impositio, & verba Accipe Spiritum sanctum, magis probatur, & firmatur.

RESOLVTIO XVIII.

Verum ego omiſſis ſupradictis ſententiis, vltimæ ſententiæ adhareo; Aſſero igitur materiam ordinationis Episcopalis ſolum eſſe impoſitionem manuum: conſequenter autem forma erit, illa verba; *Accipe Spiritum ſanctum*, & ita tunc inſundetur gratia, & character imprimetur. Probatur, quia ex nullo capite poſſumus colligere vñctionem, appoſitionem libri Euangeliorum, aut alias cæremonias pertinere ad eſſentiam huius ordinationis: Impoſitionis verò manuum eſſe eſſentialem multa perſuadunt. Primum teſtimonia Scripturæ in qua huius ſolum ritus fit mentio, cum agitur de ordinatione Episcopi 2. ad Timoth. 1. *Admoneo te, vt reſuſcites gratiam, quæ eſt in te per impoſitionem manuum mearum.* Secundum, Canones Conciliorum: Antiochenum enim *canon.* 10. pro eodem, videtur reputare aliquem eſſe conſecratum, Episcopum, & percepſiſſe impoſitionem manuum Episcoporum. *Et can.* 17. multo clarius. *Si quis Episcopus per manuum impoſitionem Episcopatum acceperit, &c.*

Nec dicas impoſitionem manuum collato demonſtrari quidem textu D. Pauli, verum ex eis non deduci illam eſſe eſſentialem: Nam vt rectè ratiocinatur Bellarminus *lib.* 1. *de Sacram. Ordinis cap.* 9. ſi licet ita Scripturas exponere, eadem ſane facilitate poterimus materiam negare omnium aliorum Sacramentorum, ac dicere aquam non eſſe de eſſentia Baptiſmi, nec vinum in Euchariftia; neque in Extrema-Vñctione oleum, quo quid abſurdius dici poteſt? Deinde gratiæ promiſſio non eſt facta accidentalibus cæremoniis, ſed eſſentialibus. Demum cum Scriptura non ſoleat in aliis Sacramentis, niſi eſſentiales ritus, & cæremonias tradere, quis adeo hebes erit, vt ſibi perſuadeat in ordinis Sacramento accidentalem ſemper indicari cære-

Anton. Diana Pars XII.

moniam, omiſſa eſſentialem? Et ita noſtram ſententiam præter Doctores adductos tenet Granado *in 3. part. controuerſ.* 9. *tract.* 1. *diſtinct.* 3. §. 1. *num.* 3. Franciſcus Lugo *de Sacram. theoremate* 9. *num.* 4. Baunius *in Theolog. Moral. tom.* 1. *tract.* 8. *quæſt.* 11. Gerunda *de Episcop.* *lib.* 8. *diſp.* 9. *cap.* 2. *num.* 8. Cornel. à Lapide *in Epist.* 1. *ad Timoth cap.* 4. *num.* 38. Leander *de Sacram. tom.* 2. *tract.* 6. *diſp.* 3. *q.* 1. Hurtadus *de Sacrament. Ordinis difficult.* 10. Sanchez *in Opusc. tom.* 2. *lib.* 7. *cap.* 1. *dub.* 15. *num.* 6. Palaus *tom.* 4. *tract.* 27. *punct.* 4. *num.* 1. Caſpenſis *in Curs. Theolog. tom.* 2. *tract.* 27. *diſp.*... *ſed.* 2. *num.* 56. Doctus & amiciffimus Eſcobar *in Theol. Mor. tract.* 7. *exam.* 8. *cap.* 1. *num.* 7. Opatovius *de Sacram. tract.* *de Ordine diſput.* 1. *quæſt.* 4. *num.* 68. Emanuel Sà, verbo *Ordo, num.* 7. Auerſa *de Sacram. Ordinis, q.* 2. *ſect.* 9. & alij penes ipſos.

An in opinione aſſerentium porrectionem Libri Euangeliorum, & Baculi Paſtoralis eſſe materiam partialem conſecrationis, ſi Episcopus dicta instrumenta non tangeret, eius conſecratio eſſet inuvalida.

RESOLVTIO XIX.

Reſolutio huius difficultatis pendet ex illa celebri quæſtione an contactus phyſicus instrumentorum Sacramenti Ordinis fit de neceſſitate Sacramenti. Et ego olim negatiuè reſponſi, & nunc iterum reſpondeo. Probatur primò, quia rationis ſententiæ aſſerentis, cuius eſt in re tam graui probare, non vrgent. Secundò, quia contactus immediatus materiæ neque requiritur ad veritatem verborum formæ, neque ipſe ſolus iudicat conſenſum, ſiue intentionem conferentis, & ſuſcipientis Ordinem: non enim quis dat, vel accipit rem quamcunque qua tangit, neque requiritur ſemper ad valorem Ordinis conſenſus recipientis, vt infantibus: Ergo ex nullo capite eſt neceſſarius phyſicus materiæ contactus. Satis igitur eſt, vt Episcopus porrigat materiam ordinando ſufficienter præſentem, & vt ipſe accipiat moraliter illam, ſicut quando traditur, & accipitur alia quædam poteſtas moralis alicui perſonæ præſenti per contactum humanum ad præſentiam ipſius materiæ v.g. quando quis fit Abbas traditione Baculi, fit Comes traditione clauium vrbiſ, &c. Et ita me citato hanc ſententiam tenet Dicaſtillus *de Sacram. tom.* 1. *tract.* 6. *diſp.* 1. *dub.* 14. *num.* 203. & me citato Pater Quarti *in Rubr. Miſſalis, part.* 3. *tit.* 1.

B 3 *dub.* 5.

dub. 5. quibus adde Bernal *de Sacrament. disputatione 47. sect. 7.* & alios à me alibi adductos.

Itaque stando in ista opinione, etiamsi in Consecratione Episcopi secundum sententiam Hallier, Humberti, & aliorum, esset de essentia porrectio libri Evangeliorum, & traditio Baculi Pastoralis, non esset de necessitate Sacramenti physicè Baculum, & librum Evangeliorum tangere, sed sufficere contactum morale. Vnde ex his sequitur, quod si Episcopatus consecrans imponeret super caput Episcopi consecrandi manus chirothecis inuolutas, vel Episcopus consecrandus staret cum capite pileolo cooperto; in his, inquam, casibus consecratio non esset inualida, sed tantum illicita; & hoc certum puto in nostra sententia, quæ asserit sufficere contactum morale.

Sed difficultas est in opinione Doctorum asserentium contactum physicum esse necessarium. Et videtur negatiuè respondendum: nam, ut docet Pater Quartus in Rubricas Missalis, *Opus, me Iudice, omni laude dignissimum, part. 3. tit. 1. dub. 5.* & alij, contactus physicus est, qui fit propria, & reali sensatione, quando inter tangibile, & organum tactus nihil mediat: sed in nostro casu inter tangibilem, & organum tactus aliquid mediat, nempe pileolus & chirotheca: ergo non potest tactus iste physicus esse, sed moralis. Nec obstat dicerè, ut obseruat Pater Dicastillus, ubi supra, quod hi Authores non sunt tam scrupulosi, ut primo aspectu apparet: nec enim adeo strictè tactum physicum, materiae remotæ exigunt, ut illum physicum, & immediatum requirant singulorum, quæ pro materia offeruntur: nec enim in ordinatione Sacerdotis requirunt tactum immediatum Calicis, & Patenæ, quibus tactis, censentur tacta, quæ in Calice, & Patena continentur, atque in Rituali Romano, in quo nihil necessarium omittitur, nulla mentio fit immediati tacti vini, nec Hostiæ: imo aliqui non pauci ex prædictis putant sufficere tactum immediatum Calicis, quo mediante tangatur vinum in calice inclusum, patenæque, & hostia super calicem posita, Respondeo hanc doctrinam Dicastilli non posse applicari in casu nostro: nam in casibus appositis à Dicastillo physicè tangitur pars materiae Sacramenti in qua altera includitur, tangendo videlicet calicem, in quo vinum continetur, & Patena quæ continet Hostiam. At in nostro casu nulla pars materiae Sacramenti tangitur, sed tantum pileolus, & chirotheca: ergo, &c. Confirmatur indiuidualiter auctoritate Ioannis Præpositi in *3. part. quest. sect. de Sacramento*

Ordinis, dub. 10. num. ... ubi quia Græci in consecratione Episcopali interponunt paliolum, deducit non esse necessarium in ordinationibus contactum physicum. Et pax Iordanus *tom. 1. lib. 5. tit. 1. num. 31.* sic ait; *Secundo loco numeratur manuum impositio, quæ completis Litanis fieri debet ab omnibus Episcopis consecratoribus, dicentibus: Accipe Spiritum sanctum, & quidem super caput, illudque tangendo; prout canetur in Pontificali, neque sufficit sola extentio, sed requiritur tactus; alioquin supplendus esset.* Ita ille: Dicendum est igitur cum Cardin. Lugo in *respons. lib. 1. dub. 1. resp. 9.* ut dicatur, physicè caput tangere in ministrandis Ordinibus, non cutem, sed capillos tangendos esse. Ergo, &c.

An Consecratio Episcopalis imprimat characterem diuersum à Sacerdotali, & negatiua sententia affertur Diui Thomæ, Amici, & aliorum.

RESOLVTIO XX.

PErtractatis difficultatibus circa materiam, & formam Episcopalis consecrationis, sequitur videre, an ipsa imprimat characterem proprium, ac diuersum à Sacerdotali. Et negatiuam sententiam tenet Diuus Thomas in *4. distinct. 24. quest. 3. art. 2.* Sotus *quest. 2. art. 3.* & ceteri Thomistæ. Vnus tantum subdubitat Caietanus *tom. 1. opusc. tract. 11.* Idem docet Bonauentura in *4. dist. 24. art. 4. quest. 3.* Aureol. *art. 2.* Argent. *art. 4.* quibus adde ex Neotericis Franciscum Amicum inelytum Authorem ex præstantissima Societate IESV, quæ semper ferax Doctorum virorum fuit, in Cursu Theologico *tom. 7. disput. 7. sect. 9. num. 98.* Probatur, ait ipse, primò ex Augustino in *questionibus veteris, & noui Testamenti, cap. 101.* *Quid est (inquit) Episcopus, nisi primus Presbyter, hoc est summus Sacerdos?* idque colligit ex Apostolo *1. ad Timoth. 3.* ubi promiscuè loquitur de Episcopis, & Presbyteris. Et Ambrosius in *Epist. ad Ephesios 4.* ubi ex eo, quod Apostolus Timotheum à se creatum Presbyterum, vocat Episcopum, probat, primos Presbyteros vocatos fuisse Episcopos. Demum concludit, non Ordine, sed merito Episcopum vocari.

Secundò, si Episcopatus characterem imprimeret, non septem, sed octo forent Ordines contra Ecclesiæ sensum.

Tertiò, omnes Ordines referuntur ad Eucharistiam, & penes diuersos actus ab illa distinguuntur. Cum igitur Episcopatus, nec sit Sacerdotali inferior, cum non subseruiat Sacerdo

cerdoti, nec Sacerdotali superior, quia summa potestas, quæ per Ordines datur, est cōficere Corpus Christi, in qua Sacerdos est æqualis Episcopo; & licet Episcopatus superaddat potestatem iurisdictionis, non penes illam sumitur distinctio Ordinum; alioqui etiam Papatus esset distinctus Ordo. Quod autem Episcopatus superaddat specialem potestatem conferendi Chrisma, sacrosque Ordines, quos simplex Sacerdos non potest, non arguit nouum characterem à Sacerdotali distinctum, sed moralem duntaxat extensionem prioris ad eos actus validè exercendos: etenim cùm character non sit physica, sed moralis potestas ad actus ordinis exercendos, potuit ex institutione Dei character Sacerdotalis ad ea tantùm restringi, quæ per se solum conducunt ad legitimam Christi Corporis consecrationem: quia igitur Chrisma & Ordines conferre, per se non conferunt ad legitimam potestatem conficiendi Corpus Christi, potuit Deus Sacerdotalem characterem ita limitare, vt non nisi accedente Episcopali potestate, quæ est sola potestas dignitatis, & iurisdictionis, ad eos actus extendere: Sic enim saluatur quo pacto Episcopus non sit distinctus Ordo, & simplex Sacerdos nõ valeat sacros Ordines conferre; quia licet character physicè sit idem, nõ est tamen idem moraliter, eo quod Deus illum limitauit, vt non nisi in Episcopo haberet actum secundum conferendi Ordines, & ministrandi Sacramentum Confirmationis. Et hanc sententiam præter Amicum tenet etiam Sanchez in *Opusc. tom. 2. l. 7. c. 1. dub. 9. n. 5. & dub. 2. n. 21*. Syluester & Sotus quos citat, & sequitur Viualdus in *Candel. tract. de Ordine* asserentes per ordinationem Episcopi, non imprimi Episcopo nouum characterem; sed solum perfici, extendi, & dilatarì characterem Sacerdotalem præexistentem ad ordinandum, & confirmandum, in qua designatione consistit potestas Episcopalis. Sed non desinam hinc apponere verba Magistri Candidi *tom. 4. disp. 4. art. 1. dub. 6. vbi sic ait; Licet non detur Episcopo in sua consecratione noua potestas realiter distincta à Sacerdotali, tamen eadem extenditur realiter per nouum modum realem, quem antea non habebat character Sacerdotalis, qui nihil aliud est, quàm quedam realis ordinatio, ad effectum alios ordinandi, & confirmandi: qua Ordini Presbyteratus superadditur; qua quidem noua est nouus character, sed noua perfectio eiusdem characteris Sacerdotalis, & modus quidam illius indelebilis, & non iterabilis, quia non est sola deputatio mo-*

ralis, sed physica, & realis ordinatio. Idem etiam docet Nugnus *tom. 2. quest. 40. art. 5. difficult. vlt. ad argument.* & Bonacina de *Sacramento Ordinis, disputatione 7. numero 6.* Sed Pater Amicus vbi supra numero 304 putat improbabilem opinionem asserentium quod etsi Episcopatus non addat nouum characterem, modificat tamen, & perficit priorem: nam cùm character sit qualitas, non videtur qua ratione possit perfici, & modificari, nisi per additionem noui gradus: porro nouus gradus additus priori non potest subiectum perficere, nisi in ordine ad ea, ad quæ subiectum vi præcedentis gradus erit ordinatum; quia cùm gradus sint homogenei subiectum perficiunt in ordine ad eundem terminum: si verò character est indiuisibilis, non suscipiens intentionem, minus probabiliter dicitur vnus modificari per alium, sed potius vterque diuersum constituere characterem. Nota verò, Vasquez *tom. 3. in 3 part. disput. 240. cap. 5. & disputatione 239. cap. 6.* docere in ordinatione Episcopi, nec imprimi nouum characterem, nec extendi characterem Sacerdotalem præexistentem, sed solum designari diuina designatione, talem characterem ad ordinandum, & confirmandum, in qua designatione consistit potestas Episcopalis.

Adducitur opinio affirmatiua.

RESOLVTIO XXI.

His tamen non obstantibus alij firmant Consecrationem Episcopalem infundere nouum characterem à character Sacerdotali distinctum. Ratio est primò, quia Consecratio Episcopi est vera Ordinatio Sacra, & distincta, vtpote solemnior, & superior Ordinatione Sacerdotis, vt definit Concilium Tridentinum, *sessione 23. c. 4. & Canticorum 6.* At omnis Ordinatio Sacra est verè, & propriè Sacramentum Ordinis, & distincta realiter ab Ordinatione Sacerdotis, Tunc sic; sed Sacramentum Ordinis imprimit characterem, vt definit idem Concilium Tridentinum *loco citato, Canticorum 4.* Ergo Consecratio, seu Ordinatio Episcopi imprimit characterem, & distinctum à character Sacerdotali.

Secundò, quia potestas, quæ tribuitur Episcopo, est distincta in specie ab illa, quæ tribuitur Sacerdoti per suam Ordinationem: ergo non possunt esse vna in specie qualitas, vnus in specie character. Consequentia patet: antecedens verò

probatur, quia potestas Sacerdotalis & Episcopalis respiciunt obiecta specie distincta: illa enim habet pro obiecto consecrare Corpus Christi; hæc verò confirmare, & ordinare: ergo non sunt vna qualitas, sed diuersæ.

Tertiò, contra vltimum dicendi modum sic arguo: Nam per ordinationem Episcopi, datur ei potestas, tam ad ordinandum, quàm ad confirmandum, at hæc nequit esse duplex, sed vnica, cum per vnicam detur ordinationem: ergo vnica character, seu vnica potestas ad ordinandum, & confirmandum. Et hæc omnia docet Leander *de Sacrament. tom. 2. tractat. 6. disput. 1. quest. 12.* qui citat Biescam, Marchinum, Hurtadum, Petrum à sancto Ioseph, quibus ego addo Auerfam *de Sacrament. Ordinis, quest. 1. sect. 7.* Campilem *in diuers. Iur. Cas. rubr. 6. cap. 4. num. 4.* & Gerundam *de Episc. sous. 2. lib. 8. disp. 8. c. 1. n. 4.* & alios.

Nec supradictis obstat asserere cum Amico, vbi supra *num. 101.* quod sit Episcopatus imprimeret distinctum characterem, sequeretur posse aliquem fieri Episcopum, antequam fieret Sacerdos, & exercere quicquid Sacerdos potest, siquidem Ordo superior non pendet, vt suum imprimat characterem ab inferiore; nam posset quis suscipere Sacerdotium absque Diaconatu, & validè exercere quicquid Diaconus, & Sacerdos potest, quia Ordo superior virtute continet inferiorem. Cum igitur character Episcopalis non possit esse Sacerdotali inferior, erit illo superior, adeoque poterit quicquid potest character Sacerdotalis. Non inquam hæc obstant: nam respondeo cum Martinon *de sacrament. tom. 2. disput. 66. sect. 3. num. 39.* in ordinatione Episcopi imprimi characterem: neque tamen fore propterea, vt effectum fortiretur in eo, qui non esset Sacerdos; neque potestatem illi conferret ad consecrandum Corpus, & Sanguinem Christi. Sicut reliqua Sacramenta præsupponunt Baptismum, sine quo validè conferri nequeunt. Ita probabilius est, iuxta communem Theologorum sensum characterem Episcopalem præsupponere Sacerdotalem, & sine illo præsupposito conferri non posse. Quamuis autem character Episcopalis sit superior Sacerdotali, non propterea debet illum includere, aut illius vim habere. Neque enim semper vnum disparatorum, quamuis nobilium, includit aliud, aut vim illius habet. Vt calor est nobilior humiditate, quam tamen non includit,

nec illius vim habet. Quin etiam character non est potestas, vt alibi ostendimus; sed nota quædam indelebilis, & inigne alicuius status per Sacramentum collati. Sicque character Episcopalis est dumtaxat insigne ordinis Episcopalis, & status illius peculiaris, eminentis supra statum simplicium Sacerdotum. Et hæc sunt pugnantia sententiæ circa præsentem satis arduam difficultatem, quas ego puto omnes quidem probabiles. Dico igitur, quod Episcopalis consecratio imprimit characterem, siue addendo nouum, siue augendo veterem (prout variæ opiniones sunt) & confert duas potestates, vnam confirmandi, & alteram ordinandi, eaque indelebiles; vnde neque repetere licet, vt agnoscit S. Augustinus *lib. 2. contra Parmen. cap. 13.* & *lib. 1. de Baptism. contra Donatist. cap. 1.* ergo ordinatio Episcopalis est verus Ordo, & Sacramentum. Vnde Marchant. *in Tribun. sacram. tom. 3. tract. 7. tit. 1. quest. 2. concl. 2.* sic ait: *An verò ordo Episcopalis characterem separatam à Sacerdotali imprimat, & an duplex Ordo assignandus sit Sacerdotali, & Episcopalis? Respondeo absque disputatione, Characteri Sacerdotali saltem aliquod augmentum aduenire per ordinationem Episcopalem, siue fiat per intentionem, & ampliationem in sua entitate, siue per virtutis nouæ acquisitionem: sufficit enim, quod ad effectus plures, & maiores intelligatur protendi. Nec errauerit si sub Ordine vno generico duas velut species, quarum altera, alteram præsupponat, assignet; aut duos gradus eiusdem Ordinis, quorum etiam ab intrinseco posterior priore perfectior, & excellentior sit.* Ita ille. Itaque bona pace Patris Amici inter præstantissimos Theologos Societatis celeberrimi assero sententias superius positas suam habere probabilitatem.

Quando in Consecratione Episcopali imprimatur character: Et quid si Episcopus moriatur in medio, verbi gratia, Consecrationis.

RESOLVTIO XXII.

Aliqui asserunt characterem, imprimi in vnctione capitis ex Chrismate. Sed hoc non est verum, vt patet ex *cap. vnic. de sacra Vnctione*: vbi habetur, quod si hoc omittatur, non iteretur, sed suppleatur. Vnde dicendum est characterem imprimi, quando consecrator, & assistentes Episcopi manus imponunt super caput conse

consecrandi in Episcopum, dicuntque, vt habetur in Pontificali, *Accipe Spiritum sanctum*; & sic colligitur ex *cap. Episcopus, dist. 23*. Sic Syluester verbo *Ordo 2. quest. 4. fin.* Angelus verbo *Ordo num. 7. fin.* Tabiena *Ordo 2. quest. 13.* Armill. verbo *Ordo num. 11.* quibus adde Sanchez *in Opusc. tom. 2. lib. 7. cap. 1. dub. 12. num. 22.*

Sed difficultas est supposita opinione Doctorum asserentium in consecratione dari plures materias & formas partiales substantialiter necessarias. Difficultas est (inquam) quando imprimatur character, & conferatur gratia: Hoc dubium resolutum inuenio apud Hallier *de Sacris Electionibus, part. 2. cap. 2. art. 1. §. 13. num. 30.* vbi ponit hoc argumentum; Si impositio manuum est materia ordinationis, eaque adeo efficax, vt gratiam producat, ne frustra videatur Episcopus dicere, *Accipe Spiritum sanctum*, quod ex Tridentino docuimus, certè peracta illa manus impositione, videtur perfectum esse Sacramentum: nam Sacramentum gratiam non producit, nisi perfectum; proindeque sequens libri Evangeliorum traditio gratiam non conferret. Confirmatur: nam manus impositio gratiam producit, vt Scriptura Sacra, Patres, ac Concilia superius innuunt; vel ergo collatio libri Evangeliorum producit gratiam, vel non; si producit; bis ergo gratia Episcopalis Ordinis, non autem semel confertur, quod gratis, & sine fundamento dicitur: Si non producit, nulla ratio videtur suadere hanc esse partem, aut materiam Sacramenti, quippe cum materia cuiuscunque Sacramenti, verbi gratia, aquæ in Baptismo, oleo in Confirmatione, & sic de cæteris, gratiæ productio tribuatur. Ita Hallier, qui postea huic argumento sic satisfacit; Respondemus; vtrunque esse probabile, & quod manus impositio non statim producat gratiam, nisi postquam porrectus est liber Evangeliorum, quo porrecto tam gratia quàm character Episcopalis (siue nouus sit, siue extensio Presbyteralis) producantur vi non solum impositionis manuum, verum etiam porrectionis libri Evangeliorum. Nam quia parum temporis fluit inter applicatam vtramque istam materiam, priori effectus rectè tribuitur, etsi, non nisi posteriore secuta, producat: eo modo quo si trina immersione Baptismus conferatur, non vltimæ tantum immersioni; verum etiam primæ tribuetur gratia Baptismalis, quamuis non nisi post vltimam producta sit, potest etiam è contrario dici, quod per impositionem manuum producat gratia Episcopalis, & postea per porrectionem libri Evangeliorum, potestas Ordinis Episcopalis, seu cha-

raçter conferatur, adeo vt nempe producat per vnã materiam partialem gratia tamquam dispositio ad diuinam potestatem Episcopi ritè consequendam: Per alteram verò partialem materiam potestas illa disposita iam ordinandi animæ imprimatur; eo modo quo probabile est partiales gratias per impositionem Corporis, & Sanguinis Christi sub speciebus Panis, & Vini, produci: & partialibus vnctionibus, quæ in Extrema-Vnctione adhibentur, peculiaria adnexa esse auxilia contra peculiaria vitia, quæ singulis sensibus insident, & ab iis speciatim oriuntur, ac fouentur. Quod si in eodem Sacramento non censetur absurdum effectus gratiæ partiri, multò minus absurdum videbitur in eodem Sacramento Episcopatus sic distinguere eius effectus, vt per vnã materiam gratia, per alteram partialem character, seu potestas Episcopalis conferatur: quod enim dicitur, Sacramentum non conferre gratiam, nisi perfectum, hoc licet verum sit in Sacramentis vnica habentibus materiam; at non in iis, quæ duplicem obtinent partialem. Huc vsque Hallier; quæ quidem maximè sunt notanda, & quia curiosa, & quia non facillè apud alios inuenies supposito, vt diximus, dari plures materias partiales in Confirmatione Episcopali, quod ego nego.

Ex hac itaque opinione Doctoris Hallier, & aliorum, ego infero pro curiosis; quod si in Consecratione Episcopus moreretur ante receptas omnes partiales materias, quod utique in tali casu acciperet partialem gratiam correspondentem partiali materiæ ab ipso Episcopo acceptæ.

Confirmatur hæc illatio in doctrina aliorum Theologorum asserentium in Sacramento Extremæ-Vnctionis in singulis vnctionibus partialem gratiam conferri; & hanc sententiam probabilem putat Suarez *disp. 41. sect. 2. num. 13.* Filliucius *tom. 1. tractat. 3. de Sacram. Extrema-Vnctionis, cap. vlt. n. 126.* Henriquez *lib. 3. cap. 12. num. 3.* Amicus in *Cursu Theolog. tom. 8. disp. 19. sect. 7. n. 135.* quibus fauet Diuus Thomas *q. 29. in additione ad 3. part. art. 2. ad 1.* vbi hoc Sacramentum comparat Sacramento Eucharistiæ, cuius singulæ species gratiam conferunt. Scotus *in 4. distinct. 23. quest. vnica ad 2.* affirmans hoc Sacramentum esse vnum vnitate integritatis, non indiuisibilitatis; *sicut effectus eius, inquit, non est vnus indiuisibiliter, quia non remissio vnus venialis, sed vnus vnitate plenaria remissionis omnium venialium.* Medina *codice de confess. tract. 2. quest. 11. de integritate absolutionis, §. secund.* Idem probat Adrianus, vbi docet, Extremam-Vnctionem ex pluribus constare

constare partibus, quarum quaelibet est Sacramentum, habens suam propriam formam, non secus, ac Eucharistia.

Fundamentum huius sententiæ triplex est. Primum ducitur à puritate Eucharistiæ, & Ordinis: nam qualibet species Eucharistiæ, & quivis partialis Ordo confert suum partialem effectum; ita & in hoc Sacramento quævis vnctio cum sua propria forma confert suum partialem effectum, & gratiam.

Secundum, quævis vnctio cum sua forma constat ex partiali materia, & ex partiali forma cum significatione propria respondente proprio effectui: ergo quævis vnctio cum sua propria forma est proprium Sacramentum gratiam conferens: nam Sacramentum ex diuina institutione efficit, quod significat: ergo si quævis vnctio cum sua propria forma habet proprium significatum partiale distinctum ab aliis, habebit etiam suum effectum proprium partialem distinctum ab aliis.

Tertium fundamentum est, quia iuxta hanc sententiam melius prouisum est casibus, qui possunt in hoc Sacramento suscipiendo decurrere infirmo, vt si moriatur ante omnes quinque vnctiones expletas: nam in hac sententia infirmus accipit gratiam, saltem partialem in prima vnctione; vnde etiam si moriatur antequam accipiat reliquas, moritur cum gratia Sacramentali. Præterea fieri potest vt per talem gratiam inunctus ex attrito fiat contritus, & saluetur, qui iuxta aliam sententiam, gratiam non acciperet, & consequenter, si in peccatis esset, etiam si esset attritus, damnaretur.

Vnde ex his omnibus apparet probabilitas opinionis Hallier, & simul probabilitas illationis, quam ego ab ipsa collegi, nempe quod Episcopus si in ipsa consecratione moreretur, accepisset partialem gratiam ex partiali materia ab ipso antequam mortuus fuerit recepta. Confirmantur aliqua ex superioribus dictis exemplo ordinationis Sacerdotalis, in qua, vt asserit Dicastillus *de Sacram. tom. 1. tract. 6. disp. 1. dub. 10. num. 155.* & alij, cum constet duobus partialibus materiis, per vtramque seorsum distinctum gradum gratiæ confertur.

An ratione Characteris Episcopus consecratus moreretur, & postea resurgeret, posset iterum munia Episcopalia exercere.

RESOLVTIO XXIII.

SVppono quod de subiecto immediato Characteris diuersi etiam diuersimode

opinantur; magis autem videtur probanda illorum sententia, qui collocant illum immediatè in essentia animæ. Ita Marfilii, Gabriel, Suarez, Vasquez, Bellarminus, Tannerus, & alij quos citauit. VVigers *in 3. part. D. Thom. quest. 63. num. 10.* Probatur primò, quia Concilium Florentinum, & Tridentinum dicunt simpliciter characterem animæ imprimi, & esse in anima, quæ conuenienter accipiuntur de subiecto proximo. Probatur secundò, quia cum character non sit naturalis potentia, neque habitus operatiuus propriè, non videtur rectius in subiecto aliquo collocari, quàm proximè in anima, sicuti docetur de gratia habituali sanctificante ab iis, qui ponunt illam à charitate realiter distinctam. Accedit quod finis characteris est, vt sit signum, quo homines inter se distinguantur & cognoscantur, cuius sunt familiæ; vnde conuenientius est poni in ipsa hominis substantia quàm in aliqua eius potentia: & cum sit qualitas simplex & spiritualis, non potest poni in corpore sed in anima. His suppositis.

Quæro primò an character ita sit indelebilis, vt etiam post mortem, tam in Beatis, quàm in damnatis permaneat.

Negatiuam sententiam esse probabilem insinuant, Lugo *disp. 6. sect. 4. num. 69.* Hurtadus *disp. 3. difficult. 14.* Suarez *quest. 63. art. 5.* & Ochagauia *de Sacram. in gen. quest. 16. num. 8.* Sed longe multo probabilius respondeo, manere etiam post mortem. Quia aliàs Christianus, vel Sacerdos qui post mortem miraculosè resurgeret, esset iterum baptizandus, confirmandus, ordinandus, quod dici nequit. Sic S. Thomas *in 1. part. quest. 64. num. 8.* Hurtadus vbi supra. Sairus *lib. 4. cap. 4. quest. art. 2.* Coninch. *quest. 63. art. 5. n. 16.* Mourepart *3. cap. 1. §. 9. num. 7.* Casirus Palaus *tom. 4.* & alij, quos citat Leander *de Sacram. tom. 1. tract. 1. disp. 3. q. 21.*

Quæro secundò, an character ita in alia vita permaneat, vt maneat cum potestate sibi annexa ad validè recipienda, vel danda alia Sacramenta. Negant Vasquez *disp. 114. cap. 3.* Ægidius *loc. cit. num. 18.* Hurtadus, Ochagauia *locis citatis*, & Lugo *disp. 81. n. 2.* & 3. necnon Palaus *tract. 18. punct. 11. num. 6.* qui & citat pro se Suarium, sed male. Ratio horum est, quia frustra maneret post hanc vitam talis potentia, seu potestas, cum nullum tunc exercitium habere posset, cum his Doctoribus est etiam Dicastillus *disp. 2. dub. 16. num. 478.*

Sed probabilius respondeo; permanere in æternum cum prædicta potestate: sicut permanet ipsemet character. Quod autem illa

illa potestas nunquam (saltem post generalem resurrectionem) productura sit in actum, id nimis accidentale est. Sic S. Thomas *q. 64. art. 7. ad 2. & Suarez disput. 13. sect. 1* Et debent docere omnes qui docent characterem esse potentiam physicam, non moralem, ut optimè docet Philibertus *tract. 1. de Ordine, part. 3. cap. 6. num. 3.* Tenet etiam expressè Henriquez *lib. 2. cap. 17. num. 4* ubi loquendo de characterè Baptizati sic ait; *Hoc characterè baptizati, quasi oues minio, aut ferro signate, distinguuntur à reliquis infidelibus, & manet in heretico, & in animabus separatim, etiam damnatorum. Quod si forte per miraculum suscitetur homo, non est rebaptizandus, nec initiandus Confirmatione, & Ordine, qui Sacerdos obiit, sed retinet indelebiter suam pristinam dignitatem, virtutem, & officium sacerdotis, ita ut Beatus, resumpto corpore, posset absoluerè, aut consecrare Eucharistiam, sed non facit de lege, quia usus potestatis solis viatoribus commissus est à Christo; sic Henriquez.*

His suppositis, apparet ad difficultatem propositam in hac resolutione affirmatiuè respondendum esse; & ita in terminis terminantibus respondet Gerunda *de Episcopo, tom. 2. lib. 8. disp. 8. cap. 2. num. 5.* ubi sic ait; *Ex his infero, sicut supra dictum est, sacerdotem rediuiuum characterem, & utramque potestatem habiturum consecrandi, atque absoluen- di, sic Episcopum rediuiuum eisdem ornatum esse confirmandi, & Ordines conferendi, non autem iurisdictione pollebit in Ecclesiam, quam morte reliquerat, si fuerit pronisa* Ita ille cui ego addo Fabritium Surianum *tom. 1. lib. 3. cap. 8. lit. 1.* ubi ita ait; *Hinc sequitur, quod si quis moriatur iam Baptizatus, vel Confirmatus, vel Ordinatus, & postmodum per diuinam potentiam à mortuis resurgat, & ad vitam iterum reuocetur (quemadmodum Lazaro successit) non esset necessarium, ut iterum baptizetur, aut confirmetur, aut ordinetur, quia iam character Sacramentalis adhuc in eo incorruptibilis perdurat.* Hæc ille, qui citat Suar. Bonacinam, & alios. Et quidem esse characterem indelebilem, etiam post mortem, ex hoc probari posset, quia nimirum cum sit qualitas spiritualis animæ inherens, non pendet ex corporeitate ut si anima à corpore segregetur, characterem pariter ab anima separetur; unde dato, quod corpus moriatur, & corrumpatur; character tamen, quia pendet immediatè ex anima, cui inseparabiliter inhaeret, semper incorruptibilis perdurat. Hinc collige, quod in Beatis usque in æternum character Sacramentalis perdurat, eo quod illi felicissimo

statui minimè repugnet: character enim est quædam qualitas supernaturalis, & spiritualis perficiens animam, unde potius ei quoddam ornamentum, quàm deformitatem confert: In damnatis pariter usque in æternum perdurat, sed non est eis ad ornatum, sed ad confusionem; quatenus illum considerantes de sua nimia ingratitude conqueruntur; nam illis Sacramentis salubriter non vsi sunt, quæ eis ad consequendam gratiam, & vitam æternam fuerant diuinitus collata.

*Quisnam sit Minister Consecrationis
Episcopalis.*

RESOLVTIO XXIV.

SVpradietis difficultatibus enucleatis Circa characterem Consecrationis Episcopalis, restat pertractare de Ministro Consecrationis.

Dico igitur Episcopum, & Sacerdotem non nisi ab Episcopo consecrari posse; Ita communiter Doctores, quorum autoritas hac in re, quæ pendet ex traditione, plurimi facienda est. Et in Ecclesia inauditum est, quod vnquam aliquis Sacerdos, vel Episcopus à non Episcopo fuerit ordinatus. Item antiqui Patres constanter asserunt, nullam esse ordinationem Episcoporum, & Presbyterorum factam ab illis qui non erant veri Episcopi. Quare non assentior Vasq. *disput. 143. c. 4.* & Meratio *disp. 8. de Ordine, sect. 2.* affirmantibus posse simplicem Sacerdotem ordinare alios in Sacerdotes ex concessione Romani Pontificis, vel Concilij Generalis. Quod maximè probant ex eo, quod olim Chorepiscopi ex concessione Episcoporum ordinabant Sacerdotes, ut patet ex *can. 10. Concilij Antioch.* Chorepiscopi autem erant simplices Sacerdotes, ut Vasquez probare contendit *disp. 23. c. 7.* Addi etiã potest in Conc. Ancyrano *can. 13.* ita statutum esse: *Chorepiscopis non licet Presbyteros, aut Diaconos ordinare, sed neq; Presbyteris ciuitatis, sine præcepto Episcopi, vel litteris in vnaquaque Parochia.* Ex quo constat licuisse olim Presbyteris ordinare Presbyteros cum Episcopi licentia. Item Leonem I. *Epist. 92. ad Rusticum Narbonensem Episcopum c. 1* respondisse ratas haberi posse Ordinationes factas à falsis Episcopis, & nominatim à duobus, vno Presbytero, & altero Diacono, de quibus ibi est quæstio, accedente consensu, & iudicio Præsidentium, id est Episcoporum in quorù diœcesi celebratæ fuerunt, sed, ut dixi, his non assentior. Ad Canonè verò Ancyranum, & testimonium S. Leonis Magni late

latè respondet etiam Martinon. *in 3. part. D. Thomæ, tom. 2. de sacram. disp. 67. sect. 2. n. 17.* Dicendum est igitur solos Episcopos esse ministros consecrationis Episcopalis.

An simplex Sacerdos ex commissione Papæ possit esse Minister Consecrationis Episcopalis.

RESOLVTIO XXV.

Quod est quærere, an Romani Pontificis mandato, consensu, siue auctoritate, si Presbyteri Episcopum consecrent, valeat consecratio, & consecratus ordinis Episcopalis potestatem recipiat. Hanc quæstionem breuiter attigerunt Durandus *in 4. distinct. 7. quæstio 3. numero 7. & 10.* Paludanus *in eundem lib. & distinct. quæst. 4. art. 3. post conclusionem 2. in responsione ad primum.* Capreolus *eodem lib. & distinct. quæst. 2. art. 3. in responsione ad primum.* In primis Glossa *in cap. manus, de consecrat. distinct. 5. & cap. peruenit, distinct. 95.* regulam generalem posuit, delegata à Summo Pontifice potestatem, posse quemlibet id Sacramentum conferre, quod ipse suscepit. Vnde colligit Ordinatam clericum mandato Romani Pontificis posse Ordinem ministrare quem ipse habet? & laicum confirmatum posse ex commissione Papæ Confirmationis Sacramentum conferre. Ac proinde secundum Glossam, potest Summus Pontifex delegare Diacono, vt Diaconum ordinet, Presbytero vt Presbyterum consecret, & Clerico minori, vt det Ordinem, quem ipse suscepit. Quam sententiam Innocentius, & alij videntur approbare *in cap. quanto, de consuet.* Sed Sanctus Thomas *in 4. distinct. 25. quæstio 1. artic. 1. ad 3.* aliter sentit, in hunc modum scribens: Papa qui habet plenitudinem potestatis, committere potest non Episcopo pertinentia ad Episcopalem dignitatem, modò illa non habeant immediatam relationem ad Corpus Christi verum, ideòque ex eius commissione Sacerdos simplex potest conferre Ordines minores, & confirmare, non autem non Sacerdos: nec Sacerdos maiores Ordines, qui habet immediatam relationem ad Corpus Christi verum, supra quod consecrandum Papa non habet maiorem potestatem, quàm simplex Sacerdos. Hæc ille Vnde doctrinam Glossæ prorsus refello, quoniam mihi videtur cum Sancti Thomæ doctrina pugnare, & vnus Sancti Thomæ auctoritas maioris momenti est apud me, quàm Glossæ sententia. Paluda-

nus *loco citato.* ait, posse Romanum Pontificem Presbytero delegare, siue committere, vt Episcopum consecret. Durandus *loco predicto*, ante Paludanum docuerat hoc dicere absurdum esse, & contra Scripturam Sacram. Nam Apostolus ad Hebræos *cap. 7.* scribit, maiorem à minori non benedici: at Episcopus iure diuino est Presbyter superior. Sed dicit Paludanus, Episcopum quamuis maiorem, posse à Presbytero consecrari, non quidem auctoritate, & potestate ordinaria, sed demandata, & delegata à Summo Christi Vicario. Paludani sententiam videtur Capreolus *loco predicto* approbare. Dicendum itaque est, non posse Romanum Pontificem delegare Presbyteris, vt Episcopum consecrent: quia diuino iure Episcopus Presbytero superior est, & Ordinis potestatem habet, quæ caret Presbyter: ergo eam potestatem Ordinis Presbyter dare non potest, quippe qui eam non habet, sicut nec Diaconus potest etiam Summi Pontificis mandato, vel auctoritate Presbyterum consecrare. Et hæc sententia magis congruit cum iis, quæ dixit Sanctus Thomas *loco citato.* Vnde omnia superius dicta docet etiam Azorius *part. 2. lib. 3. cap. 30. quæstio 4.* & alij. Et ideo hanc sententiam Castrus Palauus *tom. 4. tract. 27. punct. 14. numero 12.* vbi sic ait: In hac controuersia illud pro certo habendum est nemini alteri, quàm Episcopo committi Episcopi Consecrationem posse: quia cum Consecratio Episcopi iure diuino instituta sit ad Sacerdotium perficiendum, & complendum, ob quam causam Episcopus est omnibus Sacerdotibus superior, & supremus Ecclesiæ Ordo, nequit ab alio concedi, quàm ab eo, qui in eo Ordine fuerit constitutus. Nam, vt inquit Paulus ad Hebr. 7. minor maiori benedictionem impertiri nequit: nemo enim dare potest alteri, quod in se nec formaliter, nec virtualiter habet. Atque ita tradit Vasquez *disput. 243. cap. 4. numero 42. & cap. 6. in princ. aduersus Paludanum in 4. distinct. 7. quæst. 4. art. 3. in 2. opinione,* asserentem: etsi sub dubio posse simplici Sacerdoti hanc potestatem consecrandi Episcopum committi, & Aureolus apud Capreolum *distinct. 25. quæstione 1. articulo 2. in 2. articulo cap. 5. de omnibus Sacramentis id asserentem.* Et tandem Bernal de Sacram. *disput. 49. sect. 3. numero 2.* sic asserit: *Certum est Episcopatum non posse conferri validè ab illo, qui Episcopus consecratus non est. Ita doceat omnes Doctores contra Syluestrum, qui dixit Episcopum ordinari*

ordinari posse per simplicem Sacerdotem, in aliquo casu, ex commissione Summi Pontificis, verumtamen hoc caret fundamento: illud firmat vera ratio, & auctoritas; nam S. Damasus Papa Epist. 4. loquens de ministro Ordinum, sic scribit: *Quis hominum licet more humano loquamur, dare potest quod non habet?* Unde ipse colligit, *Corepiscopus qui verè Episcopi ordinati non erant, non potuisse præstare illa quæ sunt propria Ordinis Episcopalis.* Ita ille, & ego.

An si Pontifex diceret alicui: *Esto, v. g. Episcopus Ferrariensis, talis esset verè Episcopus.*

RESOLVTIO XXVI.

Videtur affirmatiuè respondisse Felinum in cap. de constitut. num. 23. *verfic. fallit quarto*, ex Angelo lib. 2. C. de crim. sacrileg. & lib. 1. C. de sentent. passis, Rebuff. in praxi, part. 2. tit. de Clericis à quibus creentur, num. 9. Iacobus de Concil. lib. 4. quest. 4. *verb. hoc tamen intelligerem.* Sed ego puto supradictos rem satis obscure tractasse, & nihil aliud docere voluisse nisi hoc, videlicet, aliquem posse solo Romani Pontificis verbo Sacerdotem, vel Episcopum constitui, quod attinet ad potestatem iurisdictionis, non Ordinis, ita vt potestatem Ordinis non recipit, sed tantum iurisdictionem Forensis: nam Ordinis potestas nequit sine ordinatione, & consecratione conferri, quamuis Innocentius cap. Presbyter, de Sacrament. non iterum dicat, *credimus, quod nisi essent forme postea inuenta, sufficeret Ordinatori dicere, sis Sacerdos, vel alia equipollentia verba*, quod licet Host. Ioan. Andr. Abbas, & alij approbent, mihi non placet: est enim facultas Eucharistiam consecrandi, pro viuis, & mortuis offerendi, & alia Sacramenta diuina ministrandi, non ab Ecclesia, sed à Christo instituta, quæ potestas characterem impressum in anima requirit, & postulat. Solùm igitur dicere possunt isti Auctores potestatem iurisdictionis solo verbo à Romano Pontifice posse concedi; & hoc verum est, nam si prudens, ac volens Pontifex eam concesserit, data censetur: nam hoc ipso, quo Titium certæ Ecclesiæ Episcopum sciens, ac volens nominat compellatiuè, potest illi conferre potestatem iurisdictionis, qua Titius possit illius Ecclesiæ beneficia in Clericos conferre, excommunicare, constitutiones condere, ieiunia indicere, dies festos instituere, & id genus alia. Similiter

Anton. Diana Pars XII.

si velit, potest aliquem Subdiaconum, vel Diaconum in Parochum in certa Ecclesia solo verbo, instituere, qui potestate Ordinis prædictus non erit, habebit tamen potestatem iurisdictionis, qua illius Ecclesiæ curam suscipiat, ita vt in ea ceteros Clericos, vel populum gubernare queat, & ea quæ sunt iurisdictionis, & ordinis potestatem non postulant, præstare, & exequi; quamuis nunc Iure Canonico Episcopus, vel quis alius Ecclesiæ Prælatus, iurisdictionem non acquirat sine Pontificis literis, quibus Ecclesiæ sibi collatæ possessionem apprehendat. Et hæc omnia optimè obseruat Azorius tom. 2. lib. 3. cap. 30. *questio 4.* Unde ex his mihi non placet doctrina doctissimi, & amicissimi Caramuelis in tract. *Fundamentali*, num. 1190. asserentis, quod dum Pontifex simplici Sacerdoti committit ministerium confirmandi, illum consecrat Episcopum; nam hoc esset conferre Ordinem, & characterem Episcopalem, absque applicatione alicuius materiæ, sed hoc dicere est absurdum. Ergo.

An in Consecratione Episcopi de iure diuino requirantur tres Episcopi, & sententia negatiua affertur.

RESOLVTIO XXVII.

Certum est requiri de necessitate præcepti. Difficultas est an requirantur de necessitate Sacramenti. Et ex Grando, & aliis sententiam negatiuam ego adduxi in part. 8. tract. 1. quibus nunc addo Layman lib. 10. tractat. 9. cap. 5. num. 1. Hugolinum de potest. Episc. cap. 2. num. 5. Photium tom. 2. lib. 3. cap. 30. quest. 2. Valentiam tom. 4. disput. 9. quest. 3. punct. 2. Probatum ex Can. 1. *Apostolorum*, vbi dicitur Episcopum debere à duobus, vel tribus Episcopis ordinari. Idemque habetur apud Clementem Romanum lib. 3. *Constitutionum* cap. 20. Si autem semel constet ad valorem Ordinationis non esse necessarios tres Episcopos, nulla ratio est, quæ cogat affirmare vnum Episcopum non sufficere. Supponi enim videtur hoc ipsum in Concilio Arausicano l. capite 21. dum statuitur, quod si duo Episcopi præsumpserint aliquem inuitum Episcopum facere (inuitus intelligitur non omnino, sed aliquo modo) vterque Episcopus ordinans deponatur, & in locum vnus substituat, qui vim passus est.

C

pro

pro loco verò alterius alius ordinetur, vbi supponitur Episcopum verè ordinari à duobus Episcopis. Supponere etiam videbatur hoc ipsum sanctus Simon Cananeus Episcopus, qui teste eodem Clemente *lib. 8. Constitutionum, cap. 27. alias 33.* permittebat Ordinationem Episcopi fieri à duobus, vel à tribus, Ordinatam tamen ab vno, decreuit deponendum simul cum Ordinante. Omnis autem depositio supponit gaudium, aut statum à quo quis deponendus sit: nemo enim deponitur ab eo gradu, aut statu in quo non est. Ergo, &c. Et quidem pro hac firmanda sententia argumentum ex Apostolorum tempore defumitur: neque enim est probabile eo tempore, quo rari Episcopi inter se conueniebant, & soli, vtplurimum Apostoli cum aliquo, vel Presbytero, vel Diacono per vniuersi Orbis Regiones discurrerant, Episcopos omnes, qui ab Apostolis ordinati dicuntur, à tribus ordinatos fuisse, cum eorum plures ab vno tantum Apostolorum memorentur ordinati. Confirmatur primò, quia Canon primus Apostolorum à duobus, vel tribus Episcopis consecrandum præcepti Episcoporum; *Episcopus à duobus, vel tribus Episcopis ordinatur.* In quem Canonem Zonaras, & Balsamon permissam eo Canone inferunt, quæ à duobus solum peragatur Antistitis consecrationem, quæ illatio optima est: si enim à duobus, aut tribus præcipit Episcoporum ordinari, à duobus permittit. Secundò, quia Constitutiones Apostolicæ clarius adhuc id docent, dum in necessitate factam, vel ab vno consecrationem Episcopalem, tanquam validam, ac legitimam admittunt, prout cuius verba Constitutionum intuenti, ac legenti, facile constabit; *Ego Simon Cananeus constituo à quot Episcopis debeat ordinari Episcopus, scilicet à duobus, aut tribus Episcopis; sin verò aliquis ab vno Episcopo Ordinatus fuerit, tum is qui ordinatus est, tum is qui eum ordinavit deponatur. Quod si necessitas coegerit ab vno ordinari, quod propter persecutionem, aut aliam causam plures adesse non possint, afferatur decretum commissionis plurium Episcoporum.* Ex iis enim verbis deduco primum præceptam non fuisse hoc tempore, nisi duorum, aut trium Episcoporum in Antistitibus consecrandis præsentiam, duos itaque suffecisse: alterum, qui ab vno consecratus fuisset validè consecratum: utpote qui de statu suo deiciendus decernatur æquè, ac ordinator: tertium, in necessitate licuisse etiam ab vno consecrari

Episcopum dommodo aliorum consensus accederet, proindeque ex iis aperte concluditur trium Episcoporum præsentiam consecrationi Episcopali substantialem non esse, nihilque obesse quin absque ea stare ipsa possit. Denique, quia D. Dionysius vbi explicat Episcopalem consecrationem, vnius tantum Episcopi consecrantis meminit: at probabile non est eum essentialem ordinationis ritum omisisse.

Alia sententia proponitur asserens ternarium numerum Episcoporum esse de iure diuino.

RESOLVTIO XXVIII.

Sed his non obstantibus alij asserunt, quod vnus Episcopus solus nec habet ordinariam potestatem de iure diuino ad alterum ordinandum in Episcopum, neque ordinariè potest Episcopus validè ordinari, nisi à tribus alijs Episcopis. Ita Bellarminus *lib. 4. de notis Ecclesia, cap. 8. & Vasquez disput. 143. & alij.* Probatum primò id quod Apostoli, & deinde Ecclesia seruauerunt in ordinatione Episcopi Sacramentali, receperunt illud à Christo Domino, sed Apostoli, & Ecclesia seruauerunt, vt Episcopus ordinaretur per tres Episcopos; &c. Probatum minor *ex 1. ad Timoth. 4. num. 14. Noli negligere gratiam, quæ est in te, quæ data est tibi per prophetiam cum impositione manuum Presbyterij.* Nam in hoc loco Presbyterium significat cœtum Episcoporum manus imponentium; consequentia verò probatur, quia quod est institutum à Christo censetur essentialè Sacramento, tam Ordinis, quàm alij cuiusque Sacramento. Probatum secundò ex S. Aniceto Papa in Epist. vbi differit de Ordinatione S. Iacobi Minoris in Episcopum Ierosolymitanum istis verbis: *Si autem non minus quàm à tribus Apostolis tantus vir fuit Ordinatus Episcopus, patet profectò eam formam instituente Domino tradidisse, non minus quàm à tribus Episcopis debere Episcopum ordinari.* vbi aduerte illud, instituente Domino. Item historiam illam de Ordinatione S. Iacobi esse veram, & acceptam, ex multis Authoribus, vt supra attulimus. Probatum tertio: quia S. Damasus Papa Epist. 4. in tom. Conciliorum ex eo probat Corepiscopos non esse veros Episcopos, neque posse conferre omnes Ordines, quia illi fuerant ordinati, siue instituti ab vno tantum Episcopo, si autem foret valida ordinatio Episcopi ab vno Episcopo facta,

facta, illud argumentum S. Damasi nullum esset. Idem docet Ioannes Papa III. in Epistola quæ habetur *tom. 2. Conciliorum*, verbis illis: *Omnia quacumque maxima Concilia affirmant, illum non esse Episcopum, qui minus, quam à tribus Episcopis, Metropolitanis, etiam auctoritate fuerit factum.* Concilia plura, ut Nicanum, Carthaginense, Arelatense refert Vasquez citatus, & alij Recentiores. Et hæc omnia docet Bernal *de Sacrament. disput. 49. sect. 2. num. 5.* cui ego addo Bellarminum *lib. 4. de notis Ecclesie, cap. 8.* Vasquez *disput. 243. cap. 6.* Coninch *disput. 20. dub. 9.* Philibertum Marchinum *de Ord. part. 2. cap. 12. num. 4.* Caietanum *in 3. part. quest. 67. art. 3.* Ochagauia *de Sacram. disput. 1. dub. 18. num. 556.* & 261. Ifambert. *in 1. part. de Sacram. Ord. disput. 6. art. 1. propof. ult. & aliis.*

Iudicium de supradictis opinionibus, & prima magis confirmatur.

RESOLVTIO XXIX.

Vldisti Lector repugnantes sententias circa præsentem difficultatem. Ego puto ambas esse probabiles; & ideo rectè Doctor Hallier *de sacris Electionibus, p. 1. artic. 2. §. 1. cum seqq.* utraq; referens respondet postea ad argumenta utriusque: & licet secunda opinio sit inter recentiores magis communis; tamen primam sententiam puto habere maximam probabilitatem. Et ut verum fatear ego illi magis adhæreo; & præter Doctores citatos illam tenet Sanchez *Opusc. tom. 2. lib. 7. c. 1. dub. 1. num. 26.* & Auerfa *quest. 3. sect. 2.* Probatum primò, quia in Pontificali Romano semper agitur de Consecratore, tanquam vno, quod sine dubio fieri non deberet, si plures requirerentur ad substantiam ordinationis Episcopi, quamvis cæremonia accidentales ab vno peragerentur. Secundò in Sacramentis passim vnus Minister sufficit, & in præsentem ex nullo principio Theologico cogimur aliud asserere: igitur conuenientius est, ut dicatur impositionem manuum vnus Episcopi sufficere ad ordinationem Episcopalem. Minor probatur: Omnia quæ in contrarium adferri possunt, commodè possunt exponi, quòd ex illis solum probetur necessitas præcepti; & quidem ad imitationem Apostoli, qui Timotheum ordinauit in Episcopum aliis simul manum imponentibus. Denique in Concilio Carthaginensi dicitur: *Episcopus cum ordinatur, Anton. Diana Pars XII.*

duo Episcopi ponant, & teneant Euangeliorum codicem super caput, & ceruicem eius, & vno super eum fundente benedictionem, reliqui omnes qui adsunt, manibus suis caput eius tangant. Hoc capite, vel describitur ritus essentialis ordinationis Episcopi, vel solum accidentalis; si posteriùs ex similibus locutionibus Concilij, vel Pontificum, nihil potest haberi pro ritu necessario ad substantiam consecrationis Episcopi; si dicatur prius, quod admittit Vasquez *disput. 240. cap. citat. num. 65.* satis datur intelligi impositionem manuum plurium Episcoporum non requiri ad substantiam Consecrationis, cum dicitur, *vno super eum fundente benedictionem;* quibus verbis denotatur sufficere si forma ab vno pronuncietur: quod si vnus Minister sufficiat respectu formæ, quidni sufficiat respectu materiæ?

Respondet Vasquez vbi suprà, requiri, & sufficere ad substantiam Sacramenti, si omnes conueniant in applicatione materiæ, quamuis vnus formam proferat: Sed id videtur minus probabiliter dictum, quia forma debet materiæ respondere: ergo si impositio manuum plurium Episcoporum requiratur ex parte materiæ, requiritur ut proportione quadam aliquid proferatur à singulis, quod se teneat ex parte formæ; alioquin aliquid concurret partialiter per modum materiæ, cui nihil respondebit in forma, cum forma prolata ab vno nullo modo respiciat materiam, prout ab aliis applicatur, sed prout applicatur ab illo, qui profert formam, v.g. verba hæc: *Accipe Spiritum sanctum,* quæ omnium sententia, debent aliquo modo respicere actionem Ministri, (cum tanquam oratio peractica denotent implicite conferri gratiam per manuum impositionem) prolata ab vno non respiciunt impositionem manuum factam ab aliis Episcopis, sed ab eo, qui huiusmodi verba profert: igitur ex parte materiæ ab aliis applicatæ nihil respondet per modum formæ: videtur autem minus probabile, quod in Sacramentis aliquid requiratur etiam partialiter ex parte materiæ, cui nihil respondeat in forma.

Confirmatur; non potest commoda ratio assignari, cur vnus dependeat ab alio ex parte materiæ, & non similiter dependeat ex parte formæ: vel ergo dicatur formam à singulis debere proferri, quod etiam fatente Vasquez, non est necessarium, vel certè asseratur impositionem manuum factam ab Episcopis non concurrentibus ad prolotionem formæ non requiri ex

parte materiæ ad consecrationem Episcopi; & quod hinc sequitur, asseratur ad substantiam huius ordinationis sufficere impositionem manuum vnius Episcopi.

Tertiò, quia Gregorius I. concessit pro Anglia, vt consecratio fieret ab vno Episcopo Gregorius XIII. concessit Patriarchæ Æthiopiæ, vt per vnum Episcopum consecraretur. Ex Can. Apostolorum, cit. Episcopus potest à duobus Episcopis ordinari: ergo ad substantiam Consecrationis tres non requiruntur; quod si tres non sint necessarii, non apparet, quod ad valorem Ordinationis duo requirantur.

Dices, hæc quidem ostendere non ita requiri impositionem manuum Episcoporum, vt ex conscriptione Summi Pontificis vnus non sufficiat, non tamen ostendere, quod non requirantur, vt factum teneat, si nulla accedat concessio: quemadmodum enim supra de Confirmatione dictum est, Sacerdotem simplicem posse quidem conferre Sacramentum Confirmationis ex confessione Pontificis, non posse tamen sine illa. Sed iure diuino Ministrum ordinarium esse Episcopum, cur in præfenti dici non possit, & debeat communiter ad substantiam, & valorem actus requiri impositionem manuum trium Episcoporum, pauciores tamen posse sufficere ex Pontificis confessione.

Respondeo id quidem aliqua probabilitatis specie dici posse, si quid vrgeret ad asserendum tres Episcopos requiri ad actus substantiam, sed cum ex nullo principio videamur cogi ad id asserendum; imò aliqua contrarium suadeant, videtur dicendum huiusmodi concessionem non esse respectu alicuius necessarii ad substantiam, sed solum ex præcepto requisiti: & certè Canon Apostolicus nullam indicat concessionem, seu dispensationem in conditione communiter requisita ad valorem actus. Et tandem in nullo alio Ordine, vel Sacramento habetur tale exemplum, vt plures simul Ministri debeant ex integro concurrere, & singuli perficere substantiam Sacramenti. Et Vasquez ipse *disput. 240. in fine*, dicebat, non esse quidem necessarium, vt omnes, ac singuli tres Episcopi verba proferrent; sed sufficere, vt duo tantum manus imponerent vno proferente, & simul manus imponente Quod non cohærenter dicitur: & aliam nouitatem inducit, vt spectet, & ad valorem requiratur mysterium alicuius adhibentis tantum materiam, & non

formam. Accedit etiam, quod Conuentus plurium Episcoporum dici debet augere potius, quam minuere securitatem ordinationis: at si necessarius ad valorem, potius minuit, quia defectus in vnoquoque ex tribus illam irritam redderet: si verò non sit necessarius ad valorem, sic nec ex defectu vnius, nec duorum vitaretur ordinatio, dum saltem ab vno ex tribus ritè ministerium compleatur.

An stando in opinione, requirantur tres Episcopi de iure diuino in Consecratione Episcopi, possit in casu necessitatis super hoc Papa dispensare.

RESOLVTIO XXX.

Negatiuam sententiam docet Castrus Palus *tom. 4. tract. 27. punct. 14. num. 13.* vbi sic ait: Existimo Consecrationem Episcopi, ita necessariò à tribus Episcopis faciendam esse, vt nequeat Pontifex in hac parte dispensare, & vni tantum Consecrationem committere, vti videntur docere Henricus *lib. 10. cap. 24. §. 1.* Paulus Comitulus *in respons. moralium, lib. 1. quest. 48. num. 23.* Marc. Anton. Genuens. *in praxi Curie Archiepisc. Neapol. cap. 70. num. 26.* Barbof. *de potestate Episcopi, allegat. 2. num. 45.* Moueor, quia Pontifex nequit dispensare in forma, vel materia Sacramentorum: at Consecrationis Episcopalis materia, non est tantum vnius Episcopi manus impositio, sed plurium, vti constat ex illo ad Timoth. 4. *per impositionem manuum Presbyterij*, iuncta communi Doctorum explanatione. Ob quam causam superius diximus; etsi forma huius Sacramenti, quæ ab vno Episcopo profertur non satis ex se effectum illius exprimebat, ex impositione manuum plurium Episcoporum sufficientem expressionem accipere. Deinde testimonia Anacleti, Damasi, aliorumque Pontificum non solum probant tres Episcopos esse Ministros ordinarios Episcopalis Consecrationis; sed esse omnino necessarios, sicuti Sacerdos est necessarius Minister Consecrationis; aliàs si ex commissione vnius tantum esse posset, Pontifices decedentes debere necessariò tres adesse, adderent tres Episcopos, vt ordinarium Ministrum, sicuti de Sacramento Confirmationis loquuntur. Quæ autem aduersus hanc doctrinam Vasquez in fauorem suæ sententiæ adduxit, leuia sunt. Primum namque

namque, & secundum argumentum probarent, non solum Ministrum ex delegatione, sed ordinarium esse posse vnicum, vel duos Episcopos. Quapropter ad primum dicendum est, cum Canon. Apost. & Clemens expostulant pro Consecratione Episcopi duos, vel tres, supponunt Metropolitanum cum illis adesse debere, iuxta textum in cap. *Archiepiscopus, de temp. ord.* Ad locum adductum ex lib. 8. respondeo, plura in illo libro contineri infirmæ authoritatis. Ad secundum, nego illum, qui à duobus Episcopis fuit per vim ordinatus, denuò ordinandum non esse: neque obstat ut Concilium nomine substitutionis: id enim factum est, quia simul cum ordinatione iurisdicção ei erat concedenda. Tertium, quod difficilius est, probaret optimè intentum, nisi, ut bene aduertit Coninch *disput. 20. dub. 9. num. 92.* locus ille mendosus esset, ut colligitur, tum ex pluribus, quæ in illa responsione referuntur, quæque sensum imperfectum præstant; tum ex tenore, quo refertur eadem responsio in operibus Diui Gregorij in fin. lib. 12. *Epist. Registri*: ibi enim dicitur: *Et quidem etiam in Angelorum Ecclesia, in qua adhuc solus sic Episcopus inueniris, ordinare Episcopum non aliter, nisi cum Episcopis potes. Nam quando de Gallijs Episcopi veniunt, illi in ordinationem Episcopi testes ibi adsistant.* Non igitur colligi potest Gregorium dispensasse, ut Augustinus solus Consecrationem Episcoporum præstaret. Hucusque Palaus & alij, ut D. Antoninus, Syluester, quos citat Solorzanus *de Indiarum iure, tom. 2. lib. 3. cap. 6. num. 35.* & Leander *ubi infra.* Sed ego puto non esse discedendum à sententia Vasquez, quam nouissimè tenet doctissimus Lambert. in 3. part. D. Thome, *disput. 6. de Sacrament. Ordinis, art. 1. propositione ultima,* vbificait: *Pro ordinando aliquo in Episcopum, ita tres Episcopi iure diuino requiruntur, ut tamen ex dispensatione Summi Pontificis vni tantum Episcopo, vel duobus tantum Episcopis, vel vni tantum Episcopo cum duobus Abbatibus insulatis, loco reliquorum duorum Episcoporum, possit Episcopalis Ordinatio committi.* Probatum ex S. Clemente lib. 8. *Constitutionum Apostolicarum, cap. 27.* & ex eo quòd Sanctus Gregorius dispensauit cum Sancto Augustino in Angliam misso, ut quando solus ibi esset Episcopus, solus etiam ibi ordinaret Episcopum donec plures essent; & hoc videtur dicendum fuisse factum ab Apostolis, quando post diuisionem primos Episcopos constituerunt *ijs in locis, quibus*

Euangelium prædicabant, & pro hac re aliquot dispensationes refert. Henriquez de Sacram. Ordin. cap. 24. Ita ille.

Dicendum est igitur, quod Christus Dominus ita instituit hoc Sacramentum, ut voluerit esse de substantia, & necessitate illius, fieri à tribus Episcopis, quando ita fieri possit: quando autem non, ut fieret à duobus, vel ab vno solo Episcopo, ex commissione, aut determinatione Ecclesiæ, vel Summi Pontificis. Ex quo fit, ut Ecclesia nec mutet materiam, nec formam, nec Ministrum fructus Sacramenti, quando consecratio Episcopi fit ex Commissionem, aut determinationem Papæ, ab vno tantum, vel duobus Episcopis; sed tantum pro necessitate temporum, disponit materiam, formam, & Ministros huius Sacramenti, iuxta formam à Christo acceptam.

Probari etiam potest hæc opinio primò à simili: nam non minùs iure diuino, & ex Christi Domini institutione Episcopus est Confirmationis, & Ordinis Minister, quàm tres Episcopi sint Episcopalis Consecrationis Ministri: sed urgente necessitate potest Pontifex committere facultatem confirmandi, & ordinandi non Episcopo: ergo etiam poterit vni soli Episcopo committere facultatem consecrandi alium Episcopum.

Secundò, hoc idem probatur exemplo Apostolorum, qui in multis ciuitatibus, sic Christo, aut eius Vicario dispensare, absque interuentu aliorum Episcoporum, qui tunc non erant, per se ipsos solos, & singulos Episcopos ordinabant.

Tertiò, hoc idem fatendum est in Sancti Iacobi consecratione, qui dum fuit à D. Petro, Ioanne & alio Iacobo Episcopus Ierosolymitanus consecratus, quæri potest de ipso Iacobo, & Ioanne à quibus alijs fuerint Episcopi consecrati. Si dicas à Christo Domino fuisse Episcopos consecratos, dum eos Apostolos instituit, cum Episcopi sint Apostolorum successores, etiam ego dicam ipsum S. Iacobum fuisse à Christo in Apostolorum numerum cooptatum, & ita, vel in Consecratione non eguisse, vel eandem reliquis Apostolis fuisse necessariam, quare ad hoc deueniendum erit, Sanctum Ioannem, & alium Iacobum à D. Petro fuisse consecratos: deinde omnes tres Iacobum cognomento Iustum, in Episcopum Hierosolymitanum ordinasse, ut etiam bene docet Ioan. de Turrecrem. lib. 2. *Summa, de Eceles. c. 32.* & Card Bellarm. lib. 1. *de Rom. Pont. cap. 23.*

Ex quo sequitur verum esse, quod dicebamus, urgente necessitate, qualis esset Episcoporum penuria, posse Pontificem sine tribus Episcopis, duobus solum, vel etiam vni consecrationem demandare, vt de facto fecisse Petrum demonstratum iam fuit. Et ita hanc sententiam me citato tenet Leander *de Sacram. tom. 2. tract. 6. cap. 6. quest. 4.* vbi citat Henriquez, Marchinum, Solorzanum, Machadanum, & alios, quibus addo Franciscum de Lugo *de Sacram. theorem. 7. exempt. 9.* Martinon. *de Sacram. tom. 2. disp. 67. sect. 2. num. 1.* Bernal. *de Sacram. disp. 9. sect. 2. n. 8.* & Dicastillum *de Sacram. tom. 1. tract. 6. disp. 1. dub. 18. num. 166.* qui obseruat, quod quando consecratio fit ex commissione ab vno Episcopo, adhibendos simul esse ex eadem commissione alios duos presbyteros loco Episcoporum, qui non sunt: putant enim Ministrum ordinationis, qui est Ordinarius, esse ordinarium totius ordinationis; & qui potest esse ex commissione totius ordinationis à primo gradu, vsque ad vltimum, & ex alio capite nullam esse indecentiam quod Episcopus qui est superior simplice Sacerdote consecratur, & benedicatur à simplicibus Sacerdotibus non vt à principalibus Ministris, sed vt à minus principalibus, & ex commissione Pontificis, quorum verborum sensus satis est obscurus. Hoc autem magna ex parte gratis dicitur: neque enim ex aliquo capite probatur esse adhibendos alios Sacerdotes simplices; cur enim non poterit id facere, si Pontifex committat, solus Episcopus sine presbyteris? & vne probant hos esse necessarios.

Exemplis demonstratur Pontifices sapius super numero Episcoporum in Consecratione Episcopi dispensasse.

RESOLVTIO XXXI.

Probatur hoc ex Gregorio Papa: nam Augustino ab ipso in Angliam ad illius Regni conuersionem misso facultatem concessit vt ipse solus vnum, aut alterum Episcopum ordinaret; impostertum verò à tribus Episcopis ordinarentur vt Paludanus, & Syluester locis citatis referunt, & habetur inter eiusdem Gregorij decreta in responsionibus ad Augustini interrogationes *cap. 8. quæ sunt inter eius opera.* Item Gregorius XIII. eandem facultatem cōcessit Patriarchæ Æthiopiæ qui erat à Societate Iesu, teste Henriquez *lib. 3. de Ordine, cap. 24.* qui testatur idem factum fuisse sæpè in India, & Iapponia, & hoc priuilegium concessum fuisse Prouinciis In-

diarum testatur etiam Machadus *tom. 2. lib. 4. part. 6. tract. 2. document. 6. num. 4. & 5.* vbi sic ait, *El tencero requisito es que asistan ala Consecracion cierto numero de Obispos. Para cuya inteligencia se ha de aduertir, que antiguamente era necessario que para el acto de la Consecracion de vn Obispo asistiessen el Metropolitano, todos los Obispos prouinciales, ò por lo menos por cartas dieffen su consentimiento. Despues por Derecho comun se dispuso, que solamente asistiessen tres Obispos à Consecrar al nueuo Obispo. La mayor dificultad desta materia consiste en aueriguar, si el Pontifice podrá dispensar en este numero de Obispos, que como hemos dicho son necesarios para consecrar al nueuo Obispo. Algunos son de parecer que no; fundados en que por derecho diuino es de necesidad del acto de la Consecracion, que interuengan en el tres Obispos, de tal modo, que iuzgan serianula la Consecracion si se celebrasse sin el dicho numero de Obispos. Si bien otros graues Autores afirman, que puede el Pontifice dispensar en el dicho numero de Obispos, como vemos que ha dispensado Pio V. en las Indias, para que con solo vn Obispo y dos Dignidades, ò Canonicos que le asistan se pueda celebrar la Consecracion del Obispo nueuo.* Ita ille. Vide etiam Leandrum *de Sacram. tom. 2. tr. 6. disp. 6. quest. 4.* & Martinon *de Sacram. tom. 2. disp. 67. sect. 2. num. 11.* vbi sic ait: *Denique licet ordinariè tres Episcopi requirantur ad ordinandum aliquem in Episcopum, vt patet ex Epist. Anticeti Papa ad Episcopos Gallie, & ex Epist. 5. Damasi Papa contra Corepiscopos: in quo differt illius ordinatio ab ordinatione Sacerdotis, & aliorum Ordinum inferiorum, qui ab vnico Episcopo conferrì possunt: Probabilius tamen est vnicum Episcopum, saltem ex commissione Summi Pontificis sufficere posse. Qua de re vide Turrianum *lib. 1. pro Canonibus Apostolorum, c. 22. ante medium; Vasquez disput. 243. cap. 6. Ægidium Coninch disput. 20. dub. 9. num. 92. & Henriquez lib. 10. de Ordin. cap. 24.* vbi testatur Gregorium XIII. hanc facultatem concessisse Patriarchæ Æthiopiæ è Societate Iesu; idque in India, & Iapponia sæpè factum esse. Solet etiam ad idem confirmandum adduci exemplum sancti Gregorij Magni, qui dicitur id permisisse August. Cantuariensi Episcopo à se misso in Angliam, prout habetur inter eiusdem Gregorij decreta in responsionibus ad Augustini interrogationes *c. 8. quæ extant inter eius opera lib. 12. Registri, Epistol. 31.* Idque significant prima illius responsionis verba quidquid dicat Ægidius Coninch *loco supra citato; Nam Augustino* inter*

interroganti vtrum propter nimiam distantiam, & difficultatem habendi plures Episcopos, posset vnus solus Episcopum ordinare? & sic respondet sanctus Gregorius: *Et quidem in Angelorum Ecclesia, in qua adhuc solus tu Episcopus inueniris, ordinare Episcopum, non aliter, nisi sine Episcopis potes.* Addit verò, vt si aliquando de Galliis Episcopi veniant, illos sibi adiungat; & vt quando in ipsa Anglia Episcopi in locis satis propinquis fuerint constituti: non fiat Episcopalis ordinatio sine aggregatis tribus, vel quatuor Episcopis. Ita Martinon.

An Pontifex, si concedat absque iusta causa Episcopo, vt possit consecrari absque alijs Episcopis, commissio sit non solum illicita, sed inualida.

RESOLVTIO XXXII.

Circa præsentem quæstionem videtur philosophandum sicut de commissione facta simplici Sacerdoti, vt conferat Sacramentum Confirmationis, vt obseruat Dicastillus de Sacramentis *tom. 1. tract. 3. disputat. vnica, dub. 11. n. 111.* Asserunt igitur aliqui, quod vt licitè Pontifex committat hanc administrationem simplici Sacerdoti, necessaria sit causa vrgens, & grauis tamen; vt validè committat, non videtur necessarium. Id quod probant Henriq. *lib. 3. cap. 6. num. 4.* Suarez *disp. 26. sect. 2.* Coninch. *ad cit. art. 11. n. 110.* Layman *1. super cap. illo 6. num. 1. in fin.* quia non est illa proprie dispensatio, sed commissio potestatis secundum Christi institutionem; ita vt voluerit Christus, quod Minister huius Sacramenti ordinarius, & ex officio esset Episcopus; extraordinarius autem, & ex commissione Summi Pastoralis Ecclesiæ posset esse simplex Sacerdos.

Sed in hoc aliqui philosophandum existimant, sicut plerique philosophantur in modo relaxandi vota, quem seruare debet Superior, vt validè relaxet; nempe quod sicut ibi ideo non valet relaxatio, seu dispensatio Superioris sine causa sufficiente, saltem probabiliter, & quæ sit humano more talis existimata; quia scilicet, quamuis Deus commiserit superiori (saltem supremo Pastori, & per illum cæteris) potestatem remittendi nomine ipsius Dei verbum promissionis, qua remissione facta liber manet vouens, tamen non censetur Deus id commississe, vbi non est iusta causa, saltem existimata; ac proinde non valet ea dispensatio, seu relaxatio voti, quia non censetur tunc per suum Ministrum remittere, quando hic quasi ministe-

rialiter, & nomine Dei sine causa remittere promissionem attentat. Pari ergo ratione in nostro casu philosophari possumus, Deum quidem commississe summo Pastori potestatem committendi administrationem Confirmationis simplici Sacerdoti, quando iusta causa subest, saltem humano modo talis reputata: non verò quando ea causa non subest neque aliud aliunde satis constat, nec videtur admodum rationabile pro gubernatione Ecclesiæ, quod Pontifex habeat eam potestatem committendi ad abutendum illa. Et hæc omnia docet Dicastillus *tract. 3. disp. vnica, dub. 11. num. 113.* Quæ omnia secundum id quod dixerat applicanda sunt in casu nostro.

Dico igitur non solum non licere Pontificem absque iusta causa dispensando in numero ternario Episcoporum in aliqua Episcopi consecratione, sed etiam dispensationem esse nullam. Non nego tamen contrariam sententiam, nempe dictam dispensationem esse validam & suam habere probabilitatem; nam vt ipse Dicastillus fateatur ex Doctoribus superius citatis. commissio Pontificis, absque iusta causa facta simplici Sacerdoti valida est. Ergo hoc etiam erit in casu nostro.

An Sede Apostolica vacante possit à Collegio Cardinalium; vel ab illo cui eorum nomine Ecclesiæ administratio commendata sit, talis facultas ordinandi committi.

RESOLVTIO XXXIII.

A pponam etiam alia dubia: An Cardinalium collegium Sede Apost. vacante facultatem etiam committendi communicare possit alteri, vt ille eam possit committere vni Episcopo, quando opus fuerit? Ac etiam an commissio facta alicui Episcopo à Pontifice, vt ipse solus sine alijs Episcopis possit Episcopum ordinare, expiret morte Pontificis decedentis? Hæc dubia proponit Dicastillus *tom. 1. disp. 1. dum. 18. num. 272. & 273.* qui postea *eod. tom. 1. tr. 3. disp. vnica, dub. 11. num. 117.* ad illa sic respondet: *vttrum autem Sede Pontificis vacante possit à Collegio Cardinalium nomine illius, ab illo, cui Ecclesiæ gubernatio est commendata, talis facultas administrandi committi? non est ita certum, nec video ab Auctioribus disputari.* Mihi videtur non posse, quia hoc extraordinarium est, & solum nobis constat fuisse Pontifici concessum; sine fundamento autem ad alios extenderetur. Quamuis autem

succedat Sede vacante generaliter loquendo Capitulum Prælato in iis, quæ sunt iurisdictionis, huius tamen regulæ generalis, fallentiæ sunt non pauca, maxime Sede Apostolica vacante; qua de re disputare non est huius loci.

An vero possit Pontifex hanc facultatem, quam habet committendi simplici sacerdoti facultatem administrandi hoc Sacramentum, alteri alicui committere, qui tanquam delegatus nomine Pontificis, quando subest iusta causa, possit hanc facultatem concedere, non memini vidisse in Auctoribus disputatum. Mihi sanè videtur posse, tum quia ea potestas in Pontifice est ordinaria, & non video quare non sit subdelegabilis; tum quia instæ causæ esse possunt id committendi alteri, maximè in hoc genere facultatis, quæ solet concedi propter penuriam, & absentiæ Episcoporum in regionibus longè distantibus à Sede Apostolica, ubi an sufficientes causæ sint id committendi simplici Sacerdoti, vix potest Pontifici constare immediatè ad se relatis causis, & earum probationibus, sæpèque esset periculum in mora, vt interim multi fideles sine hoc Sacramento perirent. Quapropter sæpe consultius videri poterit, eam facultatem committendi alteri concedere alicui, qui proximè possit causas nosse, inuestigare, aut examinare, vt iis discussis eam administrationem committat, si viderit expedire. Hanc autem facultatem committendi non puto expirare morte Pontificis concedentis, maxime quando iam est acceptata per se, vel per procuratorem à prædicto Commissario: est enim gratia facta comparatione illius, non gratia facienda, atque adeò non expirat morte concedentis, vt videbimus suo loco. Propter eandem rationem non expirat commissio, seu facultas ipsa administrandi facta simplici Sacerdoti; etiam si superueniat mors Pontificis concedentis: est enim gratia Principis facta, quæ morte concedentis non expirat. Huc vsque Dicastillus. Quæ omnia applicanda sunt, vt ipse asserit, quoad potestatem, quam habet Pontifex circa dispensationem in Consecratione Episcopali; quæ quidem maximè notanda sunt à Lectoribus, cum illa difficulter in aliis Authoribus inueniant.

An consecratio Episcopalis possit fieri à pluribus Episcopis, quàm tribus.

RESOLVTIO XXXIV.

AD hanc difficultatem respondet Doctor Hallier de Sacris Electionibus

par. 1. cap. 2. art. 1. §. 1. n. 9. ubi sic ait; Certum est non solum à tribus, verum etiam à pluribus ordinationes olim fieri solitas: puta tum ab Episcopis omnibus Prouinciæ in unum conuenientibus, tum etiam ab alijs, qui huius rei causa conuocarentur, vel qui casu interessent. Vnde Nicenum I. ab omnibus, qui essent in Prouincia ordinationes celebrari voluit. Arelatense I. si fieri posset à septem, & citata omnia Conc. à tribus saltem. Antiochenum non nisi cum Synodo Episcoporum. Parisiense III. sub Pelagio, vel Episcopos Prouinciæ, vel vicinos ad Ordinationem Episcopi peragendam à Metropolitanano acceriri refert. Lucius III. omnes Prouinciæ Antistites conuenire iubet ad Metropolitanam Ordinationem, vt ab omnibus ordinetur. Iuxta quæ apud Cyprianum, Cornelium summum Pontificem, pluribus etiam Aphricanis Episcopis, qui tum Romæ aderant Episcopum factum legimus: adeo vt à sexdecim Episcopis Ordinatus perhibeatur. Apud Augustin. duodecim Episcopos numeratos reperimus, qui Maximiani ordinationis, non solum testes, verum etiam Auctores extiterint. Apud Optatum, Meleuitanum, Maiorinum à secundo Numidiæ Primate, aliisque traditoribus Episcopis pluribus Ordinum aduertimus. Apud Socratem, Necterium à centum quinquaginta Episcopis, qui tunc Constantino poli aderant, ordinatum Ioannem quoque Chrysostomum, qui in eius locum successus est, quo eius ordinatio celebrior esset conuocata Episcoporum Synodo, cui etiam Theophilus Alexandrinus interfuit, fuisse consecratum, obseruare possumus, quæ omnia breuiter percurro: solum ex eis colligo, si plures tribus Episcopis ad aliquam Episcopi cuiuscumque ordinationem vocentur, eiq; intersint, non otiosos stare, non Pontificalibus indumentis ornatos assistere debere, quod iam passim obseruatur; sed & factis, quas rubrica, & Ecclesiæ consuetudo requirit vestibus indutos assistere, & simul cum Consecratore, vel statim post eum ordinando manus imponere eos oportere. Ecclesiæ enim ex prædictis hanc fuisse consuetudinem patet, vt non solum à tribus, sed à pluribus tum eiusdem Prouinciæ Episcopis, quos cessantibus legitimis excusationibus interesse necessum erat: tunc alterius Prouinciæ, qui honoris causa vocabantur; manus ordinando imponerentur: imò id expressè Concilium Cartaginense IV. obseruari voluit, statuens, vt Episcopus cum Ordinatur, duo Episcopi ponant, & teneant Euangeliorum codicem super caput, & cernicem eius, & vno super eum fundente benedictionem, reliqui omnes

Omnes Episcopi, qui adsunt, manibus suis caput eius tangant: quæ iisdem fere verbis habentur in veteri ordine Romano; ex quo eadem refert Albinus Flaccus, qui tamen iisdem sese opponit, quasi nec veteri traditioni, nec usitata suo tempore Ecclesiæ Romanæ praxi essent conformia; quem sequutus Amabarius eum videtur explicasse, dum nempe hoc solum reprehendit tanquam ab Apostolica traditione, & Canonica auctoritate dissonum, quod duo Episcopi librum Evangeliorum super caput Ordinandi teneant. Sed relinquamus hos Auctores, qui absque vilo dubio minor auctoritas inesse debet, quam & concilio Cartaginensi IV. & veteri Ordini Romano: non videntur tamen illi in dubium reuocasse, quod Episcopi omnes Ordinationis alicuius præsentis, manus ipsi imponere debant. Ex veteri verò isto Ordine Romano, & Concilio Cartaginensi IV. distincta colliguntur officia præcipui Consecratoris, qui solus benedictionem super ordinandum fundebat, orationem dicens, quæ in veteri Ordine Romano describitur, & duorum ex officio, seu ex necessitate adistentium, qui codicem Evangeliorum super caput Ordinandi tenerent, & cæterorum Episcoporum præsentium, qui omnes caput ordinandi tangebant, in quibus paululû ab iis discrepat Pontificale Romanum formam, quæ iam in ordine obseruanda sit, præscribens, dum nempe præcipit, *ut Consecrator, & assistentes Episcopi* (assistentes autem Episcopos vocat, quicumque interfunt, quos duos ad minus esse debere ait) *ambobus manibus caput consecrandi tangant, dicentes; Accipe Spiritum sanctum.* Et certè si Episcopi præsentis ab impositione manuum super ordinandum se contineant, videntur aut communionem Episcopi, qui ordinatus asperrari: aut electionem improbare, eo modo, quo è contrario Lucij Alexandrini, Ariani Moses, Ioannis quoque Pergensis eadem hæresi infecti Antiochus, & alij ordinandi, hæreticorum tangere ipsos volentium manus repulerunt, quorum Societatem refugiebant. Huc vsque Hallier.

An sit de essentia Consecrationis, ut fiat iussu Archiepiscopi, vel Patriarchæ.

RESOLVTIO XXXV.

SVpponendû est, quod de iure Primates, seu Patriarchas, & Metropolitanos consecrant tres Episcopi eorû suffraganei, omnibus aliis eorum suffraganeis personaliter aduenientibus, nisi essent necessitate impe-

dit; quo casu per litteras debent consentire, *cap. quia. dict. 64. cap. porro. & cap. Archiepiscopus dist. 66. cap. si Archiepiscopus de temp. Ordin. & si est Archiepiscopus, qui est consecrandus; debet esse cum Primatis, seu Patriarchæ, cui subest, consensu. cap. placet, dist. 65.* ita quod sine eo non recipit executionem consecratus. Sic Syluester ibi. Innoc. *cap. nec Episcopi de temp. Ordin. Armil. verb. consecratio Pralatorum, n. 1. Angel. verb. consecratio Episcoporum, n. 1. 2. & 5. Rosel. verb. confirmatio Electorum, num. 12. 13. & 16. Tabien. verb. confirmatio in communi q. 10. 11. & 12.* licet Angel. Tabien, & Rosel. dicant Primates, seu Patriarchas, & Cardinales consecrari à Papa, vel ab alio de eius commissione, hoc non est de iure, sed de consuetudine, vt bene Sylu. *ibi*, idem dicens de Archiepiscopis: consuetudo enim habet, vt fere nulli horum consecrentur, nisi à Papa, vel ab alio de eius commissione, *arg. cap. pudenda 24. q. 1.* Episcopus autem si est exemptus, debet consecrari à Papa, vel ab alio de eius commissione: si verò non sit exemptus, sed alicuius Archiepiscopi suffraganeus, consecrandus est ab illo Archiepiscopo cum duobus Episcopis comprouincialibus, seu suffraganeis, aut tres comprouinciales, seu suffraganei Episcopi illum consecrabunt ex iussu Archiepiscopi: in vtroque tamen casu omnes Episcopi suffraganei requirendi sunt per Epistolam, vt consentiant, *cap. nec Episcopi de tempor. ordinat. cap. non debet, dist. 65. cap. Ordinationes el. 1. dist. 76. cap. Ordinationes, cap. Episcopi, capit. comprouinciales dist. 64.* Quod si quis Episcoporum comprouincialium contemnatur in consecratione Episcopi, vel Archiepiscopi, potest agere vt exequutione officij priuetur. Sic Innocentius, Syluester, Tabien. Rosel. Angel. *ibid.* Turrecrem. *cap. Ordinationes el. 1. d. 75. num. 7.* Quando autem Archiepiscopus, vel aliqui ex suffraganeis Episcopis dissentirent consecrationi, quid faciendum sit, consule Turrecrem. *dist. 64. initio id latè disputantem.*

Hoc supposito, assero non esse de essentia consecrationis Episcopalis, vt cōsecratio fiat de iussu Archiepiscopi, vel Patriarchæ & ab Episcopis suffraganeis, sed hoc est de necessitate præcepti: quod verò attinet ad essentiã cōsecrationis, sat est vt fiat à quibusuis Episcopis Probatum, quia hic non est actus iurisdictionis, aliàs esset delegabilis, sed Ordinis: Ordo autem Episcopalis æquè est in omnibus Episcopis; ergo. Secundò, quia quod fiat de iussu Archiepiscopi, & à suffraganeis, &c. pertinet ad iurisdictionem Ministri, sed hæc

tantum in Sacramento Pœnitentiæ, & Matrimonij est de necessitate Sacramenti, in reliquis verò solum de necessitate præcepti: ergo. Quod si opponatur, *cap. non debet dist. 65.* vbi habetur, quod fiat de licentia Metropolitanis, conuocatis Episcopis suffraganeis, aliter consecratio facta non valeat, & *cap. Archiepiscopus dist. 66.* vbi habetur, quod Archiepiscopus ab omnibus suffraganeis consecratur, aliàs sit irrita consecratio. Respondetur cum Turrecremata *dict. cap. non debet,* & *Gloss. dict. cap. Archiepiscopus, vers. irrita,* & ibi etiam Turrecremata quod intelligitur non valere, atque esse irritam consecrationem, non quod non reuera sit valida, & maneat ille Episcopus, sed esse irritam quoad officij executionem, id est quod manebit verè Episcopus consecratus, sed non poterit exequi officium. Et hæc omnia docet Sanchez *in Opusc. tom. 2. lib. 7. cap. 1. dub. 15. n. 18. & 24.* cui ego addo Azorium *tom. 2. lib. 3. cap. 30. quest. 2.* Hieronymum Florentinum *in lib. 1. Decret. tit. 6.* Sed ego puto cum Pace Iordano *tom. 1. lib. 1. sect. 2. n. 11.* quòd hodie consecratio; quicquid antiqua iura disponderent de Metropolitanis, & Comprovincialibus Episcopis *in cap. fin. dist. 61. c. 1. distinct. 75. cap. si Archiepiscopus, & cap. nec Episcop. de tem. Ordin.* & alibi frequenter, non fit nisi de mandato Summi Pontificis. Sicut enim referuauit sibi Cathedralium prouisionem, sic etiam ab eius libito pendere voluit facultatē consecrandi, cum non deceat inferiores se ingerere in iis in quibus ipse manum apposuit, *cap. cum in distribuendis de tempore Ordin.* Abbas per illum *in cap. meminimus, not. 3. de accusat.* Augustinus V. *consecrat. pr. §. 2.* Et apparet ex dictis rubr. Pontificalis, atque ex obseruantia Romanæ Curie secundum quam Promoti ibid. consecrantur, vel commissionem obtinent ad partes Nullus itaque potest hoc munere fungi, sine speciali mandato Papæ. Vnde primarius Consecrator requisitus à secundo, qui antiquior est ex assistētibus, de consecrando interrogat, *habetis mandatum?* & in Curia quidem, in qua Eminentissimi Cardinales solent hanc exercere functionem, datur ei facultas viuæ vocis oraculo; reliquis verò Prælati tam in Curia, quam extra, conceditur per literas Apostolicas, quæ legendæ sunt in principio, iuxta formam ab ipso Pontificali præscriptam, alioquin nõ præstaretur fides, quoniam oraculum viuæ vocis Cardinalibus communicari solet. Itaque inrerueniente huiusmodi Papæ delegatione non est opus requirere alium Archiepiscopi assensum: quamuis enim secun-

dum ius commune, non deberet suffraganeus ordinari, nisi per Metropolitanam, vt de ipsius assensu *cap. si Archiepiscopus, cap. si Episcopus de temp. Ordinat.* & alibi frequenter attamen iura illa procedunt secundum tempora, in quibus Electiones per capitula, & confirmationes à Metropolitanis fiebant, & ideo electione sublata, vt dictum est, censentur antiquata iura etiam in hac parte abrogata signanter propter manus Papæ appositionem. Ideo hodie Episcopi Comprovinciales non sunt inuocandi pro consecratione suffraganeis & cessat actio iniuriarum propter omissam conuocationem alicuius Episcopi Comprovincialis, etiam si ageretur de Metropolitanis consecratione, quæ omnia valdè notanda sunt. Concedo tamen, quod quando consecratio fit extra Curiam, deleganda quidem esset Metropolitanis.

Quomodo Episcopi in Consecratione debeant imponere manus super caput ordinandi, & proferre verba, Accipe Spiritum sanctum, &c.

RESOLVTIO XXXVI.

Resolutio huius quæstionis pendet ex illa generali omnium Sacramentorum, quomodo debeat forma cum materia concurrere.

Prima opinio requirit physicam coniunctionem materiæ cum forma, saltem partialem, ita vt aliqua pars formæ simul coëxistat cum aliqua parte materiæ, scilicet ablutionis, vel vnctionis: quare si post finitam ablutionem, vel vnctionem incipiat forma proferri, vel è contra post totam formam prolata incipiat ablutio, vel vnctio, non erit validum Sacramentum. Ita docent Scotus *in 4. dist. 6. quest. 3.* Gabriel *in 4. dist. 6. q. 1. art. 2. conclus. 8.* Major *dist. 2. quest. 2. arg. 4.* Nauarrus *cap. 22. num. 7.* Toletus *lib. 2. cap. 19. num. 1.* Zambranus *de articulo mortis, cap. 1. dub. 2. num. 5.* Fauent Richardus *in 4. distinct. 3. art. 4. quest. 2.* Syluest. V. *Baptismus 5. quest. 2. num. 3.* dum aiunt ad Baptismi valorem sufficere, si prolatio verborum incipiat antequam ablutio finiatur, aut è contra. Fauet Cathechismus Romanus *tit. de Baptismo,* dum monet nec ante, nec post ablutionem, sed simul cum illa proferendam esse formam.

Sed ego olim contrariæ sententiæ adhæsi, quæ docet validum fieri Sacramentum si post finitam ablutionem, vel vnctionem proferatur forma; vel paulo post prolata formam incipiat ablutio, vel vnctio. Sic tradunt

Sotus in 4. *distinet.* 3. *quest.* 1. *art.* 8. Petrus Ledesma tom. 1. *Summa*, *tract.* de Baptismo, *cap.* 4. *in fin.* Henriquez *lib.* 1. *cap.* 9. *num.* 10. & *l.* 2. *cap.* 9. *num.* 1. Suarez tom. 3. *disp.* 2. *sect.* 2. Vasquez 3. *part.* *disp.* 148. *num.* 54. Valentia tom. 4. *disp.* 4. *quest.* 1. *punct.* 4. Coninch. *quest.* 4. *num.* 40. Sà V. *Baptismus*, *num.* 4. Vega *ibi casa* 23. Layman. *lib.* 5. *tract.* 2. *cap.* 7. *num.* 5. Bonacina *disputatione* 1. *questione* 2. *punct.* 1. *num.* 23. & *punct.* 2. *num.* 2. dicens esse communem Doctorum. Probat, quia cum Sacramentum non sit compositum physicum, sed morale, non requirit physicam coniunctionem partium, sed solam moralem: at moraliter verum censetur loqui, qui dicit. *Ego comedo panem istum, osculor istam Crucem, lauo manus, &c.* vel immediatè post actionem præstitam, vel mox illam præstiturus: ergo similiter in forma Sacramenti.

Itaque pro praxi (vt dixit Præpositus in 2. *par. quest.* *unica de Sacram. Ordinis* *dub.* 10. *n.* 75.) curent Episcopi, vt moraliter simul, ita vt non sit morale temporis interuallum, manus imponant, ac proferant verba formæ; *Accipe Spiritum sanctum, &c.*

Quæ intentio sufficiat in Episcopo, vt consecratio sit valida.

RESOLVTIO XXXVII.

QVæstio potest moueri de quocunque ministro Ordinum, vel aliorum Sacramentorum; Et nouissimè Pater Pasqualis in *sua Sacra Doctrina* tom. 1. *disp.* 2. *sect.* 4. *num.* 16. docet sufficere intentionem, quæ moueat Ministrum ad proferenda verba supra determinatam materiam, quam adhibeat simul cum ritu Ecclesiæ, & in hoc saluari intentionem faciendi, quod facit Ecclesia, ita vt stante tali intentione, etiamsi adesset intentio Ministri non conficiendi Sacramentum adhuc conficeret; ita ille, qui ex Catherino plura adducit fundamenta pro hac stabilienda sententia. Et poterat pro sua sententia adducere Salmeronium, & Columbum, sed vt verum fatear pace viri docti non debebat sententiam Catherini iam tumultatam cum Gallo Scribonio iterum nostris temporibus ad vitam reuocare nam in hoc Catherinum adherere Lutheri, & Caluino tradit Hurtadus *de Sacram. in genere difficult.* 4. quamuis se subiiciat Apostolicæ Sedi. Et idco hanc sententiam variis censuris inuicem inuenies à Doctoribus in *par.* 10. à me adductis, quibus nunc addo Bernalde *Sacrament. sect.* 2. §. 3. *n.* 55. *ubi inuehitur con-*

tra ipsam saltem tanquam falsam, vt facie etiam Martinon. de Sacram. tom. 1. disput. 2. *sect.* 3. *n.* 28. Sed acrius ex Vasquez Franciscus de Lugo *de Sacram. l.* 1. *cap.* 2. *quest.* 4. *n.* 72 putat sententiam Catherini continere errorem in fide: Et noster Pater Quartus in *Rubricas Missalis par.* 3. *tit.* 7. *dub.* 4. citans Vasquez, Coninch, & Cardinalem Lugo docet sententiam Catherini non posse defendi sine errore in fide, & Dicastillus *de Sacramentis tom.* 1. *tract.* 1. *disput.* 3. *dub.* 5. *num.* 47. putat hanc sententiam post Tridentinum, & Florentinum non posse sustineri. Vnde Granadus in 3. *part. contr.* 3. *tract.* 5. *disp.* 4. *sect.* 2. *n.* 6. sententiam contra Catherinum Catholicam appellat, quod etiam docet *disp.* 138. *cap.* 3. *n.* 28. & addit esse in Concilio Tridentino, & Florentino expressè definitum. Suarez in 3. *part. tom.* 3. *disp.* 13. *sect.* 2. Ochagavia *de Sacrament. in genere, quest.* 22. *conclus.* 2. *n.* 5. asserunt esse de fide. Tannerus verò tom. 4. *disp.* 3. *quest.* 2. *dub.* 2. *n.* 21. sic ait, *Sententia Catherini non est amplius tuta, sed plane erronea post Concilium Tridentinum, sess.* 7. *canone* 12. *de Sacramentis in genere, ubi contra Sectarios huius temporis solam intentionem externa actionis requirentes, definitur, requiri intentionem faciendi quod facit Ecclesia, Vnde Bellarminus lib.* 1. *cap.* 7. *ais se non videre quomodo opinio Catherini à sententia hereticorum differat.* Ita Tannerus.

Itaque ex his apparet sententiam Pasquali esse omnino reprobendam, & reiiciendam Dico igitur ad valorem Sacramenti requiri intentionem, videlicet perficiendi Sacramentum iuxta diuinam institutionem, nec sufficere solam intentionem adhibendi ritum externum Ita Catholici communiter, S. Bonaventura, Richardus, Alensis, Scotus, Gabriel, Durandus, Adrianus, Sotus, & alij, quos sequuntur Bellarminus, Suarez, & Vasquez sup. Coninch. *quest.* 64. *num.* 62. Tannerus tom. 4. *disp.* 3. *q.* 4. *dub.* 2. *n.* 22. Petrus de Ledesm. *can.* 6. *concl.* 13. Filliuc. *tr.* 2. *num.* 73. Anglez, Viualdus, Sayrus, Valentia, quos sequitur Bonacina *de Sacram. disp.* 1. *quest.* 3. *punct.* 2. §. 3. *num.* 5. cum aliis. Probat primò ex Conciliis: nam Florentinum in decreto de Sacramentis, sic ait; *Hæc omnia Sacramenta tribus perficiuntur, videlicet rebus tanquam materia, verbis tanquam forma, & persona Ministri conferentis Sacramentum cum intentione faciendi, quod facit Ecclesia, quorum si quid desit, non perficitur Sacramentum.* Assonat Tridentinum *sess.* 7. *can.* 11. & *sess.* 14. *can.* 7. definiens requiri saltem intentionem faciendi, quod facit Ecclesia, &

nihil

nihil agere Sacerdotem absoluentem per locum, qui tamen intentionem habet proferendi verba. Probat: quia ministrans Sacramentum necessario se præbet Christi ministrum, ut docet Apostolus 1. Cor. 4. Unde Christus dicitur in omni Baptismo baptizare, Ioan. 1. secundum interpretationem Augustini *tract. 6. in Ioan.* Nullus autem operatur ut minister alterius, nisi dum intendit agere, quod alter instituit, & eamet ratione qua voluit institutor fieri: sed Christus instituens Sacramenta iussit externam actionem fieri, ut ceremoniam sacramentificantem; Ergo qui non intendit eam perficere ut talis, non agit, ut Christi Minister, & consequenter non efficit validum Sacramentum. Et nostram sententiam definitam esse patet ab Eugenio IV in suo Decreto fidei & oppositum damnatum est in Tridentino *sess. 7. can. 10.* dum ad valorem, seu perfectionem Sacramenti dicitur necessariam esse intentionem saltem faciendi, quod facit Ecclesia, id est faciendi totum, quod Ecclesia facit: Ecclesia autem non tantum facit exterius illud, cui ex institutione Christi convenit ratio Sacramenti, sed etiam efficit Sacramentum. Et id specialiter definit Tridentinum *sess. 14. can. 9.* de Sacramento Pœnitentiæ dum ait, Sacerdotem ioco absoluentem nihil agere, & tamen ille profert verba absolutionis ex intentione proferendi illa. Quod generaliter quoad omnia Sacramenta absque dubio constat ex perpetua Ecclesiæ traditione, cui Eugenio IV. innixus id generaliter definiuit, & cui Tridentinum innixum generaliter damnauit oppositum. Id quoque ab absurdo probatur, quia si ad valorem Sacramenti sufficeret intentio adhibendi res, & verba, quæ adhibet Ecclesia, & non esset necessaria intentio efficiendi Sacramentum, saltem confusa, fieret verus Baptismus ab illo qui iocose, & irrisorie aliquem in fonte demergeret, dicens; *Ego te baptizo*, vel *ego te demergo in nomine Patris*, &c. quia iste adhibet res & verba, quæ adhibet Ecclesia, & illa adhibet ex intentione ad adhibendi. Cōsequens autem est absurdum, ergo etiam antecedens. Ex quibus superioribus verbis Conc. Trid. *sess. 7. c. 11. de Sac. in genere*, ubi dicitur *Ministros Ecclesiæ dum Sacramenta conficiunt debere hanc intentionem sortiri, scilicet faciendi id, quod facit Ecclesia*: sic argumentor contra Pasqualigum, & Catherinum; Iste canon editus fuit contra aliquem errorem hæreticorum, ut omnes alij canones: nulli autem hæretici negarunt esse necessariam intentionem Ecclesiæ in Sacramentis, nisi Lutherus, & alij: hi autem non damnantur ex eo,

quod alias res, alia verba ab his, quibus Ecclesia nostra vitur, ut patet ex verbis Concilij; neque damnantur ex eo, quod negent intentionem adhibendi materiam, & formam Sacramentorum, quia hanc ipsi admittunt, ergo ex eo damnatur, quod dicunt verum cōfici Sacramentum dummodo adhibeantur materia & forma, quamuis iocose id fiat. Ex eo enim ipso negant esse necessariam aliam intentionem, nisi eam quæ applicat exterius materiam, & formam Sacramentorum. Definit ergo Concilium esse aliam intentionem necessariam præter intentionem applicandi materiam, & formam. Cæteras rationes videbis apud citatos Aucthores, apud quos inuenies fundamenta & rationes, quas pro se adducit Pasqualigus reiectas. Et ad auctoritatem D. Thomæ, quæ aduersarij adducunt, assero eius mentem constare magis ex iis, quæ tradit eadē *q. 64. art. 10. in corp. & art. 8. ad 1.* ubi affirmat intentionem ministri requiri, & eum qui non intendit Sacramentum conferre, sed derisorie agere, tollere veritatem Sacramenti per illam peruersitatem, tametsi actum externum ponat. Quare cum D. Thomas non sibi contradicat verbis citatis in obiectione, benignè interpretandus est, ut explicatur à Suarez, & Caiet. de perfectione Sacramenti præsumpta, non vera. Quia scilicet præsumendum est Sacramentum valere, quando nihil exterius in contrarium imprimatur ex parte Ministri, aut recipientis, & alioqui ponitur materia, & forma legitima. Re tamen ipsa nihil fit nisi minister ipse intendat actu proprio: quippe qui aliter non applicat potentiam quam habet efficiendi Sacramentum humano tantummodo applicabilem, ut ipsemet Diuus Thomas affirmat *art. eod. ad 1.* Vel potius loquitur Sanctus Thomas verbis relatis in obiectione, de intentione generali, & confusa quam minister habet eo ipso quod vult nomine Ecclesiæ, aut eius more facere, id quod facit, Quæ intentio sufficit, & vix deesse potest sine extrema malitia operantis liberè cum aduertentia proferendi verba Sacramentalia, ut exponit Lugo *disp. 8. sect. 4.* & confirmat ex eo, quod in illa responsione D. Thomæ ad 2. *pro mentalis intentio*, legebatur in quibusdam codicibus, *specialis intentio*, ut testatur Sotus in *4. dist. 1. q. 5. art. 8. §. In 2. argumento.*

Nec contra superius dicta obstat dicere, quod inter alias rationes, quare ad Sacramentorum validitatem non requiratur prohibitio Ministri, solet alligari graue incommodum, quod inde sequeretur, videlicet, quod nunquam satis constaret fidelibus de Sacramentis

mentis Ecclesiæ vere perceptis; atque idem incommodum sequitur, si ponatur mentalis intentio Ministri aliàs necessaria, quamque velit facere eiusmodi actus externos; ergo, &c. Confirmatur ex Diuo Thom. qui hîc ad Secundum ita scribit; & ideo alij melius dicunt, quod Minister Sacramenti agat in persona totius Ecclesiæ, cuius est Minister; in verbis autem quæ profert exprimat intentio Ecclesiæ, quæ sufficit ad perfectionem Sacramenti, nisi contrarium exterius exprimat, ubi ad euitandum incommodum obiectum, videtur Diuus Thom. admittere, non esse necessariam internam intentionem ipsius administrantis, sed sufficere externam verborum pronuntiationem ex parte ipsius, quæ ab Ecclesiæ intentione satis determinatur ad Sacramentum (Respondetur negando subsumptum) & ratio diuersitatis, est quia vitæ sanctitas est res ardua, quæ non absque labore, & difficultate conseruatur, aut amissa recuperatur ab hominibus circūdati infirmitatibus, & peccandi occasionibus expositis. Vnde contingit, quod in Ministris sapius illa desit, præsertim cum tam multum de vitæ honestate sint solliciti. Intentio autem faciendi Sacramentum sit Ministris facillima; imò verò moraliter loquendo vix potest deesse in ordinario Ecclesiæ Ministro: nam hoc ipso quo vocatur ad Sacramenti administrationem, vel hoc ipso quo officium suum vult exequi, semper intentionem habet in illis actionibus faciendi, quod fideles requirunt, aut quod Ecclesia facit. Intentionem (inquam) habet confusam aliquam actuaalem, aut virtuaalem in actu exercito, vt loquitur Bonac. tom. 1. de Sacram. in genere, disp. 1. quæst. 13. §. 1. num. 15. & 16. quæ sufficit, vt sumitur ex Henriquez lib. 10. c. 10. num. 2. Dominic. Soto in 4. distinct. 5. num. 8. & Valentia tom. 4. disp. 3. quæst. 1. punct. 3. licet non habeat intentionem formalem qua expressè cogitet, & velit facere, quod Christus instituit, aut Ecclesia facit: quare non est par ratio fidelibus dubitandi de Sacramentis verè administratis, ex eo, quod ponatur hæc intentio Ministri necessaria, & ex eo quod requireretur Ministri Sanctitas. Ad Diuum Thomam, quod atinet, in primis ex verbis eius supra allegatis constat satis eum absolute requirere intentionem Ministri, qua velit facere Sacramentum: verbis itaque modò obiectis solum vult docere, quod hoc ipso, quod minister agit ex persona Ecclesiæ, siue prout est Minister Ecclesiæ, eo ipso habere sufficientem intentionem faciendi Sacramentum, ita ut nullus debeat anxie esse

Anton. Diana Pars XII.

sollicitus, an forsitan Minister in mente formauerit sufficientem, aut satis distinctam, & expressam intentionem faciendi, & conferendi Sacramentum: nam hoc ipso quo facit tales actiones, vt ab Ecclesia Ordinatus, & deputatus ad tale ministerium, intendit sufficienter facere Sacramentum, nisi contingeret, quòd expressè contrariam formaret intentionem; quod præsumendum non est, imò nec de eo dubitandum, nisi exterius indicaret, vt Diuus Thomas habet. Neque Syluest. verbo *Baptismus* 3. quæst. 12. aliud videtur docere, licet Tannerus supra *dub. 2. num. 21.* illum citet pro opinione Catherini. Et ideo nostram sententiam contra Pasqualigum: & Catherinum præter Doctores citatos mordicus sustinet V Vigers in 3. part. q. 64. art. 8. & Mercerus de Sacram. quæst. 64. art. 8. prop. 1. Caspensis in *curf. Theol. tom. 2. tract. 11. disp. 4. sect. 6.* Ioannes Poncius in *curf. Theolog. disput. 46. quæst. 4. conclus. 1. num. 25.* Auerfa tom. 1. quæst. 64. sect. 3. Syluius in 3. part. quæst. 64. art. 8. conclus. 1. cum seqq. & alij.

Dicendum est igitur pro nostra materia non sufficere ad validitatem consecrationis Episcopi, si Episcopus consecrator habeat tantum intentionem proferendi verba, & applicandi materiam, si etiam non habeat intentionem consecrandi Ordinem, & Sacramentum, prout est à Christo institutum; & sic dicendum est de aliis Ordinibus & Sacramentis. Vide non solum dignitate, sed etiam sapientia Eminentissimum Cardinalem de Lugo à me in p. 10 adductum, qui nominatim inuehitur contra Scribanium, in sui fauorem à Pasqualigo allatum.

Vnde procedat, vt Episcopi assistentes aliquos ritus ad substantiam Consecrationis pertinentes non simul peragant?

RESOLVTIO XXXVIII.

GRAUIS est difficultas: nam vnctio manuum, & capitis, & traditio Baculi pastoralis, anuli, & libri Euangeliorum efficitur ab vno Episcopo; & tamen, vt obseruat Vasquez in 3. p. disp. 240. cap. 5. num. 55. & alij, vt supra visum est, ex diuina institutione tres Episcopi requiruntur tanquam necessarij Ministri Consecrationis: vnde Bernal *Sacrament. disputat. 49. sectione 4. num. 7.* dixit, quod Minister Ordinarius Consecrationis Episcopi est Trinitas Episcoporum; sed in administratione Sacramentorum, vt docet Poncius in *Curf. Theolog. disput. 48. quæst. 2.*

quæst. 2. concl. 8. num. 15. & alij communiter, instrumenta illa, quæ traduntur ab Episcopo ordinante, dari debent immediate ab Episcopo de necessitate Sacramenti, ut quid igitur in Consecratione Episcopi, cum Episcopi assistentes sint ministri dictæ ordinationis, non omnes vna cum Consecrante efficiunt eisdem ritus? attamen videmus, ut dictum est, ipsos non efficere unctionem capitis, nec manuum, nec porrigere Anulum, Baculum pastoralem, nec librum Euangeliorum, sed tantum hæc omnia à solo Episcopo consecrante peraguntur.

Hæc difficultas torquet Doctorum virorum ingenia: vnde P. Dicastillus *de Sacram. tom. 1. tract. 6. disp. 1. dub. 9. num. 136.* putat non esse necessarium ad rationem Sacramenti, ut totam materiam adhibeat ille, qui minister est, iuxta sententiam Vasquij; ac proinde etiam si aliqua pars materiæ adhibeatur ab alio, qui non sit minister, & etiam si illa pars materiæ necessaria, sit ad Sacramentum; posse per illam adhibitionem partis materiæ à non ministro confici Sacramentum. Vnde in nostro casu dici etiam posset habitio (ut sic dicam) libri Euangeliorum supra caput consecrandi esse partem materiæ necessariam simul cum manuum impositione; siue ea libri habitio proueniat ab alio Episcopo siue Sacerdote, siue Diacono; ita ut nec impositio libri, sine manuum impositione, nec hæc impositio sine illa sit sufficiens materia, sed vtraque simul, & ea ratione potuisse institui huiusmodi Sacramentum, nemo potest dubitare. Quod autem sic de facto institutum sit, colligimus ex eo, quod ea sit magis communis sententia in schola, & fundata in vsu Ecclesiæ adhibentis librum, non solum, quæ explicatur in Concilio Carthaginense I V. sed etiam ab antiquis Patribus primitiue Ecclesiæ recepta, & tradita consuetudine, ut ex Dionysio Apostolorum discipulo constat, & latè probat Turrianus ad citata loca Clementis Romani, maximè *lib. 8. Constitutum, cap. 4. lib. 2. pro Epistolis Pontificum cap. 21. post mea.* Quod autem ea impositio non necessario fieri debeat ab Episcopis consecrantibus, constat ex vsu moderno Ecclesiæ in Pontifice Romano Clementis VIII. iussu edito. Ita Dicastil.

Verum magis latè explicat hanc difficultatem Nicolaus Isambert. *in 3. part. D. Thomæ, de Sacrament. Ordinis, disp. 3. art. 5.* & firmat, argumentum à nobis allatum non ob stare; nam tres Episcopi ita requi-

runtur ad vnus in Episcopum ordinationem, ut tamen eorum vnus sit solus, & etiam appelletur in Romano Pontificali *Consecrator*: duo verò reliqui, sint & appellentur tantum in eodem Romano Pontificali *assistentes*; quæ distinctio appellationis, indicat etiam, & distinctionem officij inter illos: & quemadmodum eo ipso quo quis est assistens alicui Sacramento, tanquam essentialis conditio, non requiritur absolute, ut in ratione assistentis omnia, & singula eadem faciat muniat, quæ facit is cuius comparatione est, & dicitur tantum assistens, sed sufficit, quod ea tantum obeat munera, quæ talis rei institutio, vel materia postulat, etiam in speciali assistenti, prout est circa talem actum, vel negotium peragendum (patet in Sacramento Matrimonij, in quo Parochus est tantum testis honorarius, & assistens sola eius præsentia cum sufficienti aduertentia consensus mutui, qui tunc præbetur ab vtroque contrahente sufficit, quia hoc factis est ad testificandum de contractu inito) pari ratione, quia ordinatio Presbyteri in Episcopum ita tres Episcopos postulat, ut tamen vnus tantum sit & dicatur consecrator, duo verò reliqui tantum assistentes, sit ut sit opus omnes, & singulas actiones, quibus tale Sacramentum confertur, ab illis duobus peragi, sed sufficit, quod eas tantum perficiant, quas talis ordinatio iuxta suam institutionem, & naturam postulat ab eiusmodi assistentibus, quamuis ratione alicuius singularis actionis essentialis huic Ordini in ratione materiæ, & formæ partialium, quas simul exercent cum consecratore, & etiam ratione specialis suæ assistentiæ, sint & dicantur Ministri talis ordinationis.

Quare autem primam illam tantum actionem, quæ consistit in impositione manuum, & prolatione istius formæ, *Accipe Spiritum sanctum*, omnes tres isti Episcopi simul perficiant; reliquas verò etiam huic ordinationi essentielles, soli consecratori se præsentibus perficiendas relinquunt? potest hæc esse ratio, quod prima illa actio importet, etiam exteriori, & sensibili ceremonia actualem cooperationem eius, qui tunc ordinatur in numerum Episcoporum Ecclesiæ, quæ cooperatio cum fiat nominæ Ecclesiæ, & Ecclesiæ; prout est congregatio Episcoporum, non possit repræsentari minori numero, quam ternario, quia ut vulgò dicunt, tres faciunt numerum, sicut etiam & capitulum, duo verò minimè, sit ut traditiæ istius materiæ

terix partialis, & prolatio partialis formæ ei correspondentis, debeat simul, & semel fieri à tribus Episcopis, duæ verò reliquæ, quæ important tantum instrumentorum traditionem, & verborum illis correspondentium prolationem, quæ ex se non important realem, & physicam cooperatione assistentium, sed tantum consecratoris, ab illo solo perficiantur.

Non item obstat secundum; nam in Sacramentis, quæ constant pluribus materiis, & formis verborum partialibus, non est absolutè necessarium ad illorum essentiam, ut quilibet Minister illius singulas materias, & singulas formas Sacramenti adæquatè sumpti applicet, & pronunciet: sed potest Minister totalis eiusmodi Sacramenti coalescere ex pluribus partibus Ministris, & videre est in sacram. Eucharist. Presbyteralis, & Diaconalis Ordinationis, in quibus vnus potest vnam tantum partialem materiam applicare, & formam ei correspondentem pronunciare validè cum affectu sibi correspondente; alius verò prima non repetita secundam partialem materiam, & formam ei correspondentem applicare, & proferre etiam validè.

Nec est quod quis dicat, istos tamen partiales Ministros semper applicare materiam partialem, & formam ei correspondentem proferre; at in ordinatione Episcopali duos reliquos Episcopos, duas reliquas partiales materias non applicare, nec formas illis correspondentes pronunciare, & nihilominus dici, & esse Ministros huius Sacramenti: non est (inquam) quod quis hoc dicat, nam in istis Sacramentis fortiuntur purè, & simpliciter rationem Ministri: at in ordinatione Episcopali tres Episcopi, ita dicuntur Ministri, ut tamen duo assistentes, sumendo nomen Ministri in rigore pro applicante materiam, & pronunciante formam, sint tantum Ministri per Ordinem, & habitudinem ad primam illam actionem ex prædictis tribus, & per Ordinem ad duas reliquas sint tantum assistentes: consecrator verò per habitudinem ad omnes, & singulas illas tres actiones (fit enim sæpe etiam in rebus ciuilibus) ut in executione rei alicuius plures requirantur personæ, non quidem ad omnes, & singulas istius rei exequendæ actiones, sed omnes ad vnam, & ad reliquas vnus sufficiat, modò plures alij ei assistant, qui tamen omnes communi hominum loquendi vsu non desinunt dici istius rei

Anton. Diana Pars XII.

Ministri; exempli causa, in pronuncian- do Senatusconsulto, in quo tamen delib- erando, & concludendo plurium Sena- torum suffragia requiruntur. Et hæc om- nia docet Isambert. vbi suprà; cui adhæ- ret Franciscus Hallier *de sacris Elect. part. 2. sect. 1. cap. 1. artic. 1. §. 13. num. 31.* & alij Quæ quidem licèt ingenuè & doctè ex- cogitata sint, habent tamen suos anfra- ctus: vnde ego magis persisto in opinio- ne, quam superius docui: nempe in con- secratione Episcopi solam manuum impo- sitionem esse materiam, & formam esse verba illa, *Accipe Spiritum sanctum*; &c. nam dicta materia, & forma ab omnibus tribus Episcopis vna simul dicitur, & ap- plicatur; ergo, &c. cæteros verò ritus pu- to non esse substantiales, sed accidenta- les; & ideò non est mirum si simul non efficiantur à tribus Episcopis, sed eo mo- do quo præscribuntur in Pontificali Ro- mano; & ad confirmationem supradicto- rum dixit Pax Iordanus *tom. 1. lib. 4. tit. 1. n. 19.* Quamuis autem tres esse debeant, & vnus illorum censeatur principaliter agens, totàmque consecrationem perficiens omnes tamen verba consecrationis pronunciare, & actiones simul cum ipso præstare tenentur, nec sufficeret si vnus partem ageret, alius aliam; vel si vnus ma- num imponat, & alius proferat verba, siue benedicat, prout etiam cauetur in colla- tione inferiorum Ordinum, *cap. quorun- dam, & ibi gloss. fin. dist. 25. Hostiens. in summ. l. c. num. 7. Sylu. verb. Consecr. quæst. 1.* Et de verbis consecrationis Eucharist. ac Baptismi tradunt passim DD. Ita ille.

An Episcopi in Consecratione debeant esse ieiuni sub præcepto.

RESOLVTIO XXXIX.

DE Ieiunio in die Sabbathi certum est, quod non importatur sub præcepto, ut patet ex Pontificali Romano, dicit enim tantum esse ieiunandum ex honestate. De Ieiunio autem in die Domini certum est quoad Episcopum celebrantem obligare sub peccato mortali, ratione sacrificij Missæ, in qua debet communicari. Igitur difficultas procedit, quoad illos duos Episcopos etiam consecran- tes, & quidem peccare mortaliter, si non ieiuni consecrarent, videtur docere Pax Iordanus qui plures textus Canonicos adducit. Sed si dicti textus loquan- tur imperatiuo modo magna quæstio

D 2 est

est, an obligent sub mortali: nam aliqui asserunt hæc verba importare præceptum quia quod imperatur, necesse est fieri. Ita Decius in *cap. nam concupiscentiam, in prima lect. in fin. de constit. Suar. lib. 3. de legib. cap. 15. num. 8.* Nauarr. in *Sum. cap. 22. n. 49.* Emanuel Sà *verb. lex, num. 6.* Philiar. *de offic. Sacerd. tom. . . part. 2. lib. 2. cap. 2. dict. 1.* Hoc autem intelligunt Nauarrus, Philiar. chus, & Emanuel Sà de præcepto, sub solo tamen veniali obligante. Et hanc opinionem videtur aperte sequi Sayr. *clau. regia lib. 3. cap. 7. num. 26.* ait enim non importare dicta verba obligationem sub mortali. Alij verò dicunt ea verba non importare præceptum aliquod, quia sunt simplicia quædam verba: & quando ius, vel superior aliquid sub culpa præcipere volunt, fortioribus terminis uti solent. Ita Caietanus 2. 2. *quæst. 186. art. 9.* circa solutionem ad secundum, *Castro lib. 1. de penali, cap. 5. document. 4.* Salon 2. 2. *quæst. 77. art. 1. controuers. 8. col. 5. vers. ex his sequitur,* Carbon *de legibus, lib. 7. disput. 4. ad finem,* Vasquez 1. 2. *disput. 138. cap. 3. num. 24. qui hoc limitat. num. 25.* præterquam in legibus contentis in iure Canonico, & Concilijs, quæ per solum verbum Imperatiui modi obligant ad culpam. Quod intelligendum est iuxta materiæ grauitatem, & necessitatem. Alij denique volunt standum esse consuetudini acceptanti, & intelligenti ea verba: si enim ea explicuit tanquam verba præcepti, continebunt præceptum: si verò tanquam verba consilij, continebunt consilium. Vbi autem consuetudo nihil explicuit, spectandam esse materiam, etsi ea magni ponderis, & necessitatis sit, & ita verisimile sit, eam sic à superiore ponderatam, continebunt præceptum, secus autem si non. Sic Anton. in *cap. nam concupiscentiam, in fin. de constit.* & ibi Panorm. *num. 4.* Imola *num. 10.* Alexand. de Neuo *num. 26.* Angel. *verb. lex, num. 3.* & ibi Tabien. *quæst. 28. num. 29.* Armilla *num. 4.* Syluest. *verb. Præceptum, q. 1.* Euerard. in *suis Topicis, loco ab equipollentibus, num. 11.* Sanchez *tom. 2. Summ lib. 6. cap. 4. num. 39.* Hoc supposito Auctores primæ, & tertiæ sententiæ assererent iura Canonica, cum verbis Imperatiuis asserentibus Episcopos in Consecratione debere esse ieiunos obligare sub mortali: Auctores verò secundæ sententiæ hoc non admitterent. Et ideo doctus, & amicissimus Pater Tamburinus *opuscul. de commun. cap. 1. §. 6. num. 49.* sic ait: Doctores quærent vniuersaliter, an verba Impe-

ratiui modi, & in actu exercito præceptum indicantia, absolute prolata, præceptum contineant, qualia sunt, facite, caute, soluite, abstineant omnes, nemo audeat, & his æquipollentia. Et primò sunt aliqui qui putant probabiliter hæc nequaquam continere præceptum, sed consilium. Alij secundò probabiliter censent quidem præceptum continere, sed solum sub veniali, non autem sub mortali. Alij denique tertio probabiliter idem dicunt prædicta imperatiua verba, tunc solum præceptum indicare sub mortali, quando sunt in materia graui; nec alias opiniones probabiles inuenies de hac re. Ita ille. Vnde probabiliter quis dicere posset in casu nostro Episcopos consecrantes non ieiunos, peccatum mortale non committere.

Quod potest confirmari: nam iura Canonica asserunt Episcopum ministrantem Sacramentum Confirmationis debere esse ieiunum, ut patet *ex cap. ut ieiuni, & cap. Episcopi, de Consecratione, distinct. 5.* Sed hoc non obstante Doctores asserunt dicta iura non inducere præceptum, sed consilium. Et ita ex Granado, Hurtado, Ochagauia, Henriquez, Coninch, P. Suarez, Layman, & alijs docet P. Leander *de Sacram. tom. 1. tract. 3. d. 2. quæst. 12.* Ergo & idem dicendum videtur in casu nostro, videlicet iura quæ requirunt ieiunium in Episcopis consecrantibus non importare præceptum, sed consilium, ideo tu cogita, & in praxi contrarium obserua, & sic sacros Antistites ieiunos alios consecrare videmus.

An Episcopus consecrando aliquem in peccato mortali, peccet mortaliter.

RESOLVTIO XL.

PRIMA facie videtur respondendum negatiuè; quia, ut supra visum est non desunt Authores asserentes, nec consecrationem Episcopi, nec Episcopatum esse Sacramentum: ergo. Verum contrariam sententiam tenendam esse puto. Vnde Azorius *part. 2. lib. 3. cap. 3. quæst. 12.* sic ait: Quæritur an Episcopus lethaliter delinquat, si lethalis peccati conscius consecretur? Quidam affirmant ea ratione, quod per consecrationem potestatem Ordinis suscipit, quæ est facultas quædam Sacramenta conferendi; igitur eo ipso, quod cum lethali peccato accipit consecrationem, facit contra sanctitatem Sacramento debitam: indignè enim suscipit

fufcipit potestatem spiritualement Sacramenta ministrandi. Negant alij, quoniam per Consecrationem nullum Sacramentum, nullumque characterem fufcipit, quamuis quãdam Ordinis potestatem consequatur. Prima opinio videtur valde probabilis; nam quamuis per Consecrationem Episcopi character non imprimatur, datur tamen Ordinis potestas, qua Episcopus fit aptus, & idoneus; & proinde dignus minister ad quãdam Sacramenta ministranda. Ita ille; qui tamen videtur sententiam contrariam improbabilem non putare. Sed hoc non admitteret Marchinus *de Sacram. Ord. part. 1. tract. 1. cap. 11. num. 18.* nam sic asserit. Probatur eadem conclusio ab absurdis; si ordinatio Episcopi non est verum Sacramentum, & verus Ordo, sequitur Episcopos ordinantes, & etiam qui ordinantur, si in peccato mortali tunc essent, nullum nouum peccatum admissuros, cum solum in praua Sacramentorum administratione noua peccata committant: hoc autem alienum esse ab omnium consensu quis non videt? Hæc Marchinus; & ideo nostram sententiam docent ipsimet aduersarij, qui contendunt Consecrationem non esse Sacramentum, vt Hurtadus *var. tom. 2. tract. vel resolut. 3. §. 4. num. 111.*

An si Episcopus incipiat Consecrationem in peccato mortali, si in mea sententia paulò ante impositionem manuum, & verborum prolationem, Accipe Spiritum sanctum, &c. eliciat actum contritionis excusetur à peccato mortali.

RESOLVTIO XLI.

ALiqui respondebunt negatiuè exemplo Confessarij, qui si incipiat audire confessionem alicuius in peccato mortali; etiam si ante absolutionem coneratur, non erit liber à peccato mortali. Et ita docet Franciscus Lugo *de Sacrament. lib. 1. cap. 1. quest. 4. num. 38.* Auerfa *de Sacram. quest. 64. sect. 4.* Suarez *in 3. part. tom. 4. disput. 28. sect. 1.* Possseuinus *de offic. Parochi, cap. 5. num. 41.* & alij. Probatur, quia totum illud opus est sacrum, & tendit ad sanctificationem recipientis; ac subinde prærequirit sanctitatem ministrantis, & ita peccaret mortaliter qui vel abluere, vel vngere inciperet in mortali.

Sed his non obstantibus affirmatiuè aliqui respondent; & ita me citato tenet Eminentissimus Lugo *de Sacrament. disput. 8.*

Anton. Diana Pars XII.

num. 158. vbi sic ait: Verius tamen existimo, non esse peccatum mortale audire præcisè confessionem in peccato, dummodo quis habeat propositum confitendi, vel habendi actum contritionis, antequam proferat verba absolutionis, vt docet Hentiquez *lib. 6. cap. 18. num. 6. in gloss. litt. V.* Et Diana *loco citato*, qui id probat ex eo, quod tunc Sacerdos non administrat Sacramentum, sed solum quando absoluit. Verùm de hoc ipso reddenda est ratio: nam aduersarij dicunt Sacramentum non solum administrari, quando proferitur forma, sed etiam quando apponitur materia, vt constat in Baptismo, Vnctione, & aliis, quæ non solum ministrantur quando proferuntur verba, sed etiam quando fit ablutio, vinctio, &c. Ergo in Sacramento Pœnitentiæ idem dicendum erit. Ratio ergo à priori, ex qua oritur discrimen ab aliis Sacramentis, hæc esse videtur, quod Sacerdos audiendo confessionem non agit, sed habet se passiuè, cuius signum est quod etiam si Sacerdos præter intentionem audiret peccata alicuius, subito accusantis se apud ipsum, & petentis absolutionem, posset proculdubio illum absolvere: auditio ergo, licet sit aliquo modo actus iudicialis, latè sumpto nomine *actus*, non est actio tamen strictè Confessarij, sed effectus actionis pœnitentis terminata ad Confessarium iudicem, qui habet se passiuè; & ideo non prærequiritur intentio Confessarij, sed pœnitentis, cuius illa est actio; & propter eandem rationem non requiritur status gratiæ in Sacerdote; quia tunc non agit, sed patitur à pœnitente, vt possit postea agere, & absolvere ipsum. Ex quo patet responsio ad argumentum supra adductum pro contraria sententia. Fate-mur enim requiri potestatem in Confessario, vt auditio illa sit valida, & pars Sacramenti Pœnitentiæ, quia debet confessio fieri iudici, & ab eo audiri: hoc tamen non probat illam esse actionem iudicis, per quam Sacerdos agat, & operetur gratiam. Sicut etiam nunc Sacramentum Matrimonij sit validum, debet fieri apud Parochum, vel eius locum habentem; ipse tamen Parochus non agit, aut operatur gratiam illius Sacramenti, sed habet se passiuè, vt testis audiens consensum vtriusque coniugis, qui non erit validus, nisi exprimat apud Parochum. Sic confessio non erit valida, nisi fiat apud iudicem; iudex tamen non agit, vel operatur gratiam, quatenus

audit, sed quatenus operatur proferens sententiam absolutionis. Et hæc omnia docet Lugo, quæ quidem probabiliter applicari possunt in casu nostro.

An si Episcopus in peccato mortali consecraret, verbi gratiâ tres Episcopos, unum tantum peccatum committeret; vel tria.

RESOLVTIO XLII.

Suppono cum Alzedo *de praxi Episcop.* *part. 1. cap. 4. num. 13.* quod duo, vel tres, & quinque Episcopi simul consecrari poterunt sine dispensatione. *cap. cum sit, §. de consecrat. Eccles. vel Altaris,* & ibi Panormit. *num. 1.* & omnes Scribentes.

Hoc supposito, aliqui negatiuè respondent, quia licet administret plura Sacramenta ordine, & numero diuersa, tamen quia successiuè administrantur, videntur administrata per modum vnius; & ita constituere vnum tantum peccatum in genere moris, sicuti si confirmaret plures personas in peccato mortali, vel illas ad Sacerdotium, vel alios Ordines promoueret, exemplo confessorij, qui si, verbi gratia, centum personas in peccato mortali successiuè absolueret, non centum, sed vnum peccatum committeret. Et ita docet præter alios à me alibi adductos doctus P. Tamburinus *Opusc. de confess. lib. 2. cap. 1. §. 8. num. 55.*

Verum contrariam sententiam de Confessario alij sustinent; & sic in nostro casu de Episcopo dicerent. Sed quia prima opinio est probabilis, probabiliter puto sustineri posse in casu nostro Episcopum, non tria, sed vnum peccatum committere.

An irregularis, vel excommunicatus electus, & confirmatus Episcopus non obtenta absolutione, aut dispensatione, possit absque peccato mortali sumere consecrationem.

RESOLVTIO XLIII.

Suppono talem electum, & confirmatum Episcopum, ante consecrationem omnem adhibuisse diligentiam in sacra Pœnitentia, & non potuisse absolutionem ab excommunicatione, vel dispensationem ab irregularitate obtinere, nec posse Episcopatum renunciare, vel diutius suam Consecrationem differre absque aliorum scandalo; in tali, inquam, casu potest absque peccato se

consecrare, & postea progredi in diligentis adhibendis pro absolutione, & dispensatione. Probat, quia præceptum de vitando scandalo, & tuenda propria fama fortius est præcepto Ecclesiæ imponentis excommunicationem, & irregularitatem: ergo. Quod patet ex his quæ asserunt Doctores; & ideo Magister Serra *in secunda secunda Diui Thomæ quest. 11. art. 4.* sic ait; *Si quæras quid faciendum si heretico occulto, qui ad mentem rediit, & nec ab Episcopo, nec ab alio absolutionem in foro conscientie obtinere potuit?* Respondetur, non teneri se prodere, nec crimen suum fateri coram testibus, & notario, vt sic in vtroque foro ab inquisitoribus absoluatur, sed posse per viam Pœnitentiariæ non detecto suo nomine ad Summum Pontificem mittere, vt sui absolutionem alicui committat. Quod si non possit facere, nec Romam ire, & instat tempus implendi præceptum annuæ confessionis, & communionis quam sine graui scandalo, aut infamia non potest omittere, poterit cuilibet confessorio approbato confiteri, qui illum directè absoluens à peccatis non referuatis, indirectè absoluat à crimine hæresis. Et idem est de eo, qui misit ad Summum Pontificem; vt sui absolutionem alicui committat, & interim si non communicet, aut celebret, grauem infamiam incurrat, & scandalum magnum oriatur. Nec obstat excommunicatio; quia hæreticus pœnitens innodatus est, & à qua, nec in iusto casu potest Confessarius absolvere: nam sicut prædictus hæreticus naturaliter, & inuincibiliter oblitus peccati hæresis, quam post consensum occultè protulit, bona fide, & cum debita aliàs dispositione accederet ad Sacramentum pœnitentiæ, & confiteretur peccata non referuata, & absolueretur, maneret in foro conscientie indirectè absolutus à crimine hæresis referuato, non obstante excommunicatione, qua est innodatus: ita & in casu prædicto, indirectè absolutus manebit à peccato hæresis, cum onere tamen illud iterum confitendi, cum copiam Confessorij authoritatem habentis habuerit. Est & huius rei aliud exemplum de Sacerdote, qui alium Sacerdotem interfecit, & ne se prodatur, & crimen eius fiat manifestum, celebrat, & confitetur sua peccata Confessario, qui non potest illum absolvere ab excommunicatione. Sunt etiam qui dicant, secluso quoque scandalo, & periculo grauis infamie supradictum hæreticum occultum procurantem pro viribus absolutionem, sed, ob paupertatem, aliudve legitimum impedimentum non valentem Romam adire, vel mittere, neque ab Episcopo, vel Inquisitore abso-

absolutionem obtinere, si verè pœniteat, & contritus sit, posse interim Missam celebrare, si Sacerdos, vel Eucharistiam sumere, si est Laicus. Sed hoc aliis non placet & merito, cum secluso scandalo, & infamia, nulla sit vrgens causa sumendi Eucharistiam in tali casu. Aliàs etiam Sacerdos, qui alium occidit, si non posset irregularitatis dispensationem obtinere, Missam celebrare posset secluso periculo se prodendi Huc vsque Serra. Ex quibus patet ratione scandali posse aliquem Missam dicere, vel Eucharistiam sumere non obtenta absolutione ab excommunicatione post diligentias adhibitias.

Vnde ex hac doctrina, me citato, doctiss. Pater Paulus Maria Quartus *in Rub. Missalis part. 3. tit. 7. sect. 3. dub. 3. difficult. 2.* collegit regularem, qui per pium Confessarium non potuit obtinere licentiam à Superiore, vt absolueretur à referuatis; si absque nota non possit omittere sacrum, vel communionem, posse aliquo ex prædictis modis, vel communicare cum sola contritione, vel confiteri solum non referuata, vel simul etiam referuata, super quæ cadet in directo absolutio, & hoc etiam si peccata referuata adnexam habeant excommunicationem, vel aliam censuram referuatam: quamuis enim posset confiteri Superiori, quia tamen inter Regulares hoc censetur notabile incommodum, adeo censent probabiliter Doctores illum carere copia Confessarij. Ita ille, cui adde de Theologia morali optimè meritum Patrem Tamburinum *Opusc. de Communione, cap. 1. §. 6. num. 44.*

Confirmantur superius dicta ex alia doctrina P. Thomæ Hurtado *varior. tom. 2. tract. 12. cap. 1. §. 21. num. 1156.* vbi sic ait Irregularis etiam ex delictis, si sit occultus non tenetur restituere fructus, quia vsque ad iuridicam priuationem habet titulum Beneficij, & sic facit fructus suos; dummodo per se, vel per alium præstet onera Beneficij, excepta pensione diuini Officij, quam non potest per alium præstare, cum sit onus personale. Ita Coninch. *disp. 18. num. 5.* Filliucius *tract. 19. num. 69. & 70* Si tamen non possit per alium alia onera Beneficij præstare, nec obtinere dispensationem irregularitatis, tenetur in conscientia Beneficium resignare, nisi alia maior necessitas vrgeat, vt quia bene opinatus famam amitteret, vel est necessariam ad sustentationem vitæ, & cogeretur mendicare cum dedecore. Ita ille, cui adde Bonacinam *de censur. disp. 1. quæst. 1. punct. 3. num. 6. verb. Item potest.*

An Episcopus eadem die suæ Consecrationis possit Ordines conferre.

RESOLVTIO XLIV.

Suppono, quod in Episcopo Ordinate requiritur, vt non solum sit electus, & confirmatus, sed etiam consecrationem Episcopalis character imprimatur, & matrimonium spirituale inter Episcopum, & Ecclesiam suam consummatur. Quare ante Consecrationem postquam fuit electus, potest quidem dici Prælati, & habere potestatem iurisdictionis; non tamen dici Episcopus, aut habere potestatem ordinis, vt habetur in *cap. inter corporalia de translat. Episcop.* Nihilominus postquam fuit electus, & confirmatus, licet ante Consecrationem non possit ea munera exercere, quæ sunt Ordinis Episcopalis, potest tamen delegare alteri Episcopo consecrato omnia quæ sunt Ordinis Episcopalis. Abbas *in capit. Cum ex illo de translation. Episcoporum numer. 10. & in cap. suffraganeis de elect. num. 6.* His suppositis, ad dubium propositum respondeo, Episcopum ea die qua est consecratus, non posse alios ordinare, licet si ordinet, ordinatio sit valida. Ita habetur *in capit. quod sicut, §. Super eo de elect & ibi Panormitanus, & alij Doctores.* Et ita docet Marchinus *de Sacram. Ordinis, tract. 1. part. 2. cap. 11. num. 2.* cui ego addo Mauritiū Alzedum *de Præstantia Episcop. cap. 4. num. 15.*

An si aliquis ex tribus Episcopis non imponeret manus super caput consecrandi, vel non proferret formam, Accipe Spiritum sanctum, Consecratio esset inuvalida.

RESOLVTIO XLV.

Hæc quæstio maximè procedit in mensententia, quæ docet materiam, & formam consecrationis Episcopalis consistere in supradictis ritibus. Ad hoc dubium sic respondet Fragosus *de Regim. Republicæ Christianæ, tom. 2. lib. 8. disput. 18. §. 15.* Ambigi etiam potest, an quilibet trium Episcoporum, qui manus imponunt super caput Episcopi, & tenent codicem Euangelij, consecret Episcopum. Negant aliqui nullum ex tribus per se solum consecrare, sed omnes tres simul, & coniunctim. Ita Glossa, & Hugo *in cap. Episcopus, distinct. 23.* Syluester tamen in verb. *Consecratio primò, num. 1. multò*

D 4 melius

melius, ac veriùs tradit post Hostiensem, & Gofredum vnum totam consecrationem peragere, alios verò adiutores esse. Requiritur tamen, quod assistant consecrationi, & adiuuent saltem tres Episcopi, *cap. ne Episcopi, per textum, sine tribus, de temporibus Ordinationum Henriquez in Summa, lib. 10. cap. 24. §. 1. Paulus Comit. responsorum moralium, lib. 1. quest. 48. num. 13.* aliàs non esset consecratus, *per Gloss in dict. cap. ne Episcopi.* Confirmantur quæ dicta sunt ex verbis Sanchez in *Opusc. tom. 2. lib. 7. cap. 1. dub. 15. num. 17.* vbi sic ait; Nota, quod vnus Episcopus principaliter totam consecrationem perficit, & alij sunt quasi coadiutores secundum Hostiens. & Goffred. quos refert Syluester in verbo *Consecratio 1. num. 1.* & hoc dicit esse melius, vel secundum Hugonem & Rayner. quos refert etiam Syluester *ibi*, sunt tres actiones, & vna passio, sicut cum tres portant lapidem, & notat bene Syluester, quod essentialia consecrationis necessariò faciendæ sunt ab eodem ministro: si enim vnus imponat manum, & alius dicat verba, nil agitur, vt patet etiam in aliis Sacramentis. Sed audiamus Azorium *part. 2. lib. 3. cap. 30. quest. 3.* sic asserentem; An quilibet trium Episcoporum manus imponentium, & Euangelij codicem tenentium, consecret? Sunt qui dicant, nullum per se solum consecrare, sed omnes tres simul, sicut cum tres trabem portant, trahuntur, nullus eorum per se solus id facit, sed omnes simul, & coniunctim, sic Gloss. & Hugo in *cap. Episcopus, distinct. 23.* Sed veriùs est ait Syluester in verb. *Consecratio 1. num. 1.* quod Hostiens. & Goffredus docuerunt, vnum totam consecrationem efficere, alios verò adiutores esse. Vnde Nicolaus Jambert. in *3. part. Diui Thomæ de Sacramento Ordinis, disput. 6. art. 1* dixit, duos Episcopos assistentes propriè, & in rigore non esse ministros ordinarios Consecrationis Episcopalis, sed solum consecratores. Vide etiam Pacem Iordanum *tom. 1. lib. 5. tit. 2. num. 24.* Sed quidquid id sit de mentesupradictorum Doctorum, qui non tam clarè, & definitè explicant, assero, quod resolutio propositæ difficultatis pendet ex diuersis opinionibus: Nam Authores qui tenent ternarium Episcoporum esse de iure Ecclesiastico, respondebunt hanc consecrationem esse validam ex his quæ ex mente eorum dicit Hallier *de sacris Electionibus, part. 2. cap. 2. art. 1 §. 2. num. 11.* Rationibus (ait) etiam agunt istius sententiæ defensores, tum quod in Pontificali Rom. Itemque veteri Romano Ordine, vbi de Consecratione Episcopi agitur, vnus solum consecrator vocetur, reliqui assistentes duntaxat

dicantur; atque adeo vnus solum fit verus Minister, qui Sacramenti effectum operetur, reliqui ad solemnitatem duntaxat, & ritum consecrationis adhibeantur, quibus proinde sublatis, validam necesse est manere Episcopi consecrationem: tum quod vnus Sacramenti, cuiusmodi est consecratio Episcopalis, vnus per se debeat esse Minister, qui per se effectum Sacramenti operetur; quare cum consecratio Episcopalis Sacramentum vnicum sit, non debent eius plures dici per se Ministri, qui per se consecrationem perficiant, sed vni duntaxat id debet tribui, quamuis plures materiam præbere, & verba proferre videantur.

Nec obstat dicere cum Hallier, §. 4. n. 19. quod Episcopi assistentes principali consecratori materiam exhibeant, & verba consecratoria proferant: ideoque ab substantiam consecrationis pertinere debeant: nam, verbi gratia, Sacerdotes qui simul cum Episcopo sacrificium Missæ peragunt, materiam præsentem habent, quam consecrant, eodem modo, quo Episcopus, & consecratoria, seu transmutatoria verba panis, & vini in Corpus, ac Sanguinem Christi cum Episcopo quoque celebrante proferunt, neque tamen ad substantiam consecrationis Corporis, ac Sanguinis Christi, eo sensu spectare dici possunt, quasi ipsi ad eam necessarij sint, nec Episcopus vnus sufficiens Minister esse possit. Itaque siue vnus tantum ministrorum, is scilicet, qui vocatur principalis Consecrator consecrationem Episcopalem perficiat; alij solum ad testificandum suum consecrationi assensum verba proferant, & materiam cum consecratore exhibeant, siue consecrationem ipsam, omnes, & singuli indiuisim operentur non sequitur tres istos consecrationi cooperantes ad necessitatem consecrationis esse requisiti, aut non ab eorum vno validè perfici posse. Hæc asserunt Doctores qui putant ternarium Episcoporum esse tantum de necessitate præcepti; & ideo, vt dixi, supradictam consecrationem validam esse putarunt.

verum Authores putantes ternarium Episcoporum esse de necessitate Sacramenti, respondebunt illam consecrationem esse inuvalidam; & ideo Marchinus *de Sacramento Ordinis, tract. 1. part. 2. cap. 12. num. 8.* sic ait; vnus solus Episcopus consecrationem perficit, & alij duo assistentes, vt colligitur ex Pontificali, in quo vnus solus dicitur consecrator; ergo de necessitate Sacramenti non requiruntur tres Episcopi. Respondetur idem Pontificale etiam præcipere, omnes tres Episcopos debere simul manus super caput Episcopi ordinandi imponere, & simul verba profer-

re. Ex quo rectè colligitur, omnes tres essentialiter requiri, cum omnes materiam, & formam talis Consecrationis subiecto applicare debeant: quod si vnus ibidem dicatur consecrator, & alij assistentes, hoc non oritur, quia omnes, tres simul non consecrent; sed quia vnus, nempe Metropolitanus est principalis consecrator, & ipse solus omnes ferè cæremonias perficit. Vnde afferam hęc verba Doctoris Hallier vbi supra §. 5. n. 33. Prima ratio ait, quod in Pontificali Romano vnus solùm dicatur consecrator, reliqui vocentur assistentes, non conuincit vnicum esse duntaxat necessarium Ministrum, qui solus consecrationem peragat: cum enim librum Euangeliorum omnes super caput ordinandi teneant, omnes manus imponant, omnes verba consecratoria proferant, omnes quoque consecratores verè dici possunt, cum in iis solùm consecratio substantialiter consistat. Quod ergo vnus tantùm consecrator dicatur, ratio est, tum quod penes vnum; puta Metropolitanum, aut eum qui eius vices gerit, præcipuè consecrati ius, & auctoritas resideat: tum quod vnus solus cæremonias omnes magna ex parte faciat; tum quod vnica sit consecratio, ad quam licèt plures adhibeantur, omnes tamen præcipuo consecratori cooperentur, coniunganturque ad vnicam consecrationem peragendam, & vnitatem Ecclesiæ demonstrandam, quæ ex pluribus etiam Pastoribus resultat vni semper tanquam capiti vnitatis. Ex quibus altera quoque ratio diluitur: nam quod vnus Sacramenti vnus dicitur esse minister, hoc verum est de vnico totali ministro non de partialibus, qui omnes agant per modum vnus, quod speciatim in Ordinatione seruatum fuit, vt & à pluribus ministris Episcopi in vnam causam conuenientibus sacrarentur, & tam consecrati in Episcopos, quam in Præsbyteros consecratoribus suis concelebrarent, ad vnitatem Ecclesiæ seruandam, quæ in Episcoporum vnione, inter se, & adhærentia populi cum Episcopis præsertim consistit, vt fusè ostendit Cyprianus. Ita Marchinus.

Sed quia ego, vt supra adnotaui ex dictis sententiis vtramque probabilem esse puto, vt rectè etiam tenet & obseruat Pater Contreras in *Scriptura contra Consecrationem Episcopi, de Paraguay art. 1. dub. 1. n. 3.* ideo assero in difficultate proposita talem consecrationem Episcopi, iterum sub conditione iterandam esse, ex doctrina inferius in particulari Resolutione firmanda.

An Episcopus consecrandus si non fuerit insignitus Sacramento Confirmationis peccet mortaliter, & Episcopi eum consecrando..

RESOLVTIO XLVI.

VIdetur affirmatiuè respondendum: nã Concilium Tridentinum *sess. 23. c. 4. de Reform.* præcipit vt neque prima Tonsura initientur, qui Sacramentum Confirmationis antea non susceperint, & hoc sub obligatione peccati mortalis, vt docet Nugnus, Toletus, Fornariúsque & alij, quos citat, & sequitur P. Auerſa *tom. 1. de Sac. Confirmatione, q. 72. sect. 6.* quia, ait, illa verba Concilij sufficientia sunt ad imponendum præceptum, & inducendam grauem obligationem. Et ita ipsa praxi, & vsu accepta videntur: siquidem Prælati collaturi Ordines, aut primã Tonsuram, diligenter de præuia Confirmatione inquirunt, & de hac re tanquam graui solliciti sunt; solentque documentum susceptæ Cõfirmationis, vel à Parocho, vel à proprio Prælato, quando alienus de licentia proprij quemquam initiaturus est, diligenter exigere. Accedit, quod alioqui posset quis non confirmatus promoueri absq; graui culpa, vsq; etiam ad Episcopatum ipsum, & tunc liberè confirmare alios. Quod sanè videtur graue inconueniens, & non sine notabili scandalo audiretur, si Episcopus quis peteret confirmari, cum non esset antea cõfirmatus. Imo plerique ex Authoribus oppositæ sententiæ vltro asserunt, quod peccaret mortaliter si quis non confirmatus teneret alterum in Confirmatione, & aliqui volunt, quod non contraheret spiritualem cognationem: vt planè multò plus est confirmare, quam tenere in Confirmatione: & non minor transgressio videtur ordinari quempiam non confirmatũ; igitur hoc non vacat culpa mortali. Et certè si Canon iubens, vt non confirmatus nõ teneat alterum, accipitur cum hoc rigore, vt inducat obligationem sub culpa mortali: pariter accipi debet decretũ Concilij, vt prima Tonsura non initiètur qui confirmati non sunt; & similiter, vt non promoueantur deinceps ad Clericales Ordines. Et alioqui in singulis committeretur nouum mortale peccatum. Ergo si aliquis ex præcepto Concilij Trident. non potest suscipere minores Ordines, imò neque primam Tonsuram, si prius non fuerit confirmatus, quanto magis dicendum est in casu nostro Episcopum nõ confirmatum peccare mortaliter, si consecrationem Episcopalem reci

recipiat non insignitum Sacramento Confirmationis, & idem peccatum committere Episcopum illum consecrantem consequenter dicendum erit.

Sed licet hac sententia sit probabilis, non minus probabilem, imò probabiliorem contrariam esse existimo. Ita tenet Suarez *disp. 38. sect. 1. Valent. quest. 2. punct. 3. Coninch. hac quest. artic. 8. n. 90. & de Ordine disp. 20. dub. 10. num. 103. Viuald. de Confirmat. num. 4. Victoria de Ordin. n. 232. Auila de censuris, part. 7. disp. 9. sed. 1. dub. 3. Nauar. in summa capit. 22. num. 9. Azor tom. 2. lib. 3. cap. 48. quest. 1. Molfes tom. 2. lib. 28. cap. 3. num. 24. Zambran. de Casib. occurrent temp. mort. cap. 2. dub. 3. num. 3. Sotus in 4. dist. 7. quest. 1. art. 7. propos. 3. quibus omnibus adde, me citato, Leandrum de Sacram. tom. 1. tr. 3. disp. 2. quest. 8. Dicastillum de Sacram. tom. 1. tract. 3. disp. vn. dub. 10. n. 100. Martinon de Sacram. tom. 1. disp. 66. sect. 1. num. 11. asserentes verba Concilij Tridentini non importare præceptum sub mortali, nec in ordine ad recipientes Ordines nec in Ordine ad Episcopos ministrantes. Et ideo, me citato, Martinus de San-Joseph. in *Monit. Confess. l. 1. tract. 2. de Confirmatione n. 16.* sic ait; *Aunque muchos Autores afirman que peccan mortalmente el que recibe Orden sacro sin estar confirmando, Tolet. lib. 2. cap. 71. num. 6. Bonac. de Sacram. disput. 8. quest. vn. punct. 5. num. 10. y otros que piensan, que se haze contra precepto del Concilio Tridentino sess. 22. cap. 4. de reformat. pero tengo por mas probable: que no es pecado mortal, porque el Concilio no habla con los Ordenantes, sino con el Obispo. Y confirmolo con que, Cui verba legis non conueniunt, eidem non conuenit legis dispositio, lib. 4. §. toties, vbi Paulus. ff. de damno infecto, quod constitutum, ff. de milit. testam. l. ita autem in princip. & ibi Bartolus ff. de administ. tutorum, l. has accusare, §. omnibus, ff. de accusat. l. 1. §. loquitur, ff. de aqua quotidiana, l. si ancillas omnes, ff. de legat. 1. l. adigere, §. quamuis, ff. de iure patr. lib. 2. Cod. communia de legat. cap. indemnitatibus, §. sed cum eas de elect. lib. 6. Sic Granados tract. 4. disp. 1. num. 9. (que juzga, que ni aun venialmente no pecca) Hurtad. tract. de Confirmat. difficult. 11. y otros muchos. Y aun el Obispo juzgo, que no pecca mas que venialmente en ordenar a los que no estan confirmados, porque no es materia graue que como dicimos arriba, tract. 2. num. 17. no es pecado mortal dexar de recibir este Sacramento, ultra Authores ibi citatos, Suarez disput. 38. sect. 1. Coninch. art. 8. num. 9. Valencia tom. 4. disp. 5. quest. 2. punct. 3. Sa verb. Confirmatio num. 11. Zam-**

branus de casibus reseruatis temp. mortis, c. 2. dub. 4. num. 1. y la razon es, por que el efecto deste Sacramento, se puede adquirir por otros medios, como por la oracion, y por la recepcion de otros Sacramentos. Y assi muchos se saluan sin recibir el Sacramento de la Confirmacion. Vnde ex hac opinione potest quis tenere Episcopum confirmandum non peccare mortaliter se consecrando non initiatum Sacramento Confirmationis, neque Episcopum illum confirmando: nam non inuenio Textum in contrarium hoc præcipientem sub peccato mortali, nisi Textum Tridentini Concilij, cuius verba, vt supra visum est, non importare præceptum sub mortali, satis probabiliter Doctores citati asserunt. Ergo, &c. Et ita in terminis de Episcopo consecrante Episcopum non confirmatum docet Serra in 3. part. D. Thoma quest. 72. art. 8. ad 3. fol. mihi 265.

Sed hic casum curiosum inquiri, an hic Episcopus non confirmatus sic consecratus, peccet postea mortaliter conferendo aliis Sacramentum Confirmationis? Et affirmatiuè respondet Tannerus *tom. 4. quest. 4. dub. 2.* At ego contrariam sententiam teneo. Dico igitur solùm peccare venialiter, quia licet sit aliqua inordinatio ministrare hoc Sacramentum ex officio, & illud nolle suscipere, non tamen est grauis. Et ita docet Nauarrus *c. 22. n. 9. Granad. in 3. part. tract. 2. disp. 1. nu. 11.* quibus adde doctum Patrem Leandrum de Sacram. tom. 1. tract. 3. disp. 2. quest. 7. Dicastillum vbi supra, *dub. 11. n. 126.*

An Consecratio Episcopalis ministrata cum opinione probabili sit reiteranda cum conditione.

RESOLVTIO XLVII.

Videtur respondendum negatiuè; probatur: nam non desunt Doctores asserentes quod si quis ex obliuione Magistri Cœremoniarum Calice vacuo cum solo pane ei porrecto Sacerdotio initiaretur, talis ordinatio non esset repetenda. Et ita docet Henriquez, Bonac Filiuccius alibi à me adducti. Et hoc satis probabile putat Dicastillus de Sacram. tom. 1. disp. 1. dub. 10. n. 160. & 161. Et tamen adest opinio contraria asserens esse de substantia Ordinationis Sacerdotalis in Ecclesia Latina traditio vtriusque speciei, videlicet Calicis cum vino, & Patenæ cum pane, quia id clarè videtur docere Florentinum, his verbis Presbyteratus traditur *per Calicis cum Vino, & Patenæ cum Pane porrectionem.* Sic Conc. & sic docent Gran. *tr. 1.*

de Ordine, disp. 3. num. 2. & 13. dicens esse communem sententiam. Hurtadus de Sac. Ordine, difficult. 11. disp. 5. prop. 2. Villalobos tom. 1. tract. 11. difficult. 4. n. 1. Dicastillus vbi supra, & alij.

Probatur secundò, quia contactum physicum esse de substantia ordinationis Sacerdotalis, & aliorum maiorum Ordinum docent plures, & non ignobiles Auctores, & tamen Petrus Marchant. in Tribunal Sac. tom. 3. tract. 6. tit. 2. q. 3. cor. 2. docuit Sacerdotem non tangentem Calicem, & Patenam in sua Ordinatione, non debere iterum ordinationem reiterare. Ergo.

Probatur Tertio, auctoritate Fornierij, & Filiuccij quos citat, & sequitur Gesualdus in Theolog. moral. tom. 1. tract. 35. cap. 3. n. 6. asserens ordinatum in Sacerdotium cum Calice, & Patena non consecrata posse acquiescere sine scrupulo. Et tamen non defunt Doctores asserentes, quod saltem in Ordinibus sacris, in Subdiaconatus; & Presbyteratus Ordine instrumenta (nempe Calicem cum patena) quæ traduntur in manus Ordinandorum, debere esse prius ab Episcopo consecrata: Vnde dicitur eis: *vide- re quale mysterium vobis traditur. Et accipite potestatem offerendi*, &c. Non enim Sacrificium Missæ offertur, nisi in calice consecrato: talis enim videtur esse communis Ecclesiæ vsus: nam Episcopi in collatione sacrorum Ordinum semper videntur calice consecrato pro significatione mysterij: ita Paludanus in 4. d. 24. q. 2. Turreci emata, & Præpositus in Can. per sacros, dist. 25. Sulu. verb. Ordo 2. §. 4. Mar. Fornarius in addit. ad Tolet. de Ordine, c. 2. n. 6. & alij.

Verum, his non obstantibus, ego olim docui cum Granada Baptismum, Sacerdotium, & Episcopatum collatum cum opinione probabilis esse, denuo reiterandum sub conditione. Et hanc sententiam tenet etiam scientia, & dignitate eminentissimus Dominus meus Cardinalis Lugo in Respons. Moral. lib. 1. dub. 3. n. 11. vbi sic ait. *Quicquid sit de aliis Sacramentis, an in eorum collatione, & susceptione liceat amplecti opinionem probabilem, in Baptismo tamen, Sacerdotio, & Episcopatu propter eorum necessitatem, & damnum irreparabile, quod ex eorum invaliditate consequeretur, debemus quoties fieri potest certam & securam viam amplecti*, & dub. 33. num. 3. sic ait; *Ego in prædicto casu dixi, Titium potuisse, in prima ordinatione quiescere absque vlla reiteratione, etiam conditionata; non tamen peccaturum, si ad maiorem sui animi quietem iterum sub conditione ordinaretur, quod etiam Episcopus poterat*

*licite in eius gratiam facere. Ut verò fundamentum huius responsi intelligatur, recolenda sunt que dixi disput. 7. de penitentia, sect. 13. num. 273. & seqq. vbi ostendi obligationem quidem esse repetendi sub conditione Sacramentum Baptismi; & Ordinis Sacerdotalis, vel Episcopalis, propter maxima inconuenientia, & damna, quæ ex invaliditate horum Sacramentorum sequerentur, quoties dubius est valor, vel quoties probabilis sententia dicit, non fuisse valida. Id tamen non procedere quando sententia negans valorem non estimatur probabilis; sententia affirmans obligationem reiterandi Sacramentum: sunt enim diuersæ quæstiones an sit validus, v.g. Baptismus taliter collatus: & an sit postea sub conditione repetendus; & contingere potest non esse probabilem sententiam negantem valorem, & tamen probabilem esse sententiam affirmantem obligationem reiterandi Baptismum sub conditione. Quando ergo probabilitas versatur circa defectum valoris, fatemur esse obligationem repetendi Baptismum; quando verò probabilitas solum versatur circa obligationem repetendi, tunc non semper tenetur homo Sacramentum repetere, sed potest amplecti opinionem contrariam probabilem, negantem illam obligationem, quia sicut in aliis omnibus materiis practicis, sic etiam in obligatione repetendi Sacramentum, possumus amplecti iudicium probabile Doctorem dicentium, in eo casu non esse talem obligationem, quamuis alij probabiliter dicant esse; quia probabilitas hæc non versatur circa valorem, sed circa licitum, & iudicium practicum, dicitans hic, & nunc posse licite non repeti Sacramentum, quod iudicium probabile practicum, & vltimum in omni materia possumus licite amplecti, ut explicauimus loco citato. Huc vsque Lugo. Et ideo hanc sententiam tuetur etiam doctus Pater Escobar in Theol. Moral. tract. 7. exam. 8. cap. 4. §. 3. num. 46. Tannerus tom. 4. disp. 7. quest. 2. dub. 4. num. 98. & Franciscus de Contreras in fauorem Patrum Societatis Iesu contra Consecrationem Episcopi N. art. 1. dub. 1. num. 6. Et tandem nouissimè, me citato, hanc sententiam docuit noster Pater Quartus in Rubr. Missalis part. 3. tit. 1. dub. 16. vbi sic ait; *Tertia sententia media, quam omnino veram existimo, sic distinguit, si loquamur de Ordine Sacerdotali, & Episcopali, dicendum est in prædictis casibus, & similibus, quando sunt opiniones pugnantibus circa valorem Ordinis, necessariò iterandam esse Sacram. Ordinationem sub conditione, & interim abstinendum esse à celebratione, secus de aliis Ordinibus inferioribus.**

Probatur primò, quia ex inualiditate Ordinis Sacerdotalis sequuntur grauissima incommoda, tum contra reuerentiam Sacramentis, præcipuè contra bonum animarum, quia non conficitur Sacramentum Eucharistie, neque sacrificium; sicque fideles communicando non recipent verum Sacramentum, nec consequentur fructum Sacrificij, nec valide absoluerentur in Sacramento Pœnitentiæ: ergo ne dum virtus religionis, sed etiam charitas omnino obligant ad cauenda ea pericula, & tollendam dubietatem iterata susceptione Sacerdotij. Probatur consequentia quia charitas obligat ad vitanda huiusmodi damna, præsertim spiritualia, quoties fieri potest.

Eadem autem est ratio de Ordine Episcopali ut per se patet, ex cuius valore pendet etiam valor Ordinis Sacerdotalis in aliis. Hæc P. Quartus. Vnde ego nuper interrogatus de his tribus casibus, respondi, Episcopum N. qui consecratus fuit ab vno tantum Episcopo, debere iterum consecrari. Secundò, Episcopum consecratum absque Vnctione Chrismatica, sed cum Oleo Cathecumenorum, esse iterum in alia consecratione cum Sacro Chrismate vngendum. Tertiò, idem fensi de consecratione Episcopi N. de qua scripsit latè Pater Contreras vbi supra: nam licet omnes suprascriptæ consecrationes fuerint factæ quoad validitatem cum opinione probabili, tamen ex rationibus superius adductis existimaui iterum illas sub conditione reiterandas esse.

Item ex his contra Doctores superius adductos, apparet me rectè olim respondisse, ordinationem Sacerdotis factam cum Calice vacuo fuisse reiterandam. Et ita, me citato, tenet doctus Pater Leander de Sacram. tom. 2. tract. 6. disp. 3. quæst. 9. Secundò interrogatus, an Ordinatio Sacerdotis facta cum Calice non consecrato esset sub conditione reiteranda, etiam respondi affirmatiuè; & ita, me citato, Pater Quartus vbi supra in Rubr. Missalis, part. 3. tit. 1. sect. 2. dub. 4. Tertiò, Ordinationem Sacerdotis, qui non tetigit Calicem, esse reiterandam per ea, quæ adducit Dicastillus de Sacram. tom. 1. tract. 6. disp. 1. dub. 14. n. 205. & alij communiter.

Sed aduersus superius dicta vrgent duo fortissima argumenta, deducta ex factis Summorum Pontificum. Et primò, cum in India aliqui Episcopi fuissent absque dispensatione Pontificia in Episcopos consecrati, Pius IV. in quadam Bulla, data apud Sanctum Marcum die 11. Augusti 1561. Pontificatus sui, Anno 3. quam per extensum apponit Pater Contreras contra consecra-

tionem Episcopi de Paraguay; art. 1. dub. 2. n. 13. sic asserit. Nos igitur Sacrorum Canonum æquitatem à nemine ultra quam præstari possit, exigere perpendentes, ac omnes & singulos venerabiles fratres Archiepiscopos, & Episcopos in Indiis præfatis constitutos, qui hætenus prædicto numero Prelatorum competenti ad id non adhibito, alias tamen ritè susceperunt, ab huiusmodi excessu, ac suspensionis, aliisque Ecclesiasticis sententiis, censuris, & pœnis per eos propterea incurfis, Apostolica Authoritate tenore præsentium absoluentes, secumque super irregularitate, si quam inde contraxerint, & quod munere præfato, sic per eos suscepto, suisque, & Presbyteratus Ordinibus, ac Officio Pontificali vti, & in illis etiam in altaris ministerio ministrare; ac suis, & in Metropolitanis, & Cathedralibus Ecclesiis præesse liberè, & licitè valeant, & specialis dono gratia dispensantes Ita Pontif. Ex quibus verbis apparet, quòd illi Episcopi fuerunt ordinati cum opinione tantum probabilis; nempe non esse de substantia consecrationis tres Episcopos, non obstante, quòd opinio contraria non sit minùs probabilis, ut supra ostendimus: atramen Pontifex non imposuit onus illis Episcopis, ut iterum consecrarentur sub conditione: Ergo hoc necessarium non est contra sententiam, quòd supra cum Granada, Lugo, & aliis firmauimus alioqui dicendum esset, Pontificem in tali casu rectè non processisse ex absurdis quos nos supra adduximus, si illa consecratio Episcoporum in India sic administrata, non fuisset valida: sed hoc dicere absurdum videtur: ergo.

Vidit hanc difficultatem P. Contreras; vbi supra art. 1. dub. 1. & illam conatur dissoluere. Sic itaque asserit. Pero parece oponerse a esta: resolucion, y doctrina del Padre Granados, y los de mas, la Bula de Pio IV. que pondre en la duda siguiente: porque en ella su Santidad dixe, que à los Obispos, o Arcobispos; que se huieren consagrado en este Reyno sin dispensacion de la Sede Apostolica ab vno Episcopo, los absolue de la suspencion, y de otras censuras, y penas, que por auerse assi consagrado huieren incurrido: y que absueltos, y dispensados, puedan administrar el oficio Pontifical, y Sacerdotal liberè & licitè: luego no se deue dezir (supuesta esta Bula) que el Obispo que se huriere consagrado ab vno Episcopo, sin dispensacion del Pontifice, se deua consagrar sub conditione, por asegurar el Carácter Episcopal; y por el riesgo, que se podria seguir de no conferir el orden Sacerdotal en los ordenados por el tal Obispo. Pues su Santidad en caso, que huiesse sucedido tal consa

consagracion, passa por ella para que el assi consagrado, administre el officio Pontifical, &c. sin hazer mencion del valor, o no valor de dicha consagracion; antes suponiendola por valida, como consta de la dicha Bula.

Para la solucion de esta dificultad supongo, que a la Santidad de Pio IV. no le suplicò la Magestad del Rey Don Felipe I I. nuestro Señor, que con la benignidad Apostolica pudiesse remedio en algun Obispo, o Arceobispo por auerse consagrado sin dispensacion ab vnico Episcopo, sino que le pudiesse en que por la penuria, que aua en estos Reyno de Obispos, se pudiesen en ellos consagrar los electos ab vno Episcopo, sin tener necesidad de tres Obispos, como pide el derecho, y su Santidad obiter por si alguno se huuiesse consagrado de essa manera sin dispensacion de la Sede Apostolica, le absoluo de la suspencion, y de mas censuras, que certissimè aua incurrido, y mandò, que el de mas administrasse en el orden, y officio Prouincial, y rouseyò à la suplica de su Magestad, dispensando para que los Obispos de estos Reynos se pudiesen consagrar ab vno Episcopo, &c. Esto supuesto respondo al argumento, y digo, que aunque tiene mucha autoridad de la Bula de Pio IV. citada en apoyo de la opinion, de que la consagracion del Obispo, facta sine dispensatione Pontificis ab vno Episcopo es valida, aunque illicita, y pecaminosa, no por esso condeño la contraria, que lleuan tantos, y tan esclarecidos Doctores, fundada con tan graues, y tan fuertes razones, como hemos visto, y se pueden ver apud Gabr. Vasq. vbi supr. Solo pues se ha de dezir, que su Santidad en el caso dicho se acomodò con la opinion probable: Al modo de los que dizen, que el Sumo Pontifice en causa proporcionada, puede dispensar el en matrimonio rato non consumado, trayendo exemplo de muchos Pontifices que han y a dispensado à que los Autores de la contraria sententia, persistiendo en ella, dizen, que si tal vez ha dispensado el Romano Pontifice, ha sido conformando se con la opinion probable, no quitando la probabilidad de la que ellos defienden. Imò el P. Thom. Sanchez lib. 2. de matr. disp 14. con sentir con los que lleuan, que el Papa puede dispensar en el matrimonio rato non consumado, trayendo en confirmacion de essa opinion los Pontifices, que auian dispensado en el mismo caso: dize que la opinion contraria es probabilissima. Luego lo mismo se ha de dezir en nuestro caso, que no por auerse conformado su Santidad con la opinion dicha dio por improbable la otra, sino que nihilominus la dexò en su probabilidad, pues como es visto, no definio aquella que siguiò cathedra, si no que solo la aprouò como probable,

Anton. Diana Pars XII.

obrando obiter por ella ad precationem, por si a caso huuiesse sucedido el caso, &c. E confirmase validè la dicha solucion, con el cap. licet duorum, de sponsal. en donde se dize, que el matrimonio rato no consumado no se dissolue per aliud matrimonium subsequutum consummatum. Con luye el dicho capitulo con estas palabras: quamuis aliter à quibusdam prædecessoribus nostris sit aliquando iudicatum. Luego no todos la vezes, que los Pontifices siguen alguna opinion le hà de dezir que loquuntur è cathedra, y que dan por improbable la contraria, vease à Couarr. 4. decret. 2. p. cap. 7. §. 3. n. 15. en donde excelentemente explica el capitulo dicho, y traha una doctrina muy a nuestro proposito. Ita Contreras.

Sed hæc solutio propositæ difficultatis habet etiam suas tricas: nam Pontifex etiam si adhæssisset opinioni asserenti ternarium Episcoporum non esse de essentia consecrationis, debebat tamen stante maxima probabilitate opinionis contrariæ disponere illas ordinationes esse reiterandas; alioquin nimis probabiliter tunc esse dicendum illos Episcopos non esse consecratos, nec validè postea alios Episcopos potuisse consecrare, nec Sacerdotes ordinare; vnde tota illa Prouincia remaneret scrupulis, & anxietatibus implicata, cum consequentia tantorum absurdorum, quæ horrent aures audire. Ergo, &c.

Secundò adest aliud argumentum etiam ex factis Pontificum: nam in India sæpius dispensant, vt Episcopi possint consecrari ab vno tantum Episcopo. Sed Castrus Palaus, Syluester, & alij, vt suprâ notauimus, constanter asserunt Pontificem non posse in tali casu dispensare; quam opinionem tanquam probabilem videtur admittere Dicastillus de Sacram tom. 2. Ergo dicendum est, doctrinam à nobis superius firmatam ex Granada, Lugo, & aliis, non esse admittendam: nam ex ipsa sequeretur Episcopus cum dispensatione Pontificia consecratos cum vno Antistite, esse denuo consecrandos sub conditione: cum secundum opinionem Castri Palai, illorum consecratio esset nulla, ex defectu valoris Pontificiæ dispensationis: sed hoc dicere videtur absurdum: ergo, &c.

Vidisti quantum laboramus in Charibdi; sed ad primum argumentum, aliquis posset dicere, Pium IV. forsitan ordinasse, vt secretò ad vitanda scandala illi Episcopi denuo consecrarentur sub conditione: vel admittenda est responsio superius adducta à P. Contrera. Ad secundum argumentum

E mentum

mentum respondere quis posset opinionem Castri Palai carere probabilitate, cum sit contra communem sententiam Doctorum, & contra praxim Sedis Apost. & Summorum Pontificum, ut supra probauimus, dispensantium, ut consecratio Antistitum aliquando possit fieri ab vno Episcopo. Confirmatur à simili: nam licet Philippus Faber, & alij asseruerint contactum physicum Hostiæ in ordinatione Sacerdotali esse de necessitate Sacramenti, tamen Doctores existimando talem sententiam carere probabilitate, non imposuerunt onus Sacerdotibus non tangentibus Hostiam reiterare, sub conditione Ordinationem. Ergo idem dicendum est in casu nostro cum opinio à nobis vnà cum Granado, Lugo, & aliis superius explicata, procedat, & habeat locum, quando opiniones circa administrationem Baptismi, & ordinis Sacerdotalis, & Episcopalis sint æquè probabiles, & ut tales à Doctoribus communiter receptæ: non autem in opinionibus singularibus à paucis firmatæ, & contra communem sententiam, & praxim Ecclesiæ, ut est opinio Castri Palai; ergo, &c. Sed si hæc responsiones ad supradicta argumenta, Amice Lector, tibi non arrident, meliores tu cogita, & nobis illas prome.

An si infans consecraretur in Episcopum, eius consecratio esset valida.

RESOLVTIO XLVIII.

Idem quæritur de infante ad Sacerdotium assumpto, & negatiuè respondere videtur Durandus in 4. dist. 25. q. 1. num. 8. vbi affirmat rem satis dubiam esse. Primò, quia, inquit, satis videtur absurdum, quod paruulus carens omnino vsu rationis possit Sacerdos fieri, vel Episcopus ordinari. Secundò, quia ad susceptionem cuiuslibet Sacramenti requiritur propria intentio suscipientis, si sit adultus, vel interpretatiua, si sit paruulus. Sed in tali paruulo, si ordinetur de facto, non potest esse propria voluntas suscipiendi Ordinem, cum non habeat vsu rationis; nec interpretatiua, quia licet voluntas parentum, vel eorum qui parentum vices gerunt, posset esse interpretatiua voluntatis paruulorum, quantum ad ea quæ sunt de necessitate salutis ipsorum corporalis, vel spiritalis, propter quod intentio parentum eos ad Baptismum offerentium, vel Ecclesiæ sufficit illis ad susceptionem Baptismi salutaris: voluntas tamen parentum non videtur sufficere ad

hoc, ut paruuli suscipiant sacramentum Ordinis, quod non est de necessitate salutis, sed supererogationis, & constituit hominem in gradu dignitatis, quia quoad hoc non apparet quomodo voluntas parentum, vel quorumcumque aliorum sit interpretatiua voluntatis paruulorum, cum paruuli possint licet talibus dissentire, postquam ad annos discretionis peruenerint. Item quia Baptismus ordinatur ad deletionem peccati originalis, quod contrahit paruulus ex actu parentum, congruum est quod voluntas parentum sufficiat eis ad suscipiendum Baptismum. Sed hæc causa in aliis Sacramentis non habet locum. Hæc Durandus, in cuius sententiam inclinat Petr. Sotus lib. de instit. Sacerd. lect. 5. de Sacram. Ord. §. Secundò etiam. Ad dique potest ad illius confirmationem, formam huius Sacramenti exigere consensum recipientis, quando illi dicitur, *Accipe potestatem, Accipe Spiritum sanctum*: acceptando scilicet rem quæ donatur, aut traditur, quod sine consensu non fit: paruulus autem est incapax talis consensus, perfecti scilicet, & rationalis, qualis in re tanti momenti esse debet.

Et ita hanc sententiam ex Theologis neotericis tenet Granadus in 3. p. tract. 3. de Ord. disp. 1. num. 6 & 7. cum Marchino tr. 5. p. 4. cap. 4. num. 4. vbi sic ait: Rogatus si puer ante vsu rationis Episcopus consecraretur, talis consecratio esset ne valida? videtur enim dicendum esse validam; sicut si Sacerdos consecraretur, talis consecratio, ut dictum est, rata, ac firma foret. At oppositum cum D Thom. in 4. dist. 25. q. 2. art. 1. & 3. p. 9. q. 39. art. 2. est dicendum. Et ratio discriminis est, quia Episcopatus includit potestatem in corpus mysticum; ad quam potestatem recipiendum requiritur vsus rationis: qui enim fit Episcopus, Pastor animarum essentialiter, exigit vsu rationis, ac cum aliquis ad Sacerdotium assumitur non fit immediatè, & proximè pastor animarum, sed in habitu, & in radice. Confirmatur à simili: nam si infans vnus anni ad Pontificatum assumeretur, nulla sanè esset talis assumptio; quia Vicarius Christi essentialiter debet ratione pollere, cum sit supremus, ac generalis ouium pastor. Idem pari modo dicendum est de Episcopo, qui est pastor particularis in actu.

Verùm his non obstantibus contrariam sententiam tenent Auctores magni nominis, & idem quod Ordines minores, & quoad Subdiaconatum supponitur in c. viii. de Clerico per saltum promotò. Quod si infans

Infans ante usum rationis est capax dictorum Ordinum, etiam erit aliorum, adhuc Episcopatus, quia minores Ordines, & saltem Subdiaconatus non minus sunt Sacramentum, & non minus imprimunt characterem, quam reliqui maiores. Et ratione probatur, quia infans capax est omnium Sacramentorum, quæ non requirunt essentialiter conditionem aliquam statui infantia repugnantem, quia est capax Baptismi, Confirmationis, & Eucharistia, quia non requirunt talem conditionem, & non est capax Matrimonij, nec Pœnitentiæ, quia essentialiter requirunt actus liberos; nec Extremæ-Vnctionis, quia tantum instituta est pro his, qui pro tempore quo confertur, possint habere peccata actualia, aut debitum pœnæ restantis, & qui possint egere auxiliis ad resistendum Dæmoni; Sacramentum autem Ordinis, adhuc Episcopatus nullam requirit conditionem repugnantem statui infantia. Hanc etiam sententiam tenet Coninch *disp. 20 dub. 10. n. 97.* Meratius *disp. 9. de Ord. sect. 1.* Valentia *q. 4. de Ord. punct. 1.* Campanil *in diu iur. Canon. rubr. 4. cap. 4. n. 7.* Vasquez *disp. 246. Bona cina de sacram. disp. 8. q. vnica. punct. 5. num. 5* & Sanchez *in Opusc. tom. 2. lib. 7. cap. 1. dub. 32. num. 4.* & Bernal *de sacram. disp. 49. sect. 2. n. 7.* vbi sic ait: *Indecens est infantem esse Sacerdotem, & esse Episcopum consecratum*: ergo. Respondeo licet sit aliquod absurdum conferri illi ordinem talem, de quo in præsentia non disputamus, non est absurdum posse; & quamuis sit absurdum, quod puer septennis ordinet alios, vel habeat iurisdictionem actualem, & exerceat ipsam in Ecclesia, sicut etiam si aliquis lunaticus, vel infamis, vel illiteratus id faceret: attamen nemo negat valde illos homines ordinari, quando cum vera intentione eos Ordines Episcopus, & legitimo ritu eos promouet: ergo nulla est obiectio ista. Nota hic D. Thomam, & alios Doctores videri excipere Episcopatum; quos tamen possumus interpretari de Episcopatu quoad iurisdictionem in actu secundo, siue quoad curam, & obligationem pastorem: nam de Sacramento ipso ordinis Episcopalis, & eius characterem eadem ratio militat in puero, ac de aliis sacris Ordinibus, Sacerdotio, Diaconatu, &c. Ita Bernal, cui adde Dicastillum *de sacrament. tom. 1. tract. 6. disput. 1. dub. 11. n. 317.* & me citato Leandrum *de sacram. tom. 2. tract. 6. disp. 6. quest. 10.*

Obseruandum est tamen supradictam sententiam procedere, vt rectè obseruat

Anton. Diana Pars XII.

Gerunda de Episc. tom. 1. lib. 1. disp. 7. cap. 2. n. 2. si infans in Episcopum ordinatus, vel prius, vel simul presbyteratum suscepisset.

Restat modò respondere ad argumenta Durandi, & aliorum superius posita; & ad primum respondeo absurdum quidem esse, & valde indecens, grauitérque illicitum infantem vel amentem ordinare in Sacerdotem, vel in Episcopum; sed non esse absurdum illum esse verè Sacerdotem, & Episcopum quoad ordinem, si Sacramentum illi conferatur: sicut valdè indecens, & absurdum est ordinari in Sacerdotem, vel Episcopum hominem publicè infamem, & scandalosum, puta manifestum concubinarium, ebriosum, homicidam, vsurarium: sed non est absurdum talem, si ordinetur, esse verè Sacerdotem, & Episcopum. Ad secundum, nego paruulis ad recipienda Sacramenta, quorum sunt capaces, vt Baptismum, Confirmationem, & Eucharistiam; similiterque Ordinis sacramentum necessariam esse intentionem, siue ipsorummet, siue parentum, aut tutorum, vel Ecclesie pro ipsis consentientis, & cuius voluntas sit interpretatiuè voluntas ipsorum paruulorum. Neque Baptismus illis applicatus, ideo validus est, quia Ecclesia consentit eorum nomine, sed quia institutio Christi nihil aliud requirit ad ipsius valorem respectu paruulorum, nisi vt ipsis applicetur materia, & forma Baptismi cum intentione debita, vt alibi ostendimus. Ad tertium dico, formulas illas loquendi in ordinatione vsurparas; *Accipe potestatem, Accipe Spiritum sanctum*, non requirere necessariò consensum recipientis ea, quæ vi horum verborum conferuntur; quia hæc non donantur per modum pacti, & contractus ad quem consensus vtriusque partis requireretur, sed per virtutem ipsam, & efficaciam Sacramenti ex opere operato. Neque dicas saltem hunc loquendi modum supponere recipientem habere usum rationis; quia alioquin ineptè inuitaretur ad accipiendum moraliter, scilicet, & rationabiliter. Respondeo enim primò dici infanti, quando Baptizatur solemniter: *Accipe sal Sapientia; Accipe signum Crucis Domini nostri Iesu Christi*: quòd tamen sine insolenti temeritate dici nequit ineptè fieri, cum vbique ab Ecclesia fiat, iuxta regulam D. August. *Epist. 118.* ad Ianuarium Deinde dico, illo etiam verbo non inuitari infantem ad accipiendum moraliter, & rationabiliter (quod non potest sed significari potestatem dantis, & veram traditionem ex virtute, & efficacia

ipſius Sacramenti. Neque in Scriptura inuſitatum eſt ſimili modo ſignificari aliquem effectum erga res etiam inanimatas, quæ in illum conſentire nequeunt; vt quando Iſue *cap. 10. verſ. 12.* dixit ad ſiſtendum Solem, *Sol ſta, & Luna ſuper Gabaon ne mouearis.* Et Chriſtus ad ficulneam, *Matth. 21. verſ. 19. Nunquam ex te fructus naſcatur in ſempiternum.* Et *Luc. 17. verſ. 6. Si habueritis fidem ſicut granum ſinapis, dicetis huic arbori moro: eradicare, &c.* Et *Matth. 17. v. 19. dicetis monti huic, Tranſi illuc, & tranſibit.*

Nota verò, quod aliqui ſupradicta admittunt in Ordine in infantem ordinatum in Sacerdotem, non autem ordinatum in Episcopum; & ita tradit S. Thomas, D. Bonauentura, Scot. Ricard. Sylueſter; Henriquez, Philibertus, & Granados *loco citato*, quorum fundamentum eſt, quod ordo Episcopalis ex ſua met inſtitutione eſt magis proprius adultorum, quàm cæteri Ordines: ille enim ſupponit neceſſariò, & intrinſecè characterem Sacerdotalem, & addit regimen animarum; ergo.

Sed ferè omnes Doctores ſuperiùs adducti cenſent hoc eſſe verum de Episcopatu. Dico igitur, poſſe quidem conferri validè dicto puero, quantum ad characterem, & poteſtatem Ordinis (in quo bene Doctores ſecundæ ſententiæ) non verò quantum ad iuriſdictionem, & curam animarum (in quo optimè Authores primæ) nam hæc ſuſcipi nequit abſque uſu rationis, cum ad requirendum beneficium acceptatio requiratur, & hoc ſolum probat argumentum pro prima ſententia factum. Ad id quod nonnulli ex Authoribus primæ opinionis opponunt; videlicet Episcopum eſſe ſponſum Eccleſiæ, & matrimonium nullum eſſe, ſine contrahentium conſenſu; reſpondet enim, ſponſum profectò eſſe, ſed ratione iuriſdictionis, ad quam rationis uſum requiri vltro fatemur, & defendimus.

Ex his apparet, diuerſum eſſe, contra Coninch *diſp. 20. dub. 10. n. 100. in fin.* Bonacinam *de ſacram. diſp. 8. q. vnic. punct. 5. n. 3.* & alios, ſacramentum Ordinis, & Episcopatum validè conferri infano. Ita Gerunda in ſpecie *de Episcopatu, tom. 1. lib. 2. diſp. 7. cap. 2. num. 9* cui adde Valentiam *tom. 4. diſp. 9. queſt. 4. punct. 1.* & Reginald. *tom. 1. lib. 3. num. 3.*

Et hæc omnia latè, ac diſertius obſeruare volui vt appareret me interrogatum rectè reſpondiſſe contra quendam Theologum, poſſe Pontificem infantem ante

uſum rationis creare Episcopum, quanto magis Cardinalem, cum Cardinalatus non ſit Ordo, neque Sacramentum. Et ſi quaeras, an hoc licitè à Papa poſſet fieri. Reſp. negatiuè, tum propter ſcandalum, tum quia Pontifex in conſcientia tenetur eligere ad Cardinalatum digniores, vt ex ſacro Concilio Tridentino probat Eminentiff. Lugo: ſed implicat vt Pontifex poſſit ferre hoc iudicium de puero, ergo.

Nota hic obiter, monſtrum nunquam viſum in Eccleſia Dei, ex Baronio anno Domini. 925. Hugonem nempe filium Hemberti Comitis Aquitaniæ, qui nondum quinquennis penè infans, Rhemenſis electus eſt Archiepiſcopus, & à Ioanne X. confirmatus, quod idem malis etiam artibus inductum exemplum, propagatum poſtea fuiſſe teſtatur idemmet Baronius *ibid.* Non ergo tamen ex grauiffima, & vrgenti cauſa poſſe Pontificem circa ætatem diſpenſare, & ideo Abb. Panorm. *cap. cum in cunctis, not. ab. 4. in fin. n. 2.* ex Ioan. Andr. reſert, quendam virum nobilem promotum fuiſſe in Episcopum ex diſpenſatione Pontificis anno ſuæ ætatis decimo octauo, a quo non eſt abſimile, quod de Alphonſo Cardinali Carafa perhibetur, cum decimum nonum agenti ætatis annum in adminiſtrationem data eſt Archiepiſcopalis Eccleſia Toletana, vt reſert Mandoſius *in tract. ſignat. grat. rubr. de diſpenſ. ſuper retent.* Propter promotionem ſub principio, ex quo alij; atque hac noſtra tempeſtate à Paulo V. Pontifice Maximo Ferdinandus Card. Sereniſſ. Hiſpaniarum Infans, qui ex ephelis non adhuc exceſſerat; vndecimum annum agens, in Archiepiſcopum Toletanum promotus eſt.

An ſi ante legitimam ætatem quis conſecraretur in Episcopum, incurreret aliquam cenſuram.

RESOLVTIO XLIX.

SVppono, quod ad Episcopatum requiritur ætas triginta annorum, vt patet ex Concil. Agatenſi *cap. 7.* Et eſt praxis Eccleſiæ. Itaque peccaret lethaliter qui ſciens, & volèſ ante trigefimum annum expletum, ſine diſpenſatione, in Episcopum ordinaretur, & eo mortaliter maiori grauitate culpæ, quo magis ab ea ætate diſtaret, cum minus ſupponeretur aptus. Colligitur ex omnium Authorum ſententia de ſingulis id ordinibus ſacris docentium, vt videre eſt apud Sotum *in 4. diſt. 25. q. 1. artic. 6. verſ.*

Ex

Ex quo aliósq; recentiores. Hoc verò solum, quòd in aliis suscipiendis Sacris Ordinibus notavit Nauar. in *conf. 6. in antiq. de tem. Ordin.* híc libet abscribere, si quis bona fide parentum testimonio innixus, legitimæ putans esse ætatis, in Episcopum ordinaretur, non est cur scrupulis postmodum angatur.

Difficultas est, an in tali casu incurratur in aliquam suspensionem, vel censuram, & negatiuam sententiam sustinet Gerunda, tom. 1. lib. 2. disput. 7. cap. 3. num. 2. vbi sic ait: *Absolute de adultio assero sponte etiam ad talem ordinationis Episcopalis susceptionem cooperantem nulla censura ligari, probo, quia tametsi in cap. cum in cunctis de electione comprobato à Tridentino, sess. 7. cap. 1. de reformat. prohibeatur non modo consecratio, sed etiam ante trigesimum annum electio, nulla tamen ibi pœna iniungitur; & quamuis me non lateat Constitutio Pij 11. pœnam suspensionis imponentis in presumentes tantum ante legitimam ætatem promoueri, ut scribit Tolet. lib. 1. cap. 61. quam suspensionem ab exercitio, & usu talium Ordinum, perpetuam esse docent Rebuff. in praxi benefic. part. 2. tit. de Cleric. ad sacros Ordines male promotis Glos. 4. num. 3. Tolet. in summ. citat. & administrantes in tali suspensione velit Pontifex incurrere irregularitatem, que quidem constitutio à Clement. VIII. in moderatoria Bulla alterius Sixti V. contra Clericos male promotos, & Episcopos in Ordinum collatione peccantes confirmata est. Verum cum in ea nulla expressa de Prasulis, vel Episcopatus ordine mentio fiat; hinc est, ut qui ad Episcopatum ante legitimam ætatem propria culpa promotus esset, suspensionem non subiret; quod patet primò ex multis illius constitutionis clausulis, ex quibus in Episcopum sancitum eam non esse, ut legenti obuium erit, constat: tum quia pœna suspensionis generaliter lata, ad Antistites non se extendere habetur cap. quia periculosum de sententia excomm. in. 6. Nec me fugit Hostien. Episcopos à suspensione beneficij non esse immunes, sentire, sed solum ab officij suspensione. Verum quia Glossa contrarium consensu Doctõrum habet, & neutram suspensionem generaliter latam ad Episcopos latè patere meritò docet: & quia Bonifacius VIII. hoc videtur declarasse, cap. si compromiss. de elect. in 6. §. huiusmodi; vbi postquam compromissarium dixerat, qui scienter elegit indignum, ab Ecclesiasticis beneficiis ipso iure suspendi, compromittentes quoque, id ratum scienter, si habuerint, subiungit; Huiusmodi pœnam Episcopus non contrahit, si ad eligendum fiat compromissarius, cum de*

Anton. Diana Pars XII.

iure nullam sententiam suspensionis incurrat, nisi de ipso expressa mentio habeatur. Cuius ratio videtur esse assignata à Glos. verb. de iure, quia nimirum spiritualia sine temporalibus diu esse non possunt, que habent se ut connexa, 1. quæst. 3. si quis obiiceret. Idem dictum volo de suspensione contra illos lata, qui alio sacro Ordine, per saltum insigniti sunt probabiliorem penes opinionem doctentem non irregularitatem eos, sed suspensionem contrahere, ut habet Sotus distinct. 25. quæst. 1. art. 4. col. pen. cap. 3. Henriquez & alij quos sequitur Auila disput. 9. sect. 2. concl. 2. Hanc inquam suspensionem per saltum ordinatus Episcopus ob dictam rationem non incurret. Hucusque Pater Gerunda, cui ego addo Auilam de *conf. part. 3. disput. 5. dub. 7. nouissime doctum Bernal de Sacram. disput. 49. sect. 3. num. 13. & Alzadum de prestari Episcop. cap. 4. num. 17. Et tandem, me citato, non deseram apponere hie verba doctissimi viri Didaci de Narbona in *Annal. Iur. anno. 30. quæst. 5. num. 6. ita asserentis: Quocirca irrefragabile existit Episcopum nullum consecrari posse, nisi trigesimo ætatis sue anno elapso, unde quasi monstruorum refert Cæsar Baronius tom. 1. annal. anno Christi 925. num. 8. puerum nondum quinqueannem Archiepiscopum Rhemensem fuisse creatum. Hæc illius sunt verba: Illud plane tunc primum contigit in Ecclesia Dei videri monstrum nunquam hæctenus in orbe Christiano visum, nec auditum; imo nec puto mente conceptum, cum videlicet puer nondum quinqueannis, nondum alicuius inferioris ordinis capax, vix serula prima addiscens elementa, Rhemensis eligitur Archiepiscopus; cuius rei fidelissimum testem adducit Trooardum lib. 4. cap. 19. confirmat Henriquez Spondanus in eiusdem Baronij epitome ad ann. Christi 1033. num. 2. Subdens illi fuisse ad functiones Episcopales obeundas coadiutorem Episcopum datum, cuius simile supra tradiderat ann. Christi 933. his verbis: Quo tempore res accidit, que nunquam in ea Ecclesia fuerat audita; ut post Stephanum non alius nisi temporaneus substitueretur Antistes, nempe Triphon Monachus, qui sedit vsque dum Theophylactus filius Romani Imperatoris adolescens, tunc sexdecim annorum legitima esset ætatis, ut posset fieri Patriarcha. Quem tamen hoc anno reuera creatum fuisse Patriarcham, ex Curopalata constat, dum numerat annos sedis eius viginti tres, sed loco ipsius Triphonem constitutum esse administratorem eius Ecclesiæ. Quamuis si trigesimo anno minimè expleto Episcopus initiaretur, non ideo in suspensionem ex-**

E 3 traua

trauagantis Pij II. quæ incipit, *Cum sacrorum* incidere; quia, vt docet Suarius *de censuris, disput. 31, sect. 1. num. 29.* quem sequitur Rodericus Acuña *in d. cap. Episcop. num. 18.* ex ipsius verbis, & circumstantiis satis colligitur ibi sermonem non esse de Episcopis, sed tantum de promotis ante legitimum tempus ad reliquos Ordines sacros.

Et procedit hæc nostra resolutio non tantum in ipsis Episcopis, verumetiam in coadiutoribus eorum, siquidem ex sententia Syluæ *de benefic. 2. part. quest. 4. num. 9.* Cupitiquen. *decis 127. part. 2. Rotæ dec. 347. num. 9.* & per totam, par 3. diuers. & aliorum quos refert, & sequitur Gonzales *in regul. 8. Cancell. Gloss. 5. §. 9. num. 6.* in coadiutore eadem ætas, & idoneitas ac in titulari desideratur: quo circa inquit, *si Episcopo assignatur coadiutor, triginta annorum esse debet.* Et hæc omnia docet Narbona. Quæ quidem à fortiori procederent in infanti, vel infano in Episcopum consecrato. Vnde ex his apparet merè annis elapsis respondisse quendam Episcopum, hic Romæ vt dicebatur, ante legitimam ætatem 30. annorum consecratum, nullam suspensionem, vel censuram incurrisse.

Notandum est hic obiter, quod Episcopi ante præscriptum triginta annorum ætatem electio inualida est, secus postulatio. Prima pars habetur *cap. cum in cunctis è Concil. Lateranen.* vbi Abbas, ac cæteri communiter: secunda pars probatur, quia quando postulatur aliquis in Episcopum, solum à Romano Pontifice rogatur, vt eum soluat pro eius potestate à canonico impedimento, in quo dispensatus eligi possit, & in Episcopum creari: Secus verò se res habet, vbi quis ante legitimam ætatem electus Pontifici exhiberetur confirmandus: tunc enim confirmatio sola peteretur, quæ idoneum esse electum, an requisitis à iure donatum ornamentis, omni-que canonico impedimento solutum certè supponit.

Aliquid relictum in consecratione Episcopali quomodo postea sit reiterandum.

RESOLVTIO L.

Reliquit v. g. Episcopus vnctionem chismaticam, traditionem libri, vel aliquid; Quæritur quomodo sit talis ritus reiterandus.

Respondet dubio Pax Iordanus *tom. 1. lib. 5. tit. 1. num. 30.* vbi sic ait; *Si quis igitur in locis præfatis non fuerit vnctus, vel Chismaticis loco adhibitum fuerit Oleum Cathecumenorum, vel infirmorum, debet iterum inun-*

*gi, & suppleri, prout cauetur latius in cap. vnic. & in cap. de Sacram. non iteran. traduntque Doctores supra cit. Secundo loco inter solemnia non substantialia numerantur manuum impositio, quæ completis litanis fieri debet ab omnibus Episcopis consecratoribus, dicentibus; Accipe Spiritum sanctum, & quidem super caput, illudque tangendo, pro vt cauetur in Pontificali, neque sufficit sola extensio, sed requiritur tactus, alioquin supplendus esset, cap. 1. & fin. de Sacramentis non iteran. Hostien. Ioan. Abbas, & alij: mo, & in casu suppletionis, non tantum essent imponenda manus, verum etiam simul proferenda iam dicta verba Accipe, &c. prout in aliis ordinationibus fieri debet, quando contingit suppleri, quoniam ceteri textus indiçet. cap. 1. de Sacram. non iter. Simpliciter statuat non esse aliquid iterandum, sed tantum cautè supplendum, quod incautè fuerat omissum; Hostiens. tamen ibi, Ioan. Andr. Abbas, & ceteri communiter concludunt illud esse intelligendum de actibus, & orationibus diuersis; non autem de illis, quæ simul cum ipsa impositione proferruntur. Vnde inferunt quòd si v. g. Confirmationis Sacramentum fuisse cum Oleo Cathecumenorum collatum, Episcopus in suppletionem cum Chrismate deberit forsan proferre; Signo te signo Crucis, &c. & sic de cæteris, facit Gloss. (supplendum) in cap. fin. de Sacram. non iteran. In Sabbatho (inquit) quatuor temporum vocabitur Sacerdos, & manus impositio, quæ desuit in ordinatione modò supplebitur, & dicentur orationes quæ præcipiuntur dici quando fit manus impositio, quia ipse manus impositioni adherent, & de manus impositione fit mentio in orationibus. Quamuis igitur alterum tantum fuerit omissum, nempe manus impositio, aut verba, utrumque tamen debet simultaneè suppleri. alij verò actus integrè præstiti prima vice minimè sunt iterandi; & ita intelligitur textus in dict. cap. 1. de Sacram. non iteran. Hucusque Iordanus. Itaque dicendum, quod si relinquatur in qualibet ordinatione Episcopali, Sacerdotali, &c. aliquid de necessitate Sacramenti, non est reiteranda omnis ordinatione, sed tantum quoad partem relictam, & ita obseruat etiam Ioann. Pontius in *Curs. Theolog. disput. 48. quest. 2. conclus. 8. num. 15 in fine.**

Hinc nota obiter, quod consecratio inchoata ab aliquo Episcopo, si postea propter aliquod vrgens impedimentum, illam perficere non possit, ab alio suppleri debet: quem admodum in altaris Sacramento cautum reperitur, *cap. quorundam 3. distinct.* Vnde non deseram hic apponere ea, quæ etiam nota-

tauit Iordanus, vbi supra, numero 53. nempe quod repetitio fieri debet tantum ab Episcopis, siue iisdem, siue aliis tempore congruo, hoc est iis tantum diebus, quibus eiusmodi Episcoporum Ordinationem permissam esse diximus & cum paramentis, & reliquis solennitatibus requisitis in prima ordinatione, quoniam ab ipsa nihil differt, v.g. si capitis vnctio fuisset prætermissa, vel manuum, supplenda erit ab iisdem tribus Episcopis si haberi poterunt, sin minus ab aliis Episcopis p̄oficialiter indutis, die Dominica, aut aliàs concessa, seruato ieiunio ab ordinationibus & Ordinato, & in actu delibutionis, proferenda erunt verba, & orationes à Pontificali præscriptæ pro ipsis functionibus, *Vngatur, & consecretur caput tuum, &c. vel manus tuae, &c.* prout in ipso Pontificali, & sic de cæteris suppleendis; prædicta deducuntur ex *dict. cap. vnic. de Sacram. vnct.* & ibi Doctores, signanter Abbas *in 5. not.* Innoc. Hostien. Butr. & alij, necnon ex *cap. pr. & vet. de Sacram. non iter.* & ibi iisdem DD. item ex *§. ecce 1. q. 1.*

Sed ad confirmationem supradictorum, & ad maiorem declarationem, non deseram hic apponere ea quæ circa supplementum pro aliqua omissione facta in ordinatione obseruat Sanchez *in Opusc. tom. 2. lib. 7. dub. 13.* dicit enim primò, quòd si id quod omittitur, sit de substantia Ordinis, vel sit dubium an sit de substantia, totum Sacramentum est iterandum, vt si omittatur pars formæ &c. Ratio, quia Sacramentum est nullum, vel quando dubitatur, est dubium, an sit nullum. Et non dicitur iterari, quod dubitatur, aut scitur non esse factum; *cap. solemnitates de consecrat. dist. 1.* Hoc tamen est intelligendum, quando Sacramentum nō habet duas cæremonias distinctas, & essentielles, quarum vna non pendet ab altera, vt in Sacerdotio manus impositio à traditione calicis, & patenæ; tunc enim licet vtraque cæremonia essentialis sit, omittatur manus impositio, non est altera iteranda. Secundò, si id quod omissum est, sit certum non esse de essentia, tunc non est iterandum Sacramentum, sed suppleri debet quod omissum est.

Nota quod id, quod suppleendum est debet suppleri ab eodem, qui ordinauit; si est possibile, cum pertineat ad eiusdem Sacramenti, quod ministravit, perfectionem: si verò id fieri non potest, debet suppleri ab alio, sic Armilla verb. *Ordo n. 8. & 10. Tabien. Ordo 2. q. 10. Rosella Ordo 2. n. 8. Henriquez l. 10. de Ordine, cap. 10. n. 2. Innocent. d. cap. presbyter, num. 3.* Item nota, quod talis suppletio non potest fieri quouis tempore;

sed tantum illo tempore, quo Ordines possunt celebrari, vt expressè definitur *d. cap. presbyter, & docet ibi gloss. Panorm. & Innocent. n. 1. Armilla n. 10. D. Anton. supra Sylu. Ordo 2. q. 5. Angel. Ordo 1. n. 14. Henriquez ibi Nota iterum, quod si suppleretur aliquis actus, debent iterari orationes actui annexæ. Syluest. Ordo 1. q. 10. Innocent. supra n. 2. Vnde si facta est inunctio, & non dicta oratio, vel è contra, est vtrumque repetendum, quia non sunt actus diuisi, cum in oratione fiat mentio de vtroque, sed se habent sicut materia, & forma. Sic Innocent. *ibi n. 3. Panorm. n. 2. Tabien. Ordo 2. q. 5. D. Anton. supra Syluest. Ordo 2. q. 12. Rosella Ordo 2. num. 8.* Et tandem, quod si altera manus inuncta est, & dicta oratio, non debet iterari, sed debe inungi alia manus cum oratione, & vbi in ea dicitur manus in plurali, debet dici manus in singulari. Sic Panorm. supra n. 2. Innoc. n. 3. Tabien. *Ordo quest. 5. Syluest. Ordo 1. q. 10. Rosella Ordo 2. num. 8. D. Anton. vbi supra.* Si verò pars Orationis est omissa, est tota iteranda, vt benè Syluest. Tabien. Panorm. *ibi.**

Et ex supradictis in casibus contingentibus potest quis respondere quando aliquid esset suppleendum in consecratione Episcopali.

Sed quid dicendum si Episcopus consecrandus deficeret ex aliquo deliquio, vt timebamus in consecratione nostri Patris D. Alexandri. Porro facta ab Eminentiss. Cardinali Domino meo Franciotto: tunc respondi perficiendā fore sequenti die Dominico, incipiendo ex loco vbi relicta fuit: & hoc ex doctrina adducta à Bernal *de Sacram. disp. 47. sect. 4. num. 8.* vbi sic ait; *Partialis cæremonia vnus totalis Ordinationis dari potest tempore aliquo licet longo priusquam alia cæremonia eiusdem Ordinis adhibeatur, quoniam illa pars ritè peracta perseverat mortaliter in subiecto, donec ponatur alia, & compleatur cæremonia. Ita colligitur ex cap. presbyter cit. & est communis Doctorem sensus. Ita ille.*

An in consecratione Episcopali contrahatur ab Episcopo matrimonium spirituale cum Ecclesia.

RESOLVTIO LI.

Respondeo affirmatiuè. Dico itaque inter Episcopum, & Ecclesiam, cuius est Episcopus, quamuis ab Infidelibus occupatam, esse matrimonium, seu vinculum: tradunt Euaristus *Epist. 2. Calistus Epist. 2. cap. 3. & refertur in can. sicut alterius vxor 7. q. 1.*

& Innocentius III. in cap. *Inter corporalia de translat. Episcoporum* Matrimonium autem hoc inchoatur electione, & fit ratum confirmatione, & consumitur consecratione, quamuis non omnino absque possessione; & dissolui nequit absque licentia Pontificis habentis ad id vicem Dei, ut constat ex Innocentio III. ubi supra, neque absque aliqua iusta causa. Vnde translatio Episcopi ex vna Ecclesia ad aliam (quæ non fit absque dissolutione prioris vinculi) nequit fieri absque licentia Pontificis, & absque iusta causa de quo videri potest Vasquez *disp. 241.* & Hurtadus *de Sacramento Ordinis, difficult. 4.* Probatur hoc matrimonium inter Episcopum, & Ecclesiam ex canon. *Inter corporalia de translatione Episcopatus*, ibi, *dubitari non debet, quia Omnipotens Deus spirituale coniugium, quod est inter Episcopum, & Ecclesiam suo tantum iudicio seruauit dissoluedum, & cap. nisi cum pridem de renunciat.* ibi, *Propter laboris angustias, aut persecutionis incursum non debes deserere sponsam tuam, cui defigendo manum apud extraneum te fide media copulasti.* Hinc Hostiensis in *id. cap. Inter corporalia de translat. num. 18.* verè ergo (inquit) non solum dignius est spirituale matrimonium, quam carnale, honorabilius, atque spiritualiter fecundius, salubrius, atque securius, sed firmitus in aliquo sensu Hinc Euaristus, qui floruit anno 112. *Epist. 2. de Episcopis electis ad Episcopos Galliarum* sic ait; *ipse enim (id est Christus) est sponsus, & Ecclesia sponsa, cuius filij nos sumus; & ideo unum patrem habemus Deum in caelis; sacerdotes verò vice Christi legatione funguntur in Ecclesia; & sicut et coniuncta est sponsa, id est Ecclesia, sic Episcopis coniunguntur Ecclesia vnicuique proportionem suam; & sicut vir non debet negligere uxorem suam, sed diligere & iuste custodire, & amare, atque prudenter regere; sic Episcopus, & multò magis custodire, & amare, atque prudenter regere debet Ecclesiam, & velut uxor, quæ sub manu est viri, obedire debet viro suo, eumque diligere, & amare, ut animam suam debet, quia illud fit carnaliter, hoc spiritualiter.* Plura in hoc argumento congerit summus Pontifex, quæ si lubet, poterunt facili negotio è cit. loco Epist. peti, quæ habetur. 1. tom. *Conciliorum*, ubi de Euaristo Papa VI.

Nota tamen, quod rectè Suarez tom 3. de *reliq. l. 1. cap. 16. n. 2.* monuit comparisonem inter hæc coniugia, nempe spiritualia & carnalia non esse per similitudinem, seu cõuenientiam vniuocam, sed per quandam proportionalitatem; etenim matrimonium carnale solo coniugum perficitur consensu,

ut sic ratum; secus spirituale, quod præter electionem, atque acceptationem confirmatione Pontificis indiget, ut ex eodem in capitulo *Inter corporalia, & cap. licet de translat.* Constat præterea, carnale matrimonium per vsum confirmatur contrahentium, quod coniugij vinculum maiorem subit indissolubilitatem, è communi Doctorum consensu, Catholicaque doctrina: at spirituale, ut modò dicebam, nihil firmitatis maioris habet per consecrationem. Insuper matrimonium carnale consummatum; neque Papæ dissolui potest autoritate: quos enim Deus coniungit, homo non separet. Secus spirituale, auctoritate Pontificis dissolubile.

Nec obstat dicere, matrimonium spirituale consistere minime posse inter Episcopum titulare, & Ecclesiam in partibus infidelium existentem: ergo de ratione Episcopatus non est ratio coniugij; Andreas Freyhub. in *disp. Lipsica*, fusili ausu est fundamento asserere huiusmodi non esse veros Episcopos, quod in Concilio Chalcedonensi *art. 13. can. 6.* statutum sit, nullum absque Ecclesia in Episcopum ordinandum esse, & manuum impositionem absque certa Ecclesia nullam esse. Cæterum (ut bene Vasquez *disp. 241. c. 1. n. 6.*) Canon citatus non modò de Presbyteris, verum de Diaconibus, ac de quibuscunq; in Ecclesiastico gradu constitutis loquitur. At errat profecto Andreas Freyhub, putans idè esse ablutum ab omni Ecclesia, vel absque omni Ecclesia ordinari in Episcopum, atque ordinari ad Ecclesiam impeditam: nam eos qui hac ratione ordinantur error est asserere non esse Episcopos, quos ut tales agnoscit Tridentinum *sess. 14. c. 2. de reformat.* docetque modum ministrare debent; & sicut qui antequam ciuitas caperetur ab hostibus, verè illius erat Antistes; ita eadem capta, non priuatur ordine Episcopali. Quòd si è vita decedat, ille qui sufficitur, verum cum Ecclesia destituta Pastore, etiam ab inimicis detenta, spirituale iniret matrimonium, quam teneretur adire, atq; administrare, si quando è captiuitate illa emergeret. Quapropter in litteris, quas vocat dimissorias, seu expeditionis, eis tantum, non aliis Ecclesias expeditas habentibus. Pontifex Maximus iniungit, ut ad Ecclesias sibi commissas se conferant, non quasi statim ad illas incundas obligare illos velit, quarum nulla est spes conuersionis, vel spiritualis profectus, sed moneantur spiritualis matrimonij vinculo teneri ad residentiam, earumque conuersionem, & curam statim, atque ab hostili fuerint iugo liberatae, licet in præsentia ob periculum excusentur, quod tamen

men nonnulli fortes Episcopi propria constanter posthabita vita per summam charitatem adiuere; sic Bartholomæus Bononiensis auctore Leandro Bononiensi *in lib. de viris illustrib.* Et hæc omnia obseruat Gerunda *de Episcopo, tom. 2. l. 8. disp. 10 per totam*, vbi probat latè Episcopatum esse spirituale coniugium cum sit Ecclesia, & in quo sita essentia matrimonij inter Episcopum, & Ecclesiam; & an Episcopatus qua spirituale matrimonium est, dicendus sit Sacramentum de quo statim infra.

An Episcopus existens in peccato mortali peccet mortaliter, non solum quatenus suscepit Sacramentum Ordinis, sed etiam quatenus contrahit matrimonium cum Ecclesia.

RESOLVTIO LII.

Vldebitur affirmatiuè respondendum. Probatur, quia qui contrahit matrimonium carnale in peccato mortali peccat mortaliter, vt probat ex multis, me etiam citato Leander *de Sacram. tom. 2. tract. 9. disp. 4. q. 11* Ergo, & qui contrahit matrimonium spirituale. Nec obstat dicere, quod matrimonium carnale sit Sacramentum: nam vt probat Gerunda *tom. 2. l. 8. disp. 10 n. 12*. Episcopatus qua spirituale matrimonium modo suo dicendum erit Sacramentum, pro quo suppono Sacramentum dupliciter sumi posse, lato modo pro quocunque signo rei sacræ diuinitus instituto. Secundò, propriè pro re, vel ceremonia diuinitus nobis data, quæ quidem si vt communis sumatur, etiam se extendens ad sacramenta veteris legis, solam habet rationem signi veræ sanctitatis, & gratiæ, vel ab eo non collatæ, quod colligo ex Valq. *tom. 2. in 3. part. disp. 128* Hoc supposito, assero Episcopatum qua spirituale matrimonium est, aliquo pacto rationem habere Sacramenti. Primo modo quia, quatenus coniugium spirituale inter Antistitem sponsum, & Ecclesiam sponsam, spiritualis est signum vnionis, & vinculi perpetui inter Christum, & Ecclesiam, de quo possunt à fortiori pronounciari verba Pauli *ad Ephes. 5. Sacram. hoc magnum est: ego autem dico in Christo, & Ecclesia.* Cum Episcopus vicem gerens Christi Summi Sacerdotis, & Episcopi animarum nostrarum Ecclesiæ particulari se coniungat. Hinc, & secundo modo ratione etiam sibi vendicare constat, cum sit signum efficax gratiæ, & characteris quæ imprimit, quod eo sensu dictum volo, nō quasi nouum

characterem, nouamque gratiam imprimi, atque infundi contendam, per hoc Sacramentum, quatenus coniugium spirituale est, quatenus ordo sacer, sed eandem gratiam per hoc Sacramentum multipliciter dari, etenim per illud, vt Ordo Sacer est, gratia significatur, & cōfertur instar sanctitatis requisitæ ad suprema Episcopali munera exercenda per auxilia illis proportionata, ab eoque gratia sanctificante requisita. At verò, vbi spirituale matrimonium est, gratiā significat, & confert per modum vnionis, & spiritualis nexus vinculi, & coniugij quo Episcopus, & Ecclesia coniunguntur, siue spirituales filios producendos, atque educandos, prolemq; Christianis Sacramentis, legibus, & moribus imbuendam, siue ad perpetuitatē huiusmodi declarandam, firmandamque, siue ad admirabilem vnionem diuini Verbi cum humanitate firmam, omnisque expertem mutationis adumbrandam, siue hoc ipsum insolubile coniugium Christi vniuersali cum Ecclesia sua sponsa, cui adhærebit vsq; ad consummationem seculi, dū erimus in via, & postmodum in cœlesti patria per æternitatem. Hoc ipsum de Characterem dico: nam vt Ordo Sacer illum imprimit, quo signatur, & significatur Antistes tanquā minister famulus, & suo modo seruus honorarius, an dispensator. At verò coniugium spirituale characterem imprimit Episcopatus, quo insignitur Episcopus, in sponsum intercedente consecratione, vt mox declarabitur, quod sicut ex Hostiens. & Abb. indicabam, non inuenitur in corporali coniugio, cui vel ex hoc ipso præstat.

Nec aduersus superius dicta valet dicere: Ergo plura Sacramenta habebimus in Ecclesia, & non septem: nam respondeo, hoc coniugium spirituale à nobis asseri esse Sacramentum non quasi distinctum à Sacramento Ordinis, sed Episcopatum dicimus non modo rationem subire Sacramenti, quatenus Ordo sacer est, & quidem in omni rigore, sed aliquo etiam pacto, quatenus spirituale coniugium est cum Ecclesia.

His suppositis ex Gerunda ad dubium propositum ipse *num. 10.* sic respondet; *Peccare existimamus Episcopum, si Sacramentum proprium Episcopalis consecrationis susciperet absque debita dispositione: at verò quatenus Episcopatus etiam rationem aliquo pacto subdit Sacramenti in ratione matrimonij, nec quando suam habet firmitatem, nodumque perpetuum natura sua, solūmque dependentem ab absoluta Pontificis potestate: sed quando per impressionem characteris omninò censetur perfectum, cum quo, & infunditur gratia,*

tia, & deinceps auxilia ad illum ordinem exercendum, & gratiam & proportionata etiam auxilia ad matrimonium obeundum rite contractum. Quamobrem tunc si obicem poneret, atque in peccato esset, peccaret sanè peccato sacrilegij, vno quidem numerice, formalitates verò distinctas habente malitiæ, quatenus contra effectum Sacramenti propriè sumpti in ratione Ordinis: & aliquantulum accepti in rationem matrimonij spiritualis. Ita ille, & ego.

An si aliquis non Sacerdos consecraretur Episcopus, consecratio esset valida.

RESOLVTIO LIII.

Quod est querere, an consecrationis Episcopalis substantia per se iure diuino ordinem Sacerdotalem requirat; an verò solum ex Ecclesiæ præcepto id postulet? duæ sunt opiniones, teste Couarruua l. i. *variar. Resolut. cap. 10. n. 15*. Prima ferè communi Canonici Iuris Interpretum consensu recepta est, eum ordinem sola iuris, & præcepti Canonici ratione requiri, ac proinde si quis nondum presbyter creatus sacretur Episcopus, verè Episcopus est, & Pontificiam Ordinis potestatem adipiscitur. Sic Ioannes Andreas Hostiens. Abbas, Geminian. & alij, partim in c. 1. de Clerico per saltum promoti, partim in cap. ex literis, de excess. Prælat. id colligunt ex eo, quod qui ante Diaconatum acceptum consecratur Sacerdos, verè presbyter fit, & Sacerdotis potestatem consequitur: nam Ordines Ecclesiastici sunt inter se distincti, & superior inferiorem præcepto Ecclesiæ, sed non ipsa rei natura, & conditione deposcit: ergo pari ratione Pontificia Ordinis potestas, cum omnino à cæteris sit distincta potest sine reliquis, quamuis per saltum, & contra Canones, & iura suscipi. Afferit tamen Couarruuias quod talis Episcopus posset confirmare validè; non tamen validè conferre Ordinem Sacerdotij; quia non potest dare potestatem in verum Christi Corpus, qui eam non habet.

Sed ego puto non esse recedendum ab opinione contraria, quam tuentur communiter Theologi, vt Valentia, & Nunnus, quos citat Candidus tom. 4. *disput. 4. art. 1. dub. 4*. Idem docet Marchinus de Sacramento Ordinis, part. 1. cap. 11. num. 20 Leander de Sacram. tom. 2. tract. 6. *disp. 1. q. 13*. qui citat Gesualdum, Palaum, Sanchez, Hurtadum, & alios.

Probat, quia Episcopus est præbyter, & Sacerdos perfectus, & summus: ergo sicut

non potest esse magnus, & vehemens calor, quin sit calor, sic nec perfectus presbyter, quin sit presbyter. Nec impedit quominus potestas Ordinis in Episcopo à potestate presbyteri distinguatur, quoniam hæ duæ potestates, quamuis inter se differant, superior tamen ipsa natura, & conditione rei, & non solum Ecclesiæ præcepto inferiorem requirit, cum differant sicut perfectum, & minus perfectum: quod locum non habet in aliis Ordinibus Ecclesiasticis, in quibus, quia potestates sunt omnino distinctæ, nec se habent sicut perfectum, & minus perfectum. Superior solum Ecclesiæ decreto inferiorem postulat.

Dico itaque, quod ordinatus v. g. per saltum ideo valet in aliis Ordinibus, quia non est essentialis subordinatio inter characteres eiusmodi Ordinum; ideoque ad illorum validitatem præcisè spectatam nihil referre quinam illorum prior conferatur: at inter Characterem Episcopatus, & Presbyteratus est subordinatio, tam essentialis, quam est inter Characterem Baptismi, & Confirmationis; itavt quemadmodum qui caret Baptismo aquæ, non potest validè recipere Sacramentum Confirmationis, quantumcunque applicentur ei essentialia, tam ex parte materiæ quàm formæ, & intentionis ministri requisita; hoc solo, quod character Confirmationis prærequirit essentialiter in suo subiecto characterem Baptismi (cum Baptismus aquæ sit ianua omnium Sacramentorum nouæ legis) ita etiam Ordo, & Character Episcopalis præsupponit essentialiter in suo subiecto Ordinem, & characterem presbyteralem, cum prius sit esse Sacerdotem, quàm habere potestatem generandi, seu creandi presbyteros, sicut in naturalibus prius est esse verè, & essentialiter hominem, quàm verè, & propriè esse alterius hominis partem per generationem. Et ita docet etiam Isambertus in 3. part. D. Thom. tom. 3. de Sacramento Ordinis *disp. 1. art. 3*.

Opponunt huic sententiæ Canonistæ, quod in Episcopo potestas Ordinis Pontificia à potestate Sacerdotis omninò distinguitur; est. n. potestas obeundi aliud omninò quàm quod efficit potestas Sacerdotis: At potestates diuersorū effectum penitus distinguuntur: concedunt tamen Iuris Canonici Doctores, si quis qui nondum presbyter creatus est, sacretur Episcopus, receptorum quidem cum Pontificiam potestatem, non tamen usum, & administrationem, ac proinde si Pontificium munus præstet, & obeat, haud dubiè peccare, quamuis quod fecit sit ratum. Item fatentur ei Episcopo demandari, & de-
lega

legari non posse, vt Presbyteros consecret, nimirum cum ipse Presbyter non sit: quare tamen si cætera malè ab eo, per talem potestatem Ordinis facta, vim, & locum habeant; nullus tamen erit Sacerdos ab eo consecratus, etiamsi illum consecret: Couarruias *lib. 1. variarum resolutionum, cap. 10. num. 16. ad finem, cum Gloss. in cap. 1. de Cleric. per saltum promot. in verbo Ministrare.* Sed tunc ne deserat Theologorum opinionem, quam præter Doctores citatos tenent plures alij, quos plena manu adducit, & sequitur Sanchez *in Opusc. tom. 2. lib. 7. cap. 1. dub. 14. num. 8.* qui optimè tamen obseruat, quod si Sacerdos quocunque alio Ordine deficiente consecratur Episcopus, valebit consecratio, & omnes Ordines conferre possit, dempto eo quem non habet *cap. gratia. quest. 1.* Non tamen debet exequi officium suum ante susceptionem Ordinis prætermitti, nec secundum Hostiens. ante habet executionem, etiam quoad Ordines, quos suscepit. Obferua etiam, quod quando antiquitus Subdiaconatus non numerabatur inter Sacros Ordines, scilicet ante Beatum Gregorium *in cap. nullum, distinct. 18.* nullus Subdiaconus poterat ad Episcopatum promoueri absque Papæ dispensatione, *cap. nullus Episcopus, distinct. 10.* At cum iam numeretur inter Sacros Ordines, potest Subdiaconus in Episcopum promoueri, non autem qui Subdiaconus non est, vt patet *ex cap. à multis, de atate, & qualitate,* quod innouatum est in Tridentino, *sess. 21. cap. 2. de reformat.* Imo adducitur, quod antea saltem sex mensium spatium debet esse in Sacro Ordine constitutus. Sic Bellarminus *dicto lib. 1. unico de Sacramento Ordinis, cap. 7. §. olim* tamen Salzedo *dicto cap. 24. §. dicitur etiam;* vbi addit, quod nullus assumatur ad Ecclesiam Cathedralis, nisi habeat Sacrum Ordinem; idem videtur dicendum de Archiepiscopis, Patriarchis, & Primatibus. Vide etiam Azorium. *part. 2. l. 3. cap. 30. quest. 9.* qui supradictis adheret.

Qui sint incapaces Consecrationis Episcopalis, & fabula de Ioanna Papissa refellitur.

RESOLVTIO LIV.

Statu dictum est de Sacramento Consecrationis Episcopalis, de eius Characterè, de eius materia, ac de ministro: nunc tangenda sunt aliqua de suscipientibus, ac de modo ministrandi, & ad propositam questionem.

Respondeo quoad illicitam susceptionem

esse Excommunicatos Irregulares, &c. quoad inualidam Infideles, & fœminæ. De Infidelibus non est dubium, cum Baptismus de iure diuino ante Ordinis receptionem requiratur, sine quo aliorum Sacramentorum homo non est capax; & colligitur *ex c. Venimus de presbyteris non baptizatis.* Sed quoad fœminas, Hæretici dicti Pepuziani existimauerunt etiã fœminas ex Christi institutione esse capaces cuiuscumque Ordinationis Ecclesiasticæ, etiã Episcopatus. Primò, quia id indicare videtur Paulus *in Epist. ad Galat. 3.* dum ait; *Christo Iesu masculum, & fœminam vnum esse, & inter eos non esse discrimen.* Secundò, quia fœmina potest esse Prophetissa, qualis erat Maria soror Moysi, & Anna filia Phanuel *Luc. 2.* ergo potest esse Clerica, imò Episcopa. Tertio, quia antiquitus in Ecclesia fuerunt Subdiaconissæ, Diaconissæ, Præsbyteræ, & Episcopæ, vt constat ex abrogatione Ordinationis illarum, facta à Græcis in Concilio Laodicensi *can. 11.* & refertur *Canon. Mulieres 32. dist. & à Latinis in Concilio Arausicano 1. can. 26.* Et hanc opinionem tenuerunt etiam Catholici apud D. Bonauenturam *in 4. dub. 25. ar. 1. q. 1.* Et probari potest ex eo, quod de Ioanna Anglicana fœmina ad summum Sacerdotium, seu Pontificatum assumpta, multi Scriptores tradidere absque vlllo tamen fundamento, quorū primus fuit Martinus Monachus Cisterciensis Ordinis, qui fuit Innocentij I V. Pœnitentiarius, & res gestas Pontificum vsque ad sua tempora conscripsit; vel, vt alij volunt, primus huius rei scriptor fuit Marianus Scotus, quem sequuti sunt Sigibertus, Otho, Frisingensis *in fin. l. 7. sot. in 4. dist. 21. q. 1. art. 2.* Petrus Messias in Sylua *variarum Læctionum, part. 1. c. 9.* Platina, & alij, qui etiã addunt hanc Papissam post Leonem I V. & ante Benedictum III. duobus annis regnasse. Sed prorsus contrariam sententiam de fide tenendam esse puto, quia fœminæ de Iure Diuino ab Ordinum maiorum susceptione excluduntur Sic definitur *in cap. Noua de penitent. & remission.* & tenent omnes Sancti Patres, quos omnes Theologi, & Canonistæ sequuntur S. Thomas *q. 39. art. 1. D. Bonauent. d. 25. art. 2. q. 1. Durandus & Scotus quest. 2. Sotus quest. 1. art. 2. Henriquez l. 1. cap. 12. & lib. 10. cap. 16. Hurtado diff. 20. Granado tract. de Ordine disputatione. 1. num. 2. Philibert. tract. 1. part. 4. c. 1. per totum. Petr. à S. Iosepho disp. 8. sect. 2. Machado tom. 1. lib. 3. par. 1. tract. 4. docum. 1. Sanchez tom. 2. consil. lib. 7. cap. 1. dub. 30. Dicastill. tom. 1. tract. 6. disp. 1. dub. 19. num. 279. Palaus tom. 4. tr. 27. punct. 6. Trullench lib. 6. dub. 11. n. 3.*

Dicen.

Dicendum est igitur, quod Catholica veritas est, fœminas Iure Diuino ab Ordinum susceptione excludi; ita ut etiam si materia, & forma ab Episcopo illis applicaretur, irrita omnino foret earum ordinatio. Hæc conclusio habetur in *cap. Nona de pœnitentis*, & *remissionibus*, quam omnes Canonistæ, & Theologi sequuntur, & eam tradiderunt multi Sancti Patres, vt S. Cyrillus *super c. 6. Ioannis*, S. Ambrosius *cap. 15. in Epist. ad Romanos*, Sanctus Chrysostomus, & alij D. Pauli expositores in illa verba: *mulier autem seducta in prauaricatione fuit, 2. ad Timoth. 2.* Leo etiam IX. in *Epistola ad Michaëlem Cæsarum, Constantinopolitanum Patriarcham, & Leonem Archidiaconum, quæ est de Græcorum hæresibus*, *cap. 23.* illos acriter reprehendit, quod in Patriarchali Sede Eunuchum, & fœminas (hi erant Ignatius, & Nicetas) permiserint sedere. Rectè itaque Martinon *de Sacrament. tom. 1. disput. 67. sect. 1. num. 1.* sic ait, *Certum est apud omnes Catholicos, subiectum capax ordinationis Sacerdotalis non esse fœminam, neque non baptizatum. Nam collatio cuiusunque alterius Sacramenti præsupponit Baptismum. Et iam pridem explosa est ab Ecclesia hæresis Pepsianorum, qui teste Epiphanio hæresi 49 & Augustinus lib. de Hæresibus, hæresi 27. Ordinabant mulieres in Sacerdotes; atque etiam, vt addit Epiphanius in Diaconissas Altaris, & Episcopas.* Ita ille.

Ad fundamentum hæreticorum respondemus, Paulum ibi tantum voluisse significare inter masculum, & fœminam nullum esse discrimen in Christo, quoad iustificationem, & meritum. Ad secundum concedimus fœminas posse esse, & fuisse Prophetissas, negamus tamen posse ordinari: quia prophetia absque indecentia potest in fœmina, & non ordinatio; quia prophetia non constituit fœminam superiorem in Ecclesia, benè tamen Ordinatio; & ideo ex Christi institutione non fuit facta habilis ad Ordinationem ab ipso institutam. Ad tertium respondemus olim aliquas institutas Diaconissas non ordinatione Diaconatus ad munus Ecclesiasticum Diaconi, sed ad curam fœminarum, vt eis in quibusdam necessitatibus assisterent, præsertim in Ordine ad Baptismum suscipiendum, & ad iam susceptum, vt indicat Epiphanius *hæresi 69.* & præter has fuisse alias Diaconissas non ob aliquod officium sed quia erant Vxores Virorum, qui separatione, facta, quoad torum, ordinabantur Diaconi, & simili ratione erant aliæ Subdiaconissæ, aliæ Presbyteræ, & aliæ Episcopæ, quia earum viri simili separatione facta

ordinati erant, aut Subdiaconi, aut Presbyteri, aut Episcopi, de quo legendus est Vasquez *disp. 245.* Laymannus *cap. 6.*

Ad exemplum Papissæ respondeo esse fabulam, & figmentum merum, vt satis demonstrarunt Papyrius Maso Gallus in libro quem scripsit de *Vrbis Episcopis*; & latius Florimundus de Raymundo Regius Consiliarius in aureo illo commentario Gallica lingua edito, cuius inscriptio est *Error popularis de Ioanna, seu de Pontifice dicta Papissa*, & Onuphrius Panuinus in suis *annotationibus ad Platinam & Bellarm. lib. 3. de Pontifice Romano cap. 24.* & Baronius *tom. 10. an. Christi 953. n. 86.* Quibus adde doctum, eruditum, & amicissimum Leonem Allatum, & Andream Victorellum in *tractatibus de hac materia*, & nouissimè Ioannem Stolenum in dissertatione historica Theologica *de Papissa monstruosa per totam*, vbi eruditè, & latè hanc esse meram fabulam demonstrat; historiam etiam mendosæ originem ducunt ab aliqua nouitate ex Panuino, putat Marchinus *tract. 1. part. 4. c. 1. num. 22.* & Leander *de Sacram. tom. 2. tract. 6. disp. 5. q. 2.* hanc talem historiam ortum sumpsisse tempore Ioannis VII. Pontificis, apud quem cum in eius Pontificatu primas partes haberet dicta fœmina Ioanna, cœpit vulgò Papissa nuncupari, & ita paulatim vires acquirente fama Ioannam fœminam inter viros Pontifices imperiti Scriptores enumerarunt. Vel dicendum cum Bellarmino fabulam hanc de Ioanna fœmina ad Pontificatum euecta, initium traxisse ab alia quadam fœmina, quæ teste Leone IX. in *Epist. ad Michaëlem c. 23.* in Patriarchalem Sedem Constantinopolitanam obrepfit, quam quidem historiam Romanæ Ecclesiæ hostes à Constantinopolitano ad Romanum Pontificem conuerterunt; inde garriendi occasionem sumentes, quod huiusmodi nomen ob temporis antiquitatem consenuerat.

Intra quod spatium temporis Episcopus electus, & confirmatus consecrari debeat, & si non faciat, in quibus pœnis incurrat.

RESOLVTIO LV.

Respondeo. Quod tenetur Episcopus, vel quicumque alius Ecclesiæ Cathedrali, seu superiori quocumq; nomine, ac titulo præfectus, etiam si sit Cardinalis intra tres menses consecrari, vt patet ex Concilio Calcedonensi *c. 25.* & habetur *cap. quoniam dist.*

distinct. 75. cap. quoniam, distinct. 100. & in Tridentino sess. 23. cap. 2. de reformat. & sess. 7. cap. 9. de reformat. & illa sess. 23. cap. 2. decernit, quod Episcopus electus si intra tres menses non consecratur, teneatur ad fructuum perceptorum restitutionem, & si intra eundem menses id postea facere neglexerit, Ecclesia sit ipso iure priuatus, & sess. 7. dist. cap. 9. decernit, ut prorogationes ultra sex menses concessæ, nulli suffragentur, id est, ut explicat quidam Doctor Salmantinus, quod ad differendum ultra sex menses non profit Episcopo vlla Papæ dispensatio, nisi Papa expressam illius capituli mentionem, & dispensationem fecerit, argumento cap. 1. cum ibi notat. de constitut. Hi autem tres menses, intra quos Episcopus consecrandus est, non sunt computandi à die electionis, sed à die confirmationis. Ratio, quia ante confirmationem consecrari non potuit, & ideo tempus illud computari non debet, ut patet cap. quia diuersitatem, de concess. præbend. vbi habetur, tempus suspensionis, in quo quis eligere non potest non esse computandum in semestri iure præfixo ad eligendum, vel conferendum beneficium, quia eo tempore eligere non potest; sic tenet Turrecremata cap. quoniam, distinct. 100. num. 2. & ibi Hugo, Tabien, verbo, confirmatio, in communi, quest. 9. Angel. verbo, Consecratio Episcoporum, initio, Rosella verb. Confirmatio electorum, numer. 11. D. Anton. 3. part. tit. 14. cap. 16. Syluest. consecrat. 1. quest. 3. vbi bene addit cum Raynerio, quod si negligens fuit ad petendam confirmationem, tunc computandi erunt illi tres menses, nisi necessitas cogat amplius differre, ut patet ex cap. quoniam, distinct. 705. & cap. quoniam, distinct. 100. & tenet Syluest. Tabien. Rosell. D. Anton. Angel. citati, & Turrecrem. cap. quoniam, distinct. 100. & gloss. cap. quoniam, distinct. 75. & ponit exemplum Turrecrem. ut propter morbum Episcopi consecrandi, vel si impediatur ab hoste; multæ aliæ causæ (inquit) possunt accidere, quæ impediunt; imò dicunt ibi Turrecremata & Glossa posse contingere causam iustam, ut confirmatus Episcopus nunquam consecratur, ut si inculpabiliter ita vitietur corpore, ut postea non debeat ordinari, hic enim nunquam consecrabitur, sed dicit Turrecrem. quod administrabit, ea, quæ sunt Iurisdictionis, & supplebuntur, quæ sunt Ordinis per alium Episcopum, cap. Pontifice 7. quest. 1. Et hæc omnia di-

Anton. Diana Pars XII.

cit Sanchez *Opuscul. tom. 2. lib. 7. cap. 1. dub. 15. num. 13.* sed audiamus post Theologum, Canonistam hæc omnia confirman-tem, & alia addentem; Vgolinus itaque sic ait, *de potestate Episcopi, cap. 1. num. 2. fol. 8.* Intra tres menses consecratio hæc fieri debet, *cap. quoniam, distinct. 75. & §. tempus autem Consecrationis, eadem distinct.* alioquin ipsis elapsis si consecratio facta non sit, ad restitutionem fructuum perceptorum tenetur, ita Trident. Synod. *sess. 23. de reformat. cap. 2.* Currit autem tempus hoc à die promotionis, ei qui præfens adest, ita Calderinus *in cons. 4. & cons. 50. de elect.* quem refert, ac sequitur Illustrissimus Cardinalis Tuschus *in littera C. conclus. 743. num. 3. & conclus. seq.* Vide etiam Squillantem *de obligat. & privileg. Episcop. part. 1. cap. 1. n. 29.* Henriquez *l. 10. c. 23. num. vlt. & Thesaurum in praxi de pœnis, part. 2. verb. Episcopus, cap. 2. verb. nota primò.*

Excipitur tamen, vbi iusto impedimento detineretur, utpote morbo, aliòve facti impedimento, tunc enim excusatur, & pœnam euadit, argum. *cit. cap. quoniam, & tot. tit. de Cleric. agrot.* Idque meritò, nam constitutio S. Synodi lex est, lex autem de re possibili esse debet, *cap. erit autem lex, d. 4.* ergo vbi consecrari nequit excusatur, argum. *l. impossibilituum, ff. de reg. iur.* atque sic habetur *in cit. cap. quoniam, & ibi gloss. dist. 75.* Vide Squillantem *vbi supra, Parisium de resignat. benef. lib. 11. q. 13. n. 1.* Vgolinum *de consecr. Episcop. cap. 1. §. 2.* Leyuam *in exam. Episc. lib. 10. cap. 8. num. 4.* & Thesaurum *loco citato.*

Excipitur etiam, vbi de iure impeditur, utpote, quia excommunicatus, censuræ alia irretitus est, & per ipsum non statuitur, quo minus absoluitur; vel de aliquo delicto accusatus est, & antequam innocentem se probet, tempus hoc elabitur, non enim in pœnam hanc incidet, quandoquidem non valenti agere non currit præscriptio; ita Felinus *in cap. ex transmissa, num. 7. cum sequent. de præscript.* & Parilius & alij ab eo citati, *de resignat. benef. lib. 1. quest. 13. num. 11.* Quare etsi lis esset super Episcopatu, lite pendente excusabitur, si interim tempus elabatur sicut etiam si esset promotus à Papa, & licentiam consecrandi non haberet, in eo enim casu licentia tunc petitur; ita Gemin. *in consil. 42.* quem refert, ac sequitur Tuschus *eadem conclus. 743. num. 8. & 9.* secus autem si sua culpa utpote si per indignationem membrum sibi mutilasset.

F Vel

Vel igitur de iure, vel de facto impediatur, pœnam propositam euadit, vbi culpa vacat.

Si post tres menses, itidem intra tres alios menses id facere neglexerit, ipso iure Episcopatu priuatus est, nisi & hic vt supra impediatur, atque ob eam rem dicitur in eodem *cap. 2.* Neglexerit; at qui impeditur, non negligit, & idcirco in prædictas pœnas incidere non debet; requiritur ergo negligentia, & incuria, quo prædictis pœnis efficiatur, atque sic etiam habetur in *cap. 1. distinet. 100.* Ex his apparet non habere locum in hac consecratione dispositionem, *cap. licet canon. & cap. commissa, de elect. lib. 6.* vt scilicet intra annum consecrari possit, sicut qui Beneficium curam animarum habuit, qui intra annum Sacerdos fieri potest, vt dicitur in eisdem iuribus, atque sic addit ad Diaz in *pract. Crimin. Canon. cap. 53. versic. deinde aduerte.* Hinc etiam apparet pœnam citato *cap. 1. distinet. 100.* contra negligentes, qui se consecrandos non curant locum omnino habere. Huc vsque Vgolinus, cui ego addo Azorium *part. 2. lib. 3. cap. 30. quest. 1.* Mascardum *tom. 2. lib. 4. part. 6. tractat. 2. document. 6. numer. 1.* & Pacem Iordanum *tom. 1. lib. 1. tit. 2. numer. 4.* & Marchinum de *sacrament. Ordinis, tract. 1. part. 2. cap. 11. numer. 6.* Notandum est tamen hinc, quod si Episcopus ex dispensatione ultra tres menses consecrationem distulit, posse omnia beneficia retinere, quæ à consecrationis die vacarunt: nam eo ipso, quod dilatio illa non est culpabilis ratione legitimæ dispensationis: nulla est ratio, cur beneficia vacantia retinere non possit. Deinde hoc colligitur ex *cap. cum ex eo, de elect. in 6.* vbi definitur, Parochum, cum quo erat dispensatum, ne intra annum promoueretur, non amisisse Beneficium illud, aut aliam pœnam incurrisse; & ideo hanc sententiam sustinet Felinus, Rebuffus, Euerardus, Decianus, Abbas, Gambera quos adducit, & sequitur Sanchez *lib. 8. de matrimonio, disput. 1. num. 24.*

Postquam verò Episcopus est consecratus, & habuit pacificam possessionem Ecclesiæ, si prius aliqua beneficia habebat ipso iure vacant, vt probat Parisius *lib. 3. de resignatione Benefic. quest. 1. numer. 26.* omnino legendus, necnon Rodriguez in *summa, part. 2. cap. 10. in fine,* potest tamen retinere pensiones, si quas in aliquo Episcopatu habebat, cui deinde

si in Episcopali dignitate succederet, postea dimitteret, vt notat Gigas de *pensionib. quest. 49.*

An Episcopi negligentes consecrationem suscipere incurrant pœnas de quibus supra, ante iudicij sententiam.

RESOLVTIO LVI.

Affirmatiuè respondet Reginaldus in *praxi tom. 1. lib. 13. numer. 181.* Squillant. de *obligat. & priuileg. Episcop. part. 1. cap. 4. numer. 33.* & Thesaurus in *praxi de pœnis, part. 2. verbo Episcopus, cap. 2.* vbi sic asserit: *Nota secundò, quod pœna dicta priuationis fructuum ligat in foro conscientia ante omnem sententiam, vt patet ex Trident. ita Nauarrus cap. 25. numer. 108. quia constitutus est Episcopus sub ea conditione, vel modo; vel quia non fecit, quod debuit, vt esset idoneus minister.* Ita ille, qui etiam hoc firmat ex eo, quod Urbanus VIII. in Breui reformationis Sacræ Pœnitentiariæ, prohibuit maiori Pœnitentiario, & cæteris Officialibus Pœnitentiariæ super pœnis præfatis Concilij Tridentini dispensare, scilicet, vt non valeant titulum reualidare, vel fructus condonare, & quoad restitutionem fructuum; ita tenet etiam Bonacina de *legibus, disputat. 1. quest. 1. parte 7. §. numer. 28.*

Verum licet hæc opinio sit probabilis, vt notat Lessius de *iustitia, lib. 2. cap. 34. numer. 103.* tamen ipse & merito contrariam sententiam tenet. Dico igitur, obligationem restituendi fructus, & Episcopatus priuationem ex dilatione consecrationis in foro conscientia non habere locum nisi post sententiam. Ita præter Lessium docet Henriquez *lib. 20. cap. 23. numero ultimo, in glossa litera V. X.* Suarez de *legibus, lib. 5. cap. 8. numer. 13.* Filiucius de *Benefic. tractat. 41. cap. 5. num. 23. versic. & quidem primò,* & Fagundez in *Decalog. tract. 2. lib. 8. cap. 29. numer. 15.* quia vtraque est pœna priuans iure quæsito, & verba illa, *sint ipso iure priuati,* per se non significant voluntatem Legislatoris esse, vt talis pœna in foro conscientia incurratur ante sententiam declaratoriam; & intelliguntur de priuatione post sententiam cum retrotractione. Item illa verba, *ad fructuum perceptorum restitutionem teneantur,* nil alio addito non sufficiunt ad inducendam, vel indicandam

indicandam obligationem in foro conscientiae incuratur ante, sed tantum post sententiam quoad priuationem Episcopatus. Ita sentit etiam Bonacina loco citato. Alteram tamen sententiam non parum corroborat Breue illud Urbani, si adest. Potest tamen dici prohibitionem Breuis procedere in casibus, in quibus clarè constat Tridentinum in foro conscientiae ante sententiam inducere priuationem tituli, & restitutionem fructuum. Et hæc omnia docet etiam doctus, & amicissimus Angelus Bossius tractat de effectibus Matrimonij, c. 5. num. 96. & omnino videndus P. Thomas, Hurtadus variarum tom. 2. tractat. ultim. resolut. 12. §. 4. num. 700. qui hunc casum, & alios similes doctè, vt semper solet, pertractat.

Ex quibus ego interrogatus his diebus, an qui commisit crimen propter quod lege ita statuente incurrit ipso iure pœnam priuationis beneficiorum, & officij, an in foro conscientiae statim illud amittat, & teneatur dimittere etiam ante sententiam declaratoriam. Respondi negatiuè. Ita Doctores, quos latè cumulat Garzias de Benefic. part. 11. cap. 10. num. 8. & 9. Farinacius de hæresi, quæst. 189. §. 6. num. 80. Nauarrus sibi contrarius de commodatis, & promissis, notab. 31. Grassius decision. aur. part. 1. lib. 2. cap. 11. Couarruuias dicto 8. num. 8. & duobus sequentibus, Molina de iustitia, disputat. 96. Azorius dicto lib. 5. cap. 8. quæst. 3. Sanchez de matrimonio, lib. 9. disput. 30. & lib. 3. disput. 22. num. 56. & in summa lib. 2. cap. 26. num. 7. & cap. 39. num. 39. & lib. 6. cap. 15. num. 65. & lib. 2. Opuscul. moral. cap. 2. dub. 23. num. 3. Bellet dist. 5. Lessius dicto cap. 29. nom. 63. Ioan. Valer. ver. pœna, dict. difficult. 20. Samuel de elect. can. tract. 2. dispuo. 7. controuers. 3. numer. 20. & 22. Layman dicto cap. 14. num. 6. Suarez de legibus, dicto lib. 5. cap. 8. num. 4. & 9. Salas dicta disput. 15. sect. ... num. 49. Valquez de legibus, disput. 174. cap. ... Villalobos dicto tract. 2. difficult. 26. numer. 4. Bonacina dicto §. numer. 11. Reginaldus lib. 13. numer. 284. Fagundez in Decalog. lib. 8. cap. 29. num. 8. & 9. Filliuccius tom. 1. tractat. 21. cap. 7. num. 126. & tom. 2. tractat 21. cap. ultim. dicto num. 423. & 424. & tractat 40. cap. 6. numer. 149. Lezana tom. 1. cap. 10. num. 30. & tom. 3. verb. pœna, num. 8. Peyrinus de subdito, tom. 1. quæst. 2. cap. 2. §. 21. conclus. 3. & tom. 1. priuileg. in constitut. 6. Iulij 11. num. 19. Portel. in Anton. Diana Pars XII.

dub. regul. verb. lex, num. 6. Probat hæc opinio, quia hæc pœna ad sui executionem exigit aliquam hominis actionem positiuam; ergo non habet locum in foro conscientiae, nisi sequuta sententia saltem criminis declaratoria, iuxta tradita numeris citatis. Confirmatur, quia vt quis re, quam possidet priuetur in pœnam criminis, oportet vt sententia aliqua præcedat cum natura abhorreat, vt idem sit agens & patiens, ac proinde lex humana videretur nimis acerba, & supra humanas vires, si cogeret ad exequendum in se pœnam valde grauem. Quare non censetur obligare cum tanto rigore, saltem nisi exprimat, vt in conscientia ante omnem declaratoriam quis teneatur dimittere ius, quod habet, & rem quam possidet ante omnem iudicis sententiam criminis declaratoriam. Neque ideo verba illa legis, quod delinquens ipso iure Beneficium, vel Officium amittat, sunt superflua, & carent effectu; nam efficiunt, vt statim post sententiam criminis declaratoriam pœna incuratur, & non requiratur sententia condemnatoria pœnæ. Item illa verba, *ipso iure*, seu *ipso facto amittant*, operantur. Sicut in casu confiscationis, vt sequuta sententia criminis declaratoria retrahatur illius effectus ad diem commissi criminis, ita vt rescindantur, & ipso iure annullentur Beneficia post crimen facta, rescindantur omnia acta ipso iure dicti beneficij, vel officij tanquam ex priuata auctoritate (nam quæ ex publica potestate), iurisdictio scilicet actu gesta sunt, quandiu delictum mansit occultum, valent, nec cessant per declaratoriam subsequutam: nam ad valorem actuum publica potestate gestorum tam in foro externo, quam interno sufficit beneficij, seu officij possessio & titulus coloratus iuxta Doctores communem, & l. *Barbatus*, ff. de offic. *Præsid.*) Item repetuntur omnes fructus beneficij à die commissi criminis percepti. Quæ omnia non haberent locum, si beneficij, seu officij amissio, seu priuatio non esset imposita ipso facto, sed per iudicis sententiam esset imponenda.

* * *

An Episcopus ante consecrationem¹ debeat
præstare iuramentum fidelitatis erga
Romanum Pontificem.

RESOLVTIO LVII.

Consecrandus in Curia ante diem
Consecrationis facit solemne iura-
mentum. Ego N.&c. de quo in Pontificali
genuflexus coram Cardinali Priore Dia-
conorum in ædibus solitæ mansionis, vel
vbi libuerit Dominationi suæ Eminentis-
simæ. Qui verò consecratur alibi, Iura-
mentum emittit in actu Consecrationis in
manibus primarij Consecratoris, adstan-
tibus duobus aliis, vt disponitur in Pon-
tificali. Idem efficitur in consecrationi-
bus extra Curiam; sicut etiam debet
emittere professionem fidei, & ideò Ma-
chadus *tom. 2. lib. 4. part. 6. tractat. 2. docu-
ment. 6. num. 2.* sic ait: *Los requisitos con que
el Derecho, y los sagrados Canones disponen,
que el Obispo lleque à ser consagrado, son los
siguientes.*

*El primero, que segun afirma el Dotor
Solorzano es antiquissimo en la Iglesia, y di-
spuesto, expressamente por Derecho común,
y por el Concilio Tridentino, es que antes
de consagrarse aya hecho el Obispo Profes-
sion de la Fe, y iuramento de guardar fide-
lidad al Romano Pontifice en manos de al-
gun Obispo, à quien el Pontifice lo suele
ordinariamente cometer.* Vide etiam Azo-
rium *part. 2. lib. 3. cap. 10. quest. 3.* sed diffi-
cultas est, an supradicta possint fieri per
procuratorem, & affirmatiuam senten-
tiam tenet Felicianus à Vega *in cap. Postu-
lasti, de Iudiciis, num. 7.* asserens, posse
Iuramentum per procuratorem præsta-
ri, & etiam fidei professionem, vt tradit
Nauarrus *consil. 11. de iureiurando, nu-
mer. 2. lib. 2.* Thomas Sanchez *in summa,
lib. 2. capit. 5. numer. 7.* Azorius 2. *tomo
institutionum moralium, lib. 7. cap. 2. quest. 6.*
Zerola *in praxi 2. parte, verbo, Fidei pro-
fesso,* & Barbof. *in lib. remissionum Conci-
lij Tridentini super cap. 12. sessione 24. &
in Pastoralis 3. parte, allegatione 51. nu-
mer. 20.* Quod probatur præter alias ra-
tiones *ex cap. Optatum,* (Solorzanus fol.
673.) *distinct. 100.* Vbi Episcopus Agri-
pinensis per suum Nuntium à Ioan-
ne Papa pallium postulauit, qui illud ei
ob has causas non concessit, quia Fidem
Catholicam ad plenum in Epistola non
exposuerat, & quia in Epistola non sub-
scripserat, & quia nec aliquem Nun-
tium miserat, & qui pro eo iuraret, ibi:

*nec aliquem qui hanc iureiurando firma-
ret. miserit.* Ergo si hæc Episcopus ille fe-
cisset, & specialem nuntium misisset,
apertè innuit textus, quòd Pontifex Fi-
dei professionem per procuratorem ac-
ceptasset, & optatum pallium Episcopo
contulisset. Et ideò Sanchez *in Summa,
tom. 1. lib. 2. cap. 5. num. 7.* testatur, illis
diebus quibus hæc scribebat, Episcopum
de Malaga præstitisse iuramentum per
procuratorem in manibus Episcopi de
Guadix, qui solum triginta leucis distat à
Diocesi Malacitana, qui vt faceret, re-
tulit alium Episcopum similiter per pro-
curatorem eandem Fidei professionem
emisisse.

Verùm licèt hæc opinio sit satis pro-
babilis, mihi verò contraria magis pla-
cet, quam tuetur eruditissimus, & nun-
quam satis laudatus Illustrissimus Domi-
nus meus Ioannes Solorzanus de India-
rum Iure, *tom. 2. lib. 3. cap. 6. numer. 12.*
vbi sic ait: *Contraria sententia commu-
nior videtur, & sic quod saltem in perso-
nis Episcoporum, & Archiepiscoporum, Fi-
dei professio, & dictum iuramentum fide-
litis Romano Pontifici præstanda, non possit
per procuratorem admitti: quod adeò sub-
stantiale esse docuit Couarruias in dicto
cap. quamuis, §. 1. n. 3. vt Prælati debeant
illud facere, tactis sacrosanctis Euangelis,
nec sufficit, quod iurent per suam consecra-
tionem, vel imponendo manum ad pectus. Et
ita videtur decidi per Concilium Tridenti-
num dict. sess. 24. cap. 12. dum apertè requi-
rit, quod professionem fidei faciant per se
ipso, ibi: Orthodoxa sua fidei publicam fa-
cere professionem, & in Romana Ecclesia
obedientiam se permansuros spondeant, ac
iurent: iuncta declaratione sacra Congre-
gationis Cardinalium, quam refert Farina-
cius ibidem pag. 328. in paruis, quæ in-
quit: Quod debent iurare per se ipsos, & quod
si absentes sint, accedant ad hoc ad Ecclesiam,
& iterum expressius, quatenus dubitanti an
facturi publicam fidei professionem ad for-
mam illius capituli, si sint absentes possint illam
emittere per procuratorem, responsum fuit.
Non possunt, sed debent professionem emitte-
re per se ipsos: de quibus declarationibus
mentionem faciens Nicol. Garc. dict. 3. part.
cap. 3. dub. 12. num. 64. securè affirmat, ho-
die procuratorem non admitti, & addit, idem
antea decisum videri per Rotam in causa
Carthaginensi 19. Februarij 1588. quatenus
declarauit hoc iuramentum debere corpora-
liter præstari, ex doctrina Abbat. num. 6. &
aliorum in d. cap. ego N. Hucusque Solorz.*

Qui etiam postea *num. 18.* quærit, an si in Bulla Commissionis dicti iuramenti fidelitatis, & professionis fidei aliquem Prælatum, vel Prælatos designet, qui tempore receptionis mortui esse reperiantur, vel in partibus valdè remotis à loco, in quo Episcopus translatus, vel de nouo creatus, ac consecrandus, moratur, & ibi, vel in loco viciniore adsit alter Episcopus, vel Archiepiscopus, in cuius manibus velit facere dictam professionem, & iuramentum, an is licitè, & validè eam recipere possit, quamvis cum eo Bullæ verba nequaquam loquantur. Et plura argumenta pro hac parte negativa adducens, affirmatiuam postea variis rationibus confirmat, asserens in casibus suprâ relatis, consului, & obtinui mortuo, vel longè absente Prælato, cui dicti iuramenti receptio commissâ fuerit, bene & validè posset quemlibet alium supertitem, vel viciniorem illud recipere. Ad quod suadendum, & probandum, hæc quæ sequuntur, argumenta perpendi. Nam licet verum sit in rescriptis delegatoriis regulariter de vna persona ad aliam extentionem non dari, vt in *cap. P. & G. de officio delegat.* cum aliis quæ congerit Morla in *Emporio iuris, tit. de iurisdictione omnium iudicum, quest. 2. 1. art. 1. cum sequentibus*, & alij, de quibus suprâ *num. 23.* hoc non procedit vbi rescripta iunt ad alios casus, quàm ad lites, quia tunc in eis bene admittitur extensio ad aliam personam aptam ad executionem eorum, vt colligitur ex gloss. in *proam. Decretal. verbo Bononia*, & notat Felin. *dicto cap. P. & G. num. 5.* maximè quando talis personæ expressio, vel designatio rescripti substantiam non respicit. Nam si respiceret, nedum mandatum esset seruandum, sed etiam qualitas mandati, *cap. cum venisset*, vbi Bald. *de eo, qui mittitur in possess.* *lal. in l. qui Roma, §. Callimachus, numer. 10. D. de verborum obligat.* Vbi verò (vt dixit) non respicit, & ad actum peragendum, velut quid accidentale se habet, & extrinsecam formam concernit, vt in nostro casu contingit, tunc parum curare debemus de modo, & forma dummodo effectum habeamus, & bene potest per æquipollens adimpleri, vt probat textus in *l. cum seruus 102. D. de verborum obligat. l. vniuersis 6. C. de prohib. Imparat offer. l. si quis mihi bona 25. §. sed quid si mandauit, D. de acquirend. hæredit. l. si mater, C. de instit. & substit. l. 1. D. de ventre inspiciend. l. 1. D. de liberis & posthum.* notat Alexand. Anton. Diana Pars XII.

& alij, quos refert Cardinalis Tuschus *littera E, conclus. 419. à num. 1. vbinum. 7. & sequentibus*, loquitur de forma data in rescripto, latè D. Hieronymus de Leon. in *decis. Valentia 108. numer. 3. part. 1. & Marius Muta, omnino videndus, ad Constitut. Sicilia 1. tom. cap. 39. num. 109. & sequentibus.* vbi post Andream de Ifernina, & alios, quos refert, multum in nostris terminis, tenet quod si Summus Pontifex mandaret Archiepiscopo Panormitano: vt consecret talem Prælatum in tali Ecclesia, potest ex causa alibi illum consecrare, & iustam causam reputat quamlibet, quæ præstet probabile impedimentum, ob quod ad designatum locum iri non possit; ex quo locus non est ex substantia consecrandi. & demonstratiuè potiùs quàm taxatiuè designatus esse cõsetur. Et sic in nostro casu, cum non magis operetur Fidei professio, & iuramentum fidelitatis factum in manibus Episcopi nominati, quàm alterius, eligenda via est, per quam vtrique parti consulitur *l. 1. cum ibi notat. C. de diuers. rescript.* Hæc omnia Solorzanus, quæ nimis possunt deseruire pro nostra materia consecrationis Episcoporum in casibus similibus.

An aliquando valida sit Consecratio Episcopi antequam recipiat Bullas Romæ emanatas, vt possit consecrari etiam ab vno Episcopo, & opinio affirmatiua adducitur.

RESOLVTIO LVIII.

CAsus accidit his temporibus in India, & quæstio fuit audenter agitata inter viros doctos, & quia casus est curiosus, assero affirmatiuam sententiam docuisse eruditissimum Dominum meum Ioannem Solorzanum in *Politica Indiana lib. 4. cap. 5. in fine*, vbi sic ait: *Lo que estos dias he iusto poner en quæstion, y por esso lo iuzgo por digno de remarcar con ello esto capitulo, es, si podrá vn Obispo consagrarse en las Indias, ò en otra parte antes de auer recibido las Bulas Apostolicas de su promocion, y confirmacion, y solo con la noticia, ò certeca bastante de que ya le stan despachadas porque parece, que en esta forma se consagrò de proximo el Reuerendissimo D. Fr. Bernardino de Cardenas Obispo del Paraguay por mano del Reuerendissimo Tucuman, precediendo la informacion que tuuieron por bastante, de que ya estauan despachadas las Bulas, aunque por algunos accidentes no auian*

llegado à su poder. Y no faltò quien lo estranasse, y escribiesse ad Consejo, era caso nuevo, y en que ambos auian incurrido en graues penas, y censuras. Por que segun lo que despues de otros refiere Augustin Barbofa; aunque dentro de la Curia Romana se pueda consagrar vn Obispo con sola la notoriedad, ò viux vocis oraculo, de que ya està criado por tal, fuera della no se permite, sin ver las Bulas y leerlas al tiempo de la Consagracion, y aun el Ceremonial, ò Pontifical Romano, dize se pongan sobre la cabeça del consagrado. Por donde parece, que si se haze la consagracion sin preceder esto, incurrirà el consagrante en las penas de los que ordenan à Clerigos subditos de otros Prelados sin su licencia. E y en consagrado en las que incurre el Clerigo que se ordena sin licencia de su Ordinario. Fò el Obispo que se mete a exercer jurisdiccion en su Iglesia, antes de hauer despachado las Bulas della de que abla vna extravagante. En cuyo argumento, dizen vnas glossas Abad y otros muchos Autores, que aunque la gracia del Obispado, o Beneficio, se haze con solo el verbo Fiat del Papa, harà mal el Cabildo que le recibiere por Prelado, sino mostrare el titulo, ò letras de su dignidad, aunque por otras vias le conste ser cierto, que està prouido.

Pero sin embargo desto, el Consejo despues de auer ponderado el caso con su acostumbra da atencion, y prudencia se contento con escribir à los dichos Prelados, informassen lo que auia passado en el, y con auertirles se auia estrannado, lo que se dezia, que auia dicho. y que podria estar sujeto à muchos fraudes, è inconuenientes, si en otras ocasiones se continuasse, y se per iudicaria el Patronazgo Beal, que està en constumbre de embiar iuntamente con las Bulas la prouision para que se cumplan, y al Obispo se le acuda con sus frutos, y rentas, que llaman Executoriales.

Sin poner duda de que la consagracion huiesse sido valida porque esso no la recibe, supuesto la verdad de que ya estava criado este Obispo, como se colige de los textos citados y que ay Autores, que dizen, que los tres meses, que se dana los Obispos para consagrarse, despues de su promocion, ò confirmacion corren desde el dia de la noticia della, como lo diromos en otro lugar. La qual noticia tiene declarado la Rota Romana; que la puede vno tener por caetas particulares, como lo refiere Farinaccio, y segun esto bien parece que pues en el caso de que se trata la huuo tan bastante, se pudo licitamente pedir, y recibir la Consagracion.

Especialmente en las Indias, donde por la gran distancia de los lugares, y riesgos de tan largos caminos, y nauigaciones puede suceder quem muchas vezes, no solo se detengan sino se pierdan las Bulas. Y donde por el mismo respeto està introducido que con sola la cedula de la presentacion Real entren luego à gobernar los Obispos nombrados, como lo dexò dicho en otro lugar.

A lo qual se llega, que aunque es doctrina comun, y corriente, que la confirmacion, y qual quiera otra gracia Apostolica regularmente se ha de probar por las letras Pontificias, como refiriendo otros muchos enseña Alexandro Ludouico. E esso no excluye que tambien en algunos casos, se pueda probar por testigos, ò por otro genero de probança, como lo resuelue vna decision de Rota, y latamente Tamburino, y D. Francisco Salgado, y por lo menos en el fuero interior de la conciencia, es comun opinion, que ni para tomar la possession, ni para ganar los frutos, es necessaria la expedicion de las Bulas, y basta saber que està hecha la gratia. Y aun en en el exterior se admite lo mismo, si se presentaran antes de la sentencia definitiva del pleyto, que sobre esto se huuiere mouido, como despues de Ludouico Gomeçio, y otros, lo enseña Nauarro. Y no puedo parecer mucho, ni nueuo, que digamos, que la confirmacion se pruebe por cartas particulares, pues la presentacion se prueba por ellas, como lo dize vn testo, y latissimamente Nicolao Genoa.

Demas en el caso propuesto, no he hallado lei Canonica, inserta en el Derecho, ni fuera del, que imponga pena alguna al Obispo, que con noticia, aunque no sea plenamente probada de la confirmacion Pontificia consagrar, o recibiere la consagracion, y assi aunque las aya de la suspencion, y otras en casos que parecen semejantes: no hablando como no hablan, con los Obispos en nuestros terminos, no estan comprehendidos en ellas, sin expressa mencion: Porque nunca sue suelen comprehender, ni comprehenden en las generales, y absolutas disposiciones penales, como està dispuesto en Derecho Y se estiende, no solo à los Obispos consagrados, sino a los electos, y confirmados como lo prueba bien Augustin Barbofa, trayendo algunos buenos exemplos.

A los quales yo añado, el del que se dexa ordenar por vn Obispo, que aya ya renunciado su Obispado, al qual se le pone espresamente pena de suspencion por Derecho Canonico Y vemos que esta pena no daña, ni comprehende al que se dexò consagrar por el tal Obispo, como lo resuelue Bonacina. Y lo mismo dize el P. Suar. tratando de la pena de los que se
ordre

ordenan por salto, y resolviendo, que no comprehende al Obispo, que en esta forma se consagrare. Como ni tampoco la pena de la Extrauagante de Pio. II. contra los promovidos, y ordenados antes de la edad legitima, que señala el Derecho, no comprehende à los que se consagran antes de la que para esso se requiere, como lo nota, y resuelue bien Mario Alterio, dando razones que conducen mucho à nuestro proposito.

Pero aun llegadomas a lo indiuidual de las penas, que como diximos, incurren los que ordenandose dexa ordenar sin letras de sus Prelados, tampoco se aplican à nuestro caso, porque no hablan de la consagracion del Obispo. Y porque aun el caso en que hablan se limitan comunemente, quando no ay dolo ò quando se confieren las ordenes al no subdito con esperança de que el Prelado proprio las ratificarà, y tendrà por bien conferidas como despues de otros Autores antiguos lo resueluen los modernos. Auria, Diana, y Marchino.

Y ultimamente, no es adaptable a este caso. la Extrauagante, y autoridades, que ponderamos para probar, que no puede vn Obispo ser recibido por su Cabildo, sino presenta sus Bulas en forma probante. Porque sus terminos son muy diferentes de los del. Y solo hablan en los que sin letras Apostolicas quieren entrometerse en la administracion de sus Iglesias, y no de los que se consagran sin ellas. Y tampoco a quella Extrauagante pone pena a los mismos Obispos sino a los Cabildos, como por su contextura parece, y lo notan Vgolino, Iulio Laborio, y refiriendo a Parisio. Azor. Y otros Agustín Barbosa. Y mejor que todos el Doctor Natiarro, que doctamente adierte, que la disposicion de a quella Extrauagante, es exorbitante de la disposicion del Derecho comun, que regularmente ad tanta fee a los testigos, como a los instrumentos, y que por el consequente, no se hà da estender a otro caso, fuera del que allí expressa; exemplificandolo en algunos que và proponiendo; y concluyendofinalmente, que no procede en el fuero de la conciencia. Lo qual sigue tambien Iuan Balero en el tratado que ha escrito de las diferencias, que ay entre esse, y el exterior. Ita ille.

Opinio negativa contra superius dicta
stabilitur.

RESOLVTIO LIX.

SEd his non obstantibus, contra dictam Consecrationem Pater Franciscus Contreras edidit scripturam Hispano idioma

compositam, & impressam anno 1647. approbatam à sapientissimis Ripalda, & Ouiedo, ac aliis præstantissimis sacre Theologiæ Professorib. ex inçlyta Societate Iesu, quibus ego libenter adhareo, & ideo apponam hic verba approbationis Patris Ouiedo, quæ summam continet ea, quæ latè Pater Contreras in dicta scriptura firmauerat, sic itaque asserit. *He leydo con atencion este tratado, y los pareceres doctísimos, que en su fauor, y aprobacion se an dado, y le hallo muy digno de todos los Elogios, que en dichos pareceres se contienen, y abstengome de estos, porque aunque iuzgo que la erudicion, fuerca de razones, claridad, y magisterio con que esta tratado, merecen sobre lo que esta tratado, merecen sobre lo que podrá alcancar mi alabanca, que quedará siempre corta, en mi estimaciones corta esfera vn parecer para mostrar se en el Orador ò Panegirista; reduciendo, pues con breuedad el caso a terminos Theologicos, digo que dos cosas principalmente se controuierten en este tratado: la vna es si el Señor Obispo tomò legitima mente la possession, y en virtud della obtuuo la potestad de iurisdiccion. La segunda si su consagracion ab vno tantum Episcopo fue licita, y valida. Entrábas questiones depende de si era necessario para estas acciones, tener, y mostrar las Bulas Pontificias de sa eleccion, de Obispos o si abstd la informacion, que el Señor Obispo hizo, de que lo detenian maliciosamente las Bulas que estauan despachadas, de tal suerte que dicha informacion obrasse lo mismo, que la manifestacion de las Bulas, y a este articulo solo se reduce tota la dificultad del caso, y unicamente depende de la resolucion de ambas questiones, como probarè breuemente.*

Quæ la Consagracion, que no se haze por tres Obispos, quando no interuiniessè dispensacion de su Santidad, es inualida, es la sentencia mas comun, y recebida entre los Doctores, assi lo sienten Bellarmin. Vasquez, Coninch, y Tagnero, y nouísimè Castillo tom. de Sacramentis, tract. 6. disp vnica, dub. 18. donde se pueden ver citados los de mas Autores. Por no alargarme solamente referire por fundamento desta conclusion, las palabras. Ioan. Tertij Epist. vnica, vbi ait. *Omnia quoque maxima Concilia affirmant, eum non esse Episcopum qui minus quam à tribus Episcopis auctoritate etiam Metropolitanis fuerit factus.*

Que interuiniendo dispensacion de la Sede Apostolica sea valida la Consagracion facta ab vno tantum Episcopo, se hà de tenere por cierto, por que de hecho los Pontifices dispensan en esta parte, y a petition de su Mahe-

stad, tiene dispensado el Pontifice para los Obispos de à quel Reyno, que se consagren ab vno Episcopo post eorum assumptionem, & electionem: y en el caso, que se trata vinieron despues las Bulas con dicha dispensacion consecrandi ab vno Episcopo inserta en ellas.

De a qui se infiere legitimamente, que si la informacion de que dichas Bulas estauan despachadas equialier a la manifestacion de las dichas Bulas, la Consagracion auia sido legitima, y valida. y que sino equialie, sino que nes necessario obtenerlas, y mostrarlas, que la Consagracion fue inualida, segun la sentencia mas comun entre los Theologos. Lo mismo se infiere de la possession del Obispo, en virtud de la qual se adquiere la potestad de iurisdiccion. De aqui se infiere legitimamente, que toda la dificultad se reduce, a si dicha informacion equialie a la manifestacion de las Bulas. Verdad es que el Señor Obispo, de quien se trata, parece intenta otro camino, diciendo obtuuo dispensacion para consagrarse ab vno Episcopo del Metropolitano: Este camino es mui flaco, porque no le ay para dezir, que esta dispensacion la pueda dar otro que el Papa, y aunque vamos con la opinion de que Episcopus in his quæ illi non prohibent potest in suo Episcopatu quidquid Papa in tota Ecclesia, esto se à de entender en lo que conuiene al Papa vi suæ dignitatis, no en lo que le conuiene ex speciali commissione Christi, Como es la legitimacion del numero de los Obispos para consagrar a otros Obispos. Y quando se entendiesse generalmente, es iusto estar le prohibido, por la suma gravedad de la materia, como el dissoluer el matrimonio rato no consumado, dispensar en votes solenes, & alia huiusmodi. Ni la dispensacion dada para que los Obispos de a quel Reyno se consagran ab vno Episcopo, puede obrar, sino es manifestando las Bulas, o con instrumento equialiente de su presentacion, por dezir se en ella: post eorum assumptionem, & electionem que es dezir se dispensa para que se consagren ab vno en las circunstancias ne que se podan consagrar à tribus. No hallo razon prudente para dudarsi ay otra dispensacion, porque no costa della, y porque en caso tan graue controuertido con tanto empeño, no se huiera omitido hazer mencion de otro qualquier privilegio, o dispensacion que huiera.

Reduciendo pues el punto a si puede equialer la informacion que se hizo de que las Bulas se detenan maliciosamente, à la manifestacion de las dichas Bulas, digo, que atendiendo a los graues fundamentos con que se prueua a la parte negatiua, a que por la afir-

mativa, si ay alguno, es muy flaco, a que dando lugar a que semejantes informaciones tuuiessem valor, y fuerca, podian resultar grauissimos inconuenientes, y fuera en graue per iuzio de la autoridad de la Sede Apostolica: iuzgo que dichas informaciones, son de ningun valor, y fuerca, y que assi la possession como la consagracion fueron inualidas, e illicitas.

Añado, lo que es de grandisim consideracion, que aunque se conuenca euidentemente la probabilidad de que fueron validas la possession, y consagracion, se à de dezir que fueron illicitas, porque en materia perteneciente a sacramentos, Aliud est probabile esse, validè fieri, aliud probabile esse, licite posse fieri, como lo sienten dotos los Doctores. Y aunque lo que toca a la potestad de iurisdiccion, tiene menos inconueniente el vsar de opiniones prouables en materia de Sacramentos, porque es opinion comun que quando se obra con opinion prouable, caso que no sea verdadera, la Iglesia suple el defecto de iurisdiccion, esto es solo prouable, y no cierto, como lo siente el Padre Suarez 3. part. tom 4. disput. 26. sect. 6. & Hurtad disp. 4. de consecr. distinct. 8. de hac re dubitat, & oppositum censet. Salas 1. 2. tract. 8. disput. unica, sect. 6. num. 100. & Ioann. Sanchez in selectis, disput. 4. cum Paludano, & aliis iuristis, defende que bo suple la Iglesia la iurisdiccion en este caso. Y los Doctores que dizien, que en la administracion de Sacramentos, es lecito vsar de opiniones solamente probables, acerca de la iurisdiccion, lo limitan a casos en que no tenga inconueniente graue como en el Sacramento de la Confirmacion, o en el de la Penitencia con el Penitente, que se presume se confessarà otras vezes, però no quando si la Confesion fuera nula, el Penitente exponeret periculo damnationis. Pudiera con facilidad referir en particular el sentimiento de los Autores en esta parte que tengo citados en mi 1. 2. tract. 5. controuerf. 3. punct. 4. donde se pueden ver, que yo no los refiero por no alargarme mas. En la legitimacion del ministro es materia mucho mas escrupulosa, y aunque alguno dirà que en esta materia es lo mismo, por poder el Pontifice dispensar para que vn Obispo solo validè consagre, assi se ha de presumir, suple el defecto de lo dos, quando con probabilidad se haze la Consagracion ab vno, esto dirase sole con una prudente conietura muy incierta.

Concluyo pues, que como del valor de la Consagracion del Obispo, dependa el valor de tantos Sacramentos necesarios necessitate salutis, que es illicito el Consagrar se solo con

optinon probable, y que eneste caso sera har-
to esforcar la probabilidad de la Consagra-
cion que se hizo con dichas circunstancias, y
non puede exceder la esfera de probable, y que
como estano baste para exercer las acciones de
Opispo, tendra obligacion el Señor Obispo,
de quien a qui se trata, a boluerse a consa-
grar, y que non abra menester consagrar se
sub conditione; proque basta ser probable, que
no està Consagrado para que en orden a esto,
se porte como no Consagrado, y de nueuo se con-
sagre absolutamente. Sic sentio saluo meliori.
Enel Colegio de la Compagnia de Iesus de Al-
cala, a 12. de Iulio. de 1647. Huc vsque Pa-
ter Ouiedo; quæ confirmant plura ex his quæ
à nobis in superioribus Resolutionibus dicta
sunt.

Et quidem contra amicissimum, & nun-
quam satis laudatum Solorzanum nimis vr-
gent verba Pontificalis Romani, ibi *Nemo
consecrari debet, nisi prius constet Consecra-
tori de commissione consecrandi: siue per lite-
teras Apostolicas, si sit extra Curiam, siue per
cognitionem viuæ vocis oraculo à Summo Pon-
tifice factam, si Consecrator ipse sit Cardi-
nalis.* Et in eodem Pontificali dum Episcopus
consecrandus præsentatur Episcopo conse-
cranti dicitur *Reuerendissime Pater. Postulat
sancta Mater Ecclesia, ut hunc presentem
Presbyterum ad onus Episcopatus subleuetis.*
Statim interrogat Episcopus consecrans. *Ha-
betis mandatum Apostolicum?* & respondet
Episcopus Assistent; *Habemus,* & Consecrans
ait *Legatur,* ex quibus patet contra Domi-
num Solorzanum, quod in materia Consec-
rationis requiritur notitia Bullarum præ-
sentium, quæ omnia satis confirmat Pater
Contreras vbi supra art. 1. dub. 2. num. 23.
cum sequent. Vnde art. 1. dub. 2. num. 4. sic
ait. *Sed quid si las dichas letras Apostolicas
se perdiessen, ò alguno, maliciosamente las
vuiesse occultado. Vtrum, si en tal caso bastã-
ria el prouarse su despacho?* Respondese, que
no, porque segun constat de la dicha extraua-
gante, no se admite de ningun à manera otra
alguna prueua que la de las mismas letras
Apostolicas. Sic communiter Doctores, Ca-
nonistæ, & Theologi. Ita Azor. tom. 2. lib. 7.
cap. 1. §. *Queres,* Nauarrus cap. accepta de
restitution. spoliat. opposit 8. num. 24. en
donde dize desta manera *Exorbitat à lege
communi prædicta extrauagans iniuncta,
quia illud habet æquè probari posse factam
per Testes, & per instrumenta, lege in excr-
cendis, C. de fide instrumentorum: Extraua-
gans autem prædicta disponit probationem
prouisionum Episcopatum, & caterarum
dignitatum probari non posse, nisi per Instru-*

*menta, imò neque per omnia Instrumenta,
sed tantum per literas Apostolicas expedi-
tas, quales sola Bulla munita, dicuntur. Ita
ille, cum Flamin. Paris. de resignat. Benefic.
lib. 10. quæst. 1. num. 2. en donde propone una
question assi; quæ res an Beneficio à Papa im-
perato, & Pontificio confecto diplomate, quod
deinde casu est amissum satis sit, si testibus
probetur? Respondetur de iure Communi suffi-
cere, de vsu, & more Curie non idem. Sic Pa-
ristus, idem Filliuccius de Benefic. tract. 41.
cap. 6. num. 2. Huc vsque Contreras, & ad
confirmationem suæ sententiæ non deseram
hic apponere verba Vgolini de potest. Episco-
porum, cap. 2. §. 1. num. 2. sic asserentis: *Vbi
Episcopus apud Sedem Apostolicam, promo-
uetur, literas dicta Sedis promotionem, con-
secrationemque continentis habere debet,
alioquin ad suam Ecclesiam accedere, vel bo-
norum Ecclesiasticorum administrationem ac-
cipere non potest, à nemineque absque huius-
modi litterarum ostensione recipi, obedi-
entia ve ei præstari: atque audiri debet. Et si
contra præsumptum fuerit, quod ab ipso ge-
stum fuerit, irritum habetur, & de Ecclesie
prouentibus nihil recipere potest. Capitula
verò, & alij quicumque ipsum absque huius-
modi literis Apostolicis recipientes, eidemque
obedientes à beneficiorum suorum fructuum
perceptione suspensi sunt, donec super hoc eius-
dem Sedis gratiam meruerint obtinere, ita
habetur in cit. Extr. iniuncta nobis, & ita no.
Abb. in cap. qualiter eodem, in antiq. & Gloss.
in Clement. prima §. 1. in verbo Sede vacan-
te de hæret. & idem Abb. in cap. nosti, n. 4.
de elect. & Petr. Aduen. in Reg. 224. num. 4.
& Paris. de resignat. Benef. lib. 10. quæst. 1.
num. 23. qui ait *capientom possessionem lit-
teris non expeditis intrusum dici, & omne
Ius amittere, quod habuit, & id locum ha-
bere etiam in Episcopo sub pena de qua in Ex-
trauag. iniuncta. Quare dispositio cap. trans-
missa, de elect. & Gloss. ibi antequam prædi-
ctas litteras habeat Episcopus, & iusiuran-
dum præstiterit locum non habet. Idem ex his
patet non sat esse probare per testes ali-
quem in Episcopum esse pronunciatum, ex eo
quia Episcopus in Ecclesia pronunciat, sed
oportere, ut probetur per literas Papa, ut di-
citur in cit. Extrauag. & ita Abb. in cit. cap.
nostri, num. 4. Idem de collatione beneficij af-
seruit de magis communi opinione Paris. ea-
dem quæst. num. 33. Hucusque Vgolinus.***

An Episcopus adhibendo vñtionem Chrifticam non cum Pollice, fed cum Indice, peccet mortaliter.

RESOLVTIO LX.

Pontificale dicit adhibendum esse cum Pollice; & videtur affirmatiuè respondendum exemplo Episcopi ministrantis Sacramentum Confirmationis, nam si vngeret alio digito, quàm Pollice peccaret mortaliter, vt tenent Doctores, quos ego alibi adduxi.

Sed secluso scandalo, & contemptu Ego non damnarem Episcopum de mortali, qui in consecratione vngeret caput alio digito quàm pollice; & ita de Episcopo confirman- te, me citato tenet Leander *de Sacram. tom. 1. tract. 3. disp. 3. quest. 13.* Probatur quia res leuis est, & parum refert, quod vñtio fiat cum dextero pollice, vel indice, manu dextera vel sinistra: Item docet Martinus de Sancto Ioseph. *in man. Confess. lib. 1. tr. 1. de Confirmat. num. 13.* vbi sic ait; *Però non serà pecado mortal vngir con otro dedo, ni con la mano iz quierda, porque no es materia graue.* Dian. tract. 4. resol. 22. & 28. *Y lo confirmo, porque en Derecho minima non sunt in consideratione l. sciò, ff. de in integr. restitut. l. 4. in fin. ff. de adilitio edict. Et modica non nocent cap. si proponente 42. vbi gloss: 1. de recript. l. in rebus, §. possunt, ff. commendati.* Et hanc sententiam me etiam citato tenet Dicastillus *de Sacram. tom. 1. tr. 3. disput. vnica dub. 12. num. 149.* & nouissimè me citato amicissimus, & nunquam satis laudatus Pater Escobar in sua doctissima Theologia moral. *to. 2. lib. 12. sect. 2. cap. 13. prou. 14. num. 213.* cui etiam adde Bufemtaum in *Medulla Tho. § 1. moral. lib. 6. tract. 1. cap. 2. dub. 1.*

An Episcopus aliqua Censura innodatus, validè possit consecrare alium in Episcopum.

RESOLVTIO LXI.

Respondeo, quod quilibet Episcopus, siue sit hæreticus suspensus, degradatus, vel alia Censura Ecclesiastica innodatus dummodo cum debita intentione adhibeat materiam, & formam legitimam valide semper ordinat. Ita communiter Doctores. Probatur ex eo, quod potestas ordinandi iuxta Christi Domini institutionem pendet fundamentaliter, & totaliter à Characterè Episcopali, Character autem ille ita est indelebilis, vt

quouis peccato, & censura accedente etiam maneat; vnde Ecclesia non potest huiusmodi Ordinationes sic factas inualidare. Contra verò, quia potestas benedicendi Calices, Altaria, & id genus est tantum ex iure positiuo Ecclesiæ, quæ potest tollere istam potestatem benedicendi ab Episcopo: hinc quando *9. q. 2. cap. nullum*, omnia quæ gessit Episcopus ordinarius alienum Clericum, vel vsurpans aliquos actus non inuitatus ab Episcopo Pro- uinciæ, dicuntur vacua, & inania id non intelligitur de ipsa Ordinatione sacra, sed de iis tantum, quæ spectant ad disciplinam Ecclesiasticam, & negotia Ecclesiæ, vt patet ex verbis prædictam clausulam immediatè antecedentibus, & ex can. 13. primi Conc. Antioch. sub Iulio I. ex quo citatum *c. nullum*, fuit desumptum. Dicendum igitur est ordinari- um ministrum Sacramenti Ordinis non esse alium, quàm Episcopum. Patet ex Florentino in decreto Eugenij, *§. sextum Sacramentum*, vbi hæc assertio iisdem ferè terminis traditur: *& ex Trid. sess. 23. can. 7.* vbi sub anathemate definitur, Episcopos esse Presbyteris superio- res, & habere potestatem Confirmandi, & Ordinandi, quæ non est illis communis cum Presbyteris. Neque obest valori Sacramenti, quòd Episcopus sit excòmmunicatus, aut hæ- reticus vel degradatus, dummodò verè sit Episcopus: vt rectè affirmat D. Thom. *in 4. dist. 25. quest. 1. art. 2.* & communis sententia Theologorum, quàm satis probat Ecclesiæ consuetudo; quippe quæ Sacerdotes à Græcis schismaticis, & hæreticis ordinatos habet pro veris Sacerdotibus. Adde quòd vt rectè ait D. Thom. *3. par. quest. 64. art. 9.* minister Sacramentorum operatur virtute, & autho- ritate Diuina quam Deus non aufert à mini- stro propter eius peccatum, aut infidelitatem: Sacramenta quoque ipsa non accipiunt suam à ministro eiusque fide, vel bonitate, sed à Christo, eiusque meritis. Quare vt sint, & operentur non requirunt necessariò fidem, aut bonitatem ministri. Plura in eam senten- tiam congerit Bellarminus *lib. 1. de Sacram. cap. 26.* ex sanctis Patribus, & Conciliorum decretis: sed res iam extra controuersiam est, quippe de qua, neque Catholici neque hæretici dubitant. Quod autem dicunt Inno- centius Primus, Damasus, Leo I. & Grego- rius Magnus verbis relatis à Cratian. *caus. 9. quest. 1. initio*, Sacramenta collata ab hæ- reticis inquinare magis, quàm mundare; & Or- dinatos ab hæreticis nullam accipere potesta- tem, &c. Hæc inquam sunt intelligenda, vel de quibusdam hæreticis qui formam Sacra- mentorum peruertebant: vel quia communi- ter peccant, & inquinantur, quia ab hæreticis

Sacramenta recipiunt, quamvis validè recipiant. Dicunt enim, Ordinatos ab hæreticis nullam accipere potestatem, legitimam scilicet, & qua possint vtilitè propter indecentiã, in qua irregularitas fundata fuit, iuxta multorum sententiam, qui censent taliter Ordinatos esse irregulares. Nam in iure moraliter loquendo, dicitur quis id nullo modo ferre posse, quod non potest licitè facere. Alia quædam superioribus duriora habent nonnulli ex auctoribus citatis: sed quæ benignè explicari possunt, & communi Ecclesiæ iudicio postponenda sunt. Et hæc omnia docet Isambert. 3 par. de Sac. tom. 2. de Sac. Ordin. disput. 6. art. 1. Martinon in 3. par. de Sac. tom. 2. disp. 67. sect. 1. n. 14. & alij communiter.

Dicendum est igitur potestate sua non priuari Episcopum ob excommunicationem, suspensionem aut degradationem, quippe est potestas ex institutione Christi per consecrationem collata, ac proinde à solo Christo & non ab Ecclesia tolli potest, vt multis comprobant Greg. de Valent. tit. 4. disp. 9. quest. 3. par. 2. Henriq. l. 10. c. 12. Vasquez de ord. disput. 243. cap. 1 & 2. Barbof. allegat. 3. de potest. Episc. num. 3. & colligitur ex cap. secundum, 19. distinct. & cap. Quomodo de consecratione dist. 4. Et licet in cap. Ecclesiæ aliisque Canonibus 1. quest. 1. & 9. quest. 1. afferatur ordinationem factam ab Hæretico, seu Excommunicato non esse ratam, & legitimam reputandam, intelligi debet quoad illius executionem, & usum; secus quoad substantiam Ordinis, & characteris. Quippe suscipiens Ordinem ab Episcopo deposito, vel excommunicato vitando, verum Ordinem suscipit: at ab illius executione suspenditur iuxta textum in cap. 1. & 2. de Schismatico, & ordinando ab eo, & tradit Couar. in cap. Alma 1. part. §. 6. n. 6. Nauarr. cap. 27. num. 241. & Palau tom. 4. tract. 27. punct. 14. num. 1. Doctè itaque Villalobos in Summa, tom. 1. tract. 4. difficult. 13. num. 1. asserit; Algunos decretos ay, que parece que prueuan, que el Sacramento de la Orden recibido de Obispo descomulgado, ò herege, es irrito, y nulo: mas aquellos cextos hanse de entender de la Ordenacion ilegítima, como declara Hugolino, o se han de entender, no de los Ordenes, sino de la honra dellos, ò del Sacerdocio, como dixe Suarez.

An Consecratio Episcopi possit fieri quocunque die festiuo.

RESOLVTIO LXII.

Affirmatiuam sententiam tenet Salza-
dus in pract. Bernardus Diaz c. 26 §. ad
Episcoporum, B. P. Bernal de Sacram. disp. 46.
sect. 3. num. 18. putat enim quod Ordinatio
Episcopi potest fieri die Dominico, vel fe-
stiuo quocunque, idem docuit Isambert. in
3. part. Diui Thomæ de Sacramento Ordinis,
disp. 1. art. 3. n. 6.

Sed falluntur Viri Docti ita absolutè lo-
quendo, nam non potest Episcopus conse-
crari in quocunque die festiuo, nisi ex spe-
ciali Summi Pontificis licentia, vt patet ex
praxi communi, & Pontificali Romano, vbi
sic habetur fol. mihi 75. Statuta die consecra-
tionis, quæ debet esse Dominica, vel natalitium
Apostolorum, vel etiam festiuum, si Summus Pon-
tifex hoc specialiter indulserit: & tam Conse-
crator quàm Electus conueniens est, vt prece-
denti die ieiunent. Ita ibi, & ideo Pax Iordanus
Episcopus Traguriensis, tom. 1. l. 1. tit. 2.
n. 6. sic ait, Consecratio non potest fieri qua-
cunque die, sed tantum infra notandis, ex quo
differt à Consecratione Ecclesiarum, & Al-
tarium, quæ permittitur absque differentia
dierum, dicitur sub proprio tit. In primis
fieri potest die Dominico, cap. Qui in aliquo,
dist. 5. 1. & ibi Gloss. (Dominica) cap. quod die,
distinct. 75. quod etsi videatur loqui de sola
Dominica Resurrectionis; attamen capitur
pro quacunque Dominica, quia præter alia
Mysteria, colitur in ea memoria Dominicæ
Resurrectionis, & colligitur ex eodem textu;
& clariùs ex cap. Sabbato de Consecrat. dist. 3.
& notat Augustinus Barbofa de offic. all.
Episc. 1. num. 43. post Henriq. in Sum. l. 9. c. 25.
§. 1. in comm. littera D. Et quod hac die sit
permessa Consecratio, habetur etiam in
Rubrica Pontificalis de huiusmodi Consecra-
tione, similiter in Natalitiis Apostolorum, vt in
eadem Rubrica.

In reliquis verò diebus Festiuis non aliter
fieri permittitur, quàm de speciali concessione
Summi Pontif. iuxta eandem Rubr. & pluries in
facto expertus sum. Ita Iordanus, & ante il-
lum Sanchez in Opusc. tom. 2. lib. 7. c. 1. dub. 15.
n. 11. & alij penes ipsum.

Sed si aliquis quærat hinc obiter, quare
Consecratio Episcopi præcipuè efficiatur in
die Dominico, sic respondent Stanislaus So-
colouius orat. 4. Et pronubi quidem nostrarum
nuptiarum sunt hi; Circumstantie autem
illa. Tempus quidem Dominici diei hora ter-
tia,

ria, idque vetustissimo more. Solam enim maiores nostri, inquit Sacer Leo, resurrectionis Dominica diem eo honore dignam, iudicauerunt, ut Sacerdotes, qui sumantur, hoc die potissimum consecrentur: nam quidquid est à Domino insignius constitutum, in huius diei dignitate est gestum. In hac mundus sumpsit primum exordium: in hac per resurrectionem Christi, & mors interitum & vita accepit initium: in hac Apostoli à Domino prædicandi omnibus gentibus tubam sumunt, & inferendum vniuerso mundo Sacramentum regenerationis accipiunt: in hac congregatis in vnum discipulis, Dominus dixit: Accipe Spiritum sanctum, quorum remisistis peccata, remittuntur eis: & quorum retinueritis retenta sunt: in hac denique promissus à Domino Spiritus sanctus aduenit; Et repleti sunt omnes Spiritu sancto, & ceperunt loqui variis linguis, prout Spiritus sanctus dabat eloqui illis. Vt cælesti quadam regula insinuatum, & traditum nouerimus, in illa die celebranda nobis esse mysteria Sacerdotalium benedictionum, in quo collata sunt omnia dona gratiarum. Ita ille.

Quare Consecratio Episcopi non ministratur die Sabbathi, ut ministrantur ceteri Ordines.

RESOLVTIO LXIII.

EX hoc aliqui senserunt Episcopatum non esse Ordinem, ut seruat Mercer. de Sacram. q. 40. art. 5. & alij, sic enim argumentabantur: maiores Ordines non conferuntur, nisi in Sabbathis; Episcopatus tantum in Dominicis, vel ut supra: Ergo Episcopatus non est Ordo maior. Sed falluntur, ut supra probauimus. Dico igitur cum Mercer. vbi supra. Quod ad Ius positium spectat determinare tempora Ordinationum: conuenienter autem Ecclesia assignat Dominicam Episcopatu conferendo, quia est Ordo summus. Hinc & Hostien. notat. Campanil. in Diuer. Iur. Can. Rub. 6. cap. 4. uum. 4. quod alij Ordines ministrantur in die Sabbathi, Episcopatus in die Dominica, quia sicut vigilia feruit festo, ita Sacris insigniti seruiunt Episcopo. Nota verò cum Pace Iordano tom. 1. lib. 5. tit. 1. num. 34. Quod si quis consecraretur aliis diebus, quamuis reciperet Characterem, remaneret tamen suspensus ab executione, prout regulariter cauetur de aliis Ordinibus, cap. consultationi de temporum ordinat. Hostienf. in sum. d. tit. de Sacram. vnct. §. à quo num. 1. Butr. in cap. unico eiusdem tit. in part. lectura, num. 7. & alij. Benè verum

est quod in casu isto non fieret de necessitate supletio, sed satis esset Apostolica dispensatio, ut prædicti testantur.

Quo loco, & hora debet fieri Consecratio.

RESOLVTIO LXIV.

Quoad locum assero Consecrationem faciendam esse in Ecclesia, quæ quidem in Vrbe eligitur ad libitum Consecratoris. Extra Vrbe verò in propria Ecclesia promoti, vel saltem intra Prouinciam, si commodè fieri possit Trident. sess. 23. de reform. dict. c. 2. & Pont. Rub. sup. dicta. Nota verò locum non esse de essentia consecrationis, quæ non est de essentia aliorum Sacramentorum, neque Ordinum, ut rectè obseruat Sanchez Opusc. tom. 2. lib. 7. cap. 1. dub. 15. num. 10. quibus adde Zozium in Decret. lib. 1. tit. 11. num. 12. vbi sic ait, Consecratio (si extra Romanam fiat Curiam) celebranda est in ipsa Ecclesia ad quam quis est electus, aut saltem in Prouincia, si commodè fieri possit. Trident. dict. cap. 2. Metropolitanis, siue Archiepiscopi Consecratio requirit omnium suffraganeorum presentiam, cap. 6. h. t. Episcopi ordinandi sunt ab Archiepiscopo; & duobus, aut tribus comprovincialibus per Archiepiscopum requisitis aliorum accedente consensu, cap. 7. h. t. Si in Prouincia desint ex vicina aduocandi, can. Episcopus, dist. 23. & can. fin. dist. 75. Ita Zoelius. Sed Zerola in prax. part. 1. verb. Consecratio Prælatorum ad 3. obseruat, quod hodie tam Archiepiscopi, consecrantur vbicunque eis placuerit.

Difficultas tamen est: an si Papa committat consecrationem fieri in aliqua Ecclesia, vtrum possit fieri in alia? & affirmatiuè respondet doctissimus Solorzanus in sua erudita Politica Indiana lib. 4. cap. 6. sic ait: Lo que muy en nuestros terminos despues de Andres de Ifernia, y otros, resuelue Mario Muta, conuiene à saber que si el Papa mandare al Arçobispo de Palermo, que consagre à tal Prelado en tal Iglesia puede con iusta causa consagrarle en otra, y tiene por iusta causa qual quiere ocasion, ò agun probable impedimento por el qual no se pueda ir à lugar señalado. Dando por raxon que el lugar no es de la sustancia de la consagracion, y que se iuzga auerse puesto mas por via de demonstracion, que de precision. Et tandem non deseram hîc apponere verba Machadi tom. 2. lib. 4. part. 7. tract. 1. docum. 1. num. 3. vbi sic ait; Acerca pues de la primera, se ha de aduertir que segun Derecho el Arçobispo se dene consagrar en su propia Iglesia, si no es que la

neces

necesidad a costumbre en contrario pidan otra cosa: la qual consagracion se deve hazer con asistencia de tres obispos sufraganeos suyos, que asistan a ella, o que por lo menos sino pudieren asistir, le embien su consentimiento por escrito y la misma diligencia se deve hazer con el Primado: y no concurriendo todo lo dicho se adquiria el Arceobispo la execution del Orden mas como en España, y todas las Indias, y de mas partes sugestas a nuestro Catholico Rey se presentan todos los Arceobispos, y Obispos, y el Pontifice los confirma, no es necessaria para la Consagracion de los Arceobispos la asistencia, ni consentimiento de los Obispos sufraganeos, y del Primado; porque todo esto era necessario quando los Obispos sufraganeos eligian el Arceobispo, y assi en esta conformidad basta, que el Arceobispo el consagre vn Obispo Catholico el que el eligiere, como consta de las Bulas, que en esta razon despacha el Pontifice. Ita ille. Et hæc de loco consecrandi. Quoad horam verò, dico quòd deberet esse circa horam tertiam, cap. 1. distinct. 75. Gloss. Dominica in cap. final. distinct. 51. Augustinus ver. Consecratio. 1. §. 3. Azor. dicto cap. 30. quest. 3. quoniam illa hora illapsus est Spiritus sanctus super Apostolos, cap. nocte, de Consecrat. distinct. 1. quorum locum tenere Episcopos dictum fuit supra, prælud. 1. & alibi, & quia Dominus eadem hora crucifixus est, & Apostoli ordinauerunt Paulum; & Barnabam; ac propter alias rationes de quibus in glossa (tertia) dicto cap. 1. distinct. 75. & ita optimum esset obseruari à Consecratoribus. Sed vt plurimum non aduertitur, & propter longitudinem ministerij solet anticipari. Et ita docet Pax Iordanus tom. 5. lib. 1. tit. 2. num. 8. & 9. Vide etiam Rodulphum Capres in tractat. de Ecclesia ad cap. oportebat 79. art. 20. de consecratione Episcop. num. 4. vbi sic ait: Fit Consecratio inter Missarum solemnias, cap. quod sicut, §. super eo, de elect. quam celebrari statuitur circa horam tertiam, gloss. in cap. fin. lib. 1. distinct. cap. tempus, & cap. ordinationes, & ibi Scribentes 75. distinct. Quia eadem hora Dominus est Cruci affixus, & Spiritus sanctus super Apostolos fuit descensus, de consecrat. distinct. 1. cap. nocte, tum etiam quia eadem hora constat in Episcopos fuisse consecratos. Paulum & Barnabam. Ita ille. Cui adde Vallensem in Paratitla ad decret. lib. 1. tit. 6. §. 8. num. 3.

An si quis ex dispensatione ordinaretur in die Dominica Sacerdos possit in eadem die consecrari Episcopus.

RESOLVTIO LXV.

NEGatiuè respondet Campanil. in diuersi: Iur. Canon rubr. 6. cap. 4. numer. 5. vbi sic asserit: Qui autem ex dispensatione Papali ad Sacerdotium promoueretur in die Dominica, non utique posset eadem illa die consecrari Episcopus, per Innocent. in cap. literas, de tempore ordin. explosa contraria glossæ sententia in cap. quod à Patribus, verfic. Sabbathi, in fine 75. distinct. Ita ille & ante illum Suarez de Consecrat. disput. 31. sect. 1. num. 4. & postea Fragoius tom. 2. lib. 8. disput. 18. §. 1. num. 16. sic asserens: Porrò promotus ex dispensatione Summi Pontificis ad Presbyteratum in die Dominico nequit eadem die consecrari Episcopus, sic Innocentius in cap. literas, de temporibus Ordinationum reiecta glossæ sententia opposita verbo Sabbathi, in fin. cap. quod à patribus 75. distinct. Ita Frago.

Sed contrariam sententiam tenet Castro Palao tom. 4. tract. 27. punct. 13. num. 4. vbi ita asserit: Pro Consecratione Episcopi dies Dominica ex Ecclesiæ consuetudine designata est, vti colligitur ex cap. quod, dict. 75. distinct. & tradunt omnes. Solum est dubium, an si die Dominica promotus fuisti in Presbyterum, vel quia Priuilegium suscipiendi Ordines extra tempora habuisti, vel quia ieiunium Sabbathi antecedentia continuatum est; possis in Episcopum consecrari? Suarez disput. 31. sect. 1. num. 41. existimat id fieri non posse, eo quod duplici Ordine sacro ne quis eo die insigniri. Id ipsum docuit Barbof. allegat. 1. in fine. Sed communis sententia, de qua Abbas in cap. Litteras, de temporibus ordin. Gloss. verbo Sabbatho, in cap. quod à Patribus 75. distinct. contrarium firmat: quia consecratio Episcopi non reputatur Ordo distinctus à Sacerdotio; sed illius perfectio, & complementum, ac proinde non potest comprehendi sub prohibitione, cap. Litteras, & cap. Dilectus, de tempor. ordin. ne eodem die sacri Ordines alicui conferantur. Ita Palaus, & post illum Leander de sacram. tom. 2. tract. 6. disp. 11. quest. 11.

Sed ego negatiuæ sententiæ adhæreo, quia in tali casu Episcopus in eodem die bis communicaret, & bis consecraret,

prima vice in Missa quando ordinaretur Sacerdos, & in Missa quando consecraretur Episcopus. Sed hoc facere esset contra prohibitionem sacrorum Canonum, seuerè prohibentium in eodem die bis Eucharistiam sumere; vel celebrare: Ergo, in vno tantum casu hoc esset licitum, si illa dies, esset dies Natiuitatis, & tunc ego sentio, quod non solum posset in vtraque Missa communionem sumere, & cum Episcopo concelebrare, sed etiam dicere aliam Missam, vt infra in peculiari Resolutione probabo, quod valde notandum, tanquam curiosum, & nouum.

An quando quis ordinatur Sacerdos in die Sabbathi possit consecrari in Episcopum immediatè in die Dominica, ieiunio continuato.

RESOLVTIO LXVI.

Respondeo quod Ordine Sacerdotali die Sabbathi insignitus possit Dominica immediatè sequenti consecrari Episcopus, *gloss. 1. in fin. cap. quod à Patribus, 75. distinct. Syluester verb. Ordo, el. 2. num. 6. versic. Episcopatus autem, Angelus verb. Ordo 6. num. 2. in fin. Astaf. lib. 6. tit. 4. versic. & potest electus, Innocent. in cap. Literas, versic. Nec valet, ibidemque Hostiens. num. 4. versic. sed non fingitur, de tempore ordinand. & Henric. ib. 10. cap. 12. §. 2. in fin.* Ita Campanil. Quoad ieiunium assero, quod si Ordines sacri debeant die Dominica celebrari, licet requiratur continuatio Ieiunij Sabbathi cum die Dominica, vt habetur *cap. quod à Patribus, distinct. 75.* & dicemus infra; non tamen requiritur hoc in consecratione Episcopi die Dominica facienda, sed sat est illa die esse ieiunos Consecrantem, & Consecratum. Ratio, quia Ordines sacri conferendi sunt de iure in die Sabbathi existentibus ordinante, & ordinandis ieiunis: vnde quando debent in die Dominica celebrari, vt censeatur quasi die Sabbathi continuatio, debet continuari omnino Ieiunium diei Sabbathi in die Dominica; at cum iure statutum sit, vt Episcopi consecratio fiat die Dominica, sat est illa die ieiunium seruari. Ita Sanchez. Et hæc docet Azor. *in praxi cap. 4. numer. 10.* Campanil. *rubric. 6. cap. 8. num. 3.* Vgolinus *de potestate Episcopi, cap. 2. numer. 4.* Sanchez *in Opuscul. tom. 2. lib. 7. cap. 1.*

dub. 15. num. 14. & 15. quibus omnibus adde Leandrum *de sacrament. tom. 2. tractat. 6. disput. 11.* Marchinum *tractat. 1. part. 2. cap. 15. & part. 7. cap. 6. num. 9.* cum Laymano *de sacrament. Ordinis, cap. 8. numer. 5.* quidquid in contrarium sentiat Suarez *de censur. disput. 31. sect. 1. num. 4.* his verbis, *Est autem die aduertendum, Episcopatum non numerari in his iuribus, inter Ordines sacros: & ideo non incurri hanc suspensionem, etiam si quis die Sabbathi, & Dominica, continuato ieiunio, ordinaretur Sacerdos, & consecraretur Episcopus, vt notarunt Ioannes Andreas in dicto cap. Quod à Patribus, & Abbas in dicto cap. Literas.* sic ille. Sed tunc deferas contrariæ sententiæ adhærere, videlicet posse, non continuato Ieiunio, si quis in die Sabbathi suscepit Sacerdotium, suscipere die Dominica immediata Episcopatum.

An expediat Eminentissimos Cardinales in Episcopos consecrare.

RESOLVTIO LXVII.

AD hoc dubium sic respondet Pater Gerunda *de Episcop. tom. 2. lib. 7. disput. 12. cap. 2. num. 3.* Plerumque non expedit Eminentissimos Cardinales Episcopatibus insigniri, Ciuitatum præsertim non insignium: ad principes tamen, ac Metropolitanas à re Christiana, atque Ecclesie bonos reor esse illos promoueri. Probat *prima pars conclusionis ex cap. bona memoria superius allegato, in primo de postulat. Vbi cum Cardinalis sanctæ Præcedis in Archiepiscopum Rauennaten postulatus, ab Innocentio III. meritò denegatus sit. Considerauimus verò (inquit Sanctissimus) quod eiusdem Cardinalis presentia vtiliter sit non solum Romana, sed etiam Ecclesie generali tam apud Apostolicam Sedem, quam apud Ecclesiam Rauennaten. Vnde non immeritò preferentes speciali vtilitati communem, & minori maiorem, prædictum Cardinalem postulationi vestra, non duximus concedendum. Vbi pondero vtilem sanè futurum fuisse Cardinalem illum Ecclesie Rauennati; at magis vtilem Ecclesie Catholice per assistentiam Papæ ad vniuersales Reipublica Christiana causas. Deinde perpendo, si vtilitati Ecclesie Rauennati meritò præferatur maior vniuersalis Ecclesie, quanto potiori nomine, priuata cuiuscumque Cardinalis*

dinalis utilitati praeferenda est ea, quae ex illius speratur praesentia Romae? quippe qui talis sapientia, consilij, prudentiae, ac virtutis merito à nobis supponitur esse, qualis ad tantum optatur, ac per sacros Canones destinatur munus. Huc etiam spectat Decretum Tridentinum sessione 24. cap. 1. sic asserentis, Cardinales Sanctissimus Romanus Pontifex ex omnibus Christianitatis nationibus quantum commodè fieri poterit, prout idoneos repererit assumet, ut nimirum omnibus totius Orbis praesit Ecclesiis, quibus ex officio consulere tenetur. Quamobrem omni conatu, animique affectu orandus est Deus, ut semper Cardinales, ea, quae par est eminentia doctrinae, prudentiae, ac virtutis eligantur: & ne tales electi defectu reddituum Ecclesiasticorum à tanto munere, uniuersali quidem Ecclesiae in primis utili, ad peculiare Ecclesias abducantur, minusque utiliter, & maximo cum Republica Christiana detrimento alligentur.

Sed ut verum fatear, hanc Gerundæ opinionem videntur Pontifices non approbare; nam hodie in ciuitatibus non ita magnis praesunt pro Episcopis Eminentissimi Cardinales scientia, & experientia insignes.

An Archiepiscopus ante pallium receptum possit delegare alijs Episcopis, ut consecrent Episcopum sibi suffraganeum.

RESOLVTIO LXVIII.

NEgant aliqui. Primò, quia ille videtur facere, cuius nomine fit, *cap. mulieres de sentent. ex commun. cap. qui per alium, de regulis Iuris in 6.* Secundò, quia *cap. quoniam, distinct. 100.* dicitur differri consecrationem Episcopum, & quòd Archiepiscopus non petit pallium: ac si posset delegare alijs, non differretur.

At dicendum posse, dum non est in mora petendi pallium, scilicet modò petat intra tres menses, intra quos tenetur petere, & sic directè *cap. quoniam*, intelligitur quando est in mora petendi pallium: Regula autem Iuris citata, quando alter qui facit: per se non potest facere: at Episcopi quibus delegatur consecratio, habent per se consecrandi potestatem, & tantum eis delegatur iurisdictione. Probat, quia tantum prohibetur exercere ea, quae sunt Ordinis, & cogere

Anton. Diana Pars XII.

Concilium, ut patet ex dictis: at hæc delegatio est actus Iurisdictionis: ergo. Secundò, quia *cap. suffraganeis, de electis* expressè dicitur, quod Archiepiscopus confirmatus, licet non receperit pallium, potest facere consecrari suum Suffraganeum.

Nec valet, quod quidam dixerunt hanc non fuisse decretalem, sed quandam prouisionem fundatam super quadam æquitate, non Papæ, sed cuiusdam Ioannis Galensis; sed hoc, inquit Panormitanus dicto *cap. suffraganeis, num. 1.* non potest modò dici, postquam hæc decretalis fuit posita in tertia, quarta, & quinta compilatione, quia hæc fuerunt Papæ, & Papa mandat iuxta has decretales prouidendum esse in iudicio, & extra, & maximè hodie, quando in nouis decretalibus Gregorij XIII. est posita, sic tenent Panormitanus dicto *cap. suffraganeis, num. 1.* & ibi Innocentius & Gloss. ibi, *versic. Pallium*, & ibi communis teste Panormitano. Idem gloss. 1. *de translatione Pralat. & cap. quoniam, distinct. 100.* Turrecrem. *cap. Episcopo, num. 6. dist. 100.* Et post omnes Sanchez in *Opuscul. tom. 2. lib. 7. cap. 1. dub. 16 num. 13. & 14.*

Sed non deseram hinc adnotare, ex Neotericis præter Sanchez hanc sententiam docere Boer. *tom. 2. lib. 3. cap. 29. q. 7.* & nouissimè Patrem Andream Gerund. *tom. 2. lib. 7. disput. 8. cap. unie. num. 2.* ubi latè probat posse Archiepiscopum nondum suscepto pallio, ea quae sunt Ordinis alij committere Præsuli, quod etiam concedit Episcopo electo, & confirmato, & acriter inuehitur aduersus contrarium opinantes. Primò, quia Præsul electus, & confirmatus, non autem consecratus alteri consecrato Præsuli munera committens Ordinis propriam tantum exercet Iurisdictionem, proprios nempe subditos alteri Episcopo quoad illa munera submittendo, circa quos alter Antistes sua potestate in consecratione habita, utatur, & probè notat Abbas citato *num. 3.*

Confirmatur, quia Sede vacante Capitulum committere potest alteri Episcopo, ut Clericum propriæ Ecclesiæ, vel Dicecesis sacris initiandum Ordinibus consecret; ex *cap. cum nullus, de tempore Ordinandorum in 6.* seruata tamen forma præscripta à Tridentino *sess. 8. cap. 10. de reformat.* cum omnibus exploratum sit Capitulo facultatem non esse illum eundem Clericum ordinandi, quippe

G 2 quod

quod Episcopo defuncto in his quæ sunt Iurisdictionis tantum succedit *ex cap. cum olim, de maior. & obed.* Sic pariter potest Capitulum Sede vacante, alium inuitare Præsulem ad exercenda Pontificalia per *cap. Pontifices 7. quæst. 1.* & ex allato textu deducit Compostellanus, posse Metropolitanam Sede vacante, eius Capitulum demandare consecrationem suffraganeo, cum hic sit actus solius Iurisdictionis. Et hæc Gerunda.

Dicendum est igitur cum Abbate *in cap. suffraganeis, de elect. num. 6. in cap. cum ex illo, de translat. Episcop. num. 10.* posse ea committere; unde quamuis non possit Clericos suos ad Sacros Ordines promouere, potest tamen alteri Episcopo committere, vt eis Sacros Ordines conferat, Similiter tamen si Archiepiscopus nondum consecratus suum suffraganeum Episcopum consecrare non possit: potest tamen aliis Episcopis facultatem concedere, vt eum consecrent, vt colligitur *ex cap. suffraganeis, de elect.* Pari ratione nequit Chrisma cõficere, pueros baptizare, ablutos confirmare; templa, vasa, & Altaria consecrare; & tamẽ potest Episcopo consecrato facultatem dare, vt hæc in sua Diœcesi faciat; nam ipse non dat aliis Episcopis cum hæc committit potestatem Ordinis, quam reuera non habet, sed solum tribuit facultatem, vt alij Episcopi in his qui sunt ipsius potestati subiecti ea quæ sunt Ordinis, exequantur; ac idcirco solum aliis Episcopis Clericos, vel Laycos, vel Ecclesias suas subiicit.

Nec ostat *cap. pro suo, de regul. iur. in 6.* Quod nostro nomine non licet, nec alieno licebit, & qui per alium facit, per se ipsam facere videtur *in cap. qui per alium, de regul. iur. in 6. & cap. mulieres, de sentent. excomm.* Respondeo hæc in præsentem locum non habere: quia cum Episcopus electus, & confirmatus, qui nondum est consecratus, committit Episcopo consecrato, vt suæ ditionis hominibus ordines conferat, nequaquam illi dat potestatem Ordinis, ac proinde alius Episcopus ad Ordines non promouet Clericos potestate Ordinis accepta ab Episcopo, qui consecratus non est, sed ea quam ipse per suam consecrationem adeptus est, solum igitur habet liberam facultatem consecrandi Clericos alienos, quos antea Sacrare iure non poterat. Nam pari ratione Collegium Canonicorum suo viduatum antistite, potest Alteri Episcopo committere, vt Clericos consecret, *cap. cum nullus, de temp.*

ordinand. in 6. & tamen certi iuris est, non posse Collegium Clericos ordinare, solum enim gerit vices Episcopi in quibusdam, quæ sunt Iurisdictionis. Glossæ & Doctores, *in cap. cum olim, de maior. & obedient. & in cap. 1. eodem titulo in 6.* potest idem Collegium Sede Episcopali vacua, alieno Episcopo facultatem dare, qua in Diœcesi munera quædam Pontificalia obeat, *cap. Pontifices 8. quæst. 1.*

Notandum est verò hîc obiter, quod non potest Archiepiscopus, vel Patriarcha ante pallij receptionem portare ante se Crucem, quia est insigne dignitatis Archiepiscopalis, vel Patriarchalis, quam non plenè habet, nec nomen, vt mox dicemus. Sic Pontificale Romanum supra Turrecrem. *cap. Episcopus, distinct. 100. numer. 7.* Nec potest se nominare Archiepiscopum, vel Patriarcham; nec habet plenitudinem Pontificalis officij, *cap. nisi, de auctorit. & usu Pallij,* & in Concilio Lateranense sub Innocentio III. *cap. 5.* Unde non potest exercere Pontificalia, & ordinare Clericos, conficere Chrisma, Episcopos consecrare, dedicare Basilicas, conuocare ad Concilium, vt expressè habetur *cap. quod sicut, de elect.* & in Pontificali supra.

Nota quod, vt refert Innocentius *cap. sicut, de elect. num. 13.* aliqui dicunt, quod potest sine pallio in aliena Diœcesi de licentia Episcopi illius Diœcesis Ordines conferre: sed oppositum tenet ibi Innocentius, & meritò, quia textus generaliter loquuntur. Et tandem ponam hîc pulchrum dubium resolutum à Sanchez *vbi supra, numer. 15.* vbi sic ait: *Concilium Tridentinum sess. 23. cap. 1. de reformat. præcipit Episcopis, ne à sua Diœcesi absint ultra tres menses, sine causa iusta, &c. Quidam est confirmatus, & consecratus Archiepiscopus petit à Papa pallium, quandone incipiant hi tres menses absentie quam potest facere? Credo quod à die receptionis pallij, quando non est in mora petendi instanter ipsum. Probat, quia (vt dixi dub. præced.) tres menses, intra quod Episcopus tenetur consecrari, procedunt à die confirmationis, quia antea non poterat consecrari. Ergo eadem ratione hi tres menses debent incipere à die receptionis pallij, quia ante receptionem pallij commodè nequit ad Ecclesiam suam venire: tum quia non potest antea Archiepiscopus nuncupari, nec gestare ante se Crucem, nec ordinare, nec confirmare, quod est magna sui officij pars: tum quia ignorat quem Prælatum Summus Pontifex destinabit, qui*

qui det illi pallium, & non sine magnis expensis, & laboribus tot itinera fierent. Ita Sanchez.

An si Episcopus Consecrator prius adhiberet unctionem Chrismaticam, & postea traditionem libri, Consecratio Episcopalis, esset valida, vel saltem illicita.

RESOLVTIO LXIX.

Quoad primum, difficultas procedit in sententia Isamberti, & aliorum asserentium, unctionem Chrismaticam esse de substantia Consecrationis, & hoc non obstante, puto in tali casu Consecrationem Episcopalem esse validam. Probatum à fortiori, nā si Sacerdos in Missa prius consecraret Sanguinem, & postea Corpus Christi, peccaret quidem mortaliter, sed consecratio esset valida, ut rectè obseruat, & docet Suarez in 3. part. tom. 3. disp. 85. sect. 2. & Auerfa de Sacrific. q. 15. sect. 26 & post illos Pater Quartus in Rubr. Missalis, quest. Præm. sess. 5. punct. 6. quod idem dico de Episcopo in ordinatione Subdiaconi tradente prius Calicem, & Patenam, & postea librum, & sic in ordinatione Diaconi. Et hanc doctrinam pulchrè confirmat Pater Amicus in Cursu Theologico to. 7. disp. 2. sect. 4. n. 5. vbi sic ait: *Quod autè possit prior potestas conferri sine posteriori, patet tum in Presbyteratu in quo potestas conficiendi Corpus, & Sanguinem Christi conferri potest, non collata potestate absoluendi à peccatis: tunc etiā in Diaconatu; eademq; ratio est de Subdiaconatu: potest enim tam Diacono conferri potestas ministrandi in Altari non collata potestate legendi Euangelia, quàm Subdiacono potestas tractandi Sacra Vasa non collata potestate legendi Epistolas. Quin addo in Diaconatu, & Subdiaconatu conferri posse posteriorem potestatem non collata priori. Colligo ex præcæto cap. Presbyter, in quo Pontifex præcipit ut si in Ordinatione Diaconi ommissa sit manus impositio nõ debeat totus Ordo iterari, sed solum statuto tempore cautè supplementum quod per errorem ommissum fuit. Supponit igitur Pontifex validè collatam fuisse posteriorem potestatem legendi Euangelia absque priori, qua datur per impositionem manus Episcopi: alioqui non sat fuisset supplere solam manus impositionem, sed etiam reiterare Euangeliorum traditionem, si hac validè conferri non potuisset, non collata priori. Hæc tamen doctrina non verificatur de Presbyteratu, cuius licet prior potestas conferri possit sine posteriori, ut ex eodem cap.*

Anton. Diana Pars XII.

Presbyter constat, non tamen contra conferri potest posterior absque priori. Cuius ratio est, quoniam potestas supra Corpus mysticum Christi supponit potestatem supra verum Corpus eiusdem. Hucusque Amicus confirmans superius à nobis dicta.

Sed difficultas est, an in tali inuersione Episcopus consecrans peccet mortaliter, & videtur, secluso scandalo, & contèptu, peccare tantum venialiter. Probatum quia in tali inuersione non variatur substantia cõsecrationis Episcopalis, sed tantum modus: Ergo nõ adest, nisi culpa venialis, sicut qui recitaret paruas horas ante matutinum non peccaret, nisi venialiter; nam in tali variatione tollitur tantum modus, & non substantia præcepti, ut etiam accideret in Ieiunio, si quis mane sumeret collationem ferotinā, & postea in nocte cœnaret. Adde quod dicti ritus in Cõsecratione Episcopi non videtur habere connexionem inter se, nec Ordinationem, ac relationem vnus ad alterum, & sat ego dicerem de Episcopo ordinante Subdiaconum, & Diaconum, si adhiberet inuersionem in porrigendis instrumentis. Verum quia pro firmanda hac sententia nullum habeo Authorem, & ego nolo esse primus ad illam docendam, ideo tu Lector cogita; & quidem me nimis vrgent in contrarium verba Cast. Palai tom. 4. tr. 18. punct. 4. n. 1. vbi sic ait, *At si mutatio valorum Sacram. non impedit, alicui videri possit nõ esse graue, sed solum leue peccatum ea mutatione uti, quia est accidentalis mutatio. Sed omnio tenendum est per se, & seclusa necessitate mortale peccatum esse, quia est saltem contra præceptum Ecclesie in Christi institutione fundatum, Ecclesia namque præscribens modum in administratione Sacramentorum illum seruandum præcipit, aliàs in re ita graui, qualis est modus administrandi Sacramenta, nihil firmum esset, si fideles obligati non essent vnicum, uniformem modum seruare.* Ita Palai, ideo, ut dixi, tu cogita.

An relinquere aliquem ritum in Consecratione Episcoporum sit tantum peccatum veniale ratione paruitatis materia.

RESOLVTIO LXX.

Pax Iordanus tom. 1. l. 5. tit. 2. n. 2. obseruat ex Abbate Butrio, & aliis sacros Ritus Cõsecrationis Episcopalis alios esse substantiales, quorum ommissio irritam reddat cõsecrationem, neq; suppleri possunt, sed ex integro repetendi sunt: alij solènes

G 3 dicun

dicuntur, qui non inuolunt ordinationē, sed suppleri omnino debent aut per Papā dispensari. Nonnulli verò sunt dubij, an sint substantiales, nec ne, & tunc fit consecrationis iteratio. Cateri honesti reputantur leues, quorum ommissio, nec reiterationem, nec supplementū, requirit, quamuis tutius sit supplere. Ita Iordanus. His suppositis credo non dari paruitatem materiæ in sequentibus: vt v. g. Primò in impositione Codicis Euangeliorum super ceruicem, & scapulas ordinandi, & in ipsa libri traditione dicendo, *Accipe Euangeliū*, &c. Secundò in impositione manuum triū Episcoporum super caput Ordinandi, dicendo, *Accipe Spiritum sanctum*, &c. Tertio in numero trium Episcoporum. Quarto in vnctione chrysmatica manuum, & capitis. In his enim, & similibus omissione, quidquid sit de validitate consecrationis, puto iemper adesse peccatum mortale.

Difficultas est de quarto genere Rituū, de quibus Iordanus, vbi supra n. 5 2. sic ait. *In Episcopi verò consecratione inter leuia, & honesta censentur traditio baculi Pastoralis, Anuli, Mitra, Chirothecarum, Osculi pacis, Intronizatio, & sollemnis per Ecclesiam benedictio, & his similia, qua omitti quidem non debent, sed omissa nō irritant, nec de honestate repeti debent secundum prædicta.* Ita ille; sed vt verum fatear, quoad traditionē Anuli, & Baculi Pastoralis habeo aliquam difficultatem, nam Nicolaus Isambertus in 3. par. 10. 3. de Sacram. Ordinis, disp. 3. art. 4. putat traditionem Anuli, & Baculi esse materiam substantialem consecrationis; ergo in omissione istorum instrumentorum non potest dari paruitas materiæ.

Addo, quod per traditionem Anuli significatur cōiugium spirituale initum inter Episcopum, & Ecclesiam, & ideo non excusatur de peccato mortali eius ommissio.

Ad paruitatem materiæ constituentis tantum peccatum veniale, reducenda forsitan esse ommissio vnus interrogationis Episcopo faciendæ, vel ommissio Chirothecarum; vel Sandalium, vel Pluualis; pertinent enim ad ornamenta, sed non omnia simul, & collectiuè omitti debent, & secluso scandalo, ac contemptu.

Si autem idem dicendum est de Mitra nego, & ideo alibi probaui Episcopum ministrantem Sacramentum Confirmationis absq; Mitra peccare mortaliter, & idē postea, me tamen non citato, docuit Pasqualigus in qq. Canon. cent. 1. q. 31. n. 6. vbi sic ait. *An autem peccet mortaliter si non adhibeat vnum solum ex insignibus Episcopalibus,*

adhibitis tamen cæteris. Respondeo, si omittet Mitram, peccare mortaliter, quia hæc sola est illa, qua tanquam proprium insigne Episcopale adhibetur in exercitio ministrandi Sacramentum; secus autem existimo de cæteris, quia ommissio vnus tantū non tolleret substantiam apparatus exterioris Episcopalis, adhuc enim ratione cæterorum insignium appareret ille minister, qui reuera est. Ita ille.

Quam scientiam Episcopus ante Consecrationem habere teneatur.

RESOLVTIO LXXI.

Respondet ad hoc dubium Petrus Marchant. in tribunali Sacramentali tom. 3. tract. 7. tit. 2. quæst. 2. solut. 2. vbi sic ait: *Episcopus antequam consecretur, tenetur sub pœna peccati mortalis moraliter scire omnia, qua in Scriptura, & Legibus, ac Canonibus Ecclesie continentur ad sui officij executionem necessaria. Talia sunt mandata Dei, & Ecclesie primaria decreta, & præcepta, articuli omnes ad fidem pertinentes, eorūq; principia, & fundamenta, materia & forma Sacramentorum, ac ritus ea administrandi, & alia huiusmodi, sine quibus munia Episcopi verè exerceri nequeunt.*

Ratio clara est: Quia aliàs se, & sibi commissos exponit periculo grauium peccatorum, & abusuū, siue etiam negligentia, & omissionis eorum, ad qua tam ipse quàm oues ipsi commissa tenentur.

Dixi (moraliter) vt excludam scientiam physicam, & numeralem, quæ ex tēpore omnia dici, & exprimi possunt: Talis enim scientia sapissimè etiā in doctissimo viro impossibilis est: sufficit igitur, & requiritur in Episcopo prædictorum scientia moralis: moralem autē voco; Quādo sciuntur illa in suis principiis, & fundamentis, ita vt addito modico studio & diligentia cætera sciri, & penetrari possunt, utiq; inquisitione, consultatione, & deliberatione adhibita. Et hoc est quod inquiri mandatur in septima Synodo supra allegata. Si in promptu habeat legem scrutabiliter, & non transitorie: Ille enim scrutabiliter legē habere censetur, qui principia, & primas conclusiones legis habet, ita vt modico studio, inquisitione, & diligentia occurrētibus difficultatibus sibi, & aliis satisfacere possit: Excedit autem transitiuam scientiam, qua est eorum, qui audiuerunt quidē, & in genere perceperunt, sed ita transitorie, vt principia, & principales conclusiones animo formiter non inhereant, ita vt per se ea scrutari non possint: Hi enim verè ignari, & inscientes dici debent.

Et hoc sensu intelligendum est, quod aliqui

ex Græco verbo pro Doct. ponunt διδακτὸς, id est, docibilem: Docibilis enim ille est, qui ex primis principiis facillè alia infert, vel modico studio cetera penetrat. Vnde Cyprianus ad Pöpeium Epist. 74. docibilis (inquit) ille est, qui est addiscendi patientia lenis. Oportet enim Episcopum non tantùm docere, sed etiam discere. Quia ille meliùs docet, qui quotidie crescit, & proficit discendo meliora, & sanctus Ambrosius lib. de Officiis, cap. 1. de seipso qui in civilibus fuerat occupatus: nec Theologicis ita potuerat imbui: Discendum (inquit) mihi simul, & docendum est, quoniam non vacauit ante discere: Et quantumlibet quisque profecerit, nemo est qui doceri non egeat, dum uiuit.

Ex quibus infero: Episcopum in consecratione sua debere duo saltem habere; Primum Principia, & fundamenta Doctrinæ, & scientiæ eorum, quæ in Episcopo ad Officij sui executionem requiruntur tam in Sacra Scriptura, & Theologica Doctrina, quam in Canonibus. Secundùm diligentiam, sedulitatem, promptamque uoluntatem se in illis firmandi, & proficiendi studio, inquisitione, Consultationibus. Qui aliter suscipit Episcopatum peccat mortaliter, & si non conetur se in dictis scienter perficere, in periculo continuo peccati mortalis uersatur.

Dices: Per alios quos adhibet in Consilium, ignorantiam supplere potest.

Respondeo primò, Episcopi officium esse personale, & Pastorem posse ipsum, quantum impedimento urgente non praepeditur, debere gregem pascere: Vnde est illud 1. Petri 52. Pascite qui in uobis est gregem Domini. Et illud Act. 20. Attendite uobis, & uniuerso gregi, in quo uos Spiritus sanctus posuit Episcopus, regere Ecclesiam Dei: Vbi notanda sunt uerba uobis, & uos, quæ planè personalia sunt, & alienos, & macerarios excludunt.

Respondeo secundò, Consiliorum munus esse Consultationibus suum iudicium, & scientiæ, ac consultationis causam, depromere: Idcirco sanctum est conuicia exponere, sed Episcoporum est resolvere, inter consilia discernere, & ex consiliis, quod satius uidetur eligere: si uerò Episcopus sit imperitus, & scientiæ fundamenta non habeat; quomodo inter bona, & mala, inter utilia, & utiliora discernere poterit, aut resolvere?

Addo, inter Consiliarios frequenter adhiberi qui uel Chusi, uel Achitophel partes sequuntur, & alij interdum, qui cum Consiliariis Roboam, uel inclinationes educationis sequuntur, uel obiuuentatem minus experti sunt, etsi fortè multa legerint nullius unquam praxim sunt adepti, aut qui uentum sequentes, placere uolunt magis quàm ueritatem edicere: Ab his

quomodo se tutari poterit imperitus Episcopus? Hucusque Marchan.

Nec deseram etiam hinc afferre uerba Patris Gerund. de Episc. tom. 1. lib. 3. disput. 2. c. 1. num. 24. ita asserentis, Fit tertio, Episcopum in sua ordinatione rogatum, an utrumque sacrum sciat Testamentum: asserentemque cum re uera ignoret, nec æquiualeter sufficienti saltem ad suum munus præditus sit scientia, lethaliter peccare, ut probè Riccard. quodlib. 3. quæst. 23. Azor. instit. moral. p. 2. lib. 3. cap. 28. quæst. 9. Syluest. Episcop. n. 5. & alij. Ratio est, quia perniciosè mentitur, & in grane damnum animarum curam suscipit. Addo, quia proximè se exponit periculo sacrilegiorum, iniustitiæ, aliorumque peccatorum, quibus scatet mala Præsulatus administratio. Quod si necessaria ad suum munus non ignoret, ut sunt, Authore Riccardo, mandata Dei, mysteria fidei, uirtutes, uitia, iuramenta: addiderim Censuras, Statuta Ecclesiastica magis usu frequentia, onus, ac rationem uisitandi Ecclesias suæ Diocesis, Ecclesiasticos distribuendi redditus, conferendi beneficia, immunitati Ecclesiastica seruanda, ac defendenda, ac si quæ sunt alia prudenti iudicio ad Episcopale munus pro mediocritate scitu necessaria; tamen præstantissima ceterarum, & harum, quas memorauimus, non præstet doctrinam, neque ea expressè teneat, quæ utroque præterea continentur Testamento, non peccabit mortaliter, etiamsi affirmatiuè in examine responderit; quia consuetudo, quæ est optima legum interpret, c. cum dilectus de consuet. sic prædictam interpretatur quæstionem Episcopo factam ex supra citatis Authoribus. Hæc omnia Gerunda, qui postea optimè notat hanc Episcopi ignorantiam. Vnde etiam ea quæ dicta sunt, confirmantur per P. Fragonum de Regim. Reipublicæ Christianæ, tom. 2. lib. 8. disp. 18. §. 1. n. 10. Vnde ex his deducitur Examinatores promouentes Episcopum indoctum, ac sufficienti destitutum doctrina approbantes lethaliter peccare, quod à fortiori deduco, tum ex doctrina communi de Examinatoribus ad examen constitutis, periculùmque scientiæ, quod beneficiatis incundum est; ac docetur à Petro de Ledema in sum. part. 2. tract. 7. c. 1. concl. 7. diffic. 13. Rota Romana apud Farinacc. decis. 672. Barbof. de offic. & potest. Episc. part. 3. allegat. 60. num. 93. & alij; tum quia ipsi causa sunt moralis damnorum spiritualium, quæ ex docti Episcopi administratione promanant. Hæc omnia idem Gerunda, quæ explicare uolui ad deterrendos Aulicos, & curiales ne Episcopatum ambient, nescio enim an ipsi possint in conscientia asserere,

se scire ea, quæ superius authores citati statuunt se esse obligatos scire; ipsi tamen videant. Sed an eligendus sit ad Episcopatum Theologus, an Canonista eruditè nouissimè tractauit Gregorius Gobar Societatis Iesu, vir doctus, & ingeniosus, ac mihi arctissimis amicitia vinculis colligatus, in suis Vindiciis Theologicis, *sect. 16. n. 416. cum sequent.* in quibus defendit Theologos, & inter ipsos omnium minimum à stilo FERREO cuiusdam Authoris, qui contra Dianam, ac modernos scripserat, Theologos non debere in suis operibus tractare materias legales, & Canonicas. O lepidum caput!

An possit vnus Episcopus duobus Ecclesijs præfici?

RESOLVTIO LXXII.

Hanc quæstionem doctè vt sæpe solet, pertractat P. Andreas Gerunda *de Episcopo, tom. 2. l. 8. disp. 12. c. 2. per totum*, vbi firmat ex se vnus Episcopus ad duas præfici, & consecrari Ecclesias nequit, siue in titulum, siue in Commendam, sic per communem sententiam authores passim. Probat *ex c. 2. Concil. Later. sub Alexandro IV. relato in cap. multa de præbendis, & dignit.* Secundò per Extrauagantem *execrabilis*, quæ tametsi de pluralitate loquatur beneficiorum, præsertim dignitatum, & Curam habentium animarum, potiori quidem iure competit Episcopatibus, quibus maximopere illa quadrant, & dum non sunt proprii in singulis Ecclesijs Rectores, priuantur multis cõmodis iniuriis variis expositæ, &c. Et quod amarrius est dolendum, animarum cura negligitur. Tertio ex Tridentino *sess. 7. c. 2. de reformat.* nemo quamcumque dignitatem, &c. plures metropolitanas, seu Cathedralis Ecclesias in titulum, seu commendam, aut alio quouis modo contra sacrorum Canonum instituta recipere, aut simul retinere præsumat. n̄ super probatur ratione petita à matrimonio spiritali, quod subire diximus Episcopatum, *disp. 10.* Argumentum autem à matrimonio carnali ad spirituale, & vsui esse in iure, & roboris non parum habere sæpè scripsimus *in capit. inter corporalia, & finali de translatione, cap. quoniam frequenter, §. porro, vt lite non contextata*, aliisque Iuribus eruditè allatis ab Euerard. *de locis, loco 77. à matrimonio carnali ad spirituale*; nemini licet duas simul habere Vxores matrimonio carnali deuinctas vt communis & Catholica fert doctrina, ergò neque in matrimonio spiritali id licere dicendum est Confir-

mantur superius dicta à necessitate resistentiæ, quæ summa est, neque præter quam ex vrgentissimis causis maximè per Trident. indicatis dispensari poterit, & rarò.

His tamen non obstantibus potest Papa ex causa vrgenti dispensare in pluralitate Ecclesiarum Cathedralium. Deducitur hæc assertio à fortiori ex nostro supposito primò, authoribus ibidem citatis, atq; ex assertione prima, idque etiam præstituisse Papam colligitur *ex cap. Relatio adiuncto text. in cap. illud. 21. q. 1.* vbi expressa Pontificia habetur de duabus Ecclesijs dispensatio. Notandum tamen, quod dispensatio habita à Papa in pluralitate Ecclesiarum absque iusta causa, neque valida est neque licita, sic deduco ex D. Thoma *quod lib. citato. 9. art. 15.* Syluest. *benefic. 4. in prin. & q. 2.* Angel. *ibid. n. 35.* Armilla *n. 42.* Tabienna *benef. 2. n. 28.* Antonin. *3. part. tit. 15. c. 1. §. 8. & 10.* Gabriel *in 4. dist. 15. q. 8. art. 3. dub. 2.* Gannauensi *quodlib. 2. quest. 27.* Nauarr. *capit. quando & in sum. cap. 22. n. 75.* Panorm. *cap. de multa de præbendis, n. 20.* Ioan. Andr. *ibidem Turrecremat. cap. 1. dist. 89. num. 14. 15. & 16.* Caiet. & alij, quos citat, & sequitur Sanchez *l. 2. Conciliorum, p. 1. dub. 6. num. 13. & alij.* Ratio est quia pluralitas horum præsertim beneficiorum absque causa honestante, iuris est naturalis diuini, in quo non potest validè Papa dispensare.

Sed quam sit illicita multiplicatio Beneficiorum in eadè persona, cognoscat Lector ex amicissimo, & nunquam satis laudato Patre Theophylo Raynaudo in sua eruditissima lucubratione *de bonis Ecclesie male, siue captitis, siue dispensatis, l. 2. sect. 2. c. 7. per totum*: vbi doctè, vt semper solet, firmat multiplicationem beneficiorum quorumcumque in eadem persona, vltra quam necesse sit ad honestam eius sustentationem per se loquendo, grauiter illicitam esse: tametsi per accidens in talibus quibusdã euentibus honestari potest. Vide etiam nostrum Patrè Thomam Pelliccionum *Quinquagena Illustri quæstionum quest. 50. cap. 1. num. 1. 2. 3. & 4.* sententiam Patris Raynaudi latè, & solidè confirmantem; sed non deseram hîc apponere verba Ioannis à Cokchier. *in Vindiciis libertatis Ecclesiastica, par. 2. cap. 9. num. 7.* sic asserentis: *Ast ego abusum hunc acceptum fero ambitioni, & cupiditati multorum, qui seipso in Deum decipientes, vt loquitur Sac. Concilium Tridentinum, sess. 24. cap. 17. plura simul beneficia retinere non erubescunt cum certissimo Animarum suarum periculo,* cap. qui in tantum de præbend. *Nã cum pletosque mediocri fortis, licet interdum perhonestæ,*

*neſta, ut vocationi ſua moram gerant initia-
re ſacris appetant, titulo patrimonij ſit, ut Sa-
cerdotiis carentes huic vitæ generi non re-
ſpondente patrimonio concedenter viuere, &
diuinis vacare ad utilitatem animarum ne-
queant. Quod ſi ſingula Eccleſiæ, ſive ſingula
Sacerdotia ſingulis conferrentur, arceretur à
multis egeſtas, cum vix poſſunt plura benefi-
cia ad vnum peruenire, ut ſcribit Rebuff. in
praxi, tit. de diſpenſat. num. 20. ſine paupertate
plurimorum. Accidit quod beneficiorum
fundatores fraudentur ſua intentione, qui vo-
luerunt Eccleſias prouidere ſuis myſteriis de-
bitis, quod pluralitate tollitur, Vincent. Fil-
liuc. tract. moral. q. tr. 41. cap. 7. n. 3. Denique
litterarum ſtudia neglecta iacent; vtrimque
enim ſpes bonorum debilitatur, ſcilicet, &
quod meritorum ratio non habetur, & quod
auida ditiorum auaritia impedimento eſt, ne
inhospes promoueantur. Cardin. Bellarm. in
Admonit. ad Card. Theanenſem nepotem
ſuum contron. 5.*

*Quæ aliquæ cauſæ mouerunt ſanctos Pa-
tres nouiſſimi Conc. Trid. d. cap. 17 ut ſtatue-
rent vnum tantum beneficium Eccleſiaſti-
cum ſingulis conferri, quod eſt conforme Iu-
ri diuino: nam ut habetur Iſaiæ 5. Væ qui con-
iungitis domum ad domum, & agrum agro
copulatis vſque ad terminum loci, nunquid
habitabitis vos ſoli in medio terræ? Væ reue-
ra talibus: quatenus ſunt genere quodam,
dum aliis alimenta ſubtrahunt homicidæ, ut
abdomini ſolum inſaturabili, luxui, aut vanæ
gloriæ gratificentur; & tamen non ſaturantur
pluralitate beneficiorum, inquit Rebuffus d.
loco, & dum alter eſurit, hic aufert alimenta
aliis quos necare videtur l. necare. ff. de liber.
agnos.*

*Næque obtendant iſti, Papæ diſpenſatio-
nem; nam licet in foro fori, id eſt, exteriori
turi ſint, non erunt tamen in foro poli, id eſt,
conſcientiæ, niſi cauſa diſpenſationis ſit
neceſſaria; quæ ſententia eſt ſancti Thom.
quodlibeto 9. art. 15 & Diui Bernard. dicen-
tis, qui non vnus, ſed plures eſt in beneficiis;
non vnus, ſed plures erit in ſuppliciis, hæc au-
tem cauſa debet eſſe in utilitatem Eccleſiæ,
vel ob ipſius Eccleſiæ neceſſitatem. Quando
cauſa non eſt in bonum Eccleſiæ, non eſt bona
diſpenſatio, nec eſt homo ſecurus coram Deo?
inquit Card. Toletus lib. 5. Inſtruct. Sacerd.
cap. 81. cap. non eſt ibi Gloſſ. verb. adimplere.
Card. Bellarm. in d. Admonit. ad Episcopum
Theanenſem nepotem ſuum, contr. 5. & in
Conſiliis datis Clementi. VII. Pont. maximo,
quæ extant in libro vitæ eiſdem Card. Bel-
larm. c. 5. ubi exponit Pontifici, Polygamiam
ſpiritualementeſſe Iuri Canonico, & natura con-*

*trariam, tantundem quoque ante eum ſcripſit
Rebuff. in prax. tit. de diſpenſat. n. 55. Dum
dicit Papam etiam non eſſe tutum in conſcien-
tia, qui ſine cauſa diſpenſat; quia Papa ad
adificationem poſitus eſt non ad deſtructio-
nem, capitulo ſunt quidam 25. q. 11. Memi-
nerint, denique iſti beneficiorum ſacci ſen-
tentia DD. Pariſienſium inter quos veriſimi-
le eſt, teſte Card. Bellarm. d. contr. 5. fuiſſe S.
Thomam, & S. Bonau. qui omnes anno 1270.
propter hoc congregati vnanimitè cenſue-
runt duo beneficia haberi non poſſe, quibus
cum duo tantum contradicerent; ex iis vnus
Cancellarius, ſcilicet Pariſienſis, paulo poſt
mortuus, tertio ab obitu die, Gulielmo Episco-
po Pariſienſi viſus eſt, eique dixit ſe apud in-
feros æternis ſuppliciis damnatum, quorum
quod ſenſerit pluralitatem beneficiorum,
vnum ſufficit Iuri naturali non improbari.
Hucvſque Cokier, qui citat Azorium, ſed
aliqui ſuperius dicta aliquantulum miti-
gant, quos videre poteris apud Filliuc-
cium, tom. 3. tract. 41. cap. 7. per totum, &
Vallenſem de Benefic. l. 3. num. 7. per totum;
Vide etiam nouiſſimè Theologum Pari-
ſienſem Ludouicum Bair de examine
pœnitentium, q. 15. n. 12.*

*Nota etiam Pellicionum, vbi ſupra do-
cuiſſe hanc doctrinam procedere etiam
quoad facultatem teſtandi, ſic enim ait:
Concluſio, quam huc vſq; firmauimus, exten-
denda eſt etiam ad facultatē teſtandi de fru-
ctibus beneficij nempe, ut non poſſit concedi
ſine cauſa abſque peccato. Quod non placet
Couar. cap. cum in officiis, de teſtam. n. 7.
ex eo quia prohibitio teſtandi eſt de iure poſi-
tiuo. Sed id aſſeritur ab Abbat. in repetit.
cap. cum eſſes, n. 38. de teſta. Barbat. dicto
cap. cum in Officiis, Philipp. Franc. cap. 1.
eodem tit. in 7. & aliis: & ſequitur ex dictis,
licet enim ſit de iure poſitiuo prohibitio te-
ſtandi, eſt tamen conſona iuri naturali, &
muneri paſtorali. Eccleſia enim aurum non ob
aliud vult, niſi ut pauperes alat, cap. aurum
46. diſtinct. ergo iniuriam patitur ſi aurum,
quod ſibi debetur ad prophanos vſus impen-
datur. Vnde idē Barb. in tract. de præſtand.
Card. part. 1. queſt. 4. dixit licentiam conceſ-
ſam de fructibus beneficiorum teſtandi, de di-
ſpoſitione ad pios vſus, non ad prophanos eſſe
intelligendam, quod probat etiam Molin. de
Iuſt. & Iur. diſp. Et ſi quis diceret licentiam
teſtandi de beneficij fructibus ad pios tantum
vſus eſſe legitimam etiam abſque cauſa, ve-
rum diceret, nã eo caſu, Eccleſia non fraudat-
tur, & Summus Pontifex videtur quaſi tran-
ſtuliffe in diſpenſantem per teſtamētum, vo-
luntatem ſuam, illa bona in pios vſus appli-
candi.*

candi. Per quam doctrinam possunt conciliari Abbas, & Couar.

Verum supradicta in dubio locum non habent cum semper praesumendum sit Summum Pontificem cum causa dispensasse, licet illam non expresserit, & illi in hac parte credendum non dubito, cum nemini rationem reddere teneatur, & dispensatio in omni casu semper valebit: Hucusque Pellicionus.

An possint consecrari duo Episcopi pro vna, eademque Ciuitate.

RESOLVTIO LXXIII.

Quod est quaerere, an Romani Pontificis concessu in eadem Ciuitate duo Episcopi auctoritate, & potestate pares institui possint; Respondet Panormitanus in cap. Quoniam de Offic. Ordinarij, num. 4. Glossam secutus in cap. non autem. 7. quest. 1. id iuxta de causa fieri posse; quod illi colligunt ex eo, quod Valerius Hipponensis Antistes, ut constat ex sancto Augustino, Epist. 110. sibi sanctum Augustinum Episcopum asciuit. Certè iure communi Canonico duo Episcopi aequè pares eiusdem ciuitatis esse non possunt, quamuis vnus possit esse alterius Vicarius, vel Auditor multis de causis, ut ait Abb. in cap. 1 de Parochiis. At quia Romani Pontificis potestas, est Iuris Canonici auctoritate superior; potest in eadem ciuitate duos Episcopos constituere, nec enim hoc cum iure aliquo diuino, vel naturali pugnat: possunt enim duo in eandem ciuitatem habere iurisdictionem aequè communem: sicut etiam Titius, & Caius eiusdem rei, vel serui possunt habere aequè commune dominium Obiicies ex c. inter corporalia de translat. Episcop. Inter Praesulem, & Ecclesiam contrahitur coniugium: at vnus sponsae duo sponsi, & Viri esse non possunt; Respondeo in hac parte non esse idem Iuris de coniugio corporali, quod de spirituali: quia Iure diuino, & naturali vxor non est, nisi vnus Viri, & sponsi: at Ius diuinum, vel naturale non praecipit, ut vna ciuitas, vel Ecclesia vni tantum sit Antistiti subiecta.

Deinde obiicies, totius Ecclesiae Catholicae nequit esse nisi vnus Summus Pastor. Ergo similiter vnus tantum Ciuitatis vnus Episcopus: alioqui enim erunt eiusdem ciuitatis duo capita, quod est monstrum. Respondeo esse Iuris diuini, ut Ecclesiae Catholicae vniuersae non praesit, nisi vnus Summus Christi Vicarius Petri successor, ac proinde humana potestate, ut loco citato docet Glossa fieri non potest, ut Ecclesiae Catholicae sint duo Summi Pastores: Christus enim

vnus esse voluit, non duos, cum dixit: Et super hanc Petram aedificabo Ecclesiam meam, & alibi: Fiet vnus Ouile, & vnus Pastor. Item natura in corporibus vnus tantum caput constituit, atque praefecit, & ideo naturaliter eiusdem corporis duo capita esse non possunt: at verò nec Ius diuinum, nec naturale prohibent duos esse eiusdem ciuitatis Antistites Romani Pontificis potestati subiectos. Sicut etiam quia Ius diuinum, vel naturale non vetat duos esse in Ecclesia Catholicos Imperatores, qui sint ipsius infolidum defensores, Custodes, & patroni Romani Pontificis auctoritate fieri potest, ut duo in Ecclesia Imperatores, potestate pares creentur, vnus qui toti Orienti, alter qui Occidenti praesit; ut glossa, Archidiaconus & Panormitanus locis supra citatis tradiderunt. Et haec omnia docuit Azorius tom. 2. lib. 3. c. 29. q. 13; quem postea sequutus est Gerunda tom. 2. lib. 8. disp. 12. cap. 5. num. 3. & alij.

Dico itaque, quod communiter duo Episcopi nunquam ad vnam, eandemque Ecclesiam praefici possunt. Est communis, & Catholica sententia. Probatum tum perpetua in Ecclesia traditione ab Apostolis ducta, tum ex cap. quoniam de Offic. Iudicis ordinarij ibi. Prohibemus autem omnino, ne vna, eademque Ciuitas, siue Diocesis diuersos Pontifices habeat, tanquam vnus corpus diuersa Capita quasi monstrum: ad quam doctrinam dilucidandam multos text. refert Glossa verb. Monstrum. Insuper probatur 7. quest. 1. quod autem ex nonnullis Conciliis ibi citatis. Praeterea id patet ex Gregorio Magno Regesti lib. 9. Epist. 41. ad Anatorium, & August. Epistol. 148. ad Valerium, relata distinct. 40. Ante omnia peto vbi secundum locum in Ecclesia Hipponensi, apertis fatetur verbis, se habere. Vis mihi facta est merito peccatorum meorum; nam quid aliud existimarem nescio, ut secundus locus gubernaculorum mihi traderetur, qui remum tenere non noueram, Adde Glossam verb. gubernaculorum. Nec obstat dicere Venetos habere Patriarcham simul, & Episcopum, ergo, &c. Fecere mentionem huius obiectionis Abb. cit. & in cap. quoniam de officio Ordinarij, & in cap. si Episcopus de Parochiis. & glossa in illis distinct. 80. ver. singulos, asserente illum non esse Patriarcham Venetum, sed Grandensem. Verum his non obstantibus non nego cum Azorio, & alijs ex vrgentissima causa posse Pontifices dispensare, ac duos praeficere vni Ecclesiae auctoritate; & potestate pares; Paris est, quia vnitas Pastoris singularum Ecclesiarum Iuris est Canonici, in quo, ut saepe diximus, ex legitima Causa Summus Pontifex dispensare potest,

vt enim diuisio Ecclesiarum, & Paræciarū iuris est Canonici, ita talis diuisio, vt vni Præsuli vna sit Ecclesia addita. Cæterum cū è traditione Apostolica continuo vsu firmata hanc in Ecclesia Dei vnitatē sēper esse seruatam dixerimus, & cum maximè ad singularum Ecclesiarū vnitatē, & Monarchicum regimē vnitatis Antistitū summoperè faciat, merito assertū volumus, nō absque vrgentissima causa id fieri debere, cū agatur de re proximè accedente ad præscriptionē iuris naturalis diuini. Quamobrem etsi vt superiori assertionē indicauimus; Augustinus Valerij Episcopi pene vicarius fuisset, quod secundum ab illo in locum tenere falsus sit; vt cum Episcopi iura videtur exercere, viuente Valerio modo iam dicto, fertur dixisse, si sciuissem Ecclesiæ prohibitionem, nunquam hanc ipsam administrationem Ecclesiæ acceptauissem, sic Abb. in cap. Quoniam, de Officio Ordin. refert.

Quam potestatem accipiat Episcopus in Consecratione.

RESOLVTIO LXXIV.

Longum esset de illa tractare sed me breuiter expediam cum docto Patre Auerfa, nunc merito tertia vice Generali suæ Religionis, is itaque sic asserit tractatu de Sac. Ordin. q. 2. sect. 11. Demum ad Episcopū præcipuè etiam spectat, regere, & gubernare populum, & Clerū sibi commissum, & subiectum, Ipseque est verus Superior, & Prælatus, habens potestatem, & iurisdictionem in alios tanquam verè sibi subiectos. Quare habet authoritatem præcipiendi, & obligandi, atque transgressores plectendi, & puniendi: in rebus, inquam, spiritualibus, & ad salutem animæ ordinatis. Sub quo genere continetur potestas ferendi Censuras, excommunicandi, interdicendi, & suspendendi, ac subinde ab iisdem Censuris absoluendi: quæ quidem est potestas ligandi, & soluendi in foro externo. Habet potestatem concedendi etiam Indulgentias ad certos dies, habet authoritatem in causis matrimonialibus, & aliis Ecclesiasticis iudicandi, ac decidendi. Constituit Parochos, & dat eis Iurisdictionem administrandi ea Sacramenta, quæ à Sacerdotibus apta sunt conferri. Constituit Confessarios delegatos, dans eis Iurisdictionem absoluendi à peccatis, & approbans Regulares ad idem ministerium ad quod nempe in Sacerdotibus non sufficiebat sola potestas Ordinis, etiam loquendo quoad validitatem. Hinc potest sibi reseruare certos casus non concedens Confes-

sariis delegatis, & auferens quoque Parochis facultatem ab iis absoluendi absque sua noua licentia speciali. Hanc Regimini potestatem, hanc Iurisdictionem in externo foro, potest Prælatus exercere etiam si non sit ordinatus Episcopus. Et hæc omnia Auerfa. Quæ quidem ante illum obseruauerat Bartol. Vgolinus de potest. Episcop. c. 2. §. 2. num. 2. cum seq. & Meinard. in disput. de Iur. Episc. c. 5. per totum.

Sed notandum est hîc quod Episcopus electus, & confirmatus, sed non adhuc cōsecratus licet, vt supra diximus, facere non possit, quæ potest Episcopus consecratus, de iure tamen communi potest exercere ea, quæ sunt Iurisdictionis, non quæ Ordinis. Vnde potest excommunicare, suspendere, intercedere, visitare, corrigere, punire, Synodū conuocare, Beneficia cōferre, Ecclesias minores cōiungere, & annectere, diuidere, voti & iurifuradi vincula soluere, constitutiones ponere, causas audire, & cognoscere; quorundam peccatorū absolutiones sibi reseruare. Nā ex c. Transmissam, & c. Nosti & c. Qualiter cap. nihil est de elect. & cap. Inter corporalia de translat. apertè colligitur Episcopum canonicè cōfirmatum potestatem Iurisdictionis, non Ordinis nancisci, quòd, vt ait Panormitanus in cap. inter Corporalia de translat. locū habet in Episcopo electo, & confirmato: quamuis Sacerdos nondum sit, nihil .n. impedit quominus in eo Presbiter nō est; sit Episcopalis Iurisdictionis potestas.

An verò Episcopus confirmatus ante consecrationem, & Sacerdotium possit concedere peccatorum condonationes, quas indulgentias vocamus? Respondeo cum Sancto Thoma in 4. distinct. vigesima, q. 3. art. 3. q. 4. art. 2. quem etiam Panormitanus in cap. suffragan. n. 3. de elect. & Calderin. in cap. accedentibus, de excess. Prælat. sequuntur posse, quoniā hæc potestas non est Ordinis, sed Iurisdictionis: nam per huiusmodi condonationes peccatorum non confertur Sacramentum, sed ex Ecclesiæ thesauro, qui Christi Domini, & Sanctorū meritis constat bona impertiuntur nobis; quibus pænæ peccatorum remittuntur.

Verum difficultas est, an talis Episcopus cōfirmatus possit de Iure cōmuni exequi ea, quæ superius dicta sunt, antequā possessionem de Episcopatu acceperit: Hanc quæstionē tractauit Panormitanus in cap. transmissam de elect. num. 3. vbi refert duas sententias: Innoc. enim Hostien. & Io. And. quos ipse Abbas citat, affirmat, eò quod in cap. Nosti, & c. qualiter, cap. Nihil est, & cap.

Transmis

Transmissam de elect. Iura post electionem, & confirmationem nihil aliud in Episcopo requirunt ad plenam administrandi potestatem, ergo non est necesse, ut Episcopus possessionem nactus sit, nisi alicubi fuerit consuetudine receptum, ne Episcopus administret, quæ sunt Iurisdictionis, donec fuerit possessionem affectus.

Cæterum Archidiaconus, Dynus, & Petrus Ancharanus, quos etiam ibidem refert Abbas, negant posse Episcopum exequi quæ sunt Iurisdictionis, nisi possessionem consecutum. Quicquid dicas Abbas loco citato illud prius probabilius videtur. Nam iure communi antiquo, de quo Innocentius, Hostiensis, & Ioannes Andreas loquuntur, non requirebatur possessio; satis enim erat electio, & Confirmatio, ut illi tradiderunt, nisi ubi aliud usu receptum erat: at verò iure nouo, quod habetur in Extrauaganti, Iniunctæ de elect. inter Extrauagantes communes opus est, ut Episcopus si velit ea quæ sunt Iurisdictionis exercere, obtineat literas Apostolicas, sine quibus nec admitti, & recipi tanquam Episcopus, nec possessionem Ecclesiæ sibi collatæ cõsequi potest; nam in ea constitutione sic habetur: *Præsenti perpetuò valitura constitutione sancimus, ut qui apud Apostolicam sedem promouentur, aut confirmationis, consecrationis, vel benedictionis munus recipiunt, ad commissas eis Ecclesias absque Apostolica Sedis litteris huiusmodi eorum promotionem, consecrationem, seu benedictionem, continentibus accedere, vel bonorum Ecclesiasticorum administrationem accipere non præsumant, nullique eos absque d. litterarum ostensione recipiant, aut eis pareant, vel intendant.* Hæc in ea constitutione: quæ poenam deinde constituit in Episcopos quidem, ut sit irritum, & inane quicquid fecerint, nec aliquid sibi ex prouentibus acquirant: in Canonicos verò, & Clericos qui ipsos sine huiusmodi litteris admiserint, vel ipsis paruerint, ut tandiu sint à beneficiorum suorum perceptione suspensi, donec Apostolicæ Sedis gratiam meruerint obtinere. Panormitanus in cap. *qualiter de elect.* meminit huius Extrauagantis, dicens: Nullum Episcopum antequam habeat litteras Apostolicas iure posse administrare, aut recipi ab Ecclesia tanquam Præsulem: alioqui recipientes, aut receptus incurrunt in poenas prædictæ Extrauagantis. Et hæc omnia, & plura alia latè probat, & discutit Pater Gerunda de *Episcop.* tom. 2. l. 1. disp. 4. §. 5. & 6. cum aliis plenè.

Potestas, quam Episcopus in sua Consecratione accipit an possit à summo Pontifice auferri.

RESOLVTIO LXXV.

AD hoc quæsitum sic respondet Martinus Becanus de *Sacrament. capite 26. quæstione 8. num. 3.* per duas Conclusiones. *Prima sicut in Iurisdictione interiore, sic etiam in hac exteriori duo sunt. Primò potestas regendi, & gubernandi Ecclesiam. Secundò applicatio materia. Potestas regendi dupliciter conferri potest. Primò à Summo Pontifice, quo pacto confertur Episcopo electo, & confirmato, nondum tamen consecrato. Secundò à Deo quo pacto confertur in consecratione. Applicatio materia tam semper confertur ab ipso Pontifice, vel Ecclesia; nisi quod Pontifex facta electione immediatè eam accipiat à Christo.*

Secunda Conclusio. Quando potestas illa confertur à Pontifice, ante consecrationem auferri, & mutari potest: quando autem confertur à Deo in consecratione, non potest auferri, licet usus eius possit impediri per subtractionem materia. Ita Becanus, sed ego magis clarè assero, quod Episcopo Iure diuino ex vi Sacramenti multæ potestates conferuntur, quæ ab illis nõ sunt vlla superioritate amouibiles, & à charactere indelebili procedunt: Tales sunt quæ subiiciuntur in definitione: Nimirum: Potestas conferendi ordines, Sacerdotes consecrandi, Confirmationis Sacramentum administrandi, quæ ita ex vi ordinationis Episcopo quantumuis degradato, excommunicato, suspensio Iure diuino competunt, ut si ab illo conferantur, validè & efficaciter conferantur, etsi ratione prohibitionis, vel impedimenti Canonici illicitè.

Et quamuis nonnulli ex Historiis antiquis referant, Abbates, & simplices Sacerdotes Pontificum concessione Subdiaconos, & diaconos consecrasse, & Sacramentum Confirmationis cum Chrismate ab Episcopo confecto ex delegatione summorum Pontificum administrasse (de quibus nõ est modo meum longas disputationes texere) In hoc tamen Potestas Episcopo ex vi suæ ordinationis concessa ab illa saltem distinguitur: Quod potestas illa delegata (supposito quòd etiam ex Institutione Christi delegari potuerit) fuerit sèper reuocabilis, siue per cessationem, siue per suspensionem, aut quamuis prohibitionem, ita ut stàte reuocatione effectum nullum habue

habuerit: Potestas autem Episcopo in sua ordinatione collata, ita Iure diuino ex vi Characteris eis competat, ut vlla humana potestate tolli, aut immutari possit. Vnde stat quod ex vi Characteris, & Ordinationis suæ indelebiter Episcopus ordines omnes conferat, & Baptizatos confirmet validè. Et ita docet Marchant. *in Trib. Sacr. tom. 3. tract. 7. tit. 1. q. 2. concl. 1.*

Verùm pro resolutione dubij, etiam discutendum videtur, à quonam Episcopi habeant potestatem iurisdictionis. Et quidem prima opinio est, Episcopos eam habere immediatè à Pontifice: Ita Caiet. *tom. 1. Opusc. tract. 1. Heruæus in l. de potestate Papæ, Gab. lect. 3. in Canonem Missæ, Bellarmin. lib. 4. de Pontific. cap. 22.* Probatum primò ex figura veteris Testamenti quia *num. 2.* Deus iussit in septuaginta Seniores acciperent de Spiritu Moyse, & iuuant illum in regendo Populo. Quo Deus significare voluit in Moyse residere totam authoritatem, & alios si quam habent, à Moyse habere. At Pontifex in Ecclesia tenet eum locum, quem tenuit Moyse in populo Iudæorum. Secundò quia Regimen Ecclesiasticum est Monarchicum. Ergo omnis authoritas est in vno, & ab hoc in alios deriuatur. Tertiò quia Cyprianus *in lib. de Vnit. Ecclesie*, comparat Sedem Pontificiam Capiti, Radici Fonti, & Soli. At in omni corpore virtus membrorum deriuatur à capite, & in omni arbore virtus ramorum oritur ex radice, & in omnibus riuis aqua fluit ex fonte, & omnium radorum lux est à Sole. Ergo omnis Iurisdictione Ecclesiastica est à Pontifice. Quartò quia si Deus immediatè conferret Episcopis Iurisdictionem, omnes haberent illam æqualem; quod falsum est. Quintò Pontifex non posset illam auferre, aut mutare, quod tamen sæpe facit, ut patet ex Diuo Bernardo *Epist. 131. ad Mediolanenses*, non ita absolutè, sed dependenter Pontifice secunda opinio est, Episcopos suam Iurisdictionem immediatè habere à Deo, ita Francisc. Victoria *in Relectione 2. de potest. Ecclesie, q. 2.* Alphonsus à Castro *l. 2. de iusta hæreticorum punitione cap. 24.* Petrus Soto *lectione 5. de Confessione, Domin. Soto lib. 1. de iust. q. 1. art. 4.* Et Ioan. Maior. *in 4. dist. 17. q. 7.*

Probatum primò, ex illo *Actor. 20. vers. 28.* In quo Vos Spiritus sanctus posuit Episcopos regere Ecclesiam Dei, *Ephes. 4. vers. 11.* Ipse dedit quosdam Apostolos, alios autem Pastores, & Doctores. Secundò ex Patribus Dionys. Hierarch. Ecclesie, *c. 6.* dicit Episcoporum Hierarchiam immediatè terminari in Christum, sicut inferiores Ordines Presby-

terorum, Diaconorum terminantur in Episcopum; Cyprian. *lib. 3. Epist. 9. ad Rogat.* dicit Episcopos à Christo fieri, à quo Apostoli creati sunt, Bernard. *l. 3. de consideratione ad Eugenium* dicit: *Erras, si, ut summam ita & solam institutam à Deo æstimas vestram Apostolicam potestatem.* Tertiò ratione quia Episcopi succedunt Apostolis. Sed Apostoli acceperunt suam Iurisdictionem immediatè à Christo. Ergo, &c. Quartò, si Episcopi à Pontifice haberent Iurisdictionem, ià mortuo Pontifice expiraret illa Iurisdictione, quod tamen falsum est. Quintò & melius: ad Ordinem Episcopatus exercendum necessaria est Iurisdictione. Ergo Deus qui confert Ordinem, confert etiam Iurisdictionem. Confirmatur ex formula qua creantur Episcopi, & est hæc: *Prouidemus Ecclesie tali de tali persona, & præficimus eum in Patrem, & Pastorem, ac Episcopum eiusdem Ecclesie, committentes ei administrationem in temporalibus, & spiritualibus. In nomine Patris, & Filij, & Spiritus sancti Amen.* Et hæc sunt diuersæ opiniones contra præsentem difficultatem.

Quid ego sentiam dicam breuiter: Secunda opinio est probabilis, quam tuetur etiam Errius *in 4. sentent. dist. 24. §. 25.* Vasq. *discept. 240. can. 4. n. 45.* & alij. Verùm ego primæ sententiæ tanquam probabiliori adhæreo, per ea, quæ tradit Suar. *de potest. Iurisdictionis in foro pœnitentiæ, t. 4.* iunctis iis, quæ idem tradit *tom. 5. de potest. ferendi Censuras,* & ex iis, quæ tradit *l. 4. de legibus, l. 4. n. 5.* vbi fusè ostendit, potestatem legislatiuam esse in Episcopis iure humano, quod idem insinuat etiam Palud. *dist. 24. q. 6. art. 1.*

Dico igitur Episcopum iure humano habere Iurisdictionem, & eo solo Iure quoad Iurisdictionem esse superiorem Sacerdote.

Probatum. Constat enim posse dari Episcopum consecratum, qui nullam habeat Iurisdictionem: nam minus probatur, quod dicunt alij habere Iurisdictionem actiuam, seu quidquid requiritur ex parte principij, sed non habere materiam applicatam, sed applicationem fieri per Ecclesiam.

Confirmatur primò Pontifex, ut refert Bellar. *cap. citat. in fin.* creans Episcopos utitur his verbis; *prouidemus Ecclesie tali, de tali persona, &c. committentes ei administrationem in temporalibus, & spiritualibus:* quibus verbis non solum materia videtur applicari, sed etiam videtur dari ipsa Iurisdictione actiua, cum id sonet administratio, non minus quoad spiritualia, quàm quoad temporalia: Cõcessio autem administrationis in temporalibus dicit concessiõem veræ facultatis,

tatis, & potestatis moralis agendi

Confirmatur secundò, Pontifex dicitur subtrahere Episcopis Iurisdictionem, restringere, ampliari: hæc autem propriè designant non applicationem, vel subtractionem materiæ, sed ipsius moralis facultatis.

Aduertendum est tamen, quod licet Episcopi non videantur immediatè iure diuino habere Iurisdictionem, Pontifex tamen eo iure obligetur eos in partem sollicitudinis adsciscere: nam constituto per Christum gradu Episcopali, simul videtur præceptum summo Pontifici, vt per se solum non regat Ecclesiam, solos Sacerdotes ordinando, sed etiam ordinet Episcopos, eisque Iurisdictionem aliquam concedat conuenienter illorum gradui, ita vt gradus Episcopalis iuxta suam exigentiam illam postulet, eamque maiorem quam communiter deceat concedi Sacerdotibus.

Per ordinationem ergo Episcopalem aliquis constituitur in Ecclesia in gradu Pastoris, id est, qui conuenienter suo ordini possit pascere, & cui Pontifex debeat Iurisdictionem suo gradui conuenientem concedere ob bonum Ecclesiæ; propter quod tamen dici non debet Episcopum habere Iurisdictionem immediatè Iure Diuino, cum aliud sit summum Pontificem iure diuino debere concedere Episcopo aliquam Iurisdictionem, & conuenienter eius gradui maiorem, quàm simplici Sacerdoti, aliud verò eandem Iurisdictionem immediate Iure Diuino Episcopo competere. Et hæc omnia docet Ioannes Præpositus in 3. par. de Sacram. Ordin. quest. vnic. dub. 7. n. 48. cum sequent.

An Consecratio Episcopalis sit maior Ordinatione Sacerdotali.

RESOLVTIO LXXVI.

NEgant Hæretici, vt olim Aërius teste Ephiphanio *tr. 75.* & August. *lib. de Hæresibus, tit. 6. cap. 53.* Aërius enim cum esset Presbyter, doleretque quòd non posset ordinari Episcopus, cœpit docere Episcopum non esse maiorem Presbytero, vt refert S. August. *loc. cit.* Idem postea docuit Ioan. Viclefius teste Valdensi *l. 2. de doct. fidei, art. 3. c. 60.* Et nostro tempore Calvinus *l. 4. Inst. c. 4. § 2.* vbi dicit solum iure humano maiorem esse Episcopum, & proinde se habere inter Presbyteros, sicut Consul se habet inter Senatores Idem sentit Chennitius in *exam. sess. 2. Trid. & Erasmi in priorem ad Timot. c. 4.* & nouissimè impius Calvinista, Claudius Salmatius de potestate Papæ.

Dico igitur post Tridentinum dubitari, non posse, quin Episcopatus iure diuino sit maior simplici Sacerdotio. Nam Trident. *sess. 23. can. 6.* sic ait. *Si quis dixerit in Ecclesia Catholica non esse Hierarchiam diuina ordinatione institutam, qua constat ex Episcopis, Presbyteris, & Ministris, anathema sit. Et can. 7.* immediatè post; *si quis dixerit Episcopos non esse Presbyteris superiores (diuina scilicet ordinatione Hierarchica, de qua superiori canone) vel non habere potestatem confirmandi: vel eam, quam habent, illis esse cum presbyteris communem, &c. anathema sit.* Idemque fusiùs docet *c. 4.* vbi ordinationem Episcoporum distinguit ab ordinatione simplicium Sacerdotum: asseritque Episcopos ad Ordinem Hierarchicum diuinitus institutum præcipuè pertinere, & in locum Apostolorum successisse, & positos esse à Spiritu sancto regere Ecclesiam Dei, atque Presbyteris esse superiores.

Eandemque distinctionem inter Episcopum, & simplicem Sacerdotè tradunt Clemens Rom. in *can. Apost. 1. & 2.* Ignatius in *Epist. ad Philadelphios*, Dionysius *cap. 5. Ecclesiastica Hierarchia*, Anaclet. *Epist. 8. cap. 1.* vbi sic ait: *Sacerdotum Ordo bipartitus est (in Episcopos, & Presbyteros) & sicut Dominus illum constituit, à nullo debet perturbari, & infra: Episcopi Domini, & Apostolorum Presbyteri quoque septuaginta discipulorum locum tenent.* Quod iisdem ferè verbis dicunt Damasus Papa *Epist. 5.* Hieronymus *Epist. 54. ad Marcellam de erroribus Montani*; & Augustinus in *Psal. 44.* circa illa verba, *Pro patribus tuis nati sunt tibi filij*: Item Episcopos tenere in Ecclesia Christi eundem locum, quem in Sinagoga tenebat Ordo summorum Sacerdotum, nempe Aaronis, & successorum: Presbyteros verò tenere eundem, quem tunc tenebant filij Aaronis viuentis patre, id est, minores Sacerdotes: ac demum Diaconos tenere locum Leuitarum, docent SS. Patres Hieronym. *Epist. 85. ad Euagrium in fine*, Leo *Epist. 88. ad Episcopos Germania, & Gallia.* & Concil. Hispalense *11. can. 7.* Atqui tres illi Ordines erant alij alijs superiores in Synagoga ipso iure diuino, & distincti consecratione, officiis, vestibus ex diuina institutione, vt patet *ex c. 18. & 40. Exodi, c. 8. Leuit. & c. 20. & 34. Numer.* Ergo similiter distinguuntur in Ecclesia Episcopi, Presbyteri, & Diaconi, iuxta mentem illorum Patrum: atque ita ex Christi ipsius ordinatione Episcopi sunt superiores Presbyteris, vt Presbyteri Diaconis.

Ex his omnibus cōcludo primò, quod Episcopus iure Diuino maior est Presbytero, quantum

quantum ad potestatem Ordinis. Ratio est, quia Episcopus potest ordinare Sacerdotes, quod Presbyter facere non potest. Ita enim docet Damas. in *Epistol. Epiphan. heres. 75.* Chrysoftomus, Theophylactus, & Oecumenius in *1. ad Timotheum, cap. 3. & 4.* Leo Papa *Epistol. 8.* & D. Hieronymus in *Epist. 85. ad Euagrium*, ubi sic ait: *Quid facit Episcopus excepta ordinatione, quod Presbyter non faciat?*

Confirmatur experientia, quia nullus unquam Sacerdos, aut Diaconus ordinatus est, nisi Episcopo. Quod autem hic sit iuris diuini; patet, quia ordinatio à Presbytero facta habetur irrita secundum Damasum loco citato, & Gregorium III. in *Epistola ad Bonifacium*. At non esset irrita, si Presbyter iure diuino haberet potestatem ordinandi.

Non obstat argumentum deductum ex Diuo Paulo ad Philippens. cap. 1. *Paulus, & Timotheus serui Iesu Christi omnibus sanctis qui sunt Philippis cum Episcopis, & Diaconis*. Hic per Episcopos debent intelligi Presbyteri, quia si intelligerentur Episcopi; quales nunc sunt, sequeretur fuisse in vna ciuitate plures Episcopos, quod est absurdum.

Respondeo cum D. Thoma in *secunda secunda q. 184. art. 6. ad 1.* Illa duo nomina, *Episcopus & Presbyter*, tempore Apostolorum fuisse communia omnibus Sacerdotibus tam maioribus, quos nunc Episcopos vocamus, quam minoribus, quos Presbyteros appellamus, licet res ipsæ, & potestates distinctæ essent. Itaque S. Paulus nomine Episcoporum complexus est omnes Sacerdotes.

Eadem solutio adhiberi potest ad alia quædam testimonia, ubi nunc Episcopi pro Presbyteris nunc Presbyteri pro Episcopis nominantur, ut v. g. *1. ad Titum i. num. 5. Huius gratia reliqui te Crete, ut constituas per ciuitates Presbyteros*. Et paulò post explicans, quales debeat constituere Presbyteros, ita subdit: *Oportet Episcopum sine crimine esse*. Vnde patet illum promiscuè usurpare duo illa nomina, *Episcopus, & Presbyter*.

Secundò, non obstat auctoritatem Diui Hieronymi in *Epist. ad Titum, c. 1.*

Ad hunc locum Hieronymi, Medina l. 1. de *Sacrament. hominum continentia, cap. 5.* asserit, Hieronymum, Anselmum, Sedulium, & alios Patres fuisse planè in errore Ærij, Ecclesiam tamen in illis non damnasse eum errorem, sed tolerasse, eo quòd essent aliàs Catholici, damnasse autem eun-

dem errorem in Ærio, quia ipse multis aliis punctis erat hæreticus. Sed contra, quia hoc est iniuriam facere antiquis Patribus, & toti Ecclesiæ, quasi illa vnum, eundemque errorem damnaret in vno, & toleraret in aliis.

Respondet igitur ad dictum obiectum ex verbis Diui Hieronymi sanctus Thomas in *secunda secunda, quest. 184. art. 6. ad 1.* Antonius Delphin lib. 2. de *Ecclesia*; sed mihi magis placet responsio Becani de *Sacrament. cap. 28. quest. 2.* Hieronymum sensisse, quòd Episcopus licet iure diuino sit maior Presbytero quoad potestatem Ordinis, non tamen sit maior quoad potestatem iurisdictionis. Et hoc valde est conforme verbis Sancti Hieronymi. Et hanc Sententiam tenet, & magis explicat Martinon. de *Sacrament. tom. 2. disput. 66. sect. 31. num. 37.* ubi sic ait: *Nunc breuiter dico Hieronymum loqui de differentia inter Episcopum, & Presbyterum, non quoad Ordinem, quo superiorem esse Episcopum manifeste vni alibi tradit, ut supra ostendimus numer. 32. & 33. sed quoad iurisdictionem, & regimen Ecclesiæ, propter quod maximè honorari solent, quodque ille censet prius ad commune consilium, seu Collegium Episcopi & Presbyterorum pertinuisse. Postea verò, ut vitarentur schismata, fuisse commissum Episcopis, qui plenam, & independentem à Presbyteris iurisdictionem haberent. Quæ verò ex Paulo obiciuntur, non aliud probant, nisi quod vtrò fatemur, quodque iam pridem aduertit D. Chrysoftomus homil. 1. in epist. ad Philippens. fuisse tunc temporis nomen Episcopi commune Presbyteris, & Episcopis: sicut & nomen Diaconi commune fuit aliis ministris inferioribus. Omnes enim Ordines comprehendit Apostolus his verbis initio Epistole citatæ, Paulus, & Timotheus serui Iesu Christi omnibus sanctis qui sunt Philippis (id est omnibus Christianis) cum Episcopis, & Diaconibus; id est cum Sacerdotibus cuiuscumque gradus, & reliquis ministris: sic enim per compendium omnes ordinum gradus complecti voluit. Quo etiam sensu D. Augustinus loco relato in obiectione, dicit se differre à Hieronymo, illoque Superiorem esse secundum vocabula, & rem videlicet significatam nominibus Episcopi, & Presbyteri, quam vocabulorum differentiam vsus iam obtinuit, cum olim indifferenter pro eodem usurparentur. Anselmus denique & Sedulius explicandi sunt, ut Hieronymus, cuius serè verba repetunt. Ita Martinon. Cui adde Ioann. Præpositum in 3. part. punct. vnic. de *Ordin. dub. 7. num. 38. & sequent.* & Auerlam de*

Sacr. Ordinis. sect. 6. q. 1. Vnde ex his remanet satis firmatum, id quod efficit Ecclesia, dum ordinationem Sacerdotalem celebrat die Sabbathi, Consecrationem verò Episcopalem, propter eius maiorem dignitatem in die Dominica, vt ex peculiari resolutione infra demonstrabitur.

An sit valida Consecratio Episcopalis Episcopi Titularis, cum non signatur ei aliqua Ciuitas.

RESOLVTIO LXXVII.

Suppono, quòd Episcopi Titulares verum in Consecratione recipiunt ordinem Episcopalem.

Probat, quia Episcopi Titulares habent Iurisdictionem super illas ciuitates, super quas constituuntur Episcopi, quia habent potestatem ad gubernandas illas, si conuertantur ad Fidem; & ista potestas est proxima non remota: Nam potest ponitur in executione nulla facta mutatione ex parte ipsius Episcopi.

Tum quia si talis ciuitas conuertatur ad Fidem, non est necessarium quod Episcopus recipiat nouam Iurisdictionem à Summo Pontifice, sed poterit, & tenebitur gubernare illam ratione Iurisdictionis, quam antea habebat. Episcopi Titulares dicuntur, qui certis Ecclesiarum titulis constituuntur, quibus olim Episcopi præfuerunt, & nunc à Saracenis, & Turcis, in quorum potestatem deuenierunt, tenentur. Difficultas est, an Consecratio dicti Episcopi sit valida, cum non signatur ei aliqua ciuitas, vel populus, super quem habeat Iurisdictionem? Aliqui affirmant nullam esse consecrationem Episcopi, nisi signetur ei ciuitas, vel populus, super quem habeat Iurisdictionem.

Quia licet Iurdictio super ciuitatem, vel populum non sit in rigore metaphysico de de essentia consecrationis Episcopalis, est tamen quædam conditio necessaria à principio requisita, vt verè fiat Consecratio; ergo. Ita Nugnus *tom. 2. in 3. p. q. 39. art. 2. in expositione articuli S. Thom. ad fin. vers. Circa quartam Conclusionem.*

Sed verius, & probabilius mihi videtur dicendum, supradictam consecrationem Episcopi validam esse, etiamsi de facto ei non signetur aliqua ciuitas. Nam Iurdictio actualis non est de essentia consecrationis Episcopalis, vt ipsemet Nugnus fatetur, quia solum sufficit ad essentiam consecrationis Episcopalis cura animarum signanda à Romano Pontifice, quam positam

exercere posset ordinatus Episcopus, nulla facta mentione ex parte ipsius.

Tum quia, sicut Episcopus simpliciter Ecclesiam, cuius est Pastor Romani Pontificis autoritate dimittens verè, & propriè est Episcopus, & tamen sine certa Ecclesia manet *cap. inter corporalia, de transl.* sic etiam potest initio Episcopus sine certæ Ecclesiæ titulo creare. Ita tenent Host. & Abbas *in cap. inter corporalia, de transl.* Et ita ex Theologis sustinet Azor. *tom. 2. lib. 3. cap. 29. quest. 3.* vbi sic ait: *Hostiensis & Abbas docent, posse absolute, & simpliciter aliquem Episcopum consecrari, qui nulli certæ Ecclesiæ obligetur, Episcopus igitur ordinari, & consecrari poterit absolute; hoc est si tantum Episcopalem consideremus autoritatem, ita vt solam accipiat Ordinis potestatem absque Iurisdictione; & hic consensu alterius Episcopi posset in illius Diæcesis obire, & exequi ea, quæ sunt Ordinis; posset Chrisma conficere, pueros confirmare, Clericos ordinare, Tempora, Altaria, Vasa consecrare. Potestas verò Iurisdictionis non datur alicui, nisi in certum populum, cui possit ius dicere. Item ex cap. Quoniam, de offic. Iudic. ordin. constat iure aliquando Episcopum posse sibi Vicarium adiungere, qui habeat etiam Pontificiam Ordinis potestatem; vbi Abbas annotauit in hunc modum ex quo fit, vt quis absque Episcopatu creetur Episcopus: quoniam eiusmodi Vicarius consecratur, Episcopus erit sine Episcopatu. Ita Azor.*

An Consecratio Episcoporum Ecclesia Latine differat à Græca.

RESOLVTIO LXXVIII.

Respondeo affirmatiuè etiam in Ritibus substantialibus, sed difficultas est, quomodo hoc eueniat, quia materia, & forma Sacramentorum debet esse æqualis, vt pote instituta à Christo Domino, nec potest variari ab Ecclesia. Pro hac difficultate enodanda suppono, Christum Dominum sic instituisse materias Sacramentorum, vt in aliquibus Sacramentis non determinauerit rem ponendam, vel exhibendam talem secundum speciem infimam, sed solum per se designasse in materiam positione alicuius signi externi, vel traditionem externam alicuius rei sensibilis aptæ, vt per ipsam significetur talis effectus Sacramentalis; verbi gratia, potestas Ordinis, & gratia specialis, quæ confertur, monuisse verò Apostolos generaliter vt res apta, & commoda ad

ad talem significationem ferendam apud homines, traderetur pro talis Sacramenti materia propria, relinquendo Ecclesiae determinationem magis specialem rei adhibenda.

Et est optimum exemplum. Instituta est pro materia Sacramenti Pœnitentiæ propria manifestatio peccatorum sensibilis, unde quæcunque manifestatio peccatorum talis sit per verba, vel sine verbis est sufficiens, quia tale signum externum peccatorum habet substantiam signi instituti à Christo, hoc est, habet rationem illam quam Christus voluit determinatè poni, ut sit Sacramentum, & non aliter in Sacramento Ordinis instituit Christus pro materia in aliquibus Ordinibus traditionem alicuius rei accommodatæ, ad significandum talis Ordinis ministerium, potestatem, & gratiam, ipse tamen non designavit rem determinatam numero, vel specie, sed reliquit eius rei determinationem specialem Ecclesiae, ut hæc opportunè determinaret rem talem istam, vel illam esse tradendam, verbi gratia, Librum, vel Vas, Cereum, vel Candelabrum, vel vtrumque, &c. Ratio cur ita Christus instituit, præter sanctissimum eius beneplacitum, videtur esse maior congruitas ipsius rei ob diuersos status temporum & locorum, in quibus Ecclesiae Ministri erant ordinandi: non enim ita congruum, ne & facile semper esset eodem uti signo: nam initio Ecclesiae non poterat esse materia ordinationis liber Euangeliorum, vel Epistolarum, vel exorcismorum, sicut modò est materia apta huiusmodi traditio libri, ut dicemus. Et hæc omnia docet Bernal. *de sacrament. disput. 47. sect. 1. num. 2.* cui ego addo (me citato) Franciscum Lugo *de sacrament. lib. 1. cap. 1. quest. 7. num. 78.* Martinon *tom. 4. disput. 9. sect. 5. num. 48.* Ioannem Pontium *in Cur. Theolog. disput. 48. quest. 2. conclus. 8. numer. 15.* cum Cardinali Lugo, Amico, Isamberto, Auerfa, Marchino, Fornario, Arcudio, & pluribus aliis à me alibi adductis. Hoc supposito respondeo: Consecrationem Episcoporum, ut fuit instituta à Christo Domino in genere, esse non diuersam in Ecclesia Latina,

& Græca, sed in specie à Pontifice fuisse hanc, & hanc in

dictis Ecclesiis de-

terminatam.

* * *

Afferuntur aliqua ex Consecratione Episcoporum Græcorum, quæ firmant plura ex superius dictis.

RESOLVTIO LXXIX.

NOtandum ex Ordinatione Græcorum varia posse colligi, quæ inter Doctores fuerunt hætenus satis dubia; nam apud eos Episcopus consecratur imposita manu cum pallio super caput consecrandi, sub hac forma: Diuina gratia, quæ semper infirma sanat, & imperfecta perficit promouet N. Deo amabilissimum Presbyterum in Episcopum, à Deo custoditæ Ciuitatis N. Oremus igitur pro ipso, ut veniat super eum gratia sanctissimi Spiritus, deinde Pontifex aperit librum Euangeliorum, & imponit capiti, ac ceruici illius, qui ordinatur, simul vna tangentibus aliis Pontificibus, & facta trina cruce in capite illius, impositaque manu, precatur dicens: *Domine Dominus noster, &c.*

Ex his enim videtur sequi primò ad substantiam Ordinis Episcopi non requiri, ut vtraque manus superponatur capiti, quia particula, imposita manu, de vna potest intelligi; sicut intelligitur in Ordinatione Presbyteri. Secundò non requiri immediatum manus contactum, cum Græci interponant pallium. Tertio non requiri contactum manus plurium Episcoporum. Quarto impositionem libri Euangeliorum super caput, & ceruicem eius, qui consecratur, non videri de essentia materiæ, cum ante sit consecratus per formam relatam. Quintò, vnicum Episcopum esse ministrum huius ordinationis; nam aliorum contactus videtur omnino accidentalis. Primò, quia, ut patet ex dictis, ante huiusmodi contactum est creatus Episcopus. Secundò, quia ex parte illorum nulla respondet forma (nam prædicta oratio ab vnico recitatur) eum tamen is, qui materiam adhibet, debeat etiam formam proferre. Tertio id indicat Dionysius *Ecclesiastica Hierarchia, cap. 5. 2. parte.*

Neque obstat, quod in prædicta oratione dicitur: Tu Domine omnium, & hunc qui suffragiis electus est, & dignus factus, qui subiret iugum Euangelicum, & Pontificiam dignitatem per manum mei peccatoris, & presentium ministrorum, & Coepiscoporum, aduentu, & virtute, ac gratia Sancti Spiritus corrobora. Id inquam non obstat, quia solùm designatur ritus

quidam accidentalis , per quem declaratur tantum , quod Episcopo vi suæ ordinationis peculiariter competat Euangelium prædicare. Et hæc omnia obseruat Ioannes Præpositus *in. 3. parte D. Thomæ, quest. unica, de sacrament. Ordinis, dub. 10. num. 75.* sed pace Viri docti non rectè infertur à consecratione Græca ad consecrationem Latinam; nam possunt esse aliqua substantialia , quæ differant inter dictas consecrationes , non in genere , sed in specie, eo modo quo in superiori Resolutione obseruatum est.

*Observantur aliqua circa consecrationem
Apostolorum in Episcopos,
& de tempore*

RESOLVTIO LXXX.

ASfero , quod Episcopatus secundum illam potestatem propriam , quam addit supra Sacerdotium , & Presbyteratum , institutus est post resurrectionem à Christo Domino. Ita Pater Vasquez , & plures alij contra Filliuccium , & alios opinantes fuisse in nocte Cœnæ simul omnes Apostolos ordinatos Episcopos. Probat: quia potestas , & character Episcopalis essentialiter præsupponit in suscipiente Presbyteratum perfectum , nempe characterem , & potestatem sacrificandi , & absoluendi à peccatis: ergo ille non est concessus Discipulis ante istum. Istum autem datum esse post resurrectionem , constat ex secunda Conclusionem , atque eitam est communis sensus Doctorum iuxta Concilium Tridentinum *session. 6. cap. 14. & session. 14. can. 3.* Consequentia verò patet , quis enim valeat si debito modo accipiat sacros Ordines , Episcopatum accipere , hoc est potestatem ordinandi , & confirmandi , & iurisdictionem aptitudinalem , siue actiuam in Ecclesia recipere , prius quàm habeat potestatem , & characterem absoluendi fideles à peccatis? Ergo Christus non ita contulit Discipulis Episcopalem characterem , & Ordinem antequam potestatem ligandi , atque soluendi , quam traditam esse post resurrectionem constat ex dictis Concilij Tridentini.

Sed difficultas magna est inter Doctores de tempore , quo Christus Dominus aliquem ordinavit , & instituit Episcopum , sicque promulgavit in sua Ecclesia talem dignitatem , & ordinem. Prima opinio asserit , quando *Matth. ultim. co-*

ram Discipulis pronunciauit , *Data est mihi omnis potestas in celo, & in terra: Euntes ergo docete omnes gentes, &c.* Ita Vasquez , & plures recentiores , quia tunc Apostoli habebant completam potestatem Sacerdotalem , & mittebantur ad prædicandum manifestè Euangelium , etiam Gentilibus: ergo erant Episcopi , vel facti sunt Episcopi , quorum munus est prædicare Euangelium. Confirmatur , quia ad tale munus necessaria erat potestas Episcopalis : ergo tunc concessa fuit ista , quando commissum fuit illud.

Alia sententia est , Episcopos fuisse ordinatos quando Ioan. 20. *Stetit Iesus in medio eorum & dixit: Pax vobis, accipite Spiritum sanctum, &c.* Hæc opinio displicet , quia tunc solum data est potestas Presbyterij ad remittendum peccata. Deinde , quia constat aliquos Apostolorum non fuisse tunc ordinatos Episcopatu nempe Sanctum Thomam , qui erat absens ; neque Sanctum Mathiam , qui postea adnumeratus est cum vndecim Apostolis , & accepit Episcopatum , neque Paulum , & Barnabam , qui postea sunt consecrati , vt *Actorum 3.* narratur ; neque ex his , qui præsentibus aderant , tunc fuit ordinatus Sanctus Iacobus minor , cognominatus Frater Domini , sicut testatur Anacletus Papa & Gratianus refert *in Decreto 66. cap. Porro,* & Sanctus Hieronymus *lib. de viris Illustribus* , quia fuit Iacobus ordinatus Episcopus Hierosolymitanus à tribus Apostolis , scilicet Petro , Ioanne , & Iacobo Zebedæi. Vnde sequitur non dari fundamentum , vt dicamus esse tunc ordinatos in die Resurrectionis Domini , aut immediatè ab ipso Christo omnes Apostolos in Episcopos.

Alia sententia asserit , Episcopos ordinatos die Pentecostes , quando Spiritus sanctus igneis linguis descendit. Probat , quia tunc super Apostolos fecit signum sensibile , scilicet , ignis quasi dispersis ; & modo super illum qui ordinatur Episcopus , ponitur liber Euangeliorum apertus , propterea , quod liber clausus sit lingua tacens , apertus autem lingua loquens , munus verò Episcopi est prædicare Euangelium.

Contra , quia sequitur inde , non solum duodecim Apostolos , sed etiam ferè 20. recepisse tunc Episcopatum : quod dictum falsum est : nam Stephanus , & Philippus tunc aderant in eadem domo , qui postea ab Apostolis fuerunt Diaconi ordinati : ergo neque Apostoli ipsi per linguas igneas facti

facti sunt Episcopi Et tandem Salmeron late docet Apostolos constitutos esse Episcopos à Christo Domino, cum in Monte Oliueti, iam iam Cœlos post resurrectionem ascensus eleuatis manibus eis benedixit Hæc enim benedictio utpote tam sanctis manibus impertita non potuit non conferre singularia dona dilectis Discipulis, atque adeo supremum Ordinem, seu Episcopatum, præsertim cum apud Græcos per manuum eleuationem creari soleant Magistratus, iuxta quam doctrinam consequenter dicendum videtur, tunc temporis Episcopalem Ordinem institutum fuisse. In re tam incerta, ego puto Episcopalem ordinem institutum fuisse à Christo Domino post resurrectionem, cum Petro commisit Ecclesiam, & eum Summum Pontificem creauit, *Ioan. 21. dicens; Pasce Oues meas.* Probat, supponendo id quod asserunt Turrecrem. *lib. 2. Summæ de Ecclesia cap. 32. 33. & 34.* Bellarminus *tom. 1. lib. 1. de Rom. Pontif. cap. 23.* & Dominicus Bannez *secunda secunda, quest. 1. art. 10. in fusiori commentario, lib. 4. §. Pro quo notandum*, scilicet; solum Beatum Petrum fuisse à Christo Domino creatum Episcopum, & ab ipso reliquos Apostolos consecratos; id quod maximum fundamentum habet in iure Canonico, præsertim *cap. Porrò, distinct. 66.* Ex hoc enim principio fit; hanc Ordinationem Beati Petri non fuisse celebratam in nocte cœnæ, ubi aderant omnes Discipuli, nec post resurrectionem cum *Ioan. 20. dixit; Accipe Spiritum sanctum;* nec in die Ascensionis, cum omnibus benedixit, quia in his euentibus nihil peculiare dictum est Petro, quod hanc Ordinationem indicaret. Ergo verisimilius est accidisse post resurrectionem in ea apparitione, in qua accepit Summum Pontificatum illis verbis *Pasce Oues meas*: rectè enim cohærebat Ordinatio Episcopalis cum constitutione Summi Episcopi, atque Pastoris: ergo ibi institutus est Ordo Sacerdotalis, cum Apostoli instituti sunt Sacerdotes, ita institutus credendus est Episcopatus, cum Beatus Petrus Episcopus constitutus est. Et ita hanc sententiam sustinet Granadus *in 3. parte, controuers. 9. tract. 1. disput. 1. num. 10.* Bellarminus *lib. 1. de Romano Pontifice, cap. 23.* Salmeron *tom. 12. in Acta Apost. tract. 13. §. Verum hoc posito Marchin. de Sacramento Ordinis, tract. 1. præct. 2. cap. 12.* Bernal *de Sacram. disput. 46. sect. 1. num. 53.* Leander *de Sacram. tom. 2. tract. 6. disput. 2. quest. 33. & alij. Vide*

Turrecrem. *lib. 2. cap. 32. 33. & 34. ubi late probat.*

His tamen non obstantibus non nego opinionem asserentem Apostolos fuisse à Christo Domino, & non à Diuo Petro consecratos Episcopos esse satis probabilem, & illam ex Patribus tenet Diuus Augustinus *lib. 3. 22. vers. & noui Testament.* Cyprianus *libro 3. Epistola 9.* Cyrillus *in Ioannem, lib. 12. cap. 55. & alij.* Et ex Theologis Caietanus *tract. de Auctoritate Papa, & Concil. cap. 3. Sotus in 4. dist. 20. quest. 1. art. 2.* Eranciscus Vargas *de potest. Papa, Herucus de potest. Papa, Gabriel in can. missa, lib. lect. 3. & Maior in 4. distinct. 24. quest. 3.* quibus omnibus adde Zachariam Pouerium *in Censura Paraneutica contra Rempublicam Marci Antonij de Dominis, lib. 2. cap. 2.*

An si Episcopi consecrarent in aliquo Oratorio priuato Cardinalium, Episcoporum; & Regularium peccarent mortaliter.

RESOLVTIO LXXXI.

RESPONDEO consecrationem fore validam, nam locus non est de eius essentia, difficultas est, an peccarent, quia supra iam diximus consecrationem Episcoporum esse faciendam in Ecclesia, & videtur negatiuè respondendum; nam primò Sacramentum Confirmationis, licet ordinariè ministraretur in Ecclesia; tamen aliquando Episcopi illud ministrant in Oratorio, & ita ego olim docui, & docet Hurtadus *de Sacramento Confirmationis, difficult. 14. Syluest. vers. Confirmat. num. 4.* Sancius *in Select: disput. 40. num. 4. & alij:* Secundò non defunt Doctores asserentes, Sacerdotes celebrantes extra Ecclesiam secluso scandalo, & contemptu non peccare mortaliter: Ita tenet Sotus *num. 4. sentent. distinct. 13. quest. 2. articulo. 3. & Emanuel Sà iuxta correctionem Magistri Sac. Palatij vers. Missa, num. 20.* Tertiò quia supradicta Oratoria dicuntur quodammodo Ecclesiæ publicæ, & ita loquens de Oratoriis Cardinalium non solum dignitate, sed etiam scientia Eminentissimus Dominus meus Cardinalis Brancaccius *in mea part. 6. tract. ultim. resolut. ultim. vn-* de omnes Sacerdotes possunt in dictis, Oratoriis missam dicere, & in diebus festiuis si quis in illis missam audiret satisfaceret præcepto, ut Ego alibi satis probaui ergo, &c. Verùm his non obstantibus posset

quis dicere, difficulter excusari à peccato lethali Episcopos consecrantes in supradictis Oratoriis Probatur, quia essent transgressores factorum Canonum, & facerent contra communem consuetudinem Ecclesiae in re graui; quod peccent lethaliter, docet Nugnus loquens *de administrat. Sacrament. Confirmationis extra Ecclesiam in 3. part. tom. 1. quest. 72. art. 2.* vnde nullus Episcopus vsque adhuc ausus est Confirmationem Episcoporum extra Ecclesiam facere, nec Pontifex visus est in hoc dispensasse: ergo. Nec obstant in contrarium adducta, nam Sacramentum Confirmationis non solum potest ministrari in Oratorio, sed in omni loco decenti, vt obseruat Petrus à Sancto Ioseph. *in Idea Sacramentali cap. 24. resolut. 4.* Coninch & alij, quos citat & sequitur Martinus de Sancto Ioseph. *in Mor. confess. lib. 1. tr. 2. de Confirmat. num. 8.* & passim hoc esse licitum, demonstrat consuetudo omnium Episcoporum, quod quidem, in nostro casu non adest, nam vsus contrarius inuolubiler obseruatus est ab omnibus Episcopis: ergo ad secundum argumentum Soti, & Sà *de celebratione Missae extra Ecclesiam*, respondeo illam sententiam ab omnibus reiici, vt me citato docet Pater Quartus *in Rubricas Missalis, part. 3. tit. 10. num. 1. sect. dub. 4.* Ad tertium argumentum respondeo, rectè loquutum fuisse Eminentissimum Brancaccium; nam quoad alia priuilegia, Oratoria Cardinalium dici possunt Ecclesiae publicae non autè absolute. & quoad alia; quia non sunt benedicta, & inde si in illis quis fornicaret non committeret sacrilegium, vnde ad confirmationem supradictarum, non deferam hic apponere verba doctissimi, & amicissimi Petri Francisci Passarini *de Pollut. Eccles. disput. 2. cap. 12. num. 4.* vbi me citato sit ait. *Oratoria, seu Capellas in palatiis, seu domibus tam Cardinalium, quam Episcoporum, non esse Pollutionis Ecclesiasticae capacia. Ratio est quia sunt Oratoria verè, & merè priuata, & idcirco non benedicta, nec proinde propriè sunt Ecclesiae, vnde nec pollutionis Ecclesiasticae capacia esse possunt ex supradictis ita nobiscum sentire coguntur quotquot praedicta haec Oratoria esse dicunt non sacra, vel priuata* Iordan. *varia. elucubrat. tom. 1. lib. 4. tit. 1. num. 132.* Beia *in respons. cas. conscient. part. 4. cas. 33.* Vgolin. *de Officio, & Potestate Episcopi, lib. 1. cap. 2. §. 2. num. 4.* Cardinalis Brancae. *in dicta dissertat. de Priuilegio Capell. Cardin. apud Dian. part. 6. tit. 8. resolut. ultim.*

Sacra Congregatio Concilij die. 22. Septembris 1640. apud Dian. loco cit. Valerius *in differentiis vtriusque fori ver. Missa, different. 2. Dian. ipse, part. 9. tract. 1. resolut. 37. in fin.* Gauant. *ver. Missa, num. 22.* Clarius autem hoc colligitur ex Thom. del Bene *de immunitate, & iurisdictione Ecclesiae, cap. 2. dub. 2. sect. 7. num. 14. & 15. & etiam cap. 16. dub. 9. sect. 14. num. 14.* Riccio *de Fagundez loco cit. & ex iis omnibus, qui cum negent licere Episcopis celebrare extra loca sacra sine necessitate; vel iusta causa, idcirco negant etiam id ipsum in Sacellis, vel Oratoriis Episcopaliū Palatiorum, vel domorum, si iusta ibi celebrandi causa desit: nam certè talia Oratoria loca sacra non esse, & consequenter neque pollutionis huius capacia putantur. Imo clarissime hoc asseritur tum à Diana. part. 9. tract. 2. resolut. 32. in medio, & 33. in fin. (licet enim loquatur de Oratoriis regularium, eadem tamen militat ratio, etiam in Oratoriis Cardinalium, ac Episcoporum, vt consideranti patere potest; & videre est apud Cardinalem Brancacc. loco cit.) tum à Iord. loco cit. lib. 5. tit. 11. num. 26. & aliis, apud ipsum. Hucusque Passarinus, qui postea subdit quod licet Episcoporum. Oratoria ab ipsis Episcopis erecta sint, & se habeant ad modum publicorum oratoriorum cum titulo alicuius Sancti, vt dixit Pasqualigus *decis. 55. num. 3.* non propterea tamen ea esse Oratoria ex se sacra, ac proinde diuino cultui in perpetuum dicata: & vt dixi multo minus esse Ecclesias, aut Ecclesiarum nomine comprehendi; non enim erecta fuere per publicam Episcopi auctoritatem, quae ad locum sacrum constituendum necessaria est, vt superius alibi dicebamus, sed per priuatam. vnde priuata etiam auctoritate destrui possunt, & ad vsus profanos conuerti, quod fieri non potest in locis publica Episcopi auctoritate erectis, ac proinde propriè sacris, & diuino cultui in perpetuum dicatis, ergo, &c.*

Vidisti Amice Lector, difficultates hinc inde circa praesentem quaestionem. Ego quid sentiam dicam breuiter: dico igitur, Episcopos consecrantes in supradictis Oratoriis non peccare mortaliter, sed tantum venialiter. Probatur, quia non transgrediuntur Canones; neque operatur contra consuetudinem in re graui, sed tantum in re leui, non enim consecrationem Episcopalem efficiunt omnino, & extra Ecclesiam, quod quidem prohibent Canones, sed tantum in locis, qui licet strictè

& propriè Ecclesiæ non sint, quodam modo tamen, & largo modo Ecclesiæ dicuntur. Ergo tantum venialiter peccare dicendum est. & non mortaliter: nam alioquin eadem esset transgressio & culpa consecrare Episcopos, verbi gratia in platea publica, ac in supradictis Oratoriis, quod dicere videtur absurdum; nam supradicta loca differre à profanis, & publicis locis apertè patet. Ergo, &c.

Dices, sine scrupulo peccati venialis Episcopi ministrant maiores Ordines in supradictis Oratoriis; Ergo idem dicendum erit de consecratione Episcoporum; nam utraque actio est Sacramentum. Respondeo, in primo casu extare consuetudinem; non autem in secundo, & ideo ego puto in tali casu peccare venialiter non autem in primo. Et ita sentio salvo meliori iudicio; sufficit enim in re noua, & à nemine pertractata superius dicta adnotasse.

An stando in opinione; quod unctio Chrismatica sit de essentia Confirmationis Episcopalis, queritur an si illa efficiatur medio aliquo Instrumento sit valida.

RESOLVTIO LXXXII.

Diximus supra, talem unctioem esse validam, & non illicitam, saltem mortaliter, si efficeretur non pollice, sed alio digito: nunc quæro, stando in opinione Isamberti, & aliorum, quam ego non teneo, an sit valida, & licita si efficiatur medio aliquo Instrumento, & quidem esse inuvalidam videtur dicendum à simili; nam asserunt DD. quod unctio Sacramenti Confirmationis, non facta mediante manu Episcopi, sed mediante aliquo Instrumento est inuvalida, & ideo Ludouic. Abeley in *Medulla Theolog. tom. 5. de Sacram. confirm. cap. 3. sect. 1.* sic ait, docet Isambertus de necessitate huius Sacramenti esse, quod unctio Chriftatis manu, seu digito Episcopi, non verò mediante vlllo alio Instrumento fiat: quod verò fiat pollice dextera manus, id non nisi ex præcepto Ecclesiæ esse ad maiorem decentiam, & commoditatem. Ita ille cui adde Busembaum in *Medul. Theol. moral. lib. 6. tract. 2. cap. 2. dub. 1. num. 2.* qui citat Fulliuccium, & Layman. Idem docet doctus Escobar in *Theol. moral. tract. 7. exam. 3. cap. 4. num. 19.* & me citato Franciscus Lugo de *Sacramentis lib. 3. cap. 1. quest. 5. num. 63.* qui citat Suarez, Auerfam,

Durand. Bonac. Palaum, Reginald & alios.

Sed ego puto non rectè argumentari ex Sacramento Confirmationis ad Consecrationem Episcopalem, nam in ista non militat ratio pro casu, quæ militat in Confirmatione, nam essentialis est huic Sacramento manus impositio, quæ propriè significat immediatum contactum, præcipuè quando manus imponitur ad sanitatem corporis vel animæ conferendam, & per hanc immediatam manus impositionem, intelligitur Sacramentum Confirmationis à primis Ecclesiæ temporibus etiam per Apostolos fuisse ministratum. Et ideo Martinon. in 3. part. *Diui Thomæ de Sacram. tom. 2. disput. 27. sect. 3. num. 22.* obseruat, aliquos existimare materiam remotam Sacramenti Confirmationis esse solum manus impositionem, quia Apostoli *Actor. 8. & 19.* sola manus impositione Confirmarunt, vt interdum fecisse concedit S. Thom. *quest. 72. art. 2. ad 1.* & significat Innocentius III. *cap. cum venisset extra, de sacra unctioe*, dicens, per frontis Chriftationem, designari manus impositionem quam faciebant Apostoli. Et Floret. in decreto, affirmans Confirmationem dari loco illius impositionis manuum, quæ olim fiebat ab Apostolis: idem denique in vsu fuisse tempore Concilij Arausici sub Leone I. docet Firmondus in *Antirrhetico n. 10.* motus verbis Canonis I. Arausici à se correcti & explicati: vbi inquit: Præcipitur vt si quis in Baptismo chriftatus fuerit, non chriftetur iterum in Confirmatione: sed nimirum manus, tantum ab Episcopo ipsi imponatur, quod confirmat verbis quibusdam Hieronymi, Gennadij, Hilarij Arelatensis, & D. Augustini, qui Confirmationem vocant manus impositionem.

Verum ego etiam puto satis probabile unctioem in Sacramento Confirmationis collatam medio aliquo Instrumento, & non manu immediata Episcopi, esse quidem validam, & ita probabiliter contra Suarez cum Amico olim tenui, & nunc iterum teneo, & ita tenet Martinus de Sancto Ioseph. in *Mor. confir. lib. 1. tract. 1. de Confirmat. num. 13.* vbi sic ait: *Es necesario que la uncion se aga con la mano, o con el dedo; y si se hiziese con algun Instrumento no seria valido el Sacramento, vt Suarez, Ægidius, Sà, & alij plurimi quos citat, & sequitur Bonacina loco cit. disp. 3. punct. 3. aunque otros con mas probabilidad tiener que no es creible que pudiesse Dios el valor del Sacramento en que se haga la uncion con la mano, ò con otro Instrumento*

strumento, antes se puede creer lo contrario; porque es cosa accidental, de quo vide iura supra cit. num. 9. in fine, Henriquez cap. 2. num. 3. Vivaldus confirmat. Hurtad. difficult. 6. in fine. *Ami me parece lo mismo, y que solamente se deve hazer por precepto de la Iglesia, porque la forma se verifica ungiendo con algun instrumento; y en tiempo de peste, o de otro mal contagioso, serà licito ungir con qualquier instrumento, y por precepto de la Iglesia se ha de hazer con el dedo pollice de la mano derecha; S. Tom. quaest. 72. art. 9. Suarez loco cit. sect. 4. in fine. Angles de Confirm. art. 3. concl. 2. Henric. cap. 2. num. 3. & cap. 1. num. 4. Ita ille.*

Sed audiamus Dicastillum de Sacram. tom. 1. tract. 3. disput. unica, dub. 12. num. 150. vbi sic ait: *Addit etiam Diana, non solum esse necessarium necessitate precepti, sed Sacramenti ad valorem ungere immediate manu in fronte confirmati, secus vero putat in extrema Vnctione, in qua tempore pestis existimat posse dari Instrumento. Sanè extremam Vnctionem vidi non indoctos viros conferre argentea virgula affixa operculo vrceoli, in quo Oleum seruari solet, non solum tempore pestis, sed in aliis occasionibus. Nec video rationem, qua cogat negare valorem Sacramenti Vnctionis, si cum Instrumento fiat; omnino tamen vitandum est.*

Quod verò attinet ad Confirmationem, ipse Diana ibi resolut. 28. refert diuersas sententias: *Susius quidem, & Coninch, quos nos supra retulimus, & refert, & sequitur Layman. lib. 5. tract. 3. cap. 2. num. 5. Reginaldus tom. 2. praxis lib. 28. cap. 2. num. 20. Filliucius tom. 1. tract. 3. cap. 1. num. 17. Nugnus in 3. part. tom. 1. quaest. 72. art. 4. conclus. 2. putant necessarium necessitate Sacramenti. Probant, quia ut dicebamus num. 60. manus impositio est de ratione huius Sacramenti, quod si solum fiat medio Instrumento non est vera manus impositio. E contra verò aliqui recentiores, cum quibus sentit Fernandez de Heredia in disput. de Sacramento Confirmationis, dub. vnico, num. 2. non putant pertinere hoc ad essentiam Sacramenti, & ipse Diana videtur hanc sententiam iudicare probabilem, & tutiorem. Et quidem quod si tutior, nemo potest dubitare; si verò tantum dicatur probabilis, relinquit locum opposita sanè in praxi omnino, & sub mortali mihi amplectenda videtur prior sententia, quia est communis, & ferè recepta, sed non video efficaciter probari: nam*

etiam manus impositio non debet intelligi in toto rigore physico, sic in illo celebri Canone 17. quaest. 4. si, quis suadente, sit mentio de iniectione manus dum ait: si quis suadente Diabolo manus in Clericum, vel Monachum iniecerit, & tamen vera iniectio manuum, est qua fit Instrumento, imo ipsa vnctio facta digito in toto physico rigore non est immediata manus impositio, mediat enim oleum; intelligenda ergo est moralis impositio manus, cumque hac impositio manus sit ad inungendum, sufficet fieri modo quoad unguendum sufficere, ad hoc autem sufficit si Instrumento fiat, sicut iniectio manus ad percutiendum, sufficit fieri Instrumento apto ad percutiendum. Hucusque Dicast. vnde ex his sequitur à fortiori esse dicendum, stando in opinione Isamb. & aliorum, afferentium vnctionem Chrismaticam esse de essentia Confirmationis Episcopalis, sequitur, inquam, talem vnctionem si efficeretur non manu immediata Episcopi, sed medio aliquo Instrumento, esse quidem validam; Puto tamen esse illicitam, & Episcopostaliter ungentes peccare mortaliter. Probatur, quia esset contra consuetudinem, & praxim vniuersalis Ecclesiae in re graui, & contra praescriptum in Pontificali Romano. ergo, &c.

An sacrum Chrisma adhibendum in Consecratione Episcopi sit necessarium benedicendum ab Episcopo.

RESOLVTIO LXXXIII.

Pontificale Romanum ordinat in Consecratione Episcopali adhibendum esse sacrum Chrisma, cuius vnctionem Isambertus & alij, vt supra vidimus, putant pertinere ad essentiam Consecrationis Episcopalis, cum sit eius materia partialis, ideo stando in sua sententia quam ego tamen non teneo discutienda veniunt aliqua dubia circa dictum sacrum Chrisma, quorum decisio sumenda est ex his, quae dicuntur in Sacramento Confirmationis, vnde ad propositam quaestionem dico, reiiciendam esse Caietani opinionem in 3. part. quaest. 72. art. 3. afferentis simplicem Sacerdotem posse Chrisma benedicere, ita vt teneat benedictio, licet peccet: qua loquendi forma videtur indicare Sacerdotem id posse validè, etiam absque commissione, & auctoritate Pontificis, mouetur autem ea ratione, quod nulla fit maior consecratio, quam ea, qua conficitur Eucharistia, cum ergo simplex Sacerdos hanc possit efficere, pote

poterit omnem aliam. Sed hæc sententia, videtur planè temeraria, cùm in re maximi momenti repugnet communi sensui Ecclesiæ absque ratione sufficienti: adde ex nullo Concilio, vel Patre tenuiter apparere hanc potestatem simplici Sacerdoti competere. Nec Caietanum iuuat eius ratiocinatio, nam ex ea sequeretur simplicem Sacerdotem posse etiam sine commissione Pontificis validè conferre Sacramentum Confirmationis, immò Sacerdotem, & Episcopum consecrare, cùm hæc Consecrationes sint inferiores confectioe Eucharistiæ: hæc autem sunt inaudita; vnde dicendum posse conficere Eucharistiam, quia offerre Sacrificium est Sacerdotis, eique conuenit ex proprio gradu: Duces verò, & milites in Ecclesia constituere, & aptare materiam Sacramentorum, qua vtantur Ministri secundum naturalem exigentiam pertinet ad Duces, & Principes eiusdem Ecclesiæ. Itaque, quod Chrisma debeat consecrari ab Episcopo tanquam ab Ordinario consecrante, colligitur ex omnibus Patribus, & Conciliis, quæ expresse docent, hanc consecrationem pertinere ad Episcopum: ita enim Concilium Florentinum, Catechismus Romanus, *neque enim, inquit ad alium ea confectio, nisi ad Episcopum pertinere potest, qui eiusdem Sacramenti ordinarius Minister constitutus est.* Vnde Canones, & Concilia expresse prohibent hanc consecrationem Presbyteris, & concilium Toletanum VIII. *Qua de re nosse nos conuenit, quod Episcopalis eminentiæ Diuina autoritas non immeritè sacris omnibus esse summa percensuit, qua cæteris Sacerdotibus exercenda prohibuit: scilicet Templorum Dei sacrationem; Chrismatis benedictionem, sacrorumque Ordinum institutionem.* Et canone Presbyter 26. *questione 6.* sic habetur *Presbyter inconsulto Episcopo, Virgines non consecret: Chrisma verò nunquam conficiat.* Idem docet Innocentius IV. in Bulla supra citata. Ratio verò est, quia sicut ordinarius Minister huius Sacramenti, vt eadem Concilia, & Patres docent, est solus Episcopus, ita Ordinarius etiam consecrator materiæ Confirmationis erit solus Episcopus, ad eundem quippe spectat materiæ consecratio, ad quem spectat Sacramenti confectio, & hæc omnia docent Præpositus in 3. part. *quest. 72. art. 3. dub. 2. num. 21.* Amicus in *Curs. Theolog. tom. 7. disput. 13. sect. 2. num. 43.* & alij communiter. Vnde ex his refellendi sunt Hæretici, qui irrident benedictionem Chrismatis, Calpinus *lib. 10. institutionum, capit.*

19. §. 8. vocat Oleum Diaboli mendacio pollutum. Chennerius Chrisma excantatum, & benedictionem superstitiosam, & Magicam, illudque summopere irrident, quod Ecclesia post Chrismatis benedictionem dicat, *Aue sanctum Chrisma;* loquutio enim ad res animatas, & rationales dirigitur; chrisma autem est quoddam inanimè. Sed præter Hæreticos inter Catholicos existimauit etiam aliquis, non esse necessarium Chrisma consecratum, aut benedictum ad valorem Confirmationis, sed posse validè conferri cum Chrismate non consecrato. Pro hac sententia adduco Paludanum in 4. *distinct. 7. quest. ultima, in solut. ad 1.* contra communem opinionem, vbi dicit ex dispositione Pontificis posse aliquem confirmari Chrismate non consecrato, quia Christus instituit materiam huius Sacramenti iuxta sanctificationem Ecclesiæ. Vnde posset Pontifex sanctificationem omittere; Christus enim instituit quod Chrisma sit materia eo modo, quo fuerit per Ecclesiam determinata. Explicat Paludanus exemplo matrimonij, quod quidem nullum est inter personas, quas Ecclesia reddit illegitimas; sic etiam nulla erit Confirmatio, si sit in materia contra ritum Ecclesiæ, iuxta quam opinionem Paludani, hæc duo simul constant, & Chrisma benedictum esse essentialem materiam, quando Ecclesia id determinauit, iuxta commissionem à Christo acceptam, & præterea posse Sacramentum hoc validè conferri cum Chrismate non consecrato, si Ecclesia vellet eam consecrationem omittere, & aliud statuere, quam quod hætenus statuit: eandem sententiam, & verba Paludani transcripsit Capreolus in 4. *distinct. 7. quest. 2. in solut. ad 1.* & probabilem iudicat Estius in 4. *eadem distinct. §. 9. in fine.* Sed quæ supra dixerunt Calvinus, & alij Hæretici, sunt eorum deliramenta, & in primis dicimus non esse nouum, vt per figuram Profopopeiam res inanimes alloquamur, salutemus, & benedicamus. Alloquutionis exempla complura suppeditat Daniel in *Cantico trium Puerorum*, & Dauid *psalmo 148.* saluationis exempla habemus in carmine Fortunati Pictauiensis, quod habetur in Ordine Romano, *Salue festa dies toto venerabilis aeo*, & in Hymno Crucis, *O Crux aue spes vnica*, & ibi, *Sola digna tu fuisti*, & quæ sequuntur, & S. Andreas salutans Crucem dixit, *Salue Crux diu desiderata*, Benedictionis etiam exempla extant Deuteronomij 28. *Benedicta horrea tua*, & Sapientiæ. 14. *Benedictum lignum,*
per

per quod fit iustitia : & Ecclesiastici 43. Vide Arcum in nubibus, & benedic. eum. Ad- do etiam vocem illam salutationis non semper significare *Deus te seruet*, cum di- camus, *Saluete sanctissimi pedes Christi*. Imo, & Deum ipsum salutare possimus at- qui aptè dicere, *Salue immensa bonitas*; non enim sensus est, *Deus te seruet*, qui blasphemus esset; sed est nota honoris, & submissionis. Denique dico non saluari Chrysmata physicè substantialiter absolutè, sed relatiuè moraliter provt est Symbo- lum gratiæ in Sacra Scriptura, denotât- que, vel gratiam nobis conferendam, vel ipsum Christum. Vnxit enim Deus Chri- stum oleo lætitiæ, & Christi nomen à Chrysmate deriuatur. Moralia, autem re- latiue, non absolutè accipienda sunt, sicut, & laudamus imagines, vt quid utile ad cul- tum exemplaris, quia utilitatem hanc in se habent, qui tamen laudis honor in exem- plar resultat, vide Mercerium *de Sacram. quæst. 72. art. 2. proposit. 3. Pontium in Cursu Theologia, disp. 43. quæst. 2. concl. 4. num. 8.*

Sed hîc oritur difficultas, an Pontifex possit delegare simplici Sacerdoti, vt be- nedicat Sacrum Chrysmata, & negatiuè eam Suarez, Coninch, & Layman respondet nouissimè Pater Escobar *in Theolog. moral. tom. 2. lib. 12. sect. 2. cap. 12. probat. 4. memb. 83.* asserens Episcopalem benedi- ctionem pro conficiendo Chrysmate ex Christi haberi institutione, Christus enim teste Fabiano *Epist. 2. ad Episcop. Orient.* docuit Apostolos modum Chrysmata confi- cendi, quem Ecclesia semper obseruauit. At Ecclesia nunquam simplici Sacerdoti Chrysmatis consecrationem commisit ta- met si aliquando commiserit Confirma- tionis administrationem Ergo Chrysmatis cõsecratio ex Christi institutione Episco- pis est annexa, non igitur potest Pontifex id immutare. Neque enim est mirum à Christo Domino relictam Pontifici pote- statem communicandi simplici Sacerdoti Confirmationis ministracionem, non ta- men conficiendi Chrysmatis consecratio- nem, quia Confirmationis ministerium, non semel ex postulat à simplici Sacerdote fieri ob Episcopi absentiam, at Chrysmatis confectio rarè, vel nunquam, cum vnus Chrysmatis cõsecratio pluribus Diocesi- bus valeat deseruire. Verum licet hæc opi- nio sit probabilis, ego tamen alibi adhæsi opinioni affirmatiuæ, quam tuetur Ami- cus *in Cursu Theologia, tomo 7. disput. 13. sect. 1. num. 46.* cum aliis, quibus nunc ad-

do Bizozorum *de Sacram. part. 3. cap. 4. q. 5. num. 6.* Et ad argumentum contrarium respondet, illum tantum esse negatiuum, in quo neutra sententia, neque affirmans, neque negans positiuè fundari potest, nisi abundè constet de dispensabilitate, vel indispensabilitate. Cum igitur nobis constet de dispensabilitate, quoad mi- nistrum huius Sacramenti, ex eadem non improbabiliter infertur dispensabilitas, quoad consecrationem materiæ eiusdem Sacramenti.

An in Chrysmate adhibendo in Consecratio- ne Episcopali, sit necessaria mixtio Balsami cum Oleo.

RESOLVTIO LXXXIV.

VIdetur negatiuè respondendum ex his, quæ asserunt Doctores in Sacra- mento Confirmationis. Probatur primò, hæc opinio auctoritate Innocentij III. *cap. Pastor de Sacram. non iterandis*, vbi inter- rogatur Pontifex an Sacramentum Con- firmationis iterandum esset in eo, qui per errorem non Chrysmate, sed Oleo tantum fuit vnctus. Respondit; *non esse aliquid iterandum, sed cautè supplendum, quod incautè fuerat prætermisum.* Si autem Bal- samum esset materia essentialis Confir- mationis, debuisset totum Sacramentum in eo casu iterari, quia cum non fuisset per solam Olei vnctionem Sacramentum es- sentialiter perfectum, iterum debuisset per vtriusq; materiæ vnctionem perfici, cum nec pars materiæ præcedentis possit com- ponere vnum cum parte materiæ præsen- tis, nec pars materiæ præsentis, cum parte materiæ præcedētis, quia tota materia es- sentialis, debet esse moraliter præsens for- mæ. Confirmatur; nam eodem modo ibi Pontifex respondet, supplendum tantum esse Episcopalis manus impositionem in eo, qui sine illa fuerat per errorem ad Sub- diaconatum promotus, ac balsami vnctio- nem in eo, qui sine balsamo per errorem fuerat confirmatus: Sed manus impositio non est de essentia Subdiaconatus, ergo neq; balsamum Sacramenti Confirma- tionis. Probatur secundò, nã Chrysmata, quod est materia necessaria Confirmationis, in- terdum apud Patres significat solum Oleum benedictum, videantur Cyprianus *Epist. 70. August. lib. 5. de Baptismo, cap. 20.* Inno- centius I. *Epist. 1. cap. 3.* Probatur tertio, quia credibile nõ est pauperrimos Episco- pos in Ecclesia primitiua balsamum ha- bere

bere potuisse, quod forsan etiam hodie multi carent, ut inquit Caietanus. Et quidem cum Oleum sine balsamo significet sufficienter effectum Confirmationis, non sit verisimile, Deum eius essentiam astrinxisse rei, quæ necessaria non est, & alioquin est cognitu, paratūque valde difficilis. Materia enim Sacramenti communissimi debet esse communissima, & facile parabilis, verum autem balsamum est cognitu difficillimum, & rarissimum.

Probatum quartò, quia de facto tam modica fit admixtio balsami, ut plurimas Olei partes non tangat, ac tandem in oleum conuertatur. Vnde sequitur sæpè materiam Confirmationis esse solum oleum sine substantia balsami. Et ita hanc sententiam tenent Caietanus 3. part. quest. 72. art. 2. Sotus in 4. distinct. 7. quest. 1. art. 2. Nauarrus cap. 22. num. 8. Couarruias lib. 1. variar. cap. 10. num. 4. Valentia tom. 4. disput. 5. quest. 1. punct. 2. Philarchus de Officio Sacerdotis, tom. 1. part. 2. lib. 1. cap. 11. Victoria in Summa, num. 40. Moure part. 3. cap. 3. §. 2. num. 3. Viualdus, & alij, quos sequitur Barbosa de potestate Episcopi, allegat. 31. num. 3.

Secunda opinio affirmat Balsamum esse de necessitate Sacramenti, & ita tenet Diuus Thomas 3. part. quest. 72. art. 2. ubi Thomistæ communitè, Suarez cum multis tom. 3. disput. 33. sect. 1. Coninch quest. 72. num. 30. Lessius ibi, num. 8. Auerfa sect. 2. Basil. Legionensis de Confirmatione, part. 2. num. 4. Bonacina de Sacram. disp. 3. quest. 1. punct. 3. Layman. lib. 5. tract. 3. cap. 2. Villalobos tom. 1. tract. 6. difficult. 2. Zambrianus cap. 2. num. 2. Palas tom. 4. tract. 20. punct. 2. Petrus Arcudius lib. 2. de Confirmat. cap. 5. & alij.

Probatum hæc opinio ex Sacramento Confirmationis; nam ex continuata traditione, & praxi Ecclesiæ, quæ à tempore Apostolorum ad hæc vsque semper inuiolabiliter seruata est: ut non nisi ex oleo balsamo mixto, hoc Sacramentum conficeretur. Huius traditionis testes sunt Dionysius, qui quamuis huius mixtionis Olei cum balsamo expressè non meminerit illam tamen ab effectu ita describit lib. 1. de Ecclesiastica Hierarchia, cap. 4. part. 3. multò ante medium, dicimus igitur, vnguenti compositionem collationem esse quandam spirantium suauiter materialium, habentem in se afflatim odoratas qualitates, cuius qui participes sunt, pro quantitate eius, quæ in illis fit fragrantis participationis odoris suauitate replentur. Cle-

Anton. Diana Pars XII.

mens Romanus materiam huius Sacramenti appellat Chrisma, quod ut ostensum est, compositum ex Oleo, & Balsamo: Expressè balsami meminerunt Fabianus Papa in 2. Epist. decret. ad Episcopos Orientales paulò post initium. Referens enim objectionem eorum Episcoporum, qui se excusabant, quod singulis annis non possent Chrisma conficere veteri combusto, dicunt, inquit, nec balsamum per singulos annos posse reperiri, & quod caput est, hoc ipsum docet tanquam ab ipsis Apostolis ordinatum, non quod Apostoli fuerint huius sacræ mixtionis Authores, sed tantum primi Ministri, & Promulgatores, ut ipsemet Pontifex in eadem Epistola testatur; hanc sacri Chriftatis vnctionem conficere, Apostolos, doctos fuisse à Christo in vltima Cœna. Author apud Cyprianum de vnctione Chriftatis, initio; Hodie inquit Chrisma conficitur, in quo mixtum Oleo balsamum Regiæ, ac Sacerdotalis gloriæ exprimit vnitatem Gregorius I. præcedente sect. citatus, Gregorius VII. Epist. 1. lib. 8. Registri, in qua reprehendit Armenos, quòd Chrisma non ex balsamo, sed ex butyro conficiant; Innocentius III. cap. cum venisset, de sacra vnctione, Concilium Bracarense 11. can. 4. & Florentinum citatum. Eadem materia ex Oleo, & balsamo pro Chriftate assignatur in Pontificali Romano. Eadem veritas colligitur ex ritu Ecclesiæ Græcæ, quæ pro materia adhibet Chrisma ex Oleo, & balsamo confectum, ut Innocentius IV. & Clemens VIII. in Bulla de Instructione Græcorum supponunt.

Probatum secundò, quia Concilium Florentinum definit, Confirmationis materiam esse Chrisma confectum ex Oleo (scilicet oliuarum) quod nitorem significat conscientiæ; & balsamo quod odorem significat bonæ famæ per Episcopum benedicto. Pariter ergo requirit Concilium Oleum, & balsamum; cum sine distinctione loquatur: Sed Oleum in omni ferè sententia censetur esse materia necessaria Confirmationis, ergo balsamum similiter; Et quidem materiam Calicis, idem Concilium non dixit esse quid mixtum ex vino, & aqua, sed esse vinum, cui ante consecrationem aqua modicissima misceri debet, satis indicans diuerso modo loquendi, diuersimodè requiri balsamum ad Confirmationem, ac aquam ad consecrationem Calicis.

Tertia opinio est media, quam tenet Dicastillus de Sacram. tom. 1. tract. 3. dub. 3. num. 29. nempe in materia Confirma-

I tionis;

tionis mixtionem balsami esse necessariam ex præcepto Christi, non tamen esse necessariam necessitate Sacramenti, probat hoc ex pluribus rationibus, & postea subdit *num. 39. Non obstat in materia Sacramentorum nihil esse necessarium ex præcepto Christi, quod etiam necessarium non sit ad essentiam Sacramenti.* Quorsum enim Christus (inquit) huiusmodi necessitates diuisisset volendo, ut aliquid esset necessarium necessitate præcepti non autem Sacramenti? aliàs enim ex nullo testimonio colligere poterimus, quid sit necessarium necessitate Sacramenti; nam fingere quisque poterit similem expositionem ei, quam adhibemus Florentino, cuius alij Concilio, nihilque erit firmum, scilicet, poterit quis dicere, quaecumque materiam assignatam, & declaratam à Conciliis, intelligi solum de necessitate Præcepti Christi, non autem Sacramenti: Qua ratione impugnantur illi Doctores, qui dicunt mixtionem aquæ in Calice esse necessariam ex præcepto Christi; reiiciuntur enim ex eo, quod inde sequeretur, eam esse necessariam necessitate Sacramenti, neque apparet unde colligamus aliquid voluisse Christum esse necessario adhibendum in Sacramentis, non autem ex necessitate Sacramenti.

Cui obiectioni respondetur ex dictis, negando primum antecedens; nam in Sacramento Pœnitentiæ tres actus tanquam materia illius requiruntur ex præcepto diuino, neque tamen ideo requiruntur omnes ad essentiam Sacramenti, ergo ex eo præcisè, quod ex præcepto Christi necessarium sit, non sequitur esse necessarium de necessitate Sacramenti, ut patet in satisfactione. Atque hoc videtur voluisse Christus in Sacramento Confirmationis, difficile enim futurum erat utramque partem, olei scilicet, & balsami, in quolibet individuali Sacramento adhibere, ac proinde solum præcepit, ut in oleo esset aliquid balsami, quando ad hoc Sacramentum benediceretur.

Nec tamen propter hanc explicationem impedimur, quominus ex testimoniis Conciliorum intelligamus, quænam sint in Sacramentis essentialiter necessaria. Quando enim res æqualiter concurrunt ad Sacramentum quodlibet, & æqualis est traditio de illarum necessitate, dicere debemus eas omnes res esse æqualiter necessarias necessitate Sacramenti, secus verò affirmandum est, quando vel traditio Ecclesiæ non est omnino similis, vel

res non simili modo concurrunt ad Sacramentum; in nostro autem casu cum nulla fuerit dubitatio, quin oleum requiratur essentialiter ad Confirmationem (nisi forte cuiusdam leuioris momenti Auctoritas) controuersia verò sit, an balsamum essentialiter requiratur? & ulterius pars negans inferatur ex responso Pontificis supra citato, peculiaris ratio est ex parte olei, quæ non sit ex parte balsami.

Inde etiam sufficienter colligimus, Concilium Florentinum, quatenus refertur ad partem balsami, explicari posse de materia requisita ex præcepto Diuino, non verò ex necessitate Sacramenti: simili enim ratione aliud Decretum eiusdem Concilij, quod scilicet tres actus pœnitentis, sint materia Sacramenti, intelligitur de necessitate essentiali, prout refertur ad contritionem, & confessionem; de necessitate autem Præcepti diuini, & partis integrantis, prout refertur ad satisfactionem, nimirum quia ex usu Ecclesiæ constat satisfactionem sæpius adhiberi post administratam essentiam Sacramenti.

Aqua verò, quæ miscetur ante Consecrationem, eodem modo est præsens cum vino, cui miscetur. Quapropter si dicemus illam requiri ex præcepto Christi, dicere etiam deberemus requiri ex necessitate Sacramenti, in ea enim materia nulla potest ratio occurrere, ob quam esse Christus voluerit aquam necessariam ex præcepto, non verò ex necessitate Sacramenti. Hucusque Dieastillus.

Et hæc sunt circa præsentem quæstionem pugnantès sententiæ, quas ego omnes probabiles existimo, sed secundæ tanquam probabiliori adhæreo, & nunc pedes figo. Itaque restat modo respondere ad argumenta contraria, & ad auctoritatem Innocentij III. *in cap. Pastoralis*, obseruandum est primò, Pontificem ibi de duobus fuisse consultum. Vnum erat an permitti debeat ministrare, qui absque impositione manuum fuerat ad ordinem Subdiaconatus assumptus; Alterum erat utrum Confirmationis Sacramentum in eo deberet iterari, qui per errorem non fuerat chrismate, sed oleo delinitus:

Obseruandum secundò, quod quando ista Sacramenta administrantur, adhibentur plura, sicut & in aliis quædam substantialia, & quædam accidentalia, ad deceniam, & venerationem eorundem. His positis.

Respondetur, Pontificem ibi non examinasse, neque ex proposito declarare voluisse,

luisse, vtrum illius Subdiaconi ordinatio, vel huius Confirmatio fuisset validè facta, sed tantùm voluisse instruere illos à quibus erat Consultus, quomodo deberent ipsi habere se circa illa, super quibus eum consulebant, puta quod Sacramenta ista, cum suis solemnitatibus modo quo administrantur ordinariè non essent iterandas sed cautè, videlicet priuatim, & seorsim, illud esset supplendum, quod prætermisum fuerat, siue illud sit essentialè, siue accidentariū. Atque ita responsio: Pontificis nil contra nostram conclusionem facit, imo potius videtur facere pro nobis, quia certum est, quod ex responsione Pontificis vnctio cum balsamo esset supplenda, quæ facta non fuerat, atque hæc non debebat fieri ex solo balsamo, quia talis vnctio nunquam fieri consuevit, neque balsamum solum benedici solet, ergo ex balsamo, & oleo mixtis, idque non sine forma vt apparet, quia eiusmodi inunctioni debetur talis informatio, quæ per verba consueta fieri solet, præsertim quia prior forma non cecidit in verum Chrisma, atque ita videtur veritate caruisse, vt ante diximus, neque fieri solet talis inunctio sine forma verborum, ergo ex Pontificis responso, videtur hoc statuendum, quod inunctio balsami cum iis sine quibus perfecto modo fieri non potest, debeat suppleri, & proinde id quod substantiale est, non iteratis aliis, quæ accidentalia sunt, & ad solemnitatem faciunt. Ad alia verò argumenta respondet Lugo, vbi supra. Vide Ioannem Pontium in *Cursu Theologiae, disput. 43. q. 2. concl. 1. num. 7.* Lessium in *5. part. q. 72. art. 3. num. 12.* Cranadum *tom. 4. in 3. part. conrouers. 5. tract. 1. disput. 7. sect. 1. num. 6.* Vviggers in *3. part. q. 72. art. 3.* Amicus in *Cursu Theologiae. tom. 7. disput. 13. sect. 11.* Lugo de *Sacram. lib. 3. cap. 5. quest. 1.* & alios penes ipsos, omnia superius dicta confirmantes.

Sed instabis, quæ firmata sunt non procedere in casu nostro nam valent in ordine ad Sacramentum Confirmationis, non autem quoad Consecrationem Episcopalem. Sicur verbi gratia, in Baptismo, Aqua est de necessitate Sacramenti, & tamen non est de necessitate Sacramenti in Eucharistia: sic verba *In nomine Patris, & Filij, & Spiritus sancti*, in forma Baptismi sunt de necessitate Sacramenti, non autem in forma aliorum Sacramentorum, sic & in casu nostro, Chrisma confectum ex oleo, & balsamo cum benedictione Episcopi, est de necessitate Sacramenti in

Confirmatione, non autem ex hoc sequitur, esse de necessitate Sacramenti in Consecratione Episcopali.

Obseruo hanc difficultatem apud neminem legisse, sed respondeo, quod Episcopus, vt patet in Pontificali Romano, & ex Ecclesiæ perpetua consuetudine, vtitur in consecratione Episcopali eodem Chrismate consecrato pro vsu Sacramenti Confirmationis, ergo omnia, quæ à Doctoribus dicuntur de isto, procedunt & dicenda sunt de illo, & ea, quæ necessaria sunt pro vnctione Chriftica Confirmationis, necessaria erunt, pro vnctione Chriftica consecrationis Episcopalis. Probat, sacrum enim Chrisma in Confirmatione est materia totalis Sacramenti, in consecratione verò Episcopali, licet non sit materia totalis, est tamen materia partialis secundum mentem Isamberti, & aliorum, ergo pari passu procedere debent, nam in vtroque Sacramento sunt materia, in Confirmatione, vt diximus, materia totalis secundum Omnes; in Consecratione materia partialis secundum Aliquos; Verum in mea opinione cessant hæc difficultates, nam ego puto in consecratione Episcopali, materiam esse solum mantum impositionem, cum verbis *Accipe &c.*

An Episcopus peccet mortaliter si in Consecratione Episcopali adhibeat vnctionem Chrifticam confectam ex Balsamo adulterino.

RESOLVTIO LXXXV.

Videtur negatiuè respondendum. Henriquez, qui fuit Magister Patris Suarez (& hoc solum asserendo ad ingentem sui gloriam sufficeret) Henriquez, inquam, *lib. 3. de Sacram. cap. 2. num. 1.* dicit materiam Confirmationis esse oleum mixtum cum balsamo odorifero, saltem adulterino. Pro qua sententia in Commentario litera C. citat Sotum, & Ledesnam. Niti autem poterit hæc sententia, primò in quadam dispensatione, quæ refertur Pij IV. qua concessit Episcopis Indiarum conficere Chrisma, cum quodam Balsamo illius Regionis, vbi non reperitur balsamum Syriacum. Refertur etiam alia dispensatio Pauli III. pro Indis. Dubitauit enim quidam Indiarum Episcopus, & consuluit Pontificem, an illud balsamum Indicum esset verum balsamum; indulgit autem pontifex, vt eo balsamo quamuis incerto vteretur, quod signum est sufficere

faltem adulterinum. Secūdo, quia materia Sacramēti debet esse certa, & de qua nō possit esse moraliter dubitatio. At de vero balsamo vix possumus esse certi, cūm facillimē adulterari possit, itaut vix queat dignosci, vt scribit Plinius l. 12 c. 25. Ergo dicēdum est, adulterinū balsamum esse materiam sufficientem huius Sacram. aliās sēpissimē essemus dubij de veritate huius Sacram.

Verum hanc sententiam meritō refellit Basilius Pentius in suo tractatu verē aureo de Sac. Confirm. part. 2. cap. 1. mem. 10. quia ait ipse, nullus author, neq; ex antiquis neq; ex recentibus eam docet, sed antiqui omnes (nullo excepto) absolutē docent balsamum esse materiam huius Sacramenti, nomine autem balsami absolutē positi, verum balsamum intelligitur, non adulterinum, & fictum sicut in aliarū rerum appellationibus manifestē constat. Nullus enim nomine pretiosi lapidis, aut gemmæ absolutē posito, fictitias, & adulterinas intelligit sicut etiam idem experdebamus supra cūm ex traditione Ecclesiastica probauimus, oleum Oliuarum esse materiā Cōfirmationis. deinde Scholastici cū examinant an Balsamum sit materia necessaria necessitate Sacramēti vel precepti, ad eam obiectionem quam opponunt, qui sentiunt totum esse necessarium ex precepto, scilicet, quod balsamum verum difficile reperiatur, & quod de facili adulterari possit, nunquam respondent adulterinum sufficere, sed & magnam esse copiam balsami, & diligentia fieri posse, vt verum Balsamum comparetur, non adulterinum, sic Ægidius in hac quæst. art. 2. dub. 1. in solut. 4. obiect. contra 2. conclus. & explicat exēplo Vini, quod quāuis facile adulterari possit, mixtum aqua, & aliquod genus Vini sit in quo eiusmodi adulteriū difficile deprehendi potest, hoc tamen non obstat quominus in vero Vino non in adulterino instituta sit materia Calicis à Christo Domino. Eidem obiectioni respondet Faber in 4. dist. 7. disp. 25. c. 9. in solut. 3. obiect. contra 2. proposit. Patean. in hac quæst. dub. 4. Suarez disp. 32. cit. sect. 1. in sol. 3. Gamachus in hac quæst. c. 3. in vlt. obiect. solut. Petigianus in 4. dist. 7. q. 1. art. 3. in solut. ad 2. Laym. dict. l. 5. Summæ, tract. 3. c. 2. cum dicat Ecclesia paupertatem nunquam impedimento fuisse quo minus parum balsami compari posset; & Reginaldus l. 28. cit. tractatu 1. cap. 1. n. 7. Præterea etiam illi Scholastici, qui sentiunt balsamum non

esse materiam necessariam necessitate Sacramenti, in eo inducti, quod materia Sacramentorum debet esse certa, balsamum autem facile adulterari possit, nostra sententia, & communi fauent. Nam ideo illi reiciunt balsamum à materia huius Sacramenti, dicuntque non esse necessarium necessitate Sacramenti, sicut neq; aqua est materia Calicis, sed tātūm precepti, quod preceptum, quidam ex eis vt Caietanus dicunt, esse Ecclesiasticum, alij verò, vt Soto, dicunt esse diuinum, quare, vt dixi, nullus reperitur Scholasticus, qui dicat balsamum adulterinum esse sufficientem materiam Confirmationis, si simul etiam concedunt balsamum esse materiam necessariam necessitate Sacramenti, vt concedit Henriquez loco citato. Nec Soto citatus ab hoc Authore illi fauet, tum quia Soto apertē docet balsamum non esse materiam necessariam huius Sacramenti, sed sine balsamo posse constare, tum quia solūm dicit, in illis Regionibus rarissimum inueniri castum balsamum, sed pro illo substitui in vsu Sacramenti, quod affertur ex nouo Orbe, & habet indicia veri balsami, non tamen dicit Soto substitui in vsu Sacramenti, sed intelligi potest de substitutione ad alios vsus, & medicamenta: Quamuis in eo deceptus est Soto, cūm existimet id quod affertur ex nouo Orbe, non esse verē balsamum, vt dicam statim, asserere autem aliquid in re adeo graui, qualis est materia Sacramentorum, contra omnium Doctōrum sensum, temerarium est.

Deinde contra Henriquez ait Pontiac, perpetua Ecclesia traditio circa materiam huius Sacramenti dedit sufficiens fundamentum definitioni Eugenij IV. qua decreuit materiā Confirmationis esse Chrisma confectum ex oleo, & balsamo, & similiter etiam traditio, qua absolutē loquitur de oleo, præbuit sufficiens fundamentum, vt iudicemus, cum communi Doctōrum sensu definitum esse ab Eugenio IV. oleum tantum oliuarum esse materiam necessariam huius Sacramenti, quia illud est absolutē oleum. Ergo eadē etiam traditio Ecclesia, qua absolutē vsurpat nomē balsami, sufficiens fundamentum est, vt intelligamus definitum esse ab Eugenio IV. balsamum verum, & non adulterinum esse materiam huius Sacramenti, omnes enim Pontifices, & Concilia, & Patres, qui balsami meminerunt, absolutē dicunt esse materiam, & alij dicunt optimū balsamum, sic Alicuinus in l. de diuino Officio, c. de Cœna Domini

mini, & Amalarius balsamum ex Arbore
aromatica lib. 1. de Ecclesiast. offic. cap. 12.
qua phrasi verum, & purum balsamum in-
telligitur; sicut etiam, quia Eugenius IV.
in citato decreto dixit, Vinum de vite esse
materiam Calicis, intelligimus verum Vi-
num, & non adulterinum, & aliàs nihil cer-
tè haberemus in materiis Sacramentorum in
decreto Eugenij. Sicut ergo veram aquam
in Baptismo, verum oleum in Extrema-Vn-
ctione, verum Vinum in Eucharistia, senti-
mus definiri ab Eugenio esse materiam Sa-
cramentorum: ita in presenti dicendum est
de balsamo, & urgeo magis, quia, etsi di-
ceremus balsamum non esse materiam ne-
cessitate Sacramenti, adhuc dici deberet
eo ipso, quod balsamum absolutè ponitur
ab Eugenio, de vero intelligendum, quia
similiter, etsi aqua non sit materia necessa-
ria Calicis necessitate Sacramenti, sed so-
lum adhibeatur ex præcepto, definitio Eu-
genij intelligitur de vera aqua naturali,
ex quo quod absolutè dixit aquam miscen-
dam cum vino in Calice. Idem ergo in præ-
senti dicendum esset. Hucusque Basilii
qui ex supradictis firmat sententiam
Henriquez esse temerariam, & errori
proximam.

Sed ego obseruo, nostris temporibus
illam docuisse Patrem Leandrum, cui
multum debent studiosi Theologiæ mo-
ralis de Sacrament. tom. 1. tract. 3. disput. 3.
q. 3. vbi sic ait: *Chrisma ex oleo, & balsamo
verò, vel saltem adulterino confectum, est
materia Confirmationis.* Ita ille: At ego pu-
to omninò non esse discendum à senten-
tia negatiua Pontij.

Ad id verò, quòd suprà assertum est
de certitudine balsami ex Plinio, & dis-
pensationibus Pontificiis vide Ioannem
Vviggers 3. part. questione 72. articu-
lo 2. numero 19. Lugo, & alios locis ci-
tatis.

Ex his itaque respondeo ad quæstio-
nem propositam Episcopum adhibentem
vntionem chismaticam cum balsamo
adulterino peccare mortaliter, quòd à
fortiori asserent Isambertus & alij docen-
tes dictam vntionem in consecratione
Episcopali esse materiam partialem Sa-
cramenti.

*An Episcopus peccaret mortaliter, si ex ne-
cessitate in Consecratione Episcopali vte-
retur vntione Chismaticam cum solo oleo
absque Balsamo?*

RESOLVTIO LXXXVI.

CVM opinio asserens balsamum non
Cesse de necessitate Sacramenti in
Confirmatione sit satis probabilis, oritur
quæstio an propter carentiam balsami
possit Episcopus in simplici oleo Sacra-
mentum Confirmationis conferre? Affir-
mat Suarez disp. 16. quia si quod sit peri-
culum nullitatis, Episcopus non tamen
censebitur se illi exponere, quam illud
permittere (cùm non possit vitare) vt
Sacramentum probabile conferat.

Sed vt verum fatear, pace sapientissimi
viri, quam ego ornamentum Societatis
vocare soleo, hæc sententia mihi non pla-
cet, ideò negatiuæ adhæreo cum Ioanne
Præposito ex eadem Societate Iesu (tem-
per enim societas doctissima Virorum fe-
rax erit) in 3. part. q. 72. art. 2. dub. 1. mem.
71. Probatur primò quia quidquid sit de
necessitate Sacramenti, constat strictissi-
mo præcepto Ecclesiastico Confirmatio-
nem non posse conferri in simplici oleo,
quod præceptum non censeatur relaxari
ex eo, quod balsamum obtineri nequeat.

Licet secunda sententia sit speculatiuè
probabilis, non possumus tamen ea vti
absque graui necessitate, ne cum graui sa-
crilegio Sacramentum periculo nullitatis
exponatur, moraliter autem non potest
occurrere necessitas, quæ ab hoc Sacrile-
gio excuset, cum homo grauius ægrotus,
& in periculo mortis constitutus possit Ex-
tremam-Vntionem in tali oleo recipere
se benè valeat possit recipere Sacramen-
tum pænitentia, vel Eucharistiam, nec fa-
cilè occurreret casus quo per Episcopum
possit confirmari, & nulla alia Sacramenta
recipere.

Dices, vt hæc ita sint, tamen magnum
bonum est cõfirmari: præterea hoc Sacra-
mentum potest esse necessarium ad libe-
ram fidei professionem: igitur subest ratio
sufficiens vitandi Sacrilegij, quamuis Sa-
cramentum exponatur periculo nullitatis.

Respondeo negari consequentiam, nã
solus spiritualis fructus in hoc consistens,
quod gratia per Sacramentum recipiatur,
non est sufficiens ratio illud exponendi pe-
riculo nullitati, vnde patet responsio ad
priorem partem antecedentis. Ad alteram

dico, Sacramentum Confirmationis non esse omninò necessarium ad liberam fidei professionē, & proinde neq; ex eo cap. Sacramentū posse exponi periculo nullitatis.

Ex his colligitur, stando in opinione Isamberti, & aliorum, Episcopū in nostro casu non posse vti absque peccato mortali vnctione Chrismatica sine balsamo, quia ipsi putant talem vnctionem esse materiā partialem Sacramenti, sed cum ego existimem esse tantū ritum accidentalem puto in necessitate posse adhibere absque balsamo, quia adest iusta causa, nempe, necessitas, ex carentia balsami, non esset tamen differenda consecratio, per multum tempus, vel à fortiori relinquenda.

An Episcopus peccaret mortaliter si in Consecratione Episcopali vteretur Vnctione Chrismatica alterius anni.

RESOLVTIO LXXXVII.

Aduertendum est, Chrisma deberi singulis annis renouari in die Cœnæ Domini, & antiquum comburi cum quo sine magna necessitate Sacramentum conferri nequit absque peccato, debet autem benedici in Ecclesia, & quidem ritibus præscriptis, potestq; benedici quemadmodum, & Chrisma pro Baptismo, etiamsi terra sit interdicto supposita vt patet ex cap. *Quoniam, de sententia excommunicationis in 6.* Quod si Episcopus propter impedimenta non possit solemniter Chrisma conficere aliunde nouum est deferendum.

Aduerte secundo, non propterea Chrisma non censerit benedictum, quod Episcopus fortè aliquid in Rituali positum omiserit, quia Ecclesia non ita videtur requirere, vt omnia dicantur vel seruentur, quæ sunt præscripta, vt benedictio reddatur irrita, si quid fortè omittatur; Vnde me citato Franciscus Lugo *de Sacramentis, l. 3. c. 1. q. 3. memb. 36.* ait; si aliquis Episcopus pro benedictione Chrismatis in Rituali positum omiserit per incuriam, aut distractionē adhuc manere Chrisma sufficienter benedictum, vt sit apta materia Confirmationis, quippe non est credibile Pontificem de facto velle ritus omnes benedictionis Chrismatis, esse sic essentielles, vt si quis per inaduertentiam (quòd in tā multis ritibus defacili continget) aliquem omittat, inualidè Chrisma conficiat, & consequenter inualidum postea ministret Sacramentum. His suppositi, loquentes

de Episcopo ministrante Sacramentum Confirmationis cum oleo veteri Doctores asserunt peccare mortaliter licet Sacramentum validè conferret. Ita Præpositus in 3. part. quæst. 72. art. 3. dub. 1. n. 21. Escobar in *Theolog. moral. tom. 2. lib. 12. sect. 2. cap. 12. pre. 9. num. 98.* quicitat Suarez, Moure, Bonacinam, & Nauarrum, quibus adde Marcum Serra in 3. part. *Diui Thoma, quæst. 72. art. 3.* Dicastillum de *Sacram. tom. 1. mem. 3. disput. vnic. dub. 4. num. 51.* Sic etiam ego assero Episcopum, vntem in consecratione vnctione Chrismatica alterius anni absque necessitate peccare mortaliter, faceret enim contra consuetudinem in Ecclesia receptam ab Episcopis semper ministrantibus consecrationem Episcopalem cum Oleo nouo illius anni, sicut faciunt ministrando Sacramentum Confirmationis.

An vnctio consecrationis Episcopalis differat ab vnctione Papali, & Regia.

RESOLVTIO LXXXVIII.

In sententia Isamberti, & aliorum dicendum est differre essentialiter, quia vnctio Consecrationis Episcopalis est materia partialis Ordinis Sacramenti Episcopatus: At vnctio Papalis minime, quia Papatus, vt visum est supra, non est neq; Ordo, neque Sacramentum, sed in mea sententia ego puto vtramq; vnctionem Episcopalem, & Papalem esse tantū ritus accidentales ab Ecclesia institutos cum suis differentiis, & mysticis significationibus, at magna est differentia inter vtramque vnctionem: nam vnctio Episcopalis efficitur cum Chrismate, vnctio Regia cum oleo Cathecumenorum. Deinde vnctio Episcopi fit in capite, vnctio Regis in humero, & brachio; vnde Pater Gerunda de *Episcopo, tom 2 lib 8. disput 13. cap. 6. num. 3.* loquens de vnctione Episcopali, & Regali sic ait: *solum nunc assero, ungi præsertim in capite nostrum Candidatum, quia caput est sua Ecclesie, quem illa loco sponsi, & capitis venerari debet, vel quia quantum gratia in corpus Ecclesie eius sponsa à Deo conferendam est per ipsum Episcopum tanquam per caput deriuandum, vel per Christum, quod caput est totius Ecclesie, cuius personam in ordine ad hanc peculiarem Episcopus gerit.*

Hæc autem vnctio præstat Regum vnctioni, quippe qui in humero unguuntur, & brachio, quasi ad defensionem Regni, & ad eiusdem sustentationem, vt in secunda

oratione, quæ habetur in Pontificali de unctiōe Regis legitur, dum ungitur, & incipit: Deus, Dei filius. Ita Gerunda, & ideo Innocentius III. in Epistola decretali de sacra unctiōe, hæc asserit: In veteri Testamento, non solum ungebatur Sacerdos, sed etiam Rex, & Propheta, sicut in libro Regum Dominus precipit Eliæ, Vade & reuertere in domum tuam per desertum in Damascum, cumque perueneris illic, unges Hazaël Regem super Syriam, & Iehu filium Namsi unges Regem super Israël; Elifæum autem filium Saphat, qui est de Albemeula unges Prophetam pro te, sed ibi Iesus Nazarenus quem unxit Deus Spiritu sancto (sicut in Actibus Apostolorum legitur) unctus est oleo pietatis pro consortibus suis, qui secundum Apostolum est caput Ecclesie, quæ est corpus ipsius, principis unctio à capite ad brachium est translata, ut princeps ex tunc non ungetur in capite, sed in brachio, siue in humero, vel in armo, in quibus Principatus congruè designatur; iuxta illud quod legitur: Factus est principatus super humerum eius. Ad quod etiam significandum Samuel fecit poni armum ante Saul, qui dederat locum in capite ante eos, qui fuerant inuitati. In capite verò Pontificis Sacramentalis est delibutio conseruata, quia personam capitis in Pontificali officio representat. Refert autem inter Pontificis, & Principis unctiōem, quia caput Pontificis Chrismate consecratur, brachium verò Principis oleo delinitur, ut ostendatur quanta sit differentia inter auctoritatem Pontificis, & Principis potestatem. Sed de hac unctiōe Regia cum Episcopali comparata videndus est omnino Doctor Hallier de Sacrament. elect. part. 2. cap. 10. artic. 5. §. 3. cum sequent. qui optimè num. 18. post multa sic asserit: Nihilominus quacunque unctiōe non ita Reges sacri efficiuntur, aut Sancti, ut Ecclesiastici ordinis exinde censentur, ut Ecclesiasticam aliquam exinde habeant potestatem; tum quod potestas nulla Ecclesiastica per unctiōem tradatur sed per manus impositionem eo fine usurpatam, vel instrumentorum singulorum ordinum traditionem, unctio verò ad solam personæ sanctitatem, ac venerationem designandam, & efficiendam, seu ad disponendum hominem ad Sacramenti condignam receptionem congeratur: tum quod Imperatorum unctio, nec eo fine fiat (prout supra vidimus) quatenus Ecclesiastica ministeria Imperatoribus, vel Regibus tractare

liceat, sed potius, ut ad Ecclesie defensionem, ac protectionem se tanquam inunctos pugiles ardentius exurgere, & praliari bella Domini debere nouerint. Vnde Valentinianus Imperator Sancto Ambrosio Episcopalem Sarcinam scribere verenti, noli timere, inquit, quia Deus, qui te elegit, semper te adiunabit, & ego adiutor, & defensor tuus, ut meum ordinem decet, semper existam. Circa quæ ultima verba recte notat Glossa, Imperatorem (quod quidam putauerunt) Subdiaconatus ordine pradiatum esse non debere, sed militari caractere donatum. Vnde sexta Synodo Trullana Imperatores laicis ad censentur, licet ceteris maiori prerogatiua donentur. Idem quoque à Nicolao Primo inter laicos numerandi docentur, nec diuinis, sed prophanis negotijs intendere monentur, quatenus scilicet spiritualis actio carnalibus distaret incurfibus, & ideo militans Deo minime se negotijs secularibus implicaret, ac vicissim, non ille rebus diuinis presidere videretur qui essent negotijs secularibus implicatus. Quare non crude intelligendus est Petrus Damianus, dum quintum Sacramentum inunctionem esse Regis asserit, sumpto scilicet latissime nomine Sacramenti. Hanc autem mirifice commendat, pompamque eius describit & premisis eius celebrationi Cleri, ac Plebis consensu, nec non solemnibus de seruandis Ecclesie libertatibus Sacramentis, eam adhiberi testatur: deinde ista subiungit; ex tunc exiit Rex vestimentis suis, & oleo sanctificationis aspergitur, ut typico rore profusus cælesti unguenti plenitudine gloriatur. Sacramentis ergo hanc unctiōem adnumerat, quæ duodecim numero statuit, eas omnes Sacramenti nomine donans Ecclesiasticas caremonias, quæ quocunque modo Ecclesie membra distinguere coordinarent inter se, & in aliquo gradu constituerent, vel in sublimi quodam Statu collocarent; quo sensu unctio Regum Sacramentum dici potest, non in Ecclesiastica, sed laicæ dignitatis apice suscipientem constituat. Hæc omnia doctus, & pius Hallier cui adde Marchinum de Sacrament. Ordinis, tractat. 2. cap. 8. cap. 7. numer. 7. dicendum est itaque, Pontificem folere ungi in capite & manibus; Imperatores, & Reges in brachio, & numero; licet Saul fuerit unctus in capite, & Sacerdotes in manibus ungantur. Huius rei plures reddunt rationes Eluarus Pelagius de plantu Ecclesie, lib. 1. cap. 56. & Camillus Borellus de Regis Catholici prestan-

tia cap. 49. num. 17. sed duæ nobis sufficiant ; quarum prior illa esse potest, quod Pontifex vngatur in capite, vt ipsum caput esse Ecclesiæ visibile cognosceremus: Reges, & imperatores vnguntur in brachio, vt intelligant, se omnem spem, & sui Regni fortitudinem proiicere debere in Christum, qui brachium in Scriptura nuncupatur: *Isaiæ cap. 62. Parauit Dominus brachium Sanctum suum in oculis omnium gentium*; & cap. 33. *Domine, miserere nostri: te enim expectauimus; esto brachium nostrum immano, & salus nostra in tempore tribulationis.* Nec ineptè Christus dicitur brachium nostrum immane, nam sicut, vbi totum corpus morbo aliquo grauatur, vulneratur brachium, ex cuius vena sanguis profluit, vt totum corpus sanetur, ita cum totum humanum genus graui peccatorum morbo opprimeretur, vt incolumitatem obtineret, Christus fuit nobis immane brachium, cuius liuore sanati sumus. At sacerdotes vnguntur in manibus, vt ad ministeria Dei obeunda se esse destinatos intelligerent, vnde Scriptura, quoties agit de ministeriis ministrum Dei, hac phrasi vti solet, *Exodi. 33. Quæ iusserat Dominus per manum Moysis.* *Leuit. 10. Ad eos per manum Moysis.* Dicit etiam potest, Pontificem vngi in capite, & brachio, quia in illo debet esse perfectio actiua & contemplatiua vitæ. Reges in brachio, quia in actiua principaliter exercere se debent, nec non in numero, qui principatum significat, vt quale sit onus, cui humeros subiiciunt, rectè ponderent, Sacerdotes verò vnguntur in manibus, vt non solum actiua vitæ incumbant, sed etiam, vt bonorum operum manum populis præmonstrent.

De significationibus verò vnctionis Episcopalis in capite infra redibit sermo, si quis verò scire desiderat, quoniam Reges vngatur; Respondet Hallier olim vnctos fuisse regem Franciæ, & Angliæ, & postea subdit ad eorum exemplum cæteri ferè Reges oleo sacro inungi cœperunt, quamuis enim Albericus, Rotafensis, Hostiensis, Goffridus, Chassanaus, Campegius, & alij solos in Occidente, Francorum, Hierosolymorum Anglorum, & Sicularum Reges inungi sua coronatione solere testentur, quæ nempe Regna cum à Francis olim possessa fuerint, nihil mirum si eorum Reges, Francorum more inungi voluerint priusquam cæteri hanc faciæ Vnctionis cere-

moniam vsurparint, nihilominus tamen cum per se ritus iste Augustos homines facere videretur, & ab Innocentio III. firmatus foret, ac communi iuri postea insertus, inde accidit, vt Poloniæ Reges, Bohemiæ, Hungariæ, & ante hæresim Sueuiæ, Daniæ, Noruegiæ, Scotiæ eundem ritum àplexi fuerint, sibi credentes vtile esse, & honorificum tum apud Deum, tum apud homines si sacro oleo cum benedictione Pontificali inungerentur.

Quod pacto se gerere debet Episcopus consecratus, qui in celebratione Missæ Hostiam simul consecrat cum Celebrante.

RESOLVTIO LXXXIX.

GRauis difficultas, & quæ torquet Doctorum hominum ingenia, Ochagauia de sacrament. 3. quæst. 3. num. 1. & 4. Amicus in Curs. Theolog. tom. 7. disput. 24. sect. 8. num. 196. Vasquez in 3. p. tom. 3. disput. 219. cap. 2. VViggers in 3. p. quæst. 82. art. 2. num. 8. Auerfa de sacram. Eccles. quæst. 10. sect. 2. Præpositus in 3. p. quæst. 252. art. 3. num. 5. Palauus tom. 4. tractat. 21. punct. 17. art. 2. Quartus in Rubricas Missalis, part. 3. tit. 5. eodem num. 1. dub. 8. Dicastillus de sacram. tom. 1. tractat. 4. disput. 3. dub. 13. Marchinus de sacram. Ordinis, tit. 2. part. 8. cap. 20. num. 1. Hurtadus de sacram. disput. 11. difficult. 2. Cospens in Curs. Theolog. tom. 2. tit. 22. disput. 9. sect. 9. num. 87. putant in hoc casu de Episcopo recenter consecrato cum Episcopo Missam celebrante, & simul consecrare philosophandum esse, prout in casu Sacerdotum, qui in prima Missa consecrant cum Episcopo; & ideo Magister Serra in 3. part. D. Thomæ, quæst. 82. art. 2. sic ait: *Utrum plures Sacerdotes possint vnã, & eandem Hostiam consecrare? conclusio est affirmans. Constat ex consuetudine antiqua quarundam Ecclesiarum, & ex Romano Pontificali, non solum enim quando consecratur Episcopus, ipse, & qui cum consecrat eandem consecrant Hostiam, sed etiam quando Sacerdotes ordinantur: nam noni ordinati Episcopo concelebrant, nec propter hoc (inquit D. Thom.) iteratur consecratio super eandem Hostiam, quia sicut innocentijs III. dicit, omnium intentio debet referri ad idem instans consecrationis, in quo, scilicet, Episcopus verba consecrationis terminat, ad quod refertur eo ipso*

ac noui ordinati habent intentionem debitam quam habent, ut hic Caietanus, quando proponunt apud se intendo dicere cum ea intentione, qua debeo dicere, scilicet, verba consecrationis, vel (quod idem est) intendo facere quod intendit Ecclesia, quæ intentio conditionis est, consecrandi scilicet si contingat eos simul cum Episcopo (qui absolutam intentionem consecrandi habet) formam absoluere, aliam non, necessariam tamen non est hanc conditionem expressè, & formaliter apponere, sed satis est, ut apponatur virtualiter, ut apponitur eo ipso, ac nouus ordinatus intendit facere quod intendit Ecclesia. Hucusque Serra. Dicendum est itaque, quod sunt tres, vel quatuor modi, ut obseruat Lessius in 3. part. q. 82. tom. 2. num. 5. quod ad praxim attinet circa presentem difficultatem. Primus, ut recenter ordinati, etiam si verba consecrationis ante Episcopum pronuntient, omnes tamen referant suam intentionem ad instans quo finiet Episcopus. Ita faciendum indicat Innocentius III. lib. 4. de Mysterio Missæ, cap. 25. & D. Thomas quos sequuntur plerique Thomistæ, & Summistæ; sed hic modus patitur nonnullam difficultatem: nam frustra referitur intentio ad illud instans, si reuera illo instanti non finiatur forma, quod rarissime contingit. Nam virtus verborum non potest suspendi pro arbitrio totius Ecclesiæ, sed in ultimo instanti prolationis operatur, modò legitima adsit intentio.

Secundus modus est, ut diligenter attendant, ne ante Episcopum verba consecrationis pronuntient. Si tamen contingat ante illum finire cum intentione consecrandi, verè consecrarunt & Episcopus nihil postea faciat. Sed hoc etiam videtur incommodum non exiguum; si enim contingat eos præuenire, principalis sacrificans re vera non sacrificabit, actus enim sacrificandi potissimum in consecratione consistit. Deinde super materiam consecratam rursus verba consecrationis proferentur, quod videtur esse sacrilegium; nam materia non est amplius consecrabilis.

Tertius modus est, ut non intendant determinatè consecrare, vel non consecrare; sed solum intendant facere id quod Ecclesia per illam cæremoniam instituit. Ita consuluit Caietanus, estque bonum consilium, & tutus modus.

Quartus modus, ut absolutè intendant solum pronuntiare illa verba re-

citatiuè in signum potestatis acceptæ, cum conditione conditionata consecrandi: si fortè contingat simul cum Episcopo absoluere. Et hic quoque modus tutus est, maximèque rationi consentaneus.

Quid ego sentiam dicam breuiter, ideo deueniendo ad praxim pro casu nostro dico primò, debere in tali casu Episcopum recenter ordinatum, similiter proferre verba consecrationis super eandem Hostiam cum Ordinante, & ut fatis patet ex Romano Pontificali intendere consecrare, quia concelebrat; & debere ita verba temperare, ut quantum fieri potest simul finiant, quod in eo casu est facilius, cum simul sint in eodem altari, & ita indiuidualiter docet Ioannes Præpositus in 3. part. D. Thomæ, quæst. 82. art. 2. num. 5. Dico secundò magis ad euitanda incommoda, quæ afferunt Doctores, (& similiter dic de Sacerdotibus in prima Missa quando ordinantur) optimum consilium esse Episcopum consecratum habere intentionem sub conditione, siue sub distinctione consecrandi, puta quod intendat consecrare, si formam simul cum Episcopo finiat; non verò intendat si absolueret ante illum; ne contingat principalem offerentem nihil efficere, quod foret valde incongruum, & omnibus apparet absurdum, inquit Tann. ne inaniter cum intentione consecrandi, formam pronuntiet super materiam incapacem, quia iam est consecrata. Ita docent Henriquez lib. 9. cap. 23. Suarez disput. 61. sect. 4. Tann. tom. 4. disput. 5. de Eucharist. quæst. 9. dub. 3. n. 64. & alij, videturque hic modus in praxi maximè conueniens, & tutissimus, quia sic Sacerdotes nouiter ordinati intendunt consecrare quatenus conuenienter fieri potest, quod videtur esse secundum mentem Ecclesiæ, & euitantur incommoda, & pericula, quæ adducunt Doctores, sed supradicta non probantur à Vasquez, vbi supra, eo quòd impossibile sit Sacerdotem simul proferre verba illa materialiter, & cum intentione consecrandi sub quauis conditione, quis enim, inquit, hoc non videat; nam ut habet intentionem consecrandi sub conditione, debet actu proferre illa formaliter, & significatiuè; simul autem ea proferre materialiter tantum, ut non sufficiant ad consecrationem & formaliter ut sufficiant impossibile est, ut patet, inquit.

Respondetur primò : Et hoc argumentum conuinceret , iam probaret quoque baptismum non posse sub conditione conferri , fieret enim simile argumentum ; impossibile est ministrum proferre verba formæ , *intendendo baptizare , & non volendo baptizare sub quacumque conditione* ; ergo , &c. Et tamen passim omnes , etiam ipse Vasquez *tom. 2. in 3. part. disput. 146. cap. 4* admittunt & docent in cæteris casibus posse , ac debere baptismum administrari sub conditione , hoc aut simili modo , *si tu es baptizatus non te baptizo* , siue , *non intendote baptizare ; sed si nondum es baptizatus , ego te baptizo* , &c. Atqui tunc validè baptismum conferri , si nondum sit baptizatus consequenter omnes sentiunt vnde.

Respondetur secundò , quod in casu quo Sacramentum confertur , aut conficitur , non habeat quis simul contradictorias intentiones , aut voluntates , sed verba pronuntiando habeat vnam ; videlicet si conditio sub qua administrat subsit à parte rei , tunc simpliciter intendit conferre Sacramentum , v. g. si non sit à parte rei baptizatus , intendit baptizare , si verò ea non subsistit , tunc quoque non habet intentionem baptizandi , atque ita non ponuntur simul esse contrariæ intentiones. Et sic etiam dici potest de verbis consecrationis prolatis sub conditione , seu disunctione consecrandi.

Vasquez itaq; suo iudicio reiectis aliis Doctoribus , tanquam inconuenienter rem explicantibus , determinat difficultatem propositam hoc modo , quo omnes Sacerdotes recenter ordinati , & Episcopus recens consecratus cum Consecrante , siue Ordinante verba consecrationis cum sufficiente intentione (scilicet absoluat) ad consecrandum proferre debeant , deinde quoad fieri potest , eos curare debere , ne Episcopum præcipuè celebrantem , in prolatione præueniant , quod etiam iuxta aliorum opiniones semper sollicitè curandum est. Tertiò addit , si casu nihilominus accidat , vt aliquis eorum Episcoporum præueniat , & ante illum absoluat prolationem , nihil tamen fieri contra debitam Sacramenti reuerentiam , quod omnino est contra omnes , qui admittunt tunc Episcopum nihil effecturum , quod & ipse admittit , atque adeo præsupponunt tanquam per

se notum , hoc valde in congruum , & absurdum esse , vt loquuntur Tannerus & Valentia supra : imò ad illud euitandum passim laborarunt Doctores ad inueniendum modum , quo possint noui Sacerdotes verba consecrationis simul proferre absque inconuenienti illo , & aliis ad mentem Ecclesiæ illa proferre. Accedit , quod iuxta principia Vasquez , poterit quoque accidere , non tantum quod Episcopus non sacrificaret , sed quod idem sacrificium à diuersis Sacerdotibus offerretur , vt verbi gratia , quod vnus Sacerdos præueniendo consecraret panem , & alius præueniendo consecraret Calicem : neque ratio quam allegat Vasquez ex D. Thoma , quam supra proposuimus , est tanti momenti , quod propterea eiusmodi incommoda essent toleranda. Vnde & ipse Diuus Thomas putauit modum inueniendum , quo euitarentur. Quare non videtur sententia Vasquez approbanda.

Et tandem dico tertiò : Suarez *disput. 61. sect. 4. in fine* , & Dicastillus *de Sacrament. tom. 1. tractat. 4. disput. 3. dub. 13. num. 248.* asserere posse Episcopum in nostro casu habere intentionem faciendi hanc actionem consecrandi meliori modo , quo potest omnia tuta , & hanc sententiam me citato tenet etiam Auerfa *de Sacrament. Eucharist. quest. 10. section. 2. §. 7.* qui citat Layman , & me citato sentit etiam nouissimè Pater Quartus *in Rubr. Miss. part. 3. dist. 5. sect. 1. dub. 8. in fine.*

Ex his deducitur , quid dicendum si Episcopus consecratus in nostro casu præueniat Episcopum , qui illum consecrauit , vel tradius illo proferat verba consecratoria , an , inquam , in culpam lethalem incurrat : Quod idem dicendum erit de Sacerdotibus : constat enim ex dictis non incurrere , nisi qui audacter præsumeret Episcopum præuenire , quasi illo superior foret , vel æqualis ; nam ad euitandam culpam lethalem sufficit ijs Sacerdotibus eos intendere proferre verba meliori modo quo possunt , nec habere intentionem præueniendi Episcopum , ex alia parte nulla iniuria fit Sacramentò si tradius multi præ ceteris verba pronuncient , quia omnes censentur verba protulisse cum hac intentione interpretatiua , si ibi adsit materia consecranda , sin minus accommodandi se intentioni primò profe

proferentis, vel etiam dici potest celebrantes non peccare præueniendo, vel subsequendo prolationem aliorum, quia proferunt prædicta verba consecrationis secundum Ecclesiæ intentionem, & hoc modo lethalis culpæ scrupulus euitatur. Et hæc omnia docet Marchinus *de Sacram. Ordin. tract. 1. part. 8. cap. 10. num. 11.* Vide etiam circa præsentem quæstionem præter D D. citatos sapientissimum Dominum Cardinalem Lugo *de Sacram. Eucharist. disp. 11. sect. 8. per totam*, Nugnum, Mercerum, & Syluium *in 3. part. D. Thome. q. 82. art. 2.*

Quomodo se gerere debeat Episcopus consecratus, qui simul consecrat Calicem cum Episcopo celebrante.

RESOLVTIO XC.

Suppono, Episcopum consecratum, vt Sacerdotes in Missa Ordinationis, non solum consecrare Hostiam cum Episcopo celebrante, sed etiam consecrare Calicem, & de ipso participare, quod non faciunt Sacerdotes, vt tradit Dicast. *ubi infra, num. 231.* Iam supra dictum est Episcopum consecratum quomodo se gerere debeat consecrando Hostiam, nunc dicendum est quomodo se gerere debeat consecrando Calicem. Hanc quæstionem pauci petraçtant, & habet peculiarem difficultatem, vt inferius videbitur. Dicastillus *de Sacram. 1. tract. 4. disp. 3. dub. 13. num. 213.* doctè pertractat difficultatem, & ideo sic asserit: Iam verò quod attinet ad consecrationem Calicis, ij qui propter defectum in absoluenda forma simul Cum Episcopo in consecratione panis non consecrauerunt, non debent intendere consecrare calicem, vnde omnes in forma Calicis debent habere intentionem consecrandi Calicem cum Episcopo absolutè consecrante, sed duplici tamen conditione: prima, si consecrauerunt in priori consecratione panem: secunda si in eodem instanti absoluant cum Episcopo, curando tamen semper cum illo absoluere, eaque ratione cessat illud inconueniens consecrandi Calicis ab eo, qui panem non consecrauit. Item cessat illud, quod species Vini sumantur ab eo, qui non consecrauit illas. Item quod aliquando Episcopus non consecraret calicem, nam qui non consecrauit panem non consecrat calicem, & species vini semper sumuntur à solo Episcopo, & hic semper, & in omni euentu consecrat, iuxta dicta. Tandem cessat inconueni-

ens dicendi verba supra materiam consecratam, quia non dicuntur à Sacerdotibus illis cum absoluta intentione, sed sub conditionibus prædictis.

Sed aduersus superius dicta opponuntur duo inconuenientia. Primum est, quod etiam admissa tota doctrina prædicta, adhuc fieri potest, vt quis vtramque speciem consecrauerit, quia simul cum Episcopo vtramque formam verborum absoluert, & tamen non perficiat sacrificium; quia non sumit, & participat de speciebus à se consecratis, nisi tantum de vna panis. Ad hoc inconueniens Cardinalis Lugo *de Sacram. Euchar. disp. 11. sect. 8. num. 173.* respondet non obstare. Verum quia Couisch. *in 2. quæst. 73. art. 1. dub. 5. num. 95.* & alij asserunt esse iuris diuini, Dicastillus *num. 245.* respondet esse quidem iuris diuini præceptum, sed pro præcipuo celebrante, non pro omnibus in nostro casu; (sicut in illo Cardinalium cum Pontifice consecrantium) solum Episcopum esse præcipuum celebrantem, & illum iam diximus sumere vtramque speciem. Quod autem Christus solum præcipuo celebranti id mandauerit, ex ipso vsu Ecclesiæ iam dicto colligimus.

Secundò non obstat supradictis aliud inconueniens, nam posita nostra sententia, sequeretur, quod aliquando quis consecrauerit panem, & non consecret Calicem, quia fieri potest, vt verba consecrationis panis simul cum Episcopo absoluat, atque adeo consecret panem, postea verò non simul absoluat consecrationis verba pro Calice, atque adeo Calicem non consecret, quod videtur inconueniens, consecrare, scilicet, solum vnâ partem, & non aliam, cum sit de iure diuino vtrumque consecrare, & non vnâ sine alia, vt dicemus in eodem tractatu sequente dubit. Illam 12. Et confirmari potest contra nos ad hominem: quia ideo diximus eum qui non absoluit simul cum Episcopo consecrationem panis, non debere habere intentionem consecrandi Calicem, non consecret Calicem non consecrato à se pane, ergo vice versa erit inconueniens consecraste panem, & non consecrare postea calicem, cui periculo se exponit.

Sed ad hoc inconueniens doctè, vt semper solet, respondet Dicastillus *num. 247.* Sicut proximo inconuenienti nos respondebamus, scilicet, præceptum diuinum vtramque consecrandi, sicut & vtramque sumendi, non esse pro omnibus, sed pro præcipuo celebrante, idque colligi ex vsu ipso

ipso Ecclesiae, quia, cum exponat illos Neomystras ei periculo non consecrandi utramque, sed alterutram, videtur ipsa Ecclesia dispensare cum eis, ut si quantum moraliter possint, procurent simul cum Episcopo finiri consecrationem, sit satis, ut non peccent, etiam si alioquin sit periculum non consecrandi utramque speciem. Quae doctrina si admittatur, satis probabiliter evitabitur inconueniens. Supponit autem haec doctrina, quod praecipuum consecrandi utramque speciem pro aliis, praeter praecipuum celebrantem fit à sola Ecclesia, ita ut quando recepta sententia Theologorum docet iure diuino esse obligationem utramque speciem consecrandi, id intelligendum sit de solo praecipuo Celebrante, quod sanè difficile potest efficaciter impugnari, maximè cum hic casus sit rarissimus, & in illo etiam debeat esse aliquis, qui utramque consecret: atque adeo nunquam fiat sacrificium, quin utraque species, saltem ab vno principali consecretur, atque id est, quod videtur Christus praecipuè intendisse. Possimus vltèrius respondere esse diuersam rationem de consecratione Calicis supposita non consecratione panis, & de consecratione panis cum periculo non consecrandi Calicem, & hanc consecrationem pro eo casu licere, non illam. Nam qui consecraret calicem, postquam non assecutus fuit consecrationem panis, quia re ipsa non simul cum Episcopo absoluit formam consecrationis panis, certo, & infallibiliter sine intentione consecrandi panem consecrat, & intendit consecrare Calicem, cum iam panis ab alio, & non à se supponetur consecratus; qui verò consecrat panem simul cum Episcopo, illum consecrat cum intentione, & spe consecrandi Calicem, licet per accidens, & praeter intentionem non succedat. Et haec omnia docet Dicastillus vbi supra, cui adde Ochagauiam *de Sacram. tract. 3. de ministr. Euchar. quest. 3. num. 7.*

Vnde non grauabor hinc apponere verba Patris Amici *de Sacram. disput. 24. sect. 7. num. 214.* vbi sic ait. *Dices de iure diuino esse, ut qui consecrat, simul sumat quae consecrauit; ergo si omnes concelebrantes utramque speciem consecrarunt, omnes debent utramque speciem sumere; neque in hoc dispensare potest Ecclesia.*

Respondetur: multos negare hoc esse de iure diuino, quod inter alios sentire videtur Suarez *disput. 75. de Sacrif. sect. 5. ad finem*; proinde potuit iuxta hanc sententiam ab Ecclesia dispensari. Secundò, esto

fit de iure diuino, potuit tamen illud per iuris interpretationem ab Ecclesia declarari, in hoc casu ad factum Christi representandum non obligare; uti per eandem Iuris interpretationem in Parasceue declarat ad mortem Christi representandam, ea die Sacerdotem non obligari ad consecrandam materiam, quam offert, & consumit, sed posse etiam ab alio consecratam, offerre, & consumere.

An sit laudabilis talis consuetudo, ut Episcopus consecratus consecret simul in Missa cum Episcopo illam celebrante.

RESOLVTIO XCI.

ET negatiuè videtur respondendum, quia non desunt Catholici Theologi, qui loquentes de Sacerdotibus concelebrantibus cum Episcopo in prima Missa, damnant hanc consuetudinem: sic Durandus *in 4. distinct. 33. quest. 2.* Palatius *q. 4. subsecurè Gabriel lect. 6. in Canon. Missa, Sottis eadem distinct. art. 3* fundamentum est, quia huiusmodi consuetudo multis periculis est exposita; nempe, ut Episcopus qui est principalis minister, vel nil efficiat, si à celebrantibus Sacerdotibus praueuiatur, vel ut isti otiosè verba consecrationis proferant, si Episcopus prius consecrarit, vel ut ab aliquo, ex his dicantur verba supra materiam iam consecratam, cum humano modo impossibile sit, omnes Sacerdotes in valde numerosa ordinatione, in eodem prorsus instanti physico, absoluerè prolationem verborum.

Sed prorsus contra Durandum firmandum est hunc ritum, & morem, honestum, & licitum esse, cum receptus sit, & vigeat in tota Ecclesia tum Graeca, tum Latina, & in Pontificali Romano praecipitur ita fieri, & propterea noui Sacerdotes in sacro illo, in quo sacerdotalem Ordinem suscipiunt, cum ad verba consecrationis acceditur, ex ipsius Pontificalis praeepto moueantur, ut eiusmodi verba pronuncient cum intentione consecrandi. Nec enim dici, vel cogitari potest Ecclesiam totam in re tam graui errare, nec in Pontificali Romano aliquid iniungi, quod vel diuinæ legi, vel rectæ rationi contrarium sit: Vnde infero, legem illam libri Pontificalis pro tota Ecclesia, non fuisse adhuc latam tempore Durandi, ratioque est in promptu, quia quælibet ferè Diocesis sicut suo Missali, & Breuiario, sic suo Pontificali, & Rituali

Rituali utebatur. Et hæc omnia docet Bernal de Sacram. disp. 45. sect. 1. §. 4. num. 20. & Amicus ubi infra, num. 196. apud quem extat etiam opinio de autoritate Romani Pontificalis.

Vnde Lessius in 3. part. quest. 82. num. 4. ficait: *Notandum est, consuetudinem illam, quam noui Sacerdotes consecrant in Ordinatione, non esse vniuersalis Ecclesie, vnde Durandus distinct. 13. quæst. 3. audet eam improbare, dicitque esse abrogandam. Verum quia etiam in Ecclesia Romana, & plerisque aliis seruetur, non est priuatorum Episcoporum autoritate facile abroganda, nam in vetusti Pontificali Romano, ut refert Caietanus de recenter ordinatis, dicitur: dicant omnia que sunt in Missali, sicut si celebrarent Ita Lessius, cui adde Præpositum in 3. part. quest. 82. n. 5. & Marchinum de Sacram. Ordinis, tract. 2. part. 8. c. 10. n. 5. Mercerum in 3. part. q. 82. art. 2. cum aliis. Dicendum est igitur, rationabilem esse huiusmodi consuetudinem; multa suadent: Primò, quia credibile est, eam Apostolos à Christo didicisse, & de eius mandato ad nos peruenisse, maximè cum non modò in Ecclesia Romana, sed etiam in Græca feruetur, quomodo ergo audent præallegati Theologi, tam vniuersalem Ecclesie ritum toto Orbe Terrarum diffusum, à tot Pontificibus per tot sæcula approbatum, damnare, Secundò, quia Sacerdotes cum Episcopo Sacrum faciunt, in signum potestatis acceptæ. Quare sicut Apostoli Christo cœnanti concœnauerunt, ita noui Sacerdotes Episcopo celebranti concelebrant, ut inquit S. Thom. 3. part. quest. 82. art. 2. in corp.*

Nota hîc obiter: quod hic casus olim contingebat in Summo Pontifice quo solemniter celebrante, Presbyteri Cardinales olim concelebrabant, & idem ritus seruabatur in Sacerdotibus, qui Episcopo rem diuinam solemniter facienti assistebant, ut tradit Innocentius lib. 4. de mysteriis Missæ, cap. 25. sed neuter casus est in usu, ut notat Suarez de Sacramentis, disput. 71. sect. 2. initio, & prope finem, & Marchinus ubi supra, num. 1. Ad argumenta verò superius adducta, respondet Amicus in Cursu Theologie, tom. 7. disputatione 24. sectione 7. numero 211.

Ponuntur duo casus circa Sacerdotes concelebrantes cum Episcopo; qui possunt applicari Episcopis consecratis, qui postea simul consecrant, (provt supra explicatum est) cum Episcopo Missam celebrante.

RESOLVTIO XCII.

Primus casus proponit Bernal de Sacramentis, disput. 45. sect. 2. §. 2. num. 11. sic enim asserit: *Offerat Episcopus Missam illam, quatenus satisfactoriam pro certa quadam Purgatorij anima, ut verbi gratia Antonij, & Paulus tunc recens ordinatus, & cum Episcopo consecrans pro Anima Francisci, & Martinus pro anima Augustini, cuiusmodi harum trium animarum re ipsa proderit, & cum effectu applicabitur illius sacrificij valor satisfactorius? Non vni duntaxat, quia non videtur ratio maior cur huic, & non isti, vel illi applicentur. Non omnibus tribus, quia satisfactio est vnica, & finita, non valet nisi vni applicari, & re ipsa prodesse.*

Respondeo primùm, si recenter ordinati Sacerdotes iuxta rectam rationem operentur, satisfactio illius sacrificij re ipsa proderit, & cum effectu applicabitur ei soli anima pro qua Episcopus obtulit: Quia recenter illi Sacerdotes ex norma recte rationis agentes quemadmodum cauere debent ne prius perficiant verborum prolationem quam Episcopus, ut non eum consecratione priuent, sed curare debent cum Episcopo simul perficere, ut idem cum illo sacrificium efficiant, eadem ratione debent non illud quatenus satisfactiuum offerre pro aliis animabus, sed pro illa tantum pro qua illud offert Episcopus sic prorsus ut in offerenda satisfactioe, non aliam habeant intentionem, nisi quam habet Episcopus; ita n. fiet, ut siue ipse Episc. solus consecret, ceteros anteuertens, siue non ille consecret, alio, vel aliis praueniens sacrificij fructum, Episcopo relinquunt integrum, ut debent tanquam & per se, & independenter ab ipsis Missam celebranti, & tanquam Patri spirituali, & recens de ipsis per ordinationem optimè merito, & qui certissimè satisfactioem alicui determinatè sua intentione destinauit, quod recens ordinati in illo sacro facere non solent.

Respondeo deinde: si prædicti Sacerdotes valorem illius sacri satisfactorium, offerent

pro distinctis animalibus ab illa pro qua obtulisset Episcopus, adhuc mihi probabilius videtur, Episcopi voluntatem, siue intentionem, & obligationem praualitutam, profuturumque satisfactorium valorem soli ei animæ pro qua Episcopus obtulisset, quia quantumuis alij quoque verissimè consecrent, & tam Episcopus, quam ipsi consecrent instrumentaliter, adhuc tamen Episcopus cum cæteris consecrans videtur esse principalis, aliisque accessorijs; quia Episcopus ubi tunc consecrat sine illorum consortio, posset consecrare non solum validè, verum etiam licitè, reliqui vero ubi tunc consecrant, nec licitè, nec validè consecrare possent, nisi dependenter ab Episcopo materiam presentem habente, cum quo cæteri recens ordinati constituunt moraliter unum. Igitur Missa illa principaliter est Missa Episcopi, & accessoriè cæterorum, ac per consequens effectus illius sacrificij satisfactorius, Episcopi intentionem sequi debet.

Respondco tandem: si Episcopus re ipsa non consecraret, præcurrentibus scilicet duobus, simulq; & verè consecrantibus, quorum vnus valorem satisfactorium obtulisset pro anima Petri, alter pro anima Pauli, tunc valoris vna pars obueneret animæ Petri, & altera animæ Pauli. Quia illi duo Sacerdotes non se haberent, vt principalis, & accessorius, sed essent prorsus æquales, proinde non esset cur vnus intentio alterius intentioni præualexet. Nec esset cur amba frustrarentur: cū valor ille non esset indiuisibilis, possetque in duas diuidi medietates, quarum altera animæ Petri, & altera animæ Pauli obtingeret. Et hæc omnia docet Bern. vbi sup.

Sed audiamus secundum casum à Marchino allatum, sic itaque ait de Sacr. Ord. tr. 2. p. 8. c. 18. n. 10. Secundo deducitur concelebrantes cum Episcopo, integrum fructum illius sacrificij ex opere operato referre. Ratio est, quia quilibet est verus Minister, totum ac integrum Christum, qui in hoc sacrificio est res oblata, verè sacrificans. Item quia non esset maior ratio de vno sacerdote, quam de alio: igitur omnes secundum propriam dispositionem recipiant fructum illum sacrificij ex opere operato, qui offerenti à Deo tribui solet. Quinimò probabile mihi est, licere unicuique concelebranti, tunc alteri applicare pro libito suo fructum illum sacrificij, quem vocant medium, seu qui aliis à sacerdote ex diuina institutione est applicabilis: siquidè ita quilibet sacrificat propria actione, & operatione, ac si non concelebraret, sed solus offerret, consequenter omnia potest, quæ posset si solus offerret, sed si iste solus offer-

ret fructum Missæ medium alteri pro libito applicare posset, ergo etiam idem tunc poteris. Hucusq; March. quæ quidem omnia videntur applicari posse in casu nostro Episcopis cōsecratis, qui postea simul cōsecrant cum Episcopo missā celebrante, modo quo supra explanatum est, & Pontificale Rom. præscribit. Et ita hanc sent. tenet nouissimè Quintanaduena de Præceptis Ecclesiæ, t. 2. tract. 2. singul. 3. num. 7. omnino videndus.

De reuerentia, quam debet Episcopus
Consecratus Episcopis, qui illum
consecrarunt.

RESOLVTIO XCIII.

Nimiam reuerentiam debet filius Patris, & ego non minorem existimo debere ab Episc. consecrato Episcopis Consecratorib. Probatur hoc, & autoritate Tulberti Ep. 23. cuius verba affert, & ponderat D. Hallier de Sacris elect. p. 1. c. 2. a. 1. §. 12. n. 23. vbi sic ait: Ea quoque reuerentia Consecratori, seu Ordinatori Episc. exhibeatur, vt spiritualis Pater haberetur, & eum accusare nefas esset; id enim ab Hadriano I. in Capitulis Angilramno datis, nec non in Capitularibus Caroli magni cautum legimus, vt Episcopi Pontifici à quo consecrati probantur, præiudicium inferre nullum possint, quod si præsumptum fuerit, viribus carere non dubium est, posse inter Ecclesiastica villo modo Statuta censeri, ideòque Lupus Ferrariensis Abbas Epist. ad Guenilonem Senonensem insensum redderet, multa in eum à Lupo Ferrar. mota retulerat, huius rei suspicionem ita à se remouet: Quomodo enim, inquit, tãta possem effici prauitatis, vt depositionem eius cuperem, cuius acceperam diuinitus consecrationem. Ideo etiam Leo Rom. Ecclesiæ Diaconus, Sixti III. Legatus, Ephemium Episcopum, qui Polychronium Hierosolymitanum, licet iuste, & veraciter accusauerat, reprehendisse dicitur, eumq; iis verbis increpasse; ex te enim damnaberis, quoniam Pontificem, qui te consecrauit Coepiscopum condemnabas, & accusabas, vt legitur in Epist. Nicolai I. Hinc etiam Fulbert. Epist. ad Leuthercium Archipræsulem Senonensem: multum, inquit, amoris, ac fidelitatis tibi Pater me debere censeo, per cuius manum à Deo benedictione, & S. Vnctionem accepi, vnde animus meus ita pædet ex tuo, vt quidquid te insta ratione, aut contristat, aut hilarat idè me, si respiciam simili modo afficiat. Potuit ne Fulb. efficacioribus verb. necessitudinis vincula inter Ordinantem, & Ordinatam declarare, quæ vt ea liberorum,

ac parentum nexibus equiparet, & amoris, atque fidelitatis obligatione ordinatum constringere doceat; ideo enim Episcopus Episcopum patrem vocat, quod ab eo ordinatus, quod eius ministerio Ecclesie datus, & populorum pater effectus esset: filium ergo se illius nominat, à quo se meminit ordinatum, quæ fortè opinio Diui Paulini, qui Nolanam postea feliciter Ecclesiam Episcopus administravit, inhasit animo, dum fraternam inter eos, qui ab eodem ordinati, vel in Clericos vendicati essent, necessitudinem inesse arbitratur; sic enim ipse Epistola ad Alipium: quod indicasti iam de humilitatis nostræ nomine apud Mediolanum te didicisse, fateor curiosus me velle condiscere; ut ex omni parte te nouerim, quo magis gratuler si à suscipiendo mihi Patre nostro Ambrosio, vel ad fidem inuitatus es vel ad Sacerdotium consecratus, ut eundem ambo videantur habere Authorem. Non parum ille necessitudinis inter eos inesse iudicabat, qui ab eodem essent ordinati, qui de eo tam curiosè sciscitatur, quia cum Alipio se strictiori vinculo coniunctum esse gestiret, scire vehementer optabat, nam ab eodem ambo, vel baptizati, vel ordinati essent, quatenus spirituali ista, seu cognitione, seu affinitate coniunctiores euaderent, & de ea ipsi congratulari, & congaudere posset.

Et hæc omnia docet Hallier, vbi suprâ, quæ utinam obseruarent aliqui Clerici, qui quotidie Sacram Congregationem Cardinalium infestant, libellos aduersus suos Episcopos porrigentes; & faxit Deus an bono zelo.

An Episcopus Consecratus in die Natiuitatis Domini post sumptam Communionem, & facta Consecratione cum Episcopo celebrante possit postea dicere duas Missas.

RESOLVTIO XCIV.

CAsus est curiosus, & ad illum affirmatiuè Respondeo cum Quintanaduennas de Præcep. Eccles. tom. 2. tract. 1. singul. 3. n. 8. vbi sic ait: si quis in die Natiuitatis Dominicæ in Episcopum consecratur post primam Missam, quam celebrat cum Consecratore: seu in ipsa sua consecratione, posse consecratum alias duas celebrare, vel communes, vel Pontificias. Ducos iis fundamentis, quia licet ipse tunc communicet de manu Episcopi consecratoris, nõ

Anton. Diana Pars XII.

tamen communicat, vt laicus, sed sicut Sacerdos celebrans, quia Eucharistiã sub vtraq; specie suscipit, & verè celebrat, sicut dicitur in Pontificali Romano Clementis VIII. f. 103. sic: Ponatur vna Hostia consecranda pro consecrante, & consecrato, & vinum consecrandum in Calice, sufficiens pro vtroque. Et post cõsecrationem, & pacem additur. Deinde postquam consecrator Corpus Domini sumpserit, totum Sanguinem sumit, sed solum partem eius cum particula Hostiæ in calice missa. Et priusquam digitos abluit, communicat consecratum prius de Corpore, tum de Sanguine; Deinde purificat se, deinde cõsecratum, &c. & consecratus prosequitur Missam, sicuti cõsecrator. Et antea dicitur consecratus ante se habens Missale suum simul cum consecratore dicit, & facit omnia, prout in Missali. Igitur cum æquè vterque celebret, & celebrando communicet consecrator, & consecratus, æquè possunt post primam Missam alias duas celebrare. Ita Quintana. Vnde ego suprâ rectè docui Sacerdotem ordinatum ex concessione Apostolica in die Dominico, & postea eodem die consecratum in Episcopum, posse utique tunc in tali casu, non obstante quod bis sumpserit communionem, & cõsecrauerit cum Episcopis ordinantibus, posse inquam celebrare aliam Missam.

Ex his sequitur, Sacerdotem ordinatum in die Natiuitatis, posse post ordinationem alias duas Missas dicere; quod ratè probat Quintana, vbi suprâ, num. 2. quod verò sub vna tantum panis specie Eucharistiã tunc nouus Sacerdos accipiat, non obstat, quominus Missam absolutè celebret: cum iuxta Doctorum veriorum sensum, & cum S. Thoma quæst. 82. art. 4. doceant Sicanus disp. 75. sect. 4. Vasquez disp. 222. c. 5. Granados tract. 14. disp. 3. sect. 3. n. 2. & alij; in sola consecratione vtriusque speciei, quæ fit ab ordinato sacrificij Missæ essentiam consistere. Nec desunt oblatio, & consumptio ab ipso facta, si ad integritatem, vel partem essentia consumptio pertineat, vt alij affirmant: siquidem offert ipse Hostiam etiam consecratam consumit, & ita perfectum Sacrificium ab eo celebratur. Et vt rectè Niss. or. de resur. qui dedit Discipulis suis Corpus ad comedendum, aperte demonstrat iam perfectam, & absolutam factam esse Agni immolationem.

Neque ad dicendam secundam, & tertiam Missam eo Natiuitatis die obstat potest, quod in prima Eucharistiã, Sanguinem non sumpserit. Si enim aliquis Sa-

cerdos ex obliuione, ignorantia, aut malitia in eius diei prima Missa illum non sumpserit, quis diceret ideo impediri ad alias duas celebrandas, sicut neq; impediretur ex eo, quod ipse verè nō consecrasset, quia alius ante eum formam perfecit. Aliter Episcopus etiam hos ordinans prohiberetur tunc alias duas Missas celebrare, cum verè dubitetur, aut forsan cognoscatur, verba consecrationis ante ipsum aliquem ex inuitatis Presbyterum absoluisse.

Missæ igitur tunc absolutè dicitur celebrari tum ab Episcopo, tum à Presbyteris, quos tunc ordinauit, & ex parte illius Pōtifficia, & ex parte horū solū Sacerdotalis.

An Episcopus per Consecrationem accipiat potestatem creandi Doctores.

RESOLVTIO XCV.

Diximus suprā, Episcopum per consecrationem non solū acquirere ea, quæ pertinent ad potestatem iurisdictionis, sed etiam ea, quæ pertinent ad potestatem Ordinis, & legis Diæcesanæ, vt est probare Doctoratum; & quidem.

De hoc casu magna quæstio olim mihi fuit cum quodā amico Iurisconsulto Parmensi, & affirmatiuā sententiam tenet Pater Bordonus, nunc meritissimus Generalis suæ Religionis, in suis Decisionibus Miscellaneis, decis. 440. per totam. Primo, ait, quia S. Paulus creauit Timotheum Doctorem, & Episcopum Ephesinum, Titum pari modo fecit Doctorem, & Episcopum Cretensium, nam necesse est, quod Episcopus sit Doctor de iure diuino, idem Paulus in epist. 1. ad dictum Timoth. cap. 3. num. 2. Si ergo diuus Paulus illos ordinauit Episcopos, necessariò eosdem creauit Doctores, ne dicamus absurdum, Paulum legem diuinam fuisse transgressum; id autem prestitit non vt Apostolus, sed vt Episcopus, nam in eisdem Apostolis cessare debuit dignitas Apostolatus, non verò Episcopatus in successoribus perpetuandis: ergo dicendum est Paulum creasse prædictos in Doctores potestate Episcopali iurisdictionis, nam Doctoratus in Ecclesia Dei perpetuo manere debet. Secundò, Episcopi officium est pro suis ouibus providere de Doctores, qui fideles instruant, vt dicitur, cap. de quibusdam 12. distinct. 38. cap. 2. 4. & fin. de Magistris, & isti maxime necessarij sunt in Cathedralibus, & Collegiatis, vt videre est in diuersis Conciliis, præsertim Tridentino sess. 22. cap. 2. sess. 23. cap. 18. sess. 24. cap. 8. & alibi

ergo iure sui officij Episcopus potest doctorare personas idoneas, vt ex illis à se cognitis possit providere de doctrina suis ouibus. Consequentia patet, quia eodem iure quis utitur medijs, quo tendit in finem 1. Oratio, ff. de sponsal. Oratio autem Doctorum est medium ad instruendum fideles illis egenes. Tertio, id videtur apertè colligi ex duobus capitibus citatis in præcedenti argumento, nam in cap. de quibusdam, habentur hæc verba: Diligentia adhibeatur, vt Magistri, & Doctores constituantur, & ab Episcopis creentur, qui doceant studia litterarum. In cap. Vero 4. de Magistris, idem verbum exprimitur; constituatur Magister idoneus, id est fiat, & creetur homo idoneus in Magistrum, loquitur autem textus ad Episcopos, quod verbum, Constitutio referatur ad creationem alicuius in gradum res nota est, nam in Psalm. dicitur: Ego constitutus sum Rex ab eo, id est factus, & creatus. Lucæ 12. num. 14. Qui me constituit Iudicem? Ista significatio est notoria in Sacris Litteris, ad quarum sensum trahenda sunt verba Sacrorum Canonum, quia Canones processerunt à veteri, & nouo Testamento, cap. qualiter. 24. de accusat. Quarto in Concilio 12. Cæsaraugustano, quod est Prouinciale, Can. 7. Sanctum fuit ab illis Episcopis, ne quis nomen Doctoris sibi imponat, præter illos quibus conceditur, ergo Episcopus habet de iure proprio creare Doctores: sicut prouidet, ne quis hunc honorem sibi propria auctoritate assumat. Quintò non minus necessarij sunt Doctores in Episcopatibus ex allegatis textibus, quàm Parochi, ex eo quod Episcopus hæc duo officia per seipsum non potest respectu omnium fidelium sibi subditorum immediatè præstare, sicut ergo ex iure communi, & proprio constituit Parochos in singulis Parochiis de simplicibus Sacerdotibus faciendo, & creando illos Parochos, qui ante non erant, ita iure suo creat scholares doctos in Magistros, & DD. pro suo Episcopatu. Sextò, secundum Hostiensem in summa tit. de Mag. gradus Doctoratus conferri potest tribus modis, iure communi, consuetudine, & priuilegio, si quis autem potest conferre lauream doctoratus de iure communi, maxime est Episcopus, quod videtur confirmari ex Clem. 2. illis verbis; illis ad quos vbilibet pertinet honorem tribuere memoratum; Non distinguendo de modo pertendi, iure communi, an consuetudine, aut priuilegio, cum ergo Papa loquatur indistinctè videtur tacitè approbare præfatam distinctionem. Hæc omnia Bordonus vbi supra.

Sed non desunt Authores contrarium sustinentes, quos citat, & sequitur Alexander lib. 6. *conf.* 110. *gloss. fin. in cap. 2. Clement. de Magistr. Abbas in cap. Tua de Cleric. non resid.* Baldus in *proem. prima Constitutionis digestor.* Panormitanus in *dictam Clement.* Anchar. Gemin. Domin. Philip. Franc. in *cap. 1. de maiorit. in 6.* Felin. in *cap. cum olim de maior. in cap. verum de foro competent.* quid ego sentiam dicam breuiter: opinionem affirmatiuam Bordoni saltem in Italia non video practicari, existimo tamen suam habere probabilitatem, & inuenio illam docere Carolum Vomagen de iure publico lib. 2. *cap. 2. num. 12.* & Laurentium olim *tract. de iure Episcopali. Thes. 17.* At his non obstantibus ego negatiuæ sententiæ adhæreo, quam ex Theologis docet Armilla verb. Episcopus, num. .. Et Emanuel Sà verb. *docere, num. 7.* ubi sic ait: *Doctrinare, seu gradum doctoratus, dare posse Episcopis de iure cõmuni quidam aiunt, alij negat, quod ego magis probo.* Ita ille, & Ego.

An Episcopus ex vi consecrationis sit adstrictus voto obedientiæ ad firmitatem status emissa?

RESOLVTIO XCVI.

Affirmatiuè respondet D. Th. 2. 2. q. 174. *art. 4. 5. & 8* & clariùs q. 185. *art. 4. & q. 89. art. 7. & Opusc. 18.* Et sentit hoc votum esse solemne; & in eo fundari, quod Episcopus non possit Episcopatû deserere, nec ad aliud se trãsserre sine dispensatione Pontificis. Quam sententiam secuti sunt Carthusiã. *Opuscul. de regimine Episcoporum, art. 3.* Soto lib. 10. *de iust. q. 2. art. 4.* & Vvaldens. in *t. 3. doctrinalis fidei, lib. 3. tit. 2. cap. 17.* Et hoc putant necessarium ad veritatem status Episcopalis: quia existimant non posse statum perfectionis sine voto solemni cõsistere Et ratione huius voti indicat etiã D. Th. in institutione Episcopi interuenire professionem solemnem, per quam Episcopus in statu perfectionis constituitur. Cùm autè D. Th. fateatur hoc votum esse dispensabile per Papam, & id neget de votis solemnibus Religiosorum, necesse est vt non eodem modo de vtriusque solemnitate senserit: ac proinde solemnitate huius voti Episcopalis esse tantum quasi extrinsecam, & accidentalem, ac iure humano introductam. Et ideo in præcedenti puncto dixi D. Thomam in ea opinione fuisse, vt vin-

Anton. Diana Pars XI.

culum Episcopi cum sua Ecclesia non sit iure diuino indissolubile

Verum his non obstantibus P. Suarez de *Religione, t. 3. lib. 1. c. 16. n. 25.* putat huiusmodi voto adstrictum non esse Episcopû, quia ad firmitatem, ac stabilitatem status Episcopalis hoc votû necessariò non desideratur: deinde nullum est fundamentum talis asserendi voti, cùm cõsecrationi Præfulis nullum esse adiunctum votum è variis expressis formulis pateat.

Dicendum est itaque quod sententiã D. Th. si intelligatur de voto proprio, quod in promissione Deo facta consistit, non est probanda, quia nullum fundamentum habet; & cùm votum de se sit voluntatis, & consilij, non potest sine fundamento cogente affirmari, aut credi necessarium. Et declaratur, ac probatur, quia in primis cõsecrationi Episcopi, vt sic, nullû peculiare votum ex iure diuino, vel humano annexum est: nam de voto castitatis dicendum est solùm esse consecrationi Episcopi coniunctum, quatenus illa consecratio supponit sacrum Ordinem, cui annexum est tale votum, vel obligatio castitatis, non iure diuino, sed Ecclesiastico. Potuisset autem Ecclesia illud coniungere ordinationi Episcopi, & non Sacerdotij, id tamè non fecit, ideoque nunc non est alia obligatio castitatis in Episcopo, quàm in Sacerdote; licet forte ex circumstãtia personæ, in Episcopo sit maior. De voto item paupertatis, & obedientiæ res est manifesta. Idemque de quocunque voto aliquid faciendi ex vi consecrationis: nullum enim tale potest cum fundamento cogitari, nec in eo, qui absolute renunciauit Episcopatu, aliquid eiusmodi reperitur: vt ex *c. inter corporalia*, colligitur Et tamè in illo manet quidquid consecrationi Episcopali annexum est. Idemque est de illo, qui sine titulo alicuius Ecclesiæ Episcopus cõsecratur: nam cùm illi non imponatur Pastoralis cura, non potest votum illius emittere.

Deinde nec tale votû fit ab Episcopo electo, & confirmato, acceptante, & suscipiente pastorem curam. Quia vel illud votum est de præstandis, ac exequendis actionibus sui muneris, vel de perseverando in illo munere: neutrum dici potest: ergo. Probat prior pars; tum quia vel illud votû cadit in solas actiones, ad quas Episcopus tenetur ex præcepto Charitatis, vel Iustitiæ ratione officij & sic non est verisimile imponi tale votum ex obligatione, cùm prior obligatio sufficiat. Nec peccatum Episcopi omittentis actiones debitas

ratione officij habet specialem malitiam Sacrilegij contra votum, sed solam quam habet ex transgressione officij, vel præcepti. Vel illud votū esse creditur de aliquibus operibus supererogationis, quæ aliàs non sunt in præcepto, & tale votum esset nimis onerosum, & propria sponte rarò, vel nunquam fit: nec credo posse Episcopum per Ecclesiam cogi ad illud emittendum: immo indefinitè factum esset indifferetum; & constat de nullo particulari actu fieri. Nam si Episcopus in sua institutione aliqua in particulari promittit, vel iurat, illa non sunt vota specialia Deo facta, sed vel humanæ promissiones, vel iuramenta, quibus fortiores obligationes magis confirmantur: vt videre licet in *c. ego N. de iureiuran. & in forma iuramenti*, quæ in Pontificali Rom. habetur.

Altera verò pars de voto perseverandi in munere probatur primò ex *d. c. Nisi cum pridem, in fine*, vbi dicitur, Episcopum esse ligatum nexibus præceptorum ne valere possit ad religionem transire sine licentia Papæ: & non dicitur esse ligatum voto. Secundò, ex eod. *c. §. Verum si*, vbi illa obligatio perseverandi in fide data fundari dicitur: Fides autem data fuit non per votum proprium Deo factum, & speciale, sed per pactum ipsum inclusum in acceptatione talis muneris cum tali onere, & obligatione lege Ecclesiastica præscripta. Tertio quia hæc obligatio sufficit, & ideo ultra illam non est cur cogatur Episcopus ad superaddendam voti obligationem: neque ipse sua spontanea voluntate tale votum facere intendit; nec vult se amplius obligare, quàm iure diuino, vel Ecclesiastico teneatur. Quarto, quia quando cum aliquo dispensatur, vt renunciatur, vel transeat ad alium Episcopatum, non censetur fieri dispensatio in aliquo voto, alioqui talis dispensatio sine sufficienti causa facta, esset nulla: quod est incredibile, vt iam ostensum est. Nam si implicatur illa cōditio, vt renunciatio, vel translatio non fiat sine licentia Romani Pontificis, actus sine vllò scrupulo recipitur, vt validus communivsu Ecclesiæ, quidquid sit de honestate illius, vel culpa, ob defectum rationabilis causæ.

Vnde ad præcipuam difficultatem, propter quam hæc omnia diximus, respondeamus ad immutabilitatem status Episcopi sufficere, moralem obligationem permanendi in illo munere ortam ex pacto inito cum Ecclesia, incluso in ipsa acceptatione Episcopatus cum conditionibus præscriptis, vel ex mutuo consensu contrahenti-

um, vel ex iure Pontificio. Imo existimo ad rationem status sufficere pactum esse perpetuum, à quo recedere quis non possit sine consensu alterius contrahētis Ideòq; licet à Pontificibus non esset addita illa conditio, quod Episcopus non possit deferere suam Ecclesiam sine sua licentia, satis esset ad rationem status, quòd non possit illam dimittere sine consensu ipsius Ecclesiæ, seu eligentium. Hucusque Suarez.

Sed aduersus illum acriter insurgit nouissimè ex Clericis Minoribus Pater Thomas Hurtadus *variar tom. 2. tract. 12. cap. 1. §. 9. limit 2. num. 1604.* sequens sententiam Diui Thomæ. Verùm ego sententiam Patris Suarez satis probabilem existimo, quam tuetur etiam nouissimè Pater Gerunda *de Episcopo, tom. 2. lib. 8. disp. 13. cap. 3. mon. 15.*

An in consecratione Episcopus obligetur voto, vel iuramento ad Apostolorum limina visitanda.

RESOLVTIO XCVII.

SAnchez in *summa tom. 1. lib. 4. capit. 15. num. 12.* docet hanc obligationem esse voti personalis, quod tamè instar realis obligat, & posse per alium impleri: nam stylus habet & explicat hoc votum, vt per se ipsos, vel alios præstent Episcopi: atque ita solent committendo alicui Romæ vt id nomine Episcoporum, præsertim distantium faciant, nam id est de ratione voti personalis à sciente perpetuum sibi esse impedimentum, vt ab alio, emitentis nomine, possit adimpleri: & videtur approbatum ab Ecclesia sciente, nec obligante, vt aliàs hoc votum impleatur, & sanè si secus intelligeretur esset impossibile Episcopis longè distantibus, nec non irritum, cum impediens esset residentiam iure diuino ab ipsis debitam. Tandem addit hic Author etiam existentem Episcopum Romæ satisfacere, si impleat hoc votum per alterum.

Verum circa superius dicta à Patre Sanchez multas habet difficultates Pater Gerunda *de Episcopo, tom. 2. lib. 8. disp. 13. cap. 3. num. 17.* Primò hanc singularum aliarum partium huius formulæ, non esse voti, sed iuramenti promissoriij super ostendi, quam specie distingui ab obligatione voti sape hic docui. Deinde dico non permanere à natura voti personalis per modum realis emissi posse Præsulem per alium satisfacere huic obligationi, sed ex ratione modi,

modi, ac formula sub qua promisit, ut patet ex supra exarata per illam clausulam. Quod si legitimo impedimento detentus fuero, præfata omnia adimplebo per certum Nuntium, &c. Neque scio aliter usum habere, eo præsertim, quod in dicta forma multas amplectitur personas promovendus intrans, quibus de sensu propriae Ecclesiae instructis possit votum hoc negotium committere. Neque facile dederim manum Sanchio, ut asseram, absque legitimo impedimento Praesulis posse hanc rem transigi, cum expressè caueatur id in forma iuramenti; imò, ut patet è clausula penultima, legitimum impedimentum promittit Episcopus, per legitimas probationes se docturum, easque remissurum ad Cardinalem proponentem in Congregatione Sacri Concilij, tametsi facili negotio admitti relationem Ecclesiarum longè distantium, non negauerim ob longitudinem, periculùmque itineris, & ob alias quæ solent afferri tricas impediens viatores. Neque quod adfert Sanchez de impedimento residentiae aliquid probat, cum huiusmodi obligatio satis abundè circumspecta sit, atque attemperata, ut ex Italia, Insulisque adiacentibus tertio quoque anno teneantur Episcopi Romam adire. Galli, Hispani, Germani, Belgæ, Boemi, Hungari, Poloni, Angli, Scoti, Hiberni, ac similes quinto quoque anno, ac decimo ceteri è remotioribus regionibus, ut Asiaticis, ac novi Orbis. Denique ultimum Sanchi placitum non approbo, utpote contra expressum iuramentum, quo se vincit Episcopus. Itaque in Curia Romana existens Antistes, in legitimo infirmitatis, vel alio impedimento detentus, non posset, neque sua satisfaceret obligationi, si munus hoc alteri demendaret. Hucusque Gerunda.

Sed licet sententiam Sanchez sequatur nouissimè Paulus Squillante de Priuilegiis, & obligationibus Episcoporum, part. 1. cap. 9. num. 4. Ego tamen magis adhæreo opinioni P. Gerunda.

An consecratio Episcopi inducat circumstantiam necessariò in confessione explicandam.

RESOLVTIO XCVIII.

Affirmatiuè respondet Fagundez præcep. 2. lib. 4. c. 3. n. 8. asserens, quod si Episcopus iam sit consecratus, non satisfacere dicendo in confessione se peccasse contra statum, sed teneri declarare circumstantiam consecrationis: quia status

Episcopalis est multo perfectior & sanctior, quam status religiosi; unde si status Religiosi est circumstantia notabiliter augens peccatum, multo magis erit status Episcopalis. Nugnus verò in addit, ad 3. part. 9. art. 2. dub. 3. conclus. 2. & 3. addit teneri Episcopum istam circumstantiam explicare in quocunque peccato mortali: quia Episcopi ratione proprii status tenentur ad perfectionem vitæ Christianæ habendam, at huic perfectioni ex æquo repugnat quandoque peccatum mortale.

Sed ego alibi negatiuam sententiam docui, quam me citato, nouissimè firmat doctus, & amicissimus Pater Perez de Sac. penitentia, disp. 28. sect. 12. num. 2. Ratio est quia nullam aliam obligationem ad castitatem habet, quam ratione voti annexi Ordini Sacro: ergo eiusdem rationis est fornicatio Episcopi, ac fornicatio cuiuscunque in Ordine Sacro constituti. Quod intellige, nisi fornicatio illa ab Episcopo commissa ita publica esset, ut scandalum caufaret: tunc enim specialis malitia ex status, ac officij circumstantia contraheretur; eaque esset necessariò in Confessione explicanda; quia delinqueret aduersus specialem officij obligationem, qua tenentur subditos pascere verbo, & exemplo.

Ex his apparet à fortiori certum esse fornicationem Episcopi nondum consecrati, nec Sacro Ordine initiati, secluso scandalo non excedere malitiam simplicis fornicationis. Ratio est, quia nulli obligationi speciali ad castitatem præter communem omnibus aliis aduersatur, & solo iure Ecclesiastico, statui Episcopali annectitur specialis castitas ratione ordinis Sacri. Quare sicut non obstante maiori perfectione status Episcopalis in ordine ad alios perficiendos, nullo iure est ei annexa paupertas, quæ tamè est de essentia status Religiosi, & si minus perfectis; ita nec castitas nisi de iure Ecclesiastico ratione Ordinis Sacri, cui necessariò præmittitur consecrationi Episcopali: Ergo si Episcopus est tantum electus, & confirmatus, & nondum in Sacris constitutus, non tenetur ratione status ad castitatem specialem. Unde pace viri docti puto nõ bene dici à Nugno, necesse esse Episcopum in omni peccato mortali, etiam interno, vel occulto circumstantiam sui status explicare. Patet, quia, ut constat ex dictis, secluso scandalo, circumstantia huiusmodi status non transfert peccatum ad aliã speciem, licet illum aggruet ratione maioris obligationis, cum Episcopus debet procurare perfectionem.

An Episcopus consecratus ab hæretico, seu excommunicato efficiatur irregularis, & priuetur vsu Ordinum.

RESOLVTIO XCIX.

Respondeo Episcopum consecratum, vel alium Ordinatam ab Episcopo hæretico suspenso, excommunicato, degradato, seu non denunciato, non incurere excommunicationem, neque irregularitatem, neque priuari vsu sui Ordinis. Suppono imprimis tum Ordines, tum alia Sacramenta, ad quorum non requiritur iurisdicção, validè conferri posse ab excommunicatis, suspensis, atque etiam hæreticis.

Suppono secundò, Ordinatam ab hæretico suspenso, & excommunicato prohiberi ab exercitio Ordinis accepti in Ordinantis execrationem, atque incurere Irregularitatem, si suo ordine vtatur. Ita Henriq. Val. & alij communiter apud Barbosam *alleg. 3. de potest. Episcop. n. 3.* & Couarruu. *in cap. Alma mater 1. part. §. 6.* qui omnium concordem sententiam esse affirmat, & patet *ex c. 2. de Schismat.* vbi Innocent. III. scribit Bisuntino Episcopo, vt Priorem ab Schismatico ordinatum repellat ab Ordinibus, nisi doceat ab habente potestatem secum fuisse dispensatum, & *capit. 1. de Ordinat.* ab Episcopo, qui renunciauit Episcopatu statuit Alexand. III. ad Toletanum Archiepiscopum scribens, vt eiusmodi executionem Ordinis Sacri non retineant; & Gregor. IX. *ibidem cap. 2. de Ordinatis ab Excommunicato*, si ignoranter peccarunt, indulget, vt cum ipsis dispensetur, & sanè cum talis Episcopus hæreticus, excommunicatus, Simoniacus, suspensus non habeat vsum Ordinum, illum dare non poterit, iuxta regulam Urbani I. ad Episcopum Pistorien. *in cap. Beibertum 1. quest. 7.* qui nihil habuit, nihil dare potuit. Dixi nihilominus ordinatorum ab Episcopo hæretico, & excommunicato non denunciato non fore irregulares, & habere liberum exercitium Ordinis à tali Episcopo accepti, quod ex communi sententia docet Sanchez *l. 3. de Matrim. disp. 22. n. 35.* Henriq. *cb. 13. cap. 39.* Barbosa *alleg. 3. de potest. Episcop. num. 17.* Mascard. *de Probat. concl. 49. num. 45.* & alij, quia ex fauore Extrag. *ad euitenda*, neminem non denunciatum etiam in Sacramentorum receptione, vitare tenemur. Neque Couarruu.

in cap. Alma mater, 1. part. §. 6. numer. 6. & alij Canonistæ apud ipsum rectè obiciunt *cap. 2. de ordinat.* ab eo qui Episcopatu renunciauit. Vbi Pontifex indulget dispensari cum ignoranter ordinatis ab Episcopo excommunicato, loquitur etiam de Episcopo publicè excommunicato qui tamen occultus sit ordinato, vbi contingere potest: tunc enim illa ignorantia non excusat ordinatum, qui idcirco indiget dispensatione, quæ tamen facilius ad illam ignorantiam indulgetur; deinde veteri illi iuri derogatum fuit per Extrag. *ad euitanda.* Et hæc omnia docet eruditus Gibalinus *de Censuris, disquisit. 7. quest. 1. consecr. 23. num. 48.*

An liceat tempore Interdicti consecrationem Episcoporum ministrare.

RESOLVTIO C.

Suppono tempore Interdicti administrationem, receptionem Sacramentorum prohibitam esse exceptis casibus in iure expressis, vt deciditur *cap. responso, de sentent. excommunic.* & *cap. si sententia eod. tit. in 6.* Hoc supposito clarè patet non posse Episcopum tempore interdicti ministrare consecrationem Episcopalem, quæ vt supra satis probatum, est Ordo, & Sacramentum. Et Sacramentum ordinis certa sententia est, in loco interdicto, vel personis specialiter interdictis nullo modo conferri posse, benè tamen generaliter interdictis in loco non interdicto; quia quælibet Sacramentorum receptio, & administratio in loco interdicto, vel personis specialiter interdictis prohibita est. Secus verò his qui generaliter tantum interdicti sunt in loco non interdicto, colligitur ex *cap. responso de sentent. excommunic.* At nullibi inuenitur Ordinis Sacramentum exceptum: ergo intelligendum est prohibitum iuxta *text. in cap. si sententia de excom. in 6.* & tradunt fere omnes DD. teste Couarruuia *cap. Alma 2. part. §. 3. num. 4.* Nauarrus *cap. 27. numer. 279.* Henriq. *lib. 13. cap. 45. numer. 2.* Sayro *lib. 5.* Thesauri *cap. 7. num. 35.* Suar. *disp. 33. sect. 1. num. 45.* Filliuccius *tract. 18. c. 2. n. 42.* Bonac. *disp. 5. punct. 3. §. 3. num. 3.* Paulus Layman *lib. 1. summa, tract. 5. part. 4. cap. 2. num. 1.* Quæ omnia procedunt quamuis locus sit interdictus ab ipso Episcopo ordinante; debet enim interdictum actum tollere, vel suspendere ad istum & ratio est, quia interdictum locale habet suos

suos effectus ex iure communi in quo non potest Episcopus dispensare. Et ita ex Henriquez docet Auila *part. 5. disp. 4. sect. 1. dub. 8.* & Præpositus *in 3. part. cap. 4. de interdicto, dub. 3. n. 24.*

Sed difficultas est, an saltem Sabbatho sancto in loco interdicto possit Episcopus conferre consecrationem Episcopalem; & videtur quod sic, quia festiuitas Paschalis à Missa incipit: at Ordinum collatio ex præscripto Ecclesiæ Missæ, diuinisque Officiis, eo die peragendis est necessaria. Ergo concessa Missa, & diuinis Officiis, censeri debet concessa Ordinum collatio. Nihilominus oppositum pro certo tenendum est cum Paludano *in 4. distinct. 18. questione 8. art. 2. princ. conclus. 6.* Couarruias *in cap. Alma, 2. part. §. 3. numer. 3.* quia Ordinum collatio non est ita accessoria celebrationi, & diuinis Officiis Sabbathi sancti, quin absque illa peragi possint, non enim accedit necessario, sed voluntariè, quia Ecclesia non præcipit Ordines conferre; sed permittit. Ergo ex concessione celebrationis, & Officiorum diuinorum hæc Ordinum collatio non intelligitur concessa, aliàs in diebus Quatuor Temporum seruata moderatione, *cap. Alma mater*, possent Ordines, saltem iis qui in clericalem statum sunt adscripti conferri, quod est falsum. Et hæc omnia docet etiam Castrus Palaus *tom. 6. disp. 5. punct. 4. num. 2.*

An saltem tempore interdicti liceat ministrare consecrationem Episcoporum in illis quatuor festiuitatibus, in quibus ex indulto cap. Alma, permittitur celebratio solemnibus diuinorum Officiorum.

RESOLVTIO CI.

Respondeo negatiuè, & ratio est, quia iure antiquo est prohibita ministratio Sacramenti Ordinis tempore interdicti: at sic est quod iure nouo *cap. Alma* confirmatur prohibitio iuris antiqui omnium Sacramentorum, exceptis Baptismi, & Pœnitentiæ, &c. Ergo Sacramentum Ordinis; sicut olim non concedebatur tempore interdicti, ita nec modo. Et ita docet Alterius *tom. 2. disputatione 4. capit. 6.* Couarruias *in cap. Alma, part. 6. §. 3. num. 1.* Auila *de censur. part. 3. disput. 4. sect. 1. dub. 8. conclus. 1.*

Cornejo *in 3. part. D. Thoma, disput. 2. de interdicto, §. 1. dub. 6.* & alij penes ipsos. Quæ omnia procedunt in consecratione Episcoporum; nam, vt supra probauimus, Ordo & Sacramentum est: ergo, &c. Et nota cum Leandro *de Sacrament. tom. 2. tractat. 5. disput. 5. quest. 28.* & Doctoribus citatis, non licere ministrare Sacramentum Ordinis, & per consequens consecrationem Episcoporum tempore interdicti adhuc ianuis clausis, & interdictis & excommunicatis exclusis. Nam per *cap. Alma*, solum permittuntur Officia diuina cum moderatione ibi assignata, non verò Sacramenta alia præter dicta.

An sola consecratio Episcopi tribuat ei priuilegium cap. fin. de priuileg. in 6. Altaris portatilis.

RESOLVTIO CII.

Suppono ex dicto capite, quod Episcopus liberè possit in suo Palatio erigere Oratorium, vt ibi celebret, vel Missam audiat. Et quamuis textus exigere videatur, vt eo priuilegio fruatur, quando non potest commodè ad Ecclesiam accedere. Nihilominus iam vsus obtinuit, & communis sensus Doctorum declarat, vt possit liberè Episcopus, & ob solam maiorem commoditatem eo priuilegio vti. Ita Suarez *de Sacrament. disput. 81. sect. 3.* Layman. Faustus, Marchinus, & alij. Et me citato doctissimus noster P. Quartus *in Rubr. Missalis part. 3. tit. 10. sect. 2. dub. 2.* Hoc supposito, videtur dicendum Episcopum electum, & confirmatum non frui hoc priuilegio, sed tantum Episcopum consecratum, quia Episcopus per consecrationem efficitur verus Episcopus, vt habet Glossa *in cap. 1. de verb. dedicanda, de Religiosis domibus.* Et ita tenent Alciatus *consil. 1. numer. 22. lib. 1.* Hostiensis *cap. cum olim. 2. num. 10. de priuileg.* Anan *cap. fin. numer. 8. de regul.* Et fundantur in text. *cap. vnic. 18. quest. 1.* vbi eximitur à iugo regulæ is quem Sacra ordinatio de monacho Episcopum facit. Ergo Episcopus per solam consecrationem efficitur Episcopus.

His tamen non obstantibus doctissimus P. Tancred. *in qq. mortal. tractat. 2. questione 48.* late firmat, quod Episcopus electus, & confirmatus, sed nondum consecratus, possit in suo Palatio priuato habere Oratorium, vt ibi celebret,

& Missam audiat, & ita in facti contingentia consuluit Illustrissimo Domino meo Episcopo Pastensi D. Aloysio Cameros viro propter egregia sua merita nunquam satis laudato. Ego hanc sententiam libenter amplector, & in gratiam amicissimi viri Patris Tancredi ad magis firmandam eius sententiam adduco auctoritatem aliorum, & ideo ita docet Gauantus in *Enchirid. Episcoporum, verb. Episcopus, numer. 8. & sequentib.* ubi sic ait, *Potest Episcopus portare secum Altare viaticum, & in itinere, & in quolibet loco sua habitationis decenti Missam celebrare, vel celebrari facere, cap. ultim. de priuileg. in 6. Etiam in aliena Diocesi, etiam si non sit consecratus.* Ita ille, cui adde Squillant. de *Priuileg. Episcop. part. 3. cap. 4. quest. 4. numer. 15.* Nec obstat *cap. vnic. 28. quest. 1.* superius adductum; nam in illo textu habetur, quem canonica electio à iugo monasticæ professionis absoluit, quibus manifestum fit, quod per electionem, seu confirmationem eximitur à iure monasterij, & transfertur ad statum Episcopalem. Cum autem subditur, & Sacra Ordinatio de monacho Episcopum facit. Si nomine Sacræ Ordinationis intelligatur consecratio, sensus est, quod ipsa de monacho faciat Episcopum completiuè: non quia dat statum, sed quia complet statum per potestatem Ordinis. Quod tamen non obstat quin Episcopus electus, & confirmatus non possit frui dicto priuilegio *cap. finalis.*

Confirmatur hæc opinio ex dicendis in sequenti resolutione. Vnde ex his ego infero, quod fuerit confirmatus Episcopus, licet non consecratus; ita Rodriguez in *99. Regular. tom. 3. quest. 69. numer. 4.* Sanchez in *summa, tom. 2. lib. 7. cap. 32. numer. 67.* Faustus in *Thesauro lib. 8. quest. 46. edit. noue Neapolitane.* Barbof. de *potestate Episcopi, parte 3. allegat. 114. numer. 24.*

An sola consecratio Episcopi tribuat ei priuilegium, cap. cum ex eo, de pœnitent. & remiss. conferendi Indulgentias.

RESOLVTIO CIII.

SVppono ex dicto cap. quod Episcopi, & Archiepiscopi possunt tantum dare Indulgentias vnius anni in dedicatione Ecclesiæ, aliis verò temporibus

quadraginta solum dierum, prout statuerunt Innocentius III. in Concilio Lateranensi. & *cap. cum ex eo, de tit. de pœnitentiis, Honorius III. cap. nostro, eodem tit. Bonifacius VIII. cap. Indulgentia, in 6. eodem tit.* & hoc siue ab vno, siue à pluribus simul Episcopis dentur. Hoc supposito, assero non solum post consecrationem, sed etiam post electionem, & confirmationem posse Episcopos Indulgentias concedere. Ita Glossa communiter recepta in *cap. transmissa, de elect. D. Thomas in 4. distinct. 20. quest. 1. art. 4. questione. 8.* Azor. *Institutionum moral. part. 1. lib. 3. cap. 54. questione 1.* & Gauantus in *manual. verb. Indulgentia.* Nam huiusmodi potestas est iurisdictionis, non Ordinis, *cap. Quod autem, de pœnit. & remiss.* Azor. cit. Vgolinus de *potestate Episcopi, numer. 4.* Tamburinus de *iure Abbatum, tom. 2. disput. 9. quest. 1.* Idem etiam docet Dicastillus *ubi infra numer. 30.* qui citat Suarez, Grassium, Reginaldum, Nugnum, & alios, quibus ego addo Bertrandum Loth in *Resolut. Theolog. tractat. 20. questione 3. art. 2.* ubi sic ait: Nota quod sicut Episcopus potest absolueri suum subditum à peccatis, etiam si sit extra suam diocesim, ita similiter potest Indulgentias concedere. Similiter sicut Episcopus electus, & confirmatus antequam sit consecratus, potest excommunicare, & absolueri ab excommunicatione, & potest Confessarios approbare, dando illis facultatem absoluedi à peccatis, ita similiter potest Indulgentias concedere, quia hoc tantum pertinet ad potestatem iurisdictionis. Ita Loth. Nota hic primò, quod Layman *lib. 5. tractat. 7. cap. 4.* licet plures Episcopi ad Ecclesiæ dedicationem præsentés sint, non posse, nisi vnius anni indulgentiam simul concedere, & habetur expressè *cap. cum ex eo, de pœnitent. & remiss.* Nihilominus non obstat quominus plures, quorum singuli iurisdictionem habent, vt loci Episcopus, & Metropolitanus, siue Archiepiscopus simul, aut successiuè plures quadragenas eidem Ecclesiæ concedant. Ita Suarez *disput. illa 55. sect. 2. numer. 5.* Item nihil obstat secundum Laymanum, si alicui loco, seu Ecclesiæ, vnam quadragenam concesserit, quominus alienus Episcopus eidem Ecclesiæ etiam quadragenam concedat lucrandam tantum à suis subditis, si tali die Ecclesiam illam inuiderint: id enim non excedit limites iurisdictionis,

dictionis, cum illa concessio proprè non fiat loco, sed personis subditis in Ordine ad talem locum, & potest postea (inquit Layman) ex Paludano *distinct. 20. quest. 4. art. 2. conclus. 4.* Episcopus proprius loci eam Indulgentiam trahere ad suos, etiam subditos, si ipsis licentiam det lucrandi, ut proinde subditi loci duas in eo casu quadragenas vna die lucrari possint. Et hæc omnia docet etiam Dicastillus *de Sacram. tom. 2. tract. 9. disp. 2. dub. 3. num. 32.* cum docto & amicissimo Georgio Gobat. *tract. Indulgent. p. 1. cap. 6. num. 61.*

Nota secundò, quod an Episcopus possit hanc potestatem delegare simplici Sacerdoti, vel cuicumque Clerico? Affirmant probabiliter Suarez *disp. 55. sect. 6. num. 5.* Sà *verb. Indulgentia, num. 16.* & Amicus *n. 112.* quia simplex Sacerdos & quicumque Clericus est capax talis delegationis, & aliunde nullo iure contrarium prohibetur,

Nota tertio, non posse Episcopum Indulgentias concedere pro defunctis, ut docent Nuñus, Amicus, & alij plures. Ratio est, quia potestas concedendi Indulgentias in Episcopis, non potest se extendere ultra proprios subditos, quales non sunt defuncti, quia non sunt sub eius iurisdictione.

Nota quarto, quod largitio Indulgentiarum est actus iurisdictionis voluntariae, & sine strepitu Forensi exercetur, potest Episcopus vbivis locorum existens concedere suis subditis vbivis locorum existentibus Indulgentias vbivis gentium lucrandas. Suarez *disput. 55. sect. 3. num. 17. conformiter, l. 2. ff. de offic. procons.*

Nota quinto, quod an in loco exempto possit Episcopus concedere Indulgentias. Affirmant Cespedes *exempt. Regul. cap. 54. dub. 229. & cap. 24. dub. 464.* Negant verò Quaranta *ver. Archiepiscopi autoritas, vers. 31.* Gauant. *verb. Archiepisc. & Merolla tom. 3. disp. 7. cap. 5. num. 567.* cum concedere Indulgentias non sit dignitatis, sed iurisdictionis Episcopalis, & paria sunt locum esse exemptum omnino à iurisdictione Episcopi, & extra diocesim.

Et tandem nota sexto, contra Valentiam *tom. 4. disp. 7. de Indulgent. quest. 20. punct. 3.* Episcopis præter Indulgentias vnius anni in dedicatione Ecclesie, & pro dierum aliis temporibus, non posse in foro pœnitentiæ plures concedere.

Ratio est, quia hanc potestatem Indulgentias concedendi Episcopi non habent, nisi iure humano à Summo Pontifice communicatam cum prædicta limitatione ad vnum annum, vel quadraginta dies. Valentia verò nititur contrario fundamento, nempe, quod Episcopi habent hanc potestatem iure diuino, quod ius est tantum illis limitatum à Pontificibus in foro publico, non autem in foro secreto pœnitentiæ,

Obserua etiam hic obiter, quod Episcopus etiam si non sit consecratus dum modo sit electus, & confirmatus, potest conferre beneficia. Ita Squillante *de obligationibus & privilegijs Episcop. part. 3. cap. 3. dub. 5. num. 30.* Potest etiam Episcopus electus, & confirmatus, nondum tamen consecratus exigere charitativum subsidium, dummodo tamen fuerint expeditæ literæ, & possessio Episcopatus accepta, & non ante. Ita Squillante vbi supra *cap. 12. num. 4.*

Et tandem nota, quod Episcopus non consecratus, sed electus, & confirmatus potest absoluere à iuramento. Ita doctus Iurisconsultus Carolus Rottileui *de successione ab intestato, cap. 2. theorem. 101. num. 2.*

An sola Consecratio Episcopi tribuat ei Priuilegium Concilij Tridentini sess. 24. cap. 6. de reformat. circa absolutiones, dispensationes, &c.

RESOLVTIO CIV.

Respondeo negatiuè, nam hac potestate Tridentini gaudet etiam Episcopus electus, & consecratus; & ita me citato tenet Tancred. *in qq. Regular. tractat. 2. part. 1. quest. 63.* qui bene obseruat hoc procedere literis Apostolicis expeditis iuxta Extrauagantem iniunctæ, *de elect. inter commun.* Vnde Castrus Palauis *tom. 1. tract. 4. punct. 1. §. 1. num. 2.* sic ait: *Nomine Episcopi, quibus hæc facultas concessa est, sunt omnes illi intelligendi, qui subditos habent, quia respectu subditorum datur facultas. Quapropter debent esse Episcopi electi, & confirmati. Nam ante confirmationem iurisdictione non gaudent, non tamen est necessarium esse consecratos, imò neque esse Sacerdotes, ut possint ab excommunicatione reseruata absolute, quia non debet absolutio sacramentalis impendi. Sic alios referentes, docent Cenedo ad 6. collect. 4. num. 3. Sanchez lib. 8.*

lib. 8. disp. 2. num. 11. & lib. 2. in Decalog. cap. 11. num. 3. *Guttier. de Matrim. cap. 46. à num. 16. Barbosa 2. part. de potestate Episcopi, allegat. 39. num. 2. Requiritur autem necessario, ut sint Episcopi illarum regionum, in quibus receptum est Concilium, aliàs uti non poterunt hac facultate: nam media receptione illis conceditur; neque fas est acceptare gratias, & repellere onera, sic Barbosa numer. 3. Sanchez num. 2. Garcia de beneficiis, 7. part. cap. 11. num. 23. Suarez de censuris, disput. 41. sect. 2. num. 6. Hucusque Palaus. Dico itaque, quod sub nomine Episcopi in capit. 6. sess. 14. Concilij, non satis est, quod Episcopus sit consecratus, si Diœcesi, ac subditis careat. Tales sunt Episcopi titulares, quia ut ex contextu dicti decreti constat, non conceditur dicta absoluendi facultas Episcopo respectu omnium fidelium, sed respectu subditorum in propria Diœcesi. Suarez disput. 41. sect. numer. 7. Sanchez lib. 2. Summa, cap. 11. num. 3. Granados sect. 2. cit. num. 4.*

Rursus non potest ea facultate absoluendi uti Episcopus earum Regionum, in quibus Tridentinum quoad totum non fuerit receptum (secus esset, si solum quoad partem) etiam si subditos habeat. Quia par debet esse fauorum; & onerum ratio: ergo ubi Tridentinum non est receptum, quoad leges & onera, nequit acceptari quoad fauores. Suarez, & Sanchez locis citatis, Alterius tom. 2. disput. 8. de suspens. cap. 3. conclus. 4. ubi ait, ita declarasse Sacram Congregationem Cardinalium super Concilio. Venit ergo nomine Episcopi, in dicto decreto, quicumque Episcopus electus, & confirmatus, etiam si consecratus non sit, nec Sacerdos, dummodo habeat diœcesim, in qua Tridentinum receptum sit. Sic Suarez tom. 4. in 3. part. disput. 30. sect. 2. num. 4. Sanchez lib. 8. de Matrim. disput. 2. num. 11. & lib. 2. Summa, cap. 11. cit. num. 3. Squillante de obligat. & priuileg. Episc. part. 3. cap. 8. num. 2. Leander de censur. tom. 4. tract. 2. disp. 17. quæst. 1. & 2. & Ludouicus Bertrandus Loth in Resolutionibus Theologicis Belgicis, tract. 1. q. 1. n. 4.

Nota tamen hic obiter me olim docuisse in part. 7. tract. 2. resolut. 31. posse Episcopum dispensare super irregularitate homicidij casualis, etiam si sit publica: quam sententiam me citato approbat Verricelli in quæstionib. moral.

tractat. 8. quæst. 60. numer. 3. quia quando homicidium casuale, seu voluntarium in causa, nihil innouauit Tridentinum, sed ante Concilium poterat Episcopus dispensare, quamuis esset publicum, ut in cap. continebatur, & cap. ad audientiam, de homicidio; ergo etiam post Tridentinum dispensare potest. Tamen re melius considerata, nunc talem sententiam non approbo; & ideo dico, quod in irregularitate ex homicidio: sed si homicidium capiat, sit publicum, Episcopus non potest dispensare, nisi ad Ordines Minores, & ad beneficium simplex. Ratio est, quia iure antiquo hoc tantum poterat; & Concilium circa hoc nihil innouauit, & ita docet Lessius in 3. partem D. Thoma, cap. 5. de irregularitate, dub. 4. numer. 36. & alij. Et obseruat stylus Curia Romanæ.

Sed hic etiam nota, quod dum hæc scribo, interrogatus sum an ignorantia inuincibilis excuset ab irregularitate homicidij, etiam voluntarij. Pulchra dubitatio, & ad illam affirmatiuè de dicto casu interrogatus quidam Pœnitentiarius D. Petri, & quidem suam sententiam tanquam probabilem præter Palaum, & Suarez nouissimè admittit heu quondam amicissimus meus Fr. Hieronymus Garfias in politica Regular. tom. 2. tractat. 10. difficult. 6. dub. 5. punct. 1. numer. 1. ubi me citato sic ait: *Supongo primero con la corriente de los Doctores que la ignorancia inuincible del delecto, que pone irregularidad, excusa della, como sea de las que se contrahen por delicto, de quien hablamos en este puncto; a razones llana, porque la pena no se incorre sin la culpa; y assi, si el excomulgado celebrase, ignorando inuinciblemente que esta annexa irregularidad al acto que haze, no incorreria en ella, y Nauarro, y otros que resieren, y sieguen Sanchez lib. 9. de matrimonio, disput. 32. numer. 30 Diana 4. part. tractat. 2. resolut. 85. & part. 9. tractat. 7. resolut. 19. Castro Palao tom. 1. disput. 1. tractat. 2. disput. 17. numer. 2. & 8. Merola in disput. Theolog. tom. 1. disput. 1. cap. 1. corollar. 1. numer. 48. los estiendan a lo mortaliter vincible, iuxta cap. 2. de constit. in 6. Donde el Pontife condena sola la crasa; y supina. Y Egidio Coninch de Sacrament. disput. 18. dub. 4. num. 9. & Præpositus in 3. part. quæst. 5. de irregularitate, dub. 2. num. 9. Idem Castro Palao tom. 6. disp. 6. punct. 6. num. 3. la estienden: a vnque sepa vno que va contra la ley Ecclesiastica, haziendo*

haciendo tal occasiõ , como sepa ay irregularid ad annexa , ni quiere de Xir otro, Villalobos tomo 1. tractatu 21. difficultate 6. conclusionẽ 1. como consta de la tercera conclusion. Solo està la difficultad en el homicidio ; pongo exemplo , quando vno comete homicidio , sabe que haze contra la ley natural , pero no sabe que la Iglesia aya puesto pena de irregularidad , este tal si incurrira : lo comun es que si , y que no escusa la ignorancia , porque como dize Diana , vtroque loco , includit defectum lenitatis , y para incurrir se , basta que asẽ anexa propter decentiam , Pero Preposito , Egidio , Palao , Sanchez , y otros , quos refert , & sequitur nouissimè Quintanaduẽnas tract. 9. singul. 6. numero 3. & 4. hablan absolutè de todas las irregularidades , sin exceptuar el homicidio , y responden al capitulo , cum illorum , de sententia excommunicationis , que habla alli el Papa de la crasa , y supina ; y asẽ tengola con Suarez tomo 5. de Censuris , disputatione 4. sectione 9. numero 16. pro probable. Hæc omnia Garfias , quæ quidem opinio liberaret à multis irregularitatibus : nam plures committunt homicidia ignorando inuincibiliter cum ipsis annexam esse irregularitatem. At ego huic sententiæ non adhæsi , neque nunc adhæreo. Primò quia scribo Romæ , vbi stylus Curiaẽ est in contrarium. Secundò , quia puto cum homicidio non solum adesse irregularitatem ex delicto , sed etiam ex defectu lenitatis , quæ cum ignorantia inuincibili contrahi potest : ergo , &c.

An sola Consecratio Episcopi tribuat ei Priuilegium capitis fin. de pœnit. & remiss. eligendi Confessarium.

RESOLVTIO CV.

Respondeo negatiuè , nam etiam Episcopus non consecratus , sed confirmatus gaudet tali priuilegio , non tamen si tantum sit electus : & ita docet Dicastillus de Sacramentis , tom 2. tractatu 8. disputatione 10. sectione 20. numero 441. & Squillante de priuilegiis Episcoporum , parte 3. capite 7. numero 29. Suarez in 3. part. tomo 4. disputatione 27. sectione 2. numero 3. & Bossius de Iubileo , sectione 3. cas. 2. §. 4. numero 107. vbi sic ait : *Secunda difficultas , an intelligatur Episcopus electus tantum , non confirmatus , & respondendum mihi videtur negatiuè cum Suarez loc. cit. quia non est Episcopus , sed designa-*
Anton. Diana Pars XII.

tus tantum in Episcopum , unde donec sit confirmatus , vel consecratus , manet subditus eidem proprio Sacerdoti , quem antea habebat , electus autem confirmatus , comprehenditur , quia est verè Episcopus Papa immediatè subiectus quoad forum animæ. Ita Bossius. Et nota hic etiam quod in hoc casu nomine Episcopi intelligitur Episcopus consecratus titularis tantum , non habens Episcopatum , & qui post consecrationem renunciauit Episcopatu , non dignitati. Respondendum est affirmatiuè cum Henriquez lib. 6. cap. 13. §. 3. & Suarez tom. 4. in 3. part. distinctione 27. sectione 2. numero 5. contra Paludanum in 4. distinct. 17. questione 3. quia verè & propriè est Episcopus , in textu autem nihil aliud requiritur. Quod si renuntiaffet Episcopatu , & dignitati , non gauderet illo priuilegio , nec comprehenderetur , Syluest. V. Confessor. 1. num. 8.

Sed in his casibus an supradicti Episcopi possent eligere Confessarium tantum , non verò approbatum ab Ordinario , discrepant Doctores , alij negant , alij affirmant ; Ego vt alibi docui , negantibus adhæreo propter declarationem sacre Congregationis , & Gregorij XIII. loquentium de Episcopo iam consecrato , & in diocesi sua iurisdictionem habente ; & ita nouissimè , me citato , docet Dicastillus , vbi supra , numero 464. Sed quid dicendum de Eminentissimis Cardinalibus Ioannes Dicastillus vbi supra de Sacramentis , tom. 2. tractatu 8. disputatione 10. dubitatione 22. numero 464. me citato sic asserit. *De Eminentissimis Cardinalibus res est controuersa , an Sacerdotes ab illis electi excipientes eorum confessiones , indigeant approbatione ? Diana part. 3. tract. 2. resolut. 3. & part. 8. tract. 1. resol. 85. versic. Tertius casus affert Azarum requirentem approbationem , & in contrarium alios 5. part. tract. 2. resolut. 10. & putat posse eligere non approbatum à suo Episcopo , dum modo sit eius commensalis , pro quo asserit Ludouicum à Cruce. Ego facile assentior , quod res sit satis probabilis , vt ipse Diana sentit , & rationi consona. Ita ille , & hanc sententiam nouissimè tenet Mellerus in Theologia morali , tomo 1. malleatione 37. præct. 12. Ego tamen iudicium meum circa præsentem difficultatem suspendo , & eius finalem resolutionem sanctissimo D. N. remitto. Non deseram tamen obseruare pro negatiua sententia extare aliquos Doctores asserentes DD. Cardinales non posse*

se eligere in Confessarios, nisi approbato ab Ordinario; & ita ex Societate Iesu præter Bosium tenet doctissimus Pater Andreas Mendo. in *Bullam Cruciatam*, disp. 22. c. 1. n. 16. vbi sic ait; *Cardinales ex consuetudine, ac tacita Papa licentia possunt eligere in suum Confessarium quemlibet Sacerdotem etiam simplicem aliàs iurisdictione non gaudentem, ut cum pluribus idem Leander tenet quæst. 33. Parochi autem non possunt eligere in suum Confessarium simplicem Sacerdotem, etiam approbatum, sed absque iurisdictione. Tamen eligendi à prædictis Cardinalibus debent esse approbati, ut ex Tridentino constat, ad hoc ut absolutio præstetur; esto, non habeant aliunde iurisdictionem (quæ ab approbatione separabilis est) nam qui dedit supradictis potestatem eligendi cum in Confessarium, huic iurisdictionem delegavit. Ita Mendo, cui adde ex eadem Societate Fragosum de *Republica Christiana*, tom. 2. lib. 6. disp. 15. §. 2. num. 10. Sic asserentem, *Ceterum Cardinales Episcopi, & qui legationis causa ab Vrbe sunt absentes, nequeunt sibi eligere Confessarium, qui ab Episcopo proprio non sit approbatus, ex Concilio Tridentino, sess. 23. c. 15. de reformatione, vbi non reputatur idoneus, nisi qui aut Parochiale beneficium habeat aut ab Episcopis per examen, si illis videbitur necessarium, aut aliàs idoneus indicetur: Igitur Cardinales post Concilium debent fateri apud Confessarium ab Episcopis approbatum, non obstante cap. vlt. de Pœnitentiis, & remissionibus, vbi fiebat facultas Prælati exemptis, ut possint eligere sibi Confessarium, quem maluerint, quia id procedebat ante Concilium Tridentinum, non autem post illud, ut censuit Congregatio. Hucusque Fragosus. Vnde ex his modo non admitto ea quæ dixi in part. 11. tract. 4. resol. 13. q. 2. nixus autoritate Patris Pasqualigi decis. 93. qui pro sua sententia malè citat Tannerum, & Ludouicum à Cruce cum aliis: nam Tannerus dicit contrarium, ut ipsi Patri Pasqualigo demonstraui. Ludouicus à Cruce loquitur cum limitatione, nempe quando Cardinalis eligit in Confessarium Sacerdotem simplicem suum familiarem; alij verò asserunt posse Cardinales eligere Confessarium, sed non asserunt posse eligere non approbatum; & hoc tantum ut verum fatear, docet Cardinalis Lugo in loco à me vbi supra in part. 8. tractatu 2. resol. 13. citato, nempe Cardinales posse eligere Confessarium,**

non autè asserit etiam non approbatum ab Ordinario, ut patet apud doctissimum Dicastillum vbi supra de *Sacramentis*, tomo 2. tractatu 8. disp. 10. dubitatione 22. Sed dicet aliquis ad quid ergo deseruiet priuilegiū eligendi Confessarium? Respondeo, deseruire ut possit eligere carentem alioqui iurisdictione. Et sic veniunt limitanda plura, quæ asserit Pasqualigus in illo tractatu de *Electione Confessarij*, decisione 92. consequi; nam absolute probata mihi non placent: at ego, ut dixi, quoad Eminentissimos Cardinales quidquid alibi dixerim nunc me negatiuè habeo, & nihil definio, quamuis Garfias in *Politica Regulari*, tom. 2. tractatu 10. difficultate 5. dubitatione 3. puncto 4. n. 7. tenet posse Cardinales exercere cum suis familiaribus ea quæ possunt Episcopi cum suis subditis; & præsertim, ea quæ potest Episcopus vigore Concilij Tridentini sessione 24. cap. 6. de *Reformatione*. Vnde quidem Modernus de *Officio Datarij*, lib. 1. cap. 15. §. 1. num. 8. docet Cardinales esse ordinarios in suis domibus; sed ego, ut dixi ante omnia remitto Sacræ Congregationi Concilij determinanda.

An Consecratio Episcopalis liberet Regularem à vinculo voti Paupertatis.

RESOLVTIO CVI.

Negatiuam sententiam docent communiter Doctores, & ex Theologis D. Thom. *secunda secunda, questione 185. articulo 8.* & ibi Caietanus, Pater Valentia, post alios *disputatione 10. questione 3. puncto 8. columna 3.* Pater Molina tom. 1. *disputatione 140.* Lessius de *Iustitia, & Iure*, libro 2. capite 4. dubitatione 5. numero 29. & capite 41. dubitatione 11. numero 92. Pater Thomas Sanchez pluribus relatis libro 6. *Decalogi*, capite 6. numero 8. & 10. Pater Ioan. de la Cruz de *Statu Religionis*, capite 2. dubitatione 4. Azor *Institutionum Moralium*, part. 1. libro 12. capite 7. questione 2. Bartholomeus à Sancto Faustino in *Theat. Religion.* libro 6. questione 190. Ægidius de Coninch *disputatione 27. dubitatione 1. numero 200.* nouissimè Pater Ferdinandus à Castro in opere *moralis*, tractatu 6. *disputatione 2. puncto 8. ex numero 3.* Rodriguez

quez *Quest. Regular. 2. tom. questione 58. articulo 3. Enriquez in Summa, libro. 20. cap. 33. littera L.*

Ex Iuris Cæsarei Professoribus post Bald. & Paul. Molina *de primogenit. lib. 2. cap. 10. num. 28. Alex. conf. 32. num. 8. lib. 5. Pacianus Pluribus relatis conf. 132. à num. 24. Capicius decis. 200. Surdus de aliment. tit. 8. priuileg. 79. num. 96. Carol de Tapia in Authen. integsi, verb. sua, cap. 6. num. 85. C. de Sacrosanct. Eccles. Fab. de Anna latè dict. conf. 45. ex num. 84. Gabriel Pereira decis. Portugall. 75. num. 1. Thadæus Pifo post alios, lib. 1. variar. resolut. cap. 8. num. 38. Ioan. Harprechtus ad Iulium Clar. in §. Testamentum, quest. 38. Marius Cutell. in dicto tractat. de donat. tom. 1. tractat. 1. discurs. 2. partic. 3. num. 135. & 150.*

Ex Canonistis Glossa in d. cap. statutum 18. quest. 1. & in cap. quorundam verb. Mendicantium, de elect. in 6. Specul. lib. 4. part. 3. tit. de stat. Monachorum, num. 29. Hostien. in cap. Clerici el secondo de vita, & honest. Clericorum, & in Summa tit. de stat. Monach. §. utrum, Lælius Zechius de Republic. Christ. tit. de Regular. cap. 3. num. 14. Petr. Rebuff. conf. 14. per totum. Couarruias in capit. 1. num. 18. de testament. Marta tomo 2. de success. legal. 4. part. questione 1. articulo 4. numero 13. Stephan. Durant. quest. iuris 10. Laurent. de Peyrinis in Religios. subdit. tom. 1. quest. 1. cap. 10. unic. Pelag. de planctu Eccles. lib. 2. cap. 24. Zened. de paupertate Relig. dub. 44. num. 5. & ex num. 31. Nicol. Garcia de Benef. tom. 1. part. 7. cap. 10. num. 89. Augustinus Barbosa in Pastoral. 1. patit. 1. cap. 4. num. 11. Riccius tom. 3. Praxis Resol. for. Eccles. resol. 18. num. 1. & 2. Hieron. Rodriguez Lusitanus in compend. qq. Regular. patui resolut. 60. num. 9. Alex. Ludouif. decis. 109. n. 5. Campanil. in diuers. iur. rubr. 12. cap. 14. Rota Romana apud Farinac. in nouiss. tom. 2. decis. 87. num. 2. Et ratio est, quia cum status Religiosus tribus illis paupertatis, castitatis, & obedientiæ consistens votis, cap. inter Monasterium de statu Monachorum ad perfectionem pertineat, quasi quædam via in perfectionem tendendi: & Episcopalis status sit perfectior, vt ad perfectionem pertinens tanquam quoddam perfectionis magisterium: hinc est quod illius perfectio non supprimitur, aut supplantatur per istius adeptionem, sed potius conseruatur, custoditur, & validatur.

Itaque Episcopo Regulari ex admini-

stratione Episcopali à iure concessa illi plenum dominium, & alienandi facultatem tribuere non debemus, cum nuda solum bonorum post Episcopatum quouis titulo acquisite administratione fungatur; proprietatem autem Ecclesiæ, cui præest, procul dubio quærat, dicto cap. Statutum 18. questione 1. ibi: Postquam enim Episcopus ordinatur ad altare quod sacrificatur, quod acquirere potuit, restituit, cap. cum olim 14. vers. Præterea de Priuileg. Couarruias in cap. de testament. n. 17. & 19. Molina de primogen. capite 10. numero 28. Pereira Iunior. decisione 75. numero 1 & 3. Cened. de Paupertate Religionis, dubitatione 44. numero 5. & à numero 31. Pelagius de planctu Ecclesiæ, libro. 2. capite 24. Fab. de Anna dicto consilio 4. numero 107. Campanilla rubr. 12. capite 14. numero 8. Lessius de Iustitia, & Iure, libro 2. capite 4. dubitatione 11. post alios Sanchez libro 6. dicto capite. 6. numero 8. & libro 7. capite 32. numero 62 & 63. Barbosa in dicto capite Statutum, numero 12 & 13. sequentibus. Nam indubitata est differentia inter Episcopum à Monachismo promotum, vel à Clericatu, quod iste omnia post Episcopatum sibi obuientia, siue iure hæreditario, siue quouis alio, ad eum velut ad verum Dominum pertinent, deque illis liberè disponere potest; ille verò nudam tantum habet administrationem ex munere Episcopali ipsi iniuncto competentem, Sanchez dicto capite 6. numero 8. & 10. & ex plurium sententia resoluit Nicolaus Garzia de benefic. 7. part. capite 10. numero 89. & hanc sic restrictam, ac limitatam, quod exceptis sumptibus necessariis, nihil de bonis quomodocunque quæsitis in præiudicium Ecclesiæ, cui præest, disponere, aut alienare valet, text. in capite Non dicatis 12. questione 1. cap. cum ad Monasterium de Statu Monachorum, cap. cum olim, vers. præterea, de Priuileg. & ibi Glossa verb. Restitutionem. Et resoluunt post Emanuelem Rodriguez, Nauarra, Sanchez, & alios, Hieronymum Rodriguez, Lusitacum in Compendio Questionum Regularium, patui resolut. 60. numero 9. Gabriel Pereira dicta decisione 75. numero 3.

Sed his non obstantibus affirmatiuam sententiam probabilem esse olim putavi, & nunc iterum puto ad compefcendam audaciam Theologastri, qui his diebus improbabilem, & nimis laxam notauit hanc opinionem. O perfrictæ frontis ho-

minem. Ergo improbabilis erit opinio, quam docuerunt Sotus, Angles, Medina, Palacios, Vasquez, Marquez, Pontius, Puente, Hurtado, Vvadingus, & alij plures à me alibi citati. qui meritò Gigantes Theologiæ vocari possunt, & qui validissimis rationibus firmant Regularem ad Episcopatum assumptum liberum remanere à voto paupertatis. Et hanc sententiam contra dictum Theologastrum etiam Auctores opinionis contrariæ asserunt esse probabilem, & tutam in praxi fatentur, ita docet Sanchez in *Summa Theologiae*, tom. 2. lib. 6. cap. 6. num. 13. Probatur probabilitas huius sententiæ, ex textu in cap. statutum 18. questione 1. ibi; *Monachus quem canonica electio à iugo Regule Monastica professionis absoluit, & sacra Ordinatio de Monacho Episcopatum facit, velut legitimus heres paternam sibi hereditatem postea, iure vindicandi, potestatem habeat.* Tum quia liber euadit, & est absolutus à iugo Regulæ, id debet intelligi de iugo, seu nexu principali Religionis, hoc est professione, quæ illum verum constituat Religiosum, aliàs paternam sibi hereditatem vindicare non posset, vt potest; cum si obedientiæ, & paupertatis vinculo arctaretur, Superioris indigeret placito, & cum eo solum Religionis acquireret, non autem sibi vindicaret, vt incapax dominij, sine quo vindicatio non procedit, *leg. in rem. ff. de rei vindic.* Tum quia verba, & *sacra Ordinatio de Monacho Episcopatum facit* designantia terminos à quo, & ad quem, quorum vnus alterum excludit, clarè denotant Religiosum non manere illum, qui est creatus Episcopus, cum de statu Religioso: ad Episcopatus dignitatem ascenderit; cap. *nisi cum pridem de renunc.* ibi *Facilius indulgetur, vt ascendat Monachus ad Præsulatum, quam Præsul ad Monachatum descendat.* Secundò talis Episcopus qui Monachus existens habitum Religionis præcisè portare tenebatur dimittere potest, Manuel Rodriguez *quest. regul. tom. 2. quest. 58. art. 3.* Tapia in *Authent. ingressi, Cod. de Sacrosanct. Eccles. ver. Sua, cap. 6. num. 61.* Grass. in *Summ. lib. 2. cap. 57. num. 9.* Azor. *institut. moral. lib. 12. cap. 7.* Pater Hurtado de Mendoza de *Fide, Spe, & Charitate, tom. 2. disput. 160 sub sect. 3. §. 64. vers. Sed in aliquibus.* Tertio potest in vita de bonis suis, ac de acquisitis intuitu Ecclesiæ tam amplè disponere, vt valet licitè Episcopus secularis. Cardin. in *Clement. 2. vers. Sed & tales, not. 1. de vita, & honestate*

Clericorum, Farinac. tom. 2. nouiss. decis. 241. num. 4. Sanchez in *præcept. Decalog. tom. 2. lib. 6. cap. 6. num. 14* Augustinus Barbosa de *offic. & potestate Episcopi, part. 3. allegat. 114. num. 22.* Mar. Cutell. d. *tract. de donat. tom. 1. tractatione 1. discurs. 2. partic. 3. num. 136.* Quartò testamentum ante professionem factum, quod existens Religiosus reuocare non poterat, Abbas in *cap. in presentia, num. 61. de probat.* Ioan. Guttier. *Canonic. quest. lib. 2. cap. 1. à num. 37.* factus Episcopus euertere valet. Iaf. post Bart. in *Authent. ingressi, num. 7. Cod. de Sacrosanct. Eccles.* post Tabiam *ibid. verb. Ideoque neque de iis, cap. 2. num. 67.* Molfes. d. *conf. 1. num. 21. cum duobus seqq.* id confirmat exemplo mortui reuiuiscantis, & omnia sua recuperantis Quintò, donare potest, Baldus in *cap. Cleric. el. 2. numero 7. de vita, & honestate Cleric.* Cardinal. in *Clement. 2. §. sed & tales, in princ. eod. tit. Nauar. conf. 15. de regul. & conf. 78. numero 4.* Rota diuersi 772. *part. 1.* Farinac. tom. 2. *nouiss. decis. 241. num. 4. & per totam, & decis. 306.* Ludouif. *decis. 401. per totam.* Cùm autem id sit dominium transferre, §. *sic itaque discretis, Institut. de actionibus,* inde planum fieri videtur in eo rei donatæ dominium residere. Cæteras rationes videbis apud citatos Auctores, & præsertim apud Hurtadum, & Vvadingum. Vnde licet ego adhæream primæ sententiæ negatiuæ tanquam communiori, & iustiori, assero tamen secundam sententiam affirmatiuam esse probabilem, consulto tamen Episcopis regularibus ne discedant à prima sententia D. Thomæ, quæ, vt dixi, est communis, & practica.

An Consecratio Episcoporum efficiat, vt ipsos offendentes incurrant in excommunicationem Bullæ Cæne contra offendentes Cardinales.

RESOLVTIO CVII.

Respondeo negatiuè. Dico igitur quod in dicta excommunicatione 11 Bullæ includuntur, Primò Cardinales sanctæ Romanæ Ecclesiæ, qui sic dicuntur ex quo electi sunt à Summo Pontifice, & electionem acceptarunt, tamen si capellum nondum obcinuerint, vt tradit Sayrus *lib. 3. cap. 15. num. 3.* Filliuccius *tract. 16. num. 1.* Bonacina *disput. 1. quest. 12. punct. 2. num. 2.* Secundò Patriarchæ, id est, Summi Patres

Patres inter Episcopos primum locum tenentes. Tertio, Archiepiscopi, id est, Episcopi Metropolitanus pluribus Episcopis presidentes, sic nuncupati post Pallij receptionem, *cap. transmissa de Electione, cap. Nisi specialis de Autoritate, & usu Pallij*. Quarto Episcopi vnius Ciuitatis, vel Diœcesis. Debent autem secundum probabiliorem sententiam, quam defendit Caietanus verb. *Excommunicatio, l. 12. Sayrus ubi supra, num. 4. Nauarrus cap. 27. num. 67. Hugolinus in presenti, verb. Patriarcha, n. 3. Filliuccius quæst. 5. num. 240. Suarez disput. 21. sect. 2. num. 69. Bonac. aliis relatis disp. 1. q. 12. punct. 2. num. 7. aduersus Graff. 1. part. decis. lib. 4. cap. 18. num. 101.* esse consecrati. Neque sufficit esse electos, & confirmatos; quia ante consecrationem non sunt Episcopi verè & propriè, cum non sint caractere Episcopali insigniti, tamen Episcopali iurisdictione gaudeant. Et cum versetur in materia odiosa, non debet nomen Episcopi ultra propriam, & strictam significationem extendi. Quinto, Legati, seu Nuncij, qui à Summo Pontifice causa negotiorum ad Principes mittuntur, dum eorum Legatio durat. Itaque nostram sententiam præter Doctores citatos tenet etiam Leander *de Censuris, tom. 4. tract. 3. disp. 11. q. 12.* Rubeus *in Aphor. Episc. verb. Consecratio, num. 15.* Dico itaque quod interficiens, aut capiens Episcopum electum confirmatum, euam post acceptam possessionem Episcopatus, nondum tamen consecratum, non remaneat obstrictus hac Bullæ excommunicatione, quamuis remaneret alia, etiam reseruata Papæ, *cap. Si quis suadente l. 7. q. 4.* Sic Caietanus verb. *Excommunicatio, c. 12. ibi.* Aduerte hic quod appellatione Pontificis, seu Episcopi, non venit, nisi consecratus Episcopus: quia electus, & non consecratus non est Episcopus, licet sit administrator, & Episcopus electus, Syluester *excommunication. 7. §. 14. Nauarr. cap. 27. n. 67. vers. octaua Toletus l. 1. c. 25. Abbas, Felinus Cardinalis, & Diuus Antoninus, quos omnes refert, ac sequitur Alterius l. 5. d. 12. c. 3. dub. 2. Suarez disp. 21. sect. 2. n. 69.* vbi ad fundamentum oppositæ sententiæ respondet, quod licet Episcopus electus, & confirmatus sit verè Episcopus, quoad ea, quæ iurisdictionis sunt, quia tamen deest illi consecratio, propter quam immunitas hæc, & priuilegium Episcopis est concessum, ideo hoc priuilegium fo-

lis Episcopis consecratis esse concessum censendum est. Et licet infra, vt videbimus pluries nomine Episcoporum veniunt electi, & confirmati, licet non consecrati, hoc tamen procedit in fauorabilibus, non autem in odiosis, vt est casus noster. Ergo, &c.

An qui consecratur in Episcopum ante legitimam ætatem triginta annorum incurrat suspensionem, vel irregularitatem?

RESO TLVIO CVIII.

HOc dubium mouet, & sic respondet Suarez *in 3. parte, tomo 5. disputatione 31. sectione 1. numero 29.* Aliud dubium est; An hæc pœna locum habeat in eo, qui ante legitimam ætatem Episcopus cōsecratur. Nam in Sacris Canonibus certum etiam ætatis tempus ad Episcopatum præscribitur, scilicet triginta annorum: consecratio etiam Episcopi iuxta communem, satisque probabilem sententiam, Ordo quidam est, & consequenter inter Sacros Ordines numerandus; ergo suspensio lata in eum qui suscipit Ordinem Sacrum ante legitimam ætatem, comprehendet eum, qui ante trigessimum annum fuerit consecratus Episcopus. Nihilominus dicendum est illam pœnam, & constitutionem non extendi ad Episcopos. Primò quidem ob illud principium generale, quod suspensio generatim lata non comprehendit Episcopos, nisi eorum fiat specialis mentio, iuxta *cap. Quia periculosum, de sententiis excommunicationum, in 6.* Secundò, quia ex multis circumstantiis constat illam Extrauagantem non loqui de Episcopo; tum quia licet Episcopatus sit Ordo, tamen eius collatio propter excellentiam consecratio dicitur potius, quàm ordinatio. Tum etiam quia illæ particule *littera dimissoria, Extra tempora,* & similes non accommodantur Episcopatus. Ita Suarez: Cui ego addo Scipionem de Rubeis *in Aphorism.*

Episcop. verb. Consecratio, n. 11.

& Mauritium Azedum

de Præst. Episcop.

p. 1. c. 4. n.

An Consecratio Episcopalis suscepta per saltum inducat suspensionem?

RESOLVTIO CIX.

AD hanc difficultatem sic respondet Suarez de consecrat. disp. 31. sect. 3. vbi sic ait, *Dubitari tandem circa hunc casum potest, an suscipiens per saltum consecrationem Episcopalem, hanc suspensionem incurrat, & irregularitatem, si Pontificale ministerium exercent. Sed cum supra dictum est, appellatione Ordinum non venire in his legibus consecrationem Episcopalem, neque etiam suspensionem generatim latam Episcopos comprehendere: ideoque certum est hanc suspensionem ad casum illum non extendi. Solum oportet obiter hic aduertere, quod (Deo dante) latius in sequenti Tomo dicemus, si quis ita consecretur Episcopus per saltum, ut Sacerdotij ordinem prætermittat, eum non solum manere suspensum, verum etiam non manere consecratum, quia Character Episcopalis si quis est, essentialiter requirit characterem Sacerdotalem, vel ab eo non distinguitur: quod secus est in inferioribus Ordinibus: nam licet inferior, vel inferiores prætermittuntur, collatio Superioris valida est, quantum ad impressionem characteris. At vero si in illo saltu non Sacerdotalis Ordo, sed alius inferior sit prætermittus, consecratio quidem Episcopalis valida erit, quamuis ex sententia Glossæ vlt. in cap. unico de clerico per saltum promoti, ordinem quem non habet, aliis conferre non possit. Dicendum est igitur quod qui suscipit per saltum consecrationem Episcopalem, non incurrit suspensionem latam contra Ordinatos per saltum: nam appellatione Ordinum non venit in his legibus consecratio Episcopalis. Et ita etiam docet Rubeus in Aphor. Episc. verb. Consecratio n. 4. qui postea n. 5. Cum Suarez vbi supra rectè obseruat, quòd Episcopus, qui scienter consecratur ab Episcopo hæretico, Schismatico, excommunicato, interdicto non toleratis, aut à Simoniaco per sententiam declarato, est à Pontificalibus suspensus. Sed de hoc supra à nobis actum est.*

An antequam Episcopus consecretur rectè præmittatur processus de vita, & moribus.

RESOLVTIO CX.

SVggillat hæc omnia more suo Marcus Ant. de Dominicis in sua Republica, contra quem sic effatur Zacharias Bouerius in Censura paranetica, lib. 2. cap. 2. *Velut indubitatum statuis (inquit) manuum impositionem, & alias Sacras Ceremonias ab Apostolis, Apostolicisque viris, ab ipsa nascentis Ecclesie exordio in deputatione Episcoporum fuisse adhibitæ, & à nobis inuiolabili Ecclesie sanctæ consuetudine esse adhibendas, in quo sanè Catholici hominis personam induis: & adhuc præclarior, cum Caluino his verbis, sugillas; Miror itaque Caluinum dixisse præter manuum impositionem, nihil præterea ceremoniarum adhibitum se legere: aliàs enim legi, & inueniri in usu antiquissimas ceremonias iam ostendi; Multo magis miror eundem dixisse, Ordinationem nihil aliud esse, quam merum ludibrium: grauis enim fit iniuria, & Paulo super Timethcum manus imponenti, eumque sic in Episcopum ordinanti, & toti antiquitati, quam vidimus piè & sanctè in ordinationibus Episcoporum ceremonias adhibuisse. At non diu Lupus ouis pelle contactus se ouem persuadere potest, qui statim se suo ululatu lupum prodat; Hactenus ouem, mutato velle simulasti, iam te lupum ex ululatu agnoscimus, cum voce mutata scribis, Nisi velis (ut videtur) modernas aliquas nouas nostras ceremonias respicere, & actus aliquos in ordinatione Episcoporum, ad speciem tantum; & vere ad ludibrium vsitatos, suggillare: Ut quod, verbi gratia, de vita, & moribus formetur processus, ut plurimum in Curia Romana, vbi ab Ordinando testes offeruntur, qui ei placuerint; aut vbi nulli testes personam nouerint: quod, & illiterati, & vitiis insignibus deprauati promoueantur; examina tamen dicuntur præcedere, ieiunia illa quidem, & inania, non sine fuco fortasse, & fallaciis. Optime quidem, Marci Antonij, non quæ erga alios, sed quæ in te vno eum ad Episcopatum assumptus es, exactius fortè obseruari debuissent, tuis verbis admones. Nam si in processu de vita, & moribus tuis formando, cum primum ad Segniensem Episcopatum, vel Spalatenam Metropolim inhiabas, non ita oscitanter, ac nimia cum indulgentia, forte*

sub melioris vite pollicitatione, ac iuramento itum fuisset; Si superba literarum pompa, omni Religione, ac pietate vacua, qua ad hereses, ac Schismata currebas, paulò diligentius explorata fuisset; si tumidum ambitione pectus, si Regularis disciplina odium, si effrenis viuendi licentia: si denique tua antea vite ratio grauissimis undique sceleribus contaminata paulo exactius, ac seuerius examinata ad Summum Pontificem delata fuisset: certè Ecclesia Marcum Antonium Episcopum non habuisset; neque modo Schismaticum, atque hæreticum lugeret. In te vno si quid oscitantie obrepit, delictum fuit: in cæteris enim hoc delictum non agnoscamus: Sed fortasse id vitio tuo, beneficij in Ecclesiam conferres, vt in Episcoporum promotionibus, non tam vite probitatis, quàm pia ac utilis doctrina (vti fieri solet) seuerior atque austerior in posterum ratio exigatur; Hucusque Bouerius contra hostem illum infensum Romanæ Ecclesiæ Circa diligentiam cum qua formantur processus de vita, & moribus, & aliis requisitis ad Episcopum promouendum, vide Gerundam de Episcopo tom. 2. lib. 8. disput. 8 per totam.

An Consecratio Episcopalis facta per Angelum sit valida.

RESOLVTIO CXI.

CAsus accidit in facti contingentia teste Nicephoro lib. 11. *Histor. Eccles. cap. 10.* in personam sancti Amphiphilij. Deus (ait ille) misit, qui mysteria, & Arcana benedictione, & Episcopali arrogatione cum dignitati, intellectualem modo consecrarunt. Sed resolutio huius difficultatis pendet ex illa quæstione, An soli homines viatores possint ministrare Sacramenta; Respondetur, quod error fuit Lutheri non solum homines, sed etiam Angelos, imo etiam, Diabolum ipsum posse efficere sacramenta; cuius verba refert Bellarminus lib. 1. *de Sacram. in genere, cap. 24.* propter illud scilicet falsum fundamentum, quod verba Sacramentorum concionatoria sint, & nullo alio modo concurrant ad iustitiam, quam excitando, ad fidem, eamque casualitatem cœremonix sensibiles possint habere, etiam si fiat à Dæmone assumente aliquam humanam figuram.

Verum hæc sunt Hæresiarcharum deliramenta. Ideo negatiuæ sententiæ adhæ-

reo, quam esse de fide existimo: ex primâ Christi institutione constat, ne Angelos quidem habere potestatem ministrandi illa; Christus enim solis Hominibus dixit baptizantes eos, *in nomine Patris, &c.* aut *hoc facite in meam commemorationem, & quorum remisistis peccata remittuntur eis.* Accedit quod formam Sacramentorum esse voluit naturales voces quales sunt tantum illæ, quæ ab homine formantur. Non nego tamen, quod si aliquis post mortem suscitaretur futuram in illo auctoritatem ministrandi validè Sacramentum. Præterea si quis bonus Angelus actionem sacramentalem præstaret putandum esse validum Sacramentum: boni enim Angeli sine peculiari auctoritate ad tale munus huiusmodi actionem non præstant. Si tamen de ordinaria potestate loquendum sit omnino certum est, vt diximus tantum esse in hominibus. Si verò aliquod Sacramentum administraretur à Diabolo non est habendum validum, sed inuvalidum, nec enim credendum est Deum vnquam daturum Diabolo eam facultatem; non tamen repugnat de potentia absoluta Dæmonem baptizare de mandato Dei, qui illum potest cogere tanquam creaturam sibi subiectam: ita Franciscus Pitigianus *distinct. 1. quæst. 1. art. 3. conclus. 3.* & alij citati. Neque obstat, quod Angelus non possit propriè loqui, Deus enim bene potest velle, vt sufficiant in eo casu voces, aut soni similes vocibus humanis, & hæc omnia docet Dicastillus *de Sacramentis, tomo 1. tract. 1. disput. 3. dub. 4. num. 32. cum seqq.* Vasquez *in 3. part. disput. 135. num. 29.* Suarez *ibidem disput. 13.* Coninch *de Sacramentis, quæst. 64. art. 4.* Cardinalis Lugo *disp. 8. sect. 1.* Ochagauia *de Sacramentis, tract. vnic. quæst. 21. num. 10.* Castrus Palaus *tom. 4. tract. 18. disputat. unica, punct. 5. num. 1.* Leander *de Sacramentis, tom. 1. tract. 1. disput. 4. quæst. 1.* Granadus *in 3. part. controuers. 3. tract. 5. disput. 2. num. 3.*

Itaque ad dubium propositum respondet cum Diuo Thoma *in 3. part. quæst. 64. art. 7.* vbi sic ait: *quod sicut Deus virtutem suam non alligauit Sacramentis, quin possit sine Sacramentis effectum Sacramentorum conferre, ita etiam virtutem suam non alligauit Ecclesiæ ministris, quin etiam Angelis possit virtutem tribuere ministrandi in Sacramentis;* Hoc idem docuit Diuus Augustinus lib. 2. *contra Parmenianum, cap. 15.* quod attinet ad Baptismum adest Deus, qui dat siue per hominem, siue per

Angelum, &c. At hic omnis difficultas quod si aliquis Beatus in corpore, & anima, vel certè si miraculosè resurgeret aliquis Sacerdos, vel Episcopus cum corpore tamen glorioso, an iste sacerdos, vel Episcopus Beatus posset verum Sacramentum, vt modo fit, efficere, seu an talis beatus esset tunc sacramentorum minister ordinarius, nam de extraordinario non est dubium, patet ex dictis de Angelis, & animabus separatis; Aliqui mordicus negant, ita Coninch. *de Sacram. quest. 64. art. 7.* Mercurius, & Ioannes V Viggers *in 3 part. quest. 64. art. 7.* Hurtad. *de Sacrament. disp. 4. distinct. 3.* Gabriel à Sancto Vincentio *tract. de Sacram. disp. 7. quest. 1.* Cardinalis de Lugo *de Sacram. Euchar. disp. 8. sect. 1.* & alij, & ratio est, quia videtur Christus Dominus potestatem huius ministerij solis hominibus commississe ad quos solos dirigitur vbique in Scripturis sermo eius, vbi de sacramentorum dispensatione agitur Neque obstat, quod remaneat in beatis character, quia non manet in illis ad ministerium obeundum, vt supra diximus, sed tantum ad ornatum, & in signum ministeriorum probè functorum: neque ille est potentia aliqua physica, quæ per se valeat operari physicè Sacramentum, aut eius effectum.

Sed licet hæc opinio sit satis probabilis, ego contrariam non minus probabilem esse existimo, & ideo illam tenet Nugnes *de Sacram. tom. 1. quest. 64. art. 7.* Dicastillus *de Sacram. tom. 1. tract. 1. disput. 2. num. 38.* Auersa *de Sacram. tom. 1. quest. 64. sect. 2.* Surian. *de Sacram. tom. 1. lib. 3. cap. 9.* Henriquez *de Sacram. in genere, lib. 1. cap. 26. num. 2.* & alij, & ratio est, quia anima quando corpus verum reassumit, tunc enim concurrunt omnia necessaria ex parte ministri ad substantiam Sacramentis; potest enim proferre verba humana, applicare materiam, & ex alio capite supponimus habere characterem necessarium, & cætera alia requisita, si Sacramentum postulet: De anima verò separata, sicut de Angelis philosophandum est.

Neque aliud probat Coninch. primum enim, quod ait de corpore non verè humano reassumpto, concedimus tunc non valere; neque id est contra nostram doctrinam; tunc enim non erit verè homo. Quod verò addit, si resumant Beati proprium corpus, sed beatum non valere, quia sacramenta pro solis hominibus viatoribus instituta sunt, ac proinde ordinarios eorum ministros institutum solum esse viatores,

verum quidem est; non tamen ex eo, quod ministri non viatores non esse possint, sed quod ministri ordinarij Sacramentorum solum sint viatores; nempe, quia isti sunt qui ordinariè agunt cum viatoribus, si tamen extraordinaria facultate, & permissione Dei homo non viatoribus ageret, & apud illos versaretur sine noua alia concessionem ad validè conferendum Sacramentum posset illud validè conferre: itaque aliud est, esse ordinarium ministrum Sacramenti; aliud verò, esse ordinarium statum in quo minister alias ordinarius posset ministrare.

Hoc postremum non habent, nisi viatores, illud primum possunt habere non viatores, qui tamen per extraordinariam concessionem in eo loco, aut modo agendi constituti possint vti potestate quam habebant ordinariam. Ad argumenta verò Coninch. & alios contra nostram sententiam Doctores latè responderet Dicastillus vbi supra. Dicendum est itaque, quod quamuis verum sit Christum tradidisse potestatem conficiendi, & ministrandi Sacramenta hominibus viatoribus; tamen ex sacra Scriptura non constat hanc potestatem in solis viatoribus limitasse, ita vt eam aliquis beatus habere non possit iam corpori glorificato vnitus.

Sed his, omnibus rectè suppositi quæro pro curiosis, an de facto fuerit aliquod Sacramentum ab Angelis, vel Beatis ministratum. Aliqui ex Doctoribus citatis videntur affirmatiuam sententiam supponere, verbum doctus, & acutus Augustinus Bernal. *de Sacram. disp. 17. sect. 1. num. 15.* contrariam sententiam sustinet; nam legimus quidem sanctos Angelos, & Animas Beatas sacram præbuisse Eucharistiam vt quod, & alij de Thoma Apostolo referant, nempe, anno. 1220. Ioannem quemdam Indorum Patriarcham Summo Pontifici Calisto II. & Cardinalibus in Consistorio testatum esse, quod Sanctus Thomas Apostolus singulis annis Sacrosanctam Eucharistiam Populo distribueret, & quod in vita Beati Stanislai Kostka Societatis Iesu nempe sanctos Angelos semel, ac iterum sacram Eucharistiam ei ministrasse. Nunquam tamen legimus illam consecrassè, ac proinde, nec Sacramentum effecisse.

Id ipsum roboratur egregiè ex historia quam refert Baronius *tom. 8. anno 650.* nempe Sanctum Petrum in Anglia apparuisse, & Ecclesiam suo nomini dicatam, quæ die sequenti consecranda erat consecrassè,

crasse, & Episcopum admonuisse per internuncium, ne iterum eam consecraret, sed suppleat, inquit, quod omitimus Domini mei Corporis, & Sanguinis Sacrosancta mysteria. Itaque Anima Sancti Petri, cum caeremonias alias adhibuisset, Sacramentum tamen non confecit.

At obstat exemplum Sancti Amphiphij adductum in principio huius Resolutionis ex Nicephoro, qui testatur fuisse consecratum in Episcopum ab Angelo. Verum Bernal *loc. cit.* putat illam consecrationem non fuisse verè Sacramentum, sed purè intellectuale. Deinde addit Bernal. illam Historiam difficilem esse creditu, primò, quia singularissima in Ecclesia, vt patet? secundò, quia citra necessitatem, si enim Episcopi aderant, vel statim adfuturi erant quorsum Angeli ordinassent. Tertiò, quia licèt reuera ordinassent Angeli, debuissent profectò homines adiicere in Ecclesia caeremonias ordinationis accidentales, vt populus eum pro Episcopo haberet, eaque reciperet. Cùmque hoc ibi non asferatur, sed potiùs negetur suspecta mihi est huiusmodi narratio. Ita Bernal. cui etiam adde Ioannem Præpositum *in 3. part. D. Thomæ, quest. 64. art. 4. dub. vnic. num. 10.* vbi docet illam narrationem Nicephori minus solidè intentum probare.

Verum plures Authores videntur supponere, & admittere Nicephori historiam, & consecrationem Sancti Amphiphij factam ab Angelo, vt nouissimè doctus P. Ioannes Morandus *in suo satis erudito cursu Theologico tom. 2. tractat. 2. de Sacrament. in genere, quest. 17. num. 433.* Gabriel à Sancto Vincentio *tractat. de Sacram. part. 1. disp. 7. quest. 2.* Hurtad. *de Sacram. disp. 4. difficult. 3.* Becanus *de Sacram. cap. 5. quest. 2. n. 4.* Sayrus *de Sacram. l. 2. cap. 3. quest. vnic. art. 1. propos. 5.* & alij, quos citat, & sequitur Surianus *de Sacram. tom. 1. lib. 3. cap. 17.* vbi sic ait: *Collige secundò, quod si contingat aliquem hominem ab Angelo in Episcopum ordinari, & ex certa reuelatione constet illum fuisse Angelum bonum, talis ordinatio valet, & vt tota habenda est quemadmodum docent Suarez, Bellarminus, Henriquez, & alij locis citatis, qui ad hoc comprobandum quoddam exemplum adducunt à Nicephoro lib. 11. cap. 20. relatum vbi dicit S. Amphiphium ab Angelis fuisse ordinatum, & consecratum Episco-*

pum, quam consecrationem postmodum ratam habuerunt ceteri illius Prouinciæ Episcopi quibus credendum est, ex certa reuelatione clarè constasse, quod ille Angelus, cui hoc ministerium diuinitus fuerat assignatum fuerat Angelus bonus.

Vnde supposita tanquam vera dicta historia, dicendum est tunc Angelos consecrasse in Episcopum sanctum Amphiphium non de lege ordinaria Dei, sed de potentia absoluta, vt posset consecrare alios, si Deus vellet, vide præter Doctores citatos sapientissimum & illustrissimum Episcopum Franciscum Araujo *in 3. part. D. Thomæ tom. 2. inspect. 64. artic. 7.* Carolum Malletum *in auro Theologiae moralis, tom. 1. malleatione 1. practica 14.*

Hermaphroditus consecratus Episcopus, si postea in eo praualeret sexus fœminicus, an si consecraret alios Episcopos, valida esset talis consecratio.

RESOLVTIO CXII.

CAsus est curiosus, vt suppono, præualente in Hermaphrodito fœmineo sexu non posse validè ordinari, quia vt fœmina est habendus, *l. queritur 10. ff. de statu hominum*, sed fœmina est incapax ordinis. Idem dic, si æquè vtrumque sexum participaret: quia quamuis ex ea parte qua vir est validè ordinari; tamen, quia æquè est fœmina, absolutè incapax Ordinis dici debet; nam in eo casu Sacramentum Ordinis suspensum maneret, nec characterem imprimeret. Syluester *verb. Hermaphroditus. Nauarr. consil. 8. de atate & qualitate ordinandi, Auila de censuris, part. 7. disput. 3. dub. 5.* Quòd si sexus virilis præualeat, tunc posset validè ordinari: quia vt vir est censendus dicta *l. queritur. ff. de statu hominum*, opus tamen esset tunc Pontificis dispensatione cum Hermaphroditus sit irregularis. Nauarr. *in manual. cap. 27. num. 203.* Tol. *lib. 1. cap. 25. num. 4.* Sayrus *lib. 6. de censur. cap. 8. num. 25.* Suarez *de censur. disp. 52. sect. 3.* Valquez *tom. 3. in 3. part. disp. 145. cap. 2. num. 3.* Molpheyus *in summa, tractat. 2. cap. 1. num. 48.* Quamuis nec certum sit eum esse irregularem, quia nullus est textus hoc prohibens, & si res esset occulta cessante scandalo, & monstrositate corporis præualentèque sexu virili posset etiam licèt ordinari, licèt tutius esset à Papa dispensationem petere

His suppositis ad casum propositum loquens de Sacerdote consecrante, & idem dicendum est de Episcopo ordinante, affirmatiuè respondet Dicastillus de Sacram. tom. 1. tract. 6. disput. 1. dub. 20. num. 295. vbi sic ait; *Maiores difficultates estis an, qui prius validè ordinatus fuit praevalente virili sexu; postea decursu temporis (quod non videtur impossibile) praevalente femineo maneat, non solum irregularis, ut licitè non possit in suo ordine ministrare. sed etiam, ut nec validè, v.g. si fiat ille talis prius Sacerdos, & postea decursu temporis praeualeat femineus sexus dubitari potest, an, de facto proferat verba consecrationis panis, & vini supra debitam materiam, validè consecret? Res non videtur omnino clara, ut sequentes rationes dubitandi ostendent.*

Pro parte enim affirmatiua facit, quod character Sacerdotalis impressus est in anima, eaque potestas collata, ac proinde quantumuis sexus mutetur, non deletur ille character Sacerdotalis: Ergo non est caput unde affirmemus illam potestatem non perseverare, & consecrationem non esse validam.

Pro parte verò negatiua videtur facere, si non institutio ipsa Sacramento, (quae in fieri consistit, & quando Sacramentum fiebat, subiectum erat capax) saltem institutio gradus Sacerdotalis, quae virum requirit, ut talem gradum habeat, nec enim Christus instituit Presbyteras, sed Presbyteros. Unde fit, actionem illam consecrandi non habere effectum, quia actio consecrandi debet fieri à Presbytero, & illa cum sit simpliciter femina, non est Presbyter.

Confirmatur à simili; nam probabile est non valere Sacramentum administratum ab homine non viatore, solum, quia Sacramenta instituta sunt fieri à Ministris viatoribus, ut latè contendit Coninch, ibi citatus, qui vult neminem, v.g. damnatum, etiam (non tamen ad statum viatoris) rediret ad corpus suum, non consecraturum, & tamen non minus verum est, aut certum, quod Christus pro munere Sacerdotali, & consecranda Eucharistia elegerit solum viros, & non feminas, quàm, quod elegerit viatores, & non eos, qui iam sunt extra viam: ergo, sicut quantumuis characterem Sacerdotalem haberet vir non iam viator, non consecraret iuxta illam opinionem; ita neque femina, quantumuis eo tempore, quo erat in praevalente sexu virili, acceperit indelebilem characterem in anima.

Probabiliorem nihilominus puto partem

affirmatiuam. Nam licet ad primo conferendam potestatem Sacerdotalem, & characterem, requiratur sexus virilis saltem praevalens; tamen ad retinendum characterem semel in anima impressum, non videtur requiri, neque ad retinendam potestatem. Imò à paritate non viatoris possumus argumentum sumere; sicut enim non viator retinet suum characterem, & potestatem, quam acceperat dum viator esset, eamque non amittit, quia acceperat in tempore, quo erat capax accipiendi; ita similiter in Hermaphrodito philosophandum est maxime, cum, & in citato loco tanquam probabilior sententiam D. Thomam, & Suarium sequuti dixerimus contra Coninch, hominem non viatorem posse ministrare Sacramentum. Hucusque Dicastillus, cui adde doctum Fratrem Leandrum tom. 2. tract. 6. disp. 6. q. 7.

Verum his non obstantibus ego puto in tali casu Hermaphroditum Sacerdotem, nec validè consecrare, & Episcopum factum neque validè conferre Ordines, nec alios Episcopos validè consecrare, & hanc sententiam tenet Eminentissimus Dominus meus Cardinalis de Lugo in respons. lib. 1. dub. 51. num. 4. sic asserens: Consequenter in quaestione proposita dicendum videtur, Hermaphroditum illum validè antea ordinatum, quando virilis sexus in eo praeualebat, praevalente postea sexu femineo, retinere quidem illum characterem Sacerdotalem anima impressum; non tamen posse validè consecrare, vel absoluerè. Et quidem quod character adhuc remaneat, probari facile potest, quia cum hic non sit qualitas materialis, sed spiritualis anima impressa, & suapte natura indelebilis, ut suppono ex tractatu de Sacramentis in genere, manente eadem prorsus anima in illo composito, non deberet deleri character Sacerdotalis, sicut nec deletur character Baptismi, vel Confirmationis, quod à fortiori explicari potest posito alio casu naturaliter quidem impossibili, non tamen supernaturaliter, & miraculosè, si Deus, v.g. animam viri Christiani, & Sacerdotis transferret in corpus feminae, & anima Sacerdotis esset quidem femina cum corpus esset femineum, anima tamen retineret gratiam, & characterem Baptismi accepti in corpore priori, & characterem etiam Sacerdotalem; sed non posset femina illa consecrare, cum femina sit incapax eiusmodi functionis, imò nec in rigore femina illa esset baptizata, cum eius corpus nunquam fuisset ablutum aqua Baptismi, sed

sed deberet deuo baptizari; sicuti contra compositum alterum resultans ex corpore Sacerdotis, & anima femina infidelis, licet esset vir, non tamen esset Sacerdos, nec Baptizatus, cum anima neutrum characterem haberet. Nec obstat ex characteris impressione argui tria illa Sacramenta, quae illum imprimis non posse reiterari, nam fatemur id de facto bene probari, & in ordine ad idem subiectum. Nunc autem loquimur ex Hypotesi impossibili in qua baptismus non esset reiterandus in eodem, sed in diuerso composito humano: unde nec illa est proprie reiteratio baptismi, cum ille homo nunquam fuisset baptizatus. Vides ergo in hoc casu non sufficere characterem Sacerdotalem in anima impressum, & perseverantem ad hoc, ut compositum illud esset Sacerdos, vel posset valide celebrare propter impedimentum proueniens ex incapacitate sexus feminei. Similiter ergo in casu nostro licet anima Hermaphroditi retineret characterem Sacerdotalem, non tamen posset pro eo statu valide Sacerdotij actus exercere propter impedimentum proueniens ex femineo sexu praualente iam in illo composito; eadem enim videtur esse ratio quoad hoc in utroque casu.

Neque obstat manere characterem, qui est signum potestatis Sacerdotalis, nam etiam in anima separata manet idem character, qui quidem in statu illo adhuc est signum potestatis, non tamen potestatis exercendae in illo statu, sed potestatis acceptae ad actus exercendos in illo corpore in quo erat anima quando accepit illam potestatem. Si ergo in casu nostro maneret adhuc in anima Hermaphroditi character Sacerdotalis, qui esset signum potestatis acceptae ad actus Sacerdotales valide exercendos in corpore, & sexu illo, quem habebat homo quando potestatem accepit, non in alio corpore, vel sexu diuerso: & haec omnia docet Lugo vbi supra. Dicendum esse itaque puto in casu nostro Episcopum non solum in Missa minimè consecraturum Sacram Hostiam, & Sanguinem, sed etiam nec validè, neque ministrare consecrationem Episcopalem, ex his infertur hermaphroditum aequè vtrumque sexum participantem, non posse in aliqua determinata Religione solemnem professionem emitte: quia, si profiteatur in virorum Monasterio, professio eius non est valida, quia aequè est foemina, ac vir: si autem in Monialium Monasterio, pro-

fessio eius non tenet quia aequè est vir, ac foemina, magnamque scandali occasionem, & libidinis ansam in utroque loco praerberet. Itaque, sicut tunc est incapax Ordinis, ita est incapax professionis, ut rectè docuit Henriquez libro 14. de irregular. cap. 18. numer. 6. & Nauarr. vbi supra; secus autem est dicendum si praualente sexu virili in Monasterio virorum profiteretur, vel praualente sexu foemineo in Monasterio Monialium solemniter voueret, tunc enim professio valida esset. Idem dicendum est de Hermaphrodito, qui matrimonio iungi voluisset, eademque regula est utendum cum eadem prorsus ratio militet, unde Hermaphroditus aequè vtrumque sexum participans matrimonij incapax videtur nisi prius cautione det sub iuramento se determinato sexu semper vsurum.

Sed quid dicendum si postea in Hermaphrodito sexus foemineus praualeat an matrimonium sit dissoluendum & affirmatiuè respondet Cardinalis Lugo loco citato num. 5. sic enim asserit. Si Hermaphroditus in quo praualebat sexus virilis, matrimonium contraxisset cum femina, & postea per possibile, vel impossibile inciperet in eo praualere sexus foemineus, in quo statu non potuisset denuò matrimonium cum femina contrahere, consequenter dicendum quod matrimonium dissolueretur, quia sicut non potuisset incipere, ita nec posset consistere verum matrimonium inter duas feminas, qui casus facilius posset contingere si Hermaphroditus, in quo praualebat sexus foemineus, contraxisset matrimonium cum viro, & postea inciperet in ipsa praualere sexus virilis: tunc enim proculdubio dissolueretur prius matrimonium, eo quod non posset iam verum matrimonium consistere inter duos viros, quem casum miror apud Thomam Sanchez praetermissum fuisse in magno illo suo opere de matrimonio, ego saltem id inuenire non potui, vbi de impedimentis agit, & vbi agit de matrimonij insolubilitate, ad quem locum pertinet haec exceptio singularis continens casum, quo matrimonium ratum, & consummatum dissoluitur, etiam quoad vinculum, & id obiter pro comperto supposuit Basilius Pontius lib. 7. de matrimonio cap. 57. num. 2. Quare consequenter etiam dicendum esset, si post dissolutum hac occasione matrimonium, Hermaphroditus, vel femina illa, qua transierat in virum rediret per possibile,

bile, vel impossibile ad sexum femineum, non ideo debere conualescere prius matrimonium, quod cum iam fuisset omnino dissolutum non posset stare, nisi denuò celebraretur, & saepe contingeret, quod prior maritus cum alia iam contraxisset, quod secundum matrimonium cum validum fuisset, & consummatum non possit dissolui per reditum prioris uxoris ad sexum femineum, ut constat. Hæc omnia Lugo.

At quid dicendum si fœmina erumpet in virum an ordinari posset, respondet Marchinus de Sacramento Ordinis, tract. 1. part. 4. cap. 2. num. 18. quod non licebit Episcopo hanc Ordinibus intiare, ob admirationem, & scandalum, quod homines conciperent, ut quem fœminam agnouissent nunc ad Altare ministrantem viderent: & ideo hæc difformitas canonicum gignit impedimentum cap. 2. de Cleric. agrot. Simon Maiolus lib. 1. de Irregular. cap. 27. num. 5. vers. Huc pertinet. Verum cognito sexu virili talis ordinatio, si non licita, saltem valida foret, cum iste verè esset vir, & consequenter capax Ordinis. Sed circa superiores difficultates, & alias vide Gibalinum. de irregularitate, cap. 3. quest. 2. sect. 6. num. 19. Martinum Perez de Matrimonio, disp. 37. sect. 14. & 15. & alios penes ipsos.

Quare Episcopus consecrandus ducitur vestitus veste candida, & in habitu Sacerdotali, ac de eius Presentatione, Postulatione, & Interrogationibus.

RESOLVTIO CXIII.

ET tandem pro coronide huius Tractatus, deueniendum est ad mysticas interpretationes omnium, quæ obseruantur ab Episcopis in ministranda Consecratione noui Episcopi; de quibus pertractat ex Neotericis Augustin. Barbof. de potestate Episcopi, part. 1. tit. 1. cap. 5. per. tot. sed pareant manes amicissimi heu quondam viri, nam posset accusari de crimine Plagiaro, nam omnia quæ de mystica interpretatione prædictorum Rituum obseruat, fuerunt ab ipso desumpta, & transcripta, tacito tamen eius nomine, à sapientissimo Stanislao Socolouio Canonico Cracouiensi, & Concionatore Regio, in Epithalamio de Consecratione Episcoporum, siue Oratione quarta impressa in suis operibus Cracouia, anno. 1591. à fol. 411. vsque ad fol. 484.

Itaque ego his, quæ ab ipso desumam, addo auctoritatem Neotericorum post ip-

sum scribentium; vnde ad dubium presentis Resolutionis sic ipse respondet.

Ducitur igitur ad suum sponsorem nouus sponsus, ducitur in vestitu candido propter designationem illius candoris, & nuptialis vestis; sine qua, qui ingressus nuptias fuerat, in tenebras exteriores eiectus est. Nemo enim magno & Deo, & Sacrificio, & Pontificatui, dicit Gregorius, dignus est, nisi quis prius seipsum Deo Hostiam viuentem, & sanctam exhibuerit, rationabilemque cultum gratum, atque acceptum ostenderit, Deoque Sacrificium laudis, spiritumque afflictum, atque contritum obtulerit. Vestis ergo candida, innocentiam, vel animam indicat; ducitur autem in vestitu Presbyterali, atque Sacerdotali. Neque enim in prima illa Ecclesia licuit quendam Episcopum creari, qui non prius per omnes Ecclesiasticos gradus transierit, qui non per multos annos functiones omnium Ordinum exercuerit. Vnde illa laus Cornelij apud beatissimum martyrem, & Pontificem Cyprianum: Non iste, inquit, ad Episcopatum subito peruenit, sed per omnia Ecclesiastica officia promotus, & in diuinis administrationibus Dominum saepe promeritus, ad Sacerdotij sublime fastigium, cunctis religionis gradibus ascendit: nec, ut quidam, vim fecit, ut Episcopus fieret, sed ipse vim passus est, ut Episcopatum coactus exciperet. Eodem modo Gregorius laudat Athanasium, laudat Basilium, & adfert hac de re suum iudicium: Nauticam legem præclaram censeo, quæ gubernatori primum remos committit, deinde ad proream collocat, sicque prioribus muneribus commissis; tandem eum post diurnam maris verberationem, ac ventorum gubernationem ad gubernacula constituit. Eadem rei militaris est ratio: Miles primò, deinde Centurio, tum Imperator: hic optimus ordo est iisque qui subsunt in primis conducibilis. Sed & ipse Pastor Pastorum Iesus Christus, per omnia primum tentatus est pro similitudine absque peccato, priusquam Pontifex factus est, ut possit compati infirmitatibus multorum. Sic pertractus: sic vestitus, sistitur Principi Hierarchæ, magni, & Sacrosancti Tabernaculi ministro, nouus sponsus; postulatur. Postulari enim debet Episcopus, non postulare. De Dei enim, & Christi eius iudicio, dicit Cyprianus, de Clericorum omnium testimonio, de plebis, quæ adest, suffragio, & de Sacerdotum antiquorum, & bonorum virorum collegio, loco, & gradu Cathedra Sacerdotalis vacante, Dei voluntate, atque omnium consensione, creari,

creari, & consecrari debet Episcopus. Postulat dicunt Sacri pronubi, Reuerendissime Antistes, Sacra Mater Ecclesia, ut hunc presentem Presbyterum ad onus Episcopatus subleuetis. Faciunt autem id, ut doceant, neque Reges, neque Principes, neque Plebem, aut Ciuitatis Magistratum, sed Hierarchicam ordinationem atque benedictionem Episcopum constituere, illorum testimonium tantum, huius auctoritatem esse. Interrogatur postea: Num ea qua in diuina Scriptura legit, & intelligit, plebem cui praefendus est, & verbis & exemplis docere velit? Num traditiones orthodoxorum Patrum, ac decreta Sanctae, & Apostolicae Ecclesiae, & ipse seruare, alios studiose docere propositum habeat? Num ipse superiori potestati Beati Petri, eiusque successorum, penes quos, summam regiminis sui primus, & summus Pontifex reliquit Iesus Christus per fidem, subiectionem, & obedientiam, secundum Canonum auctoritatem, & more, & lege veteri sese subiiciat? Num mores ab omni malo temperare, quantum poterit, Domino adiuuante, ad omne bonum commutare: castitatem & sobrietatem, cum Dei auxilio custodire, & docere: diuinis negotiis mancipari, & a terrenis negotiis, & lucris alienis esse: ne scilicet oculos, qui moderandis gressibus, praecant, cura pulueris obscuret, caput namque subiectorum sunt cuncti, qui praesunt; & ut recte valeant pedes itinera cedere, haec proculdubio caput debet ex alto prouidere: Num humilitatem, & patientiam in se ipso custodire, & alios docere velit? pauperibus item & peregrinis, omnibusque egentibus, propter nomen Domini, affabilis & misericors esse.

Quae omnia ubi ille sancte, & bona fide seruaturum se, quantum humana fert conditio, promiserit, summa eius oneris, quod subeundum est, illi ob oculos, tanquam in compendio, ponitur: Episcopum oportere iudicare, interpretari, consecrare, ordinare, offerre, & baptizare. Quod onus cum humanarum virium non sit, sed Anglicis etiam ipsis humeris sublimis, cumque ab eo solo portari possit, a quo est omnis sufficientia nostra; conferunt se omnes, Consecrator, simul sponsus, Pronubi, ac tota Ecclesia, ad communem orationem, & ut recognoscant ciues Sanctorum, Domesticos Dei se esse, populum supernae Hierusalem, adiungunt suis orationibus orationes Sanctorum: Ut quod eorum fragilitas non potest, istorum victorialis auctoritas impetret, ut qui iam sunt securi de suis, sint solliciti de nostris.

Anton. Diana Pars XII.

Super nouum igitur sponsum, pronum ante conspectum Dei iacentem, Deum Patrem, ac Christum Dominum exornant, ut illi viro, utilitati Ecclesiae prouidens, & benignitas omnipotentis diuinae gratiae sua tribuat largitatem; ut illum benedicere, sanctificare; & consecrare ipse dignetur. Hucusque Socolouius. Sed audiamus eius Echum Barbof. videlicet, ubi supra n. 5. sic asserentem: Deducitur postea consecrandus in veste, & ornamento Presbyterali, atque Sacerdotali: neque enim in prima Ecclesia licuit quemquam Episcopum creari, qui non per omnes Ecclesiasticos gradus transferret, qui non per multos annos functiones omnium Ordinum exercuerit. Cum, ut inquit Cyprianus lib. 4. Epist. 2. de Clericorum omnium testimonio, de plebis, quae adest suffragio, & de Sacerdotum antiquorum, & bonorum virorum Collegio, loco, & gradu Cathedrae Sacerdotalis vacante, Dei voluntate atque omnium consensione, creari, & consecrari debeat Episcopus, ideo senior Episcoporum assistentium versus ad consecrationem sic dicit: Reuerendissime Pater, postulat Sacra Mater Ecclesia Catholica, ut hunc presentem Presbyterum ad onus Episcopatus subleuetis. Illud aperte declarantes, neque Reges, neque Principes, neque Plebem, aut Ciuitatis Magistratum, sed Hierarchicam ordinationem, atque benedictionem Episcopum constituere, illorum testimonium tantum huius auctoritatem esse. Haec dum sancte professus fuerit, proponitur illi uniuersa fidei summa, eorum praesertim capitum, quibus uniuersa Religio Christiana continetur, summa scilicet, ac diuinissima Trinitatis confessio, Incarnationis, salutisque nostrae aeternae, spes vitae, & resurrectionis futurae, Sanctorum communis, ac unius Sanctae Catholicae, & Apostolicae Ecclesiae auctoritas. Quae omnia ubi ille sancte, & bona fide seruaturum se quantum humana fert conditio, promiserit, summa eius oneris, quod subeundum est, ad oculos illi, tanquam in compendium ponitur, Episcopum oportere iudicare, interpretari, consecrare, ordinare, offerre, baptizare, & confirmare. Ex quibus apparet in hac consecratione Episcopos nullum votum emittere, neque se ad aliquid obligare, nisi ad ea quae tenentur ratione Sacerdotij, iurant tamen fidelitatem Sedi Apostolicae, & se honoraturos Legatos de Latere, & Ecclesiam suam indemnem habere. cap. ego N. de iureiur. Vgolin. de off. Episc. p. 1. § 1. in pr. Alzed. d. p. 1. cap. 4. n. 18. Haec omnia Barbofa.

M

Quare

Quare Episcopis consecrandis calceantur pedes, & quibusdam Tunicis ornantur, & de aliis vestimentis.

RESOLVTIO CXIV.

Respondeo cum verbis Socolouij, Absoluto fidei examine, augustiore sibi magis proprio habitu induitur Sponsus. Calceantur pedes, ad annunciandum Euangelium pacis, ut eat, non stet; laboret, non otiosus delitescat. Induitur item interioribus quibusdam tunicis, penitioris inquam deuotionis, innocentiaque, ac integritatis perfectionem denotantibus, cuius solus Deus purarum animarum unicus amator inspector est, & cuius suauitatem illi soli norunt, qui, quae & qualis sit experiuntur; intus enim est qui iudicat, intus quod iudicatur, ut interiorum cura in exteriorum nimia occupatione non minuatur. Induitur item Dalmatica, latas manicas habente, Oportet enim Episcopum, sicut Dei dispensatorem, hospitalem esse, benignum, liberalem, non turpis lucri cupidum. Vberioris enim peculij dispensatorem largiorem esse oportet: qui opes veras esse putet, non ut studio omni aliena bona corrodat: sed ut indigentium penuriam sua liberalitate retineat: qui sua commoda propinquorum bono deputet. Egentis enim mentem doctrina sermo non ita facile penetrat, inquit Gregor. si hunc apud eius animum manus misericordiae non commendat. Verum de munificentia Pastoris satis. Adicitur autem hic mysticus vestitus super Sacerdotalem habitum, ad eas actiones, atque operationes, quas ipse supra alios Sacerdotes peculiari quodammodo exercere solet, iudicandas: quales sunt, ultra regiminis, doctrina, ac iurisdictionis auctoritatem, illa quas ex Graecis quidem D. Arcopagita: ex Latinis vero Leo Papa, ex antiquissimo ritu recensent; Presbyterorum, & Diaconorum, atque Virginum consecratio (ut eorum verbis utar) constitutio Ecclesiae atque Altaris, benedictio item corundem, & oratio per impositiones manuum fidelibus baptizandis, vel conuersis ex heresi, Paracliti Spiritus sancti traditio: quale item est Chrisma conficere, Chrismate baptizatorum frontes signare, publice in Missa penitentes reconciliare, formatas Epistolas mittere. Haec enim omnia illicita sunt Chorepiscopis, atque Presbyteris (inquit S. Leo) qui ad exemplum, & formam septuaginta discipulorum esse noscuntur: qui quanquam Consecrationem habeant, Pontificatus ta-

men apicem non habent. Quae omnia solis debent Summis Pontificibus, auctoritate Canonum praecipitur, ut per hoc, & discretio graduum, & dignitatis fastigium Summi Pontificis demonstratur. Sed neque coram Episcopo licet Presbyteris in baptisterium introire: nec praesente Antistite infantem ungeri, aut signare: nec penitentem, sine praecipione Episcopi sui, reconciliare, nec eo praesente, nisi illo iubente, Sacramentum Corporis, & Sanguinis Christi conficere, nec eo coram posito populum docere, vel benedicere, aut salutare, nec plebem utique exhortari.

Induitur autem vestimentis eorum omnium ordinum, quorum conferendorum potestatem habet; ut & omnibus se ipsum exemplum praebeat, & omnium onera quodammodo portet, pro omnibusque, si indignos ordinat, responsurus sit, & omnium item defectus suppleat, omniumque infirmitatibus condolere sciat, ut item omnium potestatem, & dignitatem in se sustineat. Haec Socolouius, & ante illum Durandus lib. 3. cap. 12. Vide etiam ex veteribus Alcuinum lib. de offic. Diuin. c. Quid significant vestimenta. Amalarium lib. 2. de Eccles. Offic. cap. 25. Ioannem Carnotensem Serm. Synodali de significatione iadumentorum. Rupertum de diuin. Offic. lib. 1. cap. 24. Honorium in Gemma animae, lib. 1. cap. 10. Sed ne deferas ex Neotericis videre etiam Fragosum de Regim. Reip. Christ. tom. 2. lib. 8. disp. 18. §. 1 n. 20 ubi sic ait: Peti etiam potest, quare Episcopi pedes calceantur, & interioribus quibusdam tunicis induuntur: Certi iuris est calceari pedes ad annunciandum Euangelium pacis, ut eat, & redeat, laboret, & non quiescat, nec delitescat otiosus, Interioribus quidam tunicis utitur, quae puritatem, & innocentiam vitae denotant, quarum virtutum interiorum solus Deus Animarum sponsus est verus speculator. Induitur item Dalmatica latas manus habente, significantemque quanta debeat esse in pauperes Episcopi liberalitas, & hospitalitas. Decet enim, & oportet, Episcopum sicut Dei dispensatorem hospitalem esse benignum, liberalem, ad Titum 1. ut inquit Apostolus. Traditur item anulus sacer nouo Praesuli, ut sanctam Ecclesiam sponsam suam intemperate fide custodiat. Durandus in Rationali diuinorum lib. 3. cap. 14. Insuper chirothecis manus operit, ut nesciat sinistra tua quid faciat dextera tua; non tamen chirothecis semper utitur, sed

Sed interdum chirothecas exuit . oportet enim ad adificandum, opera bona exhibere, & exemplo omnibus pralucere. Et hæc omnia iisdem verbis notat Barbosa de potestate Episcoporum, part. 1. tit. 1. cap. 5. num. 8.

Sed non deferam hîc apponere ea, quæ obseruat eruditus Andreas Suaffay in *Panoplia Episcop. lib. 7. cap. 6. Sandalia Dominus Apostolos suos, quos ad mundi salutem gratia sua nuntios, ac dispensatores delegauit, habere voluit in pedibus, cùm Orbem peragrarent. Ut igitur Populus Christianus, Apostolos in Episcopis quasi rediuuios conspiceret, ac eorum in locum subiectos, ad salutis ministerium exequendum, ipsos Antistites, eadem obseruationis obseruantia exciperet: insignia quaedam eis indidit, quorum aspectu in intuentium oculis Apostolorum excitaretur memoria simul, & erga eorum successores reuerentia conciliaretur: hocque ipso calceatu Episcopi sui officij commune fierent, huius scilicet, quod superno irradiatus lumine Propheta prænuuciauit, atque præ sua excellentia admiratus est, ubi ait: O quam speciosi pedes Euangelizantium pacem, Euangelizantium bona? Ea nimirum quæ ut ipse dicit, oculus non vidit, nec auris audiuit, nec cor hominis comprehendit, sed Deus diligentibus se preparauit.*

Mirum tamen, quòd in *Sacramentario sancti Gregorij, ubi de Episcopi ordinatione agitur, & cetero contextu toto, nihil sit de Sandaliis memoratum, magis mirum quòd Ioannes Diaconus, qui Iconas describendo ipsius sancti Gregorij, & Gordiani, ac Syluæ eius parentum, ipsi Gordiano Sandalia in usu fuisse, sicut calceos Syluæ insinuat; sileat tamen penitus de sancti Gregorij Sandaliis. Lapsu memoria id factum Angelus Rocca imaginum illarum illustrator, & dictorum Ioannis ipsius Diaconi solers, ac accuratus scholastes arbitratur, qui Sandaliorum Pontificalium arnosorem longè indicat ipsa in Romana Ecclesia esse vetustatem. Et postea cap. 7. loquens de Compagis sic ait.*

In Pontificali Romano recognito auctoritate Clementis VIII. tit. de Consecratione electi in Episcopum, ubi enumerantur quæ ipsi imponenda sunt Pontificalia ornamenta, Sandaliorum fit expressa mentio, nulla compagorum. Attamen Innocentius III. distinctè tam horum quàm illorum meminit lib. 1. de Ministeriis Missæ, cap. 48. quo agit discretim de vtriusque. Inter hæc, inquit, pedes Pontificis in preparatione Euangelij

Anton. Diana Pars XII.

pacis caligis, & sandaliis calceantur. Et infra: Sandalia, inquit, de subius integram habeant soleam, de super autem corium fenestratum. Et sub sine capitis. Prius autem, ait, caligis induitur vsque ad genua protensis, ibique constrictis. Quibus verbis etsi caligas idem esse, ac compagos censeat, has tamen apertè distinguit à Sandaliis. Tametsi vero Pontificale Romanum recens præcitatam, in recensione Episcopaliū ornamentorū sileat prorsus de compagis, & caligis, sed Sandaliorum duntaxat memoretur: vsus tamen antiquus etiamnum perdurat, ut primum compagos, seu caligas induat Episcopus, deinde assumat Sandalia, ita re ab his, ut nomine distincta. Vnde liquet in ipso Pontificali sub Sandaliorum vocabulo, etiam compagos, seu caligas vocabulo etiam, comprehendendi, quasi præcipui insignis denominatione. Hucusque Suaffay.

Quare Episcopo consecrando imponitur liber super Caput, & humeros.

RESOLVTIO CXV.

EX ordine sic respondet Socolouius *Quartum symbolum sacraque actio, est sacrorum librorum super caput & humerum eius, qui consecratur, sanctissima impositio. Cuius modum & rationem sic explicat Carthaginense Concilium: Duo assistentes Episcopi ponunt, & tenent Euangeliorum codicem super caput, & ceruicem eius qui consecratur, & vno super eum fundente benedictionem, reliqui omnes qui adsunt, manibus suis caput eius tangunt. Quid autem sibi ea actio velit, diuinus explicat Arcopagita: Quoniam, inquit, perficiens omnis Sacerdotij vis, & scientia, à diuina mysteriorum Authore bonitate diuinis Pontificibus datur, iure ac merito in capitibus Pontificum, scripta diuinitus tradita, ponuntur, quæ compendio scienterque omnem Theologiam, omnem Dei operationem, doctrinam sanctam, diuina & sacra verba, & opera, orationes, & actiones quas Hierarchia nostra habet Dei benefici concessu, ac munere: quòd diuinus Pontifex omni quidem facultate, quæ Pontifice digna est, præditus esse debeat, & omnium sacrarum Interpretationum, atque factorum, quæ Hierarchiam attingunt, vera atque à Deo tradita scientia, non illustrari modo, verum etiam aliis, ut Pontifici consentaneum est, tradere, perficererque diuinis scientiis, ac summis, ut ita dicam,*

M 2 promo

promotionibus ex Pontificis dignitate omnia quae in tota Hierarchia maximam vim perficendi habent. Ex multis enim, & variis functionibus, quae Episcopum attingunt, illa propria, ac quasi peculiaris est Evangelium predicare: Vt potens sit, inquit, Paulus, in doctrina sana exhortari, & eos qui contradicunt arguere. Itaque in prisca illa, & veteri Ecclesia nemo hoc docendi pulpitu[m] conscendebat, nisi is qui Episcopus esset; vel si forte aliqua infirmitate praeedicabatur, Presbytero quidem probato hoc munus delegabat: ita tamen ut ipse eius doctrina testis, & index praesens adesset. Itaque agri etiam Pontifices nonnumquam in lectis ad templum adferebantur, ut eius doctrina, quae populo tradebatur, iudices, & arbitri interessent; ne quid illis insciis, atque incautis haereticae labis, & pestis subreperet. Non in capite autem tantum Sacer Codex Episcopi ponitur, sed in humero etiam: ut primus ipse hoc iugum subeat, ac in Societate Iesu Christi trahat, ut populo Dei, more sancti Moysi, atque adeo Iesu Christi praecat, ac viam per huius vitae turbulentum pelagus pandat, angustamque illam semitam, & asperam, primus terat, ac muniat. Vt illud possit dicere cum Christo: Discite à me, quia mitis sum, & humilis corde. Exemplum enim dedi vobis, ut quemadmodum ego feci, ita & vos faciatis. Ita ille.

Sed circa praesentem Ritus vide etiam Pontificem Iordanum tom. 1. lib. 5. tit. 2. n. 8. cum seqq. vbi inter alia, sic ait: Vt non tantum impositio praefata censenda sit de substantia Ordinationis, verum etiam ipsa libri traditio, quae fit ad finem Ordinationis, dum consecrator adiurantibus Episcopis assistentibus librum ipsum capit de scapuli consecrati, & tradit clausum Ordinato dicens: Accipe Evangelium, & vade, prae dica populo tibi commissio, potens est enim Deus, ut augeat gratiam suam.

Quamuis enim Doctores supra citati loqui videantur de sola impositione: mysterium tamen aequaliter versatur in utroque, & inchoatum in impositione, perficitur in traditione cum praefata forma verborum; impositio etenim super scapulas, & ceruicem denotat praecipuum Episcopi pondus in addiscendo, & ferendo Evangelio consistere: traditio autem, cum sua forma verborum, insinuat officium praedicationis Episcopi proprium esse, ut diximus supra in tit. de DD. & cauetur in Trident. sess. 5. c. 2. & sess. 14. cap. 4. alibi que passim Haec omnia Iordanus.

Quare Episcopo consecrando ungantur Manus, & Caput.

RESOLVTIO CXVI.

Vngitur inquit Socolouius futurus Hierarcha primum in capite per quod mens eius designatur: quo admonetur, ut Deum ex toto corde suo, & ex tota anima sua, & ex omnibus viribus suis, & proximum suum, sicut seipsum diligat: quarum rerum omnium caput fons est, & principium. Deinde ut simul autoritas, & dignitas eius declararetur, eum scilicet esse caput, & Principem Ecclesiae suae, quomodo vir uxori suae caput dictus est. Honor enim & sublimitas Episcopalis, inquit Ambrosius, nullis poterit comparationibus adaequari: si Regum fulgore compares, & Principum diademati, longè erit inferior, quam si plumbi metallum ad auri fulgorem compares: quippe cum videas Regum colla, & Principum submitti genibus Sacerdotum, & ex osculatis eorum dextris, orationibus eorum se commendare, & communire, qui item cornu suo Reges, & Sacerdotes unguunt. Sed prouidendum est, inquit Ambrosius, ne sit honor sublimis, & vita deformis, ne sit deifica professio, & illicita actio: ne sit Religiosus amictus, & irreligiosus prouectus: ne sit gradus excelsus, & deformis excessus: quia sicut nihil esse diximus Episcopo excellentius; sic nihil esse miserabilius, si de sancta vita Episcopus periclitetur, si Sacerdos in crimine teneatur. Nam quantum gradus altior est tantò ruina grauior: honor grandis, & grandiori debet sollicitudine circumuallari. Ideo igitur praerogatiua honoris monstratur, ut merita congrua requirantur. Vngitur demum in capite, ut ostendatur esse Vicarius Christi, eiusque locum, & officium tenere, qui est super omnia: & quem constituit Deus caput super omnem Ecclesiam.

Vnguntur amplius manus eius, qui consecratur, ut operetur bonum, ad omnes quidem, sed maxime ad domesticos fidei; ut manus suas mittat ad fortia, ut panem otiosus non comedat, ut manus eius distillent myrrham, ut sit beatus ille seruus, quem cum venerit Dominus eius, inuenerit vigilantem, & operantem.

Vngitur autem sancto Chrismate, quod ex Oleo, & Balsamo confici, & commisceri solet, ut per oleum quidem, nitor & puritas conscientiae denotetur.

Balsamo autem designatur odor bonae fame:

fama: Eum enim, qui Sacerdotio fungitur, inquit Chrysoſt. odorem ſpirare optimum conuenit: ut ſit paſtor ſine crimine: ut habeat teſtimonium etiam ab his, qui foris ſunt: ut item luceat lux eius, quo uidentes homines bona opera glorificent Patrem, qui in Caelis eſt. Hæc Socolouius.

Sed plura circa præſentem vnctionem latè, & erudite obſeruat Franciſc. Hallier de Sacris Eleët. p. 4. c. 10. a. 4. ubi ſic aſſerit: Ex dictis etiam emicat purior rationis ſcintilla, ob quam nimirum tot tamque ſingulares, prout ſuperius docuimus, & ſuſius infra diſſerimus, vnctionis Episcopalis ſuprà Presbyteralem ſint prærogatiua, ut Presbyterum ſolum manus, & quidem Oleo ſimplici, non admixto balfamo delibuta eſſe debeant, Episcoporum uero tam caput, quàm manus Sacerdotis Chriſmate perungantur. Id uero non alta ratione conſtitutum ab Eccleſia conſtat, niſi ut plenitudinem Sacerdotalium donorum, & gratiarum in ſolo Episcopo, non in Presbytero reperiri pateat; expreſſiorem quoque eos præ inferioris Ordinis Sacerdotibus Chriſti imaginem referre innotescat. Et poſt multa ſic in num. 11. ſubdit Ex iis omnibus authoritatibus concludo, Sacerdotum tam ſuperioris, quàm inferioris Ordinis manus inungi: Primò, ut ad laborem, ad miniſterium, ad diligentem, & ſedulam operam utrorumque manus indurentur, & confirmentur. Secundò, ut ad miſericordie opera charitatis oleo diſſuentes manus habere moneantur, non aridas, non contractas, non illiberales Tertio, ut ad benedicendum, & Sacramenta conficienda idonei reddantur. Quarto ut ad ligandum, & ſoluendum habiliores efficiantur. Item non ſufficere Episcopis, quod eorum in inferiori Sacerdotio manus inunctæ fuerint, ſed iterum cum conſecrantur, inungi debere; tum quia ad benedicendum manus eorum ſanctiores efficienda: tum quia Sacerdotum conſecratio, Altarium, Eccleſiarum, & caterorum benedictio, Sacramentorumque quorundam conſecratio tunc ipsis confertur: tum quia ad operoſius miniſterium, & honorificentius officium conſecrantur: tum denique quia cum opes Eccleſie in ipſorum poteſtate conſiſtant, maiorem largiendi habent occaſionem, & ex ſuo ſtatu, ad pietatis, & ſupererogationis opera arctius deninciuntur. Chriſmate uero, Episcopalis manus, Oleo, Presbyterales inungi: tum quòd perfectionem illa operentur, quæ Chriſmate bene olenti ſignificatur: hæc illuminandis præſertim mentibus incumbant, quæ illuminatio oleo, quod ignis pabulum eſſe ſolet, conuenienter exprimi-

Anton. Diana Pars XII.

tur: tum in Corpus Chriſti myſticum (ad quod bono odore, & fama celebritate maxime opus eſt) Episcopi Presbyteris maiorem habeant poteſtatem; utrique uero in Corpus Chriſti uerum per ſe uirtutem æqualem habeant: quæ ſcilicet præſertim conſcientiæ puritate, & nitore indiget: ſi quid proinde detrabi debet Presbyterali vnctioni, quo præcellere ipſi poſſit Episcopalis, non Oleum, quòd conſcientiæ puritatē deſignat, ſed balfamum, quòd fama claritatem ſignificat, detrahendum, illudque Episcopalis vnctionis materiæ adiungendum. Denique infero, caput ſolius Episcopi inungi, quia ſolus regiminis perfectam ſcientiam, ſolus gratiæ præſidendi perfectionem, ſolus regendi abſolutam authoritatem, ſolus perfectæ Eccleſiæ caput eſt Episcopus, ſolus tandem caput Eccleſiæ Chriſtum perfectius exhibet: Presbyteri, nec plenitudinem omnem Sacerdotij ſibi uendicant, nec ſine Episcopis aliquid gerendi authoritatem, nec perfectæ Eccleſiæ capita ſunt, nec Chriſti perfectæ, ut mox docuimus, exemplaria. Ita Hallier.

Et tandem Barboſa de Poſt. Episc. p. 1. tit. 1. cap. 5. n. 10. hæc ait. Ungitur in capite primùm is, qui conſecratur, ut authoritas, & dignitas eius declaratur, eum eſſe ſcilicet caput, & principem Eccleſiæ ſuæ, quomodo uir uxoris ſuæ caput dictus eſt: & ut ostendatur eum eſſe Vicarium Chriſti, cuiusq; dignitatem, & authoritatem gerere, qui eſt ſuper omnia & quem conſtituit Deus caput ſuper omnem Eccleſiam.

Deinde in manib. ungitur primùm propter officium, & miniſterium eius, ut ſe ſciat dignitatē non propter otium, ſed propter negotium ſuſcipere, ut ſciat ex illo ſe numero operariorum eſſe debere, qui ſuſtinēt pondus diei, & æſtus: deinde ut illis manibus adſit uirtus Spiritus S. eas teneat, & dirigat, cum illis laboret & operetur, ut quidquid benedixerit, benedicatur; quidquid ſanctificauerit, ſanctificetur. Demum ungiuntur manus eius, ut operentur bonum, ad omnes quidem, ſed maxime ad domeſticos Fidei; ut manus ſuas mittat ad fortia; ut panem otioſus non comedat, ut manus eius diſtillent mirram, ut ſit B. ſeruus ille, quem cum uenerit Dominus, inuenerit uigilantem, & operantem.

Quare Episcopo conſecrando tradatur liber Euangeliorum.

RESOLVTIO CXVII

Doctè, & piè, ut ſemper ſolet reſpondet Socolouius ubi ſupra, Paſtor

consecratur, pascha igitur illi traduntur. Accipit Consecrator Euangeliorum librum, eumque nouo Prasuli tradit: Accipe, inquit, Euangelium, & vade, predica populo tibi commisso. Potens est enim Deus tibi augere gratiam suam: Ac si diceret: Ne putes in Paulo, & Petro, in Tito item, & Thimoteo, Chrysostomo, & Augustino solo, munus, & functionem Apostolicam defuisse: ne putes caelestem illam benedictionem, & auxilium aeterni Patris iam sublatum esse; quo illi subnixi, profecti annunciauerunt Euangelium vniuerso mundo: potens est Deus etiam tibi dare gratiam suam, ac per te similia operari. Et si enim illi plus omnibus, inquit Bernardus, laborarunt, non tamen totum elaborauerunt, & tibi adhuc locus relictus est. Neque te illud tantopere terreat, quod sublimibus humana sapientia verbis careas, quod serius ad sacrarum literarum lectionem accessisti, quod nunquam antea Cathedram Doctoris forte conscenderis. Aude, & fac aliquid. Potens est enim Deus tibi augere gratiam suam. Nihil agentem, impossibile est bene operari. Melius serò, quam nunquam: nam, & undecima horæ operarij, diurnum acceperunt denarium. Petro nihil indoctius, Paulo nihil imperitius, inquit Chrysostomus. Et hoc illi profitebantur, nec eos hoc fateri pudebat. Et si imperitus sum, inquit Paulus, sermone, non tamen scientia. Sed tamen hic imperitus, & ille indoctus, sexcentos Philosophos superarunt; sexcentis Rhetoribus os obturarunt: suo ipsorum studio, propensaque voluntate, & Dei gratia, omnia peragentes.

In qua sacri Codicis traditione, tria nobis precipue sunt obseruanda. Primum illud, quod non ipse sibi, is qui populo Dei perficitur, codicem sumit: hoc enim hereticorum proprium: & peculiare semper fuit: sed de sede Christi, sed ex manu diuini Hierarchy accepit. Nam neque Moyses sibi ipse tabulas, in quibus Lex Dei continebatur, sumpsit; sed de manu Dei, acceptas populo tradidit. Et Paulus id, quod à Domino accepit, se tradidisse docet. Et Timoteum monet idem Paulus, ut id custodiat, non quod sibi priuata autoritate sumpserit, sed quod apud eum depositum est. Secundum verò illud videndum erit, tradi illi Codicem, in quo omnia simul Euangelia, non vnum aliquod Euangelium, non pars aliqua Euangelij contineatur: nam hoc item hereticorum peculiare est; ut partem quidem sacre Scripturæ usurpent, partem autem, vel negligent, vel tanquam Apocrypham, & profanam penitus reiciant. Huic autem

nostro totum simul traditur Euangelium, ut ita eius vnâ partem tueatur, ita interpretetur, ne reliquarum sensum, & veritatem peruertat: ita vni parti adhaereat, ut reliquarum conseruet sanctitatem. Tertium demùm illud hoc loco notandum, quod Ecclesia, quæ Pastori tradit Euangelium, eadem mentem interpretationem eius Euangelij eum docet ne ipse novos sensus querat, ne sua figmenta pro Catholica doctrina obstrudat; ut Spiritus sancti, non humani sensus, sequatur doctrinam; Prophetia enim, atque vniuersa Scriptura, inquit sanctus Petrus, priuata interpretationis non est. Ut enim illud Euangelium adfert, quod omnium temporum, atque locorum est; ut & eam interpretationem eius Euangelij sequi debet, si verus, si Catholicus Doctor esse, & haberi vult, quæ omnium etatum, & temporum, omnium item gentium, & nationum, iudicio & autoritate sit comprobata. Hæcque illa est vera inter Doctorem Catholicum, & hereticum magistrum differentia; quod vterque sacre Scripturæ testimonijs nititur, vterque Euangelium laudat, vterque pro hoc vitam, sanguinemque, si ita opus sit, se profundere paratum esse dicit: hic tamen hoc Euangelium, eiusque ministerium, priuata sibi sumit autoritate; ille à potestate à Deo ordinata accepit: hic partem aliquam tuetur; ille totum simul corpus defendit: hic suos proprios, ille Ecclesiasticos astruit sensus. Et ideo Catholici magistri doctrina, ad Deum reuelantem, & Spiritum sanctum interpretantem, enarrantemque, ac suggerentem refertur. Hereticus diuina quidem verba adfert, sed suum sensum verbis diuinis astruit: & verbo quidem Dei, summa, & prima fides habenda est; sed illi tamen, quod procedit de ore Dei, & quod os Domini loquutum est. Hæc omnia Socolouius.

Quare Episcopo consecrando imponatur manus supra caput.

RESOLVTIO CXVIII.

TRACTAT de significationibus impositionis manuum Hallier. de Sacr. Elect. c. 9. cas. 1. §. 3. n. 6. sic asserens: Duplex ergo tum ex Dionysio, tum ex eius Paraphraste manus impositionis in ordinatione significatio: prior est, iuxta quam diuinum auxilium ea manus impositione significari dicitur. Cuius significationis duplex est ratio, prima quia cum manus sit operationis principium

cipium, & instrumentum cetera applicans instrumenta, ut alibi docuimus, recte concursus Dei, cooperationis, vocationis, & inspirationis symbolum esse potest: quae explicatio Scripturae Sacrae valde conformis est, in qua nempe protegentium, fauentium, & consulentium manus in iis, vel super eos esse dicuntur, quibus consilium, fauorem, vel adiumentum quodlibet impendunt: sic enim deduxisse dicitur Deus populum suum in manu Moysis, & Aaron: sic de Dauide dicitur, quod manus Domini cum illo fuerit, eumque confortauerit, & deduxerit: sic à Thecuite petiit Rex Dauid num manus Ioab esset cum ipsa, id est an à Ioab de negotio, quod ipsa proposuerat; instructa, praeconita, & ad illud inducenda fuisset: sic facta dicitur manus Domini super Ezechielem Prophetam: sic denique (ut innumera prope alia omittamus) Sacerdotes, & Leuitae Deum laudasse dicuntur per manum Dauid: Altera ratio est, quia cum ad periculum capitis auertendum manus statim accurrat: cum imminet eusem, securim, vel baculum incidentem lapidem, aliamve calamitatem imposita manus à capite propulset, imò & à solis ardore caput defendat, ipsum tegendo, & valendo: conuenientissime manus praesens subsidium, & tegmen (quod utrumque verbum, quo Dionys. vtitur *σύντην* aliàs *σύντας, σύντασμα σύντηρον* significat) seu velamen representat, ad quam proinde significationem alludens Tertullianus de manus impositione in alio Sacramento vsurpata haec ait: Caro manus impositione adumbratur, ut & anima spiritu illuminetur.

Secunda significatio manus impositionis, seu potius instructio, quam ex hoc ritu Ordinandorum, singuli percipere debent, secundum Dionys. haec est, ut moneantur omnes ita sacris ministeriis incumbere, quasi sub Deo, & diuinis capiti suo impositas manus semper habeant, ac si nimirum Deo mouente, dirigente, & manibus veluti eos deducente, diuina omnia munia aggrediantur, prosequantur, perficiant. Faelices illi, qui manus Domini super se habent praemiatrix virtutum suarum corollasque texentes, & capiti ipsorum innocuo imponentes. Infelices autem isti, super quos manus Domini aggrauatur, quorum capitibus vindices scelerum manus diuina incumbunt: vnum tamen è duobus necessum est, ut vel super capita nostra benignas Dei manus, & liberales experiamur, vel punitrices sentiamus, pro ut nempe, vel nos ab eadem diuina manu deduci passi fuerimus, vel eas-

dem reiecerimus: si super nos expensa illa fuerint, plurima quotidie ab iis in nos beneficia deriuabuntur: si restricta extiterint, non solum illiberales in nos futurae sunt, sed & armatam in nos diuinam vindictam minabuntur, Ita Hallier. Et indiuidualiter de nostro casu sic asserit Durand. in Rationale D. offic. l. 3. c. 11. n. 10. Manus verò impositio sumpsit exordium ab Isaac, qui dñ Jacob benedixit, imposuit sibi manum Gen. 27. & Moses Iosue, cum eum populo praefecit. Num. 27. & Dominus Apostolis, cum eos principes mundi constituit, sed & ipsi Apostoli per manus impositionem Spiritum S. dederunt. Act. 19. & c. 9. sic etiam ait. Ideo fit manus impositio super ordinandos: quia per manum opera, per digitos Spiritus S. dona, per caput verò mentem intelligimus. Recte ergo manus imponitur: quia donis Spiritus sancti in mente imbuti ad opera Christi mittuntur.

Quare Episcopo consecrando traditur Baculus, & Anulus.

RESOLVTIO CXIX.

ASignat pulchras rationes Socolouius. Confecto, ait, Sacramento, atque matrimonio, confert se diuinis Hierarcha ad spiritualem aconomiam, sanctaeque prolis gubernationem. Armatur igitur primum, & instruit nonis praesidiis nouum sponsum: dat regenda, & gubernanda familia instrumenta, ac gubernacula. Et cum omne regimen, omnisque administratio, autoritate, & amore contineatur: Oderunt enim peccare mali formidine pæna: Oderunt peccare boni, virtutis amore: tradit in primis in manus noui Antistitis consecratum baculum; auctoritatis scilicet, & disciplinae insigne: ut sit in coercendis vitiis pie seuerus, iudicium sine ira tenens, lenis in fouendis virtutibus, audientium animos demulcens in tranquillitate seueritatis censuram non deserens, ut reuocet errantes, regat iustos, pungat, & stimulet ignanos & inertes, repellat nocentes, ac iuxta Ezechielem, attrahat vagum, sustentet languidum, stimulet pigrum, portet in humeris suis, exemplo Principis pastorum, agrum & debilem. Ut increduli, inquit Bernardus, conuertantur ad fidem, conuersi non auertantur, auersi reuertantur, peruersi ordinentur ad rectitudinem, subuersi ad veritatem reuocentur, subuersores conuincantur; ut vel emendentur ipsi, si fieri potest; vel si non, perdant auctoritatem, facultatemque alios subuertendi.

Verum

Verum cum hæ nuptia hocque regimen, non tam timoris, quàm charitatis sit; non tam seueritatis, quàm charitatis: Nam & Christus Dominus dilexit Ecclesiam, & tradidit semetipsum pro ea, ut illam sanctificaret, mundans eam lauacro aque, in verbo vitæ, ut exhiberet ipse sibi gloriosam Ecclesiam, non habentem maculam, aut rugam, aut aliquid huiusmodi, sed ut sit sancta, & immaculata. Et cum quem Vicarium loco sui relicturus erat, priusquam illi despondisset, ter interrogauit, num se diligeret, & propter se sponsam suam. Quod cum ille summa asseueratione ter professus fuisset, tum demum illud audiuit: *Palce oues meas, palce agnos meos. Sanè qui dicit, Amice ascende superius, ait Bernardus, amicum fore fudit: si minus inueniat non expedit quidem. Qui eleuauit, & deicere potest. Særa querela, quoniam eleuans allisisti. Idèd eius amoris, & charitatis symbolum, sacer Consecrator non sponso, consecratum anulum confert, monens eum, ut accipiat anulum, fidei scilicet, & amoris signaculum, quatenus sponsam Dei, sanctam videlicet Ecclesiam, intemerata fide, illibatam custodiat. Ita ille, quem postea transcribit Barbosa de potest. Episc. p. 1. tit. 2. cap. 5. n. 13. & 15. Vide etiam Lotherium de Benefic. tom. 1. l. 1. q. 9. n. 97.*

Sed hunc Ritus magis latè tractat Dominus Hallier *ne Sacram. elect. pag. 2. c. 8. art. 4. § 1. tit. 1001.* & quia ab eo obseruata satis sunt curiosa, & erudita, hic in gratiam Lectorum per extensum apponam, sic itaque asserit.

Alia verò apud Latinos consecrato Antistiti tradi solent, anulus scilicet, & baculus pastoralis: ex veteri nempe Ordine Romano, Sacramentali Gregorij, & Pontificali Romano, necnon Authoribus infra citandis. Tradebatur Pontifici anulus in Ordinatione, sicut in renuntiatione ab eodem reddebatur, teste Carnotensi Episcopo Inoue; Benedictio autem anuli, qui Pontifici traditur, iis verbis præscribitur in veteri Ordine Romano, Creator humani generis, dator gratiæ spiritualis, largitor æternæ salutis, tu Domine emitte tuam benedictionem super hunc anulum, ut quicumque hoc Sacrosancto fidei signo insignitus incedet, in virtute cælestis defensionis ad æternam vitam sibi proficiat. Verborum quoque proferendorum, dum traditur idem anulus, variæ formulæ proferuntur: prima, cuius solius meminit Sacramentale Gregorij, amplissima hæc est: Accipe anulum discretionis, & honoris,

fidei signum, ut quæ signanda sunt signes, quæ aperienda prodas, quæ liganda sunt liges, quæ soluenda sunt soluas: atque credentibus per fidem baptismatis, lapsis autem, sed pœnitentibus, per ministerium reconciliationis, ianuas regni cælestis aperias; cunctis verò de thesauro Dominico noua, & vetera proferas ad æternam salutem hominibus, consolatur gratia Domini nostri. Altera, quæ admonitio dicitur, & quæ fusiori præcedenti aliquando, ut opinor, adnectebatur, iis verbis traditur. Memor sponsonis, & desponsationis Ecclesiasticæ, & dilectionis Domini tui, in die qua assecutus hunc honorem, caue ne obliuiscaris illius. Tertia ibidem refertur, Accipe Anulum Pontificalis honoris, ut sis fidei integritate ante omnia munitus, misericordiæ operibus insistens, infirmis compatiens, beneuolentibus congaudens, aliena damna propria deputans, de alienis gaudiis tanquam de propriis exultans: sic enim effectus esse solet sponso erga sponsam suam animus, ut eius siue bona siue mala sibi adscribat, ad condolendum, vel congratulandum paratus. Quarta denique quam solum tradit Pontificale Romanum ea est: Accipe Anulum, fidei, scilicet signaculum, quatenus sponsam Dei, sanctam videlicet Ecclesiam, intemerata fide ornatus, illibatè custodias.

Ex quibus formulis multiplex ratio eruitur, ob quam Episcopo anulus consecrato tradatur. Prima est, ut species nuptiarum, inter Episcopum, & Ecclesiam exhiberetur; anulus enim sponsa pignoris loco mitti solitus fuit, quem pronubum idcirco Tertullianus vocauit, Iuuenalis Sponsaliorum pignus; cuius etiam in nuptiis tradendi causam hanc refert Hispalensis Isidorus. Illud verò, inquit, quod in primis anulus à sponso sponsæ datur, sit hoc nimirum, vel propter naturæ fidei signum, vel propter id magis, ut mutuo pignore eorum corda iungantur. Plura hæc de re passim apud Authores prophanos, Agellium, Macrobius, Plinius, & alios.

Ad significandum ergo spirituale fœdus coniugij, quod inter Episcopum, & Ecclesiam, quod in electione initiatum, ratum in confirmatione, & in consecratione, intelligitur consummatum: anulus Pontifici rectè datur, ut meminerit se cum Ecclesia sua sanctè copulatum, & augustissima consecratione deuinctum. Altera anuli significatio est, ut Episcopi per anuli traditionem digni

dignitas innotescat, & apud ipsum signatorius esse Dei anulus ostendatur; potestatesque nobis beneficia conferendi, quæ à Deo omnibus potissima tribui possunt: nec peccata nostra remitti nobis solere, nisi Episcopi, vel Sacerdotum ab ipso delegatorum ministerio diuina gratia consignetur.

Annulum autem Principatus signum seu, ut loquitur Augustinus, mirabile dignitatis insigne censeri nemo ferè nescit, potestatem quoque anuli datione significari discas ex Curtio, Iustino, & Arriano, apud quos, quod Alexander Macedo extractum ex digito anulum Perdida tradidisset, successorem Imperij cum designatum multi credidisse referuntur: eaque authoritate ipse fretus ceteris Ducibus Prouincias diuisit. Discas ex Suetonio referente Caligulam Imperij insignia auide expetentem Tiberio cum morte luctanti anulum detraxisse. Discas ex Niceta, qui Isacuum Comnenum è digito patris Alexij signatorium anulum subduxisse narrat, ut eo viso milites sibi manus palatium aperirent. Discas maximè ex Ambrosio Patriarcha Ioseph dignitatis à Pharaone collata ornamenta exponens, è quibus unus erat anulus, quem Scriptura sacra Pharaonem è digito suo extraxisse, & manui Iosephi inseruisse testatur, hæc verba profert, Quid enim sibi vult anulus digito eius insertus, nisi vt intelligamus Pontificatum ei fidei esse delatum; vt alios ipse signaret? Nam quod Pontificatum anulo exprimi doceat Ambrosius, ad præsentem expositionem idoneum est argumentum: sed cur Pontificatum fidei anuli traditione significari docuit, non ita constat: nisi forte quia quemadmodum scripta tabula fidem apud Romanos minimè merebantur, nisi quæ signatorio anulo essent munita; ita nec prædicatio diuini Verbi, neque Sacramentorum collatio, legitima, sed furtiuè usurpata censetur, nisi Pontificia authoritate approbata fuerit. Anulis autem ad signandum veteres vsos fuisse Lippis, & Tonsoribus notum est. Verum etiam quandam rationem, ob quam anulus daretur Episcopo, suggerunt verba Ambrosij, quod propria Episcopi potestas anulo conuenientissimè significetur; nam cum tria tantum sint Sacramenta, quæ characterem conferunt, seu anima spiritale signum imprimant ex Theologis, ex his tribus Baptismum soli Episcopi solemniter conferre olim solebant, Confirmationem autem, & sacrum Ordinem soli ipsi tanquam Ordinarij ministri concedere possunt: quo fit, vt quia animarum consignandorum pe-

culiarem potestatem habent, anulum signatorium in sui consecratione accipiant: Quantum addere possumus, per anulum scilicet dona Spiritus sancti, variasque gratias gratis datas significari, quæ instar anuli in circulum gerantur, quia inter se connexa, & à Deo deriuata in Deum tendunt; ad quod illudens Ecclesiastes, lustrans vniuersa in circuitu porrigit spiritus, & in circulos suos reuertitur.

Baculi porro pastorales variæ mysticæ significationes referuntur: primò enim baculus Pastoralis datus est dignitatis insigne: nam virga, seu baculus apud veteres potestatis, & dignitatis insigne habitus est; quarum formam Pastorales iam baculi expriment, Laconum in pretio fuerunt, teste Platone 2. pastoralia ferè omnia officia baculo pastorali significari possunt. Docet Isidorus Hispalensis, cuius verba exscripsit Synodus Aquisgranensis, huic autem, dum consecratur, datur Baculus, vt eius indicio subditam plebem, vel regat, vel corrigit, vel infirmitates infirmorum sustineat. Bedæ Baculum habet Episcopus vt subditos regat, infirmos sustineat. Innocentius III Baculus correctionem significat Pastoralem. Item idè est acutus in fine, reclusus in medio, retortus siue recuruus in summo, quia Pontifex debet tangere pigros, regere debiles, colligere vagos. Hoc ipsum olim lapis quidam Marmoreus Tholosa repertus nos docuit, cui Sanctorum Petri, & Saturnini pedum pastorale gestantis imagines cum hoc versu insculpta sunt.

Curua trahit, quos recta regit, vltima pungit.

Sed Honorius Augustodunensis expressius id ipsum significat, per baculum quo infirmi sustentantur authoritas doctrinæ designatur: per virgam, qua improbi emendantur, potestas regiminis figuratur; Baculum ergo Pontifices portant, vt infirmos in fide per doctrinam erigant: virgam bauiant, vt per potestatem inquietos corrigant: quæ virga, vel baculus est recuruus, vt aberrantes à grege, docendo, ad pœnitentiam trahat; in extremo est acutus, vt rebelles excommunicando retrudat, hæreticos velut lupos ab ouili Christi potestatiue exterreat, A quo non discedit Hugo à S. Victore ijs verbis, Episcopo dum regimen Ecclesiæ committitur baculus, quasi pastori traditur: in quo tria notantur, quæ significatione non carent, recuruitas virga, cuspis: significatio hoc carmine continetur.

Collige, sustenta, stimula, vaga morbida, lenta

Hoc est Pastoris, hoc virga figurat honoris.

Item

Attraho peccantes, istos rego, pungo vagantes.

Officio triplici seruiio Pontifici.

Et hæc omnia notauit Hallier loco citato, cui adde omnino vicendum non minus eruditum Andream Suassarium in Panoplia Episcopali lib. 3. per totum, & præcipuè diss. 8. pro nostro instituto latè explicat Mysticam Annuli Episcopalis significationem.

Quare Episcopi consecrandi manus chirothecis induantur.

RESOLVTIO CXX.

Sæpius citatus Andreas Staffay in Panoplia Episcopali lib. 1. per totum multa eruditè obseruat de Chirothecis Episcopalibus, & indiuidualiter pro casu nostro sic ait.

Cæterum dato, quòd Bernoldus aliqua mutauerit in Ordine Romano, seu ut ait Menardus, quadam detraxerit, quadam addiderit, iuxta vsum quem in Ecclesia suo tempore videbat. Hinc tamen non sequitur, neque elici potest, quòd ritum tradendi Episcopo in Ordinatione sua manicas, seu chirothecas benedictas, hasque deinceps cum pontificio fungitur gerendi, fuerit à Bernoldo additus: cum mos iste in Ecclesia vigeret diu antequam Bernoldus ipse natus esset. Id porro ex Sacramentorum Codice Ratoldi Abbatis, qui anno 986. excessit ab humanis, sit omninò exploratum sicut ex exceptis ex eo supra latè patet, ubi ex more Ecclesiastico iam receptissimo, constat Episcopum manicas cum præscripta orationis formula induisse: & postea cum consecratus esset oblata, exuisse, prout etiam nunc fieri solet. Ita ille; qui vsum chirothecarum in Episcopis antiquissimum esse in Ecclesia Latina ex multis probat; sed deueniendo ad mysticas earum significationes, ponam verba veterum Authorum. Primò sic asserit. Honorius de antiquo Missæ Ritu, lib. 1. cap. 215. in scripto de chirothecis chirothecarum, inquit, vsum ab Apostolis est traditus per manus operationes; per chirothecas designantur earum occultationes. Sicut enim aliquando manus chirothecis velantur, aliquando exactis chirothecis denudantur. Sic opera bona in-

terdum propter arrogantiam declinandam celantur, interdum propter adificationem proximis manifestantur. Chirotheca induuntur cum hoc impletur: Luceat lux vestra coram hominibus, vt videant opera vestra bona, & glorificent patrem vestrum, qui in Cœlis est. Chirotheca sunt inconsultiles, quia actiones Pontificis, debent rectæ fidei esse concordæ.

Secundò Innocentius III. lib. 1. *Mysteriorum Missæ, cap. 57. Quia verò plerique (ait) bonum opus quod faciunt inani favore corrumpunt, statim, (ac induit dalmaticam) manus operit chirothecis, vt nesciat sinistra sua, quid faciat dextera: per chirothecam ergò, congruè cautela designatur, qua sic facit opus in publico, quod intentionem continet in occulto. Nam etsi Dominus dixerit: Luceat lux vestra coram hominibus, vt videant opera vestra bona, & glorificent Patrem vestrum, qui in Cœlis est, propter quod chirotheca circulum aureum desuper habet; ipse tamen præcepit, Attendite ne iustitiam vestram faciatis coram hominibus, vt videamini ab eis: alioquin mercedem non habebitis apud Patrem vestrum, qui in Cœlis est.*

Tertiò. Guilielmus Durandus lib. 3. *ration. diuin. Offic. cap. 12. Per chirothecas quoque in manibus exempla Sanctorum qua in operibus habenda sunt intelliguntur: qua opera ab omni inquinamento mundata sunt, ne modicum fermenti totam massam corrumpat. Per ipsas verò chirothecas albas, castitas, & munditia denotatur, vt manus, id est operatione, sint munda, & ab omni inquinamento immunes. Porro secundum quod capiti scilicet Christo conueniunt chirotheca, sunt hædorum pellicula quas manibus Iacob, Rebecca mater, id est Spiritus sancti gratia: manibus veri Iacob, id est operibus Christi circumdedit, vt similitudinem maioris, ac prioris Adæ secundus exprimeret Christus enim similitudinem peccati sine peccato suscepit, vt Incarnationis mysterium diabolo celaretur. Nam ad similitudinem peccatorum esuriit, & sitiuit, doluit, & exprouit, dormiuit, & laborauit. Vnde cum ieiunasset quadraginta diebus, & quadraginta noctibus, ac postea esuriisset, accedens ad eum diabolus, eum ad similitudinem peccati Adæ tentare tentauit. Sed qui primum vicerat, eisdem modis victus est à secundo. Hactenus Durandus. Sed vt verum fatear admodum speculatiuè.*

Sed Suassay vbi supra, ait, *in chirothecis, & in Pontificali Romano; surgens Consecræ*

secrator Mitra deposita chirothecas benedicens, dicit. Oremus Omnipotens Creator, &c. & postea reponit illas manibus Consecrati dicens: Circunda Domine &c. ex quibus Ecclesie Orationibus redditur ratio, quare ipsa ornat manus Episcopi consecrati chirothecis; verum mihi etiam nimis placet alta chirothecarum mystica significatio. Dico igitur, quod dantur Episcopis consecratis chirotheca, ob reuerentiam vntionis, quam in manibus suscipit. Quod enim chirotheca dentur Episcopo ob vntionis sacra, qua sunt eius delibuta manus reuerentiam, ex eo facile colligi potest, quod in Romano Pontificali, titulo, de derogatione ab Ordine Pontificali, ablato Pastoralis Baculo, ei qui tanto culmine honoris deiicitur; mox sequitur. Deinde extractis per Ministros chirothecis Pontifex degradator abradit degradando pollices, & manus leniter cum cultello aut vitro, dicens. Sic spiritualis benedictionis, & delibutionis mystica gratia, quantum in nobis est, te priuamus vt sanctificandi, & benedicendi perdas officium, & effectum. igitur chirotheca, tum auferuntur, cum vntionis tollitur efficacia sicut cum infunditur vntio, ipsa chirotheca imponuntur.

Quare Episcopo Consecrando tradatur Mitra.

RESOLVTIO CXXI.

DE Mitra Episcopali late pertractat Andreas Suallay in *Panoplia Episcopali lib. 1. per totum: nam in cap. 2. proponit argumenta Hæreticorum contra mitram: in cap. 2. respondet ad dicta argumenta; & postea in cap. 3. firmat ex antiquis testimoniis, & exemplis Mitrae. Sed directe ad casum propositum respondet Fragosus de Regimine Reipublice Christiane, tom. 2. cap. 18. §. 1. & 13. Præterea (ait) imponitur nouo Præsuli sacra Cydaris in capite, bicornisque galea cum Patris Omnipotentis inuocatione, vulgò Mitra, qua scientiam vtriusque testamenti in eo residere testatur. Duo Mitra cornua, duo designat testamenta: anterius nouum, posterius vetus, qua duo Episcopus scire debet cap. Episcopus 23. q. 1. quibus fidei inimicos terrere, ferire, ac lacerare potest. His cornibus armatus Ambrosius Theodosio; Basilius Valentino; & Chrysostomus Arcadio fortiter se opposuerunt, & terribiles apparuerunt. Sed omnia ab ipso dicta late confirmantur à Stephano Durando in *Rationale Diuinorum Offi-*
Anton. Diana Pars XII.*

ciorum, libro. 3. capite 13. numero 2.

Vnde ex his Socolouius vbi supra, ait Imponitur capiti eius sacra Cydaris, bicornisque galea, cum Patris Omnipotentis inuocatione, cuius præclara est bonitas, & virtus inmensa, totiusque decoris ornamentum Imponimus, inquit diuinus Hierarchy, capiti huius Antistitis, & Agonistæ tui, galeam munitionis, & salutis; quatenus decorata facie, & armato capite; non generis, & prosapia vetustate, non stipatorum vi, & armata manu, non magnis necessitatibus, & clietelis, sed cornibus vtriusque testamenti terribilis appareat aduersaris veritatis: & te ei largiente gratiam, impugnator eorum robustus existat. Qui Moysi famuli tui faciem, ex tui sermonis consortio decoratam, lucidissimis claritatibus, ac veritatis cornibus insignisti, & capiti Aaron Pontificis tui tyaram imponi iussisti. Tali armatura munitabantur primi Religionis nostra Duces, & Antistites, per quam dinicerunt Regna, obturauerunt ora Leonum, extinxerunt impetum ignis, effugauerunt aciem gladij, conualuerunt de infirmitate, fortes facti sunt in bello, castra verterunt exterorum. Hoc eodem modo instructus Petrus Neroni, liberius Constantio, Ambrosius Theodosio, Basilius Valentino, Chrysostomus Arcadio, Leo Genserico, atque Astila; Stanislaus noster Boleslao, aliisque alij quamplurimi restiterunt, terrorique fuerunt. His præsidis omnis Arriana, Macedoniana, Nestoriana, Dioscori. Euthicetis, ac reliquorum monstrorum dissipata est impietas, bis demum omnis hereticorum prauitas cessit.

Vobis amplissimi Patres, nimis hac ipsa Moysis cornua obtusa, attrita reddita sunt. Quietem, & tranquillitatem nostram curamus: Cælum ruiturum existimamus, si quid liberius pro Ecclesia Dei dixerimus, aut fecerimus. Nimis timidi sumus, nimis otio & desidia torpemus. Hæc ille.

In signum ergo Ordinis, Episcopus habet Mitram, & Baculum; quæ eius commissionis, arma sunt, vt dixit gless. vlt. ad fin in cap. disciplina 43. dist. & in signum administrationis subiectus, curæ habet cathedram, Loter de re Benefic. lib. 1. quæst. 9. num. 47. Hic quando prædicat Episcopus, cum causam Dei agat, & allegat minis id facit, & ideò baculum, & Mitram assumit; quando verò offert in altari, quia tunc causam populi apud deum precibus agit, & allegat, & ideò, vt humilitatem ostendat in conspectu Dei Omnipotentis, deponit indicia, & insignia alti-

tudinis, & terroris, Baculum scilicet, & Mitram quemadmodum videmus in dict. cap. disciplina de Moyse, qui quando Dei causam apud Populum allegavit, gladii usus est quando verò apud Deum causam Populi precibus. & humilitate rem totam confecit, vide Turecrem. num. 2. Prapof. nom. 11. & D. Anam in d. cap. disciplina num. 12. Barb. de potest. Episcop. part. 1. tit. 1. cap. 5. num. 19.

Quare Episcopus Consecratus offerat Episcopo consecranti Panem, & Vinum.

RESOLVTIO CXXII.

OLim de hoc casu interrogatus fui à Clemente Merlino Sacræ Rotæ Decano Viro incomparabili, & qui ex præcordiis teste experientia me supra meritum, & magnificiebat, & amabat. Tunc in promptu respondi indemonstrationem gratitudinis ex potestate ab ipso accepta ordinandi Sacerdotes, qui debent consecrare Corpus, & Sanguinem Christi, & ideò Panem illum, & Vinum ob reuerentiam Faces accensæ præibant; non displicuit tunc Viro accuratissimi ingenij hæc explicatio, sed nunc inuenio illa etiam docere sæpius citatum Socolouium Orat. 4. vbi sic ait, *Accepto deinceps nouus Pontifex à suo consecratore, ac reliquis assistentibus; osculo pacis, de quo paulo post nobis dicendum erit; eo tempore, quo populus Christianus dona, & munera ad Altare Dei, more veteri, eoque laudatissimo, offerre solet: ipse quoque suo Consecratori tanquam spirituali patri, munera adfert. Sunt autem ea ex antiquissima Melchiadis Pontificis institutione, panis, & vinum, quibus dua anteferuntur faces. Offert panem, & vinum velut ostendat se in cuius Sacerdotis functionem, & munus succedere, cui sine omni in futurum penitentia iuravit Dominus, eum esse Sacerdotem secundum Ordinem Melchisedech: vel, ut quidem ego iudico, ad designandam paupertatem Episcoporum primitiua illius Ecclesia, in qua summa opes, summa diuitia, Panis, & Vinum fuerunt. Dantur autem hac munera clara luce, & amplius duabus facibus accensis, ne quid inter hæc leuia munera speciosius colore, pondere preciosius (scitis quid intelligam) subrepat, ac subiiciatur. Male enim igitur, cum ea, qua virtuti, & pietati debentur, a sino onusto auro conferuntur.*

Assumitur demùm nouus Antistes à suis

Collegis, in communionem, & participationem orationis, ac mystica mensa. Ac ut quondam Elias quadraginta dierum, & noctium ad Montem vsque Horeb Dei visionis iter emensurus, cælitus delato communiter viatico: sic cõtra omnia prolixi, & difficillimi itineris pericula, contra omnes visibilia, & qui videri non possunt, inimicorum insidias, contra principes, & potestates tenebrarum mundi huius, confirmatur, & roboratur Pane illo, qui de Cælo descendit, quem qui dignè manducat, non succumbit, non moritur, sed habet vitam aternam. Super quem panem, iuxta Isaiam: requieuit Spiritus Domini, Spiritus sapientia, & intellectus, Spiritus concilij, & fortitudinis, Spiritus scientia, & pietatis: & repleuit eum Spiritus timoris Domini. Quorum donorum participes efficiuntur omnes illi, qui dignè, & religiosè tanto reficiuntur viatico. Ita ille, & post illum more suo, Barbosa de Potestate Episcopi, part. 1. tit. 1. cap. 5. num. 17.

Quare Episcopo consecrando præbeatur Osculum Pacis.

RESOLVTIO CXXIII.

TAngit hunc morem doctus Hallier de Sacramento Ordinis, par. 2. cap. 11. art. 2. num. 1. vbi sic ait. *Confirmatur ex veteri Ordine Romano, in quo præcipitur, ut cum Diaconi consecrati fuerint, dent osculetur Episcopo, & Sacerdotibus, & stent ad dexteram Episcopi. Item ut perfecta Pontifex presbiterorum ordinatione, tunc osculetur singulos dicens, Pax Domini sit semper vobiscum, & per manus commendet se orationibus eorum. Denique Episcopo, vbi non consecratus fuerit, iubet ut tunc det osculum Pontifici, & Diaconibus omnibus, & tenens eum Archidiaconus deportet in Presbyterum; & det osculum Episcopis, & presbyteris, scilicet ex more Græcorum, quibus cum salutatio ista in hierarchicis ordinationibus exhibenda præcipiatur, exhibito, ac recepto osculo ordinati ei satisfaciunt, ut osculati testes passim renuntiant. Nec aliena hac interpretatio à moribus antiquis Ecclesia Catholica, ut pote cum præscis seculis vstitissimum esset, ut sese inuicem fideles osculantes salutarent: quod ostendunt non mel sanctus Paulus, semelque sanctus Petrus, dum salutare inuicem fideles in osculo sancto admonet: ad eundem veterem morem probandum plura probata testimo-*

nia proferre possemus qua libenter omittimus. Sed & fauet huic ritui salutandi de nouo ordinatum per osculum, Innocentius I. I. Epistola decretali ad Episcopum Trecentem, ubi Episcopum consecratum cum Ecclesia sua possessionem adiret, ad osculum Canonicos omnes Ecclesia admittere solitum ostendit, itaque, inquit, cum ad eandem accessisset Ecclesiam Consecratus, eum cum canonicis aliis ad osculum recipitur, cum tunc non nisi Canonici ad osculum admittantur. Ex quo sanè arguitur, quod sicut in institutione, ita & in consecratione Episcopi salutatio per osculum ab ipso fieret. Ita ille; qui numero 3. obseruat mysticam huius osculi significationem dedisse Dionysium de Cælesti Hierarchia, capite 5. sic asserentem. Hinc consultatio illa inter Ecclesiastici Ordinis homines seruatur, & perficitur, quæ sanctum parium, similitumque mentium societatem indicat, letitiamque mutuam, quæ amore digna est, quippe quæ diuinam pulchritudinem saluam, & incolumem Ecclesiastici Ordinis formæ conseruet.

Sed non deferam hic pro curiosis adducere ea, quæ circa præsentem materiam de osculo obseruat ex Societate Iesu Pater Iacobus Lobbetius in speculo Ecclesiasticorum, capite 8. §. 4. ubi sic ait: Inter Sacras ceremonias; ritusque quos usurpat Ecclesia, reponitur osculum, quod vulgò dicitur Pacis. Omni uero osculum symbolum fuit amoris, ac beneuolentiæ singularis: à qua factum, ut apud Græcos, & Xenophontem eadem vox, Φιλῆν & amare, & osculari significaret: nimirum amor qui in cordis regia, & arcano residet, ac latet, subit quodammodo in os, & per illud tanquam per ostium animi elabitur. Ad eam osculi, & amoris, tum in uoce, tum in re ipsa comunione, accessit omnium prope gentium usus, ac sensus, qui amorem suum unico fere osculo prodidere: ita apud Romanos inualuit illud, ut amici in morte carissimorum, & filij in obitu parentum sese ad eorum oscula dimitterent, spiritum abiturientem aperto ore, & hiantibus quasi labris excepturi, quod summa charitatis erat argumentum. Et illud ita cuique peruium est, ac tritum, ut pluribus probare sit nefas.

Arcanum magis, ac reconditum illud, quod osculum antiquis, etiam fuerit iudicium prærogatiuæ dignitatis imperij gratiaque per illud conferenda.

Exempla si uoles, tibi dabunt Sacra pagina, Doctorum schola, ac pulpita, ipsique ri-

tus in Sacerdotum consecratione quondam seruari soliti.

Caligarat Isaac, & oculorum orbes prope amiserat, lucisque huius usuram cum ad eum de uenatione rediit Iacob, & à parente sene quàm optimo sibi bene precari, benedici petiit: tunc senex: Accede, inquit, ad me, & da mihi osculum fili mi.

Quid opus osculo, querit Abulensis? opus enim uerò quàm maximè. Ambiebat Iacob iura primoginiti, & amplissimi in fratres, ac posteros principatus: eum bonus Isaac in Iacobum filiorum natu minorem uno osculo transfundit.

Ita deinde posteris seculis, cum Saulem in Regem unxit crexitque Samuel, deosculatus est eum, & osculo ei regis animos, dignitatem, & maiestatem, gratiam impertiit: ita censuere Theodoretus, & Procopius: Quamquam alij id referri malint ab obseruantiam, quàm Sauli osculo testabatur Samuel: more tum recepto, ut populus in signum submissionis Regem oscularetur. Quod si à Regis ad Lycaum transire uelit, & in hoc osculo sua uis, & auctoritas. In conferenda laurea Doctorali, & nouellorum Doctorum inauguratione, Academia Principes dabant osculum, ut quam habebant in docendo auctoritatem, per osculum quodammodo transmittent.

Neque mirum si ea legendi, docendique potestas ita diffundi potuit, cum & ipsa gratia, quæ cæli quodammodo, beatæque aternitatis dos est, semenque gloriæ, sic possit participari. Certe quondam in consecrationibus Sacerdotum mystica fiebat osculatio; & Episcopus Neomysta incumbens, impertito osculo consecrationem perficiebat. Imo & ipse Seruator optimus in discipulos insufflauit, & illo suo spiritu, benignaque ad osculum inclinatione, Spiritum sanctum, eiusque dona, ac charismata immisit, atque inspirauit. Hucusque Lobbetius; qui alia plura nimis eruditè subdit, & postea magis ad nostrum casum accedens, sic asserit: Elabro ad postremum, quod in hoc argumento mihi propositum fuit, osculum, quod pacis appellamus. Originem illud habuit è familia Christi, in qua discipuli reduces Magistro suo osculum offerre soliti, in pignus amoris, & insigne uenerationis: hinc illa querela, & amica expositulatio Christi ad Simonem Phariseum: Intraui in domum tuam, osculum mihi non dedisti; de more scilicet meorum familiarium, & domesticorum.

Ex illo Ecclesia auita pietatis amans, ac retinens, in Sacris Missa solemnibus osculum offerri voluit. Ideoque Diaconus olim contenta voce clamabat. Osculemur nos inuicem. Ad ea verba, quasi data, acceptaque venias, viri viros; femina feminas osculabantur, ut mihi testis est Clemens Alexandrinus, qui osculum illud, mysticum appellat. Diuus Paulus, Sanctum; salutate; inquit, inuicem in osculo sancto. Diuus Ambrosius, pietatis, & Charitatis pignus.

Tertullianus venerande antiquitatis obseruator, & interpres, osculum pacis, signaculum orationis, quod à Sacerdote sacrificium immortalis Deo offerente, primum ad Diaconum, & ab hoc ad alios longius emanabat. In quo ritu doctè obseruat Ioannes Beletus antiquissimus Theologus Parisiensis, Sacris operantem osculum accepisse primum ab ipsa Sacro sancta Eucharistia, ac deinde aliis dedisse; ut sentias unde tibi, totique populo amor, charitas, pax esset, alia scilicet ab ipso altaris Sacramento.

Ea basiorum in templis consuetudo, non diu tenuit, subeunte per osculum flagitio, imo duobus scelerum monstris perfidia, & impudicitia, quibus animi polluebantur. Hinc Ecclesia (qua labentibus annis, collapsa etiam filiorum suorum innoxia pietate, prospectum voluit) osculum illud sustulit, & tantum Sacros inter Ministros seruandum esse existimauit. Hæc Lobetius.

Explicantur cetera mysteria Sacrorum Rituum, qui in consecratione Episcopi adhibentur.

RESOLVTIO CXXIV.

Collocatur deinceps Episcopus, hoc est, Inspector omnium, in editiore supra omnes specula, inquit Ambrosius, ut ita cunctos respiciat, & cunctorum oculi in eum respiciant. Quidni locetur in eminenti, ait Bernardus, unde prospectet omnia, qui speculator super omnia constituitur? Collocatur in sede Iesu Christi homo mortalis, qui aliquando iudicium, & sententiam, vel æternæ salutis, vel perpetuæ damnationis, ex eadem sede, prout eandem tutatus fuerit, reportaturus est Collocatur in Solio illius, cuius Sedes Cherubini sunt, mentes tranquillissima, & placidissima, pace percunni, qua exuperat omnem intellectum, perpetuò gaudentes. In quem desiderant, & Angeli prospicere: cui om-

nes Patriarcha seruiunt: cui omnes Prophetæ testimonium reddunt: cuius pedum, vel ipsam corrigiam calcamets qui soluat, indignum se iudicat ille, quo nullus maior extitit inter natos mulierum. Cuius loci consideratio, inquit Bernardus, facit honoris contemptorem in honore etiam ipso. In alto positum, non altum sapere difficile est, & omnino inusitatum; sed quanto inusitatius, tanto gloriosius: timor de adæpta iam altitudine, cadere magis facit, quam placere ipsam altitudinem. Nulla splendidior gemma in omni præcipue ornatu Pontificis, ipsa humilitate: quo enim celsior, eò humilitate apparet illustrior, & seipso. Blanditur Cathedra, specula est, non domus: qui eleuauit, deicere potest. Consideras gradum, & casum metue: consideras fastigium dignitatis, & vide faciem abyssi deorsum. Occupare enim locum, & non facere fructum, nec loco expedit, nec persona. Hæc quidem hætenus diuinitus Bernard.

Sic igitur collocato Pastore in sua Sede, prorumpit vniuersa Ecclesia in confessionem, & laudes Omnipotentis Dei; in quas omnis humana actio & institutum, merito desinere debet. Ducitur per templum nouus Antistes, ut omnibus inotescat: commendatur Summo Pastori, & Rectori omnium Deo: ut quem Ecclesie suæ Pastorem præesse voluit, propitius respiciat: det illi verbo, & exemplo proficere, & ad vitam unã cum grege sibi commisso sempiternam peruenire. Quantumlibet enim fuerit peritus gubernandi, inquit Chrysostomus, nisi inter huiuscemodi gubernacula gratiam habeat, & pacem, quæ à Deo est, & nauiculam simul, & nauigantes procella inuoluet, mergetque profundo.

Sic vestitus, sic ornatus nouus Praesul, benedicit populo, ac dimitti Ecclesiam. Pleni autem amore, & spiritu diuini Antistites, in mutuas salutationes, & in mutua oscula, mutuòsque amplexus effunduntur, mutuam sibi pacem tradentes, & accipientes.

Preccatur sacer consecrator nouo praesuli, tanquam spirituali filio suo in omni cura, ac solitudine subiecti sibi gregis, omnes salutes, & optatos successus; Preccatur nouus Pontifex consecratori suo, quem in patris loco vestustissimis institutis, per omnem vitam habere, ac venerari iubetur ter elata voce, multos felices, & prosperos annos

Amor siquidem Pastorum, & concordia, salus, & incolumitas est gregis. Decet enim eos, qui omnis pacis, & amoris ceteris omnibus hominibus duces, &

authores esse debet: ad cuius rei designationem, in veteri lege, non alij, quam Sacerdotes ignem in templo Dei, accendere iusti sunt; eos ipso inter se nullis dissensionibus, nullis simularibus disfidere, sed mutuam pacem, & charitatem perpetuò colere. Sic enim animis coniuncti, atque concordantes, viribus quoque magis pollebunt, omnesque inimicorum fraudes, atque insidias, omnem vim, & impetum, facilius sustinebunt, atque superabunt penitus. Amor, & Concordia Pontificum, amorem, & mutuam charitatem fouet principum; principum consensus, & concordia, populi salus est. Hucusque Socolouius, & ex illo Barbosa de Potest. Episcopi, p. 1. tit. 1. c. 5. n. 2.

Sed scias, amice, Lector, diuinum ingenium sancti Præceptoris Diui Thomæ paucis verbis omnia à nobis superius dicta, complecti in *Addit ad 3. p. quest. 40. art. 7. in corpore*, vbi docet, Episcopum habere supra Sacerdotem nouem vestimenta; quæ sunt Caligæ, Sandalia, Succinctorium, Tunica, Dalmatica, Mitra, Chirothecæ, Anulus, & Baculus; quia nouem sunt, quæ ipse super Sacerdotes potest; scilicet Clericos ordinare; Virgines benedicere; Basilicas dedicare; vestes & Vasa consecrare. Vel per caligas significatur rectitudo gressuum: per Sandalia, quæ pedes tegunt, contemptus terrenorum: per Succinctorium quo stola ligatur cum alba, amor honestatis: per Tunica perseverantia, quia Iosephum tunicam talarem habuisse legitur, quasi descendentem, vsque ad talos, per quos significatur extremitas vitæ: per Dalmaticas largitas in operibus misericordiæ: per Chirothecas cautela in opere: per Mitram scientia vtriusque testamenti; vnde & duo cornua habet: per Baculum cura pastoralis, qua debet colligere vagos, quod significat curuitas in capite baculi sustentare Infirmos, quod ipse stipes signat baculi, & pun gere lentos, quod significat stimulus in pede baculi. Per Anulum Sacramenta fidei, qua Ecclesia desponsatur Christo: Episcopi enim sunt in Ecclesia loco Christi.

Horum Pontificalium ornamentorum antiquitas clarè constat ex Sancto Bernardo *Epist. 42. circa finem*, vbi inter ornamenta Episcopalia enumerat Mitram, Anulum, & Sandalia. Idem faciunt Innocentius III. *lib. 2. de myst. Missæ, cap. 41. lib. 1. de Diuino Offic. cap. 24.* & alij de rebus Ecclesiasticis Scriptores; quare multa hîc missa faciemus apud prædictos Authores legenda. Et hæc omnia minutatim, & latè explicare volui circa mysticam in-

terpretationem Rituum, qui in consecratione Episcopali ministrantur, nam dubito aliquos Episcopos, illos tantum materialiter adhibere, non autem formaliter, intelligendo videlicet quid ex illis Ritibus adhibendis mysticè significentur.

Quare in Consecratione Episcopali tres Episcopi adhibentur, ut visum est supra, & an sit de necessitate præcepti, vel ut alij volunt, de necessitate Sacramenti.

RESOLVTIO CXXV.

CVM mysticas rationes aliorum Rituum consecrationis Episcopalis in superioribus Resolutionibus explicauerimus, visum est hîc pro curiosis exquirere, cur statutum sit Consecrationem Episcopalem à tribus Episcopis ministrandam esse; Et hoc cum Hallier *de Sacram. Ordin. part. 2. cap. 2. art. 1. § 2. num. 9.* Quadruplici potissimum de causa statutum esse conuicio, vt tres saltem Episcopi Episcopali Ordinationi interessent, primùm ad Episcopatus vnitatem seruandam; quia enim, vt habet Cyprianus, Episcopatus vnus est Episcoporum multorum concordia numerositate diffusus, nec Episcopus legitimus esse potest, qui à Coepiscoporum suorum Corpore, & ab Ecclesiæ vnitatem desciscit: ideo ad eandem vnitatem fouendam, strictiusque colligendam, prudenter institutum est ne quis nisi ab Episcopis simul adunatis, & collectis ordinaretur. Secundò vt Diuina gratia, quæ in iis ordinationibus maximè necessaria est, magis appareat. Cum enim promiserit Christus, vbi duo, vel tres congregati fuerint in eius nomine, se in medio eorum futurum; consentaneum visum est, vt in nomine Christi, id est autoritate Metropolitanæ, vel alterius potestatis habentis, duo vel tres Episcopi congregentur, vt ordinationem futuri Antistitis perficiant. Tertiò ne in re tanti momenti, quanta Episcopalis est ordinatio vnus iudicio cum periculo fidei fideretur, & ambitioni exinde, ac tyrannicæ cuidam potestati via aperiretur: Nam, vt ait Anacletus, & post eum Isidorus Hispalensis, Rabanus Maurus, Concilij Aquisgranensis Patres, & alij, quod Episcopus non ab vno, sed à cunctis consensu, aut præsentia Comprovincialium est ordinandus, & non minus quàm à tribus, cæteris consentientibus instituentem Domino, fieri iubetur,

ne aliquid contra fidem Ecclesiæ, vnus tyrannica authoritas moliretur, & regula, vel fides confunderetur credentium. Consentit Syricius vetans, ne vnus Episcopus Episcopum ordinare præsumat propter arrogantiam, ne furtiuum beneficium præstitum videatur. Quæ vltima verba habentur etiam in Epistola Innocentij I. ad Victricium Rothomagensem. Quartò, quia vt docet, S. Gregorius, in ipsis rebus spiritualibus, vt sapienter, & maturè disponantur, & exemplum trahere à rebus cardinalibus possumus. Certè enim dum coniugia in mundo celebrantur coniugati quique vocantur, vt quia in via iam coniugij præcesserunt, in subsequenti quoque copula gaudio misceantur, cur non ergo, & in hac spirituali ordinatione, qua per sacrum ministerium homo Deo coniungitur, tales conueniant, qui vel in profectu ordinati gaudeant, vel pro eius cu-

stodia Omnipotenti Deo preces pariter fundant.

Nota Lector, quod plures alias mysticas significationes omnium Rituum Episcopalis consecrationis eruditè, & latè inuenies apud Gerundam, doctum quidem authorem ex Societate I E S V de *Episcopo, tom. 2. lib. 8. disput. 13. cap. 5. cum seq.* sed ex industria illas hic adducere nolui, contentus tantùm ea, quæ notat Socolouius proferre, nam liber Patris Gerundæ facillè inuenitur; non autem Socolouij, vide etiam Petrum Gregorium Tholosanum in *Syntag. Iuris vniuers. lib. 15. cap. 12. num. 38. cum seqq.* & hæc dicta sufficiant circa præsentem Tractatum de Consecratione Episcopali, quem post tot exhantlatos labores in Theologia Morali vltimo loco scripsi, annum agens sexagesimum nonum. Faxit Deus, quod qui tantos libros scripsi, in vno vitæ libro, scriptus sim.

TRACTATUS
DE
COLLOCUTIONIBVS,
ET SCRIPTIIONIBVS
VETITIS CONCLAVIS TEMPORE.

An Cardinales loquentes cum aliis existentibus extra Conclauē de rebus ad Electionem pertinentibus incidant in Censuram Papæ reseruatam. Et negatiuè respondetur.

RESOLVTIO PRIMA.

RESPONDENT aliqui negatiuè, quia in *Cap. vbi periculum de elect. in 6.* sic habetur. *Nulli fas sit ipsis Cardinalibus, vel eorum alicui nuncium mittere, vel scripturam: qui verò contra fecerit scripturam mittendo, vel nuncium, aut cum aliquo illorum secretè loquendo, ipso facto, sententiam excommunicationis incurrat: ita ibi.* In quibus verbis vt patet, solum excommunicantur ad Cardinales in Conclauē existentes scripturam, vel nuncium mittentes. Ergo mittentes à Cardinalibus distinguuntur: maximè cum in verbis antecedentibus dixerit Pontifex *nulli ad eosdem Cardinales aditus pateat.* Ergo personæ extra Conclauē existentes, sunt quæ huic excommunicationi subiiciuntur, non autem qui intra Conclauē existunt. Itaque hæc excommunicatio non comprehendit ipsos Cardinales, sed nuncium, vel scripturas mittentes, vel secretò alloquentes. Ita docet Caiet. *verb. Excommunicatio cap. 55.* Sayrus *lib. 3. cap. 35. num. 3.* Filliucius *tract. 14. cap. 4. quest. 2. num. 54.* Suar. *disp. 23. sect. 4. num. 2.* Bonac. *tom. 3. de censur. disp. 2. quest. 2. punct. 34. num. 6.* Castrus Palaus *tom. 6. disp. 3. punct. 31. num. 1.* Sed quid Anton. Dianæ. Pars XII.

dicendum in terminis Bullæ Pij IV. Respondeo etiam negatiuè; nam Pontifex ibi sic ait. *Clauso Conclauē, nulli ad colloquium, etiam extra portam Conclauē, etiam Principum Oratores, nisi ex magna, & urgenti causa à maiori parte Collegij approbata admittantur.* In quibus verbis, vt patet, nulla imponitur excommunicatio Cardinalibus propter locutionem, Vndè Castro Palaus *vbi supra num. 1. in fine,* sic ait. *Aduerte in fine huius Constitutionis Gregorij Pij IV. in Bulla eiusdem incipiente in eligendis Ecclesiarum Prælati, excommunicationem sibi reseruatam profert aduersus quoscunque etiam Cardinales, qui litteras, aut cuiusuis generis scripta nuncium vel notam, aut signum miserint ad eos, qui in Conclauē fuerint, vel è contra è Conclauē ad eos, qui foris fuerint, & aduersus quoscunque has litteras, scripta, nuncium, vel notam recipientes.* Ex quo iam dubitare non licet quocunque modo littera, vel nuncius mittatur, siue secretè siue publicè, sub excommunicatione comprehendendi; neque etiam dubitare licet comprehendendi Cardinales. Ob locutionem autem præfenti Constitutione Pij IV. excommunicatio non iniungitur; benè tamen in dicto *cap. vbi periculum.* Ita ille; *Et punct. 26. num. 6.* Sic etiam asserit. In Bulla Pij IV. in ordine 63. edita Anno 1562. cuius initium est, *In eligendis Ecclesiarum Prælati, Pontifex sub excommunicatione ipsi reseruat prohibet litteras aut cuiusuis generis scripta ad eos qui in Conclauē erunt, seu nuncium, vel notam, aut signum mittere, aut recipere, aut è contra è Conclauē ad eos qui foris erunt. Insuperque prohibet,*

Et si non sub excommunicatione, ut clauso Conclauis, etiam Principum Oratores, nisi ex magna; & urgenti causa à maiori parte Collegij approbata admittantur. Hæc Palaus Itaque dicendum est Pium IV. confirmationem eorum, quæ disposuerat Gregor. X. in d. cap. ubi periculum addidisse excommunicationem Papæ referuatam, non solum contra scribentes extra Conclauem, intra Conclauem, ut fecerat Gregorius, sed etiam Cardinales recipientes litteras, & illas scribentes ex Conclauis ad alios extra Conclauem. Prohibuit etiam Collocationes, sed non cum pœna excommunicationis; & ita hanc sententiam præter Palaum ubi supra in terminis Bullæ Pij IV. docet etiam Bonacina tom. 3. disp. 2. punct. 34. num. 9. ubi loquendo de differentia inter Constitutionem Pij IV. & cap. ubi periculum, sic asserit; *Patet differentia inter istam, & præcedentem Excommunicationem Primo quod ista est reseruata Summo Pontifici, illa nequaquam. Secundo, in ista non solum prohibitum est mittere litteras, scripta, & signa, veram etiam illa recipere; illa verò non imponitur excommunicatio recipientibus. Tertio in illa prohibitum est sub excommunicatione, secretè loqui, in hac verò Constitutione prohibitum quidem est, sed non sub censura.* Hæc Bonacina, cui etiam adde Iosephum Gibalinum in Synopsi censurarum verbo electio num. 6.

Itaque dicendum est, in dicta Constitutione non inueniri censuram latam reseruata contra colloquentes, sed contra scribentes ex Conclauis ad alios existentes extra Conclauem, vel scribentes Cardinalibus, vel aliis existentibus in Conclauis.

Et tandem non deferam hic apponere verba Patris Thesauri in praxi de pœnis par. 2. verb. Conclauem, cap. 2. §. Item Pius. ubi sic ait, *Nota quod contra colloquentes palam Cardinalibus nulla est pœna lata sententia, ex prædictis; Itaque solum ij, qui secretè loquuntur cum Cardinalibus in conclauis existentibus incurrunt excommunicationem non reseruata: ipsi autem Cardinales secretè loquentes cum aduenientibus, non incurrunt illam censuram.* Ita Thesaurus.

Rationes pro affirmatiua sententia adducuntur, sed negatiua firmatur.

RESOLVTIO II.

Sed his non obstantibus affirmatiuam sententiam aliqui satis probabilem existimabunt, nempe Cardinales non solum

mittentes litteras, & nuncium ad alios extra Conclauem existentes, sed etiam cum ipsis colloquentes in censuram reseruata Pij IV. incidere.

Probatum Primò hæc opinio, quia legis mens magis est attendenda, quam verba, ut patet ex l. scire, ff. de legib. l. non aliter, ff. de legat. 3. l. nominis, & rei, §. verbum ex legibus, ff. de verb. signific. & tenet Surdus decis. 35. n. 4. Ferret. in Constit. Catal. Gloss. 4. n. 66. vnde Bartholomæus Humada in schol. ad Glossam, Lopez l. 57. tit. 5. part. 1. gloss. 2. num. 7. docet ex Baldo in dicta l. scire, quod non solum recedere debemus à verbis legis, & seruare mentem, ubi est expressa, sed etiam ubi mens, seu ratio non est expressa. Sed certum est Summum Pontificem Pium IV. in dicta Constitutione aliam non habuisse mentem ac finem, quam ob solam Pontificis electionem Cardinales ab omni communicatione cum aliis extra Conclauem se abstinerent, vnde prohibuit sub censura sibi reseruata ad eos mittere litteras, nuncium &c. Ergo quanto magis dicendum voluisse Cardinalibus prohibere collocationem cum supradictis, cum lingua magis vrgeat, & vim habeat, quam calamus.

Deinde probatur, & confirmatur hæc opinio, quia in Bulla Pij IV. §. Clauso & §. litteras versantur, & respiciunt vnã eandemque materiam, videlicet remotionem ab omni communicatione cum existentibus extra Conclauem, prohibendo collocationes, litteras, mandata, notas, signa, ergo licet materialiter videantur duo §§. distincti; sunt tamen formaliter vnus, & idem & ideo in Rubr. §. litteras dicitur *Clauso Conclauis littera, & signa similiter prohibentur.* Nota dictionem *similiter*, quæ est repetitiua, ut obseruat Ruinus cons. 169. num. 2. vol. 2. & Surdus decis. 88. num. 15. Vnde inducere dispositionem similem præcedenti, dixit Sacra Rota coram Seraphino tom. 2. decis. 1384. num. 1. Ergo censura lata in dicto §. litteras cadit etiam, & includit antecedentem §. Clauso, & ideo non solum mittentes, & recipientes litteras, vel scripturas, sed etiam colloquentes cum his qui extra Conclauem existunt de rebus pertinentibus ad electionem, in excommunicationem incidere dicendum erit, cum vtrobique par sit ratio, ut statim videbimus, & alioquin contra Regulam cum quis de regulis Iuris in 6. quod vna via denegatur, altera concederetur, vnde Petr. Peckius in dictam Regulam sic ait. *Quoniam in omnibus dispositionibus, & publicis, & priuatis scriptum sententiam*

sententia, & menti cedere equum est, cum ratio legis lex sit, & non legis verba captanda sint, sed legislatoris intentio spectari debeat, optima sanè ratione constitutum fuit, quod cum quid alicui vna via per legem prohibetur ad id alia via, sub velamento, & pretextu verborum, contra legis mentem admitti non debet. Ita ille. Cui adde Varnesium vol. 2. consil. 459. n. 2. Vela differ. 10. n. 59. Sesse decis. 28. n. 11. Larra Decis. Granat. 1. n. 45. lib. 1. Sanchez de matrim. l. 1. c. disp. 8. n. 20. & alij asserentes absurdum esse, quod vna via denegatur altera concedere: Sed hoc eueniret in casu nostro, nam ad euitandam omnimodam communicationem cum aliis extra Conclauem denegarentur sub censura latæ sententiæ scriptiones, & mandata per nuncium, sed concederentur sine incurfu censurarum colloquia.

Probatur tertio quia non pauci, nec contemnendi, imò magni nominis Doctores asserunt etiam legem pœnalem extendendam esse ad alium casum, quādo militat eadem ratio, & ita per Textum in l. 2. vers. si Curatores. ff. ad Tertull. & in cap. si postquam, cum gloss. de elect. in 6. docet Alphonsus Modicius in §. lex est instit. de iur. gent. dub. 54. n. 1. Quia, vbi est eadē ratio, & omnimoda similitudo, debet esse eadem iuris dispositio, etiam in pœnabilibus: quia tunc non dicitur fieri extensio, sed quædam declaratio, vt notat Gloss. singularis in cap. 1. in verb. Italiae de temp. ordinand. l. 6. quam pro singulari cōmendat Panormitanus in cap. nihil eolum. antepenult. de elect. & in cap. fin. eolum. 2. de rescript. Et hæc omnia latè firmat ex Neoteris Guttierrez pract. qq. l. 3. q. 17. n. 83. vbi probat, quod in quacunq; materia sumus, vbi habet locum ratio legis, ibi quoque locum debet habere ipsa lex l. illud. ff. ad l. Aquiliam. l. à Titio, cum similibus. ff. de verb. obligationibus. Mantie. de coniecturis vltimarum voluntatum l. 2. c. 11. n. 20. Tiraquell. de causis cessantibus. part. 1. n. 151. Becc. cons. 89. n. 10. Decian. cons. 76. n. 10 lib. 2. Mascard. de probat. concl. 1162. n. 4. & prius conclus. 312. n. 9. Adde Barb. consil. 10. n. 11. 12. & 19. l. 2. Hinc est, quod in his quæ per rationem legis comprehenduntur non dicitur fieri interpretatio extensiuā, sed comprehensiuā. Rolandus à Valle cons. 27. n. 6. cum seqq. lib. 1. Molina l. 1. de Hispan. primogen. c. 5. n. 12. Vnde in tali casu non dicitur lex extendi, sed includi ille casus sub eiusdem legis dispositione, latè Crauet. de Antiquis.

temp. 4. part. princip. in princip. n. 91. cum sequentibus & Parisius consil. 32. n. 20. l. 2. quibus adde Antonium Frances in Pastor. Regul. part. 2. q. 10. n. 52. Ergo cum ex supradictis pateat ex identitate rationis legem pœnalem esse extendendam, à fortiori dicendum est in casu nostro Cōstitutionem Pij IV. contra Cardinales, mittentes, litteras, & nuncium extra Conclauem ad alios, extendendam esse ad Cardinales cum ipsis colloquentes, nam in hoc casu militat eadem, imò maior ratio: vnde ex superius allatis patet opinionem hanc affirmatiuam cui ego adherere Eminentissimis DD. Cardinalibus consulerem, esse satis probabilem. Illa tamen non obstante, existimo opinionem negatiuam Castri Palai, & Bonacinæ non carere probabilitate, & ideo illam sequentes non damnarem. Nam in materia censurarum respicitur communiter à Doctoribus argumentum à simili, vt notat Amicus in Curs. Theologic. tom. 7. disp. 31. sect. 3. n. 58. & alij, imò & à fortiori, vnde verba interpretanda sunt, vt iacent, & sonant. Pœnæ etenim ad alios casus non sunt extendendæ, sed restringendæ, l. factum cuique, §. in pœnabilibus, ff. de Reg. Iur. cap. in pœnis eodem tit. in 6. docet Surdus de Alimen. tit. 1. quest. 51. n. 12. Burgos de Paz. cons. 8. n. 2. etiam si extensio efficeretur ex similitudine rationis, vt docet Gironda de Priuileg. explicat. num. 540. Dueñas. Regul. 281. cum aliis communiter. Ergo, cum Pius IV. fulminauerit sententiam excommunicationis contra Cardinales mittētes, & recipientes litteras, nuncium, &c. non est extendenda ad colloquentes: nam si istos voluisset comprehendere, expressisset, vt fecit, contra mittentes, & recipientes litteras. Ergo dum non expressit, comprehendere non voluit, quia vt diximus, si voluisset expressisset l. unica, cap. fin. autem, C. de caduc. tollen. cap. 2. de transf. Prælat. Tiraquellus in l. si vnquam, verb. libertis, num. 3. C. de reuocan. donat. Surdus cons. 88. num. 4. Guttierrez Pract. qq. l. 3. quest. 22. n. 7. & alij. Sed si aliquis vellet stare in hac opinione quod Cardinales loquentes de rebus pertinentibus ad Electionem non incidant in censuram Papæ reseruatam; restat videre an saltem Cardinales in tali casu peccent mortaliter.

An Cardinales loquentes cum aliis existentibus extra Conclauē de rebus pertinentibus ad electionem, peccent saltem mortaliter.

RESOLVTIO III.

NEgatiua prima facie videtur respondendum, nam Pius IV. sic ait. *Clauſo Conclauē nulli ad colloquium admittatur.* Quæ quidem verba cū sint imperatiua, non inducunt præceptum aliquod, quia sunt simplicia quædam verba. Et quando Ius, vel Superior aliquid sub culpa præcipere volunt, fortioribus terminis vti solent. Et ita hanc sententiam generaliter, & absq; vlla limitatione docet Bordonus in *cons. regul. tom. 2. resol. 61. q. 9. n. 27.* Patrū Thomistarum decus Cardinalis Caiet. 2 2 q. 186. ar. 9. circa solut. ad 2. Castro l. 1. de leg. pæn. c. 5. docum. 4. Salon 2. 2. q. 77. ar. 2. controuers. 8. col. 3. vers. *Ex his sequitur.* Carbon. de leg. l. 7. disp. 4. ad fin. Confirmatur hæc opinio auctoritate Petri de Ledesma in *Summa Tom. 1. de Eucharist. c. 11. ante 9. conclus.* Villalobos in *Summa tom. 1. tract. 7. diff. 37. n. 7.* Tambur. opusculo de *Commun. c. 1. §. 6. n. 49.* Lud. de S. Ioanne q. 7. de *Eucharist. art. 7. dub. 1. in fin. pag. 264.* Martin de S. Ioseph. l. 1. tract. 7. de *Eucharist. num. 19.* asserentium verba Concilij Tridentini *sess. 13. c. 5.* Quod si necessitate urgente Sacerdos absq; præuia confessione celebrauerit, quamprimum confiteatur, quia sunt verba imperatiua, non important præceptum ad mortale, sed consilium & adhortationem. Et ad plurimum verba imperatiua, non important tantum præceptum sub veniali, tradunt Nauarrus c. 12. num. 49. Emanuel Sa *verb. lex, n. 6.* Sayrus in *Clauē Regiæ l. 3. c. 7. n. 2.* & alij.

His tamen non obstantibus puto affirmatiuā sententiam tenendā esse. Probat̄ primò, quia supradicta opinio Caietani, & aliorū procedit quando materia nō est grauis, sed quando verba imperatiua versantur circa materiā grauem, & quæ plurimum interest Reipublicæ, tū dicta verba importare præceptū sub mortali, tradunt communiter Doctores, vt Cast. Palas *tom. 1. tract. 3. disp. 1. punct. 9. nu. 2.* Vasq. in 1. 2. tom. 2. disp. 178. c. 3. n. 21. Sanc. de *matrim. l. 4. disp. 23. n. 11.* & in *Summa tom. 2. l. 6. c. 4. n. 26.* Merolla *tom. 2. disp. 4. cap. 3. diff. 1. n. 110.* & alij. Quod patet ex *Clement. Exini, §. item quia, vers. nos ita-*

que de verb. significat. vbi Pōtifex expressè dicit, verba imperatiua nec cōtinere præceptum, nec ei æquipollere, & statim ex materiæ grauitate præceptū colligit. Sed in nostro casu materia præcepti est in re grauissima, quæ importat, & conducit ad bonum vniuersale totius Ecclesiæ, videlicet ad liberā, & rectam electionē Summi Pontificis. Ergo verba supradicta Pij IV. licet imperatiua, præceptum sub mortali continere omnino dicendū est. Et ita interpretata sunt dicta verba Pij IV. cōsuetudo, & obseruantia subsequens, quæ est optima legum interpres *l. minimè. ff. de legib. l. si de interpretatione. ff. eod. tit. cap. cum de consuetud.* Syluan. *conf. 88. n. 27.* Tiraq. de *nobil. c. 10. n. 9.* Afflict. Neap. *decis. 166. n. 9. & decis. 173. n. 3.* Menoch. *conf. 32. n. 44. & conf. 390. n. 21. & conf. 577. n. 2. & 3. vol. 3.* Mascard de *probat. concl. 1415. n. 10.* Brunor à Sole in *locis cōmun. verb. consuetudo 6.* Cardof. in *praxi Iudicū, & Aduocat. eod. verb. n. 3.* Cald. Pereira in *l. si curatorē, C. de in integr. restit. minor. verb. contractū n. 29.* Bellet. *disquis. cleric. p. 1. tit. de Clerico debitore, §. 12.* Mendez à Castro in *praxi Lusit. l. 2. c. 1. n. 12.* Camill. Borell. in *Summa omnium decis. tit. 14. n. 88.* Cened. *præct. & canon. qq. l. 1. q. 3. n. 11.* cum aliis, quibus adde Ioannem Præpositum in *c. 2. n. 14.* & Amicū in *Cursu Theolog. t. 5. disp. 5. sect. 8. n. 204.* asserentes, obligationem ad mortale solo verbo imperatiuo declarare praxim, & consuetudinē. Et ideò loquentes de verbis imperatiuis asserunt plures stādum esse consuetudini acceptanti, & intelligēti ea verba. Si enim ita explicuit tāquā verba præcepti, continebunt præceptum; si vero tanquam verba consilij cōtinebunt cōsilium. Vbi autē consuetudo nihil explicuit, spectandam esse materiā, & si ea magni pōderis, & necessitatis sit, & ita verisimile sit, eam sic à superiore ponderatā, continebunt præceptū; secus autē si non. Sic Anton in *cap. nā concupiscentiam in fin. de constit. & ibi Panorm. num. 4.* Imol. n. 10. Fel. n. 8. vers. *De aliquibus autē verb.* Alex. de Neuo n. 26. Ang. *verb. lex, n. 3. & ibi Tab. q. 28. n. 29.* Armilla num. 4. Sylu. *verb. Præceptum q. 2.* Euerard. in *suis topicis loco ab æquipollentib. n. 11.* Sanch. t. 2. *Summa l. 6. c. 4. n. 39. & alij.* Sed in casu de quo loquimur, etiā si non adesset consuetudo, quod negamus, tamen materia est ita grauis, vt grauior esse non possit, videlicet, vt diximus, media ad rectā electionē Pontificis. Ergo in dictis verbis imperatiuis præceptum sub mortali Pium IV. impo

imposuisse, manifestè apparet, nec aliter sentiendum puto.

Ad auctoritatem desumptam ex verbis Concilij Tridentini vbi supra, Respondeo contra Ledesnam, & alios, verba illa imperatiua, vt ego alibi probaui, inducere obligationem sub mortali, quia versantur, vt est in casu nostro circa materiam grauem, ita etiam interpretante consuetudine. Et ita docet Amicus loco citato n. 204. Et me citato Dicastillus *de Sacram. tom. 1. tract. 4. disput. 9. dub. 9. n. 176.* & me citato Leandrus *de Sacram. tom. 2. trat. 7. disp. 7. quest. 46* & me citato Eminentiss. Card. Lugo *de Euchar. disp. 14. sect. 7.* & me citato Auerfa *de Sacram. Eucharistia quest. 8. sec. 7.* & me citato Francisc. de Lugo *de Sacram. l. 4. c. 6. q. 8. n. 6.* & me citato Paulus Maria Quartus *in Rubricas Missalis Romani p. 3. tit. 8. sect. 3. dub. 6.* & me citato Trullench, *de Sacram. lib. 3. cap. 6. dub. 4. q. 4. num. 26.* & me citato Eligius Basfæus *verbo Communio sacra n. 59.* & me citato Caspensis *in Curs. Theolog. tom. 2. tract. 22. disp. 9. sec. 2. n. 26.* cum aliis communiter.

An Collocutiones, & Scriptiones, quæ ordinantur ad bonam electionem futuri Pontificis prohibeantur in Bulla Pij IV. In eligendis &c. Et opinio negativa affertur.

RESOLVTIO IV.

IN Bulla sic haberur, *Clauso Conclavi nulli ad colloquium etiam extra portam Conclavis, etiam Principum Oratores, nisi ex magna, & urgente causa à maiori parte Collegij approbanda admittantur, Littera verò, aut cuiusvis generis scripta ad eos, qui in Conclavi erunt, seu nuncium, vel notam, aut signum mittere, seu recipere, aut contra, è Conclavi ad eos, qui foris erunt, nullo modo liceat, qui contra fecerint: quacunq; dignitate, etiamsi Cardinalatus honore præfulgeant, pænæ excommunicationis latæ sententiæ subiaceant, absoluedi facultate, præterquam in mortis articulo, soli Pontifici Maximo reseruata, à quo nihilominus pro qualitate delicti ultra dictam excommunicationis pænâ puniendi erunt.*

Ad dubium propositum negatiuè videtur respondendum, quia in hoc casu cessat finis legis scriptiones prohibentis.

Probatur eo quod mens Legislatoris, & finis legis colligitur ex eius proemio, vt patet ex *l. fin. ff. de Heredibus instit. &* ibi Bartolus, Baldus, Angelus, & Imola. Idem habetur in *l. 1. ff. de orig. Iuris,* & docent Molina Anton. Dianæ Pars XII.

*de primogen. lib. 1. c. 5. n. 34. & 35. Guttierex pract. lib. 1. q. 27. n. 90. & 91. Hurtadus var. tom. 1. tract. 2. cap. 2. resol. 3. n. 30. Soccin. de confess. sollicit. tract. 1. cap. 7. n. 4. Panormitanus in c. aduersus de immun. Eccles. n. 2. Nauarrus in cap. si quando de rescrip. except. 8. n. 1. Oldradus conf. 103. Tiraquellus tit. cessante causa limit. 1. n. 90. & 91. Paz conf. 92. n. 6. Quinta Dueñas tom. 1. tract. 3. singul. 18. n. 8. Salas de legib. disp. 17. sec. 9. n. 13. & alij. Sed vt patet in §. 1. Bullæ Pij IV. finis suæ constitutionis fuit, tollere abusus qui libera, rectæ, & maturæ Electioni Pontificis obstare poterant: & ideo Bonacina tom. 3. disp. 2. q. 2. pun. 35. n. 13. & Castrus Palaus n. 6. disp. 3. punct. 18. n. 6. cum Iosepho Gibalino in Synopsi Censurarum verb. Electio n. 6. docent finem dictæ Bullæ Pij IV. esse, vt electio futuri Pontificis libera omnino sit. Et Sayrus de censur. lib. 3. cap. 3. n. 2. ait, materiam canonis *vbi periculum in 6.* esse occasionem differendi, vel turbandi electionem Summi Pontificis. Ergo quando collocutiones cum Cardinalibus, vel scripturæ ad eos missæ nullum continent abusum, nullam occasionem differendi, vel turbandi electionem Pontificis, imò conducunt, & ordinantur, & efficiunt, vt actu sequatur subita, recta, libera, & matura electio ipsius Pontificis, vt est finis, & voluntas dictarum Constitutionum, in tali casu dicendum videtur ita colloquentes, & scribentes neque peccare mortaliter, nec incidere in censuras.*

Probatur hæc opinio, quia quando cessat finis adæquatus, & fundamentalis legis etiam in particulari, lex non obligat, & lex fundata in præsumptione, ipsa deficiente non adstringit.

Probatur primo ex Iure Canonico, vt patet in *cap. miramur, de seruis non ordinandis, iuncto cap. multis, de atat. & qualit. cap. cum cessante de appellationib. cap. quorundam de iudiciis cap. Marchion. 1. q. 2. cap. fin. de Reg. iuris, & glossa. vers. seruorum in cap. ita quorundam de Iudeis.*

Probatur ex iure ciuili, vt patet ex *l. quod dictum 32. ff. de pactis, l. adigere 6. §. quamuis de iure patronatus l. illud 9. ff. ad legem Aquiliam, l. ita demum, ff. de administr. tutor, l. quod ait lex, ff. de diuoritiis, l. 1 §. ultim. ff. de alimentis legatis, & gloss. verb. prouidentia, & verbo filio procedente in l. 2. vers. & si extraneum, ff. de vulgari.*

Et tandem probatur auctoritate Doctorū, ita Granadus *in 1. 2. contr. 7. tract. 3. p. 2. disp. 15. sect. 2* & alij quos alibi adduxi, & ad fatietatem adducit Franciscus Soufa in Bullam Clementis VIII. *de largitione munerum*

fundam. 2. n. 24. quibus nunc addo Martinum de S. Ioseph *post Regulam S. Francisci fol. 437. n. 7.* & me citato Roccaful. *tom. 1. p. 3. l. 6. de lege humana in communi c. 15.* & me citato Crescēt. *in Praesidio Romano l. 3. n. 28.* & me citato Bertrand. Loth. *in Resol. Theol. tract. 2. art. 8.* & Tamburin. *vir doct. & amiciss. in Decal. tom. 1. l. 2. c. 1. §. 10. n. 3.* & me citato Pollachus *vocat. epidem. p. 1. n. 65.* & me citato Caramuel *in Theologia regulari disp. 5. num. 50.* & me citato Possentius *verb. lex, in collect. responsionū moralium tit. de Monialibus, inquis. 2. n. 52.* Et nota quod Granadus addit *supra sect. 3. n. 24. Satis esse probabiliter cognosci cessare adaequatam rationē legis, ut licitè possit non seruari;* dummodo, ut obseruat Roccaful. *vbi sup. Absit scandalū, & rectè procedatur in rei veritate, nō verò fictione, fingendo deficere, & cessare finem legis in particulari, cum minime deficiat.* Vnde ex his aliqui non possunt intelligere, quomodo Pius I V. & Gregorius X. qui nihil aliud intendunt in suis Constitutionibus, quam optimam Pontificis electionē, quod postea velint eos excommunicationis nexu vinciri qui scriptiones adhibent tāquam media probabilia opportuna, imò, & forsā necessaria ad adiuuandā, & efficiendam dictam electionē, ideo putant in dictis Constitutionibus solū prohiberi litteras, quæ tanquā abusus tendere possunt ad differendā, turbandā, & impediendam liberam, rectam, & maturam Pontificis assumptionem, non autem colloctiones; litteras &c. quæ illam adiuuare possunt, & ad hunc finem adhibentur.

Opinio affirmatiua firmatur.

RESOLVTIO V.

Verum supradicta opinio, licet prima fronte speciosa videatur, quam ego olim speculatiuè loquendo, probabilem censui, asserendo cessante legis fine, non obligare legē etiam in particulari, nunc tamen omnino existimo practicè in nostro casu non esse hanc sententiam consulendam. Durum enim mihi videtur in re tam graui relinquere iudicium de cessatione legis, non solum omnibus Eminentissimis Cardinalibus, sed etiam secularibus, itaut possint impunè scribere, & colloqui cum ipsis, quoties probabiliter dictas colloctiones vel litteras existimarent conducere ad bonam electionem Pontificis; atque ideo non adesse in illis abusum, sed cessare finem legis. Et vnus

scriberet contrariū, quod scriberet alter, & ideo vnusquisq; diceret, quod cessat finis legis in suo casu. Vnde si hæc opinio esset admittenda, dubitarē quod Sacrum Conclauē, & eius Rotē magis frequentarentur, quā Postea Pasquini, & Constitutiones Pontificiæ tā arctæ, deseruirent de vento, & in fumum transirent, & electio Summi Pontificis vsq; ad Kalendas Græcas differretur. Ideo negatiuæ sententiæ, quam certam existimo, adhærendum puto prorsus affirmatiuam refellendo.

Dico igitur, quod lex aliquando fundatur in periculo facti, vel delicti, quando enim lex, seu præceptum fundatur præsumptione facti, vel delicti, si factum, vel delictum cessat, cessat etiam obligatio legis, ut fuisi institutus hæres alicuius, non fecisti inuentariū, præsumitur, quod bona hæreditatis abscondisti, & propterea es condemnatus ultra vires; si reuera non abscondisti, nō teneris in conscientia. At quando lex, seu præceptum fundatur in periculo facti, vel delicti, etsi delictū, seu factum cesset in aliquo casu speciali, quia non cessat generaliter, & absolutè, id est non cessat ab entitate præcepta in se, ideo non cessat lex, neque præceptum. Ideo contractus minoris, vel pupilli sine auctoritate tutoris, & aliis conditionibus requisitis non valet, & si cesset omnis fraus; Sic obligatio dotis, renunciatio illius, donatio vxoris facta marito, renunciatio legitimæ, confectio Sacramenti, electio, & alia similia, si fiant sine solemnitatibus, etiam si fraude, non valent; etsi alia viget lex, quia non fundatur in facto, seu delicto præsumpto, sed in periculo facti, id est quod factum, seu delictum in ea re esse potuit, & si actu non sit. Ita ex Pontio, Suarez, Salas, Bonacina, & aliis docet hæc omnia Ferdin. à Castro Palao *tom. 1. tr. 3. disput. 1. punct. 14. n. 13.* Quibus adde Ianuariū *de Casibus reseruatis resol. 34. n. 14.* & nouissimè Angelum Bossium *Var. tom. 3. tit. 16. §. vnic. n. 11. & 12.*

Hoc supposito, sic argumentor. Quādo lex præsumitur, & fundatur non in delicto, sed in periculo delicti, illo deficiente adhuc lex obligat, sed in nostro casu cōstitutiones Pontificiæ nō fundantur, nec præsumunt factum, vel delictū, sed periculū facti, & delicti: ergo etiam deficiente præsumptione, & delicto obligabunt.

Probo minorē ex verbis Bullæ Pij IV. §. 2. ibi, *Nos quantum cum Deo possumus futuris periculis occurrere volētes, &c.* Et ideo dixit Bonacina vbi infra n. 10. quod Sum-

mus Pontifex ad precauenda pericula prohibet mitti scripta cuiusvis generis, &c. Quod confirmatur ex illis verbis Greg. X. in cap. ubi periculum, pro his tantum, quæ ad electionis negocium pertinent vocarentur, &c. videlicet, ait Glossa, Aduocati, & Religiosi. Ergo non prohibentur tantum colloquutiones quæ continent abusus & delictum, sed etiam locutiones absque abusu, & delicto, imò licite in ordine ad rectam electionem Pontificis. Itaque axioma illud Iurisperitorum, ac Theologorum, legem fundatam in præsumptione, si præsumptio deficit non obligare, & cessante fine legis, legem non arctare, intelligenda sunt, vt diximus de fine legis, & præsumptione, quæ fundatur in delicto, non autem in periculo delicti, vt accidit in casu nostro circa prohibitiones Colloquentium, vel scribentium ad Conclauem, seu existentes in Conclauis.

Ad argumentum verò desumptum ex verbis Pij IV. appositis in proemio seu §. 1. suæ Constitutionis patet responsio ex dictis, videlicet Pontificem ibi non loqui de abusibus continentibus delictum, sed tantum periculum. Ergo.

Adde, quod illa opinio, in qua fundatur contraria sententia, videlicet cessante fine legis, cessare obligationem legis, etiam in casu particulari, est contra communem, vt me citato obseruat Bassæus *verb. lex. 5. n. 3.* & me citato Merolla *tom. 2. cap. 8. dub. 2. difficult. 1.* & me citato Vericell. *in qq. Moral. tract. 3. quest. 13. num. 13* & me citato Pellizzarius in *Manual. Regul. tom. 2. tract. 6. cap. 4. num. 22.* & me citato Hurtadus *var. tom. 1. tract. 3. cap. 6. resol. 35. num. 223.* & me citato Caspensis in *Curs. Theol. tom. 1. disp. 6. sect. 1. num. 4.* Araujo *in. 12. D. Thom. quest. 97. disp. 3. sect. 7. diffic. 3. num. 45.* & hæc opinio communiter recipitur in Schola Societatis, & ita præter Suarez, Vasquez, Salas, Baldellum, Azorium, Filliuccium, & alios à me alibi adductos tenet nouissimè Escobar in *Theol. Mor. tom. 1. lib. 5. cap. 9. n. 66.* Vnde practicè ego negatiuæ sententiæ adhæreo.

An in prohibitione colloquendi, & scribendi contenta in Bulla Pij IV. detur paruitas materiæ excusans à peccato mortali, & ab incurfione Censurarum.

RESOLVTIO VI.

Negatiuam sententiam mordicus sustinet Bonacina *tom. 3. disp. 2. quest. 2.*

punct. 34. num. 13. vbi sic ait. Dubium est vtrum mittens, vel recipiens modicum chirographum, & valde breuem scripturam, vinculo huius censura obstringatur. Ratio dubitandi est, tum quia paruitas materiæ semper excusat à mortali, consequenter etiam ab excommunicatione, qua peccatum mortale incurritur, tum quia legens octo, vel decem lineas libri ob hæresim dånati, non afficitur excommunicatione lata contra legentes libros hereticorum, etiam si in illis paucis lineis insertus sit error, cuius causa liber ille damnatus fuit: ergo multo minus in præfatis casibus incurrit excommunicationem mittens, vel accipiens breuissimum chyrographum. Et ideo post hæc dicta sic subdit Bonacina.

His non obstantibus omnino sustinendum est, tam recipientem, quam mittentem breue chirographum in præfatis casibus vinculo excommunicationis ligari; Ratio est, tum quia prohibitio generalis est: non solum enim prohibentur literæ, verum etiam scriptura cuiusvis generis: nota & signa; huiusmodi autem chirographum comprehenditur sub nomine scripti cuiusvis generis, vel saltem sub nomine nota, aut signi, tum quia vbi est eadem ratio, debet etiam esse eadem iuris dispositio l. illud, ff. ad leg. Aquil. l. illud, C. de Sacrosanct. Ecclef. & l. à Titio, ff. de furtis. Ratio autem ob quam ista excommunicatio lata est, militat tam in breui chirographo, quam in longiori, cum inde arripi possit occasio impediendi liberam futuri Pontificis electionem. Ad primam rationem dubitandi, Respondeo, in hoc casu non adesse paruitatem materiæ, sed materiam ipsam sufficientem ad mortale, & ad censuram incurrendam, vt patet ex rationibus à me allatis. Ad Secundam, negatur consequentia. Ratio disparitatis est, quia illa excommunicatio lata est contra legentes libros hereticorum; qui autem paucas lineas legit, non dicitur, moraliter loquendo librum legere, consequenter ratione paruitatis materiæ à mortali, & à censura excusatur. Qui verò breue chirographum in Conclauis mittit, vel recipit, dicitur recipere aliquod scriptum, notam, vel signum, quod est materiæ istius excommunicationis: consequenter non excusatur à mortali, & ab excommunicatione. Hucusque Bonacina, cuius opinio terrere quidem debet illos qui forsitan folia integra extrà Conclauem scriberent, vel reciperent.

Sed licet hæc opinio sit satis probabilis, tamen ego puto aduersus illam, dandam esse paruitatem materiæ in prohibitione colloquendi, & scribendi contenta in Bulla Pij IV. Et ita hanc sententiam sustinet Castrus Pa-

laustom. 6. disp. 3. punct. 29. n. 6. vbi ita asserit. Ex eodem etiam sine desumendum est, an litterarum missio gravitatem peccato mortali requisitam attingat: si enim ex se leuiter nocere possit, & non grauius intentioni Pontificis, à peccato mortali & consequenter à censura excusabitur. Nihilominus, consultum est à qualibet litterarum missione, & secreta locutione omninò abstinere, tum ob scandalum, tum quia saltem in foro exteriori dum veritas non manifestatur, sic litteras mittens recipiens, & secretè colloquens excommunicationi subiectus erit. Ita ille, & ego. Vnde ex his ego interrogatus respondi non esse paruitatem materiæ, sed peccatum mortale si aliquis ex Conclauis diceret alicui his paucis verbis: Vade, & dic Oratori Hispano, vel Gallo, vt impediatur electione eam faciendam Cardinalis N. nam licet verba prolata quoad materiale sint pauca, formaliter tamen sunt multa, & grauius nocent intentioni Bullæ prohibentis colloquia, & scriptiones, ne turbetur electio Pontificis: Secus autem dicendum est, vt obseruat Palaus, si aliqua pauca verba etiam circa electionem leuiter nocere possint intentioni Pontificis, vt si quis diceret alicui: *Cardinalis N. habuit decem vota*, maximè si in hoc non sequeretur turbatio, vel aliud inconueniens in Conclauis.

Itaque paruitas materiæ in hoc casu non solum metienda venit ex quantitate, vel paucitate verborum, sed ex leui, vel magno nocumento, quod verba illa afferre possunt electioni Pontificis: Id verò, quod diximus in ordine ad Colloquia, dicendum etiam in ordine ad scriptiones.

An peccet mortaliter Cardinalis si in Rota audiatur aliquem cum ipso loquentem, ipso tamen nihil respondente, vel è contra.

RESOLVTIO VII.

Difficultas oritur ex verbis Pij IV. appositis in Bulla, vbi sic habetur. *Clauso Conclauis nulli ad colloquium admittantur*, Nota verbum *Colloquium*, quod importat duorum locutio: Sed in nostro casu tantum vnus loquitur, & alter nihil respondet; ergo non dicitur colloquium, & ideò non adest transgressio præcepti. Vnde in casu simili Pelizzarius de *Monialibus* c. 5. sect. 5. q. 17. n. 217. Sic ait. *Probabile videtur non incurere excommunicationem latam contra colloquentes cum Monialibus eum, qui cum Moniali loquitur ipsa nihil respondente, siquidem in tali casu non interuenit propria collocutio, quæ sola prohibetur sub censura; quæ*

opinio fortè nõ est improbabilis, attentata communi doctrina ad incurrendam censuram prærequiri effectum completum, & consummatum sub ea prohibitum. Ita ille.

Sed ego alibi hanc sententiam impugnavi & impugnat Ioseph Demarius in *Praxi Cas. Reseru. Disquis. 3. quest. 5. num. 100.* nam relictis rigoribus Grammaticalibus, idem est loqui, ac colloqui, quod probavi in terminis casus nostri: nam vbi Pius IV. in sua Bulla prohibet *Colloquia*, antea Gregorius X. prohibuerat *loquutiones*. Et in decretis Pontificum eorum mens est attendenda. Adde, quod in casu nostro videntur supradicti peccare, & incurere excommunicationem: nam licet non respondeant, certum est, quod in tali casu contra prohibitionem Pij IV. recipiunt, vel mittunt nuncium, vel recipiunt, & præbent notas, & signa: nam quæ maiora signa, & notæ, quam verba & ideò sunt comprehensæ in *S. litteras* dictæ Bullæ Pij IV. Sed probabiliter contrarium dici potest: nam verba censurarum, vt sonant, & strictè debent intelligi: Ergo in casu nostro isti tales non incurunt censuram. Probat, quia certum est non recipere, nec mittere litteras, non recipiunt nuncium, quia nuncius mittitur ab alio, & loquitur nomine alterius. Non recipiunt signa, & notas, quia signa, & notæ significant aliquid ex conuentione, & intelliguntur tantum mittenti, & illi à quo mittuntur. Vt notat Bonacina *tom. 3. disp. 2. quest. 2. punct. 35. num. 10.* verba autem non ita, sed ea à primæua institutione eandem rem omnibus significant, & manifestant, & ab omnibus æqualiter intelliguntur. Ergo in nostro casu non est locus censuræ; Casus est curiosus, ideò tu cogita.

Quod tamen intellige, quoad Censuras, per ea quæ dicta sunt in *resol. 2.* nam quoad peccatum, vt diximus *resol. 3.* propter cooperationem cum locutione alterius circa res pertinentes ad electionem, vt suppono, aliter philosophandum erit.

An ad incurrendam censuram latam in Cap. Cum periculum, requiratur quod missio scripturæ, vel nuncij sit secreta, vt requiritur pro loquutione.

RESOLVTIO VIII.

Suppono, quod in dicto cap. excommunicantur omnes, qui mittunt scripturam aut nuncium, vel loquuntur occultè Cardinalibus aut alicui eorum existentibus in Conclauis pro electione Papæ. Difficultas est

est. An ad incurrendam dictam censuram requiratur, missionem litterarum, vel nunciij esse secretam, sicut requiritur in locutione.

Et quidem Geminianus, Ioan. Andreas, & Archidiaconus *in dicto cap.* Syluester verb. *Excommunicatio* 9. num. 34. Angelus *eodem 7. casu* 23. Tabiena *5. casu* 16. & alij, existimant nuncium, & scripturam secretè mitti debere, vt huic excommunicationi locus sit, quia nulla est specialis ratio, quare potius in locutione requiratur secretum, quam in scriptura, & nuncio, præterquam quod ad verbum illud, *secretè*, positum in fine clausulæ, ad omnia antecedentia referri debet. Nihilominus contraria sententia communior est.

Dicendum est itaque solam locutionem secretam excommunicationi subiici, nunciij, vel scripturæ missionem quæcunque sit, siue secreta, siue publica excommunicatione affici. Ratio est; quia Pontifex non absque mysterio seorsim loquutus est de nuncio, & scriptura, eaque nulla apposita restrictione generaliter prohibuit dicens; *Nulli etiam fas sit ipsis Cardinalibus, vel eorum alicui nuncium mittere, vel scripturam, statimque subiungit. Qui verò contra fecerit scripturam mittendo, vel nuncium, aut cum aliquo ipsorum secretè loquendo, ipso facto sententiam excommunicationis incurrat.* Non igitur aduerbium illud *secretè* ad nuncium, vel scripturam referendum est, sed solum ad locutionem præterquam quod communicatio per scripturam, vel nuncium esse secreta est, ideoque opus non fuit huic communicationi eam qualitatem exprimere. Et ita docet Tolet. *lib. 1. summa c. 38. n. 1.* vbi ex Caiet. notat particulam illam, *secretè*, non esse coniungendam cum *scriptura*, aut *nuntio*, sed cum vltima particula, scilicet, cum *locutione*. Ita etiam Suar. *disp. 2. 3. sect. 4. num. 1.* qui etiam norant ex eodem Caietano, quod hæc excommunicatio non ligat ipsos Cardinales, etiam si has actiones inter se, vel cum aliis faciant, nec etiam Cardinales, qui colloquuntur, vel recipiunt scripturam, vel nuncium, sed eos, qui mittunt, vel secretè colloquuntur, & in Conclavi non existunt. Itaque certum est licere Cardinalibus in Conclavi existentibus inter se loqui secretè, vel nuncium mittere, aliquem scilicet famulum, quem vnusquisque intus habet, & eadem ratione licere scriptum inter se dare, vel mittere quantum est ex vi huius legis. Ita Suar. Vide etiam circa præsentem difficultatem Sayrum *de cens. lib. 3. cap. 35. n. 3.* & Filliucium *tom. 1.*

tract. 14. cap. 2. q. 2. punct. 34. n. 4. Castrum Palaum *tom. 6. disp. 3. punct. 31. n. 1.* & nouissimè Marcum Serium *de Censur. tom. 5. disp. 3. diffic. 3. quest. 2. num. 1.* & Gibalinum *in Synopsi censurarum verb. electio, num. 6.* Sed quicquid sit de intelligentia Censuræ latæ à Gregorio X. *in d. cap. vbi periculum.* Certum est hodie per Bullam Pij IV. absolutè, & generaliter omnes mittentes litteras, scripturas, &c. extra Conclauem, vel illas recipiendo, incurere censuram latæ sententiæ, summo Pontifici reseruatam.

An colloctiones, & scriptura præter materiam Electionis sint in dicta Bulla Pij IV. interdictæ.

RESOLVTIO IX.

Sed ne videar nimis rigidus obseruo Martin. Bonacinam *tom. 3. disput. 2. q. 2. punct. 35. num. 10.* etiam docere in dicta Constitutione Pij IV. prohiberi non solum litteras, &c. de rebus pertinentibus ad electionem, sed ad quascunque alias materias: sic enim ait, *Sed modo dubium est Primò, vtrum ad istam excommunicationem incurrendam opus sit, vt scriptura tractet de re ad Pontificis electionem pertinente. Respondeo, id non requiri, sed sufficere quamlibet scripturam. Ratio est, tum quia Summi Pontifex ad præcauenda pericula prohibet mitti, vel recipi scripta cuiusuis generis, ibi, littera verò, aut cuiusuis generis scripta, tum quia sicut prohibetur qualibet locutio cum Cardinalibus, ita etiam cuiuslibet scriptura transmissio. Adde sub eadem excommunicationis pæna prohibitum esse nuncium notam, aut signa mittere, etiam si illa signa nota sint tantummodo mittenti, & illi ad quem mittuntur, vt si quis cum aliquo qui Conclauem ingressus est confingat quosdam Characteres, aut signa, vt alter intelligat illud significari, quoties, talis signum dederit.* Ita ille

Verum hæc opinio mihi non placet, sed magis adhæreo sententiæ Iosephi Gibalini *in Synopsi Censurarum ver. electio, num. 6.* Castri Palai *tom. 6. disp. 3. punct. 18. num. 6.* & Iulij Laurij *in suis elucubrationibus, tit. 3. c. 2. n. 0. & 11.* qui rectè docent Pontifices in dictis Constitutionibus loqui tantum de colloctionibus, & scripturis tractantibus de electione Summi Pontificis, & non de aliis pertinentibus ad alia negocia. Nec obstat ratio à Bonacina adducta, Bullam Pij IV. generaliter, & indistinctè cuiusuis generis scripta, interdiceret, quia illa verba cuiusuis generis non ad materiam in scrip-
tura

ptura contentam, sed admodum scripturæ referri debent: Itaque dicendum est, illa verba intelligenda esse de negotiis deuiantibus ab electione, prout videtur intelligi Pius I V. de scripturis pertinentibus ad electionem Ideo *in c. Vbi periculum, §. hoc sacro.* verb. nullo, adducuntur verba *secreta loquuntur*; & in Bulla Pij IV. *in d. §. litteras,* dicitur *nota* aut *signum*: alia enim negotia, & scripturæ non tangentes negotium electionis, vel Conclauis, parum refert, quod secreto, vel per signum, aut notam tractentur.

De deferentibus litteras, & loquentibus cum famulis Cardinalium, an incurrant censuram?

RESOLVTIO X.

Affirmatiuè respondet Thesaurus *in Praxi de penis par. 1.* ver. *Conclauis, c. 2. §. Nota quod,* vbi sic ait, *An autem pœnam ibi contra dictos deferentes litteras, notas, & signa furtiuè, sit lata sententia; Respondeo secundum communem opinionem esse lata sententia, quia verbum incurrant est lata sententia.* Sed ego ex sola delegatione litterarum non video vbi sit lata talis censura: nam Gregorius X. loquitur de mittentibus litteras, & scripturas, non de deferentibus, & ideo assero, quod deferentes litteras, seu scripta, etiam si sciant, continere aliqua circa electionem, non incurrunt excommunicationem latam etiam in Constitutione Pij IV. quia Bulla de illis non loquitur, sed tantum de mittentibus, & verba excommunicationis sunt, vt iacent, & strictè interpretanda, cum pœnam contineant: incurrunt tamen isti deferentes censuram Gregorij X. in cap. *vbi periculum de elect. in 6.* si loquantur secreto cum illis ad quos litteræ mittuntur, ita Marc. Serius *de censura tom. 5. disp. 3. difficult. 3. q. 2. n. 1.* & Barbosa *de potest. Episcopi p. 3. alleg. 50. n. 201.* Item loquentes cum famulis Cardinalium de rebus pertinentibus ad electionem, nullam incurrunt censuram, quia de his nulla mentio efficitur in Bulla Pij I V. nec in cap. *vbi periculum.*

Sed quid si sciunt postea famulos omnia referre suo Cardinali, videtur affirmatiuè respondendum, quia tunc ille famulus habetur tanquam nuncius ab ipso missus ad Cardinalem. Sed ego puto non incurrere in censuram, si ipse loquatur cum famulo Conclauista absque tali intentione: nam in tali casu non dicitur propriè mittere nuncium iuxta strictam verborum significatio-

nem ultra quam in pœnalibus non debet fieri extensio. Ita Bonacina *vbi supra, n. 8.* Nota verò quod dicti famuli Conclauista, Magistri cæremoniarum, & alij existentes in Conclauis, licet non incurrant censuram Pij I V. loquendo cum aliis extra Conclauis de rebus pertinentibus ad electionem, peccabunt tamen mortaliter, & qui cum ipsis loquentur peccabunt etiam mortaliter propter cooperationem, ad quod idem dicendum est de loquentibus cum Dominis Cardinalibus. Nota etiam secretam locutionem de qua sermo habetur *in cap. vbi periculum,* tametsi ad electionem Pontificis non pertineat, affirmat Bonac. *disp. 2. q. 2. p. 34. n. 10* huic excommunicationi subiici. Quod in foro externo verissimum est; at in foro conscientie difficultate non caret, cum nequaquam obstat, neque obstat possit fini per hanc legem intento. Ita Palauis *tom. 6. disp. 3. punct. 31. n. 1.* verum si secreta locutio non pertineat ad electionem, censura afficiuntur non tamen Papæ reseruata.

An quis incurrat in Censuram si littera ad Cardinalem scripta ad illum non perueniant, & casus nouus apponitur.

RESOLVTIO XI.

Obseruandum est hic cum Serio vbi supra, eum non affici excommunicatione præfati capituli, qui litteras alicui Cardinali scripsit, sed illæ ad Cardinalem non peruenerunt, etiam si forte is, qui eas interceptit, eidem Cardinali significauerit, quid in ipsis contineatur, quia effectus ex parte mittentis non est consummatus.

Sed difficultas est, An si quis daret in Rota litteram Cardinali, qui tunc non legeret, ne videretur, & postea litteram perderet, an inquam in tali casu vterque incidere in censuram

Videtur affirmatiuè respondendum, quia deuentum est ad actum proximum, & per ipsos non sterit; quod autem littera non fuerit lecta, per accidens euenit Ergo delictum fuit ex parte vtriusque consummatum.

Respondeo distinguendo delictum fuisse consummatum materialiter, concedo, fuisse consummatum formaliter, nego. Ergo cum sumus in materia odiosa, strictè interpretanda; non debemus in hoc casu attendere consummationem delicti materiale, sed formalem. Probat, quia tam scribens, quam Cardinalis non assequutus est finem propter quem missa est illa littera, quia lecta non fuit, & ideo in ea contenta scita non fuerunt. Confirmatur hæc opinio quia non

non defunt Doctores afferentes probabili-
ter affassinum si vulnerauit animo occiden-
di, & vt occideret fecit quantum potuit,
non sequuta morte, ordinaria pœna non
esse puniendum; at in isto casu gaudet im-
munitate Ecclesiæ, vt determinauit Sacra
Congregatio in vna Bononiensi die 10.
Aprilis 1628. & in vna Florentina 10. Iunij
1636. docet donatus de Asylyia *resol.* 109.
n. 3. & alij. Sic, & in casu nostro, licet de-
uentum sit ad actum proximum, & per su-
pradictos non steterit quin litteræ legeren-
tur, tamen quia reuera lectæ non fuerunt, res
permanit in eo statu, ac si litteræ non per-
uenissent in manus Cardinalis, &c. Et ideo
delictum non fuit cum effectu consumma-
tum. Non habeo pro hac sententia Docto-
rem in terminis: sed omnis opinio in prin-
cipio sine auctore incœpit, verum remitto
me iudicio doctorum virorum. Et quidem
video Bonacinam *num.* 8. & 9. constituere
hoc delictum eo ipso, quod litteræ recipian-
tur, & ad Cardinales peruenerint, dummo-
do ipsi sciant dictas litteras continere ma-
teriam electionis, & ideo Thesaurus *part.* 2.
verb. Conclauæ cap. 2. sic ait: *Mittentes nun-
cium, vel litteras non incurrunt censuras
istas, nisi nuncij, vel litteræ peruenerint ad
quos mittuntur, quia actus nondum est con-
summatus.* Ita ille, sed magis clarè iterum
Bonacina n. 11. vbi docet illum affici ex-
communicatione, qui aliquid scriptura in-
uoluit, illudque in Conclauæ mittit, etiam si
putet fore, vt illa scriptura non legatur, ad-
huc enim dicitur mittere aliquod scriptum
ad eos qui in Conclauæ existunt. Et ad exem-
plum adductum de affassino, contraria sen-
tentia videtur esse communior, & illam te-
net Couarruuias, Carerius, Corneus Decia-
nus, & alij, quos citat, & sequitur Megala *in*
3 p. Inst. lib. 4. c. 2. q. 1. n. 20. afferentes affassi-
num esse puniendum pœna ordinaria, si de-
uenit ad actum proximum, licet mors se-
quuta non fuerit, & adducunt rationem,
quia per ipsum non stetit.

*An Cardinalis qui propter infirmitatem
egressus est à Conclauæ, scribat litteras
ad alios Cardinales in Conclauæ incurrat
excommunicationem.*

RESOLVTIO XII.

Affirmatiuè videtur respondere Ca-
strus Palaus *tom.* 6. *disp.* 3. *punct.* 35.
n. 1. vbi sic ait. *Verum si contigerit aliquem
Cardinalem extra Conclauæ existere, &
nuncium, vel scripturam ad existentes in*

*Conclauæ mittere, credo huic excommunica-
tioni subiectum esse, quia nulla est ratio ob
quam excusari possit, siquidem sub generali
prohibitione mittendo nuncium, vel scriptu-
ram ad existentes in Conclauæ comprehensus
sit.* Ita ille, cui adde nouissimè eruditum lo-
sephum Gibalinum *in Synopsi censurarum
ver. electio n.* 6. Sed ego probabiliter saluo
aliorum iudicio existimo, Pontifices in di-
ctis Bullis non loqui de Cardinalibus in or-
dine ad hunc casum; & ideo sicut possunt
scribere litteras sibi inuicem intra Conclauæ,
sic etiam extra, nam ipsi inter se hic, & nunc
quoad electionem Pontificis constituunt
vnum corpus. Adde, quod cum dictus Car-
dinalis ex iusta causa non est in Conclauæ,
& debet quam primum ad Conclauæ redi-
residè non dicitur absens à Conclauæ, nam
statim rediturus, non dicitur à loco abesse,
sed præsens esse. Et ideo dixit Amicus in
Curs. Theol. tom. 5. *disp.* 5. *sect.* 16. *num.* 359.
quod moraliter censentur loco præsentibus, &
vt præsentibus in ipso iure habentur, qui mox
sunt reuersuri. Vnde ego satis probabili-
ter docui Siculum verbi gratia posse virtute
Bullæ Cruciatæ edere lactinia in Regno
Neapolitano, dum absit scandalum si sit in
Siciliam statim rediturus, quia non dicitur
absens; Et ita me citato, tenet nouissimè
Marcus Serius *tom.* 2. in *Bullam Cruciatæ
disp.* 1. *diffic.* 7. §. 5. q. 10. n. 2.

Confirmantur superius dicta autoritate
*leg. Postliminij §. captiuus, & leg. nihil. ff. de
captiuus & post limin. reuers. ex l. 3. ff. de di-
uor. ex cap. diuortium de pœnis disp.* 1. cum
aggregatis per Rebuffum *de priuileg. schol.*
priuileg. 13. *per tot.* & per Gonzales *in regul.* 8.
Cancellaria, gloss. 43. n. 5. quod etiam clarè
probat ex *Concilio Tridentino sess.* 23. c. 1.
de reform. vbi hæc verba habentur. *Quo-
niam autem qui aliquantisper tantum ab-
sunt, ex veterum canonum sententia non vi-
dentur abesse, quia statim reuersuri sunt, sa-
cro sancta Synodus &c.* Cum igitur in nostro
casu Cardinalis citò sit in Conclauæ reuer-
surus secundum leges & Canones, vt Tri-
dentinum obseruat; dicitur in Conclauæ
præsens & non absens.

Obserua tamen contrarium afferendū esse
si Cardinalis v. g. Cueva, Sádoual, vel Maza-
rinus scriberent ad Cardinales in Conclauæ,
vel è cōuerso isti scriberēt ad illos; omnes in
censuram Pontifici referuatam incurrerent.
Probat, nam doctrina superius firmata
non potest applicari, nec militari in hoc ca-
su; illi enim Cardinales voluntariè è con-
clauæ absunt, nec possunt dici moraliter præ-
sentes, quia non sunt statim reuersuri.

Sed

Sed stando in hac opinione, dicendum videtur, dictos Cardinales, si cum aliis loquerentur de rebus pertinentibus ad Conclauem in ordine ad electionem peccare mortaliter, secundum opinionem aliquorum incidere in Censuram referuata, quia ut diximus, habentur moraliter, ac si adessent loco Conclauis, in quo non est licitum eis supradicta facere.

Verum si aliquis staret in opinione Castri Palai, praesertim si citra fraudem exeant e Conclauis, contrarium dicendum erit, quia praecipuum peccati mortalis, & poena censura imponitur Cardinalibus existentibus in conclauis. Ergo non comprehenduntur in dictis prohibitionibus; nisi quis dicat opinionem Castri Palai procedere in casu, quo Cardinales non existerent Romae mox redituri, de quibus nos loquimur, sed de Cardinalibus nimis longè absentibus, ut Cardinalis Cueva, & alij. Ergo opinio Castri Palai non facit contra nos.

Notat tamen hic obiter, Cardinales exeuntes e Conclauis praebere iuramentum, acta in Conclauis circa electionem nemini manifestare.

An Cardinalis, qui propter infirmitatem exiuit ex Conclauis, teneatur postea in Conclauis, si conualuerit redire.

RESOLVTIO XIII.

Affirmatiuè videtur respondendum ex his, quae affert nouissimè loquens de electionibus Religionum Pater Hieronymus Garzias in *Republica Regulari tom. 2. tract. 9. difficul. 3. dub. 8. num. 2. & 3.* vbi citans Sigismundum, Samuelium, Bonacinam, & Lezanam, sic asserit. *Los electores no pueden con buena conciencia renunciar el voto, y si lo hazen sin causa legitima, y muy justa, pecaran mortalmente. asi lo tienen los DD. citados a los quales añado el Cardinal Pusco litt Z conclus. 17. num. 11. Prueba se lo primero con muchas decisiones de la Rota, que refiere Samuelio vbi supra num. 3. y la razones porque como se dize en vna decision de la Rota, que trae Tamburino tom. 1. y es la 81. num. 8. puede vno renunciar a su derecho, quando es solo en su fauor; pero quando es mixto, que es fauor proprio, y fauor publico, no puede, de que trae la decision an a quel lugar muchos Autores, sed sic est, que el derecho de elegir que les da la Religion, no se les da para su proprio fauor, y utilidad; sino in gratiam officij, & boni publici; como el privilegio del Canon; que da la Iglesia al Clerigo,*

*el qual no le puede renunciar, luego hazien-
dolo sin causa legitima haze agrauio a la Religion, y a los que le dieron el tal officio, y poder luego peca grauamente, Cuya doctrina se ha de estender a los electos para votar en Cortes, y en otras cosas graues de la Republica. Ita ille, quae a fortiori procedunt in Dominis Cardinalibus, nam fateor, quod a iure dispositum est neminem ad electionem intutum compelli cap. in causas cap. ad Apostolicam de Regul. tamen hoc tutum in Cardinalibus non videtur, nam ius eligendi Pontificem, qualitatem esse a Cardinalibus inseparabilem docet Laudensis de Cardinal. tract. 2. quest. 37. Dicendum est itaque quod licet quilibet possit fauori proprio renunciare. l. si quis in conscribendo C. de Episcop. & Cleric. l. penult. C. de pact. cum similibus; non potest tamen renunciare fauori mixto hoc est quando id, quod renunciatur, non solum proprium fauorem ipsius renunciantis; sed etiam fauorem alterius, seu publicam vtilitatem concernit, Felin. in cap. si diligenti, num. 16. de foro competen. & in cap. Cum accessissent. sub num. 29. & ibidem Dec. num. 23. & 24. de constit. Castrensis in l. penult. n. fin. & ibi las. num. 14. C. de pact. Calderin. conf. 1. in fin. vers. Si vere de pact. Gozad. conf. 88. num. 20. Castrensis conf. 259. ante num. 6. lib. 1. vbi adducit simile in Clerico, qui non potest renunciare priuilegio Clericali; ut conueniatur coram Iudice seculari, ut notatur in cap. si diligenti de foro compet. Quae omnia videntur a fortiori procedere in casu nostro, nempe Cardinalem, qui ex Conclauis exiuit propter infirmitatem, si postea conualuit, non posse absque iusta causa remanere extra Conclauis, & renunciare proprio fauori eligendi Pontificem; & hanc opinionem sine vlla trepidatione ego sequor. Quia ibi agitur de re grauissima, & concernente totam Ecclesiam: ergo cum Cardinales sint Ecclesiae Cardines, non possunt se absentare, cum possint commodè adesse. Et ita in terminis terminantibus docet nouissimè Thomas Hurtadus *variarum Resolut. tom. 2. tract. 12. cap. 1. §. 4. n. 1435.* qui citat Garziam, Villadiego, Platum, & Paleotum.*

Sed difficultas est an talis Cardinalis, si nollet redire post adeptam salutem intra Conclauis, posset compelli intrare, & quaestionem hinc inde eruditè pertractat Albanus de Cardinalibus q. 28. per totum, & in sententiam negatiuam figit pedes, vbi sic ait. *Nec obstat Clem. ne Romani, non excusare nisi cum, qui mala valetudinis causam asserre possit, quin iterum Conclauis ingredi compell*

compellatur, quia illum procedit in ibi proposita re, videlicet, quando omnes penitus exiissent, sed hoc ad casum in quo eorum sola pars exierit ad correctionem alterius iuris dilatandum non est, maxime cum illud c. priuationis poenam iniungat, vt prædixi. Non obstat, quod isti redeuntes alios quoque in suam sententiam trahere potuissent, ac de meliori Pastore prouidere, quia respondeo in casu nostro quanto pauciores essent, eos tanto facilius conuenturos, nam si eorum aliqui inuiti, & nolentes Conclauē ingredi cogentur, aut scandalum, aut schisma facillimè concitarent, quod maxime præcauendum est, vt in dictis iuribus euidenter apparet; minor enim hoc modo erit dissentiendi facultas, ideo sententia ista amplectenda est. arg. d. Clem. §. Cæterum; nam ob hoc voluit textus in d. cap. Vbi periculum §. Sanè, tales amplius admitti non debere, sed ad illos tantum, qui in Conclauē remanent, eligendi ius deuolutum esse, arg. cap. Gratum, cum concord. de postu. Prælat. alias dicendum esset illud, quod ad celebrandam Pontificis electionem conditum fuisset, facile contrarium effectum operari posse contra l. legata inutiliter, ff. de admin leg. Non obstat quemadmodum omnibus egressis omnes ad redeundum compellendi sunt ita, & quando pars tantum exierit, iudicandum esse, arg. d. l. Quæ de tota, qua respondeo legem illam procedere non posse, ubi cunque eadem ratio non subest, vt per gloss. in Clem. 11 in ver. defensor de reb eccl. non alien & gl. in l. Qui hominem in princ. ff. de solu. & per las. in l. Serui electione §. cum fundus, ff. de leg. 1. cum multis simil. sed in casu isto non subest eadem ratio: ergo &c. Patet, quia omnibus exeuntibus tunc sine Pastore Ecclesia relinqueretur, quod quidem maximi momenti, infinitique ponderis esse nouimus, vt per gloss. in Clem. Ne Romani §. Cæterum. Secus est, quando aliqui tantum exeunt, quia ad alios eligendi facultas recidit, qui, vt dixi, facilius etiam in concordiam adducentur. Non obstat pænalem Constitutionem ob utilitatem publicam extendi posse per text. ubi Bar. in d. §. Exercitium; respondetur enim id locum habere, quando, nisi fieret extensi, publica utilitas laderetur, vt ibi per Bar. dicentem, ideo demisso ab exercitu admissum à cohorte extensionem fieri, quia aliàs delictum contra publicam utilitatem impunitum remaneret, contra l. ita vulneratus, ff. ad l. Aquil. Sed in proposita difficultate quamuis isti non congerentur, nihilominus Ecclesia sine Pastore non remaneret, quia ab aliis facilius electio fieret, vt diximus. Ita ille, qui tamen pro affirmatiua sen-

tentiâ affert Angelum cum rationibus minimè contemnendis, adi illum, & non pigebit.

An Cardinalis, v. g. qui mandat Clauista vt scribat extra Conclauē circa materiam Electionis, in censuram Pij IV. incurrat.

RESOLVTIO XIV.

Videtur affirmatiuè respondendum, nam qui per alios facit per se ipsum facere videtur, vt asserit Regula 71. Qui facit, &c. in 6. Vnde qui mandat solui ipse videtur soluere, vt ait Et si de offic. eius cui mandat. est iurisdictio. Et ideo is, qui alienam iurisdictionem exequitur, non pro suo imperio agit, sed pro eo cuius mandato ius dicit, l. Et si. ff. de offic. eius cui mandat. est iurisdictio confessionique eius cui fides datur, qui vel per se, vel per Aduocatum suum, in libello supplice porrecto, aliquid asserit, quod contra se est, l. Cum precum, c. de liberal. caus. Et valet dictum testis dicentis, Titium ligna amputasse, etiam si ipse Titius per se hoc non fecit, sed per alium, vt consilio suo 135. lib. 2 ait Marianus Socinus nepos. Sic & in testamentis, atque vltimis eulogiis, qui sepulturam per alium eligit, perinde est ac si eligeret per se ipsum, Anchar. con. 214. Et qui alieno annulo tabulas testamenti signat perinde est atque si proprio annulo signasset. §. possent Inst. de Testam.

Sed ego puto in tali casu non incidere in censuram, quia censura prolata contra aliquid facientes non comprehendit mandantes, ita Sanchez tom. 1 de matrim. lib. 4. disp. 49. n. 1. & 2. Henriquez lib. 13. cap. 17. n. 2. & alij.

Dices in hoc casu Cardinalis operatur in fraudem legis ne in censuram incurrat. Respondeo, quid inde; censuram enim non fertur contra eum qui aliquid operatur fraudulenter ne incidat in ipsam, sed contra facientes actiones sub censura prohibitas, & ideo si quis ne incideret in censuram Bullæ Cœnæ, mandaret famulo vt legeret librum hæreticum & ipsum audiret, non incideret contra legentes libros hæreticorum, quia in tali casu Dominus non legit, sed facit legere. Ita Fagundes in Decalog. tom. 1. cap. 14. num. 27. art. 8. Trullenchi in Decalog. tom. 1. lib. 1. cap. 3. dub. 9. §. 3. num. 24. Coninch. de fide disp. 18. dub. 11. num. 178. & alij. Ergo & in casu nostro Cardinalis non incidit in

cenfuram, quia non scribit litteras extra Conclauē, sed mandauit, vel consuluit, vt scriberentur. Nec obstat autoritas Bonacinae adducta supra *Resol.* 10. nam distinguendum est inter Collocutionem; & scripturam, & in ista materia non est facienda extensio, sed strictè verba sunt interpretanda.

Ad argumentum pro contraria sententia adductum, quod qui per alium facit, per seipsum facere videtur. Respondeo primo, hoc procedere forsitam in nostro casu, si Cardinalis mandaret famulo, vt nomine ipsius Cardinalis litteram scriberet. Secundo illud axioma intelligendum est stante fictione Iuris, quæ quidem non sufficit, vt quis in cenfuram incurrat, & sic probabiliter aliqui asserunt non incurrere cenfuram contra colloquētes cum Monialibus, si quis loquatur cum ipsis per intermediam personam. Et ita me citato docet Tamburinus de iure Abbatissarum disp. 25. *quæst.* 8. *num.* 2. & 3. & me citato Pellizarius de *Monialibus cap.* 5. *sect.* 5. *num.* 215. & me citato Ianuarius de *Casibus reseruatæ resol.* 134. *num.* 49. cum aliis notat, dictum Cardinalem, in tali casu peccare mortaliter propter mandatum, & cooperationem cum peccato famuli.

Qua diligentia uti debent Prælati in perscrutandis epulis in Conclauē intrantibus.

RESOLVTIO XV.

IN Bulla præfati Pij I V. sic habetur; *Prælati quoque ad Custodiam Conclauis deputati, sub pœna periurij, & suspensionis à diuinis, maxima, & exquisita diligentia utantur in inspiciendis, ac perscrutandis epulis, & aliis rebus, ac personis in Conclauē intrantibus, & de eo exeuntibus, ne sub earum rerum velamine, litteræ, aut notæ, vel signa aliqua transmittantur;* ita ibi. Et quidem illa verba *maxima, & exquisita diligentia* videntur importare plusquam diligentiam moralem. Verum quia statuta è praxi, & obseruantia ipsorum, atque ita prout retro practicata, & obseruata fuerunt, interpretanda, & vel restringenda, vel extendenda veniunt, vt probat Crauera *conf.* 735. *numero* 14. *par.* 4. Decianus *Respons.* 32. *numero* 17. *vol.* 2. & alij, quos citat, & sequitur Hurlius Hunnius in *Encyclopediâ Iuris part.* 1. *titulo* 3. *cap.* 7. *numero* 71. Vnde interpretatio Statutorum è consuetudine, praxi,

& obseruantia desumi debet, etiam si proprietas verborum Statuti repugnet. Ioann. de Amicis *conf.* 42. *n.* 16. & 17. Ernest. Cothmann. *Respons.* 48. *n.* 24. *vol.* Alderan Mascard. de *general. Statutorum interpretat.* *concl.* 2. *num.* 156. Et hæc omnia procedunt tam in legibus Ciuilibus, quam Ecclesiasticis, ex his dicendum videtur sufficere diligentiam moralem, vt quis non incurrat periurium, & suspensionem in videndis, & perscrutandis epulis, quæ in Conclauē pro Eminentissimis Cardinalibus introducuntur. Et hoc stante praxi, & consuetudine post dictam Bullam Pij IV. (non illam derogante, *obserua hoc*, sed illam declarante, & interpretante) quam obseruarunt Prælati, qui postea Summi Pontifices fuere, & hodie ex hoc alij Prælati obseruant. Quanta esse debeat hæc diligentia moralis, remittendum puto arbitrio docti, & timoratae conscientia viri, vt suppono esse Prælatos, qui assistunt in Rotis. Nec sufficit dicere, quod sit impossibile, vt si quis velit, non introducat litteras in epulis supra dictis, quia potest litteras apponere intra panem, & intra fundum artocrearum vulgo *Pastoni pasticci*, vel in fundo Cornutarum aut in fundo suberis frigidarij vulgo *Cantempori*, seu *Rinfrescatori*, Respondeo hoc non obstare vt ipsi liberentur à perscrutandis epulis, vt Bulla præcipit: sufficit tamen, vt dixi, & praxis ostendit adhibere diligentiam moralem arbitrio boni viri, non obstantibus illis verbis Bullæ *maximam & exquisitam diligentiam*. Et in particulari de dicta diligentia moralis sic loquitur Lauorius in *var. Elucubr.* 3. *cap.* 3. *numero* 23. *Perscrutentur cibaria, & vasa, quæ intromittuntur omni solertia, & fide introspicendo epulas, & ferula, ne forsan laterent aliqua litteræ, nec non vinum, & aquam in vitreis vasis exportare faciant.* Itaque rigidam cuiusdam Prælati diligentiam non puto necessariam, aliquorum verò socordiam damno si forsitam adesset, quod non puto. Sed si aliquis quærat an dictos Prælatos comprehendat excommunicatio lata in c. *vbi periculum*. Respondeo negatiuè, quia ibi tantum efficitur mentio de Magistratibus, & Rectoribus. Ergo non est extendenda ad Prælatos Custodes Rotarum, strictè enim verba in hac materia sunt interpretanda.

Nota tamen hic obiter ad sedandos scrupulos cuiusdam Prælati nimis timoratae, ac delicatae conscientia me tria illi respondisse. Primo suspensionem in isto casu latam à Pio IV. non esse late sententia, & ideo

ideo in eius fractione quem non esse verè suspensum sed suspendendum. Ita Thesaurus in *praxi de pœnis part. 2. Verb. Conclave, c. 2.*

Secundo me non posse tanquam improbabilem damnare opinionem asserentium, præceptum sub pœna suspensionis non inducere peccatum mortale nisi expresse, vel verbis æquivalentibus id significetur. Ita Magister Marcus Serra Dominicanus *tom. 2. in 1. 2. D. Thomæ quæst. 96. art. 4. & ex Societate I E S V Pater Tamburinus opuscul. de Sacram. Missæ lib. 3. cap. 1. §. 8. num. 4. & 7. Caietanus 2. 2. q. 286. art. 9. circa solut. ad. 2. & in summ. verb. Præcepti transgressio vers. pœna præceptorum. Nauarr. in summ. cap. 23. num. 53. Corduba in Reg. D. Francisci cap. 10. quæst. 2. punct. 1. in 4. modo cognoscendi, quando lex obligat sub mortali, Valen. 1. 2. disp. 7. q. 5. punct. 6. in 4. Signo. Salon. 2. 2. q. 77. art. 1. controu. 8. reg. 3. in fin. Vide etiam à fortiori Escobar in *Theolog. Moral. tom. 1. lib. 5. sect. 2. pro 31. num. 165. Remigium in summ. tract. 2. cap. 4. §. 12. num. 7. Azorium tom. 1. lib. 5. cap. 6. q. 5. & Sayrum in Clavi regia lib. 3. cap. 7. num. 25. cum aliis.**

Et quia dictus Prælatatus angebatur iuramento præstito dixi quod iuramenta de obseruandis Statutis, Legibus, & Constitutionibus secularibus, vel Ecclesiasticis intelligenda sunt *quatenus sunt in vsu, & obseruantur.* Ita Gomez in *leg. Tauri n. 365. & 366. Gutierrez de iure confirmat. part. 1. cap. 38 n. 14. Malderus in 2. 2. D. Thom. tract. 10. cap. 6. dub. 9. Sanchez in Summa tom. 1. lib. 3. cap. 14 & alij quos ego adduxi in part. 2. tract. 6. resol. 39. Verum relinquendo supradicta, tantùm scrupulosis applicanda, dico absolutè Prælatos custodes Rotarum satisfacere suo muneri, & iuramento, si in præscrutandis epulis, & personis intra Conclauem intrantibus adhibeant diligentiam moralem arbitrio viri prudentis, ac timoratae conscientia mensurandam; alioquin peccarent mortaliter; agitur enim de re nimis graui, ordinata ad bonum totius Ecclesiæ, videlicet electionem liberam Pontificis, & ideo tali transgressioni imponitur pœna suspensionis, quæ contra allatos Doctores inducere peccatum mortale communis fert sententia, quam nouissimè docet Vrbanus ab Ascensione in *Theol. Moral. tract. 1. c. 6. Malletus in Theol. Mor. tom. 2. Malleatio 1. Bractea 11. quæst. 4.**

Nota verò hîc obiter, quod si aliquis Prælatatus adhibendo diligentiam moralem in præscrutandis epulis alicuius Cardinalis timeret ab ipso inferendum graue damnum in

honore, & bonis temporalibus, tunc equidem ad nullam diligentiam teneretur, quia præcepta positiua non obligant cum tanto discrimine, vt tradunt Doctores, quos citat, & sequitur Ioann. à Trinitate de *confess. sollicit. sect. 7. dub. 4. num. 3. & 4. Leander de Sacram. tom. 1. tract. 5. disp. 13. q. 44. Lupus in Edict. Inquis. p. 1. dist. 3. art. 2. difficul. 2.* Verum hoc probabiliter non potest timeri, stante pietate, & prudentia Eminentissimorum Cardinalium.

An sit prohibitus ingressus per Rotam alicuius Infantis non attingentis usum rationis intra Conclauem, & exponitur cap. Vbi periculum.

RESOLVTIO XVI.

His diebus de hoc casu in pluribus ego bis interrogatus fui, & prima facie, videtur affirmatiuè respondendum, per verba Gregorij X. in *cap. vbi periculum, de elect. in 6. vbi generaliter sic ait. In conclaui tamen prædicto aliqua fenestra competens dimittatur per quam eisdem Cardinalibus ad victum commodè necessaria ministrantur, sed per eam nulli ad ipsos patere possit ingressus, sic ibi: Vnde lex generaliter, & absolutè loquendo, generaliter, & absolutè est intelligenda, vt patet ex *leg. præst. l. quamuis ff. de in ius vocando, l. si seruum §. non dixit ff. de acquir. hered. l. 1. §. quod autem, & ibi gloss. verb. simpliciter ff. de aleator. l. vnic. Cod. qui pro sua iurisd. l. illam C. de collationibus Cap. Romanorum 9. dist. cap. consulisti 2. q. 6. cap. soluta de maior. & obed. cap. quia circa 22 de priuileg. Clement. vlt. de rescript. & docet Sard. *conf. 271. n. 28. Valascus conf. 113. n. 21. Narbona de appellat. à Vicario ad Episcopum par. 1. num. 12. & alij. Quod confirmatur indiuidualiter pro casu nostro, quia lex generaliter interdicens ingressum intra monasteria Monialium, vt patet in *cap. periculoso de Statu Regular. in 6. & ex Concil. Trident. in sess. 25. de Regular. e. 15. ex hoc à Scortia in Bullas Pontificias Theor. 336. Paulus Comitulus Societatis Iesu in Respon. Moral. lib. 6. q. 19. n. 6. & ex nostris Antonius Naldus in Summa vers. Clausura n. 4. Constanter asserunt esse prohibitum ingressum infantium intra septa Monialium, etiamsi non attingant usum rationis, quod etiam firmavit Sac. Congregatio die 12. Februarij 1585 His non obstantibus ad casum propositum ego respondeo negatiuè.****

Moueor ad sic tenendum, quia infantes ante usum rationis non sunt capaces alicuius

præcepti, seu prohibitionis, & in ipsis in isto casu cessat non ex parte, sed adæquatè, & fundamentaliter tota ratio, & finis legis, & abest omne periculum, nam supradicti infantes non possunt se miscere in negotio electionis Papæ, & illam turbare, ergo non comprehenduntur in dicta prohibitione, neque etiam admittentes illos intra Conclauem. Notandum est tamen adhibendam esse diligentiam moralem à Prælati Rotarum ne dictus infans secum asportaret in Conclauis aliquas scripturas prohibitas. Restat modo respondere ad argumenta contraria. Ad cap. *vbi periculum*, respondeo, quòd licet lex generaliter loquatur, verba eius sunt distinguenda videlicet, *nulli pateat ingressus* &c. absolute nego, *nulli pateat ingressus*, &c. si ingrediens habeat usum rationis, concedo; nam in istis adest periculum electionem turbandi, non autem in illis.

Ad Confirmationem argumenti respondeo sententiam illam Comitoli, & aliorum plures respuere, & probabiliter contrarium tenere, & ita docet Pellizarius *de monial. c. 5. sect. 3. q. 25. num. 105.* cui adde alios, quos ad fatietatem adducit, & sequitur Gibalin. *de clausura, disquis. 1. cap. 4. §. 2. const. 4. n. 5.* & Garzias *in Polit. Reg. tom. 2. tract. 13. difficult. 2. punct. 10. num. 5.* Adde, quod aliquis posset dicere, esse disparem rationem, inter vtrumque casum; nam quoad infantes intrantes in monasteria Monialium, non videtur cessare tota ratio legis, possunt enim sequi ex tali ingressu aliqua inconuenientia, quæ accidere non possunt in ingressu infantium intra Conclauem in ordine ad electionem, Ergo &c. Vnde ex his, Ego sum in voto, quod adhibita prius morali diligentia, & etiam postea ne dicti infantes secum deferant, vel asportent litteras posse Prælatos Custodes Rotarum permittere absque scrupulis vt intra Conclauem per Rotam dicti infantes ingrediantur, nisi tamen ex Superioribus aliquid in contrarium ordinatum fuerit.

Sed quia hic sermo incidit de ingressu intra Conclauem, quæro, an si aliquis clam in illo ingrediat, incidat in Censuram. Et respondeo negatiuè, sed in pœnas impositas à Pio IV. qui in § *Clausura*. sic ait. *Et si quis forte quod absit, clam ipsum Conclauem, & aliunde quam per ostium ingrediat, omni honore, gradu, & officio, & beneficio ipso facto priuatus existat, & tradatur Curie seculari accerrimis pœnis puniendus.* ita ibi. Nota verò, quod si post ingressum intra Conclauem iste talis loqueretur secretè cum

aliquo Cardinali, tunc incurreret excommunicationem latam, & nemini reseruatam in cap. *vbi periculum de elect. in 6.*

Sed quid dicendum de priuatione officij, & beneficij, quam vbi supra imponit Pontifex ipso facto incurrendæ tenetur ne iste talis officium, & Beneficium dimittere ante Iudicis declarationem. Et negatiuè respondeo, quia nullus ante aliquod Iudicis decretum tenetur subire pœnam; ipso facto, ipso iure, eo ipso, & absque aliqua declaratione impositam pro crimine etiam si Hæreticus, aut Sodomita, aut quodlibet aliud, si quod est maius. Ita communis opinio, quam sequuntur plures, quos vidi, sunt Thom. Sanch. *lib. 2. in Decalog. c. 22. n. 2.* Sotus *lib. 1. de iust. & iur. q. 6. art. 6. con. 1. & 3.* Molina *tom. 1. disp. 65. vers. contrariam sententiam.* Salon. *2. 2. q. 62. art. 3. controu. 1. ante solut. argument. vbi D. Caiet §. Ad hoc dicitur.* Bañez *q. 12. art. 2. dub. unico, ad tertium principale.* Aragon. *q. 11. art. 3. §. His suppositis.* Lessius *lib. 2. c. 29. dub. 8. n. 64.* Layman. *in theolog. morali tract. 4. c. 1. n. 3.* Granada *1. 2. contr. 7. tract. 3. part. 1. disp. 3. sect. 2. n. 3.* Vasquez *disp. 166. c. 3.* Montefinos *disp. 16. q. 24. n. 5.* Martinez *q. 94. art. 3. dub. 3.* Araujo *ibid. dub. 4.* Valentia *disp. 7. q. 5. punct. 6. quest. 3.* Sayrus *in Clauis. lib. 3. cap. 9. num. 30.* Quibus omnibus adde omnino videndos Thomam Hurtadum *Var. tom. 2. tract. ult. resol. 12. per totam* Angelum Bossium *tract. de effect. matrim. cap. 5. n. 31. cum seq. & Quintanaduenas in theolog. moral. tom. 2. tract. 14. singul. 8. n. 3. cum Fagundez in Decal. tom. 2. lib. 8. cap. 29. num. 15. cum seqq.*

Vnde Emanuel Sà *verb. Pœna num. 1.* sic ait. *Pœna imposita ipso iure, vel facto non incurritur, sine sententia Iudicis, & executione per ipsum, etiamsi lex dicat non requiri sententiam, aut declarationem, aut etiam soluendam in foro conscientie.* Intellegitur enim Iudice exequente; nisi pœna esset huiusmodi, quæ secum traheret executionem, vt excommunicatio, suspensio, Interdictum, & Irregularitas, aut lex dicat, sit incapax, inhabilis. Quidam tamen hic sententiam requirunt, aut dicat non faciat alioqui fructus suos. Est enim conditio, quæ seruanda est, vt quæ ponitur à testatore. Quod egregiè explicat D. Caietanus *in summ. verb. Pœna.*

An verò clam intrantes in Conclauis subiciantur tantum his pœnis, sed etiam peccent mortaliter, posset quis dubitare, nam Pontifex non vitur verbis præceptiuis, sed imperatiuis pœnalibus. Pro affirmatiua sententia aliquis posset dicere quia agitur de re graui,

grauis, quod patet etiam ex pœnis imposi-
tis. Vnde videmus Sacram Congregationem
Cardinalium declarasse Decretum ab
ipsa editum, quo prohibetur Regularibus
accedere ad Monasteria Regularium sub
pœna priuationis officij, & vocis actiua, ac
passiua obligare ad mortale.

Sed aliquis posset respondere cum Serra
in p. 2. D. Thomæ q. 96. art. 4. dub. 2. Quod
per dictam Declarationem Sacrae Congre-
gationis constat voluntatem præcipientis
esse obligare ad mortale, quod non constat
in casu nostro de quo loquimur. Ideo tu
cogita.

*Vtrum Cardinales peccent mortaliter cum
pluribus ferculis in Conclauis vescuntur.*

RESOLVTIO XVII.

SVppono in Bulla Pij IV. sic haberi. *Car-
dinales autem primo ipso die quo Con-
clauis ingressi fuerint, tam in prandio,
quam in cœna vno solo ferculo vnus spe-
ciei tantum eoque moderato, & aliis iuxta
constitutionem præfati Clementis VI. quali-
ficato contenti sint, & esse debeant, nec quis-
quam in alterius cella, vel de alterius fercu-
lo vescatur.* Ita ibi Hoc supposito posset ali-
quis affirmatiuam sententiam docere: nam
licet Pius IV. vbi supra, videatur vti blandis
illis verbis, *contenti sint*, tamen statim
subdit, *& esse debeant.* Quod verbum, vt
in terminis obseruat scientia, & dignitate
Eminentissimus Dominus meus Cardina-
lis Lugo de *Sacr. Euchar. disp. 14. sect. 7.* ex-
primit grauem obligationem. Idem docet
frater eius germanus Franciscus Lugo de
Sacr. lib. 4. c. 6. q. 8. n. 61. Et verbum, *debeo*,
etiam Amicus in *Curs. Theol. tom. 5. disp. 5.
sect. 8. num. 20.* & Badell. in *Theol. moral.
tom. 1. lib. 5. disp. 2. i. n. 1.* inter verba præce-
ptiua apponunt.

Sed licet superius dicta nimium virgere
videantur; ego tamen negatiua sententia
adhæreo: existimo enim verba Pij IV. de
quibus est quaestio, continere consilium, &
exhortationem, cum enim potuerit Ponti-
fex vti grauioribus verbis imperium expli-
cantibus v.g. *Iubemus, Præcipimus, &c.* ta-
men ab huiusmodi præcipiendi rigore tem-
perauit, & mollibus verbis vsus est. Ergo
signum est verè non imposuisse præceptum
quod patet ex obseruantia subsequenti, non
abrogatiua legis, sed interpretatiua, & de-
claratiua eius verborum. Vnde vt superius
diximus obseruantia subsequens declarat
legem, & illustrandum est, *leg. si de interpre-*

*tatione ff. de legibus & cap. cum contingit de
transact. & docet Mastrillus Decis. 52. n. 14.
Parisius conf. 36. num. 8. Carena de S. Officio
part. 5. tit. 1. num. 72. & alij.* Imo stando in
rigore iuris, nego Eminentissimo Domino
meo Cardinali Lugo, Vasquetio, Sanchez,
& Castro Palao verbum, *debeo*, importare
semper præceptum, & contra supradictos
adducam ex eadem Societate Patrem
Tamburinum *opusc. de comm. c. 1. §. 6. n. 52.*
vbi sic ait. *Quamuis aliqui doceant per illud
verbum, debet, importari in legibus neces-
sitate præcepti mortalis; tamen aliqui ne-
gant, & solum per illud concedunt importa-
ri debitum conuenientia, & honestatis.* Ita
ille probabiliter quidem, cui adde etiam
Lezanam. *tom. 5. part. 2. in Mari magno
Seruitarm §. 13. num. 42.* & Barbosam di-
ctione 77. num. 9. quod probatur ex *Can. ad
eius dist. 5.* in quo dicitur. *Mulier nisi pur-
gationis dies transeat, viro suo admisceri nõ
debet*, vbi non nisi consilium, seu debitum
eiusdem conuenientia, & honestatis, &
non præcepti significatur, vt ipsemet San-
chez *lib. 9. de matrim. disp. 2. i. num. 11.* Rur-
sus ex *dist. 1. cap. vestimenta*, vbi Pontifex
de vestibus Ecclesiasticis sic dicit. *Quæ ne-
que ab aliis debent contingi, aut ferri nisi à
Sacris hominibus. Quem textum expendens
Suarez de Euchar. disp. 81. sect. 8. §. tertium
exemplum sic habet. Quæ verba, aut præce-
ptum non continent, quia illud verbum, non
debent, non videtur in rigore significare
obligationem, sed decentiam quandam, aut
non intelliguntur, &c.* Et in Sacris quidem
litteris per idem verbum, *debet*, conuenien-
tiam, decentiamque notari solemne est.
*Matth. cap. 3. Ego à te debeo baptizari. &
tu venis ad me. Ioan. 13. Et vos debetis alter
alterius lauare pedes. Tobia 10. Te non de-
buimus dimittere ire à nobis.* Et similia pas-
sim. Deinde Præpositus *1. 2. D. Thom. q. 95.
disp. 3. dub. 2. num. 15.* Vasquez, & Sanchez,
quos citat Castrus Palaus *tom. 1. tract. 3.
tract. 3. disp. 1. punct. P. n. 2.* afferunt verbum
*oportet, non inducere obligationem ad mor-
tale: ergo nec inducere dicendum est ver-
bum debeo, quænam enim differentia est in-
ter me oportere facere & me debere hoc
facere.*

Itaque dicendum est D D. Cardinales
non peccare mortaliter, si dum existunt in
Conclauis vescantur pluribus ferculis, non
obstantibus verbis Bullæ Pij IV. tanquam
non continentibus præceptum, sed exhor-
tationem, Et dicta verba ita etiam consue-
tudo subsequens intellexit, declarauit, & in-
terpretauit.

An Eminentissimi Cardinales in Feria 6. Parasceues possint deuenire ad scrutinium non audito Officio fieri solito in illa die, non obstante §. Similiter, Bullæ Gregorij XV.

RESOLVTIO XVIII.

IN dicto §. sic habetur. *Similiter ne electio protrahatur, statuimus, & ordinamus at sub simili excommunicationis pœna eo ipso incurrenda scrutinium bis singulis diebus peragatur, itaut etiam perficiatur, mane scilicet post solitam missam, &c.* Deinde firmandum est, quod Feria sexta Parasceues omnes Doctores testantur; nemini licitum esse sacrificare ob prohibitionem factam ab Innocent. I. *Epist. 1. ad Decent. cap. 4.* & refertur *cap. Sabbato de consecrat. dist. 3.* Rationem congruentiæ reddit Diuus Thomas *quæst. 83. artic. 2. ad 2.* quia eo die Ecclesia recolit realem Christi Passionem, & mortem. Non igitur expedit mysticam, & incruentam mortem exhibere. Vnde male opinati sunt aliqui, quos tacito nomine affert Emanuel Sà *verb. Missa num. 17.* asserentes in illa die posse Missam dici, contra quos inuehitur Eminentissimus Cardinalis Lugo *de Eucharist. disp. 20. sect. 1. num. 15.* & Dicastillus *de Sac. tom. 1. tract. 5. disp. 4. dub. 1. num. 30.*

His positis resolutio præsentis difficultatis pendet ex illa quæstione, An Officium fieri solitum à Sacerdote extracto Sacramento è Sepulchro, sit verè Sacrificium, & Missa dici possit. Et prima opinio affirmat. Ita docet Ledesma, *1. par. 4. quæst. 23. art. 4.* citans Albertum Magnum *in 4. disp. 23. art. 24.* & videtur asserere Scotus *in eodem 4. dist. 13. quæst. 2.* Gabriel *ibidem qu. 1.* & D. August. *lib. 20. contra Faustum Manicheum cap. 18.* vbi ita: *Vnde iam Christiani peracti eiusdem Sacrificij memoriam celebrant Sacrosancta oblatione & participatione corporis, & Sanguinis Christi.* Probat hęc opinio ex variis Argumentis, quæ adducit Fagundez *de Præceptis Eccles. pr. 1. lib. 3. cap. 4. n. 3.* ideo tenent quod in sexta Feria maioris Hebdomadæ offertur verum Sacrificium, & tamen non consecratur Hostia, sed offertur Hostia consecrata die antecedenti: ergo consecratio ipsa non est de essentia Sacrificij: ergo tota essentia illius consistit in oblatione Hostiæ consecratæ. Ita dicunt omnes Doctores citati n. 2. Quod autem eo die offeratur in Ecclesia verum Sacrificium, patet in primis ex D. Augu-

stino *lib. 10. de Ciuitate Dei cap. 20.* vbi hoc Sacrificium Missæ appellat quotidianum, quod quotidie in Ecclesia celebretur, & nullus sit dies in quo non celebretur, ibi: *Christus IESVS in forma Dei Sacrificium cum quo vnus est Deus, in forma serui sacrificium maluit esse, quam sumere ne vel hac occasione quisquam existimaret cuilibet sacrificandum esse creatura, per hoc, & Sacerdos est ipse offerens, ipse est oblatio, cuius rei Sacramentum quotidianum esse voluit Ecclesia sacrificium, cum ipsius rei ipse sit caput, & ipsius capitis ipse sit corpus, tam ipsa per ipsum, quam ipse per ipsam sœtus offerri.* Patet secundo ex Oratione quam Ecclesia in Officio illius diei profert, quæ sic habet. *In Spiritu humilitatis, & in animo contrito suscipiamur à te Domine, & sic fiat sacrificium nostrum in conspectu tuo hodie, vt placeat tibi Domine Deus.* Et postea ait Sacerdos: *Orate fratres, vt meum ac vestrum sacrificium acceptabile fiat, &c.*

Aliqui verò putant non solum ad essentiam illius pertinere, sed etiam totam illius essentiam in consumptione esse positam Sacerdotis, non in consecratione, nec in oblatione, nec in alia actione illius. Ita docet Albertus Magnus *in 4. dist. 13. art. 24.* Ledesma *1. p. 4. q. 23. art. 4. ad finem* Angles *in floribus, tit. de Missa, pag. 185.* & Concilium Toletanum citatum *in cap. Relatum, de consecrat. disp. 2.* & quidam alij recentiores, veluti Victoria, Peña, & Bañes, quos refert Henriquez *lib. 9. de missa cap. 8. num. 5.* Putat enim per consumptionem tantum Sacerdotis conferri fructum sacrificij ex opere operato iis; pro quibus Sacerdotes specialiter sacrificium offerunt, & Missam applicant. Probat, quia olim in lege veteri immolatio, & sacrificatio animalis, erat iocifio, & consumptio illius, vt patet in sacrificio holocausti, quod totum ardebat flammis, & cuius nullam partem Sacerdotes comedebant, & quamuis nullam partem illius comederent: tamen in omnibus sacrificiis legis veteris fiebat consumptio animalis sacrificati; partim per ignem, & flammam, quasi eo signo sensibili ignis per Sacerdotes applicati, acceptaret Deus per illos, tanquam per suos ministros, præsentem donationem Sacrificij, partim à Sacerdotibus deuorantibus eam partem reliquorum Sacrificiorum, quæ sibi contingebat. Probat secundo, quia Christus Dominus in Cruce moriens dixit: *consummatum est.* Matth 27. quasi in consummatione, & consumptione confisteret essentia sacrificij; & ideo aiunt, Sacrificium Missæ Græcè dicitur

Thysia

Thyssa, & Teleti, id est maceratio, & cōsumptio, vel cōsumptio Addunt præterea huiusmodi Doctores in sexta feria Hebdomadæ sanctæ, fieri vnū Sacrificiū Missæ, & teneri populū Christianum illi assistere, si incidat in diem festum, de præcepto, huiusmodi sexta Feria Parasceues: quia ibi datur vera cōsumptio Sacerdotis, in qua tota essentia Sacrificij sita est, hostiæ præconsecratæ in vna tantum specie, dispensante Ecclesiæ consuetudine, in cōsecratione; quæ consuetudo durat in Ecclesia à plus mille annis iuxta Rabanū l. 2. *Inst. Cleric. c. 37.* & alios. Et ideo secundum hanc opinionem tenetur populus audire Missā in sexta feria Parasceues, si in ea incidat dies Annūciationis Beatæ Virginis, & tenetur Prælati iubere, vt Missa dicatur, vt populus illā audiat, & si id ita fit in aliqua Prouincia, aut Diœcesi, iustè fit, & sanctè fit, & ideo fit, quia sequuntur Prælati ibi eam opinionem, quæ docet totam essentiam sacrificij in sola consumptione consistere, quæ opinio est probabilis, & quia adhuc illis non constat, an cōsecratio sit de essentia sacrificij, necnè. Ita Doctores citati & ex *Neotericis Arauio ad 3. part. D. Thom. q. 83. art. 6. num. 35.*

Sed his non obstantibus ego puto Consumptionem Sacerdotis nō pertinere ad essentiam sacrificij Missæ, sed esse partem integram illius, & perfectionē tantummodo extrinsecam, & totam illius essentiam positā esse in consecratione, & ideo pro hac sententiā in *par. 2. tract. 4. Resol. 62.* adduxi plures Doctores, & declarationē Sacræ Congregationis Rituū asserentis, quod si Festum Annūciationis accideret in Feria Parasceues, non adsit præceptū audiendi Missam, quia in illa die nō adest Missa, cū non adsit consecratio. Probat hęc opinio, quia in consecratione reperiuntur omnes conditiones requisitæ ad Sacrificiū Missæ. In primis per eam repræsentatur mors Christi, deinde in ea fit mutatio panis, & vini in Corpus Christi: tertio, quia est res visibilis: fit enim hęc mutatio in speciebus visibilibus, ac signis sēnsibilibus; quarto quia fit in cultum, & honorē Dei auctoris rerum omnium, & hæ sunt conditiones requisitæ ad Sacrificiū Missæ. Et ita hęc sententiam me citato tenet *Leandrus de Sacram. tom. 2. tract. 8. disp. 5. q. 23.* cum aliis penes ipsum.

Stando igitur in hac vltima opinione ego ex Sacro Conclavi cōsultus ab Eminentiss. Cardinali N. respōdi, ad casū propositū in rigore, & secluso scādalo, & cō-

temptu, posse Dom. Cardinales ad Scrutinium deuenire in Feria Parasceues non audiendo Officiū in illa fieri solitum, quia verba, § *Similiter*, Gregorij XV. non possunt verificari pro illa die; cum non adsit solita Missa, Missa enim in illa die non offeritur, neque adest. Verum quia cōtrariæ sententiæ suam habet probabilitatē, ego consului Dominis Cardinalibus debere prius officiū illud, seu Missam, vt dicitur, audire, & postea Scrutinium incipere, & ita factum fuisse postea mihi dixerunt.

Sed an Cardinales inciderent in Excommunicationē si aliis diebus omitteret solitā Missam, & procederent ad Scrutinium. Affirmatiuè respondet aliqui, vt patet ex dicto § *similiter*, & videtur res grauis sine implorato diuino auxilio deuenire ad electionē Pōtificis. Alij negatiuè respondent, putāt enim durū esse ex omissionē *Veni Creator Spiritus, &c.* in censuram incurrit, vndè putant Excommunicationē respicere tantum Scrutinium bis in die faciendum, vt demonstrant verba dicti § *similiter*. Auditionem item Missæ, ac *Veni Creator, &c.* pertinere solum ad directionem, & ad circumstantiam accidentalem. Ideo tu cogita. Et quidem videtur res grauis procedere ad electionem Pontificis absque implorato diuino auxilio, præsertim in Missa.

An Summus Pænitentarius possit absolueret ab excommunicatione lata à Pio IV. in §. Litteras, &c.

RESOLVTIO XIX.

SVppono in dicto §. sic haberi. *Litteras Svero, aut cuiusuis generis scripta ad eos, qui in conclavi erunt, seu nuncium, vel notam, aut signum mittere, seu recipere, aut contra, è Conclavi ad eos qui foris erunt, nullo modo licet: qui contra fecerint, quacunque dignitate etiamsi Cardinalatus honore præfulgeant, pena excommunicationis lata sententiæ subiaceant, absoluendi facultate, præterquā in mortis articulo, soli Pontifici Maximo reseruata à quo nihilominus pro qualitate delicti ultra dictam excommunicationis penam puniendi erunt.* In ceremoniale vero Gregorij XV. sic habetur *Clauso Conclavi seruari debent omnia, quæ de colloquiis, literis, & cibis, & quæ de non ingredientibus Cardinalibus aut iisdem, aut eorum familiaribus postquam ingressi sunt excurrentibus in constitutione Pij IV. sancita sunt, &c.* ita ibi. His suppositis ad dubium propositum

affirmatiuè aliqui respondent, nam Gregorius XV. in sua Bula nihil aliud facit, nisi confirmare id, quod disposuerat Pius IV. in §. *Litteras*; & nihil plus addit; Sed Pius I V. in dicto §. vt patet legentibus auctoritatem quam habebat Summus Pœnitentiarius absoluendi à Casibus Papalibus, ei non abstulit, sed tantum sibi referuauit excommunicationem ibi datam. Ergo potest illam absoluere summus Pœnitentiarius. Probatür Primo, nam in dicta Bulla fol. 61. vt obseruat etiam Lælius Zechius *de republica Ecclesiastica cap. 3. num. 2.* Pius IV. concedit Summo Pœnitentiario ea expedire tempore Conclauis, quæ pertinent ad forum conscientia, & non aufert ab ipso auctoritatem absoluendi in foro conscientia à censura quam paulo infra in §. *litteras*, debebat fulminare, Ergo &c. Hinc Azorius *tom. 2. l. 5. cap. 37.* sic ait, *Nec Summi Pœnitentiarij, nec Minorum Pœnitentiariorum officium finitur Romani Pontificis obitu. Clem. Ne Romani, de Elect. ne sede Romana vacante deessent. qui, pœnitentium Confessiones audirent, & à censuris, pœnis, & peccatis absoluerent.* Confirmatur secundo ex Bulla 67. eiusdem Pij IV. quam adducit Zecchius vbi supra, in qua numerantur facultates quas habet, & non habet Summus Pœnitentiarius, & inter has, pontifex non enumerat, nec asserit, ipsum non habere facultatem absoluendi ab hac censura de qua loquimur. Ergo &c. Confirmatur tertio, nam Gregorius XV. in sua Bulla *Æterni Patris &c.* in §. *Quod si electio*, fulminauit censuram contra eligentes, & electos contra formam dictæ Constitutionis, & absolutionem dictæ censure sibi referuat, & nominatim auctoritatem Summo Pœnitentiario ne illam absoluat. Ergo dum Pius IV. in censura fulminata in §. *litteras*, & confirmata à Gregorio XV. non exprimunt Summum Pœnitentiarium ne absoluere possit à dicta censura, sequitur auctoritatem absoluendi ipsi reliquisses; nam hic intra illud vulgatum iuris axioma *Quando voluit, expressit*, ergo quando non expressit, non voluit, nam si voluisset expressisset, quod exornat ex pluribus Lærea in *Allegat. Casibus Fiscalibus tom. 2. Allegat. 4. num. 26.* Quod etiam probatur ex doctrina Georgij Gobat *de duplici Iubilæo c. 33 q. 91 n. 248 Lorca in 2. 2. D. Tho. q. 11. art. 4. disp. 4. num. 12.* Bossij *tract. de Iubilæo sect. 1. cas. 8. num. 2.* & aliorum asserentium, si Pontifices in aliquo iubilæo concederent absolutionem ab omnibus casibus Bullæ Cœnæ, Casum Hæresim tamen excludendo; si postea in aliis Iubilæis concedant di-

ctam absolutionem, & casum hæresim non excludant, videtur illum vtique concedere, nam si noluissent, explicarent in aliis Iubilæis, vt fecerant.

Sic & in casu nostro dicendum videtur, cum Gregorius XV. voluit excludere Summum Pœnitentiarium, nominatim exclusit. Ergo dum Pius IV. hoc non fecit, dicendum est illum excludere noluisse.

Videtur itaque posse Summum Pœnitentiarium absoluere à censura occulta lata in §. *litteras* extra, vel intra Conclauem, tangentes materiam electionis, vt patet ex superius dictis, & malè aliquos confundere excommunicationem lata in §. *Quod si*, & excommunicationem latam in §. *litteras*, in illa enim non potest Summus Pœnitentiarius se intromittere; in ista verò potest, nam in §. *quod*, Gregorius illum exclusit, quod minime fecit Pius Quartus in §. *litteras*. Ergo &c. Et ita quidam testis fide dignissimus dixit mihi in quadam Cōgregatione Theologorum, & Canonistarum Sacræ Pœnitentiariæ fuisse conclusum. Et ita etiam sentire plures Theologos inclitæ Societatis Iesu, & inter illos amicissimum, & doctissimum P. Valentinum Mangonium hodie vnum ex Assistentibus Reuerendissimi P. Generalis, SS. D. N. Theologorum in Sacra Pœnitentiaria. Verum ego circa præsentem difficultatem volo magis doceri, quam docere, & ideo eius finalem resolutionem à SS. D. N. expectandam esse puto; de meo nihil ponendo, & asserendo.

An Excommunicatio contracta ex fractione Bullæ Pij IV. & Gregorij XV. si sit occulta, possit absolui ab Episcopo vigore Concilij Tridentini Sess. 24. cap. 6. de Reform.

RESOLVTIO XX.

Negatiue respondet Bonacina *tom. 7. de Elect. Pontific. disp. 2 q. 7. num. 3.* vbi sic ait. *Absolutio istius excommunicationis reseruata est Summo Pontifici, nec vllus excepto mortis articulo, etiam virtute alicuius priuilegij potest ab ea absoluere: nam in præfata Bulla dicitur, à qua sicut ad alia quacunque in hac Constitutione imposita, & irrogata, seu infra imponenda, & irroganda pœna excommunicationis, tam ipsi quàm quilibet alius, siue Sanctæ Ecclesiæ Cardinalis siue alia persona, cuiuscunque gradus, conditionis dignitatis, & præeminentia à nullo, neque etiam à Maiori Pœnitentiario cuiuscunque facultatis*

tatis vigore, præterquam à Romano Pontifice nisi in mortis articulo absolui possit.

Hinc sequitur Primo Episcopum non posse absolutionem impedire etiam si delictum sit occultum: quamuis enim Episcopus possit à censuris Summo Pontifici referuatis, & ob delictum occultum contractis absolueret ex Concilio Tridentino *sess. 24. c. 6* nihilominus ab ista non potest, quia Summus Pontifex absoluendi facultatem absolutè ademit, etiam Maiori Pœnitentiario post editionem Tridentini.

Neque obstat dicere in hac referuatione non fieri mentionem Concilij Tridentini, consequenter non censeret derogatum priuilegijs Episcoporum in Tridentino concessis; Respondeo enim.

Primò, iuxta communioem sententiam non requirit mentionem Concilij Tridentini in concessionibus Summi Pontificis, vt patet ex dictis de censuris in particulari *disp. 1. q. 22.* dum loqueret de absolutione ab excommunicationibus in Bulla Cœnæ.

Responderi potest secundò in hac Bulla derogari omnibus Constitutionibus, & Decretis etiam Conciliorum huic Bullæ contrariis, *ibi non obstantibus quatenus opus est, &c.* Quæ derogatio extendi etiam videtur ad referuationem huius censuræ, cum derogatio sit generalis, quatenus opus est.

Secundò sequitur Religiosos non posse hoc tempore virtute suorum priuilegiorum ante istius Bullæ constitutionem concessorum ab hac censura absolueret, vt patet ex allata ratione; An autem absolutio virtute Cruciatæ impendi possit, patet ex dictis de legibus, de cessatione priuilegiorum, & ex dictis de absolutione ab excommunicationibus Bullæ Cœnæ.

Tertiò sequitur absolutionem ab hac censura impendi posse dum Summus Pontifex de nouo creatus dicit aliquibus Conclauistis: do vobis facultatem qua absolui possitis ab omnibus excommunicationibus contractis occasione Conclauis, seu Creationis Pontificis; tunc enim censetur data facultas Confessario. Hucusque Bonacina.

Proponitur sententia affirmatiua, nempe Episcopos à dicta censura posse absolueret, & noua opinio circa intelligentiam Tridentini assertur, sed non approbatur.

RESOLVTIO XXI.

SEd his non obstantibus affirmatiuam sententiam docet ex inlyta Societate

IESV præstantissimus Theologus Castrus Palus *tom. 6. disp. 3. punct. 28. nu. 3.* sic asserens. Tertia excommunicatio continetur in Extrauag Gregorij XV. quam Urbanus confirmauit in Bulla, quæ incipit *Æterni Patris, &c.* vbi Cardinalibus sub pœna excommunicationis referuata præscribitur forma eligendi Summum Pontificem sede vacante; & aliter facta electio irrita decernitur complicesque, & fautores huius irritæ electionis, tametsi Cardinales non sint, eidem excommunicationi subiiciuntur, à qua excommunicatione censet Bonacina *tr. 3. de censur. disp. 2. q. 7. pun. 1. n. 8.* Absolueret non posse Episcopos virtute Tridentini, neque Religiosos Mendicantes virtute suorum priuilegiorum, eo quod Summo Pœnitentiario hæc potestas adempta sit ibi, *A nullo, neque etiam à Maiori Pœnitentiario cuiuscunque facultatis vigore præterquam à Summo Pontifice, nisi in mortis articulo absolui possit.* Sed hoc mihi durū videtur, quia priuilegia Concilij generalis non sunt censenda derogata, nisi manifestis verbis derogatio fiat. At superiore clausula non est censenda derogata facultas Episcopis concessa in Tridentino, quia si id vellet Pontifex expressisset, sicut expressit, summum Pœnitentiarium, maximè cum facultas concessa Episcopis absoluendi à referuatis solum forum conscientie spectet, qua cum compati potest absoluta huius censuræ referuatio. Hæc omnia Castrus Palus, qui vt vides contra Bonacinam putat clausulam Bullæ Gregorij XV non includere Episcopos, nec derogare eorum priuilegio absoluendi à supradicta censura vigore Concilij Tridentini, & quidem eius opinio confirmatur ex opinione Doctorum asserentium, cum Decreta Concilij generalis matura deliberatione sancita sint, videntur continere vim clausulæ derogatorie ad alia decreta posteriora, nisi de illis specificam faciant mentionem, imò si Concilium generale sit modernum, quale est Tridentinum, oportet etiam illius mentionem facere: nec sufficeret generalis derogatio cuiuscunque Concilij, vt docet, me citato Thomas Hurtado *var. tom. 2. tr. 5. c. 4. § 2. n. 39.* Moneta *de commut. ult. volunt. c. 7. n. 277. cum seq.* Couar. *var. lib. 4. cap. 16. num. 6.* Gutierrez *in l. nemo potest de legat. 1. nu. 173.* Henriquez *lib. 1. de indulgentiis cap. 26. nu. 16.* Viuald. *in candelabro part. 3. cap. 12. n. 14.* Sanchez *lib. 3. de Matrim. disp. 26. num. 7.* & nouissimè Vincencius Candidus Magister Sacri Palatij *tom. 1. disquisit. Moral. disp. 3. art. 28.*

Quando verò excommunicatio, de qua loquimur

loquimur dicenda sit occulta, respondent aliqui dum non est deducta ad forum contentiosum, mirabilis doctrina si esset amplectenda; & ideo nouissimè Ludouic. Bail. Doctor Parisiensis de triplici examine in Appendice de censuris §. 23. fol. 693. sic ait, *Dubitatur verò quodnam debeat dici occultum crimen ex quonata irregularitas dispensationi Ordinarij subiicitur.*

Lucius III. in Epistola ad Magistratum, & Fratres S. Iacobi, quæ habetur in Appendice Concilij Lateranen 111. t. 7. Conciliorum ita dicit Aliud crimen est notorium, aliud occultum. Notorium definitur, de quo Presbyter canonicè condemnatur; occultum, quod adhuc ab Ecclesia toleratur. Sine dubitatione itaque teneatis, quod à Clericis, & Presbyteris, quamdiu ab Ecclesia tolerantur, & nec est crimen euidentè licitè audiuntur diuina officia, & alia recipiuntur diuina Sacramenta Hæc resolutio innumeras eluit difficultates de notorio facti Bail. Ita vbi supra Hanc sententiam tenet etiam Ioannes de Thoma Professor Sac. Theologiæ in Incluta Academia Complutensi, & Confessarius Magni Regis nostri Philippi IV. in 2. 2. D. Thom. qu. 64. disp. 23. art. 2. §. Dico igitur fol. 224 vbi probat in terminis Concilij Trident occultum delictum esse illud, quod non est deductum ad forum contentiosum, etiamsi notorium sit in Ciuitate, & possit probari in iudicio, & ideo super omni irregularitate proueniente ex illo possunt Episcopi dispensare, & supradictis Authoribus adde nouissimè Doctorem Petrum de Abella Canonicum Magistralem Ecclesiæ Casaragustanæ in Consultatione lingua Hispanica conscripta circa quandam percussionem Clerici §. 2. n. 88. fol. 41. qui citat Basilium Pontium de Matrim. lib. 8. c. 21. num. 19. & tandem Brunus Casainen. de privileg. regul. tr. 4. c. 1. pro. 7. asserit irregularitates censerī semper occultas, & secretas, ad effectum dispensationis impetrandæ ab Episcopo, donec deductæ fuerunt ad forum contentiosum.

Sed opinio supradictorum Actorum est contra communem; Dico igitur, in Concilio Tridentino accipi delictum occultum, non solum vt distinguitur à delicto deducto ad forum contentiosum, sed etiam vt distinguitur contra publicum, & famosum. Quapropter, etiamsi delictum ab aliquibus sciatur, modo non sciatur à maiori parte vicinæ, vel Collegij, in quo sint ad minus decem personæ, neque ad iudicium sit deductum, occultum dici debet. Ita Sanchez lib. 2. de matrim. disp. 38. num. 11. & lib. 8. disp.

34. nu. 55. & lib. 2. in decal. cap. 11. num. 19. Azor. 1. p. lib. 9. cap. 10. q. 9. Bonacina de Censuris disp. 1. q. 3. punct. 2. num. 1. Barbosa plurimos referens de Potestate Episcopi 2. p. allegat. 39. num. 24. Palao p. 1. tract. 4. disp. 4. punct. 3. §. 1. num. 14.

Stante supradicta opinione Castri Palai queritur quomodo possint Cardinales Episcopi, vel alij Episcopi absoluere à dicta Censura Piana, & Gregoriana.

RESOLVTIO XXII.

PRO intelligentia difficultatis notandum est Tridentinum in concessione absoluendi, quam præbet Episcopis apponi, illas clausulas *in foro conscientia, & in Diœcesi sua.* Et nota vtramque restrictionem non fuisse appositam in facultate concessa ad dispensandum, sed solum ad absoluendum à casibus; quia facultas dispensandi exerceri potest erga subditos suos ab Episcopo in absentia, & siue Episcopus, siue subditi, siue ambo sint extra Diœcesim. Eaque dispensatio pro vtroque foro proderit; quia Tridentinum absolute, & sine vlla limitatione eam potestatem concedit. Et quia iurisdictio voluntaria ad quam dispensatio pertinet, potest extra territorium exerceri, vt ex communi sententia docet Couarruuias lib. 3. varia. cap. 20. num. 8. quia hæc Iurisdictio nullam causæ cognitionem, nec iudicem pro tribunali sedentem petit, sicut iurisdictio contentiosa, quæ nequit exerceri à iudice extra proprium territorium, ne iudici illius iniuriam inferat.

Et itaque vtraque illa particula apposita pro facultate absoluendi à reseruatis, vt benè aduertit Suarez 10. 5. in 3. p. disp. 41. sect. 2. num. 10. & 12. quare non benè dixerunt Henriquez lib. 14. de irreg. c. 20. n. 5. Auila de Censuris p. 7. disp. 10. dub. 6. Episcopum non posse dispensare, in suspensione extra suam Diœcesim virtute illius decreti, non aduertentes, eam limitationem non apponi in priori illius parte.

His suppositis difficultas est, quid operetur illa particula, *in Diœcesi sua.*

Prima opinio est Patris Sanchez, quia in summa tom. 1. lib. 2. c. 11. num. 27. putat hæc verba non esse restrictiua facultatis Episcopo concessæ, sed potius quasi illius extensiuæ, siquidem comprehendunt subditos, qui verè subditi sunt ratione domicilij, siue existant in Diœcesi, siue extra, & etiam subditos,

dictos, solum ratione transitus in Diœcesi commorantur. Quapropter dicit posse Episcopum virtute huius facultatis absoluere ab hæresi, reliquisque censuris subditum existentem in aliena Diœcesi, etiamsi ipse Episcopus extra Diœcesim existat. Probat hoc; nam primo requiri non potest, vt vterque, Episcopus scilicet, & subditus in Diœcesi existant: esset enim coarctatō nimis priuilegium Concilij. Deinde requiri non potest, vt Episcopus in Diœcesi propria existat, vt subditum à Censuris absoluat, quia hæc absolutio est voluntariæ Iurisdictionis exercitium, quod vbilibet fieri potest circa subditos. Vt ergo intelligeremus Concilium hanc iurisdictionem voluntariam limitasse verbis clarioribus vti debebat, Sicut fecit *sessio. 6. c. 5. de reform.* cum dixit, *nulli Episcopo liceat Pontificalia in alterius Diœcesi exercere.* Tandem requiri non potest, vt subditus in Diœcesi propria existat, quia verba illa: *in diœcesi sua* non possunt ad subditos referri, aliàs non diceret *in diœcesi sua*, se in eorum Diœcesi. Item Concilium apposuit virgulam diuidentem subditos à Diœcesi sua, dixit enim, *Liceat Episcopis, quoscumque ibi subditos in Diœcesi sua absoluere*, quasi nolens Diœcesim ad subditos referre. Vide Coninch. *de sacr. disp. 14. dub. 16. num. 252.* Bonacinam *de cens. disp. 1. q. 3. punct. 2. part. 1. num. 1. in fin.* & Caraffam *de duello tract. 5. sect. 2. q. 2. n. 3.*

Secunda opinio est Patris Suarez, qui dicta verba *tom. 5. de cens. disp. 41. sect. 2. n. 10. & 11.* dicit limitanda esse ad subditos, quia paci, & recto regimini conuenientius est, si potestas absoluendi non solum ad personas, sed etiam ad territoria limitetur.

Tertiam opinionem tenet Castro Palao *1. p. tractat. 4. punct. 3. §. 1. n. 13.* Henriquez *lib. 14. de Irregular. cap. 10. n. 5.* & alij asserentes illa verba, *in diœcesi sua* referenda esse ad Episcopos absoluētes, & ex illis limitanda esse, itaut Episcopus extra propriam Diœcesim existens non possit vti hac facultate sibi concessa: sed necessariò debere existere in sua Diœcesi, vt illa vti possit.

Probat quia, vt dictum est, illa verba, *in diœcesi sua*, non possunt commodè ad subditos referri, & ratio congruentiæ efficacius in Prælati, quàm in subdictis procedit: magis enim pax & concordia inter Prælatos offendi potest ex eo, quod vtatur extra propriam Diœcesim existens, potestate absoluendi sibi concessa, quam ex eo, quod existens in propria Diœcesi, subditum alibi existentem absoluat.

Neque hoc est derogare iuri communi,

& exercitio voluntariæ iurisdictionis, quæ vbilibet exerceri potest; sicut non est derogatio iuris communis, & facultatis absoluendi, quod absolutio solum pro foro conscientie proficit. Quia cum Episcopus in his reseruatis nullam haberet potestatem, potuit Pontifex in concessione illius conditiones apponere absque iuris communis derogatione; quibus seruatis facultatem concedit, & illis omissis negat; vna autem ex conditionibus est vt absolutio detur ab Episcopo existente in sua Diœcesi: sicut est, vt solum pro foro interno, & conscientie proficit. Et hæc tertia opinio magis mihi placet contra Sanchez. Dico igitur non posse Episcopos vigore Concilij absoluere à Censuris, & aliis Casibus reseruatis extra suam Diœcesim, vt ex pluribus obseruat Garzias *in politica regulari tom. 2. tract. 10. diff. 7. dub. 6. punct. 2. n. 19* & ideo nõ deferam hic apponere verba Martini de S. Ioseph. *Mon. Confess. to. 1. lib. 1. tract. 2. de Pœnit. n. 10.* sic asserentis. *Dize tambien el Concilio que puen dan los dispos absoluere, y dispensar, dentro de su Diœcesi, y los Doctores comunemente son uniforme; con raxon, en que esta restriction, no es para la primera parte del decreto, que toca a dispensacion de irregularidades, Censuras, sino quanto à la segunda parte, que toca la absolucion de la heregia, y casos reseruados; porque para poder dispensar en Censuras y irregularidades, conforme à Derecho por ser acto de iurisdiction voluntaria, te puede exercer el Obispo cõsu subdito, aunque el vno, ò el otro est en fuera de la Diœcesi, ò ambos iuntos. l. mancipium, C. de adoptionibus, l. 2. ff. de offic. Proconf. Doctor ibi & cap. nouit. de offic. leg. Barbosa de potestat. Episc. 1. part. alleg. 39. n. 7. Fagundez precept. 9. lib. 8. c. 8. n. 35. Suarez to. 3. disput. 4. sect. 2. num. 10. & 11. Diana 4. part. tract. 4. resolut. 116. y aun Sanchez lib. 2. in decalog. cap. 11. n. 17. defiende latamente, que por este priuilegio puede absoluere, aun de la heregia, y dispensar absolutamente el Obispo a sus subditos, aunque el y ellos esten fuera de la Diœcesi, porque para limitar la iurisdiction voluntaria, que le compete de Derecho comun, auia de vsar de palabras claras Pero en esto no sigo à Sanchez porque si fuera verdadera seu opinio, no siruirian de nada las palabras, In Diœcesi sua, & verba debent intelligi vt aliquid operentur, c. si Papa in fine de priuilegiis, lib. 7. cap. si à ludice de appellation. cod. l. 1. 3. in principio, ff. de iur. iuran. l. fin. ff. ne quis in loco publico, l. si quando 112. & ibi gloss. sinistra, ff. de legatis 1. como ni tam poco sigo la opinion de*

Henriquez lib 14 c. 20 num. 5. *Y de otros, que apretadamente sintieron, que en ningun caso, ni manera podia usar el Obispo desta autoridad, fuera de su Diocesi.* Huc usque Martinus de S. Ioseph Vnde ex dictis patet Cardinalem Episcopum vel alium Episcopum Romæ morantem tempore Conclavis posse ex doctrina Sanchez absoluerè suum subditum à Censura lata in Bulla Pij IV. & Gregor. XV. virtute Concilij Tridentini, & ideo hanc sententiam præter Sanchez tenet ex Puente Hundado doctissimus Franciscus Quiedo *de Fide contr. 11. pun. 3. n. 17.* sed ego magis adhæreo negatiuæ sententiæ stante particula apposita in Concilio *in Diocesi sua*, quæ superflue poneretur, quod concedendum non est. Vide etiam Cardinalem Lugo *de fid. disp. 23. sect. 3. n. 73.* An vero possit Cardinalis Episcopus, vel Alij Episcopi, si inciderent in Censuras, de quibus est quæstio, absolui à suo Confessario virtute Concilij Tridentini, respondent communiter affirmatiuè si enim possit hæc facultatem alteri committere, vt suum subditum absoluat, quare non poterit respectu sui ipsius? aliàs deterioris conditionis esset, quam sui subditi. Et hoc, siue dicamus, Confessorem illum habere iurisdictionem ab ipso Episcopo delegatum, quod sustinet Sanchez *lib. 8. de matrimon. disp. 3.* siue dicamus, eam habere immediatè à Summo Pontifice, ex vi iuris communis, quod tanquam probabile sustinet Suarez *tom. quinto disp. 4. sect. 2. n. 15.* quia ex vi decreti Tridentini reseruatio ablata est ab illis casibus occultis, & ideo respectu Episcopi, non reputantur, vt Casus reseruati, sed vt comprehensi sub eligendi Confessoris facultate sibi iure communi concessa. Vide etiam Dicastillum *de Sacr. tom. 2. tract. 8. disp. 11. dub. 16. num. 237.*

Verum hæc omnia procederent in casu nostro, si esset standum in sententia Castri Palai putantis, non esse ablatam potestatem Episcopis à Pio IV. & Gregorio XV. absolueri à Censura illata in eorum Bullis, sed de hac opinione in sequenti Resolutione iudicium meum promam.

Iudicium Auctoris de supradictis sententiis Bonacinae, & Castri Palai.

RESOLVTIO XVIII.

SEd circa præsentem quæstionem dicam breuiter quid sentio; Sententia Bonacinae negantis posse Episcopos virtute Concilij Tridentini absolueri à Censuris, de quibus est quæstio, omnino mihi placet, propter

clausulas nimis vrgentes, quibus vtuntur Pontifices Pius Quartus, Gregorius XV. videlicet, Non obstantibus, &c. quæ quidem clausula tollit omnia, quæ dispositioni, in qua est apposita obstare possunt, Ias. *consil. 110. col. 4. in fine versic. 3. lib. 4. Bero consil. 147. num. 18. versic. & licet lib. 3. Rol. consil. 67. n. 62. lib. 3. Mart. de claus. p. 1. claus. 79. num.* Secundum Rom. impress. & fuit dictum in Hispalen. præeminentiarum 17. Julij 1613. coram D. Patriarcha Pamphilio impressa per Farin. *decis. 106. n. 5. par. 1. recen. Cencius de Cens. part. 3. cap. 1. quæst. 3. art. 8. num. 14. Mar. Anton. d. lib. 1. ref. 46. n. 7. & 11.* Deinde adest alia clausula, *Quatenus opus sit, Quorum tenores, &c.* Quæ quidem clausula ex obseruantia Curia derogat quibuscumque priuilegiis, & constitutionibus, habentibus derogatoriis derogatorias, & operatur expressam, & indiuiduam mentionem vt latè per Gonz. *ad reg. 8. Cancell. gloss. 36. n. 29. Put. dec. 104. lib. 1. & 503 lib. 3. in correct. Rota decis. 213. n. 1. par. 1. & in decis. 161. nu. etiam 1. p. 2. diuers. vbi & decis. 460. num. 4. part. 1. recentior.* Gregorius XV. *decis. 109. num. 10. & ibi Adden nu. 14.* cum aliis pluribus per Barbof. *de claus. 127. nu. 3. & 4. Ferentill. ad d. decis. 704. Buratt. num. 15.* Quibus adde Tamburinum *de Iure Abbatum tom. 1. disp. 15. q. 18. num. 4.* Verum his non obstantibus sententiam Castri Palai putant aliqui suam habere probabilitatem ex ratione ab ipso adducta, quam tuetur præter Doctores citatos *in ref. 21.* ex Dominicanorum Familia Magister Ludouicus Bertrandus Loth *in Resolution. Theol. Belgicis tr. 1. q. 1. art. 1. in fine*, vbi sic ait. *Decreta Concilij Generalis matura deliberatione sancita sint, videntur continere vim clausulae derogatoriae ad alia decreta posteriora, nisi de illis specificam faciant mentionem; imo si Concilium Generale sit modernum, quale est Tridentinum, oportet etiam illius mentionem facere, nec sufficeret generalis derogatio cuiuscumque Concilij.* Ità ille, cui adde Leand. *de cens. to. 4. tradi. 11. disp. 17. q. 45.* doctum Episcopum Barbastrensem Antonium Frances *in pastor. Inter tr. 4. q. 20. n. 12.* & Salgadum de Præsent. *Bull. par. 2. c. 1. n. 59.* cum seq. qui citat Sanchez, Garziam, Valenzuelam & Sacram Rotam.

Sed ego puto non esse recedendum à sententia negatiua Bonacinae, & doctrinam allatam pro Castro Palao puto non esse admittendam in ordine ad Concilium Tridentinum, nam sufficit, quod Papa contra decreta illius rescribat; nec requiritur specialis, vel generalis derogatio. Ratio autem cur non sit necessaria derogatio dicti Concilij, neque

neque specialis, neque generalis est propter decretum vltimum eiusdem Trid *sess. 2. de reform.* in quo declaratur omnia in dicto Sa- cro Concilio statuta ita decreta fuisse, vt in his, salua semper auctoritate Sedis Apostoli- cæ & sit, & esse intelligatur. Et sic Papa po- tius videtur vti facultate sibi tributa à Con- cilio quam aliquid facere contra Concilium. Sic docet doctissimus, & amicissimus P. Le- zana in p. 2. *D. Th. tract. 6. disp. 12. q. 2. in fine* Anastasius Hermon. *de indult. Card. §. Per qua sublatis num. 74.* Eman. Rodriq. *qq. reg. tom. 3. q. 37. art. 4. §. circa quam,* Hieron. Rodriq. in *Compend. qq. regul. resol. 116. n. 17.* Et Merolla *tom. 3. disp. 6. cap. 5. n. 49.* quibus adde ex Iurisconsultis Marefcottum *var. resol. lib. 1. c. 19. n. 55.* contra Castrum Pa- laum Et quidem durum mihi videtur Greg. XV. voluisse Episcopis concedere quod de- negauit suo Summo Pœnitentiario.

An in aliquo casu possit Episcopus absolue- re à Censuris Bullarum Pij IV. & Gre- gorij XV.

RESOLVTIO XXIV.

Svpponamus aliquem Romæ incidisse in dicta excommunicationes, & postea reuerfum in patriam non posse adire Sum- mum Pontificem propter impedimentum superueniens, infirmitatis v. g. paupertatis inimicitæ periculosa &c. an, inquam, in tali casu possit illum Episcopus à censuris absolue. Et negatiuè videtur responden- dum; impeditus enim adire Pontificem, so- lum absoluendus venit in casu percussione Clerici, quia de hoc tantum casu loquuntur Iura, vt in *cap. eo noscitur & cap. de his, de senten. excom. in 6.* Ita Innocentius in *cap. quamuis de sentent. ex excommunicat.* vbi Butrius *in fine,* Abbas *num. 3.* Ancharanus *num. 1.* Cardinalis *quest. pen.* Henricus *in fin.* Idem responderet in hoc casu Syluester *verb. Absolutio 4. qu. 4. num. 7.* & Cordub. in *Summ. qu. 18. punct. 1. dicto 2 post 3. notab.* asserunt enim non permitti absolui impedi- tos Romam adire, quando tantum articu- lus mortis exceptus est in reseruatione, sed in Bullis Pij IV. & Gregorij XV. excipitur tantum articulus mortis, ergo &c.

Verum communiter Doctores affirmant Episcopum posse absolue impeditos, siue ad tempus longum absolue à censuris Pontifici reseruatis; & ita tenent 30. Docto- res, quos etiam me citato adducit, & sequi- tur noster Doctus Pater Verricelli in suo erudito opere de Missionariis *tract. 9. q. 146.*

Anton. Diana Pars XII.

n. 2. quia illud impedimentum perpetuum reputatur tanquam verus articulus seu peri- culum mortis in ordine ad impetrandum ab alio, quam à superiore legitimo absolu- nem.

Probatur, nam sic impeditus moraliter est certus non posse ante mortem absolui à legitimo superiore. Ergo est iam constitutus in necessitate impetrandi ab alio absolutio- nem, ne sine illa decedat. Quod autem illa necessitas non sit ita vrgens, vt statim obli- get, sed latitudinem habeat, non tollit quo minus sit veras necessitas, vtrumque sit sic impeditum necessitatem habere impetran- di ab alio, quam à legitimo superiore abso- lutionem.

Confirmatur, si moraliter constat hunc impeditum numquam habiturum esse occa- sionem obtinendi à superiore legitimo ab- solutionem ab eo tempore quo illi hoc con- stat poterit hoc priuilegio vti ne sine absolu- tione decedat, quia ab illo tempore est illi necessarium tale priuilegium; & inutiliter expectabit verum articulum mortis, cum necessitas eadem sit. Colligitur hæc doctrina ex *c. eos qui de sent. excom. in 6* vbi absolutis ob periculum mortis, vel ob aliud impedi- mentum à censura Pontifici reseruata, in- iungitur onus comparendi coram legitimo superiore. Ecce quomodo non solum peri- culum mortis, sed impedimentum ad eundem superiorem, absolutionis beneficium con- cedit. Item text. in *cap. ea noscitur, & c. quod de his, de senten. excommun.* decidunt sic im- peditos absolui posse, ac si periculo mortis essent constituti. Et licet specialiter de per- cussione Clerici loquantur, eadem est ratio in omnibus excommunicationibus reserua- tis, vt tradunt communiter Doctores. Feli- nus *cap. quamuis de sent. excommun.* Abbas *cap. de cætero num. 1.* eodem titulo.

Itaque licet Canones loquantur de Cen- sura reseruata ob Clerici percussione; ta- men ratio, ob quam concedunt posse ab- solui impeditum, procedit in quacunque censura Papæ reseruata ob quacunque causam etiam in Bullæ Cœnæ, nam id con- cedunt, ne in excommunicatione moriens incurrat periculum salutis æternæ. At iura ob identitatem rationis præsertim cum con- tinent fauorem, extenduntur ad casus simi- les, in quibus militat eadem ratio, *cap. cum dilecta,* vbi Abbas & Decius de *Confirma- tione vtili, vel inutili, cap. ad audientiam de Clericis residentibus.*

Nec in tali casu impeditus Romanum Pontificem adire, tenetur mittere procura- torem, nec scribere ad sacram Pœnitentia- riam,

Q

riam. Et ita tradunt Castrus Palaus, Bertrandus, Loth, Verricelli, & Tamburinus vbi infra, quibus adde Caraffam *de Duello tract. 5. sect. 2. q. 4. n. 4.* Hurtadum *de excom. disp. 15. d. ffic. 3. n. 10.* Casalingh *de Priuil. Reg. tract. 5. c. 3. prop. 5.* Bassæum *verb. Absolutio n. 30.* Barbof *de potest. Episc. part. 2. allegat. 41. num. 7.* Constantinum *de Castro. Mortar. in collectan. Theolog. Moral. tract. 4. sect. 1. c. 4. art. 3. §. 1. punct. 2. quæst.* Probat hęc opinio, quia Iura solum exigunt, vt personaliter reus eat ad Papam si potest, cessante impedimento, vt benè aduertit Nauarrus *cap. 27. num. 90. ad 5.* his verbis; *Ad quintam, quod iustum habet impedimentum is, qui ire non potest, licet pro absolutione mittere possit: non enim ad id ius eum obligat, sed vult, vt si possit vadat.* Sic ille Cui adde præter Auctores citatos Corneio *in 3. part. tract. 5. disp. 11. de excommunic. dist. 2.* Coninch. *de sacram. disp. 14. dub. 16. num. 241.* Auilam *de Censur. part. 2. disp. 1. dub. 6. punct. 3. Concl.* Bonacinam *in Theol. Moral. tom. 2. tract. 2. disp. 3. quæst. 21.* Vgolinum *de censur. dub. 1. cap. 4. §. 2. n. 13.* Sayrum *de Cens. lib. 2. cap. 16. n. 1.* & Leandrum *de cens. tom. 4. tract. 2. disp. 17. q. 69.* Nouissimè, Carolum Malletum *in auro Theol. Mor. tom. 1. Malleatione 39. bractea 29.* vbi sic ait: Non tenetur laborans impedimento, ob quod Papam non potest adire, mittere Procuratorem, vel Epistolam, quia vbi lex non aggrauat, nec nos aggrauare debemus, etiam si in sententia excommunicationis dicatur neminem ab ea posse absolueri, nisi in mortis articulo, Episcopus stante impedimento potest absolueri. Ita ille.

Sed hinc oritur dubium, an impeditus adire Romanum Pontificem pro absolutione teneatur adire Legatum, aut alium habentem priuilegium absoluendi à casibus Papalibus, vel possit in tali casu absolui ab Episcopo; Negat Leander *de censur. tom. 4. tract. 2. cap. 17. q. 6.* qui citat Cardinalem Lugo, Candidum, Coninch, Bausium, & alios, quibus ego addo Perez *de matrimonio disp. 44. sect. 6. num. 9.* & Dicastillum *de sacram. to. 3. tract. 10. disp. 8. dub. 4. n. 61.* Et ratio est, quia facultas absoluendi à reseruatibus censuris, iure communi facta Episcopis, ortum habuit à necessitate, vt ex dictis nuper constat: at hęc cessat, quando adest, qui ordinaria, aut delegata facultate absoluendi à reseruatibus est instructus Ergo &c.

At his non obstantibus affirmatiuam sententiam tenet Malletus in *Auro Theologiae moralis tom. 1. malleatione 39. bractea 29.* & Hurtadus *de excom. disp. 15. diff. 3.*

num. 11. vbi sic asserit. Id verò quod addit Nauarrus *cap. 27. num. 89.* Nempè excommunicatum aliquo modo, ex dictis impeditum, non posse absolui ab Episcopo, quando potest adire Legatum Pontificis, aut alium habentem priuilegium absoluendi, dicitur absque fundamento; quia nullibi adhuc in dicto capite Quamuis amplius requiritur vt possit Episcopus, nisi quod possit adiri Pontifex. Ita Hurtadus, cui adde Auilam *de cens. p. 2. cap. 7. disp. 1. dub. 6. conclus. 3.* & alios penes Leandrum vbi supra, quia extraordinaria potestas concessa Legato, aut Religiosis, non tollit extraordinario Episcoporum, quibus ius commune, vt vidimus potestatem in necessitate circa censuras Papæ reseruat tribuit. Et omnia superius dicta ita esse vera aliqui existimant, vt putent etiam procedere in casu hæresis. Et ita mordicus tenet ex Dominicanorum familia Magister Ludouicus Bertrandus Loth *Resolutionibus Theologicis Belgicis quæst. 1. artic. 4.* ex Societate Iesu Pater Castrus Palaus *tom. 1. tract. 4. disp. 4. pun. 3. §. 4. num. 5.* & doctus, ac amicissimus Pater Thomas Tamburinus *in Decalogum tom. 1. lib. 2. c. 1 §. 8. n. 8.* ex nostra Religione Pater Pellicionus *in Quinquagena questionum illustrium q. 6. cap. 4. per totum,* Alphonsus de Leone *Recoll. 2. de censuris num. 392. verb. Ampliatur,* Duardus *in Bull. Cæna lib. 3. §. 2. quæst. 8. n. 45.* Et Verricelli vbi supra *q. 147. n. 5.* Et idem docet Ascanius Tamburinus *de iure Abbatissarum disp. 16. q. 8. n. 7.* Alterius *de Censuris tom. 1. lib. 1. disp. 6. cap. 8 & lib. 5. disp. 22. c. 2.* Freitas *de confess. sollicit q. 2. num. 15 & alij.*

Nec obstat dicere, quod Bulla Cœnæ auferat ab Episcopis potestatem absoluendi circa hæresim eis collatam in Concilio Trident. *sess. 24. c. 6. de reform.* Nam respondent hoc non esse certum, & contrariam sententiam esse satis probabilem, vt obseruat Hurtadus *de excomm. disp. 15. difficul. 3. n. 12.* vbi sic ait. Sed an nunc possit Episcopus vti dicta concessione Tridentini, quoad casus Bullæ cœnæ Domini etiam hæresis, & quoad excommunicationes eis annexas, non conuenit inter Doctores quia Henriquez *lib. 6. de penitentia cap. 14.* Petrus Ledesma, Rodriquez, Lorca *disput. 45.* Granada *tract. 15. disput. 54. sect. 2.* & plures alij docent, quod possit, in quod inclinat Auila *2. parte cap. 7. disputat. p. dub. 6.* & approbat Ægidius *num. 243.* quoad omnes casus, excepto hæresis. Toletus verò in *summa in Bulla Cæna excommunic. 14. ad finem* Azor. Molina, Suarez *disput. 21. sect. 4.* & plures alij docent, quod non possit vti dicta concessione

cessione, quia ei videtur derogari in vltima clausula Bullæ Cœnæ. Vtraque tamen pars non caret probabilitate; & non minus pars affirmatiua, etiam quoad casum hæresis, quam negatiua. Ita Hurtadus. Vide me ipsum *part. 1. tract. 5. resol. 2.* & ideò nouissimè doctissimus, & amicissimus Episcopus Barbastrensis Antonius Frances in suo Pastoral *trac. 4. q. 2. per tot* neruose defendit hodie non obstante Bulla Cœnæ posse Episcopos absoluere ab hæresi occulta, quod etiam nouissimè docet Malletus in *Auro Theol. Theor.* sed stando in opinione, per Bullam Cœnæ, fuisse ablatam Episcopis auctoritatem absoluendi ab Hæresi virtute Concilij Trid. posse ipsos adhuc absoluere ab hæresi impeditos adire pro eius absolutione Summum Pontificem, ex vi iuris communis, & ideò obseruat Pellicionus, quod aliud est quando agimus de concessione, vel reuocatione Priuilegij, aliud quando agimus de concessione, vel reuocatione iuris communis. Nam priuilegiis facilè derogatur, & quando Priuilegium deuenit ad non causam, vel ex eius executione nasceretur aliquod absurdum reuocatur priuilegium *cap. suggestum de decimis*. Imò quando Priuilegium continet idem, quod Ius commune, reuocato priuilegio, non reuocatur Ius Commune. Idcirco licet decretum Tridentini concedentis facultatem Episcopis absoluendi ab Hæresi sit correctum, non tamen cessat dispositio iuris communis; vide etiam Verricellum de Apostolic. missionibus *quest. 1. num. 11.* Itaque dicendum est quod Bulla Cœnæ derogat priuilegiis absoluendi, quale erat Priuilegium concessum à Tridentino, at non derogat Iuri communi quo perpetuò impeditus ab Episcopo, aut à proprio Sacerdote absolui potest à quacumque Censura reseruata. Vnde maximum discrimen est inter absolutionem datam ab Hæresi occulta ex Tridentino, & datam ob impedimentum, ea conceditur ex necessitate, ne perpetuo in excommunicatione permaneat, & contingat inabsolutum decedere. At quæ datur virtute Tridentini, non datur ex necessitate, sed, vel ex priuilegio dignitatis Episcopalis, vel quia delictum minori pœna censetur dignum. Ergo quamuis Bulla Cœnæ reuocet facultatem absoluendi ab hæresi ratione cuiuscunque Priuilegij, & quamuis comprehendat casus occultos, tamen non reuocat facultatem absoluendi ratione necessitatis, nempe perpetui, aut diurni impedimenti.

Sed hic oritur alia difficultas. An impeditus adire Pontificem possit à quocunque

Anton. Diana Pars XII.

Confessario absolui à Casibus Papalibus etiam ab Hæresi. Affirmatiuè respondet ex Castro Palao, Bertrand. Loth in *resol. Theol. q. 1. art. 9.* & nouissimè noster pater Verricelli de *missionarys tract. 9. q. 148. num. 2.* qui ait: In iure æquiparantur impedimentum perpetuum, aut diurnum, & articulus mortis *text. est in c. eos de sent. excomm. in 6.* ibi: eos, qui à sententia Canonis, vel hominis, cum ad illum à quo aliàs de Iure fuerant absoluendi, nequeunt propter imminens mortis articulum, aut aliud legitimum impedimentum pro absolutionis beneficio habere recursum, ab alio absoluuntur &c. sed in mortis articulo Sacerdos absoluit ab excommunicatione ob Hæresim incursum, ergo etiam stante legitimo impedimento absoluere potest, & alias rationes penes Verricellum inuenies.

Nec obstat dicere, quod Concilium Tridentinum *sess. 14. cap. 7. de pœnitent.* asserat Sacerdotes extra articulum mortis nil posse in casibus reseruatis. Nam cum Amico in *Cur. Theolog. tom. 8. disp. sect. 8. num. 225.* Card. Lugo de *Sacr. Euchar. disp. 14. sect. 5. n. 97.* & aliis, respondere quis posset Tridentinum intelligi debere, nihil posse in casibus reseruatis: absoluendo directè ab illis, non autem cum ex iusta causa, prout legitimi impedimenti absoluunt indirectè, & cum onere se presentandi. Tum quia, vt ait Alterius *tom. 1. lib. 1. disp. 22. cap. 2. fol. 72.* Tridentin. excipit tantum articulum mortis, non quia non sit idem permissum occurrentibus aliis impedimentis necessariis; sed quia in articulo mortis nulla est reseruatio.

Respondetur secundo, Tridentinum non loqui in casu nostro, nam supponit pœnitentem non habere aliquod legitimum impedimentum, sed posse faciliter adire Superiorem; nam ait extra mortis articulum Sacerdotes, cum nihil possint in casibus reseruatis, id vnum pœnitentibus persuadere nitantur, vt ad Superiores, & legitimos Iudices pro beneficio absolutionis accedant. Quare supponit non esse impedimentum legitimum adeundi, si enim tale impedimentum perpetuum adsit, frustratoria, & ridicula esset ea persuasio.

Iudicium Authoris circa ea que dicta sunt in superiori Resolutione.

RESOLVTIO XXV.

VERŪ his omnibus minimè suffragantibus, nè in aliquas tricas, me inuoluā circa superius dicta secundum mentem suam

rum Authorum ego Iudicium meum promam. Affero igitur primò, me non approbare impeditum Pontificem adire, posse absolui ab Episcopo in casu Hæresis, & ita mecum docet Sotus in 4. dist. 22. q. 2. art. 3. ad finem, Viualdus in addit. anni 1502. ad Candel. aureum, p. 1. tit. 11. de absolutione n. 14. Sanchez lib. 2. Summa ca. 13. n. 37. Suarez de fide disput. 21. sect. 4. in fine, Vgolinus de censuris referu. p. 3. cap. 2. § 4. n. 2. Bonacina tom. 3. de Censur. Bulla Cæna disput. 1. q. 22. punct. 2. n. 23. Sanctarel de Hæres. c. 6. dub. 3. Trullench. l. 1. in Decal. c. 3. d. 7. n. 10. Ricciull de Stat. reprobo. l. 1. c. 4. n. 25. & alij.

Probatur hæc opinio ex Suarez propter grauitatem, & rigorosam referuationem Hæresis: Vnde non venit in generali concessione absoluedi, cum sit speciali nota digna. Hinc ego olim quod in concessione Iubilei etiam anni Sancti concedens facultatem absoluedi ab omnibus casibus Bullæ Cænae non comprehendendi casus hæresis, vt docet Suarez de Conf. disp. 7. sect. 5. n. 12. & de fide disp. 21. sect. 4. n. 21. Vafq. tract. de excom. dub. 19 n. 5. Henriquez lib. 8. c. 16. §. 3. Sanch. lib. 2. c. 12. n. 10. Azor. part. 1. lib. 8. c. 10. q. 12. Barbof. de potest. Episcop. alleg. 10. n. 33. & alleg. 50. n. 178 Ricciur. de Iur. person. lib. 5. c. 14. n. 7. & Ego in part. I. tract. 5. resol. 1. Sactarellus de hæresi c. 6. dub. 4. Farinac de hæresi q. 192. n. 63. Nauar. c. 27. n. 275. Ragucius in Lucerna Parochor q. 125. num. 5. Auila de Censuris part. 2. c. 7. disput. 1. dub. 7. concl. 1. Floronus de cas. referuat. part. 1. c. 3. § 22. n. 4. Siluius 2. 2. q. 11. art. 3. Torreblancha de magia lib. 6. c. n. 3. Lezana verbo casus refer. n. 28. Portel. verbo Hæresis n. 22. Garzia de Beneficiis par. 1. c. 10. n. 109. Trullenc. in Decalog. lib. 1. c. 3. dub. 6. n. 2. & in Bullam Cruciatæ lib. 1. §. 7. c. 2. dub. 7. Castro Palaus tom. 1. tract. 4. punct. 3. §. 4. n. 5. Et alij, qui etiam obseruant sic declarasse Greg. XIII. & Pium V. vnde, & ergo in gratiam lectorum, & pro hac veritate firmanda adducā aliud Decretum fel record. Innoc. X. tenoris sequentis. Feria V. die 23. Maij. 1652. in Cōgregatione Generali Sanctæ Romanæ, & vniuersalis Inquisitionis habita in Palatio Apostolico Mōtis Quirinalis corā SS. D. N. Innocentio Diuina p̄ouidentia Papa X. Ac Emintentiſſ. & Reuer. DD. S. R. E. Cardinalibus in tota Republica Christiana contra hæreticam prauitatē Inquisitoribus Generalibus à Sancta Sede Apostolica specialiter deputatis. Lecto memoriali tenoris infrascripti videlicet, Beatissime Pater. Cū nuper in Diæcesibus Toletana, Hispalensi, Salmantina, & forsan aliis publicatū sit Iubileū anni Sancti à Sanctitate Ve-

stra concessū, cum facultate, vt quilibet Confessor ab Ordinario approbatus possit absolue- re à quibuscumque Censuris, & Casibus referuatis, etiam in Bulla Cæna. Ab aliquibus dubitatum est. An in dicta generali concessione absoluedi à referuatis comprehendatur facultas absoluedi ab hæresi. Et quia ex hoc magna possunt oriri incommoda in graue fidei damnū, quibus vt occurrerent aliqui Sanctitatis Vestrae prædecessores declararunt in Iubileis à se concessis noluisse comprehendere huiusmodi facultatem. Gregorius enim XIII. die 22. Septembr. annis 1576. declarauit non fuisse suæ intentionis, nec Pij V. prædecessoris sui in iubileis concessis, tam à se, quā à prædicto suo prædecessore concedere facultatem absoluedi à Crimine hæresis, & Clemens VIII. idē declarauit pro iubileis à se concessis anni 1592. & 1597. & Urbanus VIII. in iubileis annorum 1630. & 1634. Quamuis concessit facultatem absoluedi à censuris, & casibus referuatis etiam in Bulla Cæna excepit Crimen Hæresis; idcirco D. Franciscus de Cabrera Inquisitor Toletanus humiliter orat Sanctitatem Vestram, vt dignetur declarare in dicto iubileo à Sanctitate Vestra concessis, vel in aliis in posterum concedendis, non censi fieri comprehensam facultatem absoluedi à Crimine Hæresis, nisi expresse, & specificè declararetur, cum quo prædicta cessabunt dubitationes, & Orator magnam recipiet gratiā à S. V. Quam Deus, &c. Quo memoriale audito SS. D. N. Innocentius Papa X. prædictus mandauit rescribi, prout fuit rescriptum, videlicet sub die 18. Octobr. 1628. per D. Cardinalem Millinum Inquisitori Toletano Hō veduto quello che V. S. Illustriss. ni hà scritto intorno alla facultà del Giubileo, se viene eccettuato il caso del l' Hæresià, intorno à che mi occorre dirle, che il caso è eccettuato, è non compreso in detta facultà, e così è dichiarato. Hoc decretum in forma authentica mihi legendum præbuit dictus Illustrissimus Inquisitor D. Franciscus Diez hodie vnus ex Consiliariis nostræ supremæ Inquisitionis Hispanicæ Vir, scientia, eruditione, ac morum probitate conspicuus, & quidem nunquam satis dilaudatus, Dominus meus amantissimus; & cui profiteor me nimis propter eius merita addictissimum esse.

Affero secundò à fortiori, impeditum adire Pontificem, & Episcopum non posse absolui præsertim ab hæresi à quocumque Sacerdote. Ita tenet Vafquez 3. p. quest. 91. articulo 3. dub. 8. n. 4. & dub. 9. n. 23. Vgolinus de Censuris referuatis p. 3. c. 2. §. 4. n. 1. vers. verum, Bonacina to. 3. disput. 1. de Censuris Bulla Cæna q. 22. pun. 2. n. 12. Lezana verbo

verb. Casus reservati n. 24 Granad. 22. controu. 1. tr. 15. disp. 16 sect. 4. n. 18. Carolus de Grassis de effect. Cler. effect. 9 n. 181. Hieronymus de Monte q. 13. n. 29. & 30. Barbosa de potest. Episcopi alleg. 21. n. 32. & nullo casu ratione impedimenti posse Sacerdotem Episcopo inferiorem absoluerè ab hæresi, ait Trullenchus in Decalog. lib. 1. c. 3. dub. 4. in fine, & hoc apertè probatur quia Clemens VIII. in Decreto anni 1601. ait, *Sacerdotes siue seculares, siue Regulares nullo casu posse absoluerè etiam necessitatis, vel impedimenti, nisi in articulo mortis.* Vnde saltem in Italia hanc opinionem omnino veram, & certam, ac penitus sequendam omnino existimo. Vide Duardum in Bulla Cœnæ lib. 3 §. 9 n. 53.

Affero tertio in casibus Bullæ Cœnæ, & aliis Papalibus impeditum adire Romanum Pontificem posse stando in rigore iuris absolui ab Episcopo, dixi in rigore Iuris, quia Thesaurus à me alibi adductus de Pœnis part. 1. cap. 24. ampliat. 3. obseruat Praxim esse in contrarium. Vnde noster Pater Alphonsus de Leone recollect. 5. de cens. n. 424. sic ait. *Quæ omnia, & si vera sint in Theorica tamen in praxi contrarium est verius, cum enim tali casu suppetat tempus ab Episcopo, tales non absoluuntur, sed rescribitur S. Pœnitentiariæ pro absoluteione.* Ita ille, sed aduersus dictos Authores insurgit nouissimè Pater Verricelli de missionibus tr. 9. qu. 151. n. 7. vbi sic ait. *Immerito oppositam docent Thesaur. & Leo dicentes teneri scribere ad sacram Pœnitentiariam; & ita obseruari in praxi, sed hoc nullum habet solidum fundamentum in Iure. Sacri Canones enim præcipiunt eum presentare se debere Apostolico conspectui, nullibi autem præcipitur illum adire debere sacram Pœnitentiariam per epistolam nequid implicite in illo priori præcepto comprehenditur, neq; pœna extendenda sunt de casu ad casum, ergo si nequit ob quodcumq; impedimentum personaliter adire Apostolicam Sedem, non tenetur mittere Epistolam ad sacram Pœnitentiariam, quousque durat impedimentum. Præterea nullum Ecclesiasticum præceptum, si nequeat obseruari in specifica forma obligat ut impleatur æquiuallenter; si qui nequit cõfiteri, non tenetur eo anno elicere actum contritionis, qui nequit recitare diuinum Officiũ, ob carentiam Breuiarij non tenetur alias preces recitare. Neq; obstat cõtraria praxis recurrendi per epistolam ad S. Pœnitentiariam; nã ea non est introducta, quasi ex consuetudine obligante; sed ad maiorem quietem, & serenitatem, conscientia; neq; est ea consuetudo vniuersalis sed tantum in locis ab Vrbe pa-*
Anton. Dianæ. Pars XII.

rum distantibus, neque eam omnes obseruant præsertim pauperes, qui non habent unde dent Procuratori pro expeditione litterarũ sacra Pœnitentiariæ. Hucusque Verricelli.

Imo aliqui putant etiam si dicta praxis adesset fundata in stylo Curia, nihil tamen obstaret in foro conscientia, nam stylus Curia obligat tantum in foro exteriori, & fundatur in probabilitate vnus opinionis, & forsitan probabilioris, sed non tollit probabilitatem alterius sententia pro foro conscientia, quæ quidem sufficit, vt sit tantum probabilissima tenet Fagundez de præcept. Eccl. part. 2. lib. 8. c. 8. n. 138. Granadus in 1. 2. controu. 7. tract. 3. p. 1. disp. 11. Marcus Serra Dominicanus tom. 1. in p. 2. q. 90. art. 4 & ex ead Relig. Ludou. Bertrandus Loth. in resol. theol. tract. 2. art. 2. ad primum Argumentum, Leand. de cens. tom. 4. tr. 2. disp. 17. q. 10. & de Sacram. to 2. tr. 9. disp. 24. q. 31. & 48. Præposit in 3. p. q. 8. de dispens. matr. dub. 6. n. 6. Villalobos to 1. tract. 2. diff. 43 n. 4. Pontius de matr. lib. 8. c. 17. §. 6. n. 33. Escobar in theol. mor. to 1. l. 5. sect. 3. pro. 2 & 46. Martin de S. Ioseph in mon. conf. tom. 1. l. 1. tract. 46. de matr. n. 1. Hurtad in 2. 2. disp. 170 sect. 1. §. 101. Vidal. in arca theol. mor. tit. de duello in q. 3. n. 22. Perez de matr. disp. 46 sect. 6. n. 4. & 8. Castrus Palaus tom 3. de Simonia disp. 3. punct. vlt. num. 4. Tafquez in part. 2. tom. 2. disp. 177. c. vlt. n. 75. Portel. in respon. tom. 1. p. 3. c. 5. n. 4. Baumius to. 2. tr. 11. q. 40. Hurt. var. tom. 2. disp. 170 sect. 1. n. 197. Pelliz tom 2. tram. 8. c. 5. n. 195. Cassiagh de priuileg. regul. tract. 1. c. 2. propos. 5. Fagund. in decal. tom. 2. lib. 8. c. 10. n. 8. Amicus to. 5. disp. 5. sect. 3. n. 79. Gibalinus de irregular. c. 2. q. 3. p. 4. n. 10. fol. 33. Mazuchel. de casib. reservatis sect. 1. q. 4. difficult. 6. n. 13. Hurtadus vol 2. disput. 170. sect. 1. § 28. Caraff. de duello tr. 2. sect. 13. q. 64. n. 11. Vidisti amice Lector quod viri sapientissimi asserant stylum Curia non facere ius in foro conscientia, ex quorum doctrina sequeretur resolutio benigna multorum casuum.

Verum ego omnino praxim Romanam sequendam esse puto, & assero cum opinione aliorum Doctorum stylum Curia obligare etiam in foro conscientia, vt ex Sanchez docet noster celeberrimus Canonista P. D. Thomas Pellicionus in quinquagena illustrium quaestionum, q. 26. c. 3. cum Urbano ab Ascensione in theol. mor. tr. 3. tit. 17. §. examinatur natura pensionis, vide etiam Doctores, quos citat, & sequitur doctus Episcopus Didacus Frances in Pastoralis tr. 4. q. 6. n. 9. & ideò pro nostro casu indiuidualiter Hieronym. Garzias in Politica

regul. tom. 2. tract. 16. diffic. 5. dub. 6. punct. 5. n. 37. sic ait. *Pero preguntará alguno el impedido de yr a Roma deue imbiar a la Sacra Penitentiaria por letras para azerse absolver, ó si podria sin imbiar absolverle el Obispo pues no puede yr en persona Bosis. y otros responden que non está obligado, y que puede el Obispo absolverle. y lo confirma Diana par. 9. tr. 7. ref. 9. seclusa praxi, la qual teste Thefauro in praxi de penis p. 1. c. 24. ampliat. 3. está en contrario, y como esta haze le y haze de saber el stile, y seguir esse. Ita ille, & iterum ego, quicquid aliqui contra me non desinent mullitari.*

Verum si aliquis supposita practica, & stylo Curia si adessent, vellent stare in opinione Doctorum asserentium, sine vlla limitatione, impeditum adire Pontificem posse absolui ab Episcopo, hæc Doctrina non videtur applicari posse ad casum nostrum, nã clausulæ reuocatoria appositæ, vt supra visum est in Bullis Pij IV. & Gregorij XV. obstant ne Episcopi possint vti facultate sibi concessa in cap. *eos qui de sent. excom. in 6.* & aliis iuribus adductis. Sed quis respondere posset, ea, quæ inserta sunt in corpore iuris non censi reuocata, nisi fiat de ipsis expressa mētio. Ita habetur ex *l. eius militis §. militia missus de testament. militis*, & docet Glossa in *l. 2. §. Legatis verbo* non compelluntur, ff. *de re iud.* & in Authen. *Qua in Provincia verbo* illico omni priuilegio *Cod. vbi de crim. agi oportet.* & Doctores ibid. Felin. in cap. 2. n. 12. & in cap. *nonnulli n. 9. & 26. de rescr. in 6. Ruin. cons. 228. n. 13. vol. 1. l. 1. c. 1. n. 16. de Constit. Loth. li. 1. de re benif. q. 7. n. 23. Suarez lib. 8. de Legibus c. 38. n. 12. Miranda tom. 1. Manual. q. 25. art. 5. Palaus p. 1. oper. mor. tr. 3. disp. 4. de priuil. punct. 2. §. 4. n. 5. Et ideo dixit Pellicionus in quinquagena illust. Quæst. q. 6. c. 4. Quod licet fuerit per Bullam Cœnæ reuocatum Concil. Trident. sess. 26. c. 6. de reform. in fauorem Episcoporum, quoad absoluendum, &c. Tamen hoc non obstante non censi reuocata dispositio iuris communis. Quare ait dictus Pellicionus ex Henriquez. *ib. 3. de Sacr. c. 1. n. 2.* quod in qualibet strictissima reservatione, cum qualibet amplissima derogatione semper Episcopus poterit absolui perpetuè impeditos. Vel dici posset Pius IV. in sua Bulla concedere facultatem, vt ex Censura in ipsa fulminata possit quis absolui in articulo mortis. Ergo Episcopus potest dictam absolutionem absolui in casu nostro. Probo consequentiam, nam impedimentum perpetuum adeundi Pontificem constituit Censuratum, tanquam si esset in*

articulo mortis, & tale impedimentum censeatur tanquam verum, mortis articulum, vt tradit Dicastillus, Bertrandus Loth, & alij Doctores vbi supra citati. Ergo sic impeditus potest ab Episcopo absolui vigore cap. & noscitur de sent. excom. & aliis iuribus. Ac vt supra diximus stylus Curia est in contrarium, quem ego sequendum esse puto, & ideo censuratos ita impeditos stante practica ad Sacram Pœnitentiariam recurrant, vel ad Summum Pontificem.

An Censura ex fractione Bullæ Pij IV. & Gregorij XV. possit à Regularibus hodie absolui.

RESOLVTIO XXVI.

Negatiuè respondet Bonacina de elect. Pont. disp. 2. q. 7. n. 3. cum aliis, & patet ex clausulis derogatoriis appositis in dictis Bullis. Verum difficultas est stante aliqua confirmatione Pontificia dictorum Priuilegiorum post Gregorium XV. & ideo aliqui respondent affirmatiuè, nam Urban. VIII. post dictas Constitutiones, & suam confirmauit ann. 1636. ex certa scientia plenitudine potestatis, & motu proprio omnia priuilegia Patrum Discalceatorum Sanctissimæ Trinitatis absq; clausulis restrictiuis, dummodo sint in vsu vel dummodo non fuerint reuocata. Ergo hodiè Regulares virtute dictæ Confirmationis Urbani VIII. possunt absolui ab excommunicatione contracta ex fractione Bullæ Pij IV. & Gregorij XV.

Probat, quia confirmatio ex certa scientia & sine clausulis restrictiuis operatur, vt priuilegia reuocata restituantur, & reuolidentur. Vnde dicta confirmatio per dictam clausulam, nabet vim nouæ concessionis; & ita cum Baptista de Salis Panormitano, Gl. Oldrado, Rodriquez, Thusco, Marchesano, & Suarez, tenet Sebastianus à Bononia de elect. part. 2. c. 4. dub. 63. n. 7. quibus ego addo Thomam Hurtado ver. Resol. tom. 2. tract. 8. c. 6. Ref. 54 n. 557. Cardialem Lugo lib. 3. Respon. dub. 18. n. 8. Samuelem de elect. tract. 3. disp. 3. controuers. 18. conclus. 4. Lezanam in summ. tom. 3. ver. clausula n. 29. & t. 4. ver. priuilegia Regularium n. 22. Sanctorium in Const. min. c. 8. sect. 18. Hier. Rodriq. in compend. Resolut. 52. n. 41. Villalobos to. 1. tr. 13. diffic. 60. n. 10. Garciam in Pol. regul. tom. 1. tr. 8. diffic. 1. dub. 7. Peyrinum in formul. litt. C. c. 18. n. 4. Naldum in summ. verb. Priuilegium 14. Megala tom. 2. variar. resol. 199. n. 8. Palaum to. 1. tract. 3. disp. 4. punct. 2. §. 20. n. 5. Pellizarium tom. 2. tract. 8. c. 3. num. 145. Bassæum verb. Priuilegium

legium 4. n. 4. Bordonum tom. 2. *resolut.* 52. n. 137. & alios penes ipsos; asserentes, quod confirmatio ex certa scientia, habet vim nouæ concessionis, & omnia ad pristinum statum reducit, ac reuocata reualidat. Vnde Leandrus à Murcia in *Regul. S. Francisci* c. 6. q. 18. n. 8. sic ait. *De toto lo dicho se sacra, que quando la confirmacion se haze ex certa scientia, reualida el Papa con ella el priuilegio reuocando de su Predecessor, ò priuilegios por el reuocados, aunque sea por especial Bula, è por especial reuocaton* ita ille. Quibus omnibus adde Merollam tom. 3. *disp.* 6. *dub.* 2. *diffic.* 2. n. 5 qui *dub.* 3. quærit. *An confirmatus priuilegiis vnus Religionis, censeantur etiam confirmata priuilegia omnium aliarum Religionum, que habent communicationem priuilegiorum illius? & affirmatiuè respondet, quod etiã docent Peregrinus in compend. nostrorū priuilegiorum in introductione §. 7. in scholio vers. præterea, Donatus in praxi Regularium to. 1. tract. 11. q. 9. Bassæus verb. Priuilegium 2. n. 3. Portel. verb. Priuilegium n. 34. Rodriquez tom. 1. q. 8. art. 2. Miranda tom. 2. q. 42. art. 5. Antonius Via in collect. priuileg. Mendic. verb. Communicatio priuilegiorum fol. 74. §. *Notandum*, vbi citat Suarez, & Confertum. Quibus etiam adde Bordonum tom. 2. *Resol.* 52. n. 320. Rodriquez in *compend.* *Resol.* 116. n. 10. Crescentium in *Præf. Bem. lib.* 3. n. 38. & Pellizarium in *Man.* tom. 2. *artic.* 8. c. 1. n. 100.*

Ex quibus sic concludunt dicti Neoterici. Supposito primo, quod Urbanus VIII. confirmauit priuilegia PP. Sanctif. Trinit. ex certa scientia absque clausulis restrictiuis.

Supposito secundo, quod confirmatio facta ex certa scientia habeat vim nouæ concessionis, & reualidet priuilegia reuocata.

Supposito tertio, quod confirmatio facta vni Religioni, valeat pro omnibus aliis. His suppositis, sequitur euidenter, hodie Regulares vigore suorum priuilegiorum posse absoluere excommunicationem contractam ex fractione Bullæ Gregorij XV. Nam dato, quod in ipsa fuissent reuocata Regularium priuilegia, postea per confirmationem factam ab Urbano VIII. fuerunt reualidata, & iterum de nouo eis concessa.

Infertur Colloxarium in ordine ad Eminentissimos Cardinales Regulares.

RESOLVTIO XXVII.

SI opinio affirmatiua esset admittenda, sequeretur posse Cardinalem Regularem existentem in Conclauis absoluere à censura Pij IV. alium Cardinalem, vel Con-

clauistam & hoc etiam extra Conclauis, & hoc ex mente Patris Pasqualigi *decis.* 130. n. 4. vbi docet Episcopum assumptum ex ordine Regulari non admittere priuilegia Religionis, & posse absoluere ab omnibus peccatis reseruatis, à quibus antea poterat, & dispensare, & commutare, sicut prius. Si itaque secundum illum talem potestatem habet Episcopus Regularis, ita habebit Cardinalis Regularis: nam pari passu procedunt in hoc Cardinales, & Episcopi, vt patet ex Pellizario vbi infra.

Dixi secundum illum, nam, vt verum fatear, communiter Doctores asserunt, Episcopum Regularem amittere, nec posse vt priuilegiis quibus antea cum Religiosis utebatur; ergo idem dicendum erit de Religioso ad Cardinalatum assumpto. His tamen non obstantibus inuenio sententiam Pasqualigi docere etiam Pellizarium in *Manual. regularium* tom. 2. *tract.* 8. *cap.* 1. *sect.* 4. n. 65. & Céspedes de *exempt. reg.* c. 24. *dub.* 389. n. 2. Et ratio est, nam vt obseruat Cochier. de *iurisdic.* tom. 1. *part.* 2. q. 59. *art.* 9. ex permutatione status non admittitur priuilegium compatibile cum statu. Tum quia non est tanta vis, atque potestas translationis, vt res, & translati loci priuilegia adimantur, imò rem, & locum in eadem conditione relinquit, *leg.* 1. ff. de *pru. credit.* l. *tempus* ff. de *indic.* Felin. c. *quia indicanda* sub *fin.* de *præscript.* tum quia Ecclesia Regularis ad secularem statum redacta, non amittit exemptionem, & priuilegia antea ipsi concessa, nisi expresse sint sublata. Vnde Abbatia Regularis exempta, si fiat secularis, manet exempta, Tamburin. de *iure Abbatum* tom. 1. *dist.* 15. q. 11. alijque. Et facit *text.* in *Clem.* 1. de *supplem. neglig. Prælatorum*, aliasque rationes adducit Céspedes, vbi supra, & respondet ad argumenta contraria.

Iudicium de supradictis opinionibus.

RESOLVTIO XXVIII.

QUæ in postremis his Resolutionibus dicta sunt, satis grata fuisse Regularibus non dubito, sed bona eorum venia, ego illa non approbo, & improbabilem puto sententiam ipsis fauentem, etiamsi mihi constaret authenticè de adducta confirmatione priuilegiorum facta ab Urbano VIII. de qua tantum testatus est mihi, vir quidam doctus ex Hispania, & ideo puto cum Bonacina priuilegia Regularium fuisse reuocata ex Bulla Greg. XV. vnde non posse illos à censura fulminata in dicta Bulla absolui. Et ad doctrinam superius allatam de confirmatione

priuilegiorum ex certa scientia, ac de plenitudine potestatis, & sine clausulis restrictiuis, respondeo me latè hanc sententiam impugnasse *in part. 11. tract. 2. resol. 7.* contra Brunum Cassaingh, ideo me remitto ad ea, quæ ibi adduxi. Vide etiam ea, quæ adducit Iuniparus *in defens. iur. Pontif. q. 4. c. 2. n. 11. cum seqq.* & Americus *de officio Datarij, lib. 1. c. 15. §. 1. n. 73.* Et si hæc doctrina esset admittenda, sequeretur hodie posse Regulares absoluere à casibus Episcopo specialiter reseruatis, non obstantibus Decretis Clem. VIII & Urbani VIII. & hoc quia post dicta decreta ipsemet Urbanus VIII. confirmauit priuilegia Regularium cum clausula ex certa scientia. Et hanc sententiam tenet ex hoc principio ex Dominicanorum familia Magister Hinoiosa *in directorio decisionum Regularium verb. Confessarius fol. 109.* à tergo, ubi loquens de decretis Pontificiis circa casus reseruatos Episcoporum, sic ait. *Sed prædicta statuta, & declarationes nihil impedire, quo minus Fratres Ordinis absoluere possint à prædictis casibus reseruatis, ex eo constat, quia licet per utrumque Statutum reuocentur nostra priuilegia, quoad ea, quæ in huiusmodi declarationibus continentur iam verò nunc eadem nobis priuilegia restituta sunt per sanctissimum Dominum nostrum Urbanum VIII. (ut dicemus verbo, Confirmatio priuilegiorum) consequenter eorum facultate poterunt Pralati Regulares in subditos, & Sacerdotes Regulares expositi in fratres, & seculares sibi concessa potiri. Ne tamen cæcus in præcipitium deturberis, expedit maximè, attentè considerare quid possis per priuilegia, quid per illa concedatur, quid negetur, quid restringatur* Hucusque Hinoiosa, quem postea ex aliis etiam rationibus sequuti sunt ex Societate Iesu Andreas Mendo *in Bullam Cruciatam disp. 23. c. 4. n. 49. cum seqq.* Anton. Quintanadueñas *in theol. mor. tom. 1. tr. 3. sign. 15. & 16.* Ex Franciscanis Brunus Cassaingh. *de priuil. Reg. tract. 5. c. 2. prop. 2.* Ex Carmelitanis Urbanus ab Ascensione *in Theol. moral. tract. 2. dist. 21. c. 1. regula 7.* Ex Discalceatis Sancti. Trin. Leander *de cens. tom. 1. tract. 2. §. 2. q. 79.* Ex Clericis Regularibus Marcus Vidal. *in Arcu theol. moral. tit. de casibus reseru. inquis. 1. n. 118. cum seqq.* asserentes posse hodie Regulares absoluere à Casibus Episcopis reseruatis.

Sed cautè in his materiis procedendum est, nec sapere plus, quam oportet sapere, ideo hanc sententiam ergo non approbo, stante Decreto Sacræ Congregationis emanato anno 1628. tenoris sequentis. Sacra Congregatio S. Romanæ Ecclesiæ Cardi-

nalium, negotiis, & consultationibus Episcoporum, & Regularium præposita, censuit, per confirmationes priuilegiorum, quas Regulares à Sede Apostolica obtinuerunt post sacrosanctum Concil. Trid. nequaquam reuixisse priuilegia, prius ab eodè Concilio, ac deinde etià ipsius Congregationis decretis sublata, atque extincta, si quæ habebant absoluenda à casibus Ordinario loci reseruatis. Quemadmodum nec indulta absoluendi à casibus contentis in Bulla, quæ in die Cœnæ Domini legi consuevit, ut potè sublata per annuam ipsius Bullæ publicationem, vires, aut robur acquisiuisse ex subsequentibus priuilegiorum confirmationibus. Ac proinde Regulares cuiusuis Ordinis Congregationis, Societatis, & instituti, etiam necessario exprimendi, nec intra, nec extra Italiam in vim priuilegiorum, aut confirmationum eiusmodi, quas, vel hætenus obtinuerunt, vel deinceps fortè obtinebunt, posse quempiam absoluere ab eisdem casibus in Bulla Cœnæ, aut Ordinario loci reseruatis, ac si secus egerint, absolutiones nullas, atque irritas fuisse, ac fore. Quod approbavit Vrb. VIII. 17 Nouemb. 1628. Sed Merolla *tom. 3. disp. 6. c. 5. dub. 2. n. 61.* asserit hoc decretum S. Congregat. supposito, quod sit authenticum, nihil aliud responderi posset, nisi, quod intelligatur de confirmatione simplici, seu in forma communi, non autem de illa, quæ est ex certa scientia. Ita Merolla, sed hoc est eludere mentem S. Congregationis. Et ideo ne deferas nostram sententiam negatiuam tenere tanquam veram, & certam; quam nouissimè me cit. tenet Garcias *in Politica Reg. tom. 2. tract. 10. dif. 5. dub. 2. punct. 4. n. 27. in fine,* & me cit. Gallegus de Vera *in Bull. Cruc. c. 12. claus. 12. dub. 174.* Vide etiam Trullenc. *in Bull. Cruc. lib. 1. §. 9. dub. 3. n. 11.* Peirin. *de Priuil. Reg. Const. Julij 11. n. 63 & tom. 3. in Addit. ad Cõst. Sixt. IV. c. 2. n. 38.* Lezan. *in sum. tom. 1. c. 13. n. 17.* Nouarium *in Lucerna Reg. v. Regulares quoad confessiones n. 17. & 21.*

Restat modo respondere ad aliqua argumenta, quæ in contrarium adduci possunt, quia Greg XIII in Bulla, quæ incipit, *Decet Romanum Pontificem,* & c. concessit Patribus Societatis Iesu, quod eorum Priuilegia ex qualibet derogatione minimè censeantur reuocata, nisi de illis fieret expressa mentio ut obseruat Hurtadus de Mendoza *tom. 2. de Spe, & Charit. disp. 107. sect. 21. §. 201.* Cassaingh *de priuilegiis Regular. tract. 5. c. 3. prop. 1.* & Martinus de San-Ioseph post Regulam S. Francisci *in comp. Confess. verb. Absolutio num. 166.* ubi sic ait. *Tambien se puede absoluere de la descomunion de los due-*

los por nuestros privilegios, porque participamos de la Compagnia de IESVS, v Gregorio XIII. en la Bula, que comienza, Decet Romanum Pontificem, &c. concede que no que no queden derogados por qualquiera reuocacion si expressamente no se hiziere mencion dellos, y aunque Bonacina disp. 2. de contract. qu. 6. punct. 2. num. 15. dice, que Clemente VIII. en la Bula que comienza. Sac. Congregatio, &c. reuoco todos los privilegios de las Religiones, para la absolucion de la descomunion por el duelo solene (que para los desafios priuados bien confiesse, que non estan reuocados nuestros privilegios) mas desta Bula no se que ayamas noticia, ni la he visto autentica, y quando le esse; no obsterá, si no reuoca en particular los privilegios de la Compagnia de IESVS, como queda dicho. Ita ille, cui etiam adde Bertrandum Loth in *res. theol. tr. 6. art. 7.* Sed in Constitutione Gregorij XV. de qua loquimur nulla fit expressa mentio de reuocacione priuilegiorum Societatis Iesu: ergo dicendum est non esse reuocata.

Respondeo, extare Decretum Sacre Congregationis ex ordine Urbani VIII. tenoris sequentis. Occasione accepta, quod multæ Religiones haberent priuilegia, quod in Constitutionibus generalib. à Sede Apostolica editis, vel edendis non comprehenderentur nisi de eis specialis, specifica, indiuidua, seu expressa mentio fieret, declarauit, quod Constitutiones Apostolicæ editæ in concernentibus fidem Catholicam, & sanctæ Inquisitionis officium; ac Constitutiones, dispositiones, & ordinationes edendæ, tam per ipsum, quam per Romanos Pontifices Successores tam circa prædictam materiam, quã super quacunq; alia re, negotio, seu materia cõprehendat omnes Regulares quomodolibet priuilegiatos, nisi specialiter, & expressè excipiantur, etiam si ipsi forent magis speciali nota, & expressione digni eisque priuilegia, gratiæ, & indulta à Sede Apostolica præfata etiam sub quibuscunq; tenoribus, & formis, ac cum quibusuis etiã derogatoriis derogatoriis, alijsq; efficacioribus, & insolitis clausulis, ac irritantibus, & alijs decretis, etiam motu, scientia, ac de potestatis plenitudine similib. & consistorialiter etiam contemplatione, vel ad instanciam Imperatoris, Regum, & aliorum Principum, tam per viam meræ concessionis, quã communicationis, & alijs quomodolibet concessa respectiue sunt. Ita decretum sub die 5. Nouembris 1635. Sed aliqui respondent, hoc decretum non officere pro casu nostro; nam loquitur de Bullis Pontificiis edendis, non editis. Alij obseruant etiam

post dictum decretum Pontifices quando volunt reuocare priuilegia Societatis, illa nominatim exprimere, vt fecit nouissimè Innocentius X. sub die 14. 1638. in causa Anginopolitana. Vnde in casu nostro dicendum est cum Bonacina, vbi supra, clausulas in fine Constitutionis Gregorij XV. *Quatenus opus est, &c. Quorum tenores, &c.* includere quacumque priuilegia necessariò exprimenda, & ideo non obstat priuilegium adductum pro Societate Iesu.

Arguitur secundo ex alio amplo priuilegio concesso etiam inclytæ Societati Iesu, de quo me citato sic asserit Andreas Mendo in *Bull. Cruc. disp. 23. cap. 4. num. 50.* Accedit pro Societate Iesu priuilegium quoddam omnes scrupulos in hac parte tollens. Scilicet Gregorius XIII. in Bulla prima ipsius, quæ incipit. *Æquum reputamus*: concessit Societati, vt nullius priuilegij, aut indulti reuocatio præiudicet iuribus ipsius Societatis, nisi fit illi insinuata, & intimata per trias distinctas litteras eundem tenorem continentes, tribus distinctis vicibus. Vnde hi docent, derogationem priuilegiorum in amplissima forma non præiudicare priuilegijs Societatis, quia non censetur reuocatum priuilegium, dum non seruatur forma, quæ ad eius reuocationem requiritur, & sic decisum fuisse in Rota Prouinciæ Marchiæ affirmant.

Intimatio autem fieri debet vel immediatè ipsi Præposito Generali Societatis, qui eam reuocationem per totam Religionem euulget; vel nomine Pontificis facienda est ab Ordinariis ad Superiores Societatis. Nec sufficit, si fiat in locis publicis, vt in Ecclesijs Cathedralibus, quia ea intimatio non fit Societati, vt Bulla exprimit; nec sufficit, si fiat per verba, aut vna vice; cum requiratur fieri per litteras, & tribus vicibus. Et quamuis Gregor. XIII. non potuerit limitare potestatem Successorum, ideoque hi valeant eius Bullam reuocare, dum verò per externa signa sufficienter manifestatiua reuocationis, id non præstent, non censenda sunt reuocata Societatis priuilegia; sic verò, si sufficientibus verbis denotetur derogari huic Gregorij concessioni. Ita Mend. Quod quidem priuilegium comprehendere alios Regulares per communicationem tradit ex Dominicanorum familia me citato Magister Donatus *tom. 1. tract. 13. q. 22.* Et de tali priuilegio testatur etiam me citato Samuel *de sepult. tract. 1. contr. 15. num. 16.* Martinus de San-Ioseph *post Reg. S. Francisci fol. 599. n. 13.* & me cit. Crescentius in *Prasidio Romana lib. 3. m. 35.* & me cit. Marcus Vidal.

in *Arca Theol. mor. tit. de Duello Inquis. 6. n. 17.* Cassaïng de *priuul. Reg. par. 1. tr. 1. c. 5. prop. 5.* Baunius in *Theol. mor. tom. 1. tr. 5. q. 19.* præter Amicum, Amatam, & Cherubinum alibi à me citatos: Scio charissimum Patrem Lezanam asserere hoc priuilegium concessum Societati, non esse absolutum, sed pro casu particulari nempe ludicum, conferuatorum, at supradicti Doctores loquuntur de tali priuilegio, vt priuilegium absolutum. Verum quicquid sit de hoc, sciat doctissimus, & amicissimus Lezana Paulum III. tale priuilegium genericè, & absolutè concessisse Patribus Benedictinis sub die 5. Nouem. 1537. vt patet in Bullario Cassinensi *Constit. 156. n. 8. fol. 157.* sic enim in dicta Constitutione habetur. *Nec non decernentes eisdem priuilegiis, indultis, ac presentibus litteris, & in eis contentis clausulis quibuscunque, etiam per quascurque litteras Apostolicas, etiam quasuis generales, vel speciales, etiam derogatoriarum derogatorias, efficaces, & insolitas clausulas, ac irritantia decreta. Sub quacunque verborum concessione in se continentia, nullatenus derogari posse, nec derogatum censi, nisi de illarum, ac presentium litterarum tenoribus de verbo ad verbum, nihil penitus omisso, ac specifica data specialis, & expressa mentio, facta fuerit, ac huiusmodi derogationes per tres distinctas litteras eundem tenorem continentes, trib. similiter distinctis vicibus pro tempore existentibus Præsidenti, Definitorib. & Visitoribus prædictis legitime intimata, & insinuata fuerint, ac ipsorum Præsidentis, Definitorum, & Visitorum ad id expressus accedat assensus, & aliter facta derogationes nemini suffragari.* Vide etiam amice Lector amplissimum priuilegium ex quo ferè semper priuilegia Regularium minimè reuocata remanent, quid ergo dicendum?

Respondeo, me olim acriter pugnasse pro Priuilegio concessio Societati à Gregorio VIII. Sed postea propter Romanum incolarum mutasse sententiã, vidi enim stylum Curia, & Praxim Romanorum Pontificum esse in contrarium, nam in reuocatione priuilegiorum Regularium contenti sunt apponere tantum aliquas clausulas, nec vquam solent intimare per dictas reuocationes priuilegiorum Superiorib. Regularium eo modo, & forma, quæ præscribitur in dictis priuilegiis Pauli III. & Gregor. XIII. sed ad summum apponunt clausulam; *Ac si fuerint personaliter intimata;* vt fecit Gregorius XV. in Bulla de qua loquimur: ergo &c. Et ita me citato tenet Episcopus Barbastrensis Antonius Frances vir doctissimus, & amicissimus in *Pastorali Regularium p. 2.*

q. 13. num. 18. & etiam me citato moribus & scientia conspicuus Episcopus Ioannes Palafox in *sua Defensione Canonica ad Regem part. 3. n. 93.* quam perhumaniter ex Hispania ad me misit. Et me etiam citato idem docet Thomas Hurtado de *Verò Martyrio Fidei Resol. 67.*

Arguitur tertio, secundum Castrum Palaum virum quidem doctum, vt diximus Gregorius XV. in hac Bulla non reuocauit facultatem concessam Episcopis in Concilio Tridentino *sess. 24. c. 6. de Reform.* Ergo hodiè Regulares etiam possunt absolueri ab excommunicatione lata à Gregorio XV. si sit occulta. Probo consequentiam, quia casus Papales occulti vigore dicti Concilij Tridentini, desinunt esse Papales, & efficiuntur Episcopales, ex quibus Regulares possunt absolueri toties quoties. Et ita præter Sanchez, Leonardum, & alios à me alibi adductos, tenet nouissimè Urbanus in *Theolog. moral. tr. 2. dist. 1. cap. 1. Regula 8.* Cassaïng de *Priuileg. Reg. gul. tract. 5. ap. 3. prop. 3.* Pellizarus in *Man. tom. 2. tract. 8. cap. 3. n. 68.* Didacus Frances in *Pastorali tr. 4. q. 1. n. 11.* & Pasqualigus in *qq. Can. Cent. 2. q. 146. n. 6.* Delbene de *Parlament. dub. 4. subsect. 32. cons. 1.* & me citato Vidal. in *Arca Theol. mor. de Cas. reseru. Inquis. 1. n. 81.* & me citato Quintanadueñas in *theol. moral. tom. 2. tract. 4. singul. 1. num. 2.* & me citato Leandrus de *cons. tom. 4. tract. 2. disp. 17. q. 78.* & me citato Trullench in *Bull. Cruciate lib. 1. §. 7. cap. 2. dub. 6. n. 4.* & me citato Caraffa de *Duello tract. 5. sect. 2. q. 6.* & me citato Andreas Mendo in *Bullam Cruciate disp. 23. cap. 5. n. 60.* & me citato Martinus de San-Ioseph in *Mon. Conf. sar. to. 1. lib. 1. tr. 20. de Pœnit. n. 16.* & me citato Garzias in *Politica Regulari tom. 2. tract. 10. diff. 5. dub. 3. punct. 4. n. 6.* & me citato Bertrandus Loth in *resol. Belgicis tract. 1. q. 1. art. 5.* & me citato Bassæus *verb. Casus reseruati num. 39.* Itaque in hoc casu Regulares non absoluunt excommunicationem Gregorij XV. vigore priuilegiorum, & vt est Papalis, sed vigore Tridentini, vt effecta iam Episcopalis.

Dioes, hanc doctrinam non approbare Suarez 3. *part. tom. 5. de Censuris, disp. 25. sect. 5. num. 27.* Henriquez *lib. 6. de Pœnitentia cap. 14. n. 7.* Bañez 2. 2. *quest. 64. art. vlt. in fine*, Bonacina *disp. 1. de Censuris in communi, q. 3. pun. 2. n. 4.* quibus adde nouissimè Antonium Brauum in *suo docto tractatu Monastico c. 13. n. 14. ex errore n. 16.* Quia in concessione talis facultatis facta Episcopis, ceterur electa industria personarum; ergo non valet inferri ex eo, quod possint Episcopi

Episcopi absoluere, posse etiam Priuilegiatos Regulares. Sed respondetur cum Leandro in *Regul. Sancti Francisci q. 8. super c. 7. n. 63. & 64.* & aliis vbi supra, quibus adde Bassæum *verb. Hæresis num. 18.* & me citato Martinum de S. Ioseph post *Regul. S. Francisci in Compend. Confess. secul. verb. Absoluere n. 4.* Caraffa de *Duello tr. 5. sect. 2. q. 6. n. 3.* qui citat Bartolum, Baldum, Imolam, Ioan. Andream, Iasonem, Couarruiam, Syluestrum, Angelum, Henriquez, & alios, hos casus occultos, non iure speciali id est ex delegatione competere Episcopo, sed iure ordinario annecti perpetuo dignitati Episcopali: nec exigitur industria personæ Episcopi, aliàs ita essent personales, vt eos delegare non posset.

Confirmatur, quia etsi casus Episcopales non desinant esse tales per concessionem peculiarem factam ab Episcopo: at desinere, si Constitutione Synodali concederentur Parochis, & solis illis essent reseruari. Ergo similiter, etsi casus Papales, non desinant esse tales, eò quod Pontifex illos semel, atque iterum concedat Episcopo, imò etsi semper eos concedat Episcopo speciali; at desinunt esse tales per generalem Constitutionem concedentem eos in perpetuum cuiunque Episcopo, prout conceditur in decreto Tridentini.

Verùm hæc opinio mihi non placet, per ea, quæ alibi notauimus, & ego assero hanc doctrinam non posse applicari in casu nostro, quia puto cum Bonacina contra Castrum Palaum, Gregorium XV. in hac Constitutione reuocasse Concil. Trident. vbi supra. **Itaque dicendum est, neque Summum Pœnitentiarium, neque Episcopos, neque Regulares posse absoluere ab excommunicatione incurfa propter fractionem dictæ Bullæ Pij IV. & Gregorij XV.**

An innodatus Censura Pij Quarti, & Gregorij Decimi quinti possit absolui virtute Bullæ Cruciatæ.

RESOLVTIO XXIX.

Constanter, & sine vlla trepidatione affirmatiuè respondeo, nam post dictas Bullas, fuit à Summis Pontificibus concessum priuilegium Bullæ Cruciatæ, ex qua Confessarij facultatem excipiunt absoluendi à quibuscumque censuris Pontifici reseruatæ eo modo, vt in dicta Bulla continetur. Imò absolutè dicendum est priuilegia Bullæ Cruciatæ nunquam censeri reuocata etiam per Iubileum Anni Sancti, & etiam

per publicationem Bullæ Cœnæ, vt ego olim sustinui contra doctissimum, & amicissimum Clementem Merlinum S. Rotæ Decanum, & probat nouissimè Andreas Mendo in *Bull. Cruc. disp. 7. c. 7. per totum,* & me citato Serius *tom. 2. in Bullam Cruc. disp. 2. diff. 3. §. 1. q. 9. n. 1.* Fagundez, Bardo, Trullench, & alij, quibus adde me citato Leandrum de *Cens. tom. 4. tract. 2. disp. 15. q. 7.* Verricelli de *Apos. Miss. tr. 4. q. 9. n. 3.*

Vnde si aliquis Siculus, verbi gratia, inueniretur tempore Conclauis Romæ, si incidisset in censuras latas à Pio IV. & Gregorio XV. mittendo, vel recipiendo litteras intra, & extra Conclauem, vtique in tali casu posset virtute Bullæ, quam suppono in Sicilia sumpfisse absolui à supradictis excommunicationibus incurfis; nam priuilegia Bullæ quoad absolutionem censurarum valent pro illo anno vbique locorum inueniuntur, qui sumpfit Bullam, excepto priuilegio comedendi oua, & lactinia, vt me citato tradit Andreas Mendo in *Bull. Cruc. disp. 3. cap. 2. n. 6.* Villalobos *tract. 2. in tit. à num. 2.* Rodriguez §. 1. *dub. 1.* Vega *tom. 1. summ. cap. 43. cas. 8. & c. 14. cas. 15. & 10. 2. cap. 7. cas. 17.* Ferdinand. in *exam. Theolog. mor. part. 3. c. 9. §. 2.* Anton. Gomez in *explicat. Bull. cap. 3.* Trullench *lib. 1. §. 1. dubitat. 5.* Pater Suarez *lib. 8. de legib. c. 26. n. 4.* Moure in *sum p. 3. c. 9. §. 2.* Basil. Legionens. in *manuscript. expos. Bul. c. 2. n. 16.* Probatur primo, quia priuilegium personale adhæret personæ, igitur, vbicumque sit, eo vti valet. Secundo, quia priuilegium Bullæ extinguitur, vbicumque extincta persona, quod in priuilegio personali est onerosum: ergo manet vbicumque, persona permanente, quod in eo est fauorabile, alioqui sustineret onus, & non commodum priuilegij personalis. Tertiò priuilegium sine temporis limitatione concessum, in quouis tempore tenet, & concessum indefinitè sumitur, vniuersaliter, vt de infinitis iuris locutionibus docent Interpretes; at Bullæ priuilegium non conceditur cum limitatione loci ad permanentiam: ergo vbicumque eo vti licebit, vbi etenim lex non distinguit, nec nos distinguere debemus, nisi inde aliqua turpitudosequatur.

Imò aliqui plus addunt, Bullam prodesse Siculis, v. g. & Hispanis extra Siciliam, & Hispaniam existentibus. si alius pro ipsis Bullam suscipiat: quia finis principalis Bullæ est subsidium pecuniarum factum nostro Regi pro expensis belli contra infideles. Quod verò fiat personaliter, & præsentialiter in illis Regnis, vel interposita persona, parum videtur

videtur referri. Et hanc sententiam non esse improbabilem censuerunt ex Societ. IESV doctissimi viri P. Ioann. Charon, & P. Ioannes Salas *in manuscriptis*, teste Castro Palao *tom. 4. tr. 15. punct. 2. n. 4.* & illa docuit Quintanadueñas *in theol. mor. tom. 1. tr. 8. singul. 4. num. 8.* vbi firmat probabile esse quemlibet Sacerdotem, vel adstrictum horis Canonicis, subditum Regis Hispaniæ vti posse prædicta compositione, & gaudere Bullæ priuilegiis, excepto lacticiniorum, & ouorum vsu, etiamsi existat extra Hispaniæ Regna, & extra illa commoretur; dummodo alius pro prædicto Bullam in Hispania accipiat. Imò plus addit *singul. 5.* quod Italus, Gallus, aut Anglus, aliiuè exteri habentes Ecclesiasticum beneficium, aut Capellaniam in Hispania, & extra illam commorantes; dummodo alius pro ipsis Bullam in Hispania sumat ad bellique subsidium eleemosynam impendant, possint compositione præfata gaudere. Ita ille, qui tamen postea *tom. 2. tr. 4. singular. 5. num. 5. in fin.* magis cautè, & trepidanter loquutus est, testatur tamen, quod est valde notandum ornamentum Theologiæ moralis Patrem Thomam Sanchez sententiam Ioannis Salas, & Ioannis Cachon docuisse in explicatione Bullæ, quam Granatæ legit *dub. 8. n. 2.* sic asserentem. *At dubium graue est, an exteri, seu Hispani, qui non sunt in Hispania sed mittunt aliquem in Hispaniam suo nomine Bullam accepturum; vel aliquis amicus existens in Hispania eis mittit Bullam, gaudeant Bulla? Et quidem licet probabile sit non gaudere: quoniam Bulla dicit consistentibus, vel declinantibus in Hispaniam, at probabilius reputo gaudere Bulla. Ratio est, quoniam finis Bullæ est contribuere Regi Philippo in subsidium belli, ad quem nihil refert, siue accipiens sit in Hispania, siue non, modò eleemosynam Bulla conferat in Hispania Regi Philippo, & ad clausulam Bullæ respondeo, intelligi consistentibus, vel declinantibus per se, vel per alium: quod enim per amicos facimus, per nos ipsos dicimus facere, & sic tenuit Pater Franciscus Gomez in expositione Bullæ. Vnde iuxta hanc sententiam omnibus fidelibus contribuentibus stipendium in subsidium belli in Regnis Philippi Hispaniarum Regis prodest Bulla. Hutusque Sanchez apud Quintanam, vbi supra num. 3. Et quidem hanc opinionem Sanchez, Salas, & aliorum nimis plausibilem esse non dubito, & ab omnibus vlnis expansis accipiendam, sed ego, practicè puto non esse consulendam, neque sequendam. Et ideo illam olim reprobaui cum Castro Pa-*

lao, & nunc illam refello cum Andrea Mendo *in Bull. disp. 3. cap. 2. num. 11.*

An si aliquis tempore Conclauis irretitus Censura Pij IV. & Gregorij XV. possit ante obtentam absolutionem ad vitandum scandalum celebrare, & Eucharistiam sumere.

RESOLVTIO XXX.

SVpponamus aliquem tempore Conclauis non potuisse absolutionem obtinere, an inquam in tali casu, si non celebrando, vel communicando oriretur scandalum, possit missam dicere, & communionem sumere. Dico igitur Cardinalem, vel alium existentē intra, vel extra Conclauem, si ex omissione cōmunionis, vel sacrificij missæ oriretur magnum scandalum, in tali casu eliciendo actum contritionis ad tuendam suam famam potest celebrare, & postea quamprimum absolutionem quærere. Et ita Doctores asseruerunt de Sacerdote excommunicato, vel irregulari, qui potest ante obtentam absolutionem, & dispensationem missam dicere, si omittendo illam contra ipsum scandalum oriretur. Ita Fragosus *to 2. lib. 8. disp. 18. §. 9. n. 20.* & Gutierrez *lib. 1. can. 99. c. 13. à n. 21.* cum aliis penes ipsos; quia datum est cuilibet seruare suam famam. Et ita tenetur facere ne crimen à se commissum prodeat. Imò in tali casu aliqui putant, quod si non potest se existimare contritionem habere perfectam, posse confiteri, & à Confessario absolutionem obtinere ex doctrina probabili Valerij Reginaldi *tom. 1. lib. 8. cap. 7. n. 87.* quem nouissimè sequitur ex eadem Societate Quintanadueñas *tom. 2. tract. 4. singular. 4. num. 4. 5. & 6.* & à fortiori idem docet ex Dominicanorum familia magister Serra loquens de hæretico, qui non potest obtinere licentiam, vt ab ipsa absoluator, & adsit scandalum si non sumat Eucharistiam: sic itaque asserit in *2. 2. D. Thoma q. 11. art. 4.* quod si non possit facere, nec Romam ire, & instat tempus implendi præceptum annuæ confessionis, & communionis, quam sine graui scandalo, aut infamia non potest omittere, poterit cuilibet Confessario approbato confiteri, qui illum directè absoluens à peccatis non reseruatis, indirectè absoluat à crimine hæresis. Et idem est de eo, qui misit ad Summum Pontificem, vt sui absolutionem alicui committat, & interim si non committat, aut celebret, grauem infamiam

miam incurrat, & scandalum magnum oritur. Nec obstat excommunicatio, qua hæreticus penitens innodatus est, & à qua nec in ipso casu potest confessarius absolueret: nam sicut si prædictus hæreticus naturaliter & innuincibiliter oblitus peccati hæresis, quam post consensum occultè protulit, bona fide, & cum debita aliàs dispositione accederet ad sacramentum penitentia, & confiteretur peccata non reservata, & absolueretur, maneret in foro conscientia absolutus à crimine hæresis reservato, non obstante excommunicatione, qua est innodatus; ita & in casu prædicto, indirectè absolutus manebit à peccato hæresis cum onere tamen illud iterum confitendi; cum copiam Confessarij auctoritatem habentis habuerit. Est & huius rei aliud exemplum de Sacerdote, qui alium Sacerdotem interfecit, & ne se prodatur, & crimine eius fiat manifestum, celebrat, & confitetur sua peccata Confessario, qui non potest illum absolueret ab excommunicatione. Hucusque Magister Serra. Nec deseram hic apponere Hieronymi Garzix, qui in Politica Regularium to. 2. tract. 10. diff. 5. dub. 6. punct. 4. n. 23. sic ait. Si es Sacerdote, y teme infamia, o escandalo, si no celebra, puede hazer acto de contricion, y con esto celebrar, pero si piensa que no podrá, puede confessar se de todos, absolviendole el Confessor directè de los ordinarios, & indirectè de la Heregia, y entonces en probable opinion serà buena la confesio, pues la censura esta de parte del penitente que esta tal no irrita la absolucion, como lo prueban con muchos Suarez 4. tom. in 3. part. disp. 31. sect. 3. n. 6. & tom. 9. disp. 10. sect. 3. n. 9. Iuan Sanchez in selectis disp. 3. 2. n. 11. Ægydius Coninch tom. 1. q. 80. art. 4. dub. 2. n. 21. Fagundez in 3. præcept. Eccles. lib. 3. c. 9. n. 17. Peyrinis tom. de Prælato q. 3. c. 2. n. 16. & 17. Reginaldus tom. 1. lib. 8. c. 6. n. 87. Lugo disput. 16. de Pœnitentia sect. 15. n. 614. Vasco sup. §. Notandum. Lo vnoporque la necesidad haze licito lo que aliàs era illicito, iuxta c. 4. de regul. Iuris. lo otro porque no es de tal manera intrinsecamente malo, dar la absolucio à vn escomulgado, que no se pueda cohonestar en algũ caso, y el presente lo es bastante, pues no se ha de presumir de la piedad de Nuestra Santa Madre la Iglesia, que con tanta trata sus hijos, querer les negar en este caso cosa tan necessaria como es la absolucion, amas de que como dize Angelus verbo Confessio 5. n. 10. La escomunion non haze de tal suerte incapaz de absolucion al hombre, que totalmente la anule, como lo prueba el mismo Reginaldo lib. 6. cap. 5. sect. 6. n. 172. propos. 3. 4. & 5. y como el escomulgado puede recibir

Anton. Dianæ. Pars XII.

los demas Sacramentos, como lo advirtio Vasquez tom. de pœnit. tractat. de excommunicatione. d. 4. n. 7. pro con todo esso no dexa de ser muy probable lo dicho. Hæc ille. Quæ quidem omnia militant, & procedunt à fortiori in casu nostro, non enim sumus in casu hæresis, de quo ego alibi.

Magis firmatur & declaratur doctrina
superius adducta.

RESOLVTIO XXXI.

Sed vt magis clarescant ea, quæ in Resolutione Superiori à nobis dicta sunt, sciat amicus Lector aliquos negare etiam excommunicatum occultum posse extra mortis articulum communicare etiam si vrgeat scandalum, infamia, ita Sotus in 4. distinct. 12. q. 1. art. 7. Syluest. ver. excomm. 3. casu. 3. Rossella & Couarr. apud Henriq. l. 8. de Euch. cap. 4. §. 4. lit. Q. Ipse tamen putat posse in casu grauis infamiae, & Scandali femel, aut bis cum contritione, & tremore. Sed qui femel admittit pro eo casu non video, cur non possit toties quoties eadem necessitas vrgeat. Vnde ego puto cum communi sententia posse vrgente necessitate communicare & celebrare absque absolutione à censura (an vero possit, aut debeat confiteri postea videbimus) Ratio est, quia præceptum Ecclesiae, quæ censuram imponit, non censetur cum tanto dispendio obligare. Ita Suar. tom. 4. disp. 3. sect. 3. n. 6. & de censuris disp. 10. sect. 3. n. 9. Coninc. disput. 8. n. 107. & alij apud ipsos. Confirmatur à simili de audienda missa, à qua etiam priuat excommunicatio, & tamen excommunicatus occultus, qui non potest obtinere absolutionem potest audire Sacrum in prædicta necessitate vitandi scandali aut infamiae. Confirmatur vltorius, quia Sacerdos celebrans saltem post consecrationem, si recordetur excommunicationis, & non possit ab ea liberari debet profecti, vt docet D. Thom. 3. p. q. 38. art. 6. ad. 2. & in 4. d. 17. & alij. Immo & ante consecrationem posse pergere si timeatur graue dānum, ex hoc autem constat celebrare, aut communicare cum excommunicatione non esse intrinsecè malum, vt notauit Lugo supra n. 100 atque adeo etiam poterit, licet recordetur antè inceptionem missæ si similis necessitas vrgeat.

Sed difficultas est, an in eo casu possit etiam confiteri? Ad hoc dubium me citato sic respōdet, heu quondam dimidiū animæ meæ Sapientissimus Pater Ioannes de Dicastillo inter præstantissimos inclytæ Societatis

R tis

tis Iesu Theologos nemini secundus de Sacram. tom. 1. tract. 4. disp. 9. potest. dub. 7. in dub. Incidenti num. 128 ubi ficat *Qui enim putant excommunicatum non premissa absolute à censura non posse valide absolui à peccato, consequenter dicunt illum hominē communicare cum contritione, non tamen posse confiteri.* Ita Vasq. tom. 4. q. 9. art. 3. dub. 9. num. 8. & alij apud Suarium sect. illa 3. num. 1. Syluius in Addit. ad 3. p. q. 20. art. 2. & alij apud Dianam supra, & tract. 4. tertix partis resolut. 78. ubi plures refert negantes valere absolutionem à peccatis non premissa absolutione à censura, si quam habeat penitens, putant enim deficere Iurisdictionem in Confessario, quia ob censurā subtrahitur excommunicatus ab eius Iurisdictione, qui verò putant valere absolutionem à peccato sine absolutione à censura, consequenter affirmant. Ita Suarez supra numer. 61. Diana supra cum alijs, Lugo supra num. 102. Sanchez lib. 2. Decalogi cap. 8. num. 5.

Obicit sibi Lugo num. 103. excommunicationē per se prohibere receptionem cuiuslibet Sacramenti, per accidens autem homo excusatur ratione necessitatis; cum sufficienter occurratur per communionem non erit necessarium, atque aded erit illicitum confiteri. Respondet recte eo ipso quod licita sit Communio, fore etiam licitam Confessionem, imò debitam si adsit conscientia mortalis non referuati, (nisi ex alio capite excusetur) ut earatione quoad fieri possit seruetur preceptum diuinum pramittendi Confessionem mortalium ante communionem. Quia vero contraria opinio Vasquij, & aliorum probabilis est, poterit excusari qui sequitur eam opinionem, & communicare sine confessione, ut etiam fatetur Lugo, verum hoc generale est pro casibus in quibus sunt diuersa opinionum probabiles. Persistendo verò in nostris principijs si forte in nostro casu non sint alia peccata nō referuata eaque propter cessaret obligatio confitendi adhuc existimo cum eodem Lugone probabile quod possit fieri confessio venialium, vel mortalium in alia Confessione olim legitimè dictorum, ut earatione indirecte absolueretur à referuatis, atque hoc puto habere locum non solum quando quis post adhibitam diligentiam, vel difficile excitaretur ad contritionem, vel valdè dubitat, an eam sit executus; tunc enim etiam puto teneri per accidens (sicut in casu quo non erat censura dictum est) sed etiam Lugonem locum habere etiam si speret posse uti, & utatur contritione. Nō enim credendum est quod urgente necessitate commu-

nicandi velit adhuc Ecclesia obligare, ne confiteatur; sed quod maneat cum onere habendi contritionem perfectam, quam non ita facile habebit homo non ita pridem propter delicta excommunicatus. Huc vsque Dicastillus.

Itaque dicendum est in tali casu censurarum posse absolui indirecte à referuatis, & directe à non referuatis maximè quando excommunicatio est tolerata: tunc enim absoluitur ab habente Iurisdictionem, ac proindè valide, si cetera adsunt requisita, sicut, quando quis absoluitur à non referuatis directe & indirecte à referuatis, ob inculpabilem obliuionem omissis. Ratio est quia pro tali casu impedire, loquimur enim in casu maximæ necessitatis; cumque excommunicatio solum impediatur susceptionem Sacramentorum ex lege & institutione humana Ecclesiastica. Leges autem humanæ etiam Ecclesiasticæ non censentur obligare in casibus vrgentissimis, & maximæ necessitatis; ita lex hæc excommunicationis probabiliter censeretur potest in tali casu non obligare. Atque est doctrina Suarij disp. 31. sect. 3. num. 6. ubi expresse docet quoties excommunicatus, qui non potest absolui ab excommunicatione, accipere potest licitè Sacramentum Eucharistiæ, posse etiam licitè recipere Sacramentum pœnitentiæ, quantum est ex parte excommunicationis, nec enim minus potest in vno, quam in alio Sacramento: Supposita verò necessitate, quæ honestat susceptionem Eucharistiæ, non obstante excommunicatione etiam honestate potest Confessionem. Imò hic ordo est maxime consentaneus Iuri naturali diuino pramittendi Confessionem antè Communionem. Vndè si Ecclesia pro eo articulo necessitatis, vel non potuit, vel noluit prohibere excommunicato Eucharistiæ, nec etiam Confessionem censetur prohibuisse.

Et ideo non deferam hic apponere verba Martini Perez de Sacram. matrim. disp. 50. se. 8. rem. 4. sic asserētis. Dico tertio etiam licere in tali euentu, prædictam absolutionem dare, tamen si casus referuatus habeat excommunicationem annexam, ita communiter Doctores. Ratio est, quia excommunicatio non facit incapacem absolutionis ipsum pœnitentem, si bona fides intercedat, sed tantum efficit, ut non possit licitè absolui à peccatis, quin prius absoluaatur ab excommunicatione. Quando autem adest necessitas, sicut posset tunc communicare, & recipere Eucharistiæ, ita etiam poterit confiteri,

confiteri, quia eodem præcepto vtrumque est prohibitum. Tunc ergo melius erit, seruari ordinarium modum de Iure diuino, præmittendo videlicet confessionem ante Communionem. Necessitas autè, & rationabilis causa esset confitendi in Paschate; vel communicandi, itaut si omitteretur, periculum esset infamiæ propriæ, vel scandali aliorum. Quod totum intellige quoque, si Superior non possit adiri, quia si potest, debet prius adiri alioqui esset illicita talis absolutio. Vnde ex his omnibus patet Cardinalem vel alium Conclauistam censuratos ex fractione Bullarum Pij IV. & Gregorij XV. si timeant scandalum, & infamiam non celebrando, vel communicando, posse confiteri cum Confessario Sacri Conclauis vel cum alio, & ab illo à peccatis absolui, dummodo postea absolutionem à Summo Pontifice obtineat à censuris incurfis.

An in casu supradicto Cardinalis, vel Conclauista censuratus possint ad vitandum scandalum confiteri alia peccata, non expressa fractione Bullæ Pij IV. & Gregorij XV.

RESOLVTIO XXXII.

Resolutio huius difficultatis pendet ex alia, an quando ad vitandum scandalum pœnitens innodatus aliqua censura, & casu reseruato confiteatur inferiori Sacerdoti, teneatur confiteri omnia peccata tam reseruata, quam non reseruata.

Et affirmatiuè respondit Siluester *verb. confess. n. 26.* Toletus *lib. 3. c. 8. n. 3.* Suarez *disp. 31 sect. 2. n. 4. & 6.* Angel. *verb. confess. 5. n. 5.* Nauarr. *in c. consideret de pœnit. n. 10.* & Medina *C. de Pœnit. quest. 13.* quos omnes sic refert, & sequitur Fagundez de *præc. 2. lib. 8. cap. 3. num. 1.* dicens, oppositum esse omninò improbabile.

Sed contra Fagundez existimo negatiuam sententiam satis probabilem esse Et idè Cardinalis Lugo de *Sacram. pœnit. disp. 10 sect. 6. num. 74.* sic ait Dupliciter potest contingere hic casus, Primo quod pœnitens adeat prius Confessarium inferiorem, qui non potest absolvere à reseruatis, & tunc certum est non posse inferiorem absolvere ab aliis, nisi quando pœnitens est in necessitate confitendi, vel sumendi Eucharistiam: tunc autem an possit, & debeat confiteri inferiori, & an debeat confiteri etiam reseruata, an vero sola non reseruata, & an id locum habeat etiam quando pec-

catum reseruatum habeat excommunicationem reseruata: diximus late *disp. 12. de Euch. sect. 1.* vbi probabile dixi quod posset & deberet confiteri inferiori ante communicationem, & sola non reseruata, & hoc licet haberet excommunicationem reseruata. Ita Lugo, quem omninò videbis loco de Eucharistia à n. 86. vbi doctè respondet ad omnia argumenta contrariæ sententiæ, & adducit me etiam citato plures Doctores tam veteres quam recentiores, hanc sententiam tenentes, quibus ego nunc addo doctum Patrem Andream Mendo, in *Bull. Cruc. disp. 23. c. 32. n. 24.* vbi sic ait Probabilius esse subditum habentem reseruata, & ex necessitate confitentem cum Sacerdote inferiori non teneri propalare in Confessione reseruata peccata, quorum ille Iudex non est, sed dumtaxat non reseruata à quibus directè absoluitur, & à reseruatis indirectè, sic ille. Idem etiam docet Torreblanca in *pra. lib. 14. c. 11. n. 42* per hæc verba *Habens casum reseruatum urgente necessitate communicandi, vel celebrandi ad vitandam infamiam grauem ad summum solum tenetur confiteri peccata non reseruata confessario non habenti potestatem ad reseruata. Nam cum certum sit pœnitentem non absolui posse à reseruato, ad aliud non erit utilius Confessio reseruati quam ad se diffamandum coram Confessore, & non leue onus erit pœnitenti ad confitendum bis idem peccatum.* Hucusque Torreblanca, & nouissimè Doctus Pater Leander de *Sacram. tom. 1. tract. 5. disp. 12. q. 73* & tandem Ioannes de Sonia in *Epilogo summarum p. 2. tract. 1. sect. 6. p. dub. circa casus reseruatos in fin* sic ait *Habens casus reseruatos urgente necessitate communicandi scilicet, ad vitandam grauem infamiam potest confiteri tantum peccata non reseruata, vel potest elicere actum contritionis. Et sic communicare absque praua confessione, si peccata reseruata habeant excommunicationem annexam, potest confiteri, & sic communicare, vel si est tantum attritus, potest confiteri inferiori Sacerdoti peccata non reseruata.* Hæc ille, rationes verò pro hac sententia inuenies apud Cardinalem Lugo vbi supra loco cit. de *Eucharist. in responsionibus ad Argumenta contraria*, itaque in casu nostro Cardinalis vel Conclauista censuratus ex fractura Bullarum Pij Quarti, & Gregorij XV si ad vitandum scandalum deberet celebrare, vel communicare, posset probabiliter confiteri solum alia peccata absque expressione fractionis, & incurfionis censuræ dictarum bullarum, & à Confessario S. Conclauis,

vel alio absolutionem Sacramentalem obtinere. Et hanc sententiam ipsi mei aduersarij probabilem putant, *vt Amicus in Cur. theol. tom. 8. disp. 13. sect. 10. n. 211.*

An excommunicatio lata à Pio IV. & Gregorio XV. possit absolui non solum vt ipsi asserunt in articulo, sed etiam in periculo mortis.

RESOLVTIO XXXIII.

Existimant Doctores plures distingui articulum mortis à periculo, ita vt putent articulum mortis strictè intelligi, & sumi pro solo vero mortis articulo, qui tunc tantum contingit, quando mors est in fieri, & ita certa sit, & ferè inuitabilis; siue hoc proueniat ex causa naturali, vt morbo, siue ex causa violenta, vt si quis sit morte plectendus; periculum verò mortis dici, quando in tali casu mors hominibus solet frequenter contingere. Vnde est, vt dicant, facultatem eam, quam diximus in articulo mortis comperere cuilibet Sacerdoti, vt possit ab omnibus censuris, & casibus reseruatibus absolui, valere tantum pro ipso mortis articulo; non verò pro periculo. Quorum ratio est, quia videlicet iura, ex quibus colligimus hanc facultatem, loquantur de solo articulo, vt proinde non videatur extendenda ad mortis periculum. Ita Sotus in 4. dist. 18. quest. 4. art. 4. col. 4. vers. *Queris autem.* Canon. par. 5. de Pen. Valentia 4. tom. disp. 7. q. 10. punct. 2. col. 6. Mandosius in praxi Signaturæ, tit. Confessionale, fol. 75. num. 1.

Sed ego alibi in p. 3. & 8. affirmatiuæ sententiæ adhæsi, & nunc adhæreo. Dico itaque in nostro casu non solum in articulo, sed etiam in periculo mortis posse Sacerdotem absolui, & ratio est, quia licet in rigore articulus mortis, aliquo modo distinguatur à periculo mortis; cum articulus mortis solum detur, quando ex ægritudine prudenter timetur mors: periculum verò mortis, cum datur occasio, in qua frequenter homines pereunt, & quam non possunt commodè vitare, qualis est pugna campalis, seu naualis, in præsentem tamen materiam, idem est articulus mortis, & periculum illius; vt habetur in cap. *Eos, qui de sent. excommun.* Et ratio ipsa dicta: nam mortale periculum perinde existimari debet, & in malis ita caueri sicut euentus ipse: nam propterea dictum est; *Qui amat periculum peribit in illo.* ergò necessitas periculi mortis existimatur morali-

ter, tanquam extrema. Et ita hanc sententiam tenent Doctores, quos me citato affert & sequitur Leander de Sacramentis tom. 1. tract. 5. disput. 11. quest. 17. Lezana tom. 5. in Mari Magno Minorum, §. 24. num. 58. Quintanadueñas in Theol. moral. tract. 8. singul. 3. Martinus Perez de Sacram. Pœnit. 43. sect. 3. num. 4. Cardinalis Lugò de Sacram. Pœnit. disput. 18. sect. 2. num. 21. Hurtadus disp. 10. difficul. 9. Coninch. de Sacram. disput. 8. num. 16. Trancedi in qq. moral. tract. 5. disput. 2. quest. 17. Tamburinus in Decal. lib. 2. cap. 1. §. 8. num. 7. Bertrandus Loth in Resol. Theolog. 1. qu. 1. art. 9. Garfias in Polit. Regul. tom. 2. tract. 10. difficul. 5. dub. 6. punct. 5. num. 26. Mazuchellus de Cas. reseru. disp. 1. quest. 3. difficul. 25. num. 88. Andreas Mendo in Bull. Cruc. disp. 27. cap. 3. num. 24. Suarez tom. 4. disp. 26. sect. 4. num. 3. Henriquez lib. 3. de Pen. cap. 11. num. 3. in Glossa littera Q Bardi in Bull. Cruciate part. 1. tract. 6. cap. 6. sect. 2. num. 10. Gallego de Vera in Bull. Cruc. cap. 9. dub. 105. & me citato Verricelli de Apost. mission. tract. 9. quest. 158. num. 1. & Machadus tom. 1. lib. 4. part. 1. tract. 1. docum. 3. num. 2. vbi sic ait *Llamase articulo verdadero de la muerte el tiempo en que la enfermedad apricta de manera, que prudencialmente se puede iuzgar, que el enfermo est à ya cercano a la muerte. Y segun la mas comun, mas piedosa, y recebida doctrina, aunque impugnada por algunos Doctores, se etiende tambien del articulo moral de la muerte, que es quando alguno se halla occasion, que trayga consigo peligro probable de muerte, como sucede en el parto de la muger, entrar en alguna battalla, nauegar por mares tempestuosos, passar algun rio caudaloso, y otros casos semejantes, en que prudencialmente se puede temer algun peligro de muerte.* Ita ille, & communiter Doctores, quibus nouissimè adde Gibalinum de Cens. disquis. 7. quest. 14. Consect. 4. & 5. vbi num. 3. docet tempore interdicti posse ministrari Eucharistiam omnibus parturientibus, aut proficiscentibus ad bellum, quia licet non sint in articulo, sunt tamen in periculo mortis; Et ideo Hinoiosa in Dir. decis. Regul. verb. *infirmus.* §. circa absolutionem fol. 306. docet absque vlla distinctione omnes parturientes posse absolui à quocunque Sacerdote, etiam non approbato ab omnibus casibus censuris, &c. sed hæc opinio circa parturientes ibi absolute prolata olim mihi non placuit, nec placet doctissimo Patri Mendo vbi supra num. 34.

An qui in periculo, vel articulo mortis fuit absolutus à censura incurfa propter violationem Bullæ Pij IV. & Gregorij XV. teneatur poſtea ſi conualuerit ſe præſentare coram Pontifice, & noua opinio aſſertur, ſed non approbatur.

RESOLVTIO XXXIV.

Aſſerentiæ reſpondeo ex doctrina communi Doctorum aſſerentiũ, quod absolutus in articulo mortis ab aliqua cẽſura Papali, ſi conualeſcat, teneatur ſe Pontifici præſentare, nam aliàs in eadem excommunicatione reincideret. Probatũ ex *c. eos, qui de ſent. excomm. in 6.* & ita docet Vaſquez in *1. par. tom. 4. quaſt. 93. art. 1. dub. 6. mem. 15.* Hurtadus *de cẽſ. diſp. 11. diffic. 13.* Martinus Perez *de Sacram. Pœnit. diſp. 43. ſcẽt. 4. n. 7.* Cardinalis Lugo *de Sacram. Pœnit. diſp. 20. mem. 201.* Sanchez in *Summa tom. 5. lib. 2. cap. 23. n. 31.* & Granadus in *3. par. tom. 2. contron. 7. tract. 10. diſp. 7. n. 14.* vbi ſic aſſerit *Peter aliquis, ad quem ſinem ſe debeat præſentare pœnitens, qui iam abſolutionem obtinuit.* Reſpondetur, ſi peccatum à quo quis eſt absolutus ratione periculi mortis, aut alterius impedimenti, habeat annexam excommunicationem à iure, vel ab homine, à Papa, vel Epifcopo, teneri, ceſſante impedimento ſe præſentare ſuperiori, vt conſtat *ex c. eos, qui de ſent. excomm. in 6.* non quidem, vt ab illa abſoluatur iterum, & colligitur planè *ex cap. Quamuis, & cap. de cetero, de ſent. excommun.* ſed vt conuenientem medicinam adhibeat Superior, & ſi oportuerit, ſatisfactionem imponat. Et alioqui incidet in excommunicationem, non in præteritam, ſed in aliam, ob nouam inobedientiam, ita Granadus.

Sed his non obſtantibus ego alibi pro negatiua ſententia adduxi Nauarrum Millardum, Coleſtinum, & Texedam, quorum ſententiam probabilem putat Garzias in *Polit. Regul. tom. 2. tract. 10. difficul. 5. dub. 5. punct. 6. num. 38.* quibus adde Carolum Lambertum in *Decisionibus Bononiensibus an. 1640. menſis Auguſti caſ. 28.* me citato Tancred. *qq. mor. tract. 1. diſp. 2. quaſt. 58.* & me citato Iosephum Ianuarium *de caſ. reſ. Reſolut. 12.* Probatũ ex Concilio Tridentino *ſeſſ. 14. capit. 7.* vbi hæc habet: *In eadem Eccleſia Dei cuſtoditum ſemper fuit, vt nulla ſit reſeruatio in articulo mortis. Atque ideo omnes Sacerdotes, quoſlibet pœnitẽtes, à quibusuis peccatis, & cẽſuris abſoluere poſſunt, &c.* Sic ergò absolutus à caſibus reſeruatũs,

Anton. Diana Pars XII.

non tenetur adire Superiorem ſecundũ communiffimã ſententiam: ergò neq; absolutus à cẽſura reſeruatũs: ſicut enim ceſſat reſeruatũs à caſu, ita à cẽſura per hæc verba Conc.

Confirmatur, nam ſi alicui delicto eſſet excommunicatione annexa, & nulli eſſet reſeruatũs: ſi abſolueretur à confeſſario inferiori, talis excommunicatus non teneretur ſe præſentare ſuperiori, vt patet: ſed in articulo, vel periculo mortis nulla eſt reſeruatũs, ex Trident. ergò absolutus à tali Cẽſura, eſt absolutus à cẽſura ſine vlla reſeruatione: & conſequenter non tenetur ſe præſentare.

Nec obſtat *c. eos, qui ſuperius adductum*, nam textus ille loquitur cum excommunicatis deductis in foro fori, non vero de non denunciatis. Verba text hæc ſunt. *Eos qui à ſententia Canonis, vel hominis (cum ad illum, à quo aliàs de iure fuerant abſoluendi, nequeunt propter imminentis mortis articulum, aut aliud impedimẽtum legitimum, pro abſolutionis beneficio habere reſeruatũs) ab alio abſoluuntur, &c.* Si ceſſante poſtea periculo, vel impedimento huiusmodi, ſe illis à quo his ceſſantibus, abſolui debeant, quantum commode poterunt, cõtempſerint præſentare, mandatum ipſius ſuper illis, pro quibus excommunicati fuerunt, humiliter recepturi, & ſatisfactum prout iuſtitia ſua debeat: Decernimus (ne ſic cẽſura illudantur Eccleſiastica) in eandem ſententiam recidere, ipſo iure, &c. Vbi nota illa verba: *Se illi à quo his ceſſantibus abſolui debebant.* Non dixit ſine his neque ante hæc, ſed his ceſſantibus; ergo loquitur cum illis tantum, qui abſoluti in mortis articulo: debent à Superiore excommunicatore; ſed hi ſunt tantum deducti, ſeu denunciati excommunicati, hi enim abſoluti ratione periculi in foro conſcientiæ debent à Superiore abſolui tranſacto periculo, in foro fori, vt patet, ergò cum his tantum loquitur, & non cum excommunicatis & non deductis. Niſi velis dicere cum Millardo loco citat. hoc onus ſed præſentandi coram ſuperiore, non amplius habere locum poſt Concilium Tridentinum, & ſic ceſſare ex vi verborum Concilij, cum nulla ſit reſeruatũs. Cæteras rationes, & reſponſiones ad plures alios Canones, videbis apud Ianuarium, vbi ſupra.

Verum licet hanc ſententiam non audeam tanquam improbabilem damnare, tamen, quia difficiliter recedo à ſententiis communiter receptis non diſcedo ab opinione affirmatiua, quam præter Doctores cit. tenet Pater Leand. *de Sacram. tom. 1. tract. 5. diſp. 13. quaſt. 70.* & me citato Marcus Serius *tom. 2. de Cull. Cruc. diſp. 1. diffic. 10.*

§. 8. *quest. 33. ad num. 7. & me citato Garzias in Polit. Regul. tom. 2. tract. 10. difficult. 5. dub. 6. punct. 6. num. 34.* In vno tamen casu sententiæ negatiuæ adhererem, videlicet, quando in nostro casu absolutio in articulo mortis fuisset largita vigore Bullæ Cruciatæ, vt superius probatum est, posse fieri nam absolutus cum Bulla Cruciatæ à casibus Papalibus in articulo mortis nullam obligationem habet se præsentandi coram Pontifice, vt optimè obseruat Leander, & Serius *num. 8. vbi supra*, Andreas Mendo *in Bulla Cruciatæ, disp. 22. cap. 1. num. 20.* Garzias *vbi supra num. 38.* Bardi *in Bulla Cruciatæ part. 2. tract. 6. cap. 6. sect. 1. num. 3.* Trullench *in Bulla Cruciatæ lib. 1. §. 8. cap. 2. dub. 5.* Ludouicus à Cruce *de Bulla Cruciatæ disp. 1. cap. 3. dub. 14.* Et alij communiter, & idem dicendum esset si in nostro casu pœnitens absolueretur virtute Iubilei, vel virtute priuilegiorum Regularium, sed nos supra firmauimus cum Bonacina, Regulares non posse absolueri à censura lata in constitutione Pij IV. & Gregorij XV. de quibus loquimur.

Itaque vt dictum est, qui ab hac excommunicatione Pij IV. & Gregorij XV. absolueretur in articulo mortis, difficultas est, si postea conualuerit intra quod tempus teneatur se præsentare coram Pontifice, Martinus Perez *de Sacram. Pœnit. disp. 24. sect. 4. n. 6.* putat intrà triduum, sic enim ait. *Non displicet, quod graues Doctores dicunt, non fore di-*

lationem grauem, quando intrà triduum Sacerdos confiteretur. Nam eodem modo præcipitur in c. Eos qui de sententia excommunicationis in 6. quod illi, qui in articulo mortis absoluuntur ab excommunicatione reseruatâ, postea si conualuerint, debeant cum primum commodè possint, recurrere ad Superiorem, alioquin reincidant in censuram: & tamen non iudicabuntur reincidere, qui intrà triduum data commoditatis recurrerint. Et ratio est in nostro casu, quia non videtur magis strictè explicanda illa dictio, quam primum; quia non videbitur illa breuis dilatio grauius opponi fini, aut præcepto Tridentini, ita Perez.

Sed mihi videtur magis strictè, & rigorosè receptum esse illud *Quamprimum.* Concilij Tridentini, quam *dicti capit. Eos qui;* Et idè puto in hoc casu prudentis arbitrio remittendum esse, intrà quod tempus vt verificentur illa verba *Quamprimum absolutus à censura reseruata debeat sed coram Superiore præsentare,* consideratis & prudenter perpensis omnibus circumstantiis, personæ, valetudinis absentia à Romana Curia, &c. Et ita docet ex Nauarro Auila *de Cens. par. 2. cap. 7. disp. 3. dub. 4.* & Leander *de Cens. tom. 4. tract. 2. disput. 17. quest. 68.* Sanchez *in summ. tom. 1. lib. 1. cap. 13. num. 25.* & Henriquez *lib. 13. cap. 29. num. 2.* Sayrus *de Cens. tom. 1. lib. 3. cap. 28. in fine* & sufficet quidem non adesse negligentiam, vel fraudem.

MISCELLANÆ RESOLUTIONES.

IN QVO SENSU EPISCOPVS QVANDO
consecratur vocet Pontificem Vicarium D. Petri, & an
dicta verba sint in Pontificali corrigenda.

RESPONDEO, quod Paulus Lopus de Sedium Patriarch. *erect. cap. 15. num. 13.* Franciscus del Castillo in *4. sentent. tom. 2. disp. 15. quest. 4. num. 23.* Cardin. Baronius *tom. 9. anno 740* in nota marginali, & Cardinalis Bellarminus *lib. 2. de Reform. Pontif. cap. 17* docent talem loquutionem esse impropriam; nam vox *Vicarius* supponit subiectionem eius, cuius vices geruntur; nam est officium subalternum, vt obseruat Baldus *conf. 353. num. 2. lib. 1.* & ideò *Vicarius* propriè loquendo, minor est eo, cuius est *Vicarius*, vt docet Becanus *Opusc. de Prim. Regis Angliæ. part. 2. cap. 1. num. 4.* & etiam ipsimet Hæretici, Bodinus *de Republica lib. 1. cap. 9. n. 127.* Casp. Rouius in *Commentario Iuridico Historico Politico ad legem Regiam Germanorum, c. 11. scēt. 11. n. 4.* & ReinReingk *de regimine Seculari, & Ecclesiastico lib. 1. Class. 3. c. 9. nu. 307.* Vnde rectè Doctores inclyti Musæi Sorbonici, vt patet apud Duuallium *de Rom. Pont. par. 1. q. 2.* damnarunt quandam propositionem M. Antonij de Dominis, asserentis Spiritum Sanctum esse *Vicarium Christi* in regimine Ecclesiæ; nam talis propositio redolet hæresim Macedoniam, in verbo *Vicarij*, nam, vt dictum est, *Vicarius* minor, seu inferior est eo, cuius est *Vicarius*: Ex hoc sequitur vt optimè obseruat Ioan. Driedonic. *tom. 1. lib. 4. cap. 3. part. 1.* Mendoz. *in quodlibet quest. 4. scholastica num. 2.* Pontificem non esse dicendum *Vicarium Diui Petri*, cum Summus Pontifex, in regimine Ecclesiæ, non sit minor, nec inferior D. Petro, sed æqualis. Et ideo Diuus Bernardus

lib. 2. de Considerat. cap. 8. vocauit Eugenium Papam, potestate, Petrum; quod negat Calvinus *lib. 4. Instit. cap. 6. §. 8.* & alij huius farinae homines, contra quos, & solide insurgit Suarez *contra Regem Angliæ lib. 3. cap. 12. & 15. per totum, & Duuallius, vbi supra de Rom. Pontif. part. 2. quest. 7.* Ergo non est Romanus Pontifex, vocandus *Vicarius*, sed successor Petri; & ideò Patres, & Concilia loquentes de Pontifice, vocant illum *Vicarium Christi*, & successorem D. Petri, sic loquitur D. Thomas *lib. 1. contra Gentes, cap. 33. & lib. 1. de Regim. Princ. cap. 14.* & alij Patres, quorum ad satietatem possem huc nomina adducere, sed sufficit mihi tantum verba Concilij Florentini proferre, vbi sic asseritur. *Definimus Pontificem Romanum successorem esse D. Petri Principis Apostolorum, & verum Christi Vicarium; totiusque Ecclesiæ Caput.* Vide quomodo Concilium, quando loquitur de Pontifice in ordine ad Christum vocat illum eius *Vicarium*, quando vero loquitur de Pontifice in ordine ad Petrum, vocat eius successorem, vnde *in c. fin. de Translatione Episcop.* vocatur Pontifex successor D. Petri, & *Vicarius Iesu Christi*. Ergo ex his Pontificem non esse vocandum Petri *Vicarium* aperte patet; & ideò talis loquutio videtur in Pontificali à Sanctissimo corrigenda, tum quia est loquutio impropria, vt tenent Castillo, Baronius, & Bellarminus locis citatis; tum etiam, ne præbeat occasio hæreticis asserendi, *Summum Pontificem esse inferiorem D. Petro*; & ideo illa terra pestis Ecclesiæ M. Antonius de Dominis, olim Archiepiscopus Spalatensis, *lib. 4. cap. 1. num. 4.* tenet, Pontificem esse D. Petri purum Ministrum,

& substitutum, & ideò inferiorem, nixus autoritate asserentium, & vocantium Summum Pontificem D. Petri Vicarium.

His tamen, minimè suffragantibus, inhærendo vestigiis Pij V & Clem. VIII. existimo nullam à Sanctiss. D. N. in dictis verbis Pontificalis correctionem adhibendam esse: nam aliter essent corrigēdi S. Canones, Concilia Generalia, & S. Patres. Probatum, nam ego inuenio hæc verba, quibus vtitur Pontificale, defumpta esse à Sacris Canonibus, & sic in *c. non quales, q. 1.* Nicolaus Papa ad Melchiam Imperatorem sic ait. *Non quales sacerdotes Domini sint, sed quid de Domino loquantur est vobis magnopere præuidendum, nec in Vicariis D. Petri. Apostoli vobis est attendendum qui sint, sed quod pro salute vestra satagant. Et in c. Ego Ludou. dist. 63.* Summus Pontifex vocatur etiam Vicarius D. Petri. Sed textus aureus in fauorem Pontificalis inuenitur in *c. Quoties, q. 7.* in quo adest formula Iuramenti à schismate redeuntium sub istis verbis: *Spondeo sub Ordinis mei casu, & anathematis obligatione, atque promitto tibi, & per te S. Petri. Apostolorum Principi, atq; eius Vicario Beatissimo Gregorio, vel successorib. ipsius me nunquam quorumlibet suasionibus, vel quocumque alio modo ad schisma reuersurum, quæ quidem verba sunt ipsissima cum verbis appositis in Pontificali, de quibus nunc est quaestio, an sint corrigenda, necne; quæ quidem à dicto Canone defumpta fuisse reor. Deinde ego obseruo, non solum apud Sacros Canones, sed etiã apud Concilia Generalia Summum Pont. D. Petri Vicarium vocari: vnde Philippus Presbyter Legatus Cœlestini Papæ, sic loquitur ad Patres Concilij Ephesini, *10. 2. c. 16. D. Pet. Ordinarius, Successor, & Vicarius, sanctus, Beatissimusq; Papa, & Episcopus noster Cælestin. nos suos pro se, quasi Vicarios ad hanc Synodum misit.* Et in Conc. Ticinen. sub Io VIII *10. 3. Conc. p. 2.* sic habetur *In Ecclesia Romana Apostolorum viget successio & Romani Pōtiffices Principum Apostolorum Petri, & Pauli Vicarij sunt.* S. Bonif. Arch. I. Moguntinus, vt patet in Conc. Gall. *10. 2. art. 7 23* & Ludouic Pius in Decreto Confirmationis donationum Auitarum an. 817. vocarunt Pōtiffices Vicarios D. Petri. Et tandem etiã Sancti Patres hoc titulo Summos Pontifices decorarunt: Et ideò D. Bernard. licet *li. 1. de Consid. c. 8.* vocauerit Pontificem Vicarium Iesu Christi tamen in Ep. 83. vocat illum etiam Vicarium D. Petri, nam exponens illa verba D. Pauli: *Omnis anima potestatis subdita sit*, sic effatur ad Conradum. *Hanc sententiam cupio vos, & moneo**

custodire in exhibenda reuerentia summa, & Apostolica Sedi, & B. Pet. Vicario, sicut ipsam vobis vultis ab vniuerso seruari imperio. Arnolph etiam Lexouienfis in *Epist. ad Alexandrum de promotione sua*, sic ait. *Interim ego minor, licet omnibus, non minore, tamen gaudeo, quàm ceteri, gloriam vestra promotionis amplector, & vos apostolū Christi Petri Vicarium, Pastorem, & Episcopum omnium, qui Christiano nomine censentur, agnosco, Symmacus Papa, in Apolog. aduersus Anastasium Imperatorem, sic asserit. Quia Petrū Alexandrinum recipis, B. Petrum Apostolum in suo Vicario calcare contendis, Gelasius etiam Papa Ep. 10. ad Anastasium, vocauit Pontificem D. Petri Vicarium. Idem fecerunt Episcopi Prouinciæ Tarraconensis ad Hilarium Papam scribentes, vt patet inter eius Epistolas, & plures alij, quos, ne sim longior, omitto. Si ergo clarè apparet sacros Canones, acta Concilij Generalis, & Sanctos Patres vocasse Pontifices D. Petri Vicarios, non video, quare talis loquutio in Pontificali non sit toleranda.*

Solum itaq; nunc superest explicandum: quo pacto Pontifex dicatur Vicarius D. Petri. Aliqui asserunt, Patres & Pontifices venerasse D. Petrū, ac Ecclesiæ suæ gubernacula, per se etiam modo tractantem. Vnde Petrus Rauenas *Epi. ad Eutychem. to. 2. inter Ep. præambulus in Conc. Calcedonensi*, sic ait. *Quoniã B. Petrus, qui in propria Sede, & viuit, & præsidet, præstat querentib. veritatem* S. Leo *serm. 2. de Anniuersar. suæ assumptionis*, dixit: *Quòd Beatus Petrus in accepta fortitudine petra perseuerans, suscepta Ecclesiæ gubernacula, non reliquit.* Hinc factum est, vt B. Petri, velut in Sede Apostolica perpetuò sedentis, Pontifices Romani, Vicarios, se ipsos vocarint, & à Sanctis Patribus vocati fuerint: ita docet Nicolaus Coeffeteau Episcopus Massiliensis, contra Rempublicam M. Antonij de Dominis, *lib. 4. c. 1. n. 5.*

Alij verò existimant dicendum cum M. Antonio Capello in disputatione posteriori de successione Episcopi Romani, in Pontificatum B. Petri, *c. 9. fol. mihi 275.* quod nomen Vicarij à vice deriuatur. Quare quicquid alterius cuiusque, vel personæ, vel rei vices subit, eius Vicarius dicitur: idque (ait Cappellus,) iis qui mediocriter latinè sciunt, magis exploratum est, quàm vt probari queat. Hinc Bechmannus de Originibus linguæ Latinæ verb. *Vices*, sic ait. *A vice Vicarius, hoc est qui alterius vicem obit.* Hoc supposito asserunt, Pontifices, non solum ritè vocari Vicarios Iesu Christi, sed etiam Vicarios D. Petri, non tamen in eodem

eodem sensu nam vocantur Vicarij Christi quia vicem in terris gerunt, ex eius institutione; nam in illis verbis, *Pasce oves meas. Tibi dabo claves Regni Cælorum*, & similibus; non solum fuit inclusus D. Petrus, sed etiam omnes futuri Pontifices, vt contra Hereticos probat Suarez, & Duuallius vbi supra quibus adde Bouerium *tom. 3. disp. . quest. 1. punct. 7. §. 35.* & alios, vocantur etiam Pontifices Vicarij. D. Petri, quia eius vices gerunt, ex successione: In primo sensu *Vicarius Christi* importat inferioritatem, ratione institutionis; in secundo sensu, *Vicarius D. Petri* non importat subiectionem, sed æqualitatem ratione successionis. Itaque vocare Pontificem B. Petri Vicarium, in subiecta materia de qua loquimur, idem est, ac vocare illum B. Petri successorem. Et quidem, qui succedit alicui in quacunque re, seu functione, eius Vicarius dicitur. Sic Horatius *lib. 3. Ord. 24.* loquens de Getis, ait.

Nec cultura placet longior annua

Defunctumque laboribus

Æquali recreat sorte Vicarius.

In quibus verbis, vt aduertit Dionysius Lambinus, & Ioannes Bond, significatur Getas ad colendos agros singulis annis alterna vice, alios aliis succedere: Vnde vox illa, *Vicarius*, vt patet apud Horatium, nullam importat subiectionem, & inferioritatem, sed tantum meram successionem. Hinc M. Tullius etiam dixit, *Orat. 5. in Verrem: vnum & quinquaginta aratores, ita video deiectos, vt his ne Vicarij quidem successerint.* Quod egregie confirmatur ex auctoritate D. Cypriani, *epist. 67. in qua appellat Stephanum Papam non Vicarium D. Petri, sed Vicarium Cornelij, & Lucij, suorum Prædecessorum*, sic enim ait. *Seruandus est antecessorum nostrorum Beatorum Martyrum Cornelij, & Lucij honor gloriosus, quorum memoriam, quum nos honoremus, multo magis tu frater charissime honorare, & seruare grauitate tua debes, qui Vicarius, & Successor eorum factus es.* Ita ille. Ergo clarè patet in dictis verbis S. Cypriani, *Vicarium, & successorem*, esse aliquando synonyma, & vnum pro alio accipi; & idè vocauit Stephanum Vicarium Cornelij & Lucij. Vide etiam Manclenum *de Monarch. Eccles. tom. 1. part. 2. lib. 4. cap. 10.* Aluarum Pelagium *de Planctu Eccles. lib. 2. c. 10.* Et recognosce etiam Salmasium, vtinam pius esset Author, qui in impio libro de Primatu Papæ *cap. 3. fol. 328.* *Vicarium, successorem* significare concedit, & Antonium Delphinum *de Eccles. lib. 2. fol. 141.*

Nec obstat supradictis, quod si *Vicarius* idem est, quod *successor*, ergo quando Pontifex dicitur Vicarius Christi posset quis dicere, idem esse, ac Christi successorem, vt hæreticus Surluius falsò asserit, se facere Pontifices Romanos. Respondeo hoc esse purum mendacium, Christo enim succedi non potest, quia est Sacerdos in æternum, & perpetuum habet Sacerdotium, vt rectè obseruat Gretserus *in Controuersis pro Bellarmino, tom. 2. in defens. lib. 1. de Rom. Pontif. cap. 9. fol. 500. & lib. 2. cap. 12. fol. 711.* Hinc idem Cardinalis Bellarminus de Scriptoribus Ecclesiasticis, putauit libros de Regimine Principum D. Thomæ non esse D. Thomæ, quia in *lib. 3. cap. 10.* non semel vocat Author Summum Pontificem successorem Christi. Dicendum est igitur, tunc vocem *Vicarij* sumi posse pro *successore*, quando quis est *Vicarius*, id est *successor* alicuius, qui defecit ex munere suo; vt est Pontifex in ordine ad D. Petrum, secus autem quando est *Vicarius*, id est, vicem gerit alicuius qui in officio & munere adhuc permanet, vt est Pontifex in ordine ad Christum, ergo nullo pacto vox *Vicarij* potest sumi pro *successore*, quando Pontifex vocatur Vicarius Iesu christi.

Vndè ex his patet responsio ad omnia superius in contrarium adducta: negandum est enim in nostro casu vocem *Vicarij* indicare inferioritatem, & subiectionem, sed dicimus significare æqualitatem per successionem; & etiam negandum est Bellarmino, & Baronio hanc locutionem esse omninò impropiam; ac si demus talem esse, quid ad rem? cum ad verum sensum reducatur, & ritè à Sanctis Patribus vsurpatur, vt visum est supra, & si Bellarminus obseruat Patres hanc locutionem, licèt impropiam, vsurpasse ob reuerentiam Diui Petri, quare ob eandem reuerentiam, non est à nobis in Pontificali relinquenda?

Non desinam tamen hic obiter adnotare, non benè Baronium in illa nota apposita in anno 740. dixisse hanc locutionem fuisse vsurpatam, secundum vsum illius temporis, quia non solum in octauo seculo, (vt ipse ait) sed etiam in prioribus, mediis, & posterioribus seculis Ecclesiæ, Pontifices, & Patres, ita locuti sunt; nam Cyprianus floruit anno 230. Concilium Ephesinum fuit celebratum anno 431. Episcopi Tarraconenses scripserunt Hilario, qui extitit anno 461. Symmachus vixit anno 500. Gregorius anno 590. Bernardus anno 1130. Arnolphus anno 1160

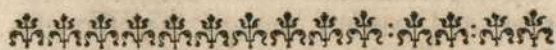
& hi omnes, & alij vocauerunt Pontificem Vicarium D. Petri, non debebat igitur Baronius asserere hunc modum loquendi octauo seculo vsurpatum fuisse.

Ad id verò, quod dicebatur M. Antonium de Dominis ex hac loquendi forma arripuisse occasionem dicendi, Pontificem esse D. Petro inferiorem; respondeo, non esse nouum, Hæreticos ex locis Sanctorum Patrum, malè intellectis, imò ex Sacra Scriptura, eorum deliramenta confirmare. Vocatur enim Pontifex Vicarius IESU Christi, quia eius vices gerit, ex institutione, & hæc vox in hoc sensu, importat subiectionem. Vocatur Vicarius D. Petri, quia eius gerit ratione successionis, & in hoc sensu, vox ista, nullam significat superioritatem sed æqualitatem. Blaterat ergo more suo, impius Spalatensis; nam in materia de qua loquimur idem est *Vicarius*, ac *Successor*: idè Patres, vocando Pontificem D. Petri Vicarium non intenderunt illum esse eius purum ministrum, & seruum, substitutum, (vt ipse perperam effudit) sed æqualem Successorem in eius Cathedra; eo sensu quo Tullius *Act. 6.* in Verrem dixit; *Succedam ego Vicarius muneri suo.*

Igitur cum ex his omnibus appareat hoc modo loquendi sanctos Patres vsos fuisse in omnibus seculis Ecclesiæ, eo sensu quo supra explicatum est non videtur à Sanctissimo D. N. nunc in Pontificali Romano emendandum, sicuti non emendauerunt Pius V. & Clemens VIII. eius Prædecessores. Et reuerà si in Pontificali talis locus corrigeretur, quid ad rem; si adhuc remaneret in Decreto Gratiani, in Concilio Ephesino, & in aliis libris Patrum, qui in diem passim omnium manibus teruntur, cum Pontificali à paucis legatur? Deinde, cum Hæretici falsò asserant, (vt obseruat Gretserus in *controuers. pro Bellarmino, tom. 2. l. 2. c. 19. & alij*) nos mutilare, & corrumpere Codices prout licet; ex hac correctione, quænam quæso ore impio non effutirent? Imò ex illa magis in suo errore confirmarentur, quòd videlicet, Pontifex sit minor D. Petro: nam dicerent Romanenses, (sic ipsi nos vocant) quia videbant Sanctos Patres, asserendo, Pontificem esse Vicarium D. Petri, sensisse D. Petro esse inferiorem, vt hanc veritatem opprimerent, talem modum loquendi à Pontificali Romano sustulerunt. Sed quia sancti Patres vocando Pontificem Vicarium D. Petri, nullam eius indicauerunt (vt ipsi perperam asserunt) inferioritatem, sed æqualitatem, ratione successionis; idè talis loquutio non est à nobis respuenda, cum eorum

hæresi non faueat: & si à nobis nouissimè in Pontificali corrigeretur, ex hoc, vt supra dixi, magis ipsi cæcutirent, & in eorum magis firmarentur errore. Et ne in terminis, vt dici solet, terminantibus, nostra sententia careat Authore, sciendum est, M. Antonium Cappellum in disputatione posteriori de successionem Episcopi Romani in Pontificatum B. Petri, cap. 9. docere hanc loquutionem, qua vitur Pontificale Romanum in Consecratione Episcoporum, ritè vsurpari. Itaque in dictis verbis puto nihil innouandum esse.

Nota quod circa prædictam difficultatem fuit inita Congregatio Theologorum coram Eminentiss. Cardinalibus Falconerio & Poli, in qua etiam ex mandato felicitis recordationis Urbani VIII. ego interfui. Et plures fuerunt in voto, vt pro *Vicario*, *Successor* poneretur. Ego vero in negatiua sententia steti, quam etiam approbatit sapientissimus Ioannes de Lugo, nunc merito S. R. E. Cardinalis, & ex eadem Societate Iesu Pater Terentius Alciatus nec non Palatij Apostolici Magister; vnde relatis votis ad Sanctissimum, ipse ordinauit, quod nihil in Pontificali mutaretur circa præsentem difficultatem vt factum fuit, & Pontificale impressum erat antea tempore Pij V. & Clementis VIII.

DE POTESTATE PRINCIPVM

Circa bona hæreticorum confiscata, & iura Tribunalis Sancti Officij defenduntur.

SUpponamus inter Principem laicum, & quosdam suos vassallos mercatores fuisse initum contractum cum hoc pacto; *Vt bona illorum, qui carcerati, vel damnati in posterum essent ab Inquisitoribus dicti Regni propter hæresis, Apostasia, seu Iudaismi crimen nullo modo confiscata, nec etiam inuentriata esse possent.* Ex altera verò parte præfatorum hominum pro recompensatione dictorum bonorum confiscandorum aderat obligatio mittendi, & sustentandi in mare suis expensis, v. g. aliquas naues magnas bene munitas ac prouisas de militibus, & aliis necessariis ad bellandum si opus esset, & ad alia pro vtilitate, & custodia Regni dicti Principis. Quæritur an dictum Diploma, seu contractus fuerit licitus, & validus, possitque in posterum prosequi, & sustineri. Et nouissimè affirmatiua sententia docet

docet quidam Iurifconsultus Pedemontanus vocatus Iacobus à Castro bono (si nomen non est fictitium) in consulo impresso de hac re , & pro Achille suæ sententiæ dictus Iurifconsultus hanc rationem adducit: quia si bona hæreticorum, post latam ab Inquisitoribus sententiam , ita illius Principis sunt propria, vt possit de illis liberè disponere, eaque donare cuicumque voluerit, etiam ipsismet hæreticis quibus fuerunt confiscata, vt est in confesso apud omnes Doctores: ergo poterit ista donare , seu remittere pro illo tempore , quoad suum dominium , & ærarium pertinere debent , quod maximè procederet ; si ex hoc sequeretur aliquod magnum bonum Reipublicæ, ac Regno.

Sed hanc sententiam profus esse refellendam existimo: & ideo pro negatiua sententiæ suppono primo , applicationem bonorum hæreticorum penes Pontificem esse: cum enim crimen hæresis Ecclesiasticum sit, *cap. vt Inquisitionis, §. prohibemus de hæreticis in 6.* Pontifici conuenit committentes illud punire, siue Ecclesiasticos , siue laicos, *cap. licet de foro compet. & ibi glossa.* At vna ex pœnis , quæ aduersus hæreticos fertur est confiscatio bonorum: ergo in illa imponenda Constitutiones Pontificiæ seruandæ sunt , & præferendæ aliis Regiis Constitutionibus, si fortè contradicant. Confirmatur ; Cognitio huius criminis Pontifici eiusque Ministris conuenit, & nullo modo potestatibus secularibus , vt habetur in supradicto *cap. vt Inquisitionis*: Ergo etiam applicatio bonorum hæreticorum, solum Pontifici, & quibus ipse facultatem dederit , pertinebit, quia hæc accessoria est primæ cognitioni , vel potius condemnationi : Accessorium autem iuxta naturam principalis iudicandum est, *cap. Accessorium de regul. iuris in 6.* Ergo.

Suppono secundò , circa applicationem dictorum bonorum, Pontificem in *cap. Vergentis de hæret. in 6.* sic statuisse : *in terris verò temporali nostræ iurisdictioni subiectis bona hæreticorum statuimus publicari: in aliis idem præcipimus fieri per Potestates, & Principes seculares, quos ad id exequendum, si forte negligentes extiterint, per censuram Ecclesiasticam, appellatione remota compelli volumus, & mandamus.* Et ita docet Glossa, vbi verb. *Præcipimus.* Et est communis sententia. Hoc tamen non obstâtè postea statutum est, vt declaratoria sententia super confiscatione bonorum vbiq; feratur per Iudicem Ecclesiasticum , Episcopum videlicet, aut Inquisitores , vbi Tribunal Sanctæ In-

quisitionis fuerit admissum , aut ad secularem, de eorum tamen commissione, spectat, & Iudex secularis nihil se potest intromittere in hac re , nisi quatenus per iudicem Ecclesiasticum fuerit requisitus. Patet in *cap. vt Inquisitionis §. prohibemus vt ex cap. cum secundum leges, §. final. de Hæreticis in 6. ibi Confiscationis tamen huiusmodi exequutio, vel bonorum suorum occupatio fieri non debet per Principes, aut alios Dominos temporales, antequam per Episcopum loci, vel aliã personam Ecclesiasticam, quæ super hoc habeat potestatem, sententia super eodem crimine fuerit promulgata.* Itaque labentibus annis fuit visum statuere, & reuocare decretum *ca. Vergentis*, ad vitanda aliqua incommoda , quæ passim in hoc negotio inter vtrumque iudicem oriebatur : & quia de iure ad eosdem iudices pœnarum exequutiones spectant, ad quos cognitio criminum spectat. Vnde pro exequutione dictorum Canonum in nostro Sacro tribunali hæreticorum bona ante latam sententiam sequestrantur, vt præscribitur in instructione Toletana Ferdinandi de Valdes anno 1571. num. 8. vbi sic habetur ; *El Escriuano de Secretos asiente por menudo, y con las mas particularidades, que pueda todas las cosas del dicho Secresto, para que quando se entrare en los bienes por el Receptor, ò se Secresto, se pueda tomar cuenta dellos cierta, y verdadera, poniendo en la cabeza el dia, mes, año: y el Secrestador, ò Secrestadores lo firmen al pie del Sacresto iuntamente con el Alguazil, poniendo testigos: y axiando el Secrestador obligacion bastante.*

Suppono tertio , ex consuetudine , vel priuilegio Apostolico posse aliquos Reges Fisco suo applicare bona Hæreticorum confiscata , & sic testatur obseruari in Gallia Gulielmus de Benedictis in *repet. cap. Raynutius, versic. & uxorem, num. 242. de testament.* Et Ioan Impertus in *Instit. Galliæ lib. 3. c. 6. litt. B. fol. mihi 662.* & in Hispania idem testatur Couarru. *lib. 2. var. cap. 9. num. 2.* & Salzedus in *Præct. Bernard. Diaz cap. 114. littera F fol. mihi 458.* quibus adde Sanctarellum *tractat. de Hæres. cap. 23. dub. 1. num. 3.* & alij quos plena manu adducit Farinacius de Hæresi *questio 190. §. 12. num. 188.* Et ideo in sententiis nostri Tribunalis , vt patet apud ordinem procedendi Pauli de Garzia *folio 54* apponuntur hæc verba. *Y declaramos sus bienes muebles, y raíces, y se mouientes ser confiscados, y pertenecer à la Camara, y Fisco de su Magestad: y por esta*
nuestra

nuestra sententia se los aplicamos, y a su Receptor en su nombre el fol. 67. col. 2. y declaramos todos sus bienes ser confiscados à la Camara, y Fisco de su Magestad, y si es necesario solos aplicamos, y a su Receptor en su nombre desde el dia y, tiempo que cometio los dichos delitos, cuya declaracion en nos reservamos.

His suppositis, ad quæsitum negatiuè respondeo. Probatum nostra sententia, quia confiscatio bonorum est pœne præscripta à Sacris canonibus, vt imponatur necessariò criminis hæresis. Ergo Principes Laici circa dictam pœnam nihil possunt sancire, & contractus inire ex defectu iurisdictionis: nam statuerent contra Sacros Canones, & contra delictum prorsus spirituale, quod ad ipsos nullo modo potest pertinere. Quæ omnia patent ex supposito primo, & secundo vbi supra.

Dices hanc confiscationem bonorum, vt in supposito tertio probauimus, pertinere ad ipsos Principes.

Respondeo, ad ipsos pertinere finito iudicio, & post latam sententiam ex benignitate Sedis Apostolicæ, vel ad recompensandum expensas pro manutentione Sacri Tribunalis: ergo ante latam sententiam, ipsi nihil possunt de dictis bonis confiscatis statuere: nam vt dictum est, statuerunt contrarium, quod præscribunt Canones in medicina, & præuentionem hæresis, & ad hæreticos deterrendos; & vt frantum eis imponant, ne in hæresim timore confiscationis bonorum incidant, iuxta illud; *Oderunt peccare mali formidine pœnae.* & ex l. i. C. ad leg. Iul. & c. Irrefragabili. §. Cæterum vbi Glossa verb. *pœna de offic. Ordinarij.* Et ideo Innocentius IV. in c. excommunicamus, §. damnati de Hereticis, & in aliis iuribus Alexander IV. Clemens IV. & Eugenius IV. in eorum Constitutionibus ad diuersas Inquisitiones directis statuunt, vt bona hæreticorum statim remaneant confiscata penes Inquisitores. Et tamen in casu nostro si Princeps laicus efficeret contractum, quod nullo pacto confiscata, nec etiam inuentariata esse possint, vtique sic tolleretur iurisdictionis largita, & præscripta Inquisitoribus à Sacris Canonibus, & Summis Pontificibus, vsque adhuc per tot annos possessa, & practicata à Tribunali Sancti Officij. Quid tibi videtur Amice Lector? Canones, Pontifices, & praxis Sancti Officij circa delictum hæresis vnum determinarent, & Princeps laicus aliud in contrarium statueret.

Iraque dicendum, est, quod Principibus bona hæreticorum per confiscationem post

latam sententiam quæsitæ sunt, vt ex communi sententia obseruat Ricciullus de iure personarum lib. 5. cap. 1. num. 3. ergo nihil possunt statuere, ordinare, vel disponere circa dicta bona ante latam sententiam declaratoriam confiscationis, quia hoc esset disponere de re spirituali, & contra id, quod determinatum est à sacris Canonibus, & tot Summis Pontificibus. Et consuetudo, vel concessio Apostolica præbet quidem Principibus ius percipiendi bona confiscata hæreticorum post latam sententiam, sed non præbet illis ius, vt possint ante latam sententiam cum suis Diplomatum peruertere ordinationes Sacrorum Canonum, & stylum Sancti Officij circa modum procedendi, & condemnandi hæreticos, vt à Summis Pontificibus præscriptum, & confirmatum est. Quæ omnia confirmantur ex his quæ addunt Farinacius de hæres. q. 90. §. 12. n. 173. & alij pene ipsum.

Vnde ex his omnibus Calderinus de hæreticis c. 18. n. 4. dixit. *Quod Iudex secularis se non intromittit ante sententiam Ecclesiastici Iudicis super bonorum confiscatione.* Et Sousa, vbi infra n. Bona aut quorumcunque hæreticorum, quæ Fisco seculari applicantur, non pertinent ad illum, & ad dispositionem principum secularium, nisi post latam sententiam, & antequam sententia proferatur, non valet secularis potestas de illis disponere, nec circa illam quidquã ordinare. Et optimè firmat Carena in Annotationibus ad Guidæ Falcodum, q. 15. n. 12. *Principem secularem non posse se ingerere in bonis Hereticorum, nisi post sententiam Inquisitorum.*

Merito itaque ex superius dictis, in terminis, vt dici solet, terminantibus, contra Consilium citari Iurisconsulti Castro boni pro resolutione nostri quæsitæ sic doctè, & solidè effatur Anton Sousa Dominican. & natione Lusitanus, Tribun. S. Inquisitionis Consiliarius in Aphor. lib. 3. cap. 20. num. 10. *Ante latam contra hæreticos sententiam, maximè ante eorum apprehensionem, non licet Principibus secularibus remittere alicui statui, & qualitati personarum bona confiscanda propter hæresim, etiã pro eo tempore, quo adiudicanda sunt Fisco; Quia confiscatio est ordinata ab Ecclesia, & in pœnam delicti, & in medicinã & præuentionem.* Peñ. ad 3 part. direct. q. 95. comm. 142. vers. huiusmodi autem. *Nam hæresis plerumque à diuitiarum cupiditate procedit; Apostolus. 1. ad Thimoth. 6. Castro lib. 2. de iusta hæreticorum punitione cap. 5. Et quia hæretici maximè sunt affecti diuitiis, sicut diximus supra, per earum ablationem magis deterrètur.*

Sunt etiam hæretici cateris sceleratis peiores, & sic per diuitiarum possessionē plurimū nocet; Simanch. Cathol. tit. 9. n. 1. & 2. Si igitur sint certi per liberalem Principum concessionem, aut ex vi alicuius pacti, quod quamuis in hæresim prælabantur, non amittent bona sua, audaciores efficiuntur, facilius hæresim amplectentur, & in ea quam habent persistent impudenter. Quod proculdubio est hæreticis fauorū præstare. Huc vsque Soufa. Recte itaque ex his omnibus concludendum est, quod Principes seculares si forsitan in eorum Statutis, & Contractibus disponerent super confiscatione bonorum hæreticorum, & super illorum applicatione in præiudicium Ecclesiæ, & Sancti Officij, eorum utique statuta, & conuentiones non solum non valerent; sed etiam puniri possent, tanquam impediētes Sanctum Inquisitionis Officium; ex text. in cap. Statutum et. 1. de hæreticis in 6. & ibi Glossa, & communiter Doctores, & speciatim ex Peña, & Parisio docet Farinaccius qua. 90. §. 12. num. 174.

Restat modo respondere ad arguētum Castell-boni superius adducti, quod hæc bona pertinent ad Regem: ergo potest de illis disponere, vt vult, maximè quando effideretur pro bono publico Regni. Respondeo ex dictis, Reges post latam sententiam posse de dictis bonis disponere; quia tunc Pontifices, & ius Canonicum præbet eis talem facultatem, quod tamen antea non permittit, imo negat, vt patet ex superius dictis. Non obstat bonum publicum: nam vtilitas publica minimè potest conferre iurisdictionem non habendi: & in casu de quo loquimur debet publicum bonum temporale cedere bono publico spirituali, ex consideratione adducta à Soufa, in verbis citatis. Vnde ab hac sententia profus non esse recedendum, nec de illa amplius dubitandum patet ex Breui Sanctissimi Domini nostri Innocentij X. edito anno 1651.

Instat adhuc Castro-bonus & asserit, quod relaxatio bonorum confiscatorum licita est, & efficitur in Italia, vt patet. Ergo, &c.

Respondeo in Italia bona confiscata condonari post latam sententiam ab Inquisitoribus, & à Pontifice habentibus iurisdictionem, & ex eorum benignitate, & mera Indulgentia. In Contractu vero de quo loquimur efficitur à laicis iurisdictione carentibus & ante sententiam, & hoc ex iusta ratione Contractus onerosi

initi inter Principem Laicum, & illos homines, vt fateretur ipsemet Castrobonus: ergo vnus casus distat ab altero quantum distat Ortus ab Occidēte: nam in vno casu obseruantur ea, quæ Canones statuerunt circa hæreticos, & quod obseruat Praxis Sanctæ inquisitionis: In alio casu contrarium efficitur. Deinde in Italia remittuntur hæreticis bona confiscata tantum in quibusdam casibus vt patet etiam in nostra instructione compilata à Priore Sanctæ Crucis Hispali anno 1484. §. 4. & apud Zanchinum de hæresi cap. 25. Parisium cons. 2. num. 184. lib. 4. Rolandum à Valle cons. 92. num. 24. lib. 3. & alios quos adducit Farinaccius, q. 190. §. 12. num. 133. & 135. & Castrus Palauis tom. 1. tract. 4. disp. 3. punct. 2. num. 2. & 3. Sed in Contractu de quo est quæstio, vt suppono, absolute disponitur: vt bona illorum, qui carcerati, vel damnati in posterum essent ab Inquisitoribus propter hæresim, Apostasiam, seu Iudaismi crimen nullo modo confiscata, etiam inuentariata esse possint. Adde quod si ex aliqua causa faciēda esset relaxatio, seu transactio circa bona Hæreticorum confiscata, adhuc spectaret, & esset faciēda ab Inquisitoribus, & non à laicis, vt perperam in casu de quo loquimur, efficitur.

Vndè quid quæso diceret Conradus Brunus qui lib. 5. de hæreticis capit. 6. num. 9. negauit non posse ex benignitate, & misericordia remitti bona confiscata Hæreticis ex capit. Cum secundum leges de hæreticis in 6 in quo pœna confiscationis delicto annexa est: Ergo semel commisso delicto, pœna hæc excusari non potest. Quid inquam diceret Brunus de Diplomate Lusitano, in quo non Iudex Ecclesiasticus, sed laicus absolute, & vniuersaliter remittit bona confiscata hæreticis, & hoc ante latam sententiam, non obstantibus Sacris Canonibus, & Constitutionibus Pontificijs in contrarium, & praxi Sancti Officij.

Et tandem Castrobonus vbi supra quæst. 3. asserit. Pontificem non habere potestatem directam in temporalibus, sed tantum indirectam in ordine ad bonum spirituale: Ergo non posset de potestate absoluta annullare, & inuvalidare contractum de quo agimus; quia non solum non est contrarius bono spirituali animarum, nec in damnum, aut præiudicium Ecclesiæ, sed potius in maximum commodum, ac euidentem Religionis Catholicæ vtilitatem, quippe quod ipso occurrebat inuasionibus, & hostilitatibus

hæreticorum, ac, quantum humanitus possibile erat, ipsorum damna contra Catholicos impediabantur. Respondeo, quod ad idem iterum reuertimur, eadem crambe sæpius recocta, & repetita. Itaque iam supra satis ostensum est talem contractum non posse iustificari ex bono publico, vt afferatur ex ipso prouenire: nam etiam hoc supposito, laici non possunt aliquid determinare circa ea quæ Sacri Canones statuerunt quoad pœnam, & ordinem procedendi contra hæreticos. Non est igitur bona consequentia: Bonum, & necessitas publica hoc postulat: ergo licitè efficitur, per ea quæ ex multis probauit *in part. 6. tract. 3. resolut. 8.* Et quia Castrobonus pro iustificatione dicti statuti, seu Contractus, vt diximus, semper recurrit ad rationem, quod inuitus fuit propter bonum publicum, & publicam necessitatem. Non deseram hic adducere exemplum satis appositum pro casu nostro; & adductum à Viro doctissimo Ferdinando del Castillo Ordinis Prædicatorum in *Histor. D. Dominici par. 1. lib. 3. cap. 41.* vbi sic ait, nam codicem Hispanum non habeo. *Procedeuano i negotij della Inquisitione molto viuamente: e l'essequitione della Giustitia si facena, come conueniua à quel Tribunale, senza accettazione di persone, e senza rispetto alcuno, imperò non mancò mai tra gli buomini certe compassioni indiscrete, alcuni fecero impresa di otte ner da quei Rè vna certa sorte di perdono, & gratia à fauore di certi heretici iudaiçati. Et hauèdo preso per occasione la necessitã grãde, che occorreua di far denari nella Casa Regale, seruèdo sene offerfero vna grã somma di pecunia per le spese della guerra. E douèua il negotio esser già molto inãzi, quando venne à notitia del Priore di Sãta Croce, il quale preso vn Crocifisso, e portandolo seco sotto la cappa, se n' andò à Palazzo, e trouãdo il Rè, e la Regina, che stauano insieme di compagnia, caccio fuora quella santa Imagine, e disse; Signori io porto qui meco Giesù Christo, che da Guida fugiã veduto per trẽta denari, e per danari lo dette in mano de' suoi nemici. Hora separe alle Vostre Altezzæ di voderlo à maggio prezzo, e di nono cõsegnarlo in preda à i medesimi, io me ne sgrauo sopra di loro, si che ne habbiano rēder conto quei proprij, che faranno tal vendita. Hora ad vn petto tale e così Christião nõ bisognaua altro rincõtro. che quello di quei Rè inuittissimi, i quali senza altro deliberarono che nõ se ne parlasse mai più; mà che il Sancto-Officio procedesse come hauèua cominciato, senza ammetter già mai nè preghi, nè cõpositione d'alcuna sorte. Huc*

vsque del Castillo, ex cuius verbis patet quã magna fuerit pietas, & Religio nostrorum Regū Ferdinandi, & Isabellæ, & reuerentia ega Tribunal Sanctæ Inquisitionis, & eius supremum Ministrum, nam illico ab ipso edocti destiterunt. Itaque omnes relaxationes, compositiones, & gratiæ Principum secularium circa delictum hæresis sunt reprobandæ ex quocunque fine boni publici factæ fuerint. Et ideo dicendum est absolute in casu nostro, posse Summum Pontificem annullare, & inuadere dictum Diploma, seu contractum, vt pote initum contra Canones, Constitutiones Pontificias, & stylum Inquisitionis; ex quo statim bona hæreticorum sub Inventario reducenda, & tamen contractus de quo loquimur hoc vetat; & sic peruertit ordinem, & modum iudicarium, vsque adhuc in Sancto Officio inuolabiliter obseruatum, & fundatum in Sacris Canonibus, & Constitutionibus Pontificiis; nam qui vult finem, vult etiam media ad ipsum finem: Ergo si Canones volunt bona hæreticorum in pœnam confiscanda esse, necessariò illa sequestrari, & inuentariari velle dicendum erit. Nec de superius dictis dubitari amplius potest stante Diplomate felicis memoriæ Innocentij X. superius adducto. Et hæc dicta sufficiant circa præsentem quæstionem, quam scripsi, vt minimus minister S. Tribunalis, supremo eius moderatore in Regnis Hispaniarum Illustrissimo, & Reuerendissimo D. D. Didaco Arce Reynosa viro incomparabili, nobilitate conspicuo, pietate eximio, prudentia admirando, omnigena literatura celeberrimo Domino meo amatissimo.

AN PONTIFEX SI
propter tremorem manus dextera non potest eleuare Calicem, nec frangere hostiam possit dispensare super hos ritus, & cæremonias, vt Missam celebret; & an habeat iustam causam dispensandi, & an teneantur dispensare.

Respondeo affirmatiuè, quoad primum punctum, nam vt ego firmaui *in par. 8. tract. 1. resolut. 1. cum seq* Summus Pontifex; licet non possit dispensare, nec
 mutate

mutare ea, quæ pertinent ad essentiam Sacramentorum, potest tamen dispensare, & mutare ea, quæ pertinent ad eorum accidentalia, ritus, & cœremonias, quod etiam obseruat Eminentiss. Cadin. Lugo *de Sacram. Euchar. disp. 19. sect. 8. num. 1 & alij communiter*, Sed in Sacrificio Missæ, vt benè docuit Pater Dicastillus *de Sacram. tom. 1. tract. 5. disp. 1. dub. 4. num. 69.* ritus cœremoniarum, & ipse Canon non pertinent ad essentiam sacrificij, nec fuerunt à Christo Domino compositæ, sed ab Apostolis, & ab ipsa Ecclesia, ergo cum in casu nostro nihil dispensetur, vel mutetur circa substantialia Sacrificij missæ, sed tantum circa accidentalia, sequitur necessariò posse ipsum Summum Pontificem circa supradictos ritus dispensare, aut aliquid immutare, vtpotè non pertinentes ad essentiam Sacrificij.

Nec obstat dicere celebrantem non posse per alium efficere id, quod pertinet ad essentiam Sacrificij, non enim posset per alium consecrare Hostiam. Ergò neque per alium frangere, vt faciendum est in casu nostro; nam Guilielmus Esticus *in 4. sent. tom. 1. dist. 12.* Melchior Canus *de Locis Theol. lib. 12. super 13. ad quartum argumentum*, Valentia *tom. 4. disp. 6. quæst. 9. punct. 1. §. cum aliis*, docent fractionem, & mixtionem Hostiæ pertinere ad essentiam Sacrificij; ergo facienda est necessariò ab ipso celebrante. Respondeo; hanc opinionem communiter à Doctoribus non approbari, & ideo illam refellit Mercerus *de Sacram. in 3. part. Diui Thome, q. 8. dub. 3. prepos. 1.* Cardinalis Lugo, *de Sacram. Euchar. disp. 19. sect. 1. num. 40.* Suarez *in 3. par. tom. 3. disp. 75. sect. 3. §. Tertio dicendum* Dicastillus, *de Sacram. tom. 1. tract. 5. disp. 1. dub. 9. num. 149.* Granadus *in Tertiam partem contro. 6. tract. 14. disp. 3. sect. 1. num. 1. & 2.* Hurtadus *disp. 1. de Sacrificio Missæ difficult. 6.* Coninchus *de Sacram. qu. 8. art. 1. dub. 5.* Caspensis *in Curs. Theol. tam. 2. tract. 23. disp. 1. vol. 2. num. 21.* Vasquez *in 3. par. tom. 3. disp. 222. cap. 2.* Filiuccius *tom. 1. tract. 5. de Eucharist. cap. 1. num. 22.* Leandrus *de Sacram. tom. 2. tract. 8. disp. 1. quæst. 15.* Villalobos *in Summa tom. 1. tract. 8. difficult. 5. num. 4.* Castrus Palaus *tom. 4. disp. 5. qu. 9. dub. 2. num. 2.* Tannerus *tom. 4. disp. 5. quæst. 9. dub. 2. n. 40. & 41.* Ioan Vvigers, *de Sacram. quæst. 83. dub. 9. num. 35.* Henriquez *lib. 9. cap. 9. num. 19.* Præpositus *in 3. par. quæst. 83. art. 1. dub. 6. n. 33.* Auersa *de Sacram. Eucharist. quæst. 11. sect. 2. & alij communiter.* Probatum ex D. Thoma *in 3. par. quæst. 83. art. 6. ad 6.*

Anton. Diana. Pars XII.

vbi docet, si contingat fractionem omiti non fore propterea imperfectum Sacrificium. Secundò, quia Missale Romanum in Rubricis docet, nihil esse repetendum, si Hostia ante fractionem incidat in Calicem per negligentiam, vel aliter, ideoque relinquenda erit Hostia in calice, vsque ad sumptionem. Tertio, quia huius fractionis non fit mentio in Liturgia Sancti Basilij, proinde non fuit vsitata per Ecclesiam vniuersam. Quarto, quia Christus non est vsus mystica fractione, illa enim, quam adhibuit, fuit in ordine ad distributionem in Discipulos. Similiter Christus mixtionem non fuit vsus, panis enim, quem Iudæ porrexit, non erat consecratus, neque vino intinctus, sed iusculo. Licet itaque Christus panem frerit, tamen illa fractio non se habuit formaliter ad rationem Sacrificij, sed solum materialiter, vt Sacramentum distribueretur Apostolis. Nec obstat quod habet Apostolus *1. Corinth. vbi pro eo*, quod habeamus hoc est corpus meum, quod pro vobis tradetur in Græco κλάμενouv frangitur, quia Apostolus non vult fractionem, quæ adhibetur ab Ecclesia esse de ratione nostri Sacrificij, sed alludens ad sacrificia cruenta, ita loquitur: nec aliud vult, quam hoc est Corpus meum, quod pro vobis offertur non intendens id fieri per realem specierum fractionem. Ita Doctores citati, quibus etiam adde Baunium *in Theol. moral. tom. 1. tract. 6. quæst. 4.* & omnino videndum Augustinum Bernal. *de Sacram. disp. 2. sect. 1. §. 2. num. 13. cum seq.* Ergo cum fractio, & mixtio non sint de essentialibus Sacrificij Missæ, sequitur posse illas Summum Pontificem dispensare, vel aliquid immutare, vt faciet in casu nostro, vnde Dicastillus *vbi supra dub. 12. num. 259.* & Lessius *in 3. part. qu. 82. art. 1. dub. 6. num. 28.* indiuidualiter notarunt fractionem Hostiæ, vel mixtionem particulæ cum sanguine in Calice, esse tantum cœremoniam nudam, licet grauem, & significatiuam, & eleuationem Sacramenti non esse de substantia docet Serra *in 3. partem Diui Thome, quæst. 83. art. 1. dub. 2.* vbi notat, quod Carthusienses non eleuant Sacrum Calicem, ex priuilegio, vt reor, Summi Pontificis, pro conseruatione suarum cœremoniarum, quod est valdè notandum, quia à multis non obseruatum. Ergo potest Pontifex circa hos ritus dispensare. Et ideo ad confirmationem omnium supradictorum non deseram hic apponere verba Petri

de Ledefma *in Summa tom. 1. de Sacram. Eucharist. cap. 24. conclus. 10.* vbi sic ait; *Seria peccato mortal dezir Missa sin mezcliar el agauen el vino, mas por dispensacion del Pontifice autendo causa legitima, podria ser licito lo contrario. Lo que se ha dicho desta ceremonia se ha de dezir tambien de otra muy graue ceremonia, y vecina a la substancia del Sacrificio, qual es el dezir Missa con pan sin leuadura, el diuidir la Hostia, y mezcliar la Hostia con la especie del vino.* Ita ille, & post illum Pater Franciscus Lugo *de Sacram. l. 5. c. 9. q. 3. n. 25.* vbi docet quod, *si Sacerdos nō possit eleuare Hostiam, vel frangere posse ex iusta causa Pontificem dispensare.* Si ergo Pontifex cum aliis in supradictis ritibus, & cœremoniis potest licitè iusta existente causa dispensare, quanto magis dicendum est posse cum se ipso in casu nostro.

His itaque suppositis, posse Sanctissimum Dominum Nostrium celebrare existimo cum Sacerdote Assistente, hoc pacto videlicet. In consecratione, si non potest fumere Hostiam in manibus, tangat illam, & proferat verba consecrationis; deinde, quia non potest manibus eleuare Calicem, sine periculo euerfionis sanguinis, faciat eleuare illum à Sacerdote assistente, & ipse Pontifex tangat manu pedem Calicis dum eleuatur, & tandem in fractione, & mixtione cum speciebus vini dum hæc efficiuntur à dicto Sacerdote, quia Pontifex non potest hoc facere suis manibus, dicat tamen verba, quæ dici debent, & postea suo temporeumat species etiam ex manibus dicti Sacerdotis, afferendo ipse verba, *Domine non sum dignus,* &c. & alia, quæ dicenda sunt. Et sic supradicti ritus non prorsus tolluntur, sed tantum in aliquo immutantur cum adiutorio Sacerdotis assistentis; nec nouum est in Sacrificio Missæ celebrantem aliquid operari cum assistente, circa ritus, & cœremonias ipsius Sacrificij, vt patet in missa Papali, & etiam in Missa solemni, & vt vulgo dicitur cantata, in qua Diaconus infundit vinum in Calicem, & simul offert cum Sacerdote dicens, *Offerimus,* &c. tenens interim dextera pedem calicis, & sinistra brachium Sacerdotis, & in aliis pluribus, de quibus Castaldus *in Cœremon. lib. 1. sect. 7. cap. 5.*

Sed quia ad licitè dispensandum, opus est iusta causa, ideo respondeo ad secundum punctum affirmatiuè nam vt asserit Præpositus *in 3. part. q. 8. dispens. matrim. dub. 9. n. 29.* Ariaga *in Curs. Theol. tom. 4. disput. 30. sub sect. 2. num. 10.* & alij commu-

niter dignitas personæ, cui concedenda est dispensatio, iustam causam præbet dispensandi, vnde dignitas Imperialis fuit iusta causa dispensandi, vt Carolus Quintus Sacram Synaxim fumeret post cibum, vt obseruat Pater Famianus Strada *in Histor. Belgica l. 1. decad. 1.* Et etiam dignitas Regalis præbuit iustam causam dispensandi, vt Rex Gallix aliquoties in cōmunionem fumeret vtramque speciem, vt testantur Cœllotius *de Hierar. Eccles. lib. 5. c. 17. §. 1.* Iacobus Gualrenus *in tabula cronographica ad annū. 1437.* Ergo quanto magis dicendum est in casu nostro dignitatem Pontificiam, præbere iustam causam dispensandi, sicuti coniuncta cum pietate & deuotione puto præbuisse etiam iustam causam dispensandi Leoni III. vt plures Missas quotidie celebraret, vt testatur Pater Henriquez *in summa & Cardinalis Baronius tom. 6. anno 816.* & Pio III. vt celebraret sedendo, sicuti habetur in Diariis Romanis Magistri cœremoniarum. Et quidem, si Diuus Paulus ad Hebræos, *capit. 5.* dixit. *Omnis Pontifex ab omnibus assumptus, pro honoribus constituitur in his, quæ sunt ad Deum, vt offerat dona, & sacrificia pro peccatis, & propterea debet quemadmodum pro populo, ita etiam pro semetipso Sacrificiū offerre.* Et ideo Sanctus Cyprianus *Epist. 54. ad Cornelium,* sic ait, *Episcopatus nostri honor grandis, & gloria hoc est Eucharistiam dedisse Martyribus, vt Sacerdotes, idest vt Episcopi Sacrificia Dei quotidie celebramus hostiam Deo, & vicitimas præparemus.* Vt enim notat ibi Panefius *n. 12. mos erat apud veteres, vt quotidie Sacrificia celebrarent Episcopi.* Ergo ex his iustam causam habere in casu nostro Pontificem dispensandi, vt missam celebrare possit nemo cordatus negabit. Imò Arriaga *in Curs. Teol. tom. 4. disput. 30. sect. 1. num. 8. & 9. in fine,* docet esse probabilem sententiam aliquorum asserentium Principem supremum posse licitè dispensare absque causa, quod etiam docet ex Glossa Bartholo, & aliis, Ioan Machadus, *de Perfecto confessorio, tom. 1. lib. 3. par. 8. tract. 3. docum. 7. n. 3.*

Sed quidquid sit de hoc in casu nostro Pontifex iustam habet causam dispensandi, ideo quæritur, quod erat tertius punctus, an teneatur in rigore, & sub onere peccati mortalis dispensare.

Et affirmatiuè videtur respondendum ex doctrina Sanciij *in selectis disp. 43. n. 8.* & aliorum, quos citat Sanchez *de matrim. lib. 3. disp. 10. num. 2* quia si causa iusta adest exercendi potestatem dispensandi, Præla

Prælati tenetur illam exercere, alias contra debitum sui maneris faceret; sed in casu nostro adest iusta causa dispensandi, ut visum est. Ergo Summus Pontifex tenetur hanc potestatem dispensandi secum exercere.

Verum mihi placet sententia aliquorum, videlicet posse dari casum sufficientem ad dispensandum, si velit Superior: non tamen sufficientem ad illum constringendum ad dispensationem præstandam; nisi adesset publicum scandalum, vel dispensationis negatio noceret notabiliter, & grauius bono communi vel speciali alicuius personæ. Et ita ego olim docui in *part. 8. tract. 3. resol. 27.* & ante me docuit Salas *de Legibus tract. 14. disp. 20. sect. 7. in fine.* Sanchez *ubi supra num. 6.* Suarez *de Legibus lib. 6. cap. 18. num. 21. & de religione tom. 1. lib. 4. cap. 20. num. 5.* Hurtadus *de Matrim. disp. 5. difficult. 20. num. 31.* Castrus Palus *tom. 1. tract. 3. disput. 6. punct. 8. num. 10. & alij.* Sed in nostro casu non adest scandalum publicum, quia si Pontifex non celebrat, hoc euenit ex manifesta eius infirmitate, quæ omnibus patet; & ipse frequenter sacram Eucharistiam coram omnibus, audiendo Missam, deuotè, percipit, quod scandalum ergo (his suppositis) ex non celebratione Pontificis oriri potest, nisi Pharisæicum, quod nullus euitare tenetur iuxta doctrinam D. Thomæ, in *secunda secunda quest. 33. art. 7.* Deinde in casu nostro ingens damnum boni communis non apparet, nam celebratio vnius Missæ Summi Pontificis, quid addit, vel minuit, ad Missas infinitas, quæ quotidie in Ecclesia offeruntur. Et Tandem non adest ingens damnum boni spiritualis ipsius Pontificis, nam ut dictum est ipse frequenter sacram Synaxim sumit, & licet celebrando sumeret vtramque speciem corporis, & sanguinis, vnde secundum aliquos abundantior gratiam acciperet, ut tenet Cardinalis Lugo, *de Sacram. Euchar. disp. 12. sect. 3.* Bernal. *de Sacram. Eucharist. disp. 41. sect. 2. §. 2.* Leandrus *de Sacram. tom. 2. tract. 7. disp. 11. quest. 25.* & alij penes ipsos. Attamen noti deserunt Doctores magni nominis asserentes in sumptione vtriusque speciei non concedi abundantior gratiam, quam sub vna tantum. Et ita ego sentio, cum D. Thoma in *3. par. quest. 80. art. 11. ad 3.* & ibi Caietanus, Arauyo, Nugnus, Serra, Syluius, & alij expositores Sanctis Magistri, quibus adde Cardinalem Bellarminum *lib. 8. de Eucharist. cap. 23.* Henriquez *lib. 8. c. 8. n. 2.*

Anton. Diana Pars XII.

Coninchum *de Sacram. q. 79. art. 1. dub. 2. num. 34. & 46.* Suarez in *3. par. disp. 63. sect. 6. & disp. 72. sect. 1. 2. 3.* & plures alios penes ipsos. Vnde pro hac sententia Leandrus adducit 20. Doctores *de Sacram. tom. 2. tract. 7. disp. 11. quest. 25.* Ergo ex his apparet Sanctissimum Dominum Nostrum in rigore loquendo non teneri sub peccato mortali in casu nostro dispensare, ut celebrare possit eo modo, quo superius dictum est.

Dices quando adest obligatio adimplendi aliquod præceptum, quis tenetur uti priuilegio, quo posito potest præceptum adimplere, & sic habens priuilegium Bullæ Cruciatæ audiendi Missam tempore interdicti, & qui habens Breue audiendi Missam in priuato oratorio tenetur illam audire, & uti illis priuilegiis, ut tradunt Authores, quos citat, & sequitur nouissimè Gallegus in *Bullam Cruciatæ capit. 4. dub. 18.* Tanner. *tom. 3. disp. 5. quest. 6. dub. 2.* Præpositus in *3. par. quest. 83. art. 6. dub. 4.* Bardi in *Bulla Cruciatæ tract. 2. cap. 2. sect. 6.* Andreas Mendosus in *Bull. disp. 15. cap. 3. & alij.* Ergo cum adsit obligatio præcepti Diuini celebrandi Missam saltem ter, vel quater in anno, ut tradunt Doctores, quos citat, & sequitur nouissimè Thomas Hurtado in *var. tom. 1. tract. 2. cap. 7. resolut. 29. §. 2. num. 137.* sequitur Summum Pontificem ad adimplendum hoc præceptum teneri uti priuilegio, videlicet *authoritate, qua possitur dispensandi.*

Sed ad hoc respondeo non deesse Doctores præstantissimos, qui hæc omnia negant, & ideo docent aliquem non teneri pro adimplendo præcepto, uti priuilegio; & sic asserunt habentes priuilegium Bullæ Cruciatæ, non teneri audire Missam tempore interdicti, & ita docet Auila, & alij plures quos ego citavi in *par. 1. tract. 11. resol. 2.* & hanc sententiam nouissimè tanquam probabilem, problematicam admittit, & tuetur me citato Remigius in *pract. Confess. tract. 6. c. 7. §. 1. num. 6.* & me citato Merolla in *Theol. morali tom. 3. cap. 6. dub. 2. difficult. 2. num. 59. & 68.* & me citato Dicastillus, *de Sacram. tom. 1. tract. 5. disp. 5. dub. 10. num. 156.* vnde Escobar de Mendosa in *pract. Confess. p. 2. ib. 2. cap. 8. n. 84.* in casu simili sic ait. *Vn Ciego sabe los Psalmos no esta obligado à recitar los Maytines pues no puede leer las lecciones, ni esta obligado à buscar quien la ayude. Ni esta obligado à admitirle porque rezar con cõpañero, es priuilegio, del qual puede vno vsar, y dexar de vsari libremente.* Ita ille, cui adde Remi-

S 3 gium

gium in *pract. Confess. tract. 5. cap. 7. §. 15, num. 3.* Ioan Henriquez in *qq. Pract. sect. 36. quest. 26. num. 63.* Sancium in *select. disput. 15, num. 8.* & Possentium in *Recoll. qq. moral. verb. Hora Canonice cap. 1. n. 24.* Et sic plures negant ex eadem ratione habentem priuilegium à Summo Pontifice, audiendi missam in Oratorio priuato domus sue, si sit infirmus, vel carceratus; negant inquam teneri ad præceptum audiendi Missam in diebus festiuis, & ita docet Homobonus in *resp. cas. conf. vol. 1. resp. 41.* Ledesma. in *summ. de Sacram. Eucharist. cap. 27. consil. 15.* Escobar. in *Theol. moral. tract. 1. exam. 11. num. 97.* & me citato Pellizarus in *man. Regul. tom. 1. tract. 8. c. 2. n. 159.* Ergo & in casu nostro licet Pontifex habeat priuilegium, id est auctoritatem dispensandi non tenetur ea uti, vt supponitur in argumento contrario, stante obligatione præcepti Diuini, vt sacerdos aliquando celebret.

Sed quicquid sit de veritate harum opinionum, ego puto nihil contra nos officere, est enim dispar ratio inter ad ductos casus, & casum nostrum; nam in allatis exemplis, Bulla Cruciatæ supponitur iam sumpta, & ideo illi tenentur audire missam, quia urget obligatio præcepti, & impedimentum per susceptionem Bullæ, iam ablatum est. At in nostro casu dispensatio adhuc non extat, & quaritur, an Pontifex teneatur illam adhibere, quod nos negamus; sicuti omnes negant in allatis exemplis non teneri tempore interdicti quis sumere Bullam, si illam non habeat ad audiendum sacrum, nec infirmus, vel carceratus, si non habet priuilegium de Oratorio priuato, teneri illud petere à Pontifice etiam si certo sciret concessurum. Ita & in casu nostro, & ideo, vt dixi allata exempla sunt magis in fauorem nostræ sententiæ, quam contra.

Instabis, quod obligatus ad implendam aliquam legem, præsertim ordinatam ad implendum præceptum diuinum, vt est in casu nostro, tenetur adhibere media, quæ non sunt magnæ difficultatis. Respondeo distinguendo; si sunt solita, nec cadunt ex interpretatione sub obligatione legis: nego Et ratio est, quia quando lex non potest seruari eo modo, quo communiter, & vniuersaliter solet seruari, desinit obligatio;

Confirmantur superius dicta aliis exemplis, & Primò: licet quis ex præcepto diuino, teneatur integrè confiteri, tamen pro adimplerione talis præcepti non tenetur ad-

hibere medium, etiam si facile posset, vt scribere peccata, etiam si certo sciat tempore confessionis non omnia in memoriam occurrenda, ita Possentius in *recoll. quest. moral. verb. confess. Sacrament. num. 2. punct. 2. §. 1. num. 4.* & alij. Item pro adimplerione præcepti annuæ confessionis, si penitens, v. g. esset mutus, & Confessarius surdus, non teneretur penitens adhibere medium, & remouere hoc impedimentum, confitendo videlicet per scripturam præsentem Sacerdote; etiam si commodè posset hoc facere. Ita docent 13. Doctores, quos etiam me citato adducit Leandrus de *Sacrament. tom. 1. tract. 5. disput. 3. quest. 61.* Similiter excommunicatum, aut interdictum licet facile possit absolutionem à censura obtinere, excusari tamen à præcepto Missæ, si illam non obtineat, & ita me citato tenet Dicastillus, vbi infra, & etiam me citato Leandrus de *Præceptis Ecclesie tract. 2. disp. 2. quest. 5.* Isambert. in *3. part. quest. 80. disp. 6. art. 2.* Azorius *part. 1. lib. 7. cap. 41. disp. 3.* Fagundez *præcept. 3. Eccles. lib. 1. cap. 6. num. 7.* & alij. Ratio verò horum hominum est illa, quam adducit Dicastillus de *Sacram. tom. 1. tract. 5. cap. 5. dub. 10. num. 134.* quia nemo tenetur se constituere in numero eorum, qui præcepto comprehenduntur, si ab illo ex lege non comprehenditur; sed solum tenetur præceptum implere, quando est in statu, quod à legis sub ipso præcepto comprehensum est. Ergo ex his omnibus inferitur, & patet, Pontificem in casu nostro in rigore non teneri sub peccato mortali mediante dispensatione, se constituere in statu, quo possit adimplere præceptum celebrandi; nec ad dictam dispensationem faciendam obligari, sed posse tuta conscientia non celebrare ratione impedimenti, quo patitur iusta doctrinam omnium Magistri D. Thomæ in *3. part. quest. 82. artic. 10. ad 3.* vbi sic ait, *Debilis, vel agritudo superueniens Ordini Sacerdotali Ordinem non tollit, executionem autem Ordinis tollit quantum ad consecrationem Eucharistie.* Ita ille, cuius doctrinam includere etiam Summum Pontificem indiuidualiter tradit

Maiolus de *Irreg. lib. 2.*

cap. 4. n. 8.

* * *

*DE QUADAM CURA-
tione Hernistarum, an efficiat
Spadones, vel Eunuchos & im-
pediat Matrimonium.*

Suppono, quod ista curatio perficitur sine testiculorum denudatione ab aliqua tunica, & sine aliqua læsione vasorum deferentium solum soluendo partem processus peritonij quæ deorsum tendit ad testiculum, & supra illum integrum testem deducendo ad inguinem, intra quod reclusum relinquitur parte inferiori tunicæ coarctata per ligaturam, post quod vulnus inflatum curatur, communi modo quo reliqua vulnera. Hanc curationem decuit Ioannes Laurentinus Chirurgus Pontificis in suo opere *de Anatomia, cap. 176.* Modo quaeritur an homines sic curati, dicendi sint Eunuchi, ita ut comprehendantur in Bulla Sixti V. & non possint inire matrimonium, Casus est nouus, & ex Hispania ad fel. mem. Innocentij X. delatus fuit, & tunc Sacra Congregatio existimans eius resolutionem pendere à iudicio, & relatione medicorum rescripsit, ut collegium Medicum celeberrimæ Academiæ Vallisoletanæ suum votum præberet, quod nouissimè fecit, & mihi impressum legendum præbuit Illustrissimus, & Doctissimus Dominus meus Zurita, Sacræ Rotæ Auditor.

Itaque dictum Collegium ad propositam quaestionem per octo, §. *negatiuè respondet*, & firmat supradictos emittere verum semen, nec obstare, quod testicula reponantur intra inguinem, nec obstare, etiam, quod valdè notandum est contra aduersarios, modum curationis, quæ omnia validissimis rationibus confirmant de promptis ex visceribus, Artis Medicinalis, & Auctorum huius facultatis. Et hoc votum Medicorum subscribere postea professores Sacræ Theologiæ, ac Professores Iuris Canonici, & Cæsarei Inclytæ Vniuersitatis, qui omnes sunt numero 22. afferentes ita curatos non esse inhabiles ad contrahendum matrimonium, nec comprehensos esse in Bulla Sixti V.

Et quidem ego huic sententiæ libenter adhæreo, quam ante docuit insignis Basilius Pontius *de Matrimon. lib. 7. cap. 68. n. 3.* cui ego addo alium Doctorem Hispanum non obseruatum à Dominis Professoribus Vallisoletanis, nempe Leandrum ex Re-

formatis Ordinis Sanctissimæ Trinitatis, qui testatur se loquutum fuisse cum quodam homine sic curato ab Hernistis, qui duos habebat filios, sic itaque ait *de Sacramen. tom. 2. tract. 9. disp. 21. quest. 16.* An fuerit habilis ad matrimonium ille, à quo Chirurgus vnum læsum testem auulsit, & alium læsum, non, sed intra corpus recondidit, ne qua intestinorum descensuri pateret via; Respondeo: habilem fuisse, neque excludendum à matrimonio, propter motum Sixti V. Quia ille Pontifex, eos tantum Eunuchos inhabiles ad matrimonium esse declarauit, qui utroque teste carerent; sed ille, de quo in casu quaeritur, non caret utroque teste, neque qui remansit attritus fuit, ut supponitur, sed inter illos computandus, quos Sixtus V. inhabiles ad matrimonium reddidit, & declarauit. Confirmatur, & declaratur hæc ratio, nam testis ille intra viscera reconditus, non ideo factus est inhabilis elaborationi seminis, aut effusioni: ergo perinde ille habilis est, ac si vnus testiculus pendens remansisset, & integer in suo statu naturali, ut bene probat Basilius *lib. 7. de matrim. cap. 68. num. 3. addens in fine.* Quod si nullus ex his quibus ea curatio adhibetur, filios suscepit, parum interest, si verum semen emittitur, barba, pilisque non flaccidis, sed virentibus ornati sunt, neque enim generandi potentia requiritur ad matrimonij valorem, sed coeundi, & verè feminandi. Sic ille. Cuius additis in fauorem ego superaddo, me in quodam insigni huius Dicecesis Toletanæ Oppido vidisse hominem, cui casus omnino idem ab infantia contigit (ut testis oculatus mihi narrauit) barba virentibus nimis pilis ornatum, & liberos valdè pulchros habentem, quos ego pluries vidi, pluriesque illis locutus fui. Cuius veritate casus supposita, indubia certè manet nostra, & Basilij sententia; Hucusque ex Pontio Leandrus, & nouissimè post hæc scripta visum inuenio hanc sententiam docere etiam noster Pater Verricelli *de Apost. Mission. tract. 14. quest. 143. sect. 7. num. 70.* quorum doctrina magis procedit in casu nostro, in quo non vnum tantum, sed duos testiculos intra inguinem reponunt Hernistæ.

Dicendum est igitur supradictos non esse arcendos à matrimonio contrahendo, nec esse inclusos in Bulla Sixti V. tanquam Spadones, & Eunuchos, quod præter superius dicta apertè probatur ex his, quæ de istis adducit eruditus Iuriscon-

sultus Petrus Tolofanus in *Syntagma Iuris lib. 7. cap. 2. num. 27.* vbi sic ait. Porro quæ de Eunuchis dicta sunt, intelligenda sunt de triplici eorum specie; in triplici namque sunt differentia, vt monuit Theophilus in *Iuris Ciuilis Institutionibus*, §. *sed & Eunuchi de adopt. lib. 1. instit. tit. 11. §. sed illud cod. tit. ap. Iustinian.* Quidam enim sunt Spadones, alij Thlibiæ, alij Castrati. Spadones propriè, qui steriles nascuntur, & frigidi, & impotentes natura, vel propter aliquod vitium ad coitum, vt ait, Aristoteles *lib. 2. de gener. anima. cap. 5.* & Deus ipse annotauit *Matth. 19. & Summi Pontifices, Alexand. in cap. 1. & 3. tot. tit. de frig. & malefic. lib. 4. Decretal. tit. 15.* vnde Collumella *lib. 1. de re rust.* vbi agit de arbor. per translationem, arboris furculos, fructum non ferentes Spadones nominat. Dicere tamen possemus Spadones melius ab etymo propriè eos, quibus cremasteres, vel colei euulsi sunt à verbo *κἀδο* euello, cui consentit *Vlpian. lib. 4. §. idem, D. Adrian. ad l. Cornel. de sicar. lib. 48. P. tit. 8.* obtinuit tamen apud Theophilum, vt ij tantum quos natura, vel vitium reddit coitui inutiles, Spadones propriè dicantur: etsi Spadonum generalis sit appellatio, continens tam eos, qui natura Spadones sunt quàm Thlibias & Thlathias, & si quod aliud genus Spadonum sit ex *Vlpiani* responso, *l. Spadonum, 128. de verbosign. lib. 50. P.* Thlibiæ sunt Eunuchi quibus à nutrice, vel forsitan à matre extriti sunt testiculi, *d. §. sed & illud, de adopt.* Eunuchi inquam facti *καλθιδάσιον*, id est per compressionem, quando relaxatis membris infantium aqua calida digitis testiculi comprimebantur, vsque dum abolerentur, & euanescerent, vt notat Paulus *Ægypteta lib. 6.* vbi agit de illis. Castrati sunt, quibus exsecta sunt membra virilia, *d. §. sed & illud de adopt.* Sic enim distinguit *Vlpianus in l. si serua 40. §. si Spadonum de iur. dot. lib. 23. P. tit. 3.* Spadonum natura, ab Spadone castrato, dum de matrimonio agitur, & dote, vt cum illo possit esse matrimonium, & dos: quia vitium, & frigiditas naturæ possit emendari: cum hoc nequaquam, qui omninò est impotens hoc modo quoque distinguit *in leg. sed & questum 6. de liber. & posthu. lib. 28. P. tit. 3.* dum de institutione posthumi ab Spadone facta agit, vt ille instituere possit, hic nullo modo. Accedere potest aliud genus castratorum Eunuchorum, quibus amputabatur penis, & colei, quos *Leuithprandus lib. 6. de reb. per Europam gest. cap. 3. vo-*

care *Carsamatia Græcos ait.* Huc vsque Tolofanus, cui ego addo *Balsamanonem in Canon. 24. Apost.* Antonium Augustinum *lib. 5. emendat. capit. 5. & Gibalinum de Irregularit. cap. 3. par. 4. consecr. 4. n. 12.* Cum itaque clarum sit, tria esse Eunuchorum genera. Primò Thlibiæ, qui ab infantia genitales partes amiserunt, eo quod à parentibus illis expressæ, & inutiles redditæ sint. Secundò, Spadones, qui à natiuitate testiculos non habent: & Tertio Castrati; qui ferro exsecti sunt. Non video quomodo supradictos homines de quibus loquimur in *Bulla Sixti V.* comprehensos, esse cum tantum Pontifex ibi loquatur de Spadonibus, & Eunuchis inter quos hos homines minimè annumerandos esse patet ex his quæ obseruat Tolofanus, & alij vbi supra.

Quod confirmatur auctoritate *Gasparis Hurtadi de matrim. disp. 12. difficul. 5. num. 17.* *Martini Perez de matrim. disp. 37. sect. 3. num. 5.* & aliorum asserentium Spadones, & Eunuchos ex motu *Sixti V.* idè esse inhabiles ad contrahendum, quia utroque teste carent, vel quia habent testes concussos, seu attritos, vnde verum semen non possunt emittere, sed in casu nostro isti homines, non carent testiculis, nec illos habent concussos vel attritos, vt testantur *Hernistæ*, ergo verum semen emittunt, quod experientia demonstrat, nam aliqui ex illis filios procreant, vt patet à pluribus exemplis allatis à *Pontio*, à *Leandro*, & à dicto Collegio *Vallisfoletano.* Dicere autem fuisse filios spurios hoc est reiiciendum tanquam dictum iniuriosum, non solum filiis, sed etiam honestis parentibus.

Sed dices hos homines, licet non sint propriè Spadones, & Eunuchi largo modo tales dici possunt tanquam inepti ad emittendum verum semen quia habent testes non extra, sed intra inguina. At hoc non obstat ait *Pontius*, vbi supra, quia ex eo, quod intra corpus recondantur, non habent qualitates conseruationi contrarias, sed similes; cum testis qualitates sint caliditas, & humiditas: conseruatio autem fit à similibus. Id ipsum etiam conuincit, quod foemine testes sint etiam intra corpus reclusi. Imò eadem cum viro genitalia habere foeminam positione tantum, magnitudine differentia iam pridem docuit *Galenus lib. 2. de semine*, his verbis. Est enim proportio maxima inter genitalia masculi, & foeminae, omnia siquidem genitalia membra tum masculus,

tum foemina habere eadem videntur, positione tantum, & magnitudine differentia. Quin, & vasa testes nutrientia utriusque sexui ex eisdem venis, & arteriis procedunt, &c. Quod ergo intra corpus testes collocentur, nihil obest naturali eorum conseruationi, & temperamento, & ex consequenti, neque veri seminis elaborationi, sed neque situs ille obstat effusioni seminis geniti ab eo testiculo, quod quidem sanè constabit legenti Galenum *de semine*, vbi non recta via sed per ambages, & flexuosos meatus semen, & elaborari, & descendere impudendum facile comperiet.

Instabis iterum, quod saltem ex modo curationis hos hominès non posse emitte- re verum semen, videlicet, ob solutionem cõtinuitatis in tunica externa testiculorum. Sed hoc absolute negant Medici Valli- soletani in suprascripto voto, §. 8. *per totum*. Tum quia, vt supponitur ex Hernistis qui- bus est standum tanquam peritis in arte per curationem leuis fit tunicæ scissio & quæ facile à natura curatur sine eo, quod ar- tus, & caro testiculi patiantur. Tum quia, dato, quod tota tunica nudaretur, non impeditur seminis prolifici generatio, prout neque in testibus mulierum caren- tibus illa. Tum quia vni lotionem facta vulnus abstergitur, & curatur à natura pro- vt contingit in leuibus externis vulneribus. Tum quia seminis generatio perficitur à carne testium, prout est pars similis, media facultate, & temperie illorum, quæ non paritur ex vi curationis: ergo ex vi illius non impeditur prolifici seminis generatio. Sic medici Pinciani in voto, §. 8. qui etiam in §. 6. probant in casu nostro non nudari testiculos à tunica Ery- troyde. Itaque in casu dictæ curationis testes non amittunt; nisi situm, & locum, non au- tem qualitates, substantiam, quam prius habebant, ergo verum semen emitte- re possunt.

At his minimè obstantibus, in Hispania non desunt aliqui Medici, & Theologi as- ferentes contrarium, nempe suprascriptos non posse contrahere matrimonium, ex defectu emissionis veri seminis; Vnde se- quitur nostram sententiam ad summum tantum probabilem. Verum vbi igitur de validitate Sacramenti, non sufficit, sequi opinionem iudicatam practice probabi- lem, sed eligendam opinionem omnino securam, cum non subest extrema necessi- tas, cui aliter prouideri non possit; Et ra- tio est, quia hoc distat inter iudicium de

iure nimirum, quando dubitatur, an ali- quid sit licitum, nec ne: & iudicium de facto, id est, an res hoc modo facta valeat, nec ne, quod prius ordinem ad operantem dicat, atque ita omne malitiæ periculum, quod forsan est in re ipsa tollit: posterius verò dicat ordinem ad rem ipsam, nec periculum irritationis rei tollat. Quare in priori casu excusatur sequens opinionem probabilem: non autem in posteriori. Quippe quantum- uis opinio probabilis sit, non cessat peri- culum irritationis. Sic substinent Petrus de Soto *lib. de instir. Sacerd. lect. 2. de Euchari- stia*, Suarez 4 *tom. in 3. par. disput. 26. sect. 6. num. 5. & 3. tom. in 3. par. disput. 21. sect. 4. ad finem*. Quibus adde Bresserum *lib. 5. c. 10. num. 105. & 111*. Merollam *tom. 1. disp. 3. cap. 4. dub. 3. n. 134*. Lanfrancum *Opusc. 1. cap. 4. num. 6.* & qui penes me instat multo- rum, est sapientissimum, & amicissimum Patrem Bardi *de Conscient. discept. 4. cap. 31. n. 7.*

Respondetur Primo, quod loquendo de Sacramentis, quæ non sunt de necessitate salutis, vt Confirmatio, Matrimonium, Ex- trema vnctio, satis est, quod minister in eorum administratione sequatur opinionem probabilem, relicta probabiliori, & tutiori. Fundamentum est, quod hæc Sacramenta non sunt de necessitate salutis, atq; adeo non sequitur ex hoc, quod fiat irrita, sequendo probabilem opinionem, minus tutam, tam graue inconueniens, sicut in aliis, vt ratione illius teneatur minister necessariò sequi probabiliorem, & tutiorem sententiam. Et ita docent Lorca *capit. 2. Diui Thomæ dis- put. 38. mem. 2.* & Martinez, *ibid. dub. 6. §. item notandum, & ego olim*. Sed quia nunc adhereo contrariæ sententiæ, cum Ildephonso in prima secundæ *tom. 3. disp. 208. dub. 12. const. 5. num. 808.* & aliis; ideo.

Respondeo Secundo, quod etiam in materia Sacramentorum, vbi sunt variæ opiniones, de integritate, validitate, & ef- fectu eorum, licet sequi opinionem proba- biliorem, vel probabilem, & minus tutam, cum duplici tamen limitatione. Prima, vt sit in re, quæ non sit contra Ecclesiæ vsum consuetudinemque, vel præceptum de ta- li modo in administratione Sacramento- rum seruando. Secunda, ne pars minus tuta, derogat obligationi charitatis, & mi- sericordiæ respicientis remedium proximi; Et ratio est, quia cum hac duplici li- mitatione non potest alia culpæ ratio adesse sequendo opinionem probabilem, nisi aut ratione irreuerentiæ Sacramenti

aut ratione periculi irritationis. Neutra autem ratio in tali casu habet locum ad inducendam culpam. Non prior, quia nulla est irreuerentia Sacramenti illud administrare cum periculo, ut sit irritum, sequendo opinionem probabilem, quia quando quis sequitur opinionem probabilem, prudenter putat illum esse convenientem modum ministrandi: Et nulli se contrauenire præcepto, nec irritari Sacramentum, quare sicut credens probabiliter aliquid non esse contra præceptum Diuinum, ob id faciens illud non infert iniuriam Diuino præcepto, ita non irrogat iniuriam Sacramento, qui probabiliter credit illum esse convenientem modum ministrandi. Neque etiam posterior ratio habet locum, quia quamuis sit periculum irritandi Sacramenti, aut illud suo gratiæ effectu frustrandi, id etiam contingere potest, quando quis in praxi sequitur opinionem probabiliorem, & ad rectè operandum: & ne censeatur homo culpabiliter se periculo exponere, satis esse, si id efficiat cum prudenti assensu dictante probabiliter id esse licitum, ac Sacramentum non reddi irritum, quare cum dictæ duæ prædictæ limitationes in nostro casu adsint, quia ex vsu, & præcepto Ecclesiæ non reperitur prohibitus modus contrahendi iuxta hanc nostram sententiam, & etiam non derogatur obligationi charitatis; tum quia matrimonij Sacramentum non est institutum ad iustificationem peccatoris sed in subiecto in gratia existenti auget gratiam, quod augmentum, dato quod matrimonium sic celebratum esset à parte rei irritum, contrahentes possunt commodè alia via restaurare; tum quia nullum nocumentum illis contingit, ipsius inuitis; cum voluntarie, & spontaneè, & non coactè contrahant, ac proinde priuatio illa augmenti gratiæ (supposito, quod tale matrimonium foret nullum) se teneret ex parte ipsorum contrahentium, & recipientium Sacramentum, quo casu non derogari obligationi charitatis, si Minister Sacramenti sequatur opinionem probabilem minus tutam in eiusdem Sacramenti administratione dicendum est. Et hæc omnia in casu simili de valore matrimonij comprobatur Bossius de *Contractu Matrimonij* cap. 4. §. 11. num. 21. qui citat Vasquez, Salas, & alios, quibus adde doctum Tamburinum in *De cal. lib. 1. cap. 3. §. 4. n. 20.*

Sed licet hæc responsio sit communis inter Doctores, ego tamen respondeo Tertio nostram opinionem non esse so-

lum probabilem, sed certam, ut apertè patet ex exemplis allatis, quod homines sic ab Hernistis curati plures filios procreauerunt.

Vnde ex his omnibus patet posse in Hispania, vel vbicunque terrarum Parochos, Vicarios, ac Dominos Episcopos admittere suprascriptos homines de quibus in hac quæstione loquuti sumus ad contrahenda matrimonia, sine vlllo scrupulo, aut hesitatione, & post matrimonium contractum si aliquis ex illis nullitatem in foro externo tentaret, Iudices Ecclesiastici contra illos debent sententiam pronunciare, quia in conflictu opinionum illa est amplectenda, quæ fauet valori matrimonij: Ita post Hostiensem Butr. Abb. *Abb. in cap. si vir de cognat. spirituali* Felinum in *cap. 1. de spons. n. 6. M. Ant Cuccus lib. 5. tit. 11. num. 25. Berret. conf. 80. num. 21. & 22 Gaill. obseru. lib. 2. obseru. 94. num. 19. Menochius d. lib. 2. præsumpt. 71. num. 30. August. Barbosa tom. 1. collect. ad decretales lib. 2. tit. 20. cap. 47. n. 3. tit. 27. cap. 26. num. 2. & 3. in fine. Franciscus Molinus de comparat. 17. lib. 1. n. 15. in fine, Sanchez disp. 18. lib. 1. num. 6 & alij relati ab eodem Sanchez. Immo addunt hoc faciendum esse à Iudice etiam contra communem, & præferre opinionem singularis alicuius doctoris celebris, quæ in probabili ratione fundata matrimonio faueat, illudque sustineat opinioni plurium Doctorum illud impugnantium, nisi textui aperto innitatur.*

Sed in nostro casu pro validitate, adest votum totius celeberrimæ Pincianæ Vniuersitatis, ac Basilij Pontij, & Leandri. Ergo à Iudice Ecclesiastico pro valore matrimonij pronunciandum esse omnino dicendum est.

Nota vero, quod difficultas à me superius resoluta, discutienda erit in Sacra Congregatione Concilij Tridentini, vnde si forsitan Eminentissimi Domini mei Cardinales aliter sentirent, ego omnia superius dicta abnego, & puto necessario eorum determinationi standum esse; nam

purpuratorum Patrum Responsa,
tanquam Oracula veneranda esse semper existimaui.

* * *

AN IUDEX PROFERENS

Sententiam sanguinis, & omnes Ministri Iustitiæ in ea cooperantes, si mors ex aliquo casu postea sequuta non fuerit, incidant, hoc non obstante, in irregularitatem.

CAsus potest frequenter accidere, & de illo ergo interrogatus fui per literas ex Germania, ac sententiam affirmatiuam tenet Philippus Fabrus *de censuris in 4. distinct. 25. quest. 1. dub. 3. n. 212.* vbi sic ait. Dubium occurrit de curialibus, in causa Criminali. Nam Suarez distinguit de Curialibus dicens, quod omnes sunt irregulares, quamdiu in ministerio permanent: Quosdam verò illo dimisso non manere irregulares; scilicet illos quorum causa sententia sanguinis non fuerit deducta ad actum, quod probat *ex cap. 1. distinct. 51 per illa verba*, qui dum parent potestatibus, quæ sunt impetrata fecerint, & *cap. 2. ead. dist.* ex Glossa, quæ exponit ista præcepta esse sæua præcepta, & par caput Osius, *distinct. 61.* & supra eadem *disp. sect.* probauit quod iudex per prolationem sententiæ sanguinis non fit irregularis, nisi sequatur effectus ex Nauarro *n. 211.* Syluest. *homicidio, num 3. & aliis adductis ab eis.* Atque idem dicit de Aduocato in causa sanguinis; si enim sequatur causa sanguinis ait remanere irregularem siue patrocinetur contra reum, siue pro reo, adhibitis quibusdam limitationibus, sin minus dimisso officio nequaquam.

Ego autem puto omnes curiales, & Aduocatos etiam defendentes reos iniuste accusatos, & omnes exercentes actus fori criminalis, siue exequatur effectus, mortis, vel mutilationis siue non, esse irregulares. Et ratio est quia isti alia ratione fiunt irregulares ab illa, quæ est propter homicidium. Nam iura faciunt specialiter inhabiles ad ordines huiusmodi curiales: Neque faciunt hanc exceptionem siue sequatur effectus mortis, vel mutilationis, siue non; Ideo est alia species irregularitatis ab illa, quæ incurritur propter homicidium voluntarium. Illa enim certum est neminem incurrere propter homicidium mentale tantum, sed requirit effectum extremum, & de hoc loquuntur Nauarrus, Syluester, & aliis locis supra citatis. Hæc sententia mihi videtur explicitè haberi in

*c. sententiam, ne Clerici, vel monachi, quod habet sic. Sententiam sanguinis, nullus Clericus dicet, aut proferat, sed nec sanguinis vindictam exerceat, aut vbi exerceatur intersit, si quis autem huiusmodi occasione statuti Ecclesiæ, vel Ecclesiasticis personis aliquod præsumpserit inferre dispendium per censuram Ecclesiasticam commiscatur: Nec quisquam Clericus litteras dicet, aut scribat pro vindicta sanguinis destinandas. Vnde in Curia Principum, hæc sollicitudo non Clericis, sed Laicis committatur. Nullus quoque Clericus ruptarius, vel Ballestarius, aut huiusmodi viris sanguinum præponatur; nec vllam Chirurgia artem Subdiaconus, Diaconus, vel Sacerdos exerceat, quæ ad vstionem, vel incisionem ducit. Glossa tamen in eo cap. asserit existentem præsentem his non fieri irregularem, sed tamen debet puniri, quia facit contra præceptum huius Canonis. Idem elicitur apertè ex cap. 1. & 2. dist. 51. Nam cap. pr. enumerat varia personarum genera, quæ in Prouincia Hispaniæ erant ad Clericatum promoti contra canones, enumerat curiales his verbis, *aliquanto ex curialibus, qui dum parèt potestatibus, quæ sibi sunt imperata fecerunt*, ecce non limitat ad eos, qui in causa sanguinis actu sequutam tantum hanc pœnam incurrerunt, sed vniuersaliter ad eos, qui in curiis præceptis Principum paruerunt. Et licet in cap 2. Glossa ad illud verbum, *si quis, fidelis administrauerit*, exponat in sæuis actibus non ob id sequitur, quod actus sæui sint solum exequutio mutilationis, vel mortis. Nam etiam scriptio processus in causa sanguinis, examinatio testis, licet reus non conuincatur, nec sequatur mors, vel mutilatio procul dubio, est actus sæuus & contrariùs lenitati perfectæ hominis. Nec habetur arctatio illa vllibi, quod actus seui sint tantum mutilatio, & mors *cap 1. eandem distinct.* enumerantur milites inter eos, qui erant inhabiles ad clericatum, quia exercuerunt necessario actus sæuos. Inquit enim. Aliquantos ex militia, qui cum potestatibus obedierunt sæua necessario præcepta sunt executi. Constat autem, quod milites alios actus, sæuos, & crudeles præter mutilationem, & mortem in bello exercent. Glossa autem exposuit actus sæuos ad significandum, quod administrans curialibus in actibus familiaribus domus, vel aliis non pertinentibus ad curiam criminalem non subsunt huic pœnæ: caput autem illud, Osius, oppositum non probat; vt est videre in Glossa. Et hæc omnia*

omnia docet Fabrus vbi supra. Nota etiam hanc sententiam docere ex Neotherio, Pyrrhum Corradum in *Praxi dispensationum Apostolicarum lib. 5. cap. 2. num. 3.* vbi ita asserit Infinitas dispensationes, & rehabilitationes desuper in Romana curia peti, etiam pro illis qui aliquo quovis modo se premissis ingesserunt, licet postmodum mors secuta non fuerit, neque sanguinis, effusio, quia nihilominus remanent irregulares; cum per ipsos non est, & erit quo minus omnem operam presterint, ut mors, aut sanguinis effusio sequeretur, ut ait Mandos. in *praxi arc. an. absol. & rehab. vers. an. autem aduocatus*, dicens ibi, quod propter premissa, scilicet, quod non fuerit mors, aut effusio sanguinis sequuta, poterit Ordinarius dispensare; quod tamen satis deuiat à praxi eiusdem Curie; cum ex consuetudine pro eiusmodi dispensatione recurratur ad Summum Pontificem. Ita Pyrrhus, & ante illum Maiolus de *irregul. lib. 2. cap. 2.* & D. Antonius par. 3. *text. 28. cap. 2.* Alphonsus Alvarez Plou. Speculator, & alij, quos citat Gibalinus vbi supra.

Sed ego negatiuæ sententiæ adhareo, & puto in tali casu Iudicem, & alios Ministros irregularitatem non incurrere, si sententia non fuerit exequuta ex aliquo accidenti; & hanc esse communem opinionem Canonistarum testatur Ioannes V Vigers in 3. par. D. Thoma quest. 22. de *irregul. dub. 3. num. 6.* & idem sentiunt ferè omnes Theologi, vnde præter Suarez supra à Fabro adductum, & immeritò repulsum tenent Layman, Filiuccius, Emanuel Sà, Syluester, Sotus, Bonacina, Molfesius quos citant, & sequuntur duo docti recentiores Episcopus Sperellus tom. 1. de *cis. 77. num. 11. 12. & 13.* & Ioannes Baptista Ciarlus *controu. forens. tom. 2. cap. 203. num. 17.* quibus ego addo Petrum à Sancto Ioseph in *Summula part. 2. Opusc. 3. cap. 6. art. 1.* Blundum de *cens. disput. 8. art. 6.* Machadum tom. 1. lib. 1. part. 3. tract. 18. *docum. 2. num. 2.* Busenbaum in *Medulla Theol. moral. lib. 7. cap. 5. dub. 5.* Bordonum in *Theol. moral. lib. 7. quest. 18. num. 83. & 84.* Chassahine. de *Sacramentis disput. 18. dub. 10. num. 91. & 92.* Ludouicum Abellis in *Medulla Theologica tom. 2. par. 2. cap. 6. sect. 2. §. 1.* Carolum Malletum in *auro Theologie moral. tom. 1. Malleatione 23. Bractea 25.* doctissimum, & amicissimum Escobar in *Theolog. morali parua tract. 8. exam. 6. cap. 3. §. 5. num. 31. & 33.* Hurtadum *disput. 2. de irregul. difficul. 11. num. 38.* Caspensum

in *curf. Theologia tom. 2. tract. 25. disput. 5. sect. 13. num. 85.* Lessium in 3. par. D. Thoma cap. 2. de *irregul. dub. 5. num. 15.* & Ioannem Præpositum in 2. par. D. Thoma cap. 5. de *irregul. dub. 13. num. 98.* Mercerum de *Sacram. in 3. par. D. Thoma, quest. dub. 8.* Tannerum tom. 4. *disput. 6. quest. 10. dub. 11. num. 206.* Basserum *ver. irregularitas V. num. 5.* Turrianum de *cens. lib. 9. disp. 9. dub. 10.* VVigiers. *vbi supra*, & Megala in 3. par. lib. 7. cap. 1. *quest. 1. numero 39.*

Sed audiamus aliquorum Doctorum verba Magister Cornejo in 3. par. D. Thoma tom. 2. tract. 5. de *irregul. disp. 11. dub. 1.* sic ait. *Infero sequentes esse irregulares. Primo, Iudex, qui iuste profert sententiam mortis, vel mutilationis, & idem est de Assessore, & de eo, qui post latam sententiam suadet Iudici, ne concedat appellationem; cum omne isti sint in suo genere causa propinqua homicidij: requiritur tamen, quod talis sententia exequatur, quia irregularitas hæc non incurritur, nisi morte, aut mutilatione sequuta.* Villalobos in *summa tom. 1. tract. 21. difficul. 52. n. 2.* *Que da sententia en causa de sangre, es irregular, siguiendose el efecto, si esta baptizado. A si lo tienen todos, y costa de unos textos, a, y en otros, b, se presupone diez en la conclusion siguiendose el efecto: por que aunque se de la sententia, y se pronuncie, nõ queda irregular, si no se executada como tienen los Doctores, y en especial Syluestro, Nauarro, y Suarez la razones por que aunque vno mande à vn criado suyo, que mate à otro nõ queda irregular si nõ se executada, y lo mismo es à qui: aunque Mayolo d, tiene lo contrario, sin fundamento bastante, Marcus Serius de censuris disp. 7. difficul. 2. q. 10. n. 3.* Iudex ferens sententiam in causa sanguinis effectu sequuto est irregularis, quia licet, quis exerceat hoc officium, proferat sententiam, & promulget illà si effectus mortis, vel mutilationis quantum ratione impediatur, ne executioni mandetur, non contrahit Iudex hanc irregularitatem, quia nullo iure lata est talis irregularitas, vnde non satis est exercuisse officium Iudicis, si effectus non est sequutus. Vidisti amice lector sententiam nostram esse communem inter Theologos, & Canonistas, & hos vltimos videre poteris apud Ciarlinum loco citato aduersus quem immeritò bona eius venia, & pace nimis audacter insurgit nouissimè Pyrrhus Corradus in suis additionibus ad lib. 5. cap. 5. num. 57. fol. 31.

Probatur nostra sententia validissimis rationibus. Primo, quia si per mandatum iniustum

iniustum non sequuto effectu non incurritur irregularitas, multo minus per sententiam iustam effectu non sequuto, quia sicut ille qui mandat iniuste non dicitur verè homicida, ita nec iste qui fert sententiam sanguinis effectu non sequuto. Secundo certum est, quod in nostro casu non sumus in dubio; nam homicidium non est secutum, sed sumus tantum in dubio iuris, scilicet, per solam prolationem sententiæ, an quis incurrat irregularitatem. Paucis affirmantibus, & infinitis negantibus. Sed quando versamur in dubio iuris, vt est in casu nostro quis non debet se habere pro irregulari, vt notat Nauarrus *cap. 27. n. 193.* Sayr. *de cens. l. 6. c. 2. n. 16.* Azor *tom. 1. l. 2. c. 19. q. 10. & 11. Rebell. 1. p. l. 1. q. 2. sect. 2.* Suar. *supra sect. 5. n. 4. & 18.* Auila *part. 7. disp. 2. dub. 5. conclus. 5.* Regin. *lib. 30. num. 3.* Valen. *tom. 4. disput. 7. q. 19. punct. 2.* Filliuc. *tractat. 19. cap. 2. quest. 6.* Toletus *lib. 1. cap. 57.* Coninch. *disput. 18. num. 21.* Bonacin. *de censur. disp. 7. quest. 1. punct. 5. num. 2.* Layman. *lib. 1. tract. 1. c. 5. num. 39.* Villalob. *tom. 1. tract. 1. difficult. 22. num. 22.* Sanchez cum aliis, *lib. 1. Decal. cap. 10. num. 42.* Probatum primò, *ex cap. Is qui de sententia, excom. in 6.* vbi dicitur, ius appatens, aut simile non sufficere ad irregularitatem inducendam, eo quod non sit expressa in iure. Igitur à fortiori non sufficet, vbi totum ius est dubium. Probatum secundò, quia textus inducentes irregularitatem in dubio commissi homicidij, loquuntur palàm in dubio facti; nec vllus textus illam inducit in dubio obseruanda. Nec est eadem ratio vtriusque dubij, nam licet irregularitas procedat ex facto, tanquam ex radice, vel occasione, per se tamen oritur ex iure decernente illam, vt ex causa efficiente. Quare si ius est dubium, nequit suum effectum producere. Probatum tertio, quia lex non obligat ante sufficientem eius promulgationem: ius autem dubium non censetur sufficienter promulgatum. Probatum tandem si quis dubitat de lege naturali, vel positua, diuina, vel humana, talis lex non obligat, iste casus, non teneris tali lege ad talem casum. Et si dubitas, an voueris non teneris voto, iuramento, vel promissione, vt ostendimus *dub. 11. præcedenti*: Ergo neque si dubius an detur ius imponens irregularitatem, vel an iste casus contineatur in Canone imponente irregularitatem, debes in aliquo foro censeris irregularis. Consequenter est bona, quia eadem est ratio, vtro-

bique enim dubitatur de substantia legis, voti, Iuramenti, promissionis, vel iuris ligantis, ad solam censuram, & ideo hanc sententia præter Doctores supra citatos tenent Fagundez *in Decal. tom. 1. lib. 2. c. 10. num. 10.* Castrus Palaus *tom. 1. tract. 1. disp. 3. punct. 6.* Bordonus *in Summa lib. 7. quest. 17. numer. 23.* Portel. *vers. irregularitas num. 31.* Sancius *in selectis disput. 42. numer. 14.* Filliuccius *tom. 2. tract. 21. cap. 4. numer. 136.* Fragosus *de Repub. tom. 1. lib. 4. disput. 10. numer. 212.* Escobar *in Theol. moral. tom. 1. lib. 2. sect. 2. Prou. 71. numer. 248.* quibus adde me citato Franciscum Lugo *de principiis moralibus part. 1. cap. 2. quest. 26. numer. 150.* & me citato magistrum Idelphonsum Dominicanum *in suis dictis Commentariis ad p. 2. D. Thomæ tom. 3. disp. 209. dub. 12. conclus. 2. num. 1310.* & me citato doctissimum, & amicissimum Bossium *variari. tom. 1. part. 2. titul. 1. §. 11. num. 1290.* Vnde ex superius dictis patet responsio ad ea, quæ in contrarium adduxit Fabrus vt supra.

Restat modo, responderi ad dispensationes adductas à Pyrrho locis citatis; Dico igitur, illas dispensationes emanere à Sacra Pœnitentiaria, vel Dataria, quia petantur ab Oratoribus ad maiorem securitatem, & quietem conscientia, & ad tollendos scrupulos, & ideo stante opinione maiori, & aliorum asserentium in nostro casu Iudices, & alios Ministros irregularitatem incurere, in Pœnitentiaria, & Dataria rectè conceduntur tales dispensationes, sed ex hoc non sequitur, vt vult Pyrrhus, nec rectè inferri potest, dictas dispensationes esse necessarias; ita vt contraria opinio non remaneat in suo gradu maioris, vel minoris probabilitatis, vt in simili casu docet Magister Serra. Dominicanus *tom. primo capite secundo Dini Thomæ questione 90. articulo fol. mihi 380.* Magister Bernardus Lothetia Dominicanus *in Resolutione moral. Belgicus tract. 21. articulo 2.* & ex Societate Iesu Fagundez *de Precept. Eccl. tract. 2. libro 8. cap. 8. n. 138.* Granadus *in part. 2. controuers. 7. tract. 3. part. 1. disputat. 15. sect. 2.* & aliis, quidem, quis potest credere Sacram Pœnitentiariam, vel Datariam concedendo tales dispositiones ad petitionem partium velle damnare sententiam contrariam communiter receptam ab omnibus Canonistis, & Theologis,

si Pyrrhus hoc credit, boni eius venia, & pace non credam. Dicere autem cum ipso, quod Iudex in nostro casu, quo ad se fecit, quod potuit ergo contraxit irregularitatem. Nego consequentiam, non alioquin sequeretur, quod Titius Sclopeto, vel ense percutiens vulnere lethali Sempronium, si iste postea non moreretur incurreret irregularitatem, quia ex se fecit quantum potuit, vt occideret Sempronium, sed hoc dicere est absurdum, Ergo. Itaque statuenda est regula generalis cum Gibalino *de irregular. cap. 4. quest. 3. consec. 7.* & aliis contra Pitignanum, & Pyrrhum homicidium siue iniustum, siue ex defectu lenitatis non inducere irregularitatem nisi mors sequuta fuerit, & hæc satis dicta sunt contra opinionem Pyrrhi, quem tamen existimo virum benemerentem, & commendatione dignum, & optarem quod Tilius ad communem vtilitatem secundum Tomum suæ Praxis in lucem ederet.

AN DATO, ET NON
concesso, quod Iudex propter sententiam sanguinis morte etiam non sequuta incurrat irregularitatem possit obtinere dispensationem ab Episcopo.

IN Epistola de qua in superiori Resolutione, vt dixi ex Germania ad me missa fuit extabat etiam hoc, & alia dubia, de quo infra, & responsio prioris pendet ex illa questione an Episcopus vigore Concilij Tridentini posset dispensare in irregularitatibus contractis ex defectu lenitatis, & ex homicidio iuxta, & affirmatiue responderet nouissimè amicissimus, & doctissimus Pater Ioseph Ianuarius *de cas. reser. tom. 2. resolut. 70. num. 112.* vt sic ait. Et quia in *Concil. Trident. sess. 24. de reform. cap. 6.* habemus, quod Episcopus non potest dispensare in irregularitate occulta proueniente ab homicidio voluntario, & c. quod idem est, ac homicidium illicitum, intentum, & volitum in se secundum Nauarr. *cap. 72. num. 140.* Couarr. *Clem. si furiosus par. 2. in init. & §. 1. num. 2.* & nonnullos alios D. D. quos refert in irregularitate proueniente ex homicidio licito, & factò authoritate legitima, & iusta causa; sic irregularitas proueniens ex defectu lenitatis est dispensabilis ab Episco-

po, tam in ordine ad iudices, quam in ordine ad alios ministros; tale enim non dicitur delictum, nec est contra sextum præceptum, vt patet. Ita Ianuarius. Vnde Pater Hieronymus Garfias in *Polit. Regul. tom. 2. tract. 10. difficul. 6. dub. 6. punct. 4. num. 61.* sic asserit. *Estando en el derecho antiguo; y en la explicacion que haze el Concilio Tridentino, muy probable es, que pueden los señores Obispos à sus subditos, y los Prelados de la Religion a los suyos por derecho comun despensar en la irregularidad, que resulta del homicidio voluntario iusto, sease qualquiera, assi occulto como notorio; y tienenlo expresamente Caietano in Summa verb. irregularitas in fine. y le sigue Nauarro in Manual. c. 27. n. 240. vers. 3. vota, & verb. vota, aunque en el n. 194. & 118. auia dicho lo contrario. Ambos Rodriguez, Manuel, y Geronymo Toledo, Miranda, Couarrunias, Campanilus, Roccus Palancus, Sa, Medina, y otros que refieren, y siguen Candidus vbi supra hablando de los Prelados de la Religion, Barbossa in Pastor. par. 2. allegat. 39. n. 47. & de iur. Eccles. c. 11. citato num. 153. & in Collecta Concilij sess. 24. cap. 5. de reformat. num. 31. Marchino vbi supra num. 5. y la tiene por probable Diana 4. par. tract. 2. resolut. 69. & 70. Lesana cap. 18. cit. n. 43. Fr. Iuan. de la Cruz in director. part. 2. de irregul. dub. 9, conclus. 1. Vivaldus in suo Candelabro aureo part. 2. tit. de irregul. §. de dispens. num. 326. y en el num. 317. dize que assi se resoluto en la sacra Penitentiaria: es tambien esta opinion muy conforme a lo que dize S. Thom. 1. 2. q. 88. art. 6. ad 3. donde prueba con S. Agostin, que el Iuez, ni el Aduogado, no se dizen homicidas, en sus sentencias iustas, prueba se esta conclusion, lo vno del derecho antiguo, y lo otro del nueuo, que es el Concilio. Del viejo, ò antiguo se prueba; por que el dereche, antiguo concedia a los Obispos, que dispensassen en el homicidio iniusto, quanto a obtener beneficio simple, conser tan atroz; luego mas auia de conceder; respecto del homicidio iusto, Pues solo se les prohibo el voluntario iniusto, luego es visto concederles la dispensacion del homicidio voluntario iniusto, quia exceptio firmat regulam in eodem genere: Verdad es que esta la costumbre en contrario de peàir dispensacion al Papa: però como dize bien Mirand. to. 2. 2. q. 8. art. 8. esto no quita la probabilidad desta opinion porque lo hazen ad maiorem anime quietem. Hæc omnia Pater Garfias loco citato. Idem docet Antonellus *de Regim. Eccl. lib. 2. c. 8. n. 16.* & idem docet sapien-*

tiffimus, & nunquam fatis laudatus meus Caramuel in *Theol. Regul. par. 2. capit. 12. 196. & 197.* vbi extendit hoc ad Regulares sic itaque asserit. *Gregorius XI. concepit Reformatori Generali Observantia Hispania, & Abbatibus particulare Priuilegium, vt dispensent in irregularitate, & suspensione qualicumque excepta illa; que procedit ex homicidio voluntario: quo etiam Priuilegio fruuntur Abbates illi omnes, qui bullam participationis habent.*

Infertur, ergo ex vi huius Priuilegij dispensationem posse concedi, quibuscumque Iudicibus, & Iustitiæ Ministris, cuiuscumque Chirurgi, vel Medici Imò cuiuscumque militi si in bello iusto militauerit, omnes istis consequentiæ illata sunt olim in similibus casibus à Caietano in *Summa verb. irregularitas, Armilla ibidem. Couarruias in Clement. si furiosus de homicid. 2. part. §. 3. num. 7. Nauarrus cap. 27. num. 240. subscribit citatus Villalulua, & ordinis Diffinitores. Hucvque Caramuel, sed ego alibi pluries de hac quæstione egi, & negatiuæ sententiæ tanquam probabiliori, adhæsi, & nunc etiam adhæreo, vnde rescripsi ad amicum interrogantem ex Germania dispensationem ad irregularitatem ex defectu lenitatis non ab Episcopo, sed à Summo Pontifice petendam esse. Vide Escobar in *Theol. moral. tom. I. lib. 7. sect. 2. prouerb. 51. nu. 616.* & alios communiter.*

Secundum dubium à me propositum in dicta Epistola erat an Episcopus possit dispensare super irregularitate contracta ex homicidio voluntario omnino occulto difficilis fane quæstio: & ad illam affirmatiuè respondet Hieronymus Garfia vbi supra in *Politica Regulari tom. 2. tract. 10. difficult. 6. dub. 5. punct. 4. num. 19.* vbi sic ait. *Eo primero que Alfonso Castro lib. 2. de lege panali cap. vltimo vers. 3. dixo que el homicidio omnino occulto, que no se piede probar con testigo alguno, que no tiene irregularidad anexa, y referiendo esta opinion Miranda in Manual. t. 2. quæst. 8. art. 10. la esfuerça tanto con apoyo del derecho, y de lugares del mismo Concilio, que viene à concludir con estas palabras: hac sententia non est omnino improbabilis, neque in conscientia videtur damnandus qui eam fuerit secutus, & si contraria sit probabilior.*

Però sease lo que fuere desta probabilidad, por lo menos es comun opinion, que en el homicidio omnino occulto dicho, y a fortiori en la mutilacion de miembro, pueden dispensar in foro interiori los Señores Obispos, y Anton. Dianæ. Pars XII.

los prelados de la Religion, assi lo tienen Nauarro, Couarruias, Rodriquez, Fr. Iuan. de la Cruz. y otros, que refieren, y siguen Villalobos vbi supra tract. 21. difficult. 9. numero decimo, Lezana tomo primo capit. 18. numero 44. Diana 4. part. tract. 2. resol. 87. & par. 7. tract. 11. Bordonus in Confil. Regular Resol. 11. num. 4. Machadotom. 2. lib. 5. par. 3. tract. 2. docum. 6. num. 2. Miranda proxime citatus; la razon es, por que el Concilio no hà innouado en este caso, cosa alguna, que solo abla en los lugares arriba citados del homicidio que se puede probar, y duzir se al fuero contencioso. Pero Peyrinis tom. 1. suorum Priuilegiorum Constitut. 2. Iulij II. §. 29. n. 204. limita esta Doctrina. y dize que no se hà da entender del que mató, per insidias per industriam a safinos, aut ex proposito; por que assi lo especifica el mismo Concilio, en la sess. 14. cap. 7. Con estas palabras. *Qui sua voluntate homicidium perpetravit etiam si crimen id, nec ordine Iudiciario probatum, nec alia ratione publicum, sed occultum fuerit. Con todo esto veo que los Doctores citandos, no reparan en esto, antes quieren aunque no se entiendan estas palabras del omnino occulto. Ita Garfias.*

Sed audiamus in re tam graui etiam verba Fratris Bruni Cassaigh. de Priuileg. Regul. tract. 4. capit. 4. propos. 1. Sic itaque asserit. *Si confessarius regularis potest dispensare super irregularitate homicidij voluntarij omnino occulti: vt autem soluatnr notandum est duobus modis homicidium dici occultum vno modo, quod ita occultum est, vt à nemine possit in notitiam hominum adduci, nisi à solo occisore, secundo modo, quod potest per alium aut alios ad notitiam hominum venire: opposito quidam respondent per tale homicidium omnino occultum non induci irregularitatem, hac sententia est multum probabilis, quam vide apud Mirandam de Ministr. Gener. iurisdic. quæst. 8. art. 10. & ideo occisorem non indigere dispensatione. Sed quia contraria est probabilior, & communior, idcirco respondetur iuxta eam posse confessarium antedictum dispensare super dicta irregularitate primo modo occulta, quoniam Episcopus potest super illa dispensare, vt tenent Couarr. Abbas, Castrens. & Angelus à citato Miranda allegato, & Bannes secunda secundæ quæstione 40. articulo 2. dub. 4. Vualdus & alij, sed confessarius Regul. eadem quoad hoc facultate posset, ac Episcopus, ergo id similiter potest.*

Nec obiciam Tridentinum vetare, & prohibere Episcopo dispensare super irregularitate homicidij, voluntarij occulti, nã respondetur concilium loqui de homicidio non omnino occulto: sed tantum de illo, quoad iudicium, & notitiam hominum deduci potest, & probari, ut optimè respondet in eadem materia citatus Miranda: nec refert, quod illud homicidium voluntarium sit iustum, vel iniustum, quia in vtroque est par ratio. Huc vsque Cassaingh. cui adde nouissime Ianuarius d. cas. referu. par. 2. ref. 70. n. 112. qui citat Couarruuiam.

Sed ego quid verò in hac quæstione sententiam dicam breuiter, ex homicidio omnino occulto quod probari non possit nullam incurrit irregularitatem, etiam præter DD. citatos tanquam probabile admittit Possentius *Recollet. qq. naoral. miscellan. pro Regul. subsect. 3. num. 16.* Rodriguez *tom. 1. quest. 24. art. 7.* & idem videtur sentire doctissimus Andreas Mendo in *Bullam Cruciat. disp. 37. cap. 6. num. 70.* vbi contrariam sententiam vocat tantum communiorem, & veriore. Item clarè sentit Pellizarus in *Manu. Regul. tom. 2. tract. 9. cap. 3. sect. 4. n. 14c.* ait probabile esse non incurri irregularitatem per homicidium omnino occultum, quod scilicet nulla ratione probari possit in iudicio, neq; in notitiam hominis deuenire, nisi ex confessione ipsius occisoris: & probatur tum ex *cap. ex tenore de temp. Ord.* vbi ait Alexand. III. Veruntamen quia peccatum occultum est, si promoueri voluerit, non debet aliqua ratione prohibere (est autem ibi sermo de delicto digno degradatione) tum quia irregularitas incurritur solum in casibus expressis; in nullo autem iure expressum est, quod per delictum omnino occultum incuratur irregularitas: nam iura quæ dicunt irregularitatem incurri, quando culpa latet, vel quando delictum est occultum, non loquuntur de delicto, quod sit omnino occultum imo Concil. Trident. *sess. 14. de reform. cap. 6.* quod posset adduci in contrarium, loquitur de homicidio occulto, quod scilicet non sit probatum in iudicio, sed possit probari aliquo modo publicum, non autem de homicidio, quod sit omnino occultum de quo loquitur Rodriguez, tum quia excommunicatus; aut suspensus ex delicto omnino occulto tenetur abstinere ab vsu ordinis, ne se prodatur, ut dicunt omnes, teste Nauarr. *cap. 27. num. 239.* sicque constat Ecclesiam nolle pœnam externam infli-

gere ob delictum omnino occultum licet enim excommunicatio incuratur statim ob delictum omnino occultum exterius commissum quoad priuationem suffragiorum, quæ est occulta, ac secreta, at non incurritur, quoad communicationem exteriorem, & participationem Sacramentorum, cum in tali casu excommunicatus possit se ingerere, ne prodatur, ac infamet. Hæc omnia Pellizarus.

Verum ego existimo prorsus contrariam sententiam tenendam esse quam firmiter olim docui; & nunc etiam doceo, assero itaque ex rationibus, & Authoribus à me alibi adductis homicidium penitus occultum inducere irregularitatem; concedo tamen probabiliter saltem speculatiuè loquendo cum citatis Doctoribus quibus adde Nicolaum Brauum in *tr. Monast. cap. 15. num. 4.* & Ludouic. Bail. *de triplici examine id addit. de cens. c. 23.* Episcopum, & Superiores Regulares posse dispensare super dicta irregularitate, dummodo sit prorsus occulta, & nõ possit probari in foro exteriori; fateor tamen nihilominus negatiuam sententiam esse probabilioram, & in praxi omnino sequendam. Vide Fragosum *de Republic. tom. 2. lib. 8. disp. 18. §. 9. num. 8.*

Sed obiter ego quæro an ignorantia inuincibilis excuset ab irregularitate proueniente ex homicidio voluntario? sententiam affirmatiuam probabilè esse in Suarez, & in aliis putat Garfias in *Pol. Regul. num. 2. tract. 10. diff. 6. punct. 1. n. 2.* quibus non abhorret nouissimè noster Pater Verricelli *tract. de Mist. tom. tit. 25. quest. 280. num. 7.* & ad *cap. cum illorum de sentent. excommunic.* respondent: quod ibi Pontifex loquitur de ignorantia crassa, & supina. Sed hæc quidem opinio coniuncta cum altera de homicidio penitus occulto, de qua paulo diximus, si esset tanquam probabilis admittenda ministri Dataria, & Pœnitentiariæ pro dispensationibus in dictis irregularitatibus parum laborarent, nam plura homicidia committuntur penitus occultè, & quæ probari non possunt, & plura quando committuntur, licet illa perpatrantes sciant esse peccatum, nesciunt tamen inuincibiliter continere pœnam irregularitatis, & liberi essent à petendis dispensationibus, quod ego dixi in nostro casu, negandum omnino esse puto.

Tertium dubium, an homicidium factum ex rixa repentina inducat irregularitatem dispensabilem ab Episcopo: asserunt

runt aliqui esse homicidium casuale, si quis rixa, quæ repente suboritur, alium occideret, adhuc intendens occisionem, dum tamen antecederet ad rixam animum occidendi non habuisset; sed ex Patre Suarez asserit Pater Andreas Mendo in *Bull. Cruc. disp. 37. cap. 6. num. 67.* hanc esse nimiam ampliacionem, & intentionem. Homicidium casuale est, quod non fit ex proposito: hoc est, ex voluntate occidendi: in casu autem præsentis ille homo directè habet occidendi voluntatem, quæ stat cum contentione repente suborta, & hanc sententiam docet etiam nouissimè Theodorus Amydenius *de Stylo Dazariae, lib. 1. cap. 13. num. 16.* sic asserens, Hinc alia declaratio exponens verba non ex proposito, &c. Quod illa verba ad homicidium illud, quod rixa committitur nullo modo extendi possunt, quod enim non fit casu, vel vim repellendo à contrario sensu fit ex proposito igitur, qui in rixa occidit, cum armis rem gerat, quibus ut plurimum fit occisio, ac proinde non casu, id est, non præter intentionem occidat erat homicida voluntarius, & si non præmeditatè homicidium commiserit. Adeo ut Doctores occidentem in rixa passim homicidam voluntarium appellent, & Ioan. Andreas & Host in *cap. de infantibus extra: de his qui fil. occid.* censent Patres calore iracundiæ filios occidentes voluntarios esse homicidas: quo titulus ipse demonstrat, dum dicitur, tales sponte occidere, id ipsum stylus Signaturæ Pœnitentiariæ comprobatur, quæ cum iis velut cum homicidiis voluntariis agit, non nisi de licentia Sanctissimi dispensando. Verum tamen est digniores esse venia, quam illos qui præmeditatè occidunt. Hucusque Amydenius.

Probari potest hæc opinio à simili nam Gregorius XIV. statuit ne committentes homicidia intra Ecclesiam gauderent eius immunitate. Quærent D. D. an si aliquis committeret homicidium in Ecclesia ex aliqua rixa inopinata gauderet immunitate, & negatiuè respondet. Ita amicissimus, & doctissimus ciuis meus Pater Tancredi *de Relig. tract. 1. lib. 4. disp. 8. quest. 5. num. 18.* Ianuarius *de casibus reseru. tom. 1. resolut. 64. num. 17.* Bonacina *disput. 2. quest. 3. punct. 16. §. 7. num. 1.* Farinaccius in *append. capit. 6. num. 229.* & ex nostris P. del Bene *de Immunit. tom. 2. cap. 16. dub. 19. sect. 4. num. 2.* nam Gregorius XIV. in sua Bulla sequitur absolutè, & non distinguit inter homicidium ortum ex rixa, vel ex conducto sui, & in nostro casu Concilium

loquitur absolutè de homicidio voluntario, & non distinguit si proueniat ex rixa inopinata, vel non Ergo.

Verum his non obstantibus non desunt Doctores asserentes Episcopum posse dispensare, non solum in irregularitate orta ex homicidio casuali, ut dictum est, sed etiam ex homicidio voluto, non ex consilio, aut matura deliberatione factis sed ex repentina ira, vel rixa. Ratio sumitur ex illis Concilij verbis supra allegatis: cum qui per insidias, aut per industriam occiderit. Proximum de alteri euelli debeat. Item illis: si vero homicidium non ex proposito, sed casu, &c. Ergo ut Episcopus dispensare in hac irregularitate nequeat, Concilium requirit, ut homicidium sit factum animo deliberato: Ergo si per subitam rixam contingat, Episcopus dispensare poterit si delictum sit occultum, & non deductum ad forum contentiosum vel si fuerit deductum, iam cessarit strepitus iudicialis; & ita hanc sententiam tenet Auila, Rodriquez, Peyrinus, Coninch, Machadus, & Marchinus, à me alibi adducti, quibus nunc addo Hieronymum Garziam in *Polit. Regul. tom. 2. tr. 10. difficult. 6. dub. 5. punct. 3. num. 16.* vbi asserit *Pueden assi mismo los dichos dispensar en el homicidio oculto voluntario cometido, no de proposito, ni con pensada deliberacion, sino ex motu repentino ira, vel rixa.* La rason se toma del mismo Concilio, careando el, c. 6. de la sess. 24. con el c. 7. de la sess. 14. donde se exceptua el homicidio voluntarium. no como quera, sino el cometido pro insidias, aut ex proposito, luego en esto muestra el Concilio, que solo pretende exceptuar el homicidio, que se haze con animo deliberado, y consultado, y no el que se commette de repente mouido de vna colera repentina. Ita ille cui adde nouissimè me citato Antonellum *de Regim. Eccl. lib. 2. cap. 8. n. 13.* & me citato Squillante *de Priuil. Episc. part. 3. cap. 8. n. 8.* Ad rationem vero superius adductam respondeo plures Doctores docere contrariam sententiam. Ita me citato docet Angelus Donatus *de Asyilia Resolut. 121.* & alij.

His itaque suppositis ex supradictis opinionibus, ego puto priorem negatiuam esse, probabiliorè secundam verò affirmatiuam sua non carere probabilitate.

Quartum dubium an Episcopus possit dispensare in irregularitatibus deductis ad forum contentiosum post finitum iudicium, reum punitum, & penitentiaria peracta; Aliqui affirmatiuè respondent, & ita

præter Henriquez, Auilam, Reginaldum, & alios à me alibi adductos tenet nouissimè Ludouicus Buil. Doctor Parisiensis, qui edidit eruditum opus de Triplici examine in append. de cens. §. 24. vbi sic ait. *Dubitatur etiam de irregularitate orta ex iis, quæ deducta sunt ad forum contentiosum. Intelligendum vero est Episcopum non posse dispensare, quamdiù viget accusatio & litis prosequutio; Nam si terminatum sit iudicium & reus satisfecit penam delicti luens, aut sustinens poterit per Episcopum dispensari; Nam intentum Concilij fuit seruare iudicium auctoritatem, quæ tota, & integra seruata est, vbi reus penam sustinet.* Ita ille cui etiam nunc adde doctum Patrem Iosephum, Ianuarium de Cas. reseru. par. 2. ref. 70. nu. 103. & me citato Garfiam in Politic. Regul. tom. 2. tract. 10. difficul. 6. dub. 5. punct. 2. n. 17. & me citato Martinum de Sancto Ioseph in mon. Confess. lib. 1. tract. 20. de Pœnit. num. 9. & me citato iterum Garfiam Theolog. mor. tract. 1. disp. 1. dub. 3. punct. 5. num. 17. & me citato Andream Mendo in Bull. Cruc. disp. 23. cap. 6. num. 71. Idem docet Antonius Escobar in Theol. moral. tractat. 4. exam. 6. cap. 5. §. 6. num. 154. Fragosus de Repub. Christ. tom. 2. lib. 8. disp. 18. §. 4. numer. 55. Antonius Franciscus in Pastor. tract. 1. quest. 2. num. 25. Chassaingh de Privileg. Regul. tr. 2. cap. 1. prop. 7. Vnde ex his apparet quam immeritò hanc sententiam quidam Religiosus his diebus vocauerit improbabilem. Et hæc omnia in responsonem, supradictorum dubiorum, quæ ex Germania proposita mihi fuerunt nouissimè rescripti.

DE DISPENSATIONE

Cuiusdam Irregularitatis homicidij voluntarij.

CVM anno 1630. pestis grassaretur in Ciuitate Mediolanensi, Sanctissimus D.N. Vrbanus VIII. edidit Bullam, seu Literas datas sub die 10. Iunij eiusdem anni, in quibus dabat facultatem Sacerdotibus seruientibus peste infectis eligendi Confessorem qui ipsos à quibusuis peccatis, nec non à censuris, & pœnis Ecclesiasticis, ac etiam irregularitate quomodolibet contracta possint absoluerè, & dispensare. Vigore itaque huius facultatis Sacerdos N. fuit à suo Confessario dispensatus in quadam irregularitate contracta ex homicidio voluntario? Habet nunc difficultatem. Primò an fuerit ritè dispensatus. Secundò, an

dicta dispensatio profit ei pro foro externo.

Hic casus transmissus mihi fuit ab Eminentissimo Domino meo Cardinali N. & ad primum dubium negatiuè prima facie videtur respondendi, quia in facultate dispensandi super irregularitate nunquam in illa censetur comprehensa irregularitas contracta ex homicidio voluntario, vt tradunt Lezana in Summa tom. 1. cap. 18. n. 42. Gibalinus de Irregul. cap. 6. quest. 5. num. 12. Homobonus in exam. Eccles. part. 1. tract. 8. cap. 7. quest. 18. Pellizarus tom. 2. tract. 7. cap. 7. quest. 18. Pellizarus tom. 2. tract. 7. cap. 1. num. 30. & Garfias in Polit. Regul. tom. 2. tract. 10. difficult. 6. dub. 5. punct. 4. num. 31. vbi sic ait. *Lo tercero, aduerto ambos Rodriguez Manuel tom. 1. qq. Regular. q. 41. art. 4. Geronimo resolut. 19. num. 4 que aunque en algunos Privilegios venga clausula general, de poder dispensar en qualquier irregularidad, no por esso es justo dar poder para dispensar en la bigamia, y mutilacion de miembro: por que estas siembre se entienden exceptuadas, si no se especifican.* Ita ille. Probat hęc opinio ex leg. obligatione, & ibi Glossa ff. de Pignoribus, & ex capit. in generali de Regul. iuris in 6. In quibus locis apparet, quod in generali concessione non intelliguntur concessa ea, quæ in specie Princeps non esset verisimiliter concessurus, & ideo in concessione absoluendi à casibus in Bulla Cœnæ, non venit facultas absoluendi à casu Hæresis, vt tenent D. D. quos etiam me citato adducit Pasqualigus de Iubileo quest. 227. numero 3. Ergo, & in nostro casu in facultate dispensandi ab irregularitatibus non intelligitur comprehensa dispensatio irregularitatis, Homicidij voluntarij, quia semper censetur, vt ex praxi patet Pontifex illum reseruare, nisi specialiter in concessione id exprimeretur, vt obseruant Doctores citati, & hæc omnia maximè procedere in casu nostro dicendum est in quo irregularitas erat publica, & deducta in forum contentiosum.

At ego his non obstantibus affirmatiuæ sententiæ adhæreo, propter particulam *quomodolibet* appositam in dicto Breui, quæ quidem particula comprehendit *quemcumque modum, qui comprehendendi potest, & nulli casum excludit*, vt patet ex c. indemnitatibus §. si quæ vero. Archidiaconus Ioannes Andreas de elect. in 6. & ex Clem. 2. & ibi Glossa vers. *Quomodolibet, de sent. excommunic.* quod etiam tradunt communiter Doctores quosque ad satiætatem adducit Ceneda

Ceneda *singul.* 95. & Barbofa *dictione* 330. quibus ego addo Thomam Vallasum *tom. 1. allegat.* 29. *num.* 125. Quintanadueñas *de preceptis Ecclesie tom. 3. sing.* 3. *n.* 2. & 3. Fragosum *de Repub. tom. 2. lib. 2. disp.* 6. §. 5. *num.* 53. Bordonum *in Sacro Tribunali cap. 23. num.* 26. Francesin *Pastorali Regularium par. 1. clausula* 15. *num.* 10. *cum sequen.* Et ideo dictio *quomodolibet* comprehendit, ea, quæ aliàs non comprehenderentur, & facit venire ea, quæ aliàs non venient, vt obseruat Merolla *in disput. Theolog. tom. 3. disp.* 6. *cap. 4. dub.* 5. *n.* 28. Alexander *conf.* 155. *num.* 3. *vol.* 2. Ruinus *conf.* 68. *num.* 10. *vol.* 4. Gratus *conf.* 163. *num.* 19. & 20. *vol.* 2. & alij; vnde ipsa quoque confert, vt docet Pasqualigus *cent.* 4. *quest.* 256. *n.* 13. & alij, vt concessio *equipolleat concessioni specifica*, Et ante illum dixit Giuniparus *in defens. Iuris Pontif. disp.* 4. *cap.* 2. *num.* 13. hanc particulam habere vim specialis, ac indiuiduæ expressiõis. Ergo cum Urbanus VIII. in Breui de quo loquimur concesserit facultatem dispensandi in irregularitatibus *quomodolibet* contractis, dicendum est vigore dictæ particulæ omnem irregularitatem comprehendisse, & nullam exclusisse, & ideo rite Sacerdotem N. fuisse ab irregularitate homicidij voluntarij dispensatum.

Et ne nostra sententia careat in terminis autoritate Doctorum assero illam docere in casu simili Portel. *in addict. ad dubia Regul. vers. dispensare num.* 5. Hieronymus Rodriquez *in compen. qq. Regul. Resolut.* 52. *n.* 25. P. Lezana *vers. Irregularitas n.* 72. & Martinus de Sancto Ioseph *in Addict. post regulam Sancti Francisci ver. Guardianos num.* 4. *edict. secunda fol.* 538. vbi sic ait. *Por otra mas ampla concession de Paulo Tercero, que se refiere en el Bullario de Fr. Manuel. fol.* 217. *Bulla* 12. *hecha a los Monies Benitos, Puedon los Prelados dispensar a sus subditos en el primer lunes de la primera semana de Quaresma, una vez cada ano de todas las irregularidades contrahida, por qualquiera ocasion, o causa, à donde no se limita el homicidio voluntario, notorio, ni la bigamia, y assi dize Portel, in addict. ad dub regul. verb. dispensare, n.* 5. & Hieronymus Rodriquez *in compendio qq. resolut.* 52. *n.* 25. *que es prouable, que se puede vsar, desta concession, en la dispensacion de todas las irregularidades, aun publicas, notorias; y en materia tan graue, y exquisita se deue fundar de proposito la prouabilidad: yo lo harè assi, excediendolos limites de compendio; y digo lo primero, que la opinion destes authores, pare-*

*ce, que se opone claramente al derecho, quando dize diuersas vezes, que en la general concession de cosas no vancõcedidas la que si particularmente se pedieran, no se concedieran, regula in generali, &c. & l. obligatione 6. & ibi Glossa, ff. de pignoribus, l. Scio amico 10. §. 1. de anno. legat. Y assi en qualquier concessio general de los casos del Pontefice siempre va exceptuada la heregia, si no se declara expressamente, y en qualquiera Priuilegio de dispensacion de irregularidades, pro general, que sea siempre van exceptuadas las de bigamia, y homicidio voluntario, si no se especifican. Por esta razon, que es fortissima, tengo por mas prouable, y seguro, que por el priuilegio dicho no se puede dispensar la bigamia, pro iuzgonien prouable, con los Autores referidos lo contrario. La razon es por que el priuilegio de Paulo Tercero, es mas general, pues vltra de que dize se puede absoluer de toda irregularidad añade, *quavis occasione, & causa contracta.* Con que se responde al fundamento de la opinion contraria, que la Regla in generali, y las leyes citadas se entendiẽ quando las palabras de la concession son solamente generales; però no quando se añadem otras tan vniuersales, como en el priuilegio presente: *Quavis occasione, & causa contracta, que conforme à la Glossa referida cõpreheden maiora expressis.* De mas, que el derecho dize, que el Priuilegio del principe se ha de interpretar *latissimamẽte* c. quamuis plenissima, de præbendis in 6. de mas de que abtãdo tan gẽeralmente. vbi ius nõ distinguit, neque nos distinguere debemus. Conforme a lo qual se hà de enienden, como suena l. 1. prospexit ff. de legat præstand. Y casa semaiante tiene por prouables. Suar. *to.* 5. *in* 3. *p. sect.* 5. *n.* 12. *in fine.* & hæc omnia docet Martinus à Sancto Ioseph, vbi supra, quæ quidem militant indiuidualiter pro casu nostro, in quo Pontifex vtitur particula *quomodolibet*, ac si diceretur *quocunq; modo, vel quavis occasione, & causa irregularitas contracta.* talis enim particula vt supra probatum est omnia comprehendit, & nullum casum excludit. ergo, &c.*

Vnde patet responsio ad Argumentum contra nostram sententiam superius adductam; dico igitur, patrem Lezana, & alios Doctores loqui in casu quod verba concessionis essent solum generalia, & non continentia alia verba magis illam generalitatem explicantia, & hanc esse mentem Patris Lezana patet per ea, quæ ipse docuit *ver. irregularitas, n.* 72. Sed in nostro casu non conceditur facultas cum verbis tantum generalibus videlicet dispensandi in

irregularitatibus, sed *quomodo libet*, ac si diceret ut supra notauimus quocunque modo, causa, occasione contractis, ergo, &c. Et ideo nostram sententiam præter Martinum de Sancto Ioseph loco citato docet etiam Quintanadueñas *de Precept. Eccles. tom. 2. tract. 6. singul. 3. num. 7.* vbi de quodam Priuilegio Pauli III. Patribus Benedictinis concessio, ut possint eorum Abbates in quibusuis irregularitatibus, quauis occasione, vel causa contractis dispensare, putat in hac clausula generali esse inclusam ergo, & idem dicendum dispensationem homicidij voluntarij, & bigamiæ erit, ut casu nostro vigore particulæ *quomodolibet*, in verbis concessionis Vrban VIII. fuisse inclusam etiam irregularitatem homicidij voluntarij.

Ad argumentum vero adductum de absolute ab hæresi, non censentur concessa in generali facultate absoluendi à casibus Bullæ Cœnæ. Respondeo plures Doctores contrarium asserere, quos videre poteris apud Pasqualigum *de Iubilæo quest. 227. num. 1.* quibus adde in recentioribus Leandrum *de censuris tom. 4. mat. 2. disp. 13.* & hanc sententiam probabilem putant ipsimet Aduersarij, ut Suarez *de cen. disp. 7. quest. 3. n. 12.* Teste Gobat. *de Iubilæo cap. 33. num. 143.* ut ex Quintanadueñas *de Iubilæo duarum hebdomadarum cap. 25. n. 1.* Sed huic sententiæ adhærere non possum, ideo.

Respondeo Secundò, facultatem generalem absoluendi ab omnibus casibus Bullæ Cœnæ, non esse extendendam ad casum hæresim, quia in hoc aperte mentem suam declararunt Pontifices, ut Pius V. ann. 1572. Gregorius XIII. ann. 1576. & Innocentius in decreto particulari sub die 23. Maij anno 1652. à me perextensum adducto in tract. de scriptionibus, & colloctionibus, quæ prohibentur tempore Conclauis *Resolut. 28.* Et nouissimè Sanctiss. D. N. Alexander VII. ut patet ex infra scripto Decreto, quod authenticum vidi penes dignissimum Dominum meum, D. Franciscum de Cabrera merito Regis Catholici in suprema Inquisitione à Consilijs; Decretum verò est tenoris sequentis.

ram Sanctissimo D. N. D. Alexandro Diuina prouidentia Papa VII. ac Eminentissimis, & Reuerendis. DD. S. R. E. Cardinalibus in tota Republica Christiana aduersus hæreticam prauitatem Generalibus Inquisitoribus à S. Sede Apostolica specialiter deputatis.

Lecto Memoriali D. Francisci de Cabrera tenoris sequentis videlicet: Beatissimo Pater Don. Francesco de Cabrera del Consiglio della General Inquisitione di Spagna espone alla Santità V. come non ostanti diuerse dichiarazioni da alcuni Predecessori della Santità V. & in particolare vna della fel. mem. d'Innocentio X. fatta ad istanza dell' Oratore alli 23. di Maggio del 1652. nelle quali hanno dichiarato, che nessun, Confessore possa assoluere dal crimen di heresia in virtù delle facultà, che si concedono nelli Giubilei di assoluere da casi reseruati, etiam in Bulla Cœnæ, se non che gli sia data questa facultà espressamente. Con occasione del Giubileo concessò dalla Santità V. nel felice ingresso del suo Pontificato, alcuni Confessori, e Prælati, in particolare il Vescouo Vallisoletano hanno preteso di poter assoluere in virtù del detto Giubileo dal sopradetto crimen di heresia con pretesto, chela loro non gli costa delle sopra dette dichiarazioni, e che quando gli constasse, come è materia che dipende dall intentione del Sommo Pontifice, che concede il Giubileo, dalle dichiarazioni delli Predecessori non si paulo sapere l'intentione della Santità Vostra, E perche dal sopradetto risultano molti, e graui inconuenienti, supplica la Santità vostra si compiaccia di mettere rimedio conueniente, dichiarando per Breue, ò in altra forma, che in nessun Giubileo si comprende detta facultà, se non che espressamente sia concessa, che l'Oratore lo riceuerà per gratia singolarissima dalla Santità Vostra. *Quam Deus, &c. Quo Memoriali audito Sanctissimus D. N. D. Alexander VII. prædictus inhærendo declarationibus alijs à Predecessoribus suis factis, ad remouendam omnem dubitandi occasionem, & ne circa id in posterum vlllo tempore hæsitari contingat, cum crimen hæresis ceteris grauissimum speciali nota dignum sit, decreuit facultatem absoluendi ab hæresi in Iubilæis, vel alijs similibus concessionibus non censi comprehensam, nisi*

Feria V. die 23. Martij 1656.

In congregatione Generali S. Rom. & Vniuersalis Inquisitionis habita in Palatio Apostolico apud S. Petrum co-

expressis verbis concedatur facultas absoluedi ab hæresi.

Ioannes Lupus S. Rom. & Vniuersalis Inquisitionis Notar. Registr. fol. 52. Sed per hanc declarationem apertam mentis Pontificum non habemus circa irregularitatem contractam ex homicidio voluntario, vt non includantur in clausula generali dispensandi in irregularitatibus, quomodolibet contractis, vt est in casu nostro. Ergo non valet argumentum adductum in casu hæresis ad irregularitatem homicidij.

Restat modo videre, quid dicendum ad dubium secundum, videlicet, an dicta dispensatio valeat pro foro externo, & prima facie videtur etiam negatiuè respondendum; Probatur, nam aliter sequeretur magna perturbatio iudiciorum, & Tribunalium & etiam maxima scandala, si reus in publico non se gereret tãquam irregularis, & ideò communiter asserunt Doctores absolutionem à censuris obtentam vigore facultatis Bullæ Cruciatæ nõ prodesse pro foro exteriori; Ita tenent Doctores quos citat, & sequitur Baldi in *Bull. Cruc. par. 2. disp. 6. c. 5. sect. 1. n. 8* quibus ego addo *Fragolum de Repub. tom. 2. lib. 1. disp. 7. n. 11.* *Hurtadum de excom. disp. 15. diff. 4.* *Auilam de censuris par. 2. c. disp. 3. dub. 12.* *Scotum in 4. dist. 22. qu. 2. art. 3.* *Machadum tom. 1. lib. 1. par. 3. tr. 8. docum. 5. n. 3.* & alios penes me in *par. 1. tract. 11. Resol. 26.* & nouissimè hanc sententiam docet *Garrias in Repub. Regul. tom. 2. tract. 10. diff. 7. dub. 3. n. 5. cum seq. vnde n. 7.* sic ait: *Vemos en el estilo de los Pontifices, que jamas pretenden dar facultad para el fuero exterior en sus Priuilegios, y Jubileos. Vese esto manifestamente en todos los Jubileos plenissimos, deste Clemente VIII. y antes, en los quales en todos ellos saluan los Pontifices el fuero exterior, y repiten muchas vezes, las palabras tantum in foro conscientia; yo los he leydo con cuydado casi todos, y en ninguno hallo que no esten estas palabras siendo pues verdad que donde mas los Romanos Pontifices abundan con los Fieles, y estienden su poder en fauor de los reos, en los Jubileos plenissimos, y en estos saluan el fuero exterior; luego à fortiori hemos de dezir, que pretède esto mismo en la Bula de la Cruzada.* Ita ille, & hanc sententiam fuisse declaratã ab Urb. VIII. tradit *Bardi vbi sup. n. 10.* & *Callego de Vera in Bull. Cruc. c. 9. clausula 9. dub. 154.* & *Lezana verb. Bulla Cruciatæ n. 27.*

Verum ego puto in casu nostro dispensationem ab irregularitate validam fuisse

etiam pro foro externo. Probatur, nam intentio, & finis Põtificis in concessione præsentis dispensandi, &c. vt patet ex verbis appolitis in principio Bullæ fuit allicere Sacerdotes, vt se vltro ingererēt ad seruiendum peste infectis, sed si talis facultas obtinendi dispensationem ab irregularitatibus intelligeretur tantum pro foro interno, Pontifex non quidē facilè finem suum intentum in tali facultate concessã obtineret, nam Sacerdotes difficulter exponerent vitam suam si solum dispensatio valeret pro foro conscientia, & quod postea non obstantibus tot laboribus perceptis cū periculo vitæ possent molestari in foro externo, & quod deberent celebrare in occulto propter scādalum & in publico, se habere tanquam irregulares, ergo dicendum est intentionem Pontificis fuisse largiēdi dictam facultatem pro vtroq; foro. Quod confirmatur, quia *Vrbani VIII.* in dicta Bulla non limitat forum, sed absolutè, & simpliciter concedit facultatem dispensandi sine limitatione fori. Ergo pro vtroque foro, nempe interno, & externo iudiciali est dicendum valere. Adde, quod cum dicta facultas sit fauor debet ampliari ex leg. beneficium de const. Principum, & in casu dubij Priuilegium interpretandum est, pleno iure, & non debiliore, ex leg. quoties 2. ff. de rebus dubiis, & obseruat *Suarez de cens. disp. 7. sect. 5. num. 21.* *Bonacina eodem tract. tom. 1. disp. 5. 3. punct. 10. num. 2.* *Candidus disp. 22. art. 24. num. 2* & alij. Itaque cum verba *Vrbani VIII.* in nostro Breui generalia sint in sua amplissima significatione capi debent, neque enim gratia, & beneficium Principis restringendum est, quod etiã in dubio benignius interpretandum foret. Et quando Pontifices volunt hãc facultatem operari tantum in foro interno, id exprimunt, vt in *Iubilæo Pij V. anno 1568.* & *Gregorij XIII. anno 1574.* habetur, itaque quando nullam limitationem apponunt, in vtroque foro valere volunt vt ex iisdem *Iubilæis Pij V. & Gregorij XIII.*

Ad argumentum verò in contrarium desumptum ex exemplo Bullæ Cruciatæ cuius vigore absolutio valet tantum pro foro interiori? Respõdeo primo non deesse Doctores magni nominis contrariū asserentes, nempe absolutionem obtentam per Priuilegium Bullæ Cruciatæ satisfacta parte, nõ solum validam esse pro foro conscientia, sed etiam valere pro foro exteriori. Quia Bulla absolutè, loquitur,

tur, & non distinguit; neque limitat, & ita docent Medina; & Ioannes de la Cruz ex inclito Ordine Dominicanorum cum Nauarro, Rodriquez, Suarez, Ludouico à Cruce, & Filliuccio, quos citat Gibalinus de Censuris, *disp. 9. quest. 7. num. 26.* quibus ego addo Trullench. in Bullam Cruciat. *lib. 1. §. 7. dubit. 9.* Vgolinum de cens. *tabul. 1. cap. 10. §. 4. numero 5.* Garfiam de Beneficii *part. 2. cap. 5. num. 55.* Quintanadueñam de Præcept. Eccles. *tom. 2. tract. singul. 4. num. 5.* Marcum Serium in Bull. Cruc. *disp. 1. difficult. 10. §. 8. quest. 25. num. 5.* in fine, doctissimum Patrem Andream Mendo in Bullam Cruciatæ *disput. 25. cap. 14.* & omni commendatione dignum Fratrem Leandrum à Sanctissima Trinitate de cens. *tom. 4. tractat. 2. disp. 17. quest. 97.* & hanc sententiam esse probabilem concesserunt ipsimet Aduersarij, & ideo Hieronymus Garfia in *Polit. Regul. tom. 2. tractat. 10. difficult. 7. dub. 3. num. 4.* sic ait. *Nò se puede negar, si no que esta opinionione es prouable, assi por los Autores que la tienen, como por sus razones,* & ad verb. *Vrbani VIII.* quibus nimis adherent Gallego, & Bardi, vbi supra, respondet Leander loco citato, & de illis mentionem fecit Garfias, & tamen, vt visum est, sententiam in fauorem Bullæ Cruciatæ, vocat probabilem, & post dictam Bullam Vrbani VIII. scripsit etiam Quintanadueñas, vbi supra.

Respondeo Secundo quicquid sit de supradictis sententiis sibi inuicem oppositis, dico tamen, omnes eorum Authores concordare, posse Iudicem in foro externo talem absolutionem vigore Cruciatæ obtentam admittere, & illam recipere pro foro exteriori. Ita Bardi *vbi supra numero 14.* qui citat Henriquez, Coninch, Auilam, & Layman, quibus ego addo Hieronymum Garfias *vbi supra num. 6.* Nauarrum *lib. 5. de sentent. excommunic. conf. 47. num. 4.* Alterium de cens. *lib. 4. disp. 4. cap. 4.* Guazinum in *tract. moral. lib. 1. defen. 6. cap. 11. num. 31.* Lezanam *verb. Bullæ Cruciatæ num. 27.* Gibalinum de censur. *disquisit. 9. quest. 5. num. 23.* Quintanadueñas *vbi supra Serium num. 4.* Mendo *num. 158.* Leandrum *quest. 99.* imo in tali casu Iudicem non solum posse, sed teneri recipere in foro exteriori absolutionem obtentam in foro interiori tradit nouissimè, quod valde notandum est, Vrbani ab Ascensione in *Theol. moral. tract. 2. par. 2. dist. 1. cap. 1. Regul. 11* vbi sic ait. *Absolutionem datam vigore dictæ Bullæ,*

vel aliarum similium extendi ad vtrumque forum externum, & internū, tū quia non limitatur ad vnum potius, quam ad aliud, nec Priuilegia Religiosorum sunt occulta, vt occulte operentur in foro tantum interno, quia datur potestas absoluendi simpliciter, quod non fieret si restringeretur ad vnicum forum cum præsertim absolutio data tantū in foro interno foret parū utilis, redderetq; pœnitentem valde perplexum, nec tantum coram Ecclesia, cum in ea palam nequiret agere: vnde fit, vt nec Iudex Ecclesiasticus possit amplius cognoscere de tali censura, si satisfactum sit Parti, nec pœnitens iterū absolui publice, sed tenetur ille huius absolutionem acceptare, modo de ipsa constet per testimonium sufficiens, cum sic nulla inferatur iniuria Ecclesie, qua tam potuit per Summos Pontifices committere potestatem censuris absoluendi in vtroque foro per delegatos, quam per Ordinarios Iudices: & re ipsa fecit in Priuilegiis de quibus agimus. Huc vsque Vrbani cui adde Patrem Escobar in *Theolog. moral. 10. 1. lib. 7. sect. 2. Prou. 41. num. 587.* Sed stando in opinione aliorum asserentium Iudicem posse, sed non teneri in foro externo dictam absolutionem recipere; sequitur hanc doctrinam applicandam esse in casu nostro. Dico igitur Episcopos posse, vel potuisse dispensationem, quam Sacerdos N. obtinuit in foro interiori recipere pro foro externo, & declarare illum fuisse dispensatum ab irregularitate, nec pro illa amplius molestandum esse stante attestazione subscripta à confessario, Notario, & Testibus, quam originaliter vidi, & concordia inita cum parte aduersa.

Respondeo Tertio, & melius nostram sententiam absolutè sustinendam esse, nempe dispensationem irregularitatis, de qua loquimur non solum validam esse pro foro interiori, sed etiam pro exteriori ex rationibus superius adductis. Nec obstat argumentum contrarium de absolutione obtenta vigore Priuilegij Bullæ Cruciatæ, nam vt obseruant Doctores, vbi supra, ritè dicta absolutio in rigore non valet pro foro externo, nam vnusquisque faciliter tali Priuilegio vti potest, comprehendit enim ferè omnes, & est quasi perpetuum, & cum paucis iullis acquiritur. Et ideo vigore talis Priuilegij facilè, & quotidie perturbaretur forum iudiciale, & Authoritas Iudicum, ac proinde optimè absolutio obtenta per Bullam debet coarctari tantum ad forum internum, vt intacta remaneat authoritas Episcoporum, & scandalum aliorum tollatur. Sed in nostro casu hæc inconuenientia sequi non

non potest, nam pauci sunt, qui propter dispensationem irregularitatis se exponunt ad seruiendum peste infectis & dictum Priuilegium fuit temporaneum durante tantum peste in Ciuitate Mediolanensi, & emptum pretio sanguinis, maiorem enim charitatem nemo habet, ut animam suam ponat quis pro amicis suis, vnde non est mirum si eius dispensatio fuerit largita etiam pro foro externo, nam raro ex illa perturbaretur, & ludicum authoritatis læderetur, quod ut diximus non accidit in Bulla Cruciatæ. Est igitur magna differentia inter absolutionem à censuris obtentam vigore Bullæ Cruciatæ, & dispensationem irregularitatis obtentam vigore Bullæ Urbani VIII. pro seruientibus peste infectis; hi enim paucissimi sunt, atque ideo leuiter ne dicam profus ex tali dispensatione eneruata remanet in foro externo authoritas Iudicum, quod non accideret in absolutione obtenta vigore Bullæ Cruciatæ, ut aperte patet ergo, &c. Itaque ex omnibus superioribus dictis concludo posse probabiliter sustineri validitatem dispensationis huius irregularitatis; & ideo Domini Episcopi in foro externo possent si velint non molestare dictum Sacerdotem, sed relinquere, ut celebret sicuti ab ipso vsque adhuc factum est, & ita hanc sententiam approbarunt, & manu propria firmarunt, Pater Martinus Esparza S. Theologiæ in Collegio Romano publicus Professor, Pater Torquatus de Cupis ex eadem Societate Episcoporum Examinator, Magister Ferreri Dominicanus Regens Studiorum Mineruæ, & Pater Raphaël Auersa Generalis Clericorum Minorum, omnes viri sapientissimi.

Verum his non obstantibus ego consului præfaro Sacerdoti ut pro finali resolutione huius dubij præter sacram Congregationem Concilij, ex quasi forsitan exiret aliqua declaratio contraria iis quæ, supra firmari, ex nunc pro tunc, tanquam non scripta esse volo, & declarationi sacræ Congregationis adhæreo; semper enim ego Purpuratorum Patrum responsa humiliter veneratus sum.

*Agitur etiam de dispensatione Cuiusdam
Irregularitatis in causa
Toletana.*

Suppono illud esse homicidium voluntarium, quod in se, & formaliter

est volitum, & directè, & ex proposito intentum, vel in causa ita propinqua, ut sit moraliter impossibile illam velle mortem, ita docet Ioannes Præpositus in 3 par. D. Thomæ quæst. 5. de Irregular. dub. 8. num. 55. Corneio in 3 par tom. 2. tract. 5. de Irregular. quæst. 6. dub. 1. Lessius in 3. part. cap. 3. de Irregul. n. 22. Emanuel Sà verb. Homicidium num. 4. Caspeus in Cur. Theolog. tom. 2. tract. 25. disput. 5. sect. 8. num. 53. Castro Palau tom. 6. disput. 6. punct. 15. S. 1. num. 1. & alij penes ipsos.

Hoc iacto fundamento, supposita veritate facti, assero homicidium de quo est difficultates non esse homicidium voluntarium, sed casuale. Probatur nunquam habuit animum occidendi, quod aperte patet, nam in prima rixa, aliud non fecit, nisi pugnis inimicum cedere, in secunda verò rixa, iterum ab ipso pugnis alterearum est, sed cum Ioannes vellet sicam ab ipso auferre, Petrus tunc dixit, quod seretineret, licet postea ipsum in stomacho vulnerauit. Vnde apparet homicidium nunquam fuisse à Petro directè, & per se volitum, sed postea ex occasione, quod Ioannes voluit sicam abripere ab ipso, illum vulnerauit, fuit itaque ex noua causa, & rixa repentinè orta tale homicidium perpetratum, ergo non voluntarium, sed casuale dicendum erit; Et ideo à testibus in Iudicio interrogatis tale homicidium casuale examinatum fuit.

Nec obstat dicere Petrum commisisse homicidium dando operam rei illicitæ, ut patet ex verbis, & pugnis præcedentibus. Respondeo talem causam non fuisse proximam, & per se tendentem ad mortem, & ut talem cognitam, & præuisam, sed fuisse quidem illicitam, & ideo incurrunt quidem irregularitatem homicidij casualis, non autem voluntarij. Adde quod ex Vasquez docet Turrianus de Censur. lib. 9. disput. 63. dub. 1. Homicidium voluntarium in causa.

Nec obstat secundo asserere, quod committere quis potest ex subita ira, & rixa inopinata homicidium voluntarium, liberè, & directè mortem alterius intendendo; ergo homicidium Petri voluntarium, & non casuale dicendum erit, nam eius voluntas directè occidendi, potuit stare cum rixa inopinatè orta cum Ioanne propter sicam. Et ita docet Andreas Mendo in Bullam Cruciatæ disp. 37. cap. 6. n. 67. & quia apud instar multorum est Magister Ioannes de S. Thoma in secunda secunda D. Thomæ q. 64. disp. 19. art. 1. & alij.

Respondeo

Respondeo hanc sententiam esse quidem satis probabilem, sed contrariam, pace sapientissimi viri Ioannis de Sancto Thoma ubi supra non improbabilem, ut ipse putat, sed probabilem, & tutam esse existimo. Et ut talem illam admisi in meis Resolutionibus Moralibus *part. 2. tract. 15. resolut. 14.* cum Perez, Henriquez, Rodriguez, Salzedo, Auila, & Coninch. viris doctissimis; quibus nunc addo Gasparem Hurtadum *de Irregul. disp. 2. diffic. 20. n. 66.* & me citato Antonellum *de Regim. Eccles. lib. 2. cap. 8. num. 13.* & me citato Marchinum *de Sacram. Ordinis tract. 1. disput. 9. diffic. 3. num. 10.* & me citato Machedum *tom. 1. lib. 1. part. 3. tract. 16. docum. 7. num. 1.* ubi sic asserit. *Graues Authores defenden, que el homicidio voluntario de que el Obispo no pueda dispensar en su irregularidad, no basta, que sea como quiera voluntario, si no que se aya intentado de caso pensado, y animo deliberado de cometterle, por que se a caso se trouasse la riesga por auerle dicho a alguno alguna palabras affrentosas, o por qualquiera otra razon, que fuesse casualmente, y no de caso pensado, aunque el tuuiesse intencion, y voluntad de matar, y se siguiesse le effeto, no seria homicidio voluntario, si no casual, fundanse en las mismas palabras del Concilio, que en una parte dizen; Per industrias, & per insidias, id est, non ex proposito, sed*

casu. Huc vsque Machadus, & præter Doctores citatos hanc sententiam docet nouissimè Ioan. de Soria *in Epilogo summarum p. 2. tr. 1. sect. 2. disp. 5. S. circa homicidium.* Vide etiam Gibalinum *de Irregul. c. 5. q. 1. notat. 1. n. 4. in fin.* Dicendum est itaque ex omnibus superius Petrum non incurrisse irregularitatem homicidij voluntarij, sed casualis, quia mortem Ioannis nunquam fuisset ab ipso directè, & per se intentam, patet ex dictis, & licet postea illum vulnerauit ex quo vulnere mors sequuta est, tamen illa rixa repentinè orta fuit, & dato quod liberè, & voluntariè tunc illum vulnerasset, ramen illud homicidium non fuit perpetratum ex consilio, aut matura deliberatione, sed ex subiecta ira volitio. Ergo casuale, & dispensabile dicendum erit, stantibus illis verbis Concilij *sess. 14. cap. 7. de Reform.* cum eorum, qui per insidias, aut per industriam occiderit proximum de altari euelli debeat. Item ex illis; si vero homicidium non ex proposito, sed casu, &c. Videtur itaque si placuerit Sanctiss. Domino Nostro posse aperire Thesaurus benignitatis suæ, & super hanc oratoris irregularitatem misericorditer ex superius allatis dispensare, maximè cum homicidium fuerit multis ab hinc annis perpetratum, & pax cum pars aduersa inita sit. Ita sentio saluo aliorum meliori iudicio.

F I N I S.

INDEX RERVM NOTABILIVM.

Sedes materiaram per singulas Paginas indicantur.

A

Absolutio.

ABSOLVTIO à censuris aduersùs mittentes literas, nuntios, &c. ad Cardinales in conclauis existentes latis, est reseruata S. Pontifici. p. 167. & seqq.

Absolutio à prædictis censuris an à S. Pœnitentiario dari possit. *ibid.*

Absolutio ab iisdem censuris an ab Episcopo dari possit si delictum sit occultum, virtute Concilij Trid. p. 168. & seqq.

Absoluendi facultas Episcopo competens ex Concilio Trid. an etiam extra Diœcesim exerci possit. p. 170. & seqq.

Absolutio à quibusuis censuris an possit dari ab Episcopo vbi Excommunicatus non potest adire Pontificem. p. 173

Absoluendi facultas generaliter concessa an crimen hæresis comprehendat. p. 174. vers. Nec obstat.

Et quid si crimen hæresis sit occultum *ibid.*

Absolui non debet prædictis censuris innodatus impeditus adire Pontificem, ab Episcopo; multominus à quocunq; Sacerdote; sed recurrendum est ad sacram Pœnitentiariam. p. 175. & seqq.

Absolui etiam non potest à Regularibus virtute priuilegiorum. p. 178. & 179.

Absolui tamen poterit talis excommunicatus virtute Bullæ Cruciatæ. p. 183.

Absoluendi facultas in articulo mortis an extendatur ad periculum. p. 188.

Absolutus in articulo vel periculo mortis an teneatur se repræsentare Superioris. p. 189.

Et quid si fuerit absolutus virtute Bullæ Cruciatæ, p. 190. vers. In vno tamen casu.

Absoluere potest Episcopus à iuramento ante consecrationem p. 119. vers. Et tandem nota quod Episcopus.

Ætas

Ætas ad sacros Ordines suscipiendos ab Ecclesia determinatur. p. 52 & seqq.

Ætas ad Presbyteratum & Episcopatum requisita. *ibid.*

In ætate dispensari potest à summo Pontifice; ita vt infans possit Presbyter, vel etiam Episcopus ordinari, & promoueri ad Cardinalatum. p. 50. & seqq.

Ætas requisita ad Episcopatum de iure, etiam in Coadiutoribus Episcoporum, & in Episcopis Titularibus requiritur. p. 54

Ætas legitima necessariò requiritur in Episcopo per viam electionis promotò. *ibid.*

Diana Pars XII.

Et quid per viam postulationis. *ibid.*
Ante ætatem legitimam promotus an incurrat censuram. p. 53. & 125

Angelus.

Angelus ex se non habet potestatem ministrandi Sacramenta, p. 127.

Angelus ex potentia Dei absoluta potest ministrare Sacramenta. *ibid.* & p. 129. vers. Vnde.

Angelus non potest propriè loqui. *ibid.*

Angeli de mandato Dei Sacramenta ministrantis voces seu sonos Deus ipse sufficiens ad formam reddere potest. *ibid.*

Angeli an aliquando ministrerint Sacramenta. p. 128. vers. Sed his omnibus.

Angelus, iuxta Nicephorum, consecrauit in Episcoporum Sanctum Amphilophiũ. p. 129

Anima.

Anima à corpore humano separata an possit Sacramenta ministrare. p. 127. & 128

Anima Sacerdotis corpus aëreum assumens an possit esse minister Sacramenti. *ibid.*

Anima Sacerdotis resurgens in proprio corpore licet glorioso potest esse minister verus Sacramenti, etsi non ordinarius. *ibid.* vers. Sed licet.

Animæ Beatæ an aliquando ministrerint Sacramenta, *ibid.* vers. Sed his omnibus.

Animam S. Thomæ Apostoli ministrasse Eucharistiam, historiis proditum est. *ibid.*

Animam S. Petri Apostoli Ecclesiam consecrasse in Anglia, vtique narrat Baronius. *ibid.*

Anima quæ semel recepit characterem alicuius Sacramenti, semper illum retinet. *ibid.*

Anima hermaphroditi, in quo præualebat sexus virilis, ordinati in sacerdotem, & postea degenerantis in sceminam, an retineat potestatem exequendi ordines. pag. 130. & 131

Anima Sacerdotis defuncti si iubente Deo resurgeret in corpore scemineo, an esset capax functionis Sacerdotalis. *ibid.*

Annulus Pastoralis.

Annulus Pastoralis est pignus amoris & fidei coniugalis inter Episcopum & Ecclesiam sibi commissam. p. 140

Annulus Pastoralis quo ritu traditur Episcopo dum consecratur. *ibid.*

Annuli Pastoralis symbolica descriptio, *ibid.*

Apostoli.

Apostoli fuerunt omnes Episcopi. p. 90

Apostoli quandonam fuerunt consecrati. *ibid.*

Apostolorum limina visitare an & quomodo obligetur Episcopus. p. 114

Vide *Votum.* V *Archie*

Index rerum Notabilium.

Archiepiscopatus.

- Archiepiscopatus quomodo differat ab Episcopatu. p.4
 Archiepiscopatus designat principatum quemdam. ibid.
 Archiepiscopatus est præstantior Episcopatu ratione dignitatis & regiminis, non Ordinis. ibid.

Archiepiscopus.

- Archiepiscopus sic dicitur quasi Princeps Episcoporum. p.4
 Archiepiscopus habet Episcopos suffraganeos. ibid.
 Archiepiscopus est maior Episcopo dignitate & iurisdictione, non verò ordine. ibid.
 Archiepiscopus quomodo consecraretur olim. p.33
 Archiepiscopus hodie consecratur à Papa, vel ab alio de eius mandato speciali. ibid.
 Archiepiscopi consensus requirebatur olim in consecratione Episcopi, hodie secus. ibid.
 Archiepiscopus suffraganeum consecrare nequit ante receptum pallium. p.75
 Archiepiscopus non potest nisi recepto pallio exequi ea quæ sunt ordinis sui. p.76
 Archiepiscopus potest exercere ea quæ sunt iurisdictionis ante receptum pallium. ibid.
 Archiepiscopus intra quod tempus pallium petere debeat. p.75
 Archiepiscopi absentia trimestris à Diocesi, à quo tempore computanda. pag. 76. vers. Nota.

B

Baculus Pastoralis.

- B**aculus Pastoralis est insigne authoritatis Episcopi. p.139
 Baculi Pastoris mystica expositio. ibid. & seqq. maxime. p.141. & 142

Balsamum.

- Balsamum odorem bonæ famæ significat. p.97
 Balsamum cum oleo mixtum est materia Sacramenti Confirmationis. ibid. & p.99
 Balsamum an sit necessarium tantum necessitate præcepti, vel etiam Sacramenti, Triplex refertur sententia. p.96. & seqq.
 Balsamum an requiratur in vñctione Episcopali. p.99. vers. Sed instabis, & pag. 101.
 Balsamum quodcumque an sufficiat ad vñctionem chrismalem. p.99
 Balsamum Indicum an sit aptum ad consecrandum. ibid.
 Balsamum verum an sit cognitu difficile. p.100
 Non licet balsamo adulterino vti in vñctione chrisimali. p.101. vers. Ex his.
 Balsamo deficiente an liceat solo oleo benedicto Sacramentum Confirmationis ministrare. p.101
 Balsamo deficiente an solo oleo licitè & validè possit Episcopus consecrari. p.102. vers. Ex his coll.
 Balsamo cum oleo mixto vnguntur Pontifices, cum tamen solo oleo catechumenorum vngantur Reges. p.102
 Balsamo seu Chrismate veteris anni an liceat vti in Confirmatione, & consecratione Episcopi. ibid.

Baptismus.

- Baptismi forma simul cum ablutione proferenda. p.34. vers. Sed ego.

Et hæc simultaneitas quomodo intelligatur. ibid.

- In Baptismo quæ intentio requiratur. p.35
 In Baptismo non sufficit intentio adhibendi ritum externum. ibid.
 Pro Baptismo debet benedici Chrisma etiam si Terra sit interdicto supposita. p.102
 Baptismi materia & forma necessaria quæ sit. p.99. vers. Sed instabis.
 Baptismus sub conditione dari potest. p.106. initio.

Beneficium.

- Beneficiorum pluralitas prohibetur. pag. 80. & 81
 Beneficia curam animarum habentia, & Dignitates Ecclesiasticæ, multo magis Episcopatus plures non debent vni & eidem conferri. ibid.
 Quid ex dispensatione. ibid.
 Beneficio curato; & Episcopatu vni non debent duo præfici. p.82
 Beneficia conferre potest Episcopus electus & confirmatus, licet non consecratus. p.119. vers. Obserua.
 De Beneficij fructibus an liceat testari. p.81. vers. Nota etiam.
 Beneficia retinet Episcopus donec consecratur. p.62
 Beneficia quomodo intelligantur vacare ipso iure ex causa delicti. p.63

Bulla Cruciatæ.

- Bullæ Cruciatæ finis & effectus. p.183. vers. Imò.
 Bulla Cruciatæ an possint Hispani extra Hispanias frui. ibid.
 Bullam Cruciatæ an possint sumere non Hispani cum effectu. p.184
 Bullæ Cruciatæ virtute an possit quis absolui à censuris latis in bulla Pij V. & Gregorij XV. circa collocationes & scripturas veritas tempore conclavis. p.183
 Bulla Cruciatæ virtute absolutus an teneatur se repræsentare superiori. p.190. vers. In vno tamen casu.
 Bullam Cruciatæ habens an teneatur audire Missam tempore Interdicti. p.201. vers. Dices.
 Bulla Sixti V. prohibens matrimonium Eunuchis, an comprehendat Hernistas curatos absque amputatione testium, p.203. & seqq.

C

Cardinalis.

- C**ardinales an expediat consecrari in Episcopos. p.74.
 Cardinales debent iuuare Pontificem consilio & prudentia. ibid.
 Cardinales quid possint in familia propria. p.122.
 Cardinalium facultas & priuilegium in eligendis Confessariis declaratur. ibid. & p.121
 Cardinales in conclavi existentes quibus cautelis debeant procedere ad electionem Pontificis, ne censuras incurrant. 149. & seqq.
 Cardinales colloquentes cum existentibus extra conclauem de rebus ad electionem spectantibus an incurrant censuras. ibid.
 An saltem peccent mortaliter. p.152
 Cardinales scribentes, vel recipientes literas circa materiam electionis Pontificiæ incidunt

Index rerum Notabilium.

Sunt in censuras. p.150. & seqq.
 Quid si colloctiones, vel scriptiones in bonum finem essent. p.153. & 154
 Et an paruitas materiæ excuset. p.155
 Cardinalis audiens loquentem ad Rotam conclavis, & ei non respondens, an excusetur à censuris, & peccato. p.156
 Cardinales prohibentur recipere scripturas, & nuntios, & colloqui secretè de electione Pontificis cum personis extra conclaue existentibus. p.156
 Et quid si litteræ, vel nuntij non mittantur secretè. p.157
 Quid etiam de rebus ad electionem non pertinentibus. ibid.
 Cardinalis, ad quem literæ scriptæ sunt, si illas amiserit nec legèrit, an incurrat censuras. p.158
 Cardinalis qui mandat alicui extra conclaue vt scribat de materia electionis an incidat in excommunicationem bullæ. p.161
 Cardinales inuicem colloqui possunt & mittere famulos intra conclaue existentes, atque scribere inter se de materia electionis. p.159
 Cardinales quibus epulis vesci debeant in conclau. p.165
 Cardinalis infirmus exiens è conclau an de electione licitè ad alios scribere possit. p.159
Vide Infirmitas.
 Non potest scribere de electione ad alios Cardinales ministros Principum sæcularium voluntariè absentes. ibid. vers. Obseru.
 Cardinalis absens præ infirmitate, an post adeptam valetudinem teneatur redire ad conclaue. p.160
 Et an possit ad id compelli, ibid. vers. Sed difficultas.
 Cardinalium Oratoria an dicantur Ecclesiæ, ita vt in illis possint ordines conferri, Sacra celebrari, Episcopi consecrari. p.91
 Cardinales an & quomodo ad electionem Pontificis in Feria 6. Parasceues procedere debeant. p.166
 Cardinales Episcopi in virtute Concilij Tridentini, possint absoluerè à censuris Bullæ Pij IV. & Gregorij XV. circa materiam electionis Pontificiæ talis. pag.168. & seqq. & p.170. & seqq. & p.173. & seqq. & maxime p.175. & seqq.
 Cardinales Regulares an similiter virtute priuilegiorum possint absoluerè à prædictis censuris. p.178. & 179. cum seqq.

Character.

Character imprimitur in consecratione Episcopi. p.18. & 19
 Character Episcopalis præsupponit necessariò presbyteralem. p.19. & 20
 Characterem imprimi in consecratione Episcopi distinctum à sacerdotali qui negent. p.18
 Character quandonam imprimatur in consecratione Episcopali. p.20. & 21
 Character imprimitur in substantia animæ. p.22. & 23
 Character Episcopalis remanet post mortem. ibid.
 Characteris Episcopalis effectus. ibid.
 Characterem an retineat hermaphroditus or-

Diana Pars XII.

dinatus degenerans in foeminam. p.129

Chrisma.

Chrisma est symbolum gratiæ. p.94
 Chrisma salutatur ab Ecclesia, magna cum veneratione quando conficitur. p.95
 Chrisma ab Episcopo benedici debet. p.94. & seqq.
 Chrisma benedicendi facultas an possit delegari à summo Pontifice simplici Sacerdoti. p.96. vers. Sed hic.
 Chriftatis confectio an requirat necessariò mixtionem balsami cum oleo. p.96
 Chriftatis vnctio an sit necessaria in consecratione Episcopi. p.97
 Chriftate deficiente an sufficeret oleum tam in vnctione Episcopali, quam in Sacramento Confirmationis. p.98. & 99. & 101
 Chrisma in possit in casu necessitatis confici ex balsamo adulterino. p.99
 Chrisma veteris anni comburi debet, nouo confecto: Et quid si veteri aliquis vteretur. p.102
 Chrisma confici debet pro Baptismo etiam si terra interdicto sit supposita. ibid.
 Chrisma est verè benedictum, quamuis Episcopus aliquid fortè per distractionem de ritibus accidentalibus omiserit. ibid.

Circumstantia.

Circumstantia consecrationis Episcopalis an sit necessariò in confessione Sacramentali explicanda. p.115
 Circumstantia Episcopi etiam consecrati secluso scandalo non est necessariò confitenda. ibid.
 Circumstantia Episcopi confirmati non habet specialem malitiam secluso scandalo. ibid. vers. Ex his.

Conclaue.

Conclau clauso; nulli debet patere ingressus. p.163
 Conclaue ingrediens clau & furtiuè an incurrat censuram. p.164. vers. Sed quia.
 Conclaue clam ingressus quibus pœnis afficitur. ibid.
 Conclaue ingressus si secretè de electione cum Cardinali colloquatur, incidit in excommunicationem. ibid.
 Conclaue furtim ingressus an priuetur officio & beneficio ipso iure. ibid. vers. Sed quid.
 Conclaue furtim ingressus, licet variis pœnis subiiciatur, an tamen peccet mortaliter, dubitatur. ibid. vers. An vero.
 Conclaue ingredi an liceat infanti. p.163
 Conclavis custodiam habentes diligenter inspicere debent ne infans intromissus aliquas literas prohibitas deferat. ibid.
 Conclavis custodes qua diligentia Epulas perscrutari debeant ne sub earum velamine litteræ prohibitiæ mittantur. p.162
 Conclavis custodes quam censuram incurrant ex negligentia. ibid.
 Conclavis custodes adstringuntur iuramento ad exactam diligentiam in suo munere seruandam; & quomodo illa diligentia exacta, & pœnæ impositæ, & iuramentum interpretari debeant. ibid.

Index rerum Notabilium.

E Conclau egressus præ infirmitate an debeat sanitati restitutus in illud redire. p.159

Confirmationis Sacramentum.

Confirmationis Sacramentum debet suscipi ante ordines. p.45

Confirmationis Sacramentum suscipere debet Episcopus ante consecrationem. ibid.
Et quid si secus faciat. ibid.

Episcopus non Confirmatus an validè ministrat Sacramentum Confirmationis. p.46. vers. Sed hic.

Baptizatus non Confirmatus, si alium suscipiat in Confirmatione an contrahat cognationem spiritualem. p.45

Confirmationis administratio an possit simplici Sacerdoti committi. p.31

Confirmationis minister ordinarius est Episcopus. ibid.

Confirmationis administratio solius Pontificis autoritate simplici Sacerdoti delegari potest. ibid.

Et utrùm delegatus à Pontifice subdelegare possit. p.32. vers. An verò.

Confirmationis Sacramentum quo in loco debeat ministrari. p.91

In Confirmationis administratione vnctio chrisimalis fieri debet cum pollice Episcopi. pag.93

Et quid si cum indice. ibid.

Quid etiam si cum aliquo instrumento. pag.93

Confirmationis Sacramenti materia est Chrisma siue oleum mixtum cum balsamo. p.96. & 97.

Confirmatio an sit iteranda in eo qui solo oleo vnctus est. ibid.

Quid si vnctio fiat cum oleo & balsamo adulterino. p.99

Confirmatio an ministrari possit cum solo oleo benedicto propter carentiam balsami. p.101

Confirmationis an ea sit necessitas, vt in aliquo casu liceat se exponere periculo nulliter ministrandi. ibid.

Confirmationem ministrare cum chrismate veteris anni quale peccatum. p.102

Confirmationem ministrare cum opinione probabili, an liceat. p.205. vers. Resp. 1. & 2.

Confirmationem an liceat ministrare in Oratorio priuato Episcopi. p.91

Consecratio.

Consecrationis Episcopalis ceremoniæ enarrantur. p.12

Consecrationis Episcopalis ritus in Ecclesia Græca: & an differant à Latina. p.88. & 89

Consecrationis Episcopalis mystica descriptio. p.32. & multis seqq.

Consecrationis Episcopalis Minister. pag. 23. Vide *Minister.*

Consecrationis Episcopalis materia & forma. p.12. & seqq.

Consecrationis Episcopalis effectus. p.22

Consecratio intra quod tempus fieri debeat post electionem & confirmationem. p.60

Consecrationis neglectæ pœna quæ sit, & an requiratur ad eam sententia declaratoria. ibid. & p.62

Consecratione spirituale matrimonium inter

Episcopum & Ecclesiam contrahitur. p.55. & seqq.

Consecratio an requiratur in Episcopo vt possit concedere indulgentias. p.83

Consecratio Episcopalis an imprimat characterem distinctum à Sacerdotali. p.18

Consecratio Episcopalis an præcisè & de iure diuino à tribus Episcopis sit facienda. p.25. & seqq.

Et an super hoc numero Papa ex iusta causa dispensare possit. p.28. & seqq.

Et an de facto dispensauerit. p.30

Et quid si dispense absque causa. p.31

Consecratio Episcopalis an à pluribus quam tribus Episcopis fieri possit. p.32

Consecratio Episcopi an fieri debeat ex consensu Archiepiscopi, vel Patriarchæ. p.33

Ad consecrationem validè ministrandam quæ intentio in consecratoribus requiratur. pag.35

Consecratio requirit statum gratiæ tam in ministrante, quam in suscipiente. pag.40. & seqq. & p.57

Consecratio administrata cum opinione probabili an sit reiteranda cum conditione. pag.46

Consecratio infantis an sit valida. p.50

Consecratio Episcopalis quam requirat ætatem. p.52. & seqq.

Consecratio an sit reiteranda, si aliquid in ea fuerit omissum, vel omisio dumtaxat supplenda. p.54. & 55

Consecratio Episcopi inducit matrimonium spirituale inter ipsum & Ecclesiam. pag.55. & seqq.

Consecratio Episcopalis necessariò præsupponit ordinem Sacerdotalem. p.58

Consecrationis Episcopalis qui sint incapaces. p.59

Consecrationem præcedit iuramentum fidelitatis & professio fidei. p.64

Consecratio an possit aliquando administrari post bullas expeditas quidem, sed nondum receptas. p.65. & 67

Consecratio ab Episcopo excommunicato an sit valida. p.70

Consecratio quo die fieri debeat. p.71

Et cur non ministretur die Sabbathi, sicut ceteri Ordines. p.72

Consecratio quo in loco, & qua hora celebranda. ibid.

Consecratio in qua vnctionis & traditionis libri Euangeliorum ordo præuertitur, an sit valida. p.77

Consecratio in qua aliquis ritus omittitur, valida est, & quale sit peccatum omittere. ibid.

Consecratio quam potestatem Episcopo conferat. p.83

Consecratio Episcopalis an sit maior ordinatione Sacerdotali. p.86

Consecratio Episcopi Titularis an sit valida absque assignatione Ciuitatis. p.88

Consecratio Apostolorum in Episcopos quo tempore à Christo Domino facta sit. p.90

Consecratio Episcopalis an fieri possit in Oratorio priuato Cardinalis, vel Episcopi. p.91

Consecratio an tribuat facultatem Episcopo creandi Doctores. p.112

Consecratio an obliget Episcopum ex aliquo voto ad statum firmitatem. p.113

Consecratio

Index rerum Notabilium.

Consecratio an inducat circumstantiam necessariam in Confessione explicandam. p.115
 Consecratio an fieri possit tempore Interdicti. p.116. & 117
 Consecratio quæ priuilegia conferat. pag.117. & seqq. Vide *Priuilegium*.
 Consecratio Episcopalis an liberet Regularem voto paupertatis. p.122. & 123
 Consecratio suscepta per saltum, vel ante legitimam ætatem an inducat irregularitatem & suspensionem. p.125. & 126. & p.52
 Consecrationi rectè præmittitur processus de vita & moribus consecrandi. p.126
 Consecratio facta per Angelum an sit valida. p.127. Vide *Angelus*.

D

Dispensatio.

Dispensatio irregularitatis ex homicidio casuali occulto ab Episcopo concedi potest: non etiam publico. p.119. & seqq.
 Dispensatio irregularitatis ex homicidio voluntario est reseruata S. Pontifici. *ibid.*
 Dispensatio irregularitatis ex homicidio voluntario an possit ab Episcopo concedi. *ibid.*
 Dispensandi facultas super irregularitate ex homicidio quolibet contracta delegari potest à S. Pontifice. p.218
 Dispensandi facultas super irregularitate generaliter concessa, regulariter non comprehendit irregularitatem ex homicidio. *ibid.*
 Et quando censeatur comprehensa. *ibid.* *vers.* At ego.
 Dispensatio super irregularitate ex homicidio contracta, quando valeat etiam pro foro externo. p.220. & 221
 Dispensatio super ternario numero Episcoporum in consecratione adhibendo, an possit à Papa concedi. p.28
 Dispensatio prædicta an aliquando de facto concessa sit. p.30
 Dispensatio illa sine iusta causa data an sit valida. p.31
 Dispensatio eadem an possit concedi à Collegio Cardinalium Sede Apostolica vacante. *ibid.*
 Dispensatio super pluralitate beneficiorum absque legitima causa an sit licita ex parte concedentis, & tuta ex parte dispensati, in foro interno. p.81. *vers.* Neque.
 Dispensatio excusat Episcopum consecrationem ultra trimestre protrahentem. p.61
 Dispensari potest vt vni Ecclesiæ præficiantur duo Prælati, prout in Ecclesia Veneta. p.82. *vers.* Dico.
 Dispensatio à iuramento concedi potest ab Episcopo etiam ante consecrationem. p.119. *vers.* Et tandem.
 Dispensatio an possit ab Episcopo dari in irregularitate ex homicidio occulto contracta. p.216
 Dispensatio an possit obtineri ab Episcopo in irregularitate ex homicidio in rixa repentina commisso. p.217
 Dispensare potest Episcopus in irregularitate ex delicto contracta post finitum iudicium in foro externo. p.217. *vers.* Quartum.
 Dispensatione nondum obtenta an aliquando liceat celebrare, aut Eucharistiam sumere,

scandali vitandi causa. p.184. & 185
 Dispensari potest in caeremoniis accidentalibus Missæ. p.199
 Dispensari non potest circa substantialia sacrificij Missæ. *ibid.*
 Dispensari an possit circa fractionem Hostiæ. *ibid.*
 Dispensari potest in eleuatione Calicis, vt patet in Carthusianis. *ibid.*
 Dispensare potest secum Summus Pontifex graui infirmitate laborans, vt cum assistentibus Sacerdotibus celebrare possit. p.198. & seqq.
 Dispensandi causa iusta & legitima est dignitas Personæ. p.200. *vers.* Sed quia.
 Dispensatus fuit Carolus V. ratione dignitatis, vt sacram Synaxim sumeret post cibum. *ibid.*
 Dispensatur Rex Galliæ vt aliquoties communicet sub vtraque specie, ratione quoque dignitatis Regalis. *ibid.*
 Dispensauit secum Leo Papa III. vt pluries quotidie celebraret. *ibid.*
 Dispensauit secum Pius III. vt celebraret sedendo. *ibid.*
 Dispensare absque causa an liceat supremo Principi. *ibid.*
 Dispensare an teneatur vbi iusta causa subest. *ibid.*
 Dispensare secum an teneatur Pontifex infirmus vt possit celebrare. p.201. *vers.* Verum.
 Dispensationem habens vt possit missam audire in Oratorio priuato, vel in Carceribus, an teneatur illa vti. *ibid.* & p.202
 Dispensationem negligens Sacerdos censuris innodatus an interea excusetur à præcepto Missæ. *ibid.* *vers.* Confirmantur.

E

Ecclesia.

Ecclēsia vna non debet duobus Prælati cum æquali potestate committi, p.82
 Ecclesia Venetorum habet simul Patriarcham & Episcopum ex dispensatione Pontificis. *ibid.* *vers.* Dico.
 Ecclesiæ duæ, pluresve, non debent vni Prælati conferri regulariter. p.80
 Quid si dispensatio interuenerit. *ibid.*
 Bona Ecclesiæ, bona pauperum sunt. pag.81. *vers.* Nota.
 Ecclesiæ an dicantur oratoria Cardinalium vel Episcoporum. p.91. & 92
 Ecclesia Græca an & quomodo differat à Latina in consecratione Episcopi. p.88
 Ecclesia Græca quo ritu consecret Episcopos. p.89
 Ecclesia Græca vitur Chrismate ex oleo & balsamo consecro in Sacramento Confirmationis, & consecratione Episcopi, p.97. *vers.* Probat hęc opinio.
 Ecclesiæ immunitate non gaudet qui intra, illam homicidium committit. p.217. *vers.* Probat.

Episcopus.

Episcopus electus & confirmatus intra trimestre consecrari debet, deducto canonico impedimento, & seclusa dispensatione. p.60. & 61
 Episcopus negligens consecrationem quomodo

Index rerum Notabilium.

- do puniatur. ibid.
- Episcopus consecrationem negligens an incurrat pœnam iuris ante sententiam declaratoriam. p.62
- Episcopus potestatem ordinis acquirit per consecrationem. p.43
- Episcopus contrahit spirituale matrimonium cum sua Ecclesia. p.55
- Episcopus Titularius an etiam spirituale matrimonium contrahat. p.56
- Episcopi quomodo consecrentur in Ecclesia Græca. p.89
- Episcopus quas indulgentias concedere possit. p.118
- Episcopus an teneatur voto vel iuramento Apostolorum limina visitare. p.114
- Episcopus irregularis vel excommunicatus electus & confirmatus an possit sumere consecrationem absque peccato mortali ante obtentam dispensationem, si per eum non steterit. p.42
- Episcopus vnus non debet præfici duabus Ecclesiis. p.80
- Episcopis pluribus non debet vna & eadem Ecclesia cum pari potestate committi. p.82
- Episcopus quam potestatem accipiat in consecratione. p.83
- Vide *Consecratio*, & *Præiudicium*.
- Episcopus an validè conferat Sacramentum Confirmationis cum solo oleo absque Chrismate. p.96. & p.101
- Episcopus an possit consecrari solo oleo benedicto. p.99. vers. Sed iustabis.
- Episcopus an peccet mortaliter si vtatur Chrismate veteris anni. p.102
- Vide *Vnctio*.
- Episcopus recens consecratus concelebrans cum Consecratore quo pacto se gerere debeat. p.104. & p.107
- Episcopus consecratus non minorem debet reuerentiam Consecratori, quam filius Patri. p.110
- Episcopus die Natalis Domini consecratus in prima Missa an possit alias duas celebrare. p.111
- Episcopus an possit creare Doctore. p.112
- Episcopus Consecrationis an teneatur aliquo voto ad firmitatem sui status. p.113
- Episcopus consecratus ab hæretico, vel excommunicato, an fiat irregularis & priuetur vsu ordinum. p.116
- Episcopus ante consecrationem an habeat facultatem erigendi Oratorium priuatum in suo palatio, seu habendi Altare portatile. p.117
- Episcopus ante consecrationem an fruatur priuilegio eligendi Confessarium. p.121
- Episcopum offendens ante consecrationem an incurrat excommunicationem latam in Bulla Cœnæ contra offendentes Cardinalem. p.124
- Episcopus ante legitimam ætatem absque dispensatione consecratus an incurrat suspensionem vel irregularitatem. p.125
- Episcopus per saltum promotus an sit suspensus. p.126
- Episcopus consecrari non debet nisi præmissis processibus de vita & moribus ipsius. ibid.
- Episcopus consecrandus cur ducitur, in veste candida & habitu Sacerdotali. p.132
- Episcopus consecrandus præsentatur, postulat, ac de pluribus interrogatur. p.134
- Episcopus consecrandus variis indumentis decoratur, quorum datur mystica expositio. p.134. & seqq.
- Episcopo consecrando imponitur liber Euangeliorum super caput, & humeros. p.135
- Episcopi consecrandi vnguntur manus & caput. p.136
- Episcopo consecrando traditur liber Euangeliorum. p.137
- Episcopo consecrando manus imponuntur. p.138. & p.34. & p.43
- Episcopo consecrando traditur Baculus & Anulus pastoralis. p.139
- Episcopi manus chirothecis induuntur. pagina 142
- Episcopo mitra imponitur. p.143
- Episcopus consecratus cur offerat Consecratori panem & vinum. p.144
- Episcopo consecrato datur osculum pacis. ibid.
- Episcopi consecrantes, & consecrandi, an debeant esse ieiuni. p.39
- Episcopi consecratores & consecrandi debent esse in statu gratiæ. p.40. & seqq.
- Episcopus consecrandus debet præstare iuramentum fidelitatis erga Rom. Pontificem. pag.64
- Episcopus ante consecrationem debet emittere professionem fidei. ibid.
- Et an hæc præstare possit per procuratorem. ibid.
- Episcopus vnctioes faciens cum indice, an peccet mortaliter. p.70
- Episcopus censura innodatus an valide possit consecrationem Episcopalem ministrare. ibid.
- Episcopus irregularis, vel excommunicatus, an & quando ante obtentam dispensationem aut absolutionem possit sumere consecrationem absque mortali. p.42
- Episcopus vnctioes faciens cum aliquo instrumento, & non manu immediatè an peccet. p.93
- Episcopus an peccet mortaliter si ante susceptum Confirmationis Sacramentum consecratur. p.45
- Et quid si ita consecratus Sacramentum Confirmationis aliis conferret. p.46. vers. Sed hic.
- Episcopi consecrantes non confirmatum an similiter peccent. p.45. & 46
- Episcopus consecrandus existens in peccato mortali an peccet mortaliter non solum ratione ordinis suscepti, sed etiam matrimonij spiritualis contracti cum sua Ecclesia. p.57
- Episcopi consecratio an valeat ante susceptum Sacerdotium. p.58
- Vid. *Consecratio*, & verb. *Ætas*, & verb. *Infans*.
- Episcopus an possit exercere quæ sunt iurisdictionis ante consecrationem. p.83
- An etiam ante adeptam possessionem. ibid. vers. Verùm.
- Episcopus ante consecrationem beneficia conferre potest. p.119. vers. Obserua.
- Episcopus ante consecrationem potest absoluerè à iuramento. ibid. vers. Et tandem.
- Episcopus facultatem concedendi indulgentias delegare potest simplici Clerico. ibid. vers. Nota 2.
- Vide *Indulgentia*.

Index rerum Notabilium.

Epula.

- Epula Cardinalium in conclavi existentium à Prælatiſ custodibus, maxima & exquisita diligentia viſitari debent, & cur. p.162
Et quæ dicatur illa exquisita diligentia. ibid.
Quid ſi graue damnum ex rigida illa perſcrutatione timeretur. p.163. verſ. Nota.
Epula quales & quantæ miniſtrentur Cardinalibus in conclavi existentibus. p.165

F

Famulus.

- Famuli Cardinalium in conclavi exiſtentes licitè mitti poſſunt à Dominis inuicem. p.159
Famuli Cardinalium in conclavi exiſtentes an licitè colloqui poſſint cum extraneis de electione Pontificis. p.158
Et quid ſi collocutio fieret ea intentione vt Dominis ſuis referrent quæ dicta ſunt. ibid. verſ. Sed quid.
Famuli deferentes literas prohibitas, an comprehendantur in cenſuris. ibid.

G

Gratia.

- Gratia partialis an conferatur ad partiales materias & formas Sacramenti Extreme-Vnctionis. p.21
Gratiam partialem an conſequeretur Episcopus ante completam conſecrationem moriens, poſito quod ordinatio Episcopalis haberet plures materias & formas partiales. ibid.
Gratiæ ſtatus requiritur in Episcopo dum conſecratur. p.57

Græcorum Eccleſia.

- Græci in quo differant à Latinis circa conſecrationem Episcopalem. p.88
Eccleſia Græca quo ritu celebret conſecrationem Episcopalem. p.89
Græci vruntur Chriſmate conſecto ex oleo & balfamo in vnctione Confirmationis, & conſecrationis Episcopalis. p.97. verſ. Probatur hæc opinio.

H

Hæreſis, Hæretici.

- Hæreſis eſt crimen Eccleſiaſticum. pagina 195
Hæreſis cognitio ad quos Iudices ſpectet. ibid.
Hæreſis occultata quo abſolui poſſit. pag.174.
Vide *Absolutio*.
Hæreſis cenſetur excepta in generali conſeſſione facultatis abſoluendi à caſibus reſeruatis. p.174. verſ. Néc obſtat & pag.220. verſ. Reſpondeo 2.
Hæretici, vltra alias pœnas, bonorum publicatione plectuntur. pag.195. verſ. Suppono 3.
Et an poſſit Princeps ſæcularis hanc pœnam remittere, & ſuper ea cum ſubditis paſciſci.

p.194. & ſeqq.

Hæreticus occultus reſipiſcens quomodo tacito nomine poſſit abſolutionem in ſacra pœnitentiaria impetrare. p.42

Hermaphroditus.

- Hermaphroditi ſunt qui vtrumque ſexum habent. p.129
Hermaphroditi an poſſint ad ordines promoueri. ibid.
Hermaphroditus ordinatus validè ſi in ſexum fœmineum degeneret, an retineat potèſtatem ordinis ſuſcepti. pag.130. verſ. Verùm.
Hermaphroditus vtrumque ſexum æquè participans eſt incapax Ordinis, & profeſſionis vitæ Religioſæ. p.131
Hermaphroditus coniugatus ſi declinet in fœminam, aut erumpat in marem, an diſſoluatur matrimonium. ibid. verſ. Sed quid.
Hermaphroditus erumpens in marem, an poſſit ordinari, p.132. verſ. At quid.
Hermaphroditus vtrumque ſexum æquè participans, non poteſt contrahere matrimonium quin prius iuramento ſe ad vſum vnus ſexus determet. d.131

Homicidium.

- Homicidium aliud publicum, & aliud occultum. p.123
Homicidium aliud voluntarium, & aliud caſuale. ibid.
Homicidium inducit irregularitatem. ibid. & p.21
Homicidij irregularitas à quo diſpenſari poſſit. p.214. & ſeqq.
Homicidium eſt grauiffimum crimen; vnde facultas diſpenſandi generaliter conſeſſa non continet irregularitatem ex homicidio contractam. p.218
Homicidij irregularitatem an excuſet ignorantia. p.120. verſ. Sed hic etiam, & p.216. verſ. Sed obiter.
Homicidium committens intra Eccleſiam non gaudet eius immunitate. p.217
Homicidium in rixa, & calore iracundiæ commiſſum, quale dicatur. ibid.

I

Indulgentia.

- Indulgentias concedere poſſunt Episcopi. pag.118
Indulgentias concedendi facultas Episcopo confirmato ante conſecrationem competit. ibid.
Indulgentias vnus anni concedere poteſt Episcopus in dedicatione Eccleſiæ. ibid.
Et quid ſi in dedicatione plures adèſſent Episcopi. ibid.
Indulgentias, extra dedicationem, 40. dierum concedit Episcopus. ibid. & p.119. verſ. Et tandem.
Indulgentias Episcopus concedere poteſt ſubditis etiam extra diœceſim. pag.119. verſ. Nota 4.
Et quid in loco exempto. ibid. verſ. Nota 5.
Et an facultatem hanc delegare poſſit ſimplici Sacerdoti. ibid. verſ. Nota 2
Indulgentias pro Defunctis Episcopus concedere non poteſt. p.119. verſ. Nota 3
Indulgentias

Index rerum Notabilium.

Indulgentias concedendi facultas quo iure
Episcopis competat. *ibid.* vers. Et tandem.

Infans.

Infans quis dicatur. p.163
Infans an possit licite introduci in conclave
Cardinalium tempore electionis S. Ponti-
tificis. *ibid.*
Infans an possit licite introduci in claustra
Monialium. *ibid.*
Infans an possit ordinari in Presbyterum, vel
etiam in Episcopum ex dispensatione. p.50
Infans an aliquando sic fuerit ordinatus. p.52.
vers. Nota hic.

Infirmitas.

Infirmitas est causa legitima exeundi è con-
clavi. p.159
Cardinalis præ infirmitate è conclavi exiens
non censetur abesse. *ibid.*
Infirmirate cessante an teneatur redire in con-
clau. p.160
Et an cogi possit ad redeundum. *ibid.* vers. Sed
difficultas.
Infirmitas excusat Episcopum ne personaliter
visitet limina Apostolorum. p.115
Infirmitas esse causa legitima differendi con-
secrationem. p.61

Interdictum.

Interdicti tempore, Sacramentorum admini-
stratio & receptio prohibentur. p.116
Interdictum aliud locale, & aliud personale.
ibid.
Interdictum aliud quoque generale, & aliud
particulare. *ibid.*
Interdictorum sic distinctorum effectus. *ibid.*
Interdicti tempore an Episcopus consecrari
possit. p.17
Interdicti tempore, certis temporibus, diuina
celebrari permittitur. *ibid.*
Interdicti tempore quædam Sacramenta admini-
strare & recipere licet. *ibid.*
Interdicti tempore Chrisma conspici potest pro
Baptismo ministrando. p.102
Interdicti tempore qui habent priuilegium
celebrandi, vel audiendi Missam, an tenean-
tur illo vti. p.201. vers. Dices, & seqq.

Ioanna Papissa.

Ioannæ Papissæ fabula exploditur. p.59
De Ioanna Papissa qui falsa, aut vera scripse-
runt. *ibid.*
Ioannæ Papissæ error seu fabula vnde ducitur.
ibid.
Hæreticorum ineptis ratiunculis responde-
tur. p.60

Irregularis.

Irregularis electus & confirmatus in Episco-
pum an licite possit recipere consecratio-
nem ante obtentam dispensationem, si deli-
ctum sit occultum. p.42
Irregularis vel excommunicatus, ratione scan-
dali, vel infamiæ vitandæ, interdum Sacra
peragere possunt, & sub quibus cautelis.
ibid. & seqq.
Irregularis occultus an fructus beneficij resti-
tuere teneatur, vbi per alium onera beneficij
præstat. p.43
Consecratus ab hæretico vel excommuni-
cato an sit irregularis & priuetur exercitio

ordinis. p.116
Consecratus ante legitimam ætatem an sic
irregularis. p.125. & p.52
Irregulares an sint omnes Curiales exercentes
actus fori criminalis. p.211. & seqq.
Irregulares an sint Iudices & alij Ministri iusti-
tiæ, vbi sententia sanguinis lata, non fuit
executioni demandata. p.212

Irregularitas.

Irregularitas ex homicidio contracta an pos-
sit dispensari ab Episcopo. p.120. vers. Nota
tamen, & p.214. & seqq.
Irregularitas ex homicidio, & hæresi, grauis
est: nec sufficit facultas generalis ad dispen-
sandum. p.220. vers. Resp.2. & p.218
Irregularitas an & quomodo contrahatur à
Iudicibus, aliisque Curialibus ex processu &
sententia sanguinis. p.211. & seqq.
Irregularitas an contrahatur ex consecratione
ab hæretico, vel excommunicato admini-
strata. p.116
Irregularitas, vel suspensio an incurratur ex
consecratione ante legitimam ætatem sine
dispensatione. p.125. & 52
Irregularitas non incurritur regulariter ex de-
fectu lenitatis nisi mors inde fuerit sequuta.
p.212. & seqq.
Irregularitas vbi incurritur ex homicidio, tu-
tius est vt ad Pontificem recurratur pro ob-
tinenda dispensatione. p.215. & seqq.
Et quid si homicidium sit occultum etiam
omnino. p.216
Vel in rixa repentina commissum. p.217
Irregularitas ex delicto contracta, finito iudi-
cio in foro externo, ab Episcopo dispensari
potest. *ibid.* vers. Quartum dubium.
Irregularitas ex infirmitate seu tremore ma-
nus, ita vt Sacerdos non possit eleuare Cali-
cem nec frangere Hostiam, an sit dispensa-
bilis. p.198. & seqq.
Quid si Summus Pontifex, aut alius Præla-
tus hac infirmitate detineretur. *ibid.*
Irregularitas ex homicidio etiam voluntario
contracta an excusetur propter ignorantiam
inuincibilem. p.120. vers. Sed hic etiam, &
p.116. vers. Sed obiter.

Iuramentum.

Iuramentum de obseruandis statutis, & legibus
secularibus vel Ecclesiasticis, quomodo
obliget. p.163
Iuramento obligantur Prælati custodes Con-
clauis obseruare diligenter, ne eo claufo li-
tera mittantur in epulis, vel personæ quali-
bet ingrediantur. p.162
A Iuramento Episcopus absolueri potest etiam
ante consecrationem. pag. 119. vers. Et tan-
dem.

Iuramentum fidelitatis.

Iuramentum fidelitatis erga Rom. Pontificem
præstat ab Episcopo consecrando. p.64
Iuramenti fidelitatis forma & ritus in Curia
præstandi. *ibid.*
Iuramentum fidelitatis quomodo præsterur
extra Curiam. *ibid.*
Iuramentum fidelitatis an per procuratorem
præstari possit. *ibid.*
Iuramentum fidelitatis regulariter Consecra-
tor

Index rerum Notabilium.

tor recipit designatus in bulla commissionis. p.65

Et quid si Prælatus denominatus in bulla decessisset, an alij ex præsumpta mente Pontificis possent iuramentum recipere. ibid.
Quid etiam si Prælatus designatus abesset. ibid.

Iuramentum fidelitatis ex decisione Rotæ debet hodie corporaliter ab Episcopo præstari.

L

Liber.

Liber Euangeliorum imponitur scapulis, & capiti Episcopi consecrandi. p.135
Liber Euangeliorum traditur Episcopo dum consecratur. p.137. & 138
Vtriusque mysterij expositio. ibid.

Litteræ.

Litteræ de electione tractantes mitti non possunt sub pœna excommunicationis reservatæ ad Cardinales in conclavi existentes. p.149. & multis seqq.

Litteras mittere de electione prohibentur quoque ipsi Cardinales. ibid.

Quid si litteræ mittantur ad bonum finem, p.153. & seqq.

An detur circa huiusmodi litteras parvas materiæ. p.155

An litteræ debeant secretò mitti ad incurrendas censuras. p.157

Litteras ipsas deferentes an similiter censuras incurrant. p.158

Quid si litteræ à Cardinali receptæ casu aliquo amittantur, nec habeant effectum. ibid.

Litteras mittere potest Cardinalis egressus præ infirmitate; ad alios in conclavi existentes. p.159.

An etiam ad alios Cardinales sponte absentes, vel Principum sæcularium ministros. ibid. vers. Obserua.

Quid si Cardinalis mandet alicui extra conclave ut litteras scribat de materia electionis. p.161

Quid si litteræ à Cardinalibus scriptæ, vel receptæ, non tractent de electione. p.157

Locus.

Quo in loco Ordines conferantur. p.72 col.2

Locus an sit de essentia consecrationis Episcopalis. ibid.

Locus ad consecrationem Episcopalis in Vrbe eligitur pro libito Consecratoris. ibid.

Locus seu Ecclesia designata in Breui Apostolico ad consecrationem peragendam, an possit variari. ibid.

Locus priuatus seu Oratorium Episcopi an sit aptum ad Ordines conferendos. pag. 91. & p.93. vers. Dices.

Et an liceat ibidem Sacramentum Confirmationis ministrare. ibid.

An etiam Consecrare Episcopos. p.92. vers. Vidisti.

Diana Pars XII.

M

Matrimonium.

Matrimonium Eunuchi contrahere prohibentur. p.203

Matrimonium an possint contrahere hernistæ curati cum incisione, sed absque læsione testicularum. ibid.

Matrimonium & alia quædam Sacramenta non sunt de necessitate salutis, p.205. vers. Resp.1.

Matrimonij causa fauorabilis est, & pro eius valore in dubio pronuntiandum. p. seq. vers. Vnde.

Matrimonium an possit contrahere hermaphroditus: & sub qua cautela. p.131

Matrimonium an dissoluatur si hermaphroditus erumpat in marem, aut degeneret in fœminam. ibid. vers. Sed quid.

Matrimonium spirituale contrahitur inter Episcopum & Ecclesiam sibi commissam. p.55. & seqq.

Matrimonium spirituale Episcopi cum sua Ecclesia, inchoatur electione, fit ratum confirmatione, & consummatur consecratione. p.56

Matrimonium spirituale & carnale in quibus differant. ibid.

Matrimonium spirituale etiam contrahitur ab Episcopo Titulari cum sua Ecclesia ab infidelibus occupata, ibid. vers. Nec obstat.

Matrimonij spiritualis ratione peccat Episcopus si consecrationem suscipiat cum peccato mortali. p.57

Matrimonium spirituale Episcopi modo suo dicitur etiam Sacramentum. ibid.

Minister, Ministrare.

Minister consecrationis Episcopalis est solus Episcopus. p.23

Minister consecrationis Episcopalis an possit esse Sacerdos simplex ex dispensatione. pag.24

Et quid si Pontifex absque alia solemnitate diceret alicui: *Esto Episcopus talis loci.* pag.25

Ministrari non potest ordo Episcopalis absque solemnî consecratione. ibid.

Minister consecrationis sunt tres Episcopi, ex necessitate præcepti; sed non Sacramenti. ibid. & seqq. & p.147

Et posito quod ternarius ille numerus esset de iure diuino an Pontifex super illo dispensare posset. p.28. & seqq.

An etiam aliquando dispensauerit. p.30

Et dispensatio in illo casu absque iusta causa concessa an esset valida. p.31

Et Sede Apostolica vacante an similiter posset dispensare Collegium Cardinalium. ibid.

Et an sufficiat Bullam dispensationis fuisse concessam, licet nondum recepta sit. p.65. & seqq.

Ministrari potest consecratio à pluribus quam tribus Episcopis. p.32

Ministri assistentes debent imponere manus super consecrando: aliàs consecrationem improbare videntur. p.35

Index rerum Notabilium.

- Minister consecrationis Episcopi exempti, est Papa. p.33
- Ministri consecrationis Archiepiscopi olim erant Episcopi omnes suffraganei. ibid.
- Hodie est Papa, seu ille cui Papa id muneris commiserit. ibid.
- Minister primarius consecrationis Episcopalis extra Curiam celebrandæ, debet hodie esse instructus mandato per literas Apostolicas expedito. p.34
- Ministri consecrantes quomodo manus simul imponere debeant super caput ordinandi, & proferre verba, *Accipe Spiritum sanctum*, &c. ibid.
- Ministrorum consecrationis Episcopalis intentio quæ requiratur. p.35
- Ministri probitas an requiratur ut validè conferatur Sacramentum p.36. vers. Nec contra
- Ministri assistentes omnes ritus non peragunt simul cum Consecratore primario. pag.37. & seqq.
- Ministri consecrationis Episcopalis debent esse ieiuni. p.39
- Ministri consecrationis Episcopalis debent esse in statu gratiæ. p.40
- Et quid si ante impositionem manuum & prolationem formæ conterantur. p.41
- Minister consecrationis, si plures simul consecraret, an multiplicaret peccata. p.42
- Si vnus ex tribus Ministris non imponeret manus, vel non proferret verba, *Accipe Spiritum sanctum*, &c. non valeret consecratio. p.43. & seqq.
- Ministri consecratores an peccarent mortaliter consecrando Episcopum non insignitum Sacramento Confirmationis. p.45. & 46
- Ministri si consecrarent cum opinione probabili, an consecratio esset iteranda. pag.46. & 47. & seqq.
- Minister aliquid in consecratione omittentes quomodo supplere debeant. p.54
- Ministri consecrationis possunt hodie ex mandato Apostolico recipere iuramentum fidelitatis à consecrando præstandum, & professionem fidei Catholicæ. p.64
- Minister consecrationis designatus in mandato Apostolico si absit, vel decesserit, an alius mandatum recipere & exequi possit. p.65. vers. Qui etiam.
- Minister consecrationis an ante Bullas receptas, licet iam Romæ expeditas, consecrare possit. p.66. & 67
- Minister consecrationis Episcopalis adhibens vinctionem cum indice, vel cum aliquo instrumento, an peccet mortaliter. pag.70. & p.93
- Minister censura innodatus an possit Episcopum consecrare. ibid.
- Minister Archiepiscopus non potest ante receptum pallium consecrare. p.75
- Sed an possit eo casu id muneris delegare. ibid.
- Minister consecrationis ritus inuertens an faciat ordinationem validam. p.77
- Minister consecrationis aliquem ritum omit- tens accidentalem an peccet. ibid. & p.78
- Minister consecrationis in Vrbe quo in loco consecrare possit. p.91
- Et quid extra Curiam. p.92. vers. Vidisti.
- Minister qui in consecratione vtitur solo oleo benedicto, an validè consecrat. pag.97. & seqq. & pag.101
- Minister qui in consecratione vtitur chrismate, ex balsamo adulterino confecto, an validè aut licitè consecret. p.99. & seqq.
- Minister qui in consecratione vtitur chrismate veteris anni, an peccet mortaliter. p.102
- Ministro consecrationis quanta à consecrato reuerentia debeatur. p.110
- A Ministro hæretico, vel excommunicato consecratus an fiat irregularis. p.116
- Ministri consecrationis debent fulminare processum de vita & moribus consecrandi. pag.126.
- Ministret consecrationis an possit esse Angelus, vel Anima beata. p.127
- Minister consecrationis an possit esse hermaphroditus qui post ordinationem suam degenerauit in fœmina. p.129
- Missæ.*
- Missam celebrant Sacerdotes cum Episcopo qui recenter illos ordinauit. p.104
- Quatuor modis id fieri posse explicatur. ibid.
- Missam concelebrat Episcopus recens consecratus cum Consecratore. pag.105. vers. Quid ergo.
- Missam principaliter celebrans si preueniatur à concelebrantibus, quid fiet. p.106. vers. Ex his.
- Missam concelebrans Episcopus cum Consecratore, de Calice participat. p.107
- Cur non participant Sacerdotes similiter concelebrantes. p.109
- In hac Missa an derur inconueniens si Sacerdos vel etiam Episcopus vnã speciem consecraret, & non aliam. p.107
- In Missa an sit de iure diuino vtramque speciem consecrate, & sumere. p.108
- Missæ Parasceues celebratur cum sumptione sub vna tantum specie. ibid.
- Missæ quæ celebratur in Parasceue, an sit Missa propriè dicta. p.166
- Missæ communis an celebrari possit in Parasceue. ibid.
- Missæ essentia in quibus consistat. ibid.
- Missam audiendi præceptum an obliget si Festum Annunciationis incidat in Parasceuen. p.167. vers. Sed his.
- Conditiones ad Missæ sacrificium requisitæ enarrantur. ibid.
- Missæ sacrificium dicitur Quotidianum. p.166
- Missam, in qua Sacerdotes cum Episcopo concelebrant, qua intentione offerre debeant. p.109
- Missæ fructum quem Medium appellant, an dicti Sacerdotes applicare possint cuilibet. p.110. vers. Sed audiamus.
- Missæ fructum ex opere operato referunt dicti Sacerdotes concelebrantes. ibid.
- Missas duas celebrare potest Episcopus qui in die natali Domini fuit consecratus in prima. p.111
- Missas duas celebrare potest Sacerdos ordinatus ex dispensatione in Natali Domini. ibid. vers. Ex his.
- Missam quoque vnã celebrare poterit qui in prima Natalis Domini ex dispensatione fuit Sacerdos ordinatus; & in secunda, Episcopus consecratus. p.111
- Missæ in festiuitate Paschali permittitur tempore Interdicti; & an ipso Sabbatho sancto celebrari possit. p.117. vers. Sed difficultas Missam

Index rerum Notabilium.

Missam celebrare & audire potest Episcopus, vel Cardinalis, in suis Oratoriis. pag. 117. vers. His tamen.

Missæ sacrificium celebrare an possint Angeli, vel Anima separata in corpore aëreo. p. 128. vers. sed his, & vers. Id ipsum.

Missam an possit celebrare validè hermaphroditus qui post validam ordinationem degeneravit in sexum fœmineum, pag. 130. vers. Verùm his non obest.

In Missæ sacrificio ritus olim fuit osculi pacis. pag. 146

Et cur ille ritus sublatus sit. ibid. vers. Eabasiſorum.

Missam audire debent Cardinales in conclavi priusquam procedant ad scrutinium. p. 166

Missam an celebrare possint excommunicati occultante obtentam dispensationem, scandalum vitandi causa, aut ne crimen manifestent. p. 184. & 185

Missæ substantialia immutari non possunt. p. 199

Missæ ritus accidentales possunt immutari. ibid.

Fractio Hostiæ an sit de substantialibus Missæ, ita vt per alium Sacerdotem assistentem fieri nequeat ex dispensatione. ibid. vers. Nec obstat.

In Missa Carthusiani non eleuant sacrum Calicem. p. 199

Missæ Papalis, & aliæ solemniter celebratæ habent quosdam ritus seu cæremonias, quæ in aliis non fiunt. p. 200

Missæ plures eadem die, ab eodem Sacerdote ex dispensatione celebrari possunt. ibid.

Missas plures celebrabat quotidie Leo Papa III. ibid.

Missam vt celebret Pontifex infirmus an teneatur secum dispensare. p. 201. vers. Verùm.

Missam audire an teneatur qui tempore Interdicti habet ex priuilegio Oratorium priuatum, vel Bullam Cruciatæ. ibid. vers. Dices.

Missam ter aut quater saltem celebrare singulis annis an teneantur Sacerdotes ex præcepto. ibid.

Missam audire diebus festiuis an teneantur infirmi, vel carcerati, habentes priuilegium audiendi in oratorio priuato. p. 202

A Missæ præcepto an excusetur Sacerdos excommunicatus vel interdictus qui facilè dispensationem obtinere posset, si vellet. ibid. vers. Confirmantur.

Mitra.

Mitra est ornamentum Episcopale. p. 143

Mitra & Baculus pastoralis sunt arma Episcopi. ibid.

Mitra est galea bicornis vtrumque Testamentum referens. ibid.

Mitra Episcopo consecrando imponitur. ibid.

Mitram Episcoporum contra ineptias & iniuriosa hæreticorum dicta quis eruditè defenderit. ibid.

Mitræ symbolica descriptio. ibid.

N

Nuncium.

Nuncium mittere non licet ad Cardinales in conclavi existentes. p. 149. & multis seqq.

Diana Pars XII.

Nuncium quoque mittere de electione Pontificis non debent Cardinales. ibid.

Quid si nuntius mittatur ad bonum finem. p. 153

Nuntium audiens nec respondens Cardinalis, an incurrat censuras. p. 156

Nuntij missio ad incurrendas censuras, an debeat esse secreta. ibid. & p. 157

Nuntij licitè mitti possunt extra materiam electionis Pontificis. p. 157. & seq.

Nuntij mitti possunt inuicem à Cardinalibus in conclavi existentibus. p. 158

Nuntij mitti possunt à Cardinali ob infirmitatem egresso ad alios in conclavi existentes. p. 159

Nuntij à Cardinali egresso præ infirmitate mitti non debent ad Cardinales ministros Principum sæcularium. ibid.

O

Oratorium.

Oratoria Cardinalium & Episcoporum an possint dici Ecclesiæ. p. 91

In Oratoriis prædictis an possint Sacramenta ministrari. ibid. & p. 92

In Oratoriis Episcoporum possunt ordines etiam maiores conferri. p. 93. vers. Dices.

In Oratoriis prædictis an liceat consecrationem Episcopalem ministrare. p. 92. vers. Vidisti.

Oratorium erigendi facultatem an habeat Episcopus antequam consecretur. p. 117

Ordo, Ordinari.

Ordo quid sit propriè dictus, p. 2. vers. Probatur 3.

Ordines Ecclesiastici quot sint. p. 1

Ordo sacer ordinatur ad sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum. ibid.

Inter Ordines recensetur Episcopatus. p. 2. & 3

Ordo Episcopalis an distinguatur à Sacerdotali. ibid.

Ordo Episcopalis imprimi characterem distinctum à Sacerdoti. pag. 3. vers. Et ad tertiam, & pag. 7. & 8.

Ordo Episcopalis an constituat octauum ordinem. p. 11

Ordo Episcopalis ordinatur ad Missæ sacrificium. p. 3

Ordo Episcopalis est maior ordine sacerdotali. p. 86

Ordo Episcopalis prærequirit sacerdotalem. p. 58

Ordines per saltum suscipere, nefas est. ibid.

Ordinum Ecclesiasticorum fœminæ sunt incapaces. 59

Ordines quibus anni temporibus conferantur. p. 71

Ordo Episcopalis cur die Dominica confertur. ibid. & p. 72

Ordo Episcopalis quo in loco & qua hora confertur. ibid. col. 2

Ordines an possint suscipere hermaphroditi. p. 129

Ordinari non debent hermaphroditi vtrumque sexum æquè participantes. p. 131

Ordinari an possit hermaphroditus erumpens in mare. p. 132. vers. At quid.

Ordinem exequi an possit hermaphroditus degenerans in fœminam. p. 130. vers. Verùm,

Index rerum Notabilium.

Ordo qua in ætate suspiciatur. p. 50. & seqq.
vid. *Ætas*.

Osculum.

Osculum est symbolum amoris, pag. 144. & seqq.
Osculum pacis præbetur Episcopo consecrato, ibid.
Osculi huius mystica expositio. ibid. & seq.
Osculari & amare eodem verbo Græci exprimunt. p. 145
Osculum fuit etiam Antiquis indicium prærogatiuæ conferendæ. ibid.
Osculo Reges creati. ibid.
Osculo inaugurantur Doctores. ibid.
Osculo consecrati Sacerdotes. ibid.
Osculum pacis è familia Christi oriundum. ibid.
Osculo Christus Spiritum sanctum in Discipulos immisit. ibid.
Osculum pacis in sacrificio Missæ. p. 146
Osculorum piorum vsus in Ecclesia propter abusum sublatus est. p. 146. vers. Ebasiorum.

P

Pallium.

Pallium Archiepiscopus petere & recipere debet, nec antea potest exequi ea quæ sunt ordinis Archiepiscopalis. p. 75
Pallio nondum recepto an possit Archiepiscopus delegare executionem sui ordinis alteri. ibid.
Pallio nondum recepto an possit Archiepiscopus facere consecrari suum Suffraganeum. ibid.
Pallio nondum recepto, non potest Archiepiscopus iubere Crucem ante se deferri. p. 76. vers. Notandum.
Pallium insigne dignitatis Archiepiscopalis, vel Patriarchalis. ibid.
A die recepti Pallij computari debet absentia Præsulis à Concilio Tridentino permissa. p. 76. vers. Nota quod.

Parascene.

In Parascene an celebretur Missa propriè dicta. pag. 166
In Parascene non licet consecrare. p. 167
In Parascenem si incidat festum Annunciationis, an præceptum dicendi & audiendi Missam vigeat. ibid.
In Parascene quomodo debeant Cardinales in conclauis existentes procedere ad scrutinium, vt Bullæ Gregorij X V. satisfaciant. ibid.

Pontifex.

Pontificis electio qua ratione celebranda. p. 149. & multis seqq.
Pontifex quo in sensu vocetur Vicarius Christi, & Petri. p. 191
Pontifex non est inferior Petro circa regimen Ecclesiæ Catholicæ. ibid. & seqq.
Pontifex dicitur Vicarius Christi ratione potestatis; & Vicarius Petri ratione successionis. ibid.
Pontifex potest decernere pœnam contra hæreticos. p. 194. & seqq.
Pontifex concessit Principibus sæcularibus confiscationem bonorum contra hæreticos inflictam. p. 195. vers. Suppono 3.
Pontifex essentialia Sacramentorum immutare

non potest. p. 199. & seqq.
Pontifex potest aliquid immutare circa ritus & caremonias accidentales. ibid.
Pontifex non debet regulariter dispensare sine causa legitima. ibid. Vid. *Dispensatio*.
Pontifex an possit dispensare secum super quosdam Missæ ritus, vt illam celebrare possit. ibid.
Et an iustam habeat causam ratione dignitatis & officij. ibid.
Et an teneatur præcisè. ibid.
Pontifex quando censeatur facultatem dispensandi concedere etiam pro foro externo. pag. 218
Pontifex an possit committere simplici Sacerdoti consecrationem Episcopalem. p. 24
Pontifex an solo nominatione possit facere Episcopum. p. 25
Pontifex an possit dispensare super numero Episcoporum requisito ad consecrationem Episcopalem. p. 28
Et an aliquando dispensauerit. p. 30
Pontifex dispensans in dicto casu, absque causa iusta, an valeat dispensatio. p. 31
Et an hæc facultas dispensandi transeat ad Collegium Cardinalium Sede Apostolica vacante. ibid. col. 2
Pontifex an possit delegare facultatem dispensandi in casu prædicto. p. 32. vers. An verò.
Pontifex an possit infantem ordinare in Presbyterum, vel etiam in Episcopum. pag. 50. & seqq.
Pontifici præstatur iuramentum fidelitatis ab Episcopo consecrando. p. 64
A Pontifice Pallium Archiepiscopi & Patriarchæ accipere debent. p. 75
Pontifex an possit vnum Episcopum præficere duabus Ecclesiis. p. 80
Pontifex an possit duos Episcopos præficere vni Ecclesiæ cum potestate æquali. p. 82
Pontifex an possit auferre potestatem quam recipit Episcopus in consecratione. p. 84
Pontificis vnctio quomodo differat à Regia. p. 102. & seqq.

Potestas.

Potestas duplex in Episcopo, Ordinis, & iurisdictionis. p. 83
Potestas iurisdictionis competit Episcopo confirmato. ibid.
Potestas ordinis non competit nisi consecrato. ibid.
Potestas in consecratione accepta an possit auferri à Papa. p. 84
Potestas, quàm habet Episcopus, an à Pontifice vel à Deo immediate habeatur. p. 85. vers. Verùm.
Potestas ordinis Episcopalis maior est Sacerdotali. p. 86
Potestas Episcopi Titularis quæ sit. p. 88
Potestas creandi Doctores an competat Episcopo. p. 112
Potestatem dispensandi qualem habeat Episcopus. vid. sup. *Dispensatio*.

Priuilegium.

Priuilegium erigendi oratorum priuatum seu habendi Altare portatile habent Episcopi. pag. 117
Priuilegio Altaris portatilis an potiatur Episcopus ante consecrationem. ibid.
Priuilegium conferendi indulgentias, competit Archiepiscopis & Episcopis. p. 118
Priuilegium

Index rerum Notabilium.

Priuilegium conferendi indulgentias an habeat Episcopus nondum consecratus. *ibid.*
 Priuilegium conferendi indulgentias an possit Episcopus simplici Sacerdoti delegare. p. 119. vers. Nota 2. vid. *Indulgentia.*
 Priuilegium absoluendi à iuramento an competat Episcopo ante consecrationem. p. 119. vers. Et tandem nota quod.
 Priuilegium absoluendi & dispensandi virtute Concilij Trid. an competat Episcopo confirmato, sed nondum consecrato. p. 119. & seqq.
 Priuilegium absoluendi & dispensandi à Concilio Tridentino Episcopis tributum, an vigeat in locis vbi Tridentinum non est receptum. p. 120. vers. Rursus.
 Priuilegio absoluendi & dispensandi ex Trid. an possit vti Episcopus Titularis. *ibid.*
 Priuilegium eligendi Confessarium habet Episcopus confirmatus, licet nondum consecratus. p. 121
 An etiam Electus tantum. *ibid.*
 An qui renunciauit Episcopatu. *ibid.*
 An Episcopus Tutelaris. *ibid.*
 Priuilegium eligendi confessarium quomodo intelligendum sit. *ib. vers.* Sed in his casib.
 Priuilegium Bullæ Cœnæ an competat Episcopis ante consecrationem. p. 124. col. 2. & seqq.
 Priuilegio Bullæ Cœnæ qui gaudeant. *ibid.*
 Priuilegium creandi Doctores an habeant Episcopi. p. 112
 Priuilegia Regularium in absoluendo à reservationis quomodo vigeant. p. 178. & seqq.
 Priuilegia Regularium quomodo fuerint confirmata. p. 279. 180. & 181
 Priuilegia Societatis I E S V. p. 181. & 182

Processus.

Processus de via & moribus Episcopi consecrandi præmittendus est. p. 126. col. 2
 Processus ille qua diligentia fulminandus. pag. 127
 Processus huiusmodi forma defenditur. *ibid.*

R

Regularis.

Regularis consecratus in Episcopum an liberetur à votis Religionis. pag. 122. & 123
 Regularis factus Episcopus an possit disponere de fructibus sui beneficij. *ibid.*
 Regularis factus Episcopus an sit capax acquirendi bona. *ibid.*
 Regularis ordinatus Episcopus habitum Religionis dimittere potest. p. 124
 Regularis ordinatus Episcopus an retineat priuilegia Religionis à qua assumptus est. pag. 179
 Regulares Cardinales an possint absoluere in conclauis à censuris ex fractione bullæ Pij IV. & Gregorij XV. incurfis. p. 178. & seqq.
 Regularium priuilegia quomodo fuerint confirmata ab Urbano VIII. p. 179. & 180
 Decretum sacræ Congregationis circa priuilegia Regularium. p. 181

Reuerentia.

Reuerentia filialis ab Episcopo consecrato, Consecratori exhibenda. p. 110
 Reuerentiæ prædictæ pia monumenta. *ibid.*

Reuerentiæ prædictæ effectus. *ibid.*
Rev.
 Rex vngitur in humero & brachio. p. 102. col. 2
 Regis vnctio fit cum oleo catechumenorum. *ibid.* & p. seqq.
 Regis vnctio non est Ordo neque Sacramentum. *ibid.*
 Regiæ vnctionis mystica declaratio. *ibid.*
 Reges quinam vngantur. p. 104. vers. De significatione.
 Rex Galliæ aliquoties communicat sub vtraque specie. p. 200. vers. Sed quia.
 Reges osculo creati. p. 154

Ritus Consecrationis.

Ritus consecrationis Episcopalis enarrantur. p. 12. & multis seqq.
 Ritus consecrationis Episcopalis in Ecclesia Græca. p. 89
 Rituum Episcopalem mystica expositio, pag. 132. & 146
 Cur Episcopus ducitur veste candida indutus. p. 132
 Præsentatur, postulatur, interrogatur. *ibid.*
 Cur tunicis interioribus quibusdam ornatur. p. 134
 Cur calceantur pedes. *ibid.*
 Cur imponitur capiti & scapulis Liber Evangeliorum. p. 135
 Cur vnguntur manus, & caput. p. 136
 Cur ipsi traditur liber Evangeliorum. p. 137
 Cur Consecratores imponunt manus super caput consecrandi. p. 138
 Cur traditur Baculus pastoralis, & Annulus. p. 139
 Cur Chirothecis manus vestiuntur. p. 142
 Cur Mitra caput ornatur. p. 143
 Cur consecratus offert panem & vinum Consecratori. p. 144
 Cur præbentur oscula. *ibid.* & seqq.

S

Sacerdos.

Sacerdos ordinatus ex dispensatione Pontificis in prima Missa Natalis Domini, an possit alias duas celebrare. p. 111
 Sacerdos ex dispensatione ordinatus presbyteratu in prima Missa Natalis Domini; & in secunda, Episcopatu; potest tertiam quoque celebrare. *ibid.*
 Sacerdos extra diem Natalis Domini ordinatus non potest eadem die aliam Missam celebrare. p. 73
 Sacerdos an possit esse minister Sacramenti Confirmationis. p. 24
 Sacerdos an possit dispensari ad ministrandam consecrationem Episcopalem. *ibid.*
 Sacerdoti an possit delegari priuilegium conferendi indulgentias. p. 119. vers. Nota 2.
 Sacerdos occultis censuris innodatus an possit celebrare, scandali vitandi causa, vel ne crimen suum prodat. p. 42. & 43. & p. 184. cum seqq.
 Vide, *Scandalum.*
 Sacerdos est inferior Episcopo. p. 86
 Vide, *Ordo.*
 Sacerdotes qua ratione concelebrant cum Episcopo ordinante.

Index rerum Notabilium.

Sacramentum.

- Sacramentum propriè dictum definitur. p.6
 Sacramentum verè & propriè dictum, est ordi-
 natio Episcopalis. p.5. & seqq.
 Episcopatus an constituat nouum ordinem &
 Sacramentum. p.6.7.& 8
 Opinio asserens Episcopatum non esse Sacra-
 mentum, an sit censurâ inurenda. p.9
 Sacramentorum numerus ab Ecclesia receptus
 non mutatur ex eo quod Episcopatus sit Sacra-
 mentum. p.11
 Sacramentum Ordinis plures species continet.
 p.12. vers. Concludo.
 Sacramenti Ordinis Episcopalis materia & for-
 ma p.12. & multis seqq.
 Sacramenti Ordinis Episcopalis minister. p.23.
 & seqq.
 Vide *Minister*.
 Sacramentum ordinis Episcopalis an imprimat
 Characterem distinctum à sacerdotali. p.18.
 & seqq.
 Vide *Character*.
 In omni Sacramento requiritur coniunctio
 materiæ cum forma. p.34. col.2.
 Et an sufficiat coniunctio moralis. ibid.
 In Sacramentis ministrandis quæ intentio re-
 quiratur. p.35
 Ad Sacramentorum validitatem non requiri-
 tur probitas ministri. p.36. vers. Nec contra.
 Scandalum.
 Scandali vitandi causa multa licent quæ aliàs
 prohibentur. p.42
 Scandali vitandi præceptum fortius est præce-
 pto Ecclesiæ imponentis censuras vel irre-
 gularitates. ibid. col.2.
 Scandali vitandi causa hæreticus respiciens
 potest tacito nomine mittere ad sacram Pœ-
 nitentiariam vt sui absolutionem alicui
 committat. ibid.
 Et interim quid facere debeat vrgente præ-
 cepto annuæ confessionis. ibid.
 Scandali vitandi causa, vbi crimen est occul-
 tum, quomodo reus se gerere debeat, si non
 possit differre communionem, vel celebra-
 tionem. ibid. & p.43. vers. Vnde.
 Scandali vitandi causa Episcopus electus &
 confirmatus, si à censuris absolui nondum
 possit, consecrationem ea de causa differre
 non tenetur. p.42
 Ob Scandalum vitandum Conclauista excom-
 municatus ob fractionem bullæ potest ante
 obtentam absolutionem elicitâ contritiene
 celebrare. p.184
 Scandalo vrgente an liceat alicui communica-
 re extra mortis articulum ante obtentam
 dispensationem à censuris, vel absolutio-
 nem à reseruatis. p.185
 Scandali vitandi causa vbi licet excommunica-
 re, aut celebrare, an etiam liceat confiteri.
 ibid. vers. Sed difficultas.
 Scandali vitanda causa vbi innodatus censuris
 celebrare debet an communicare, an de-
 beat prius confiteri tam reseruata quàm
 non reseruata. p.187
 Scientia.
 Scientia requiritur in Episcopo. p.78
 Scientia omnium quæ in Scriptura, & legibus
 seu Canonibus Ecclesiasticis continentur
 ad officij Episcopalis executionem desidera-
 tur. ibid.
 Scientiam hanc sufficit esse moralem. ibid.

- Scientia moralis seu fundamentalis quæ dica-
 tur. ibid.
 Scientiam vtriusque Testamenti habere debet
 Episcopus, & quomodo hoc intelligatur.
 p.79
 Scientia sufficienti destitutum Examinatores
 promouentes peccant. ibid.
 Scientiam vtriusque Testamenti Mitra signi-
 ficat. p.143

Suspensio.

- Suspensio an incurrat ab Episcopo ante æta-
 tem legitimam promoti. p.53. vers. Diffi-
 cultas & p.125
 Suspensio an incurrat ab Episcopo per sal-
 tum promoti. p.126
 Præceptum sub pœna suspensionis an inducat
 peccatum mortale. p.163. vers. Secundo.

T

Tempus.

- T**empus ab Ecclesia determinatum ad sus-
 cipiendos Ordines. p.72
 Quo tempore consecratio Episcopalis fieri de-
 beat. p.71
 Intra quod tempus debeat consecrari Episco-
 pus post confirmationem. p.60
 Quid si fuerit impeditus. p.61
 Intra quod tempus Pallium petere debeat Ar-
 chiepiscopus, vel Patriarcha. p.75

Testamentum.

- Testamentum de fructibus beneficij ab Epi-
 scopo conditum an de iure subsistat. p.81.
 vers. Nota.
 Quid ex dispensatione Pontificis. ibid.

Titularis Episcopus.

- Titulares Episcopi qui dicantur. p.88
 Titulares Episcopi habent iurisdictionem sal-
 tem habitu. ibid.
 Titulares Episcopi contrahunt matrimonium
 spirituale cum sua Ecclesia Titulari. p.56.
 vers. Nec obstat.
 Titulares Episcopi an possint consecrari abs-
 que assignatione ciuitatis. p.88
 Titulares Episcopi non debent consecrari ante
 ætatem legitimam. p.54
 Titulares Episcopi an gaudeant priuilegio eli-
 gendi Confessarium. 121
 Titulares Episcopi an possint absoluerè & di-
 spensare virtute Concilij Trid. p.120. vers.
 Rursus.

V

Vestimenta Episcopalia.

- V**estimenta Episcopalia dum consecratur
 Episcopus qualia sunt. p.132
 Vestimentorum Episcopaliū mystica decla-
 tio. ibid. & multis seqq.
 Vide *Ritus*.
 Vestimenta nouem habet Episcopus supra Sa-
 cerdotem. p.146. & seqq.
 Vestimentis seu tunicis interioribus induitur.
 p.134
 Vestimentis omnium ordinum decoratur. ibid.
 Vicarius.
 Vicarij nomen duplicem habet sensum. p.191
 & seqq.
 Vicarius interdum dependentiam, interdum so-
 lam

Index rerum Notabilium.

- Iam successionem in officio cum æquali potestate significat.
- Vicarius Christi est Summus Pontifex. *ibid.*
- Vicarius Petri quo in sensu dicatur S. Pontifex p. 192
- Vicarius Petri vocatur Pontifex dum consecratur Episcopus, & an hæc verba sint emendanda in Pontificali Rom. p. 194
Vnctio.
- Vnctio Episcopalis quomodo facienda. p. 70
- Vnctio Episcopalis an cum indice fieri possit. *ibid.*
- Vnctio Episcopalis an cum aliquo instrumento facta valeat. p. 93
- Vnctio chrisimalis an similiter manu immediata Episcopi ministrari debeat. *ibid.* & p. 70
- Vnctio Episcopalis an possit fieri cum solo oleo benedicto. p. 96. & seqq. & p. 101
- Vnctio Episcopalis vel Chrisimalis an possit fieri cum adulterino balsamo. p. 99
- Vnctio Episcopalis vel Chrisimalis an possit fieri cum chrismate veteris anni. p. 102
- Vnctio Episcopalis est ordo & Sacramentum. p. 103
- Vnctio Episcopalis in quo differat à Regia. p. 102. & seq.
- Vnctionis Episcopalis mysteria propalantur. p. 156. & seqq.
- Votum.*
- Votum aliquod an Episcopus emittat in consecratione ratione perfectionis status. p. 113
- Votum seu obligatio visitandi limina Apostolorum quomodo impleri possit. p. 114
- Voto paupertatis & aliis an liberetur Religiosus consecratus in Episcopum. pag. 122. & seqq.

F I N I S.

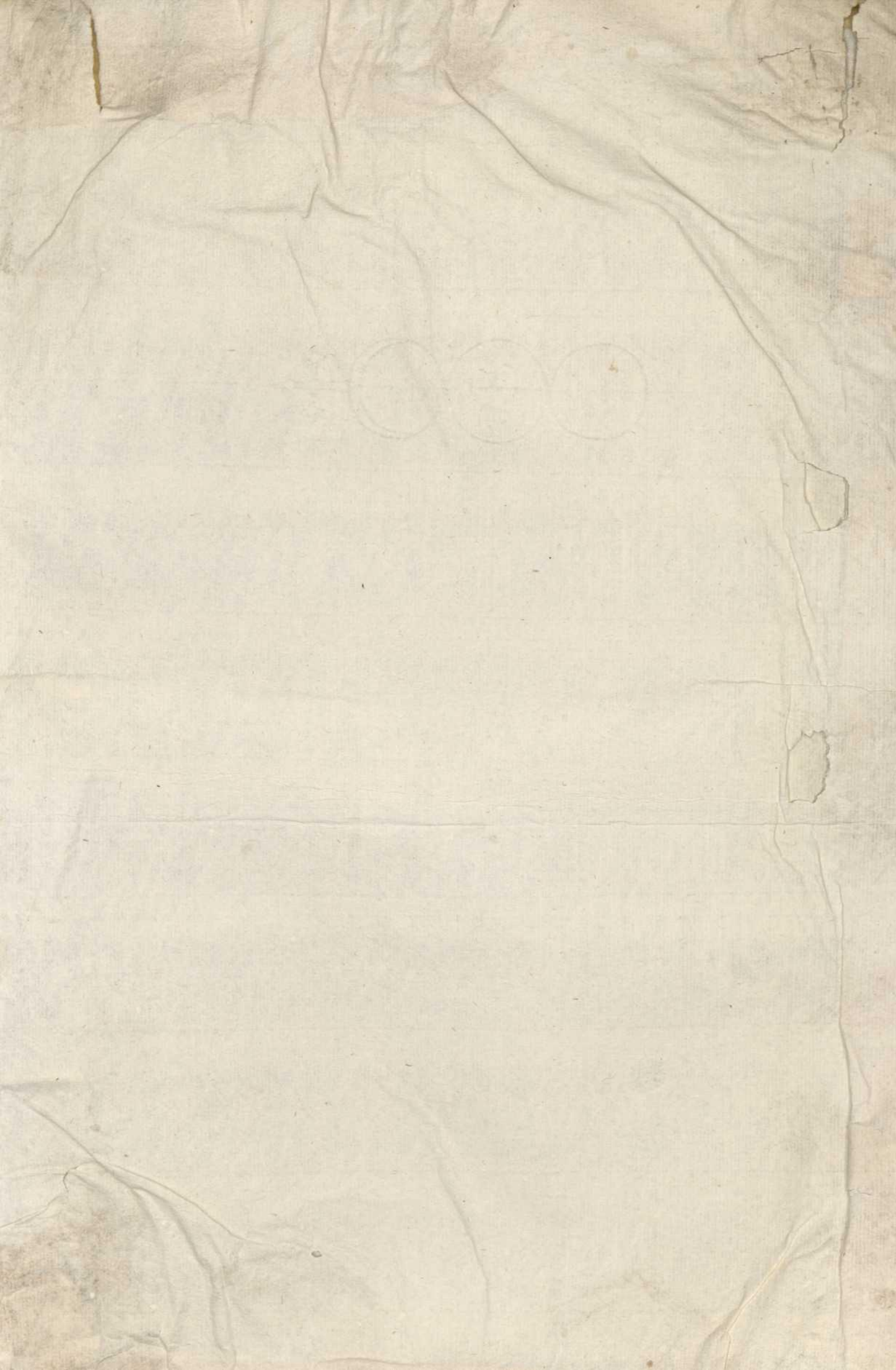

Faint, illegible text, possibly bleed-through from the reverse side of the page.

Faint, illegible text, possibly bleed-through from the reverse side of the page.

212

No. 27
'4 - '67